

**Tampereen Rudolf
Steiner -koulun Oulun
toimipiste. Lukion
opetussuunnitelma 2021**

Nimi	Tampereen Rudolf Steiner -koulun Oulun toimipiste. Lukion opetussuunnitelma 2021
Kunta	Oulu
Koulu	Oulun steinerkoulu
Hyväksymispäivämäärä	8.6.2021
Pdf luotu	7.12.2022

SISÄLTÖ

1. Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö.	1
1.1. Opetussuunnitelman laatiminen.	1
1.2. Opetussuunnitelman sisältö.	2
2. Lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta.	4
2.1. Lukiokoulutuksen tehtävä.	4
2.1.1. Oulun steinerkoulun lukion erityinen koulutustehtävä.	4
2.2. Arvoperusta.	5
3. Opetuksen toteuttaminen.	8
3.1. Opintojen rakenne.	8
3.2. Oppimiskäsitys.	8
3.2.1. Steinerpedagoginen ihmiskäsitys.	9
3.3. Opiskeluympäristöt ja -menetelmät.	10
3.4. Toimintakulttuuri.	12
3.4.1. Oppiva yhteisö.	14
3.4.2. Osallisuus ja yhteisöllisyys.	14
3.4.3. Hyvinvointi ja kestävä tulevaisuus.	14
3.4.4. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus.	15
3.4.5. Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus.	15
3.5. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö.	15
3.6. Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys.	16
4. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen.	20
4.1. Ohjaus.	20
4.2. Erityisopetus ja muu oppimisen tuki.	23
4.3. Opiskeluhoito.	26
4.3.1. Opiskeluhoitoon keskeiset periaatteet.	26
4.3.2. Opiskeluhoitoon suunnitelmat ja niiden laatiminen.	30
4.4. Kurinpitotoimet.	35
4.4.1. Kurinpitotoimien käyttämisestä ja menettelyjä koskevan suunnitelman sisältö.	40
4.5. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä.	40
5. Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi.	44
5.1. Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukiokoulutuksessa.	44
5.2. Opintojakson arviointi.	45
5.2.1. Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät.	45
5.2.2. Itsenäisesti suoritettavat opinnot.	46

5.2.3. Suullisen kielitaidon arviointi.	46
5.2.4. Opinnoissa edistymisen seuranta yhteistyössä huoltajien kanssa.	47
5.2.5. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen.	47
5.2.6. Laaja-alaisen osaamisen arviointi.	49
5.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi.	49
5.4. Lukion oppimäärän suoritus.	50
5.5. Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikaisuvaatimus.	51
5.6. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot.	52
5.7. Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat.	54
6. Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt.	55
6.1. Opetuksen yleiset tavoitteet.	55
6.2. Laaja-alainen osaaminen.	56
7. Kriisivalmiussuunnitelma.	60
8. Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.	66
9. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma.	70
10. Opiskelijahuoltosuunnitelma.	75
11. Oppiaineet.	87
11.1. Äidinkieli ja kirjallisuus (AI).	87
11.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus (AI1).	88
Minä kulttuurin tekijänä, 15 op (OPJ2).	90
Suomen historia ja kirjallisuus, 4 op (OPJ8).	90
Maailma muutoksessa, 4 op (OPJ10).	91
Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1).	91
Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (ÄI2).	91
Vuorovaikutus 1, 1 op (ÄI3).	92
Kirjallisuus 1, 2 op (ÄI4).	93
Tekstien tulkinta 1, 2 op (ÄI5).	93
Kirjoittaminen 1, 1 op (ÄI6).	94
Vuorovaikutus 2, 1 op (ÄI7).	95
Kirjallisuus 2, 2 op (ÄI8).	95
Vuorovaikutus 3, 2 op (ÄI9).	96
Kirjoittaminen 2, 2 op (ÄI10).	97
Tekstien tulkinta 2, 2 op (ÄI11).	98
Parsifal, 1 op (ÄI12).	98
Äidinkielen kertauskurssi abiturienteille, 1 op (ÄI13).	98

11.1.2. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (AI6).	99
Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (S21).	102
Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (S22).	102
Vuorovaikutus 1, 1 op (S23).	103
Kirjallisuus 1, 2 op (S24).	104
Tekstien tulkinta 1, 2 op (S25).	105
Kirjoittaminen 1, 1 op (S26).	105
Vuorovaikutus 2, 1 op (S27).	106
Kirjallisuus 2, 2 op (S28).	107
Vuorovaikutus 3, 2 op (S29).	108
Kirjoittaminen 2, 2 op (S210).	108
Tekstien tulkinta 2, 2 op (S211).	109
11.2. Biologia (BI).	110
Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1).	112
Ekologian perusteet, 1 op (BI2).	114
Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 1 op (BI3).	115
Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4).	117
Ihmisen biologia, 2 op (BI5).	118
Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6).	120
Gotheanistinen kasviahavainnointi, 1 op (BI7).	121
Biologian kertausta abiturienteille, 1 op (BI8).	122
Tieteet, 11 op (OPJ4).	122
Kestävä tulevaisuus ? ja sen ongelmat, 9 op (OPJ6).	122
Jaettu valo, 9 op (OPJ12).	122
11.3. Elämänskatsomustieto (ET).	122
Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1).	125
Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2).	126
Kulttuurit, 2 op (ET3).	127
Katsomukset, 2 op (ET4).	129
Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET5).	130
Tulevaisuus, 2 op (ET6).	131
Elämänskatsomustiedon kertausta abeille, 1 op (ET7).	132
11.4. Filosofia (FI).	133
Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1).	135
Etiikka, 2 op (FI2).	136
Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3).	138
Totuus, 2 op (FI4).	139
Filosofian kertausta abeille, 1 op (FI5).	140

Tieteet, 11 op (OPJ4).	140
Kestävä tulevaisuus ? ja sen ongelmat, 9 op (OPJ6).	140
11.5. Fysiikka (FY).	140
Fysiikka luonnontieteenä, 1 op (FY1).	143
Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta, 1 op (FY2).	144
Energia ja lämpö, 2 op (FY3).	145
Voima ja liike, 2 op (FY4).	146
Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5).	147
Sähkö, 2 op (FY6).	147
Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7).	148
Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8).	149
Fysiikan kertausta abeille, 1 op (FY9).	150
Jaettu valo, 9 op (OPJ12).	150
11.6. Maantiede (GE).	151
Maailma muutoksessa, 2 op (GE1).	153
Sininen planeetta, 2 op (GE2).	155
Yhteinen maailma, 2 op (GE3).	157
Geomedia - tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4).	159
Ihminen maan käyttäjänä, 2 op (GE5).	160
Maantieteen kertausta abiturienteille, 1 op (GE6).	161
Kestävä elämäntapa, 8 op (OPJ7).	161
Maailma muutoksessa, 4 op (OPJ10).	161
11.7. Historia (HI).	161
Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1).	164
Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2).	165
Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3).	166
Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4).	168
Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5).	169
Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6).	170
Historian kertausta abeille, 1 op (HI7).	171
Eurooppalainen kulttuuri ja taide, 4 op (OPJ5).	172
Kestävä tulevaisuus ? ja sen ongelmat, 9 op (OPJ6).	172
Suomen historia ja kirjallisuus, 4 op (OPJ8).	172
11.8. Kemia (KE).	172
Kemia ja minä, 1 op (KE1).	175
Kemia ja kestävä tulevaisuus, 1 op (KE2).	176
Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3).	177
Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4).	178

Kemialinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5).	179
Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6).	180
Goetheanistinen kemia, 2 op (KE7).	181
Kemian kertausta abeille, 1 op (KE8).	182
Kestävä tulevaisuus ? ja sen ongelmat, 9 op (OPJ6).	183
11.9. Uskonto (KT).	183
11.9.1. Evankelisluterilainen uskonto (KT1).	185
Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE1).	185
Maailmanlaajuinen kristinuskko, 2 op (UE2).	186
Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE3).	187
Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE4).	188
Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE5).	189
Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE6).	190
Uskonnon kertausta abeille, 1 op (UE7).	191
11.10. Kuvataide (KU).	192
Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1).	195
Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2).	196
Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU3).	197
Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4).	199
Sukellus väriin, 2 op (KU5).	200
Lavastus, 1 op (KU6).	201
Minä kulttuurin tekijänä, 15 op (OPJ2).	201
Eurooppalainen kulttuuri ja taide, 4 op (OPJ5).	201
Jaettu valo, 9 op (OPJ12).	201
11.11. Lukiodiplomit (LD).	202
Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KULD2).	203
Käsityön lukiodiplomi, 2 op (KÄLD3).	203
Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4).	204
Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD6).	204
Tanssin lukiodiplomi, 2 op (TALD7).	205
11.12. Liikunta (LI).	205
Oppiva liikkuja, 2 op (LI1).	207
Aktiivinen elämä, 2 op (LI2).	208
Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3).	209
Yhdessä liikkuen, 2 op (LI4).	210
Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI5).	211
Bothmer-voimistelu, 1 op (LI6).	212

Liikuntatutor, 2 op (LI7).	213
Opin, osaan ja voin hyvin, 14 op (OPJ1).	214
11.13. Matematiikka (MA).	214
11.13.1. Matematiikan pitkä oppimäärä (MAA).	216
Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2).	216
Geometria, 2 op (MAA3).	217
Analyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4).	218
Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5).	219
Derivaatta, 3 op (MAA6).	221
Integraalilaskenta, 2 op (MAA7).	222
Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8).	223
Talousmatematiikka, 1 op (MAA9).	224
3D-geometria, 2 op (MAA10).	225
Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11).	226
Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12).	227
Abikurssi, 2 op (MAA13).	228
Tieteet, 11 op (OPJ4).	229
Taloustiede ja -taito, 5 op (OPJ11).	229
11.13.2. Matematiikan lyhyt oppimäärä (MAB).	229
Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2).	229
Geometria, 2 op (MAB3).	230
Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4).	231
Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5).	232
Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB6).	233
Talousmatematiikka, 1 op (MAB7).	235
Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8).	236
Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9).	237
Abikurssi, 2 op (MAB10).	238
Tieteet, 11 op (OPJ4).	238
Taloustiede ja -taito, 5 op (OPJ11).	238
11.13.3. Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus (MAY).	238
Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1).	238
11.14. Musiikki (MU).	240
Intro - kaikki soimaan, 2 op (MU1).	242
Syke - soiva ilmaisu, 2 op (MU2).	244
Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU3).	245
Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU4).	247
Säveltaide - läpi vuosisatojen, 2 op (MU5).	249

Minä kulttuurin tekijänä, 15 op (OPJ2).	250
Rakkaus, 8 op (OPJ9).	250
11.15. Opinto-ohjaus (OP).	250
Minä opiskelijana, 2 op (OP1).	252
Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2).	253
Tutorointi, 1 op (OP3).	254
Kaupallisen alan tai palvelualan työelämään tutustuminen, 2 op (OP4).	254
Sosiaalialan tai teollisuusalan työelämään tutustuminen, 2 op (OP5).	255
Opin, osaan ja voin hyvin, 14 op (OPJ1).	255
11.16. Psykologia (PS).	255
Opin, osaan ja voin hyvin, 14 op (OPJ1).	257
Rakkaus, 8 op (OPJ9).	257
Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1).	257
Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2).	259
Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3).	260
Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4).	262
Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5).	263
Psykologian kertausta abeille, 1 op (PS6).	265
11.17. Terveystieto (TE).	266
Opin, osaan ja voin hyvin, 14 op (OPJ1).	267
Tieteet, 11 op (OPJ4).	268
Kestävä elämäntapa, 8 op (OPJ7).	268
Terveys voimavarana, 2 op (TE1).	268
Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2).	270
Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3).	271
Terveystiedon kertausta abiturienteille, 1 op (TE4).	273
11.18. Toinen kotimainen kieli, ruotsi (TKRU).	273
11.18.1. Ruotsi, B1-oppimäärä (TKRUB1).	277
Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 2 op (OPJ3).	277
Kestävä elämäntapa, 8 op (OPJ7).	277
Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUB11).	278
Ruotsin kieli arjessani, 3 op (RUB12).	279
Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13).	279
Ympäristömme, 2 op (RUB14).	280
Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15).	281
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16).	282
Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17).	283

Opiskellaan yhdessä ruotsia, 2 op (RUB18).	284
Pohjoismaista kirjallisuutta, 1 op (RUB19).	284
Valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin, 1 op (RUB110).	284
11.19. Temaattiset opinnot (TO).	285
Aktiivinen kansalaisuus, 1 op (TO1).	285
Kulttuurimatka, 2 op (TO2).	285
Päättötyö, 3 op (TO3).	286
11.20. Vieraat kielet (VK).	287
11.20.1. Vieraat kielet, englantia, A-oppimäärä (VKENA1).	292
Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (ENA1).	292
Englantia globaalina kielenä, 3 op (ENA2).	293
Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisuuden välineenä, 2 op (ENA3).	294
Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4).	295
Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5).	296
Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6).	297
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7).	298
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8).	299
Niveltävä kurssi perusopetuksen jälkeen, 1 op (ENA9).	300
Kirjallisuus, 2 op (ENA10).	300
Englannin kertauskurssi abiturienteille, 2 op (ENA11).	300
Minä kulttuurin tekijänä, 15 op (OPJ2).	301
Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 2 op (OPJ3).	301
Tieteet, 11 op (OPJ4).	301
Kestävä tulevaisuus ? ja sen ongelmat, 9 op (OPJ6).	301
Kestävä elämäntapa, 8 op (OPJ7).	301
11.20.2. Saksa (SAB2).	301
Perustason alkeet 3, 2 op (SAB21).	301
Perustaso 1, 2 op (SAB22).	302
Perustaso 2, 2 op (SAB23).	303
Perustaso 3, 2 op (SAB24).	304
Perustaso 4, 2 op (SAB25).	305
Perustaso 5, 2 op (SAB26).	305
11.20.3. Saksa (SAB3).	306
Perustason alkeet 1, 2 op (SAB31).	306
Perustason alkeet 2, 2 op (SAB32).	307
Perustason alkeet 3, 2 op (SAB33).	308
Perustaso 1, 2 op (SAB34).	309

Perustaso 2, 2 op (SAB35).	310
Perustaso 3, 2 op (SAB36).	311
Perustaso 4, 2 op (SAB37).	311
Perustaso 5, 2 op (SAB38).	312
11.21. Yhteiskuntaoppi (YH).	313
Rakkaus, 8 op (OPJ9).	315
Taloustiede ja -taito, 5 op (OPJ11).	315
Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1).	315
Taloustieto, 2 op (YH2).	317
Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3).	318
Lakitieto, 2 op (YH4).	320
Yhteiskuntaopin kertausta abeille, 1 op (YH5).	321
11.22. Eurytmia (EUR).	321
Liike on tutkimusmatka, 2 op (EUR1).	322
Ajatus, tunne ja liike, 2 op (EUR2).	323
Jaettu valo, 9 op (OPJ12).	324
Rakkaus, 8 op (OPJ9).	324
11.23. Geometria (GME).	325
Geometria 1, 1 op (GME1).	325
Geometria 2, 1 op (GME2).	325
Geometria 3, 1 op (GME3).	326
Maanmittausleiri, 2 op (GME4).	326
Opin, osaan ja voin hyvin, 14 op (OPJ1).	327
Minä kulttuurin tekijänä, 15 op (OPJ2).	327
11.24. Käden taidot (KÄS).	327
Kirjansidonta 1, 2 op (KIR1).	329
Kirjansidonta 2, 1 op (KIR2).	329
Kehruu ja kudonta, 2 op (KÄS1).	330
11.25. Plastinen sommittelu (PLS).	331
Opin, osaan ja voin hyvin, 14 op (OPJ1).	331
Plastinen sommittelu 1, 1 op (PLS1).	331
Plastinen sommittelu 2, 1 op (PLS2).	332
Plastinen sommittelu 3, 1 op (PLS3).	332
Kivenveisto, 1 op (PLS4).	333
11.26. Puhe ja draama (PUDR).	333
Minä kulttuurin tekijänä, 15 op (OPJ2).	333
Puhe ja draama 1, 2 op (PUDR1).	333
Puhe ja draama 2, 2 op (PUDR2).	334

Puhe ja draama 3, 2 op (PUDR3).	336
Näytelmä, 2 op (PUDR4).	338
11.27. Teknologia (TEK).	340
Yhdyskuntateknologia, 1 op (TEK1).	340
Digitaidot, 1 op (TEK2).	340
11.28. Integraatio-opintojaksot.	341
Opin, osaan ja voin hyvin, 14 op (OPJ1).	341
Maailma muutoksessa, 4 op (OPJ10).	346
Taloustiede ja -taito, 5 op (OPJ11).	349
Jaettu valo, 9 op (OPJ12).	352
Minä kulttuurin tekijänä, 15 op (OPJ2).	355
Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 2 op (OPJ3).	360
Tieteet, 11 op (OPJ4).	362
Eurooppalainen kulttuuri ja taide, 4 op (OPJ5).	366
Kestävä tulevaisuus ? ja sen ongelmat, 9 op (OPJ6).	369
Kestävä elämäntapa, 8 op (OPJ7).	373
Suomen historia ja kirjallisuus, 4 op (OPJ8).	376
Rakkaus, 8 op (OPJ9).	378
12. Liitteet.	384
12.1. Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta.	384
12.2. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko.	384
12.3. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.	391
12.3.1. Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.	391
12.4. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.	397
12.4.1. Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.	397
12.5. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.	402
12.5.1. Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.	403

1. Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö

1.1. Opetussuunnitelman laatiminen

Lukiokoulutuksen opetussuunnitelmajärjestelmän osia ovat

- lukiolaki (714/2018)
- valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta (810/2018)
- Opetushallituksen määräys lukion opetussuunnitelman perusteista
- koulutuksen järjestäjän hyväksymä opetussuunnitelma
- vuosittain laadittava opetussuunnitelmaan perustuva suunnitelma.

Kaikki nuorten lukiokoulutuksen järjestäjät laativat paikallisen opetussuunnitelman näiden lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan, jollei opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämästä järjestämisluvasta muuta johdu. Jos lukiokoulutuksen järjestämislupaan liittyy erityinen koulutustehtävä, siihen liittyvät määräykset otetaan huomioon opetussuunnitelmaa laadittaessa. Lukiokoulutus on kokonaisuus, jossa eri toimintojen tavoitteet ja sisällöt liittyvät yhteen ja muodostavat opetuksen ja toimintakulttuurin perustan. Tämän vuoksi lukion opetussuunnitelman perusteet sisältävät tavoitteita, keskeisiä sisältöjä ja opiskelijan oppimisen arviointia koskevien määräysten lisäksi niiden ymmärtämistä avaavaa tekstiä. Tekstin muodosta ilmenee, onko kyseessä velvoittava määräys vai sitä tarkentava tai selittävä teksti.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään lukion opetus- ja kasvatustyöstä. Koulutuksen järjestäjä laatii vuosittain hyväksymäänsä opetussuunnitelmaan perustuvan suunnitelman opetuksen käytännön järjestämisestä. Opiskelija laatii oppilaitoksen opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman.

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa tulee ottaa huomioon muiden oppilaitosten opetustarjonta sekä lukion toimintaympäristö, paikalliset osaamisvahvuudet ja erityisresurssit. Lukiopaikkakunnan tai -alueen luonto ja ympäristö, historia, kieliolosuhteet sekä elinkeino- ja kulttuurielämä tuovat opetussuunnitelmaan paikallisuutta. Käytännön yhteistyö eri alojen asiantuntijoiden kanssa lisää opiskelun elämäläheisyyttä ja syvällisyyttä. Opetussuunnitelmaa laadittaessa myös ajankohtaistetaan lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyjä asioita.

Koulutuksen järjestäjä hyväksyy paikallisen opetussuunnitelman ennen sen käyttöönottoa erikseen suomenkielistä, ruotsinkielistä, saamenkielistä ja tarvittaessa muulla kielellä annettavaa opetusta varten.

Lukiolain (714/2018) 13 §:n mukaan opiskelijan mahdollisuus suorittaa lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvät opinnot kolmessa vuodessa on turvattava järjestämällä opintojen eteneminen joustavasti ja tarjoamalla tarvittava oppimisen ja opiskelun tuki. Paikallinen opetussuunnitelma tulee laatia siten, että se antaa opiskelijalle mahdollisuuden yksilöllisiin opintoihin valintoihin omassa oppilaitoksessaan sekä halutessaan myös muissa oppilaitoksissa ja korkeakouluissa.

Koulutuksen järjestäjä päättää, miten paikallinen opetussuunnitelma laaditaan lukion opetussuunnitelman perusteiden pohjalta. Paikallinen opetussuunnitelma laaditaan yhteistyössä lukion henkilöstön, opiskelijoiden, opiskelijoiden huoltajien sekä säännösten edellyttämiltä osin lisäksi kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa. Yhteistyötä opetussuunnitelman laatimisessa voidaan tehdä myös muiden koulutuksen järjestäjien ja eri sidosryhmien kanssa. Kaikilla opiskelijoiden huoltajilla tulee olla mahdollisuus tutustua opetussuunnitelmaan. Ennen opetussuunnitelman hyväksymistä

koulutuksen järjestäjän tulee kuulla lukion opiskelijakuntaa ja henkilöstöä sekä varata lukion kaikille opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä. Yhteistyöllä eri tahojen kanssa pyritään varmistamaan lukiokoulutuksen korkeatasoisuus, yhteiskunnallinen merkittävyys sekä koko yhteisön sitoutuminen yhdessä määriteltäviin tavoitteisiin ja toimintatapoihin.

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa pyritään ratkaisuihin, jotka kehittävät lukion toimintakulttuuria, tukevat opiskelijoiden hyvinvointia, jaksamista ja osallisuutta sekä monipuolistavat vuorovaikutusta lukion sisällä ja ympäröivän yhteiskunnan kanssa.

Opetussuunnitelma on Opetushallituksen lukion opetussuunnitelman perusteiden mukainen ja huomioi steinerkoulun kansainvälisen opetussuunnitelman. Tampereen Steiner-kouluyhdistys ry:lle on myönnetty erityisen koulutustehtävän mukainen opetuslupa (**OKM/46/530/2017**), jolla tarkoitetaan steinerpedagogiikkaan painottunutta opetusta lukiokoulutuksessa. Lupa sisältää Tampereen Rudolf Steiner -koulun lukion sekä Tampereen Rudolf Steiner -koulun Oulun toimipisteen (jatkossa Oulun steinerkoulun lukio) lukiokoulutuksen.

Lukion toimipisteen läheinen luonto ja ympäristö, historia, kieliolosuhteet sekä elinkeino- ja kulttuurielämä tuovat opetussuunnitelmaan paikallisuutta. Käytännön yhteistyö eri alojen oppilaitosten ja asiantuntijoiden kanssa lisää opiskelun elämänläheisyyttä ja syvällisyyttä.

Lukion opetussuunnitelma on laadittu yhteistyössä lukion henkilöstön, opiskelijoiden, opiskelijoiden vanhempien ja huoltajien sekä säännösten edellyttämiltä osin lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa. Opiskelijan kasvua aktiiviseksi ja vastuulliseksi yhteiskunnan jäseneksi edistetään opetussuunnitelmatyöllä siten, että opiskelijat ovat mukana opintosuunnitelman laatimisessa mm. vastaamalla sitä koskeviin kyselyihin, osallistumalla työpajatyöskentelyyn sekä ideoimalla opintojaksoja. Opiskelijakunnan hallitus työskentelee aktiivisesti opettajien kanssa. Vanhemmat osallistuvat opetussuunnitelman tekemiseen vanhempainiltojen työryhmissä ja kyselyyn vastaamalla. Lukiokuraattorin, lukiopsykologin, lukion psykiatrisen sairaanhoitajan sekä kouluterveydenhoitajan asiantuntemusta hyödynnetään soveltuvin osin.

Lisäksi opetussuunnitelman laatimisessa on tehty yhteistyötä Steinerkasvatuksen liiton, muiden Suomen steinerkoulujen lukioyksiköiden ja Oulun kaupungin lukioiden kanssa. Opetussuunnitelmatyössä on pyritty huomioimaan steinerpedagogisia lähtökohtia ja etsimään ratkaisuja, jotka kehittävät lukion toimintakulttuuria, tukevat opiskelijoiden hyvinvointia, jaksamista ja toimijuutta sekä monipuolistavat vuorovaikutusta lukion sisällä ja ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Steinerpedagogiseksi lähtökohdiksi nähdään erityisen koulutustehtävän mukaisten kurssien lisäksi esimerkiksi nuorta aktivoivien ja oppimisympäristöä laajentavien opetusmenetelmien luonnehdinta, ikäkausipedagoginen tulkinta sekä ihmiskäsitykseen ja arvoihin perustuvia täydennykset ja painotukset pakollisissa ja syventävissä kursseissa.

Koulutuksen järjestäjä hyväksyy paikallisen opetussuunnitelman **8.6.2021**.

1.2. Opetussuunnitelman sisältö

Paikallinen opetussuunnitelma sisältää seuraavat osat:

- lukion toiminta-ajatus ja arvopainotukset
- oppimiskäsitys, opiskeluympäristöt ja #menetelmät
- lukion toimintakulttuurin pääpiirteet
- koulutuksen järjestäjän hyväksymä lukion tuntijako
- lukion kieliohjelma
- itsenäisen opiskelun periaatteet
- laaja-alaisen osaamisen osa-alueet
- oppiaineen tehtävä, oppiaineen opetuksen yleiset tavoitteet ja arviointi
- opintojaksojen tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutuminen ja arviointi opintojaksoittain
- kodin ja oppilaitoksen yhteistyön toteuttaminen

- ohjaussuunnitelma
- oppimisen ja opiskelun tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetus
- kieli- ja kulttuuriryhmien opetus
- yhteistyö muiden lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten kanssa
- yhteistyö yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten sekä muiden tahojen kanssa
- kansainvälinen yhteistyö
- työelämäyhteistyö
- opiskeluhuolto
- opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi
- toiminnan jatkuva kehittäminen ja arviointi.

Mikäli lukio järjestää vieraskielistä opetusta tai mahdollisuuden suorittaa lukiodiplomeita, se tulee määritellä opetussuunnitelmassa.

Lukiolain (714/2018) 33 §:ssä säädetään opiskelijoiden vaikutusmahdollisuuksien turvaamisesta ja opiskelijakunnasta. Pykälässä tarkoitettu toiminta tulee suunnitella paikallisen opetussuunnitelman ja muiden siihen perustuvien suunnitelmien osana tai yhteydessä.

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016] 1 mom.).

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 13 §:n mukaan suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä on kirjattava oppilaitoskohtaiseen opiskeluhuoltosuunnitelmaan.

Lukiolain (714/2018) 40 §:n 3 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulee laatia ja ohjeistaa paikallisen opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista.

Sukupuolten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986, muutettu lailla 1329/2014) 5 a §:n mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Vuosittaisen tarkastelun sijasta suunnitelma voidaan laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Tasa-arvosuunnitelma voidaan sisällyttää osaksi paikallista opetussuunnitelmaa tai muuta lukion suunnitelmaa.

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 6 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Yhdenvertaisuussuunnitelma voi sisältyä paikalliseen opetussuunnitelmaan.

Oulun steinerkoulun lukion opetussuunnitelma sisältää myös kuvauksen erityistehtävästä ja lukiodiplomien suorittamisesta.

2. Lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta

2.1. Lukiokoulutuksen tehtävä

Lukiokoulutuksen tehtävänä on laaja-alaisen yleissivistyksen vahvistaminen. Lukiokoulutuksessa yleissivistys koostuu arvoista, tiedoista, taidoista, asenteista ja tahdosta, joiden avulla kriittiseen ja itsenäiseen ajatteluun pystyvät yksilöt osaavat toimia vastuullisesti, myötätuntoisesti, yhteisöllisesti ja itseään kehittäen.

Lukioaikana opiskelija kartuttaa ihmistä, kulttuureja, ympäristöä ja yhteiskuntaa koskevaa olennaista tietoa, osaamista ja toimijuutta. Lukio-opetus valmistaa opiskelijaa ymmärtämään elämässä ja maailmassa vallitsevia monitahoisia keskinäisriippuvuuksia sekä jäsentämään laaja-alaisia ilmiöitä.

Lukiokoulutuksella on opetus- ja kasvatustehtävä. Lukiokoulutuksessa otetaan huomioon alle 18-vuotiaita opiskelijoita koskien lapsen edun ensisijaisuus opetusta ja koulutusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä (lukiolaki 714/2018, 2 § 2 mom, muutettu lailla 165/2022). Lukiokoulutuksen aikana opiskelija rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla opiskelija kehittää suhdettaan menneisyyteen ja suuntautuu tulevaisuuteen. Lukiokoulutus syventää opiskelijan kiinnostusta tieteiden ja taiteiden maailmaan sekä kehittää valmiuksia elämänhallintaan ja työelämään.

Lukiokoulutus rakentuu perusopetuksen oppimäärälle. Se antaa yleiset ja monipuoliset jatko-opintovalmiudet yliopistoihin, ammattikorkeakouluihin ja lukion oppimäärään perustuvaan ammatilliseen koulutukseen. Lukiossa hankittuja tietoja ja taitoja osoitetaan lukion päättötodistuksella, ylioppilastutkintotodistuksella, lukiodiplomeilla ja muilla näytöillä.

Lukiokoulutus ohjaa opiskelijaa tulevaisuuden suunnitelmien laadintaan, maailmankansalaisuuteen kasvamiseen ja jatkuvaan oppimiseen.

2.1.1. Oulun steinerkoulun lukion erityinen koulutustehtävä

Oulun steinerkoulun lukio on erityisen koulutustehtävän perusteella steinerpedagogiikkaan painottunut. Steinerpedagogiikka liittyy koulussa oppitunneilla käytettyihin opetusmetodeihin sekä koulun toimintakulttuuriin.

Lukio tarjoaa myös erityisen koulutustehtävän mukaisia opintoja. Nämä ovat eri oppiaineiden sisältöjä yhdistäviä eheyttäviä kokonaisuuksia, ja niissä käsitellään esimerkiksi biologian, kemian, matematiikan, eurytmian, kuvataiteen, maantieteen, äidinkielen, kuvataiteen, liikunnan ja käsityön aihesisältöjä. Lukio-opiskelijat, jotka suorittavat vähintään **24** opintopistettä oppilaitoksen opetussuunnitelmassa määriteltäviä erityisen koulutustehtävän mukaisia opintoja, ovat oikeutettuja vähentämään enintään **16** pakollista opintopistettä, kuitenkin korkeintaan puolet yksittäisen oppiaineen pakollisista opinnoista.

Steinerkoulun lukiolla on tyypillisiä erityisominaisuuksia ovat lisäksi:

Luokkamuotoisuus

Steinerlukio toimii luokkamuotoisesti. Opiskelijat opiskelevat enimmäkseen pysyvässä ja tutussa ryhmässä. Oma luokkayhteisö muodostuu parhaimmillaan tutuksi ja turvalliseksi kentäksi, jossa demokraattisen vuoropuhelun harjoittelu mahdollistuu ja jossa osallisuuden ja kuulluksi tulemisen kokemuksia voidaan tukea. Steinerlukio on luokallinen lukio, jossa oppilaat opiskelevat pääasiassa oman luokkansa parissa ja luokat osallistuvat useisiin leirikouluihin sekä projekteihin,

joiden yhtenä tärkeänä tavoitteena on lisätä yhteisöllisyyttä. Lukioluokka muodostaa tiiviin yhteisön, joka lisää kouluviihtyvyyttä sekä vähentää opiskelujen keskeyttämistä.

Yhtenäiskouluajatus ja yhteisöllisyys

Oulun steinerkoulu on perusopetuksen ja lukiokoulutuksen kattava 12-vuotinen yhtenäiskoulu. Koulussa järjestetään paljon toimintaa, johon eri ikäiset oppilaat ja opiskelijat sekä heidän perheensä osallistuvat yhdessä. Steinerkoulussa koko koulun henkilöstö, oppilaat, opiskelijat ja heidän perheensä muodostavat monimuotoisen ja elävän yhteisön, joka tukee opiskelijoiden hyvinvointia.

Ilmiöpohjainen opetus

Oulun steinerkoulun lukion erityisen koulutustehtävän mukaisissa opinnoissa oppisisältöjä pyritään tarkastelemaan ilmiölähtöisesti. Ilmiöitä tarkastellaan usean oppiaineen näkökulmasta ja lisäksi ilmiöihin syvennyttään usein eri metodein. Ilmiöpohjaiselle opiskelulle on ominaista myös opitun esittäminen ja arvioiminen monipuolisten työnäytteiden avulla.

Kansainvälisyys

Steinerkoululiike on lähtöisin Saksasta, jonne ensimmäinen koulu perustettiin vuonna 1919. Tänä päivänä steinerkouluja on maailmalla yli 1000, mikä mahdollistaa kansainvälisen yhteistyön eri koulujen kanssa. Steinerkoulun lukiossa voi lähteä vaihto-opiskelijaksi ulkomaille. Oulun steinerkoulun lukio ottaa myös vastaan vaihto-opiskelijoita sekä suomalaisista että ulkomaalaista steinerkouluista ja muista oppilaitoksista. Vaihto-opiskelijoiden opinnot voidaan tarvittaessa suunnitella steinerkoulun lukiossa siten, että heidän opintoihin sisältyy runsaasti käytännönläheisiä sekä taito- ja taideaineita sisältäviä opintoja.

Kulttuurimatka on steinerkoulun 12. luokan yhteinen projekti. Kulttuurimatkan tavoite on globaaliin kulttuuriperintöön tutustuminen ja maailmankansalaiseksi kasvaminen. Kulttuurimatkoihin on usein yhdistetty pieni vapaaehtoistyön jakso.

Kokonaisvaltainen oppiminen

Steinerpedagogiikan mukaisen opetuksen lisäksi tieteen ja taiteen yhdistävien oppiaineiden, projektien, leirikoulujen ansiosta steinerkoulun lukiossa opiskelu ja oppiminen on kokonaisvaltaista ja antaa monipuoliset valmiudet jatko-opintoihin.

Opetussuunnitelma ei rakennu pelkästään aine- ja taitokohtaisille tavoitteille ja oppimistuloksille, vaan sen avulla pyritään tukemaan yksilön tervettä ja tasapainoista kehitystä. Opetus on kokonaisvaltaista, oppimiskokonaisuuksia pedagogisesti tarkoituksenmukaisella tavalla yhdistelevää, ja tässä eri oppiaineet täydentävät toisiaan. Akateemisten aineiden lisäksi lukiossa opiskellaan laajasti taito ja taideaineita. Kehityksessään nuori tarvitsee monipuolisia haasteita ja harjoitteita. Opetuksessa hyödynnetään nuorten osallisuutta ja monipuolisia oppimisympäristöjä. Taide- ja taitoaineet paitsi tukevat muuta oppimista, tarjoavat myös mahdollisuuden luovan vapauden toiminnalle ja itsetuntemukselle. Myös omakohtainen kokemus ja kokeminen nähdään oleellisena osana kokonaisvaltaista oppimista. Tieteen ja taiteen yhdistävien oppiaineiden ja projektien ansiosta steinerkoulun lukiossa opiskeleminen mahdollistaa kokonaisvaltaisen oppimisen ja antaa erinomaiset valmiudet jatko-opintoihin.

2.2. Arvoperusta

Lukion opetussuunnitelman perusteiden arvoperusta rakentuu demokratialle ja suomalaiselle sivistysihanteelle, jonka mukaan opiskelu ja oppiminen uudistavat yhteiskuntaa ja kulttuuria. Sivistys on yksilöiden ja yhteisöjen taitoa tehdä ratkaisuja eettisen pohdinnan, toisen asemaan asettumisen ja tietoon perustuvan harkinnan avulla. Sivistykseen kuuluu taito ja tahto käsitellä inhimillisten pyrkimysten ja vallitsevan todellisuuden välisiä ristiriitoja eettisesti, myötätuntoisesti ja ratkaisuja etsien. Sivistys ilmenee huolenpitona, avarakatseisuutena, laaja-alaisena todellisuuden hahmottamisena ja sitoutumisena toimintaan myönteisten muutosten puolesta.

Lukion sivistysihanteena on pyrkimys totuuteen, hyvyyteen, kauneuteen, oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan.

Lukio-opetuksen perustana on elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen sekä ihmisarvon loukkaamattomuus. Lukio-opetus pohjautuu keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin. Opiskelija muodostaa lukioaikanaan jäsentyneen käsityksen perus- ja ihmisoikeuksien taustalla olevista arvoista, keskeisistä perus- ja ihmisoikeusnormeista sekä näitä oikeuksia edistävästä toimintatavoista. Lukio-opetus kehittää arvo-osaamista kannustamalla omien arvojen syvälliseen pohdintaan sekä käsittelemällä julkilausuttujen arvojen ja todellisuuden välisiä jännitteitä.

Lukio-opetus edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä demokratiaa ja hyvinvointia. Lukio-opetus on opiskelijaa uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamatonta, eikä sitä saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen välineenä. Lukio-opetus kannustaa pohtimaan suomalaisen yhteiskunnan ja kansainvälisen kehityksen mahdollisuuksia, vaihtoehtoja ja epäkohtia. Osallisuus, toimijuus ja yhteisöllisyys korostuvat kaikessa lukion toiminnassa.

Lukio-opetuksessa ymmärretään kestävä elämäntavan välttämättömyys sekä rakennetaan osaamisperustaa ympäristön ja kansalaisten hyvinvointia edistävälle taloudelle. Opiskelija ymmärtää oman toimintansa ja globaalin vastuun merkityksen luonnonvarojen kestävässä käytössä, ilmastonmuutoksen hillinnässä ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä. Lukio-opetus kannustaa vastuulliseen toimijuuteen sekä kansainväliseen yhteistyöhön ja maailmankansalaisuuteen YK:n kestävä kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti.

Jokainen lukio on yhteisö, jossa erilaisista taustoista tulevilla ihmisillä on mahdollisuus tunnistaa ja pohtia yhteisiä hyvän elämän arvoja ja periaatteita sekä oppia yhteistyöhön. Lukiossa kannustetaan keskinäiseen välittämiseen ja huolenpitoon. Luovuutta, aloitteellisuutta, rehellisyyttä ja sisua arvostetaan. Inhimillinen ja kulttuurinen moninaisuus nähdään rikkautena ja luovuuden lähteenä. Kulttuuriperintöjä vahvistetaan välittämällä, arvioimalla ja uudistamalla niihin liittyvää tietoa ja osaamista.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa arvoperustaa tarkennetaan oman lukion kannalta olennaisissa asioissa. Arvoperusta toteutuu lukion toimintakulttuurissa, kaikkien oppiaineiden opetuksessa ja työskentelyn organisoinnissa. Lukion arvoperustaa konkretisoi näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa kuvattu laaja-alainen osaaminen.

Steinerpedagogisen opetussuunnitelman ja sen sivistyskäsityksen voi nähdä kreikkalaisen paideia-sivistyskäsityksen ja saksalaisen Bildung-tradition päivittämisenä. Antiikin paideia-ajattelu yhdisti sivistyksen ja kasvatuksen. Saksalaiseen idealismin filosofiaan liittyvä Bildung-traditio korostaa ihmisen itsensä kasvattamista ja oman sisäisen idean toteuttamista. Steinerlukio jatkaa ja konkretisoi tätä klassista sivistysperinnettä, joka korostaa ensisijaisesti ihmisen monipuolista ja henkistä kehitystä. Sivistynyt ihmisyyden on sopusointua, yhteyden löytämistä itseensä, toisiin ihmisiin ja luontoon. Tavoitteena on eettinen persoonallisuus eli vapaa yksilö, joka toimii epäitsekkäästi laajemman kokonaisuuden hyväksi. Tällöin sivistys merkitsee sellaista kykyä toimia, jonka lähtökohtana on oma moraalinen oivallus.

Steinerlukiossa elämykseen perustuvan oppimisen tavoitteena on pysyvän ja syvän myötätunnon herättäminen opiskelijassa. Itsen kokeminen toisessa eli myötäelämisen kyky luo perustan aidolle yhdessä elämiselle ja asettaa samalla rajat esimerkiksi sille, miten ihmiset kohtaavat ja kohtelevat toisiaan. Hyväksyvä ilmapää tukee nuoren omaksi itsekseen kasvamista.

Steinerkoulun sivistyskäsityksen pohjana ovat holistinen ihmis- ja arvokäsitys. Steinerkoulun sivistyskäsitykseen kuuluvat sivistyksen eri ulottuvuudet. Pyrkimys totuuteen ja arvostelukykyyn kehittyminen korostuvat lukio-opinnoissa, koska murrosiästä alkaen voimistuu itsenäinen ajattelu.

Tiedollisen osaamisen, ajattelun ja oppimaan oppimisen alueen rinnalla painotetaan yhtä tärkeänä sydämen sivistyksen aluetta. Tämä sydämen sivistyksen korostaminen laajentaa oppimaan

oppimisen käsitteen kasvamaan kasvamiseksi, millä tarkoitetaan sitä, että kasvatuksessa kehitetään tietoisesti myös tunne-elämää ja eettistä tahtoa.

Lukio-opetus kannustaa kansalliseen ja kansainväliseen yhteistyöhön YK:n kehitystavoitteiden suunnassa. Steinerkoulun olemassaolo itsessään on ruohonjuuritason kansalaisaktiivisuutta. Koulun pyrkimyksenä on synnyttää aktiivista toimijuutta ja tulevaisuuden maailman rakentajia. Vastuullinen osallisuus, toimijuus ja yhteisöllisyys korostuvat lukion toiminnassa. Luovuutta, aloitteellisuutta, rehellisyyttä ja sisua arvostetaan.

Steinerlukio on yhteisö, jossa erilaisista taustoista tulevilla ihmisillä on mahdollisuus tunnistaa ja pohtia yhteisiä hyvän elämän arvoja ja periaatteita sekä oppia yhteistyöhön. Lukiossa kannustetaan keskinäiseen välittämiseen ja huolenpitoon. Kulttuuriperintöjä vahvistetaan välittämällä, arvioimalla ja uudistamalla niihin liittyvää tietoa ja osaamista.

3. Opetuksen toteuttaminen

3.1. Opintojen rakenne

Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on 150 opintopistettä. Lukio-opinnot muodostuvat lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (810/2018) liitteen 1 mukaisista pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijalle. Valtioneuvoston asetuksen mukaisia valtakunnallisia valinnaisia opintoja nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärään tulee sisältyä vähintään 20 opintopistettä. Oppimäärään voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

Opetushallitus on laatinut lukion opetussuunnitelman perusteet lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen liitteessä 1 tarkoitettuihin pakollisiin ja valtakunnallisiin valinnaisiin opintoihin lukuun ottamatta temaattisia opintoja. Lisäksi Opetushallitus on laatinut opetussuunnitelman perusteet lukiodiplomeihin. Lukiodiplomien laajuus on kaksi opintopistettä.

Koulutuksen järjestäjä päättää, minkä laajuisina opintojaksoina opinnot tarjotaan opiskelijalle. Koulutuksen järjestäjän tulee kuitenkin tarjota opiskelijalle mahdollisuus suorittaa lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen liitteen 1 mukaisia valtakunnallisia valinnaisia opintoja kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään, missä järjestyksessä oppiaineen opinnot suoritetaan ja miten ne jaetaan opintojaksoihin.

Kunkin oppiaineen kohdalla kerrotaan, missä järjestyksessä oppiaineen opinnot suoritetaan ja miten ne jaetaan opintojaksoihin.

3.2. Oppimiskäsitys

Lukion opetussuunnitelman perusteet pohjautuvat oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppiminen on seurausta opiskelijan aktiivisesta ja tavoitteellisesta toiminnasta. Oppimisprosessin aikana opiskelija tulkitsee, analysoi ja arvioi eri muodoissa esitettyä dataa, informaatiota tai tietoa aikaisempien kokemusten ja tietojen pohjalta. Hän kehittää ratkaisuja ja luo uudenlaisia kokonaisuuksia yhdistäen tietoja ja taitoja uudella tavalla. Ohjaus ja rakentava palaute vahvistavat itseluottamusta ja auttavat opiskelijaa asettamaan omia tavoitteita, kehittämään ajatteluaan ja työskentelemään tarkoituksenmukaisella tavalla tavoitteiden suuntaisesti.

Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden, opettajien, asiantuntijoiden ja yhteisöjen kanssa erilaisissa ympäristöissä. Se on monimuotoista ja sidoksissa siihen toimintaan, tilanteeseen ja kulttuuriin, jossa se tapahtuu. Myös kieli, kehollisuus ja eri aistien käyttö ovat oppimisen kannalta olennaisia. Lukio-opinnoissa opiskelijaa ohjataan havaitsemaan käsitteiden, tiedonalojen ja osaamisen välisiä yhteyksiä sekä soveltamaan aiemmin oppimaansa muuttuvissa tilanteissa. Näin kehittyvät myös jatkuvan oppimisen edellyttämät taidot. Oppimisprosesseistaan tietoinen opiskelija osaa arvioida ja kehittää opiskelu- ja ajattelutaitojaan sekä toimia opinnoissaan vähitellen yhä itseohjautuvammin. Opintoihin liittyvät onnistumisen kokemukset ja rohkaiseva ohjaus vahvistavat uskoa omiin mahdollisuuksiin ja innostavat opiskeluun.

Steinerpedagogiikassa oppiminen nähdään keskeisenä osana ihmisen kehitystä. Tälle kehitysnäkemykselle perustuu steinerkoulun kasvatus ja opetustoiminta. Ihmisen tietoisuus kehittyä, vahvistuu ja laajenee hitaasti. Pääasiallisesti oppiminen steinerlukiossa tapahtuu tekemällä, kokemalla ja oivaltamalla itse asioiden laatuja, merkityksiä ja yhteyksiä. Erilaisten asioiden parissa ponnistelu johtaa tärkeisiin kokemuksiin oppimisesta, kuten omiin oivalluksiin,

itselle sopivien oppimistapojen löytämiseen sekä parhaassa tapauksessa flow-kokemuksiin. Steinerpedagogisen lukion keskeinen tehtävä on ihmisen kokonaisvaltainen kasvu. Se tarkoittaa ennen kaikkea kykyä kunnioittaa toisia ihmisiä, luontoa ja itseä. Oppiminen ymmärretään tietojen ja taitojen oppimisen lisäksi asteittain muuntuvaksi kyvyksi oman elämän hallintaan ja sitä kautta hyvään elämään.

Luovan ajattelun taidot

Opiskelijoille esitellään seuraavat luovan ajattelun taidot ja tarjotaan mahdollisuus osoittaa niiden hallitsemista portfolio-projektein. Luovan ajattelun taidot mahdollistavat mielikuvituksen kehittämisen ja jalostamisen. Niitä voidaan harjoittaa kuten mitä tahansa muita kykyjä.

1. Kirjallinen ilmaisu
2. Suullinen ilmaisu
3. Kaksiulotteisen mielikuvan luominen
4. Moniulotteinen hahmottaminen
5. Soveltava ajattelu
6. Käytännön ajattelu tai improvisaatio
7. Järjestelevä ajattelu
8. Havainnoiva ajattelu (arkipäiväinen uudelleen nähtynä)
9. Puolueeton pohdinta
10. Kriittinen analyysi
11. Havainnon reflektointi

Positiivinen pedagogiikka

Steinerkoulussa korostuu positiivisen pedagogiikan näkökulma. Opiskelijoiden minäpystyvyyden tunnetta vahvistetaan auttamalla heitä tunnistamaan ja hyödyntämään omia vahvuuksiaan aktiivisena kansalaisena globaalissa maailmassa. Rohkaiseva ohjaus ja kannustava palaute lisäävät opiskelijan luottamusta omiin mahdollisuuksiinsa sekä edistävät kiinnostusta ja halua laajentaa ja syventää opittua. Positiivinen pedagogiikka ja vahvuusperustainen ilmapiiri auttavat nuoria saavuttamaan myönteisiä tunnekokemuksia, lisäämään resilienssiä sekä muodostamaan merkityksellisiä ihmissuhteita. Tarkoituksena on edistää nuorten elämänhallinnan taitoja ja sitä kautta vahvistaa itseluottamusta. Positiivinen ja yksilöä monipuolisesti arvostava ja tukeva yhteisö vahvistaa yksilön yhteisöllistä ja vastuullista roolia sekä kasvattaa heidän myötätunnon ja empatian taitojaan. Nuoria ohjataan kohti kasvun asennetta, joka auttaa heitä kehittämään omaa osaamistaan harjoittelun ja kokemuksen kautta sekä näkemään hyvän ympärillään.

3.2.1. Steinerpedagoginen ihmiskäsitys

Steinerpedagogiikan taustalla vaikuttaa Rudolf Steinerein (1861-1925) aikanaan luoma ja nyt jo usean opettajasukupolven soveltama ja edelleen kehittämä kokonaiskuva ihmisen kehityksestä ja kasvusta. Ihmiskäsityksessä keskeistä on, ettei ihmisyyttä käsitellä ainoastaan perimänsä ja ympäristötekijöidensä tuotteeksi, vaan ihmisellä on myös yksilöllinen ydinminuus, joka jäsentyy osaksi kokonaispersoonallisuutta.

Ihminen nähdään monikerroksisena kokonaisuutena. Steinerpedagogisessa ihmiskäsityksessä erotetaan neljä ihmisen perusominaisuutta: kehollinen, elollinen ja tajunnallinen taso sekä minuus. Steinerpedagogisessa oppimiskäsityksessä erityistä on sen ajallinen ulottuvuus: lapsi ja nuori oppii eri ikävaiheissa eri tavalla. Opettajan rooli muuttuu viimeistään murrosiästä lähtien asiantuntevan ohjaajan rooliksi ja opiskelijan oma ajattelu korostuu. Kasvatukseen tulee kehittää monipuolisesti koko ihmistä eli ajattelua, tunnetta ja tahtoa, ja siksi kasvatukseen tulee tiedon lisäksi sisältyä paljon taidetta ja toimintaa. Valinnaisuutta korostavan yksipuolistavan erikoistumisen sijaan painotetaan erikoistumista monipuolisuuteen, tasapainaisuuteen ja laajalaaiseen yleissivistykseen.

Myös yksilöllinen temperamentti on osa ihmisen persoonallisuutta. Lapsessa on ainutlaatuisia yksilöllisyyttä jo syntyessään. Kasvatuksella autetaan lasta ja nuorta kasvamaan eli tuomaan esiin yksilöllisyytensä ja tulemaan enemmän omaksi itsekseen. Jokaista opiskelijaa pidetään

ainutkertaisena ja yksilöllisenä minuutena. Yksilöllisyyteen ja yhteisöllisyyteen kasvaminen eivät ole toisiaan poissulkevia asioita.

Jäsentäessään ihmisen moninaisuutta Rudolf Steiner käytti antiikin filosofiasta peräisin olevaa tajunnan toimintojen klassista perusjakoa kolmeen perustoimintoon: ajatteluun, tunteeseen ja tahtoon. Näistä tietoisin, ajattelu, ohjaa kaikkea ihmisen tietoista toimintaa. Emotionaalinen eli tunteen alue taas sisältää ainakin arvostelukyvyn, arvot ja sosiaalisen vastuun. Vaikeimmin tiedostettava eli alitajuisin näistä alueista on tahdon eli toiminnallisuuden alue, joka on kaiken inhimillisen toiminnan liikkeellepaneva voima.

Inhimillistä kasvatus- ja opetuskäytäntöä rakennettaessa on oleellista tarkastella ihmisen eri kerrostumia toisiaan täydentävinä, ei toisiaan poissulkevinä. Pyritään tasapainoisesti koko ihmistä kehittävään pedagogiikkaan. Ihminen on Steinerin mukaan fyysis-kehollis-elollinen olento, ja siksi myös koulussa pitää harjoittaa fyysistä, liikunnallista ja elämänvoimia vahvistavaa puolta. Oppiminen ja kasvu tapahtuvat yhdessä toisten ihmisten kanssa. Tajunnallisena ja itsetajunnallisena olentona kehittymiseen tarvitaan taiteen, tieteen ja toiminnallisuuden läpäisemää koulua.

Oppimisen olennaisena käsitteenä toimii vapaus, ja ihminen nähdään vapaana silloin, kun hän toteuttaa omaa itsenäistä ja yksilöllistä eettistä oivallustaan ja toimii rakkaudesta tekoon. Toisin sanoen toiminta on vapaata, kun sen motiivit ovat peräisin puhtaasta ajattelusta, jonka taustalla on moraalisen intuition kyky. Tämän tason taustalla on näkemys siitä, että ihminen on itsestään tietoinen henkinen olento. Steinerpedagogiikka ei kuitenkaan pyri olemaan ns. vapaata kasvatusta, vaan kasvattamaan henkilöitä, jotka kykenevät elämään henkisesti vapaina ja toisille solidaarisina yksilöinä oikeudenmukaisessa yhteiskunnassa.

Steinerpedagogisen kehitysnäkemysten mukaan jokaisella vuosiluokalla on oma laatunsa. Lukion ensimmäisen luokan peruskysymys voisi olla "Mistä maailma ympärilläni muodostuu?" Tyypillisesti ihmissuhteet dominoivat lukion ensimmäisen luokan opiskelijan päivittäistä elämää, monesti ryhmä muotoutuu uudelleen ja opiskelijat etsivät omaa paikkaansa ryhmässä. Vastakohtien tutkimisen kautta edetään tasapainoon ja löydetään uutta, vähitellen päästään aiempien vuosien mustavalkoisuudesta ja löydetään värisävyjä symbolisesti ja kuvataiteessa myös konkreettisesti.

Lukion toisen luokan peruskysymys voisi olla "Miksi asiat ovat niin kuin ne ovat?". Lukion toisella luokalla opiskelijoiden kanssa keskitytään kokonaisuuksien sijaan analyttiseen osien tarkasteluun ja ilmiöiden sekä teorioiden kyseenalaistamiseen.

Lukion kolmannella luokalla opetuksessa pyritään herättämään aito kiinnostus maailmaa kohtaan ja tarkastelemaan aikamme ongelmia siten, että nuoret saisivat valmiuksia muuttaa maailmaa oikeudenmukaisemmaksi. Opiskelijoiden kanssa keskitytään synteetin muodostamiseen ja kokonaiskuvan rakentamiseen ympäröivästä maailmasta. Lukion kolmannen luokan peruskysymyksiä voisivat olla: "Kuka minä olen? Mikä on ihminen? Mikä on paikkani maailmassa?". Tutkiva ote lisääntyy harjoituksen kautta opintojen edetessä.

Lisäksi Rudolf Steinerin kehittämää antroposofiaa voidaan soveltaa steinerkouluissa opettajan yksityisenä ja kollegiaalisena itsekasvatusvälineenä, mutta sitä ei opeteta koulussa opiskelijoille.

3.3. Opiskeluympäristöt ja -menetelmät

Lukion opiskeluympäristöjä ja -menetelmiä koskevien ratkaisujen lähtökohtana ovat oppimiskäsitys sekä opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskeluympäristöjen kehittämisessä ja menetelmien valinnassa otetaan huomioon myös opiskelijoiden erilaiset lähtökohdat ja edellytykset, kiinnostuksen kohteet, näkemykset ja yksilölliset tarpeet sekä tulevaisuuden ja työelämän asettamat tarpeet.

Opiskeluympäristöt

Lukion monipuoliset, turvalliset ja viihtyisät opiskeluympäristöt edistävät opiskelumotivaatiota, rikastuttavat opiskeluun liittyviä kokemuksia ja kannustavat kestävän kehityksen mukaiseen toimintaan. Hyvä opiskeluympäristö tukee sekä vuorovaikutusta ja yhdessä työskentelyä että itsenäistä opiskelua. Opiskeluympäristöjen suunnittelussa kiinnitetään huomiota saavutettavuuteen ja esteettömyyteen. Opiskelijoita aktivoidaan kehittämään opiskeluympäristöjään.

Rakennettuja tiloja ja luontoa hyödynnetään opiskelussa siten, että luova ajattelu ja tutkimiseen perustuva opiskelu on mahdollista. Yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten, kirjastojen, liikunta- ja luontokeskusten, kansalaisjärjestöjen sekä taide- ja kulttuurilaitosten tiloja, materiaaleja ja asiantuntemusta hyödynnetään niin kansallisesti kuin kansainvälisesti. Oppimiseen tarjotaan tilaisuuksia myös autenttisissa työympäristöissä, kuten yrityksissä, muissa työelämän organisaatioissa tai omassa harjoitusyrityksessä. Opiskeluympäristöä laajennetaan oppilaitoksen ulkopuolelle myös tieto- ja viestintäteknologian avulla.

Opiskelijaa ohjataan hyödyntämään digitaalisia opiskeluympäristöjä, oppimateriaaleja ja työvälineitä tiedon hankintaan, käsittelyyn ja arviointiin sekä tuottamiseen ja jakamiseen. Yksilöllistä etenemistä, henkilökohtaisia oppimispolkuja ja osaamisen kehittymistä voidaan tukea tarjoamalla opiskelijalle mahdollisuuksia suorittaa opintoja myös verkko-opiskeluna.

Itsenäistä opiskelua järjestettäessä otetaan huomioon opiskelijan edellytykset suorittaa opintoja opetukseen osallistumatta sekä hänen ohjauksen ja tuen tarpeensa.

Opiskelumenetelmät

Lukiossa käytetään monipuolisia opetus-, ohjaus- ja opiskelumenetelmiä, joilla on yhteys oppiaineissa edellytettyyn tiedonalan käsitteelliseen ja menetelmälliseen osaamiseen. Opetusta koskevilla ratkaisuilla rakennetaan myös kokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää osaamista. Tutkimiseen, kokeilemiseen ja ongelmanratkaisuun perustuvat opiskelumenetelmät edistävät oppimaan oppimista ja kehittävät kriittistä ja luovaa ajattelua.

Merkitykselliset oppimiskokemukset sitouttavat ja innostavat opiskeluun. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuuksia työskentelyyn, joka kytkee opiskeltavat tiedot ja taidot sekä hänen kokemuksiinsa että ympäristössä ja yhteiskunnassa esiintyviin ilmiöihin. Opiskelijaa rohkaistaan ja ohjataan ratkomaan avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä, havaitsemaan ongelmia sekä esittämään kysymyksiä ja etsimään vastauksia.

Lukion opetuksen ja opiskelumenetelmien tarkoituksena on edistää opiskelijan aktiivista työskentelyä ja yhteistyötaitojen kehittymistä. Opiskelijaa ohjataan suunnittelemaan opiskeluaan, arvioimaan toiminta- ja työskentelytaitojaan sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan. Opiskelija käyttää monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa sekä itsenäisessä että yhteisöllisessä työskentelyssä.

Opiskelumenetelmien valinnassa ja työskentelyn ohjauksessa kiinnitetään huomiota yhdenvertaisiin opiskelumahdollisuuksiin sekä sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

Digitaalisista opiskeluympäristöistä hyödynnämme erityisesti peda.netiä, EU:n eTwinning-ympäristöä sekä oppikirjankustantajien tarjoamia alustoja. Lisäksi käytämme tarkoituksenmukaisesti vuorovaikutteisia digitaalisia sovelluksia. Digitaalisia ylioppilaskokeita varten harjoitellaan Abitti-koeympäristössä lukio-opintojen alusta saakka.

Maaseutumaisessa ympäristössä sijaitsevaa koulun omistamaa Villa Pukkilan huvilaa piha-alueineen sekä Oulun kaupungin kulttuuri- ja liikuntapalveluja hyödynnetään monipuolisesti opetuksessa. Oppimistilaisuuksia järjestetään koulun ulkopuolella autenttisissa

työ- ja oppimisympäristöissä kuten maanmittausleirillä, tet-jaksoilla sekä leirikouluissa ja kulttuurimatkoilla.

3.4. Toimintakulttuuri

Toimintakulttuuri on käytännön tulkinta lukion opetus- ja kasvatustehtävästä. Se tulee näkyväksi yhteisön kaikessa toiminnassa ja sen jäsenten tavassa kohdata toinen toisensa. Lukio on oma koulutusmuotonsa, ja jokaisella lukiolla on omanlaisensa toimintakulttuuri. Paikallisen opetussuunnitelman eri osat konkretisoituvat lukion toimintakulttuurissa. Toimintakulttuuri sisältää sekä tiedostettuja että tiedostamattomia tekijöitä, jotka heijastuvat oppilaitoksen toimintaan.

Toimintakulttuurin tulee tukea opiskelijan omaa aktiivisuutta ja yhteisöllistä toimintaa. Sen tulee edistää jokaisen opiskelijan mahdollisuuksia osallistua lukion opiskeluympäristön ja yhteisöllisen toimintakulttuurin kehittämiseen. Lukion opetussuunnitelman perusteissa korostetaan toimintakulttuuria, joka luo myönteistä asennetta, innostaa oppimiseen ja edistää kestävästä tulevaisuudesta. Toimintakulttuuria kehitetään yhdessä opiskelijoiden, huoltajien, lukion koko henkilöstön ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Toimintakulttuurin kehittämisen ja arvioinnin periaatteet, erityiset koulutustehtävät sekä mahdolliset paikalliset painotukset kuvataan paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana ovat seuraavat teemat.

Oppiva yhteisö

Lukio on oppiva yhteisö, joka edistää kaikkien jäsentensä oppimista ja haastaa tavoitteelliseen työskentelyyn. Yhteisön rakentuminen edellyttää, että jokainen osallistuu välittämisen ilmapiiriin luomiseen. Yhteisöllistä ja yksilöllistä oppimista vahvistavia käytäntöjä kehitetään suunnitelmallisesti. Toiminta on opiskelijalähtöistä, ja se vahvistaa opiskelijan omaa kehitystä ja hyvinvointia sekä oppimista ja jaksamista. Myönteinen asenne oppimiseen luo perustaa tulevaisuuden taidoille ja myöhemmälle oppimiselle.

Oppiva yhteisö luo toimintatapoja vuorovaikutukselle niin oppilaitoksen sisällä kuin ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Tämä edellyttää yhteistyötä huoltajien, muiden oppilaitosten ja koulutusasteiden, kulttuuri- ja tutkimuslaitosten, kansalaisjärjestöjen sekä työ- ja elinkeinoelämän toimijoiden kanssa. Digitalisaatio tuo mahdollisuuksia yhteisölliseen oppimiseen ja tiedon luomiseen sekä erilaisten opiskelu- ja tietoympäristöjen hyödyntämiseen. Opiskelijaa ohjataan toimimaan verkostoituneessa ja globalisoituneessa maailmassa.

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Osallisuus ja demokraattinen toiminta luovat perustaa opiskelijan kasvulle aktiiviseen kansalaisuuteen. Lukiossa edistetään jokaisen opiskelijan osallisuutta ja luodaan monipuolisia mahdollisuuksia osallistua opiskeluympäristön ja toimintakulttuurin kehittämiseen sekä opiskelijaan itseensä vaikuttavien päätösten valmisteluun. Opiskelijan osallisuudesta yhteisön toiminnan ja hyvinvoinnin rakentamisessa huolehditaan. Opiskelijaa rohkaistaan ilmaisemaan mielipiteensä, osallistumaan yhteisistä asioista päättämiseen sekä toimimaan vastuullisesti yhteisöissä ja yhteiskunnassa. Häntä kannustetaan aktiivisuuteen ja osallistumiseen muun muassa opiskelijakunnan ja tutortoiminnan avulla.

Osallisuutta ja yhteisöllisyyttä rakentavia menettelytapoja kehitetään suunnitelmallisesti yhteisön ja yhteistyökumppaneiden välisessä vuorovaikutuksessa. Opetuksessa hyödynnetään yhteistoiminnallisuutta ja tuetaan ryhmän sosiaalisten suhteiden muotoutumista. Yhteisöllisiin toimintatapoihin harjaannuttaminen esimerkiksi ryhmänohjauksen avulla korostuu lukio-opintojen alkuvaiheessa.

Hyvinvointi ja kestävä tulevaisuus

Lukiokoulutus vahvistaa opiskelijan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä antaa valmiuksia niiden ylläpitämiselle elämän eri vaiheissa. Vaikutukset opiskelijan hyvinvointiin otetaan huomioon kaikessa lukion suunnittelu- ja kehittämistyössä, johon osallistetaan myös opiskelijat. Hyvinvoinnin näkökulmat ohjaavat kaikkea lukion toimintaa ja jokaisen työtä niin arkisissa kohtaamisissa kuin osana opetusta.

Liikunnallinen toimintakulttuuri lisää motivaatiota elämänmittaiseen liikunnallisuuteen ja luo rakenteita liikkumiseen lukion arjessa. Samalla se vähentää paikallaan oloa ja stressin kokemuksia sekä edistää oppimista. Riittävästä levosta huolehtiminen ja opiskelupäivän aikaiset tauot tukevat jaksamista ja palautumista. Ruokailu on osa opiskelijoiden hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Yhteisöllisyyttä, turvallista ilmapiiriä ja mielen hyvinvointia edistävät toimintatavat ovat osa jokaista koulupäivää. Opiskelijaa ohjataan tunnistamaan oma ainutlaatuisuutensa, luomaan ja ylläpitämään ihmissuhteita sekä arvostamaan itseään ja muita.

Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden puolesta. Vastuullinen suhtautuminen ympäristöön heijastuu oppilaitoksen arjen valintoihin ja toimintatapoihin. Toimintatavat ja käytännöt tukevat opiskelijan ja yhteisön hyvinvointia sekä ilmapiiriin kiireettömyyttä ja turvallisuutta. Yhteisön vuorovaikutuksessa korostuvat avoimuus, välittäminen ja keskinäinen arvostus. Nämä näkökulmat ulottuvat kaikkeen oppilaitoksen toimintaan ja ohjaavat jokaisen työskentelyä. Ohjaus ja opiskeluhuolto ovat oppilaitoksessa yhteinen tehtävä. Opiskelijalla on oikeus saada säännösten mukaista ohjausta ja tukea hänen yksilöllisyytensä ja erityistarpeensa huomioon ottaen.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Lukio edistää kaikessa toiminnassaan yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa. Yhteisön jäsenet tulevat kuulluiksi, kohdatuiksi ja kohdelluiksi samanarvoisina. Oikeudenmukaisuuden, turvallisuuden ja hyväksytyksi tulemisen kokemukset luovat luottamusta ja edistävät työrauhaa. Kiusaamista, häirintää, väkivaltaa, rasismia tai syrjintää ei hyväksytä, vaan niitä ennaltaehkäistään ja niihin puututaan.

Yhdenvertainen kohtelu edellyttää sekä perusoikeuksien ja osallistumisen mahdollisuuksien turvaamista kaikille että yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamista ja arvostamista. Opetus on sukupuolitietoista ja jokaisen yksilöllisyyttä kunnioittavaa. Oppiva yhteisö rohkaisee opiskelijaa tunnistamaan omat arvonsa, asenteensa ja voimavaransa. Opiskelijaa ohjataan suhtautumaan eri oppiaineisiin ja valintoihin ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja sekä suuntautumaan tulevaisuuteensa ja omiin päämääriinsä avoimin mielin.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Lukiossa arvostetaan kulttuurista ja kielellistä moninaisuutta. Eri kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Oppiva yhteisö hyödyntää maan kulttuuriperintöä, kansallis- ja vähemmistökieliä sekä omaa ja ympäristön kulttuurista, kielellistä, uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta. Yhteisössä ymmärretään kielten keskeinen merkitys oppimisessa ja vuorovaikutuksessa sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosiaalistumisessa. Jokaisella oppiaineella on tapansa käyttää kieltä, oma käsitteistönsä ja omat tekstikäytäntönsä, jotka avaavat käsiteltäviin ilmiöihin eri näkökulmia. Kielitietoisessa lukiossa kehitetään opiskelijan monikielistä osaamista, joka koostuu tieteenalojen kielten, äidinkielen, niiden murteiden ja rekistereiden sekä muiden kielten eritasoisesta hallinnasta. Lukiossa jokainen opettaja on myös oppiaineensa tiedonalan kielen ja monilukutaidon opettaja.

Steinerlukiossa ylläpidetään restoratiivista, ratkaisukeskeisyyteen ja sovitteluun pyrkivää toimintakulttuuria. Edistämällä opiskelijoiden vuorovaikutustaitoja pyritään vähentämään ristiriitatilanteita. Pyrkimyksenä on luoda myönteinen ilmapiiri, jossa ristiriitatilanteet ymmärretään

tavalliseen elämään kuuluviksi ilmiöiksi. Yhteisöllistä ja osallistavaa oppimista tukevat luokkamuotoinen lukio ja koko lukion yhteiset opintojaksot ja tapahtumat. Hyvän ilmapiirin rakentaminen on helppoa, kun sekä opiskelijat, opettajat että vanhemmat tuntevat hyvin toisensa. Lukion alkuvaiheessa panostetaan opiskelijoiden ryhmäytymiseen mm. maanmittausleirillä ja säännöllisillä luokanohjaajien tapaamisilla. Lukiolaisilla on käytössään taukotila, jossa he voivat opiskella ja rentoutua.

Lukiolaisten jaksamista ja opiskelumotivaatiota tuetaan huomioimalla monipuolisesti myös muita kuin akateemisia vahvuuksia menetelminä Luovan ajattelun taidot, positiivinen pedagogiikka, positiivinen CV, liikkuva opiskelu, Vihreä lippu -toiminta, Euroopan parlamentin Ambassador School -toiminta, Global Me -kurssi ja Verso-vertaissovittelu.

Koulussamme toimivat liikuntatuutorit osana liikkuvaa opiskelua. Taukojummat, liikuntahaasteet ja luokissa olevat liikuntavälineet tarjoavat mahdollisuuksia aktivoitua pitkien koulupäivien aikana. Liikuntatuutorit pitävät myös ohjattuja tuokioita. Yli puolet aineenopettajista on osallistunut Oulun yliopiston Oppimista liikkumalla -koulutukseen, jonka tavoitteena on aineenopettajien vahvistunut osaaminen lisätä opetukseen integroitua liikuntaa ja istumisen tauottamista oppituntien aikana sekä vahvistaa opettajien halua ja osaamista lisätä nuoren liikkumista tukevia toimintoja koulupäivän aikana.

Koululla on Vihreä lippu -sertifikaatti ja ohjelman periaatteiden mukaisesti nuoret toimivat aktiivisesti erilaisten projektien suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Ympäristökuormituksen vähentäminen ja kestävä kehityksen periaatteiden tuominen osaksi jokapäiväistä arkea on osa lukiomme toimintakulttuuria.

3.4.1. Oppiva yhteisö

Steinerlukiossa opitaan tavoitteellisesti, yhteistyössä ja toinen toisiltaan sekä hyödynnetään kodeilta ja muilta yhteistyökumppaneilta saatua palautetta ja rohkaistaan myös virheistä oppimiseen. Oppivassa yhteisössä kaikki sen jäsenet ovat oppimassa. Huomio ei ole vain opiskelijan oppimisessa, vaan myös koulun henkilöstö on oppimassa. Kouluyhteisö kannustaa opettajia ja muuta henkilökuntaa jatkuvaan steinerpedagogiikan, oman työnsä ja ammattitaitonsa kehittämiseen. Kyse on yhdessä tekemisestä, kokemuksellisuudesta ja aktiivisuutta korostavasta toimintakulttuurista.

Steinerlukion tavoitteena on olla tasa-arvoinen, kaikkia kunnioittava ja avoin työyhteisö, jossa jokaista kuullaan ja arvostetaan. Steinerlukiossa opiskelijakunta, kodit ja kaikki henkilöstöryhmät pyritään ottamaan huomioon yhteisistä asioista päätettäessä. Sekä hallinnon että pedagogiikan kehittäminen perustuu suunnitelmalliseen, monipuoliseen ja aktiiviseen sekä yksilölliseen että yhteisölliseen tutkivaan työskentelyyn.

3.4.2. Osallisuus ja yhteisöllisyys

Steinerlukiossa pyritään ylläpitämään turvallisuutta ja hyvinvointia luovaa yhteisöllisyyttä. Kotien vahva rooli osana kouluyhteisöä on tärkeä asia. Hyvinvointia ja turvallisuutta edistävät myös yhteistyö luokkien välillä sekä rikas ja monipuolinen juhlatraditio. Erilaiset juhlat ja tapahtumat rytmittävät koko koulun koulutyötä ja mahdollistavat tapakasvatuksen.

Aktiivisuutta suunnataan koulun toiminnan kehittämisen ja oman yhteisön hyvinvoinnin lisäksi laajempaan vaikuttamiseen, oikeudenmukaisuuteen ja hyvinvointiin tähtääviin projekteihin. Hyvän tekeminen sekä oman yhteisön sisällä että sen ulkopuolella opettaa sekä muista huolehtimista että vahvistaa ihmisen omaa sisäistä hyvinvointia ja tunnetta elämän merkityksellisyydestä.

3.4.3. Hyvinvointi ja kestävä tulevaisuus

Luonnon monimuotoisuus ja kestävä kehitys ovat merkittävässä asemassa steinerlukion opetussuunnitelmassa ja koulun arjessa. Opiskelijoiden luontosuhdetta pyritään rakentamaan

luontoretkien, havainnoinnin ja elämyksellisyyden kautta. Ruokailuissa ja hankinnoissa pyritään ottamaan huomioon eettisyys, kestävä kehitys ja ympäristöystävällisyys.

Steinerlukiossa pyritään kasvattamaan ympäristövastuullisuuteen muun muassa tekemällä yhteistyötä eri ympäristöjärjestöjen kanssa luonto-, ympäristö- ja ilmastoaiheiden käsittelyssä. Steinerlukiossa tehdään todellisia tekoja eli vähennetään ympäristökuormitusta ja samalla lisätään opiskelijoiden osallisuutta ja ekososiaalista sivistystä.

Liikuntatutorit ovat liikunnan ja liikkumisen vertaisohjaajia. Liikuntatutorit saavat koulutuksen liikuntatutor-toimintaan. Koulutuksessa harjoitellaan ohjaamaan liikuntatuokioita ja kehittämään koulun liikunnallista kulttuuria. Liikuntatutoreiden tarkoitus on kehittää aktiivista toimintakulttuuria Oulun steinerkouluun. Liikkumista lisäämällä voidaan vahvistaa opiskelu- ja työkykyä sekä vähentää tuki- ja liikuntaelinoireita.

3.4.4. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Myönteinen ja hyväksyvä, kiireetön ja jännitteetön ilmapiiri rohkaisee opiskelijoita ja opiskelijoita olemaan oma itsensä ja ottamaan avoimesti ja aktiivisesti osaa koulun toimintaan.

3.4.5. Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Steinerlukio on osa kansainvälistä steinerkoululiikettä. Koulussa paikallinen ja globaali kohtaavat niin näkemysten kuin toimintatapojen tasolla. Steinerlukio on osa kulttuurisesti muuntuva ja monimuotoista yhteiskuntaa, jossa erilaiset kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa. Koulu on kulttuurillisesti moninainen yhteisö, jossa arvostetaan sekä suomalaista kulttuuriperintöä ja kansalliskieliä että yhteisön jäsenten kulttuurista, kielellistä, uskonnollista ja katsomuksellista monimuotoisuutta.

Steinerlukiossa nähdään, että kulttuurienvälinen ymmärrys, kunnioitus ja vastuullisuus kehittyvät yhteisössä, jossa yksilöt voivat esittää näkemyksiään keskusteleavassa ilmapiirissä. Dialogisuus ja yhteistoiminnalliset menetelmät edistävät kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä ja toteutumista. Steinerlukiossa ymmärretään kielten keskeinen merkitys oppimisessa ja vuorovaikutuksessa sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosiaalistumisessa.

Oman kielen merkitystä pidetään steinerlukion toiminnassa tärkeänä ja kielitietoisuus ymmärretään kansalaistaitona, jota ilman kriittinen ajattelu on mahdotonta. Kielitietoisuuteen sisältyy täten ymmärrys kielen merkityksestä maailman hahmottamisen välineenä sekä yksilön ja yhteisön identiteettiä rakentavana voimana.

3.5. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö

Lukiolain (714/2018) 31 § edellyttää, että nuorten lukiokoulutuksessa tehdään yhteistyötä kotien kanssa. Yhteistyön lähtökohtana on avoin ja yhdenvertainen vuorovaikutus sekä keskinäinen kunnioitus. Aktiivinen yhteistyö tukee opiskelijan oppimisen edellytyksiä, tervettä kehitystä ja hyvinvointia. Yhteistyö vahvistaa opiskelijoiden ja huoltajien osallisuutta sekä oppilaitosyhteisön hyvinvointia, turvallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Yhteistyö huoltajien ja kotien kanssa kuuluu lukion toimintakulttuuriin, ja se jatkuu säännöllisenä opiskelijan koko lukio-opiskelun ajan.

Yhteistyö on monipuolista, ja sen toteuttamisen tapoja kehitetään suunnitelmallisesti. Lukiosta koulutusmuotona ja sen käytänteistä tiedotetaan huoltajia ja heitä kannustetaan tukemaan opiskelijan opintoja sekä osallistumaan oppilaitoksen toiminnan kehittämiseen ja yhteistyöhön. Opiskelijan työskentelyä ja opintojen edistymistä seurataan yhdessä opiskelijan kanssa, ja niistä annetaan riittävän usein tietoa hänen huoltajilleen. Lisäksi opiskelijoille ja huoltajille annetaan tietoa ohjauksesta, yhteisöllisestä opiskeluhollosta sekä erityisopetuksesta ja muusta oppimisen tuesta.

Opiskelijan yksilölliset edellytykset ja tarpeet ohjaavat yhteistyön toteutusta. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyössä ja erityisesti yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa otetaan huomioon aikuistuvan nuoren ja täysi-ikäisen opiskelijan kehittyvä itsenäisyys ja oma vastuullisuus. Yhteistyössä huomioidaan myös perheiden moninaisuus ja yksilöllisyys. Huoltajien osaamisen hyödyntäminen oppilaitoksessa vahvistaa toimintakulttuuria. Yhteistyö korostuu koulutuksen nivelvaiheissa, opintojen suunnittelussa ja mahdollista tukea tarvitsevan opiskelijan ohjaamisessa ja tukemisessa.

Vastuu yhteistyön kehittämisestä sekä sen edellytysten ja toimintatapojen luomisesta on koulutuksen järjestäjällä. Koulutuksen järjestäjä päättää paikallisessa opetussuunnitelmassa kodin ja oppilaitoksen yhteistyön toteuttamisesta. Lukiolain (714/2018) 31 §:n mukaan koulutuksen järjestäjän tulee määrääjoin selvittää opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa näkemyksiä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta.

Koko koulun tai luokan hyväksi pidettävät yhteiset tapahtumat toimivat myös kodin ja koulun yhteistyön lujittajina. Steinerlukiossa kodin ja koulun yhteistyötä toteutetaan esimerkiksi lukioluokkien vanhempainilloissa sekä opettajien tiiviillä yhteydenpidolla huoltajiin. Kodin ja koulun välillä yhteydenpito tapahtuu pääasiassa Wilman kautta.

Opiskelijan koulunkäyntiin oleellisesti vaikuttavista asioista tiedotetaan huoltajia. Opettajien ja opiskelijan huoltajien henkilökohtaisia tapaamisia järjestetään tarvittaessa. Tapaamisten järjestämisessä aloitteentekijänä voi olla opiskelija, opettaja tai huoltaja. Koko koulun tai luokan hyväksi pidettävät yhteiset tapahtumat toimivat myös kodin ja koulun yhteistyön lujittajina.

Kodin ja koulun välinen yhteistyö painottuu suoraan neuvotteluun opiskelijan itsensä kanssa häntä koskevista asioista. Huoltajia kehoitetaan ottamaan yhteyttä luokanohjaajaan, mikäli opiskelijan elämäntilanteessa on tapahtunut jotain sellaista, josta koulun olisi hyvä tietää. Koulu on yhteydessä huoltajiin, mikäli koulussa on herännyt huoli opiskelijasta. Lähin yhteyshenkilö kodin ja koulun välillä on luokanohjaaja.

Opiskelijat ja huoltajat pääsevät myös arvioimaan koulun opetuksen laatua ja toimintaa säännöllisesti järjestettävällä arvioinnilla.

3.6. Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys

Nuorten lukiokoulutuksessa opiskelijalla tulee olla mahdollisuus kehittää jatko-opintovalmiuksiaan, kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan (lukiolaki 714/2018, 15 §). Opiskelijan lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman.

Opiskelijalle järjestetään mahdollisuuksia yksilöllisiin opintoihin koskeviin valintoihin niin, että hän voi hyödyntää korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opetustarjontaa kotimaassa ja kansainvälisesti.

Lukio-opinnoissa hyödynnetään monipuolisesti opiskeluympäristöjä, jotka lisäävät jatko-opintojen sekä yritys- ja työelämän tuntemusta myös kansainvälisesti, tukevat opiskelijan opiskelumotivaatiota sekä auttavat häntä löytämään omat vahvuutensa (valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 4 §). Lisäksi opiskelijalle avataan näkymiä tulevaisuusajatteluun ja ennakkointiin.

Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen (lukiolaki 714/2018, 27 §).

Lukion opintotarjontaa suunniteltaessa voidaan opintojaksoihin yhdistää kansainvälisyys- ja työelämäosaamisen osioita sekä korkeakouluopintoihin tutustumista. Paikallisessa opetussuunnitelmassa konkretisoidaan yhteistyön tavoitteet ja muodot sekä päätetään

yhteistyötahoista. Jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksia vahvistetaan lukion toimintakulttuurissa, laaja-alaisen osaamisen toteutuksissa ja kaikkien oppiaineiden opinnoissa.

Korkeakouluyhteistyö

Lukiokoulutus antaa opiskelijalle valmiudet aloittaa korkeakoulututkintoon johtavat opinnot yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa. (Lukiolaki 714/2018, 2 § 1 mom.)

Osa lukiokoulutuksen oppimäärän opinnoista on järjestettävä yhteistyössä yhden tai useamman korkeakoulun kanssa. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään siten, että opiskelijoilla on monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa ja kokemuksia korkeakouluopiskelusta. Keskeisenä tavoitteena on sujuvoittaa opiskelijan siirtymistä lukiosta korkea-asteen opintoihin ja edelleen työelämään.

Korkeakouluopintoja ja niihin liittyviä valmiuksia kytetään sekä laaja-alaiseen osaamiseen että eri oppiaineiden tavoitteisiin ja sisältöihin. Lukion ohjaustoiminta yhteistyössä eri oppiaineiden opetuksen kanssa motivoi opiskelijaa tutustumaan korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opintotarjontaan sekä niiden kautta avautuviin elämänvalintoihin ja työ- ja uramahdollisuuksiin. Ohjaustoiminta tukee myös konkreettisesti opiskelijan jatko-opintosuunnitelman laatimista. Korkeakouluopintoihin tutustumiseen tähtäävät ja korkeakouluissa suoritettavat opinnot sisällytetään osaksi opiskelijan henkilökohtaista opintosuunnitelmaa.

Opiskelijaa ohjataan tutustumaan korkeakoulujen tarjontaan ennakkoluulottomasti, ilman sukupuolittuneita tai muita ennakoasenteita. Opiskelijaa ohjataan valmistautumaan jatkuvaan oppimiseen ja hankkimaan monipuolisia valmiuksia, joita tarvitaan erilaisissa korkeakouluopinnoissa ja työelämän eri aloilla. Lukiossa tutustutaan kansainvälisiin jatko-opintoihin ja uranäkymiin. Yleissivistyksen, kulttuurien tuntemuksen ja kielitaidon merkitystä tuodaan esille edellytyksinä korkeakouluopinnoissa ja työelämässä menestymiselle. Korkeakouluopintoihin valmistautumisessa korostuvat laaja-alaisen osaamisen alueista monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Korkeakouluopintoihin tutustumisen konkreettiset muodot päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Työelämävalmiudet

Oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään siten, että opiskelijoilla on yhtäläiset ja monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa työelämän tarjoamista mahdollisuuksista ja kehityssuunnista oman tulevaisuutensa ja jatko-opintojensa hahmottamiseen. Opiskelijaa rohkaistaan myös tutustumaan työelämän tarjoamiin kansainvälisiin ja globaaleihin näkymiin. Opiskelija tutustuu uusiin työn, yrittäjyyden ja taloudellisen toimeliaisuuden muotoihin muodostaakseen käsityksen siitä, millaista osaamista nyt ja tulevaisuudessa tarvitaan. Opiskelijalle tarjotaan oppimiskokemuksia, jotka kannustavat ennakkoluulottomuuteen, aloitteellisuuteen, yrittäjämäiseen toimintaan, yhteistyöhön, vastuullisuuteen sekä rakentavaan ongelmanratkaisuun kestävän tulevaisuuden periaatteiden mukaisesti.

Opiskelijaa kannustetaan toimimaan luovasti, eettisesti kestävästi ja rohkeasti nopeasti muuttuvissa toimintaympäristöissä, työelämässä ja muissa elämäntilanteissa sekä tarttumaan erilaisiin mahdollisuuksiin. Häntä ohjataan tiedostamaan ja dokumentoimaan opintoihin ja työhön liittyviä kiinnostuksen kohteitaan, vahvuuksiaan ja osaamistaan. Lukio luo edellytykset sille, että opiskelijat jakavat ja reflektovat työelämään ja yrittäjyyteen liittyviä teemoja ja osaamistaan aktiivisesti, ennakkoluulottomasti ja järjestelmällisesti.

Opiskelijan yrittäjyys- ja työelämävalmiuksia syvennetään eri oppiaineissa osana opintojaksoja ja opiskelujen ohjausta sekä muissa lukion toiminnoissa kehittämällä erityisesti monipuolisia lukion ja työelämän sekä lukion, yritysten ja kolmannen sektorin välisiä yhteistyömuotoja. Oppiaineet ja laaja-alainen osaaminen sekä opintoihin hyväksi luettava lukion ulkopuolinen toiminta avaavat näkymiä merkitykselliseen elämään, jossa työ on yhtenä keskeisenä osana.

Työelämään valmentautumisessa korostuvat laaja-alaisen osaamisen alueista vuorovaikutusosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Näiden osana tai lisäksi painottuvat elämänhallinnan taidot, yhteistyö- ja tiimitaidot, kieli- ja kulttuuritaidot, motivoituminen uuden oppimiseen, joustavuus, kyky arvioida ja kehittää omaa osaamistaan sekä ymmärrys työelämään vaikuttavien muutosten vaikutuksesta oman osaamisen kehittämiseen.

Lukio linjaa paikallisessa opetussuunnitelmassa yhteistyöstään työelämän, kuten yritysmaailman, julkisen sektorin ja kolmannen sektorin edustajien kanssa.

Kansainvälinen osaaminen

Oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukiokoulutuksen kansainvälisyys monipuolistaa opiskelijan kokemusmaailmaa, avartaa maailmankuvaa sekä vahvistaa valmiuksia eettisesti kestävään toimintaan globalisoituneessa haasteiden ja mahdollisuuksien maailmassa. Osaamisen kehittämisessä otetaan huomioon YK:n kestävä kehityksen ohjelma Agenda 2030 ja erityisesti sen tavoite 4.7, jossa kuvataan globaalikansalaisuuden piirteitä.

Opiskelijan kansainvälistä osaamista kartutetaan eri oppiaineiden, niiden välisen yhteistyön sekä laaja-alaisen osaamisen kautta. Huomiota kiinnitetään lukion ja koulutuksen järjestäjän monipuoliseen kieliohjelmaan ja sen ratkaisuihin sekä kulttuurien tuntemuksen syventämiseen.

Opiskelijaa ohjataan aktiiviseen ja suunnitelmalliseen kansainväliseen toimintaan hyödyntämällä kotikansainvälisyyttä ja kansainvälistä liikkuvuutta. Kotikansainvälisyys käsittää esimerkiksi kansainvälisiä vierailuja tai projekteja, jotka toteutetaan lukiossa, sen lähiympäristössä tai virtuaalitekniikan avulla. Opiskelijaa kannustetaan myös osallistumaan omaehtoisesti tai lukion tarjonnan mukaisesti tutustumis- ja opintojaksoihin tai vaihto-opiskeluun ulkomailla.

Kansainvälistä osaamista vahvistavat laaja-alaisen osaamisen alueista erityisesti vuorovaikutusosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Näiden osana tai lisäksi painottuvat globaalikansalaisen asenne, kulttuuriset ja kielitaidot, yhteistyö- ja tiimitaidot sekä avoin kiinnostus uusien ulottuvuuksien ja mahdollisuuksien kohtaamiseen ja elinikäiseen oppimiseen.

Kansainvälisen osaamisen painotukset ja lukion kansainvälisen toiminnan muodot päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Korkeakoulu yhteistyö

Lukiolaiset voivat suorittaa korkeakouluopintoja vapaasti valittavissa olevista korkeakouluista. Korkeakouluopintoja voi valita esimerkiksi Oulun yliopiston tai Oulun ammattikorkeakoulun tarjoamista kursseista.

Oulun yliopistossa lukiolaisille soveltuvat yliopisto-opinnot järjestetään pääsääntöisesti avoimen yliopiston kautta. Avoimessa yliopistossa voi tutustua yliopisto-opintoihin joustavasti opiskelemalla Oulun yliopiston tutkintoihin kuuluvia opintokokonaisuuksia ja yksittäisiä opintojaksoja.

Oulun yliopisto järjestää myös yksinomaan lukiolaisille tarkoitettuja tutustumiskursseja eri tutkintoaineista.

OAMK:n avoimessa ammattikorkeakoulussa voit opiskella tutkintoihin sisältyviä opintojaksoja etukäteen. Avoimen ammattikorkeakoulun opetustarjonta koostuu yksittäisistä opintojaksoista, laajemmista opintokokonaisuuksista sekä polkuopinnoista. Yksittäisiä opintojaksoja ja opintokokonaisuuksia suorittamalla voi opiskella oman kiinnostuksen, harrastuneisuuden ja yleissivistyksen vuoksi. OAMK järjestää lukiolaisille myös ammattikorkeakouluopintoihin valmistavia kursseja.

Opiskelijat voivat valita myös muiden korkeakoulujen lukiolaisille tarjoamia kursseja opinto-ohjelmaansa.

Työelämävalmiudet

Steinerlukion arkea jaksottavat erilaiset työelämävalmiuksia luovat projektit, työelämään tutustumiset, leirikoulut ja opintovierailut. Steinerlukiossa suositaan toiminnallisuutta ja yhdessä tekemällä oppimista. Varainhankinta.

Kansainvälinen osaaminen

Steinerkoulu on kansainvälinen koululiike, jonka ytimessä on ihmisyyteen kasvu muuttuvassa maailmassa. Oulun steinerkoulun lukion opiskelijat pääsevät syventämään kansainvälistä osaamistaan monien lukiokurssien lisäksi erilaisissa kansainvälisissä projekteissa sekä lukion kulttuurimatalla. Koulumme on Euroopan parlamentin nimeämä Ambassador School. Ambassador School -hankkeen tarkoituksena on lisätä koulujen EU-tietoisuutta ja tuoda nuoria lähemmäs unionin toimintaa ja poliittista keskustelua. Koulullamme toimiikin lukion Eurooppa-ryhmä, joka järjestää koululla Eurooppa-aiheisia tapahtumia ja on osallistunut erilaisiin projekteihin ulkomailla kuten Euroscola Strasbourgissa.

Lukion kulttuurimatka toteutetaan 12. luokalla. Opiskelijat valitsevat matkakohteen itse sekä keräävät rahoituksen matkaa varten opintojensa aikana ja tutustuvat kohteeseen jo etukäteen. Matka voidaan toteuttaa joko kulttuurihistoriaan keskittyvänä kokonaisuutena tai hyväntekeväisyysprojektina.

4. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen

4.1. Ohjaus

Lukiokoulutuksen oppimäärää suorittavalla opiskelijalla on oikeus saada tarpeidensa mukaista henkilökohtaista ja muuta opintojen ohjausta sekä jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää ohjausta (lukiolaki 714/2018, 25 § 2 mom.). Ohjaus on lukion toiminnassa kokonaisuus, jonka tulee syventää perusopetuksessa annettua ohjausta jatkumona lukion jälkeisiin opintoihin. Ohjauksen avulla opiskelija parantaa valmiuksiaan selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa sekä oppii arvioimaan lukio-opintoja ja jatko-opiskelua koskevia valintojaan tulevaisuuden osaamistarpeiden näkökulmasta. Lukion laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden mukaisesti lukio-opiskelu konkretisoituu elinikäisinä työelämävalmiuksina ja -taitoina sekä laajempaan yhteiskunnallisena osaamisena.

Ohjaustoiminta tukee opiskelijan hyvinvointia, kasvua ja kehitystä, tarjoaa aineksia itsetuntemuksen ja itseohjautuvuuden lisääntymiseen sekä kannustaa aktiiviseen kansalaisuuteen. Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä, osallisuutta, toimijuutta sekä luottamusta omaan osaamiseen kehitetään ja pidetään yllä lukio-opintojen ajan. Ohjauksen avulla edistetään koulutuksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä ehkäistään syrjäytymistä. Sukupuolitietoisella ohjauksella luodaan tasavertaisia edellytyksiä eri sukupuolten sijoittumiselle jatko-opintoihin ja työelämään. Opiskelun ja hyvinvoinnin seuraamisesta ja tukemisesta huolehditaan yhteistyössä huoltajien sekä lukiokoulutuksen ja opiskelijahuoltohenkilöstön kanssa.

Ohjaus on lukiokoulutuksen henkilöstön tavoitteellisesti johdettua yhteistä työtä, johon kuuluu yhteistyö korkeakoulujen ja työelämän kanssa. Ohjausta voidaan järjestää opintojaksomuotoisena opetuksena, henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena, vertaisohjauksena sekä näiden yhdistelmänä. Opiskelija on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva toimija, ja hänellä tulee olla mahdollisuus osallistua opintojensa aikana korkeakoulujen ja työelämän kanssa toteutettaviin opintokokonaisuuksiin. Opinto-ohjaaja vastaa oppilaitoksen opinto-ohjauksen koordinoinnista ja käytännön toteutuksesta. Ryhmäohjaaja toimii opiskelijaryhmänsä lähiohjaajana. Aineenopettaja ohjaa opiskelijaa opettamansa aineen opiskelutaidoissa ja auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan. Lisäksi aineenopettaja tukee opiskelijan jatko-opintovalmiuksia ja työelämäntuntemusta oman oppiaineensa osalta korkeakoulujen ja työelämän kanssa tehtävässä yhteistyössä. Aineenopettaja sisällyttää opetukseensa kokonaisuuksia, jotka sitovat opiskeltavan aineen jatko-opintoihin ja työelämään.

Ohjausta tulee eriyttää ottamalla huomioon jokaisen opiskelijan yksilölliset lähtökohdat, tarpeet, tavoitteet, harrastukset, kiinnostusten kohteet, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät. Opiskelijan yksilöllisten tarpeiden huomioonottamista voidaan tehostaa eri asiantuntijoiden yhteistyöllä. Opiskelijan tulee saada tietoa siitä, mitkä ovat eri toimijoiden tehtävät ohjauksen kokonaisuudessa sekä missä asioissa ja miten opiskelija voi saada heiltä tukea.

Paikalliseen opetussuunnitelmaan tulee sisältyä kuvaus siitä, miten siirtymävaiheen yhteistyötä toteutetaan perusopetuksen, ammatillisen koulutuksen, korkea-asteen koulutuksen sekä muiden koulutusta järjestävien tahojen kanssa. Korkea-asteen oppilaitosten kanssa tulee erikseen kehittää tapoja, jotka mahdollistavat opiskelijoille orientoivat opinnot korkea-asteella sekä vaihtoehtoiset väylät hakeutua jatko-opintoihin. Lisäksi tulee kuvata, miten alueellista monialaista yhteistyötä toteutetaan työelämän, paikallisten työ- ja elinkeinopalvelujen, sosiaali- ja terveystoimen, nuorisotoimen sekä muiden toimijoiden kanssa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan, miten ohjauksella varmistetaan opiskelijan mahdollisuus kehittää kansainvälisyys-, työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan.

Osaksi paikallista opetussuunnitelmaa laaditaan ohjaussuunnitelma, jossa kuvataan ohjauksen järjestäminen oppilaitoksessa. Se toimii ohjaustyön arvioinnin ja kehittämisen välineenä.

Lukion ohjaussuunnitelman tulee sisältää lukion opetussuunnitelman perusteiden pohjalta seuraavat:

- ohjauksen keskeiset käsitteet
- ohjauksen tehtävät ja tavoitteet
- ohjauksen järjestäminen
- ohjauksen toimijat ja työnjako
- ohjaus siirtymävaiheissa: yhteistyö perusopetuksen, korkea-asteen, toisen asteen ammatillisten oppilaitosten ja muiden koulutuksen järjestäjien kanssa sekä jatko-ohjauksen järjestäminen
- ohjauksen sisällöt, menetelmät ja työtavat
- ohjauksen yhteistyö työelämän ja muiden oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa
- ohjaustoiminnan arviointi.

Ohjaussuunnitelmassa tarkastellaan myös esteettömyyttä siirtymävaiheissa. Suunnitelmassa kuvataan toimintamalleja, joiden avulla turvataan yhdenvertaisuus hakeutumisvaiheessa lukioon ja sieltä jatko-opintoihin. Lisäksi suunnitelmaan sisällytetään kuvaus toimenpiteistä, joiden avulla varmistetaan esteetön opintopolku ja oppimisympäristö.

Lukiolain (714/2018) 26 §:n 1 momentin mukaan lukiokoulutuksen oppimäärää suorittava opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi. Lukiolain 26 §:n 2 momentin mukaan henkilökohtainen opintosuunnitelma laaditaan opintojen alussa oppilaitoksen opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella ja sitä päivitetään säännöllisesti opintojen edetessä.

Henkilökohtainen opintosuunnitelma koostuu seuraavista osista:

1) opiskelusuunnitelma

- aikaisempi koulutus ja muu osaaminen
- suomen/ruotsin kielen taito ja muu kielitaito sekä kielenopiskeluvalmiudet
- hyväksi luettavat opinnot ja/tai oppimäärät sekä muu hyväksi luettava osaaminen
- suoritettavat opinnot; lukio-opinnoissa eteneminen, opintojaksovalinnat
- opiskeluolosuhteet, opintojen suorittamistavat ja mahdolliset erityiset opetusjärjestelyt
 - opiskeluvalmiudet ja mahdollinen tuen tarve
- korkeakouluissa ja mahdollisesti muissa oppilaitoksissa toteutettavat opiskelu- ja/tai tutustumisjaksot
- työelämän tutustumisjaksot
- arvioitu opiskelu-aika

2) ylioppilastutkintosuunnitelma

3) jatko-opinto- ja urasuunnitelma.

Lukiolain (714/2018) 27 §:n 1 momentissa määrätään, että koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Lukiolain 27 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu paikallisen opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. Lukiolain 27 §:n 3 momentin mukaan opiskelijan on tarvittaessa osoitettava osaamisensa koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

Ohjauksen merkitys korostuu koulutuksen nivel- ja siirtymävaiheissa. Oppilaitos antaa tietoa lukiokoulutuksesta perusopetuksen oppilaille, heidän huoltajilleen, opinto-ohjaajille ja opettajille sekä tarjoaa heille mahdollisuuksia tutustua opetukseen lukiossa. Lukio-opintonsa aloittava opiskelija perehtyy oppilaitoksen toimintaan sekä opiskelun käytänteisiin. Ohjausprosessin aikana opiskelija suunnittelee opinto-ohjelmaansa siten, että hän tunnistaa ja huomioi jatko-opintojen ja

työelämän tarjoamia mahdollisuuksia. Näitä asioita käsitellään ohjauksessa koko lukio-opintojen ajan.

Opiskelijalla on oikeus saada ohjausta muihin opintoihin hakeutumisessa, jos hänen opiskeluoikeutensa lukiokoulutuksen oppimäärän suorittamiseen on päättymässä tai hän on ilmoittanut eroamisestaan (lukiolaki 714/2018, 25 § 3 mom.). Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneella opiskelijalla, joka ei ole saanut jatko-opiskelupaikkaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa, on oikeus saada opintoihin hakeutumiseen ja urasuunnitelmiin ohjausta oppimäärän suorittamisvuotta seuraavan vuoden aikana. Ohjauksesta vastaa koulutuksen järjestäjä, jonka oppilaitoksessa opiskelija on suorittanut oppimäärän. (Lukiolaki 714/2018, 25 § 4 mom.)

Ohjaustoimintaa tehdään yhteistyössä opiskelijan, huoltajien, opiskeluhuoltohenkilöstön ja muiden sidosryhmien kanssa. Opiskelijan rooli ohjauksessa on aktiivinen ja osallistuva toimija. Jokaista opiskelijaa kunnioitetaan yksilönä, jolla on oikeus ohjaukseen. Ohjaustoimintaan osallistuvat kaikki lukion opettajat.

Opinto-ohjaajalla on päävastuu opinto-ohjauksen käytännön järjestämisestä sekä ohjauksen kokonaisuudensuunnittelusta ja toteutuksesta. Aineenopettajien tehtävänä on ohjata opiskelijaa opettamansa aineen opiskelussa sekä auttaa häntä kehittämään oppimisen taitojaan ja oppimisen valmiuksiaan. Jokaisella opiskelijalla on luokanohjaaja, joka toimii opiskelijan lähiohjaajana lukio-opintojen ajan. Luokanohjaajat antavat ryhmämuotoista ohjausta lukion alkaessa ja säännöllisesti koko lukion ajan luokanohjaajien tuokioissa. Luokanohjaajat, aineenopettajat ja opinto-ohjaaja seuraavat opiskelijoiden opintojen etenemistä ja ovat tarvittaessa yhteydessä alaikäisen opiskelijan kotiin. Lukion ensimmäisellä luokalla luokanohjaajat tapaavat yksilöohjauksessa opiskelijat ja tarvittaessa myös huoltajat. Lukion 2. ja 3. luokalla opinto-ohjaaja tapaa opiskelijat yksilöohjauksessa opintoihin ja jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyen. Vanhempainilloissa tiedotetaan huoltajia opintoihin liittyvistä asioista.

Monipuolisella ohjauksella tuetaan ja kannustetaan opiskelijaa lukio-opintojen eri vaiheissa sekä autetaan opiskelijaa kehittämään valmiuksiaan tehdä koulutusta ja tulevaisuutta koskevia valintoja ja ratkaisuja. Opinto-ohjausta voidaan järjestää kurssimuotoisena opetuksena, henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena, vertaistukena sekä näiden yhdistelmänä. Ohjausta kehitetään myös yhteistyössä Oulun kaupungin lukiodien opinto-ohjaajien kanssa Opotiimissä, joka kokoontuu säännöllisesti kerran kuukaudessa.

Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä kehitetään ja pidetään yllä lukio-opintojen ajan. Koulumme on luokkamutoinen lukio, joten samat opiskelijat opiskelevat suurimman osan kursseista yhdessä koko lukion ajan. Osalla kursseista opiskelijoilla on mahdollisuus tutustua myös muiden luokkien opiskelijoihin. Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja toimijuutta kehitetään tuutoritoiminnan kautta. Ohjauksen avulla edistetään opiskelijoiden yhdenvertaista oppimista ja tasa-arvoa sekä ehkäistään syrjäytymistä.

Opiskelijaa ohjataan suunnittelemaan oma henkilökohtainen opiskelusuunnitelmansa ja seuraamaan sen toteuttamista. Opiskelijoiden opinto-ohjelmat tarkistetaan säännöllisesti. Keväisin tarkistetaan seuraavan vuoden valinnat. Opinto-ohjelmaa päivitetään tarpeen mukaan muulloinkin. Opiskelusuunnitelma tehdään sähköisessä oppilashallinto-ohjelmassa. Opiskelija laatii ohjauksessa myös ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman opintojensa etenemiseksi ja jatko-opintojen siirtymisen tueksi.

Monialainen yhteistyö ympäröivän yhteiskunnan kanssa tukee lukion kasvatus- ja opetustavoitteita. Oulun steinerkoulun lukio tekee yhteistyötä lähialueiden yläkoulujen, toisten lukiodien sekä ammatillisten oppilaitosten, ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen kanssa. Lukiolla on valmiudet tehdä monipuolista yhteistyötä yritysten, yhteisöjen ja Oulun kaupungin eri toimialojen kanssa. Yhteistyötä tehdään myös elinkeinoelämän ja eri kulttuurilaitosten kanssa. Opiskelijoita tiedotetaan mahdollisuudesta suorittaa korkeakoulujen lukiolaisille tarjoamia opintoja osana lukio-opintojaan.

Opiskelijan siirtyessä kouluun muusta koulusta kesken lukio-opintojen, opinto-ohjaaja tai luokanohjaaja on tarvittaessa yhteydessä opiskelijan entiseen kouluun. Opinto-ohjaaja ja luokanohjaaja huolehtivat tarvittaessa yhteydenpidosta myös opiskelijan seuraavaan oppilaitokseen. Opinto-ohjauksen puitteissa tutustutaan TE-palvelujen ammatinvalinnan ohjaukseen ja info-pisteeseen. Toisen asteen oppilaitoksiin, ammattikorkeakouluihin ja yliopistoihin voidaan järjestää tutustumiskäyntejä tai niistä voi tulla vierailijoita kertomaan koulutusohjelmista. Opiskelija voi myös itsenäisesti tutustua jatko-opiskelupaikkoihin.

Osa lukio-opinnoista voidaan suorittaa muissa toisen asteen oppilaitoksissa. Muualla suoritettut kurssit hyväksytään lukiolain 23 §:n mukaisesti osaksi opiskelijan oppimäärää. Opiskelija voi lukeahyväkseen lukion oppimäärään muualla suoritettut opinnot, jotka ovat tavoitteiltaan ja keskeisiltä sisällöiltään lukion opetussuunnitelman mukaisia. Päätös osaamisen tunnustamisesta tehdään aina erikseen pyydettyäessä.

Yhtenä lukiokoulutuksen tavoitteena on opiskelijoiden kulttuuri-identiteetin vahvistaminen ja muiden kulttuurien tuntemuksen lisääminen. Tätä yhteistyötä tukevat lukion erilaiset kansainväliset kontaktit ja projektit sekä yhteistyö ulkomailla toimivien oppilaitosten kanssa, esimerkiksi kulttuurimatka 12. luokalla, eTwinning-projektit, Euroscola, ja kansainväliset vierailijat. Koulun kansainvälisyysviikolla lukiolaiset osallistuvat ohjelman tuottamiseen muille koulun oppilaille ja pääsevät osallistumaan erilaisiin työpajoihin ja luentoihin.

YHTEISTYÖ PERUSKOULUJEN kanssa siirtymävaiheessa

TYÖELÄMÄ

4.2. Erityisopetus ja muu oppimisen tuki

Lukiolain mukaan opiskelijalla, jolla on kielellisten erityisvaikeuksien tai muiden oppimisvaikeuksien vuoksi vaikeuksia suoriutua opinnoistaan, on oikeus saada erityisopetusta ja muuta oppimisen tukea yksilöllisten tarpeidensa mukaisesti (lukiolaki 714/2018, 28 § 1 mom.). Erityisopetus ja muu oppimisen tuki mahdollistavat opiskelijoiden yhdenvertaisen aseman. Keskeisiä asioita ovat oppimisen esteettömyys ja saavutettavuus sekä oppimisen vaikeuksien ennaltaehkäisy ja varhainen tunnistaminen. Tuen tarkoituksena on tukea opiskelijaa lukio-opintojen suorittamisessa sekä edistää hänen hyvinvointiaan ja jaksamistaan. Lisäksi tavoitteena on antaa valmiuksia jatko-opintoihin siirtymiseen.

Opiskelijalla on oikeus saada tukea riippumatta siitä, mistä syistä oppimisvaikeudet johtuvat. Oppimisvaikeudet voivat johtua esimerkiksi luku- ja kirjoitusvaikeuksista, matemaattisista tai tarkkaavuuden vaikeuksista, sairaudesta, vammasta tai elämäntilanteesta.

Lukiolain (714/2018) 28 §:n 2 momentin mukaan tuen tarvetta tulee arvioida opintojen alussa sekä säännöllisesti opintojen edetessä. Opettajat arvioivat tuen tarvetta yhdessä opiskelijan ja tarvittaessa huoltajan kanssa. Arvioinnissa voivat opiskelijan suostumuksella olla mukana myös tuen järjestämisen kannalta tarpeelliset asiantuntijat. Tuen tarpeen tunnistaminen voi perustua myös perusopetuslain (628/1998, muutettu lailla 1288/2013) 40 §:n perusteella siirrettävään koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömään tietoon tai opettajien ja muun henkilöstön havaintoihin. Lisäksi tuen tarpeen arvioinnissa voidaan käyttää erilaisia menetelmiä, kuten alkuseulontoja.

Tukitoimien suunnittelu ja toteutus aloitetaan mahdollisimman varhain. Opiskelijaa opettavat opettajat suunnittelevat tukitoimet yhdessä opiskelijan kanssa. Tukitoimet voidaan tarvittaessa ja opiskelijan suostumuksella suunnitella yhteistyössä muiden asiantuntijoiden kanssa. Tukitoimet kirjataan opiskelijan pyynnöstä henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan (lukiolaki 714/2018, 28 § 2 mom.). Opettajat huolehtivat siitä, että opiskelijalla on tieto mahdollisuudesta saada tukitoimet kirjattua. Tukitoimien toteutumisesta ja vaikuttavuudesta seurataan ja arvioidaan säännöllisesti, ja mahdolliset muutokset kirjataan edellä mainitulla tavalla.

Lukiolain (714/2018) 28 §:n 1 momentin mukaan tukitoimet toteutetaan opetushenkilöstön yhteistyönä. Myönteinen ja kannustava palaute edistää opiskelijan käsitystä itsestään oppijana. Samalla opiskelijan itsearviointitaidot sekä kyky suunnitella tulevaisuuttaan vahvistuvat. Opettajat ohjaavat opiskelijaa oppimaan oppimisen taidoissa, kantamaan vastuuta oppimisestaan ja työskentelystään sekä käyttämään kullekin oppiaineelle ominaisia opiskelustrategioita.

Oppimisen tuki merkitsee yhteisöllisiä ja opiskeluympäristöön liittyviä ratkaisuja sekä opiskelijan yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Oppimisen tukea voivat olla esimerkiksi opetuksen eriyttäminen, tukiopetus ja muut pedagogiset ratkaisut. Lisäksi opiskelijaa voidaan tukea yksilökohtaisesti suunnitellulla monipuolisella opinto-ohjauksella ja ryhmänohjaajan tuen avulla sekä hyödyntämällä erilaisia opintojen valintamahdollisuuksia. Opiskelijan oppimista voidaan edistää myös tarjoamalla oppimista ja hyvinvointia lisääviä lukion oppimäärään sisältyviä opintoja, jotka antavat tukea esimerkiksi opiskelutaitoihin, elämänhallintaan tai matematiikan ja muiden oppiaineiden opiskeluun.

Erityisopetus on erityisopettajan antamaa opetusta. Erityisopetus tukee aineenopetusta. Se voidaan toteuttaa yhteisopettajuutena, ryhmämuotoisena opetuksena tai yksilötukena. Erityisopetus on esimerkiksi opiskelutaitojen opettamista sekä opiskelijan ohjaamista käyttämään omia vahvuuksiaan oppimisessa. Erityisopettaja tekee yhteistyötä muiden opettajien kanssa tukea tarvitsevan opiskelijan oppimiseen ja opetukseen liittyvissä kysymyksissä.

Lukiolain (714/2018) 29 §:n mukainen opiskelun poikkeava järjestäminen voi koskea myös erityisopetusta tai muuta oppimisen tukea tarvitsevaa opiskelijaa. Opiskelun poikkeava järjestäminen tarkoittaa, että opiskelijan opiskelu voidaan järjestää osittain toisin kuin lukiolaissa ja lukiokoulutuksesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään ja paikallisessa opetussuunnitelmassa määrätään. Poikkeavat järjestelyt tehdään vain niiltä osin kuin ne ovat välttämättömiä, ja ne kirjataan opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan. Poikkeava järjestely voidaan tehdä opiskelijan hakemuksesta tai hänen suostumuksellaan.

Opiskelijaa ohjataan tarvittaessa hakemaan avustajapalveluita, erityisiä apuvälineitä ja muita palveluita. Opiskelijan jaksamisen ja hyvinvoinnin tukemisessa voidaan tehdä yhteistyötä opiskeluhuollon palvelujen tai tarvittaessa muiden toimijoiden kanssa. Erityisopetuksen ja muun oppimisen tuen rinnalla opiskelijalla on oikeus saada myös yksilökohtaista opiskeluhuoltoa.

Tukea tarvitsevan opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä arvioidaan monipuolisesti. Näin turvataan tukea tarvitsevalle opiskelijalle mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin esimerkiksi tilanteissa, joissa kirjallinen tuottaminen on haastavaa. Osaamisen osoittamisen tavat ja tilanteet suunnitellaan opiskelijan tarpeiden mukaisesti. Arvioinnissa käytettäviä yksilöllisiä järjestelyjä ovat esimerkiksi lisäajan antaminen arviointitilanteissa, pienryhmätilan käyttäminen, materiaalin kirjasinkoon suurentaminen tai mahdollisuus käyttää erillistä näyttöä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös muita tarkoituksenmukaisia erityisjärjestelyjä.

Ylioppilastutkinnon kokeiden erityisjärjestelyistä tiedotetaan opiskelijalle heti lukio-opintojen alkaessa ja aina tarpeen mukaan. Opiskelijalle tulee antaa mahdollisuus kokeilla erityisjärjestelyjä lukio-opintojen aikana, jotta niiden tarvetta ja toimivuutta voidaan arvioida. Tarvittaessa opiskelijaa ohjataan tarvittavien lausuntojen hankkimisessa ja erityisjärjestelyjen hakemisessa ylioppilastutkinnon kokeita varten.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään ja kuvataan tuen järjestäminen käytännössä seuraavissa asioissa:

- tukitoimista ja niitä koskevista oikeuksista tiedottaminen opiskelijoille ja huoltajille
- tukitoimien tarpeen arviointi
- tukitoimien kirjaaminen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan
- tuen toteuttaminen
- tuen toteutumisen seuranta ja arviointi
- yhteistyö, vastuut ja työnjako edellä mainituissa asioissa.

Oulun steinerkoulun lukiossa on osa-aikainen erityisopettaja, joka koordinoi erityisopetusta lukiossa. Kaikki aineenopettajat antavat tukea ja ohjausta osana omien oppiaineidensa opetusta. Luokanohjaajat ja opinto-ohjaaja seuraavat myös opiskelijoiden tuen tarvetta. Erityisopetusta toteutetaan lukiossa samanaikaisopetuksena ja osa-aikaisena pienryhmäopetuksena lukion ensimmäisen vuoden opiskelijoille tietyissä oppiaineissa (matematiikka, ruotsi, englanti). Erityisopettaja tapaa kaikki lukion aloittavat opiskelijat opinto-ohjauksessa, jossa käydään läpi oppimisvaikeuksia, motivaatiota, opiskelustrategioita ja omien vahvuuksien tunnistamista.

Opiskelijoita tiedotetaan ylioppilaskirjoitusten erityisjärjestelyistä ja niiden hakemisesta opinto-ohjauksen opintojaksolla heti lukion alussa. Myös huoltajia tiedotetaan lukitestauksesta ja opiskelun tukitoimista Wilmassa ja ensimmäisen vuoden vanhempainillassa.

Lukion alkaessa opiskelijoiden tuen tarpeita kartoitetaan luokanohjaajien toteuttamilla kyselyillä ja mahdollisilla tiedonsiirtolomakkeilla edellisistä oppilaitoksista sekä erityisopettajan tekemällä luki-vaikeuksien seulontatestillä, johon kaikkia opiskelijoita pyydetään osallistumaan. On myös mahdollista kartoittaa opiskelijoiden matemaattista osaamista testillä yhteistyössä erityisopettajan ja matematiikan aineenopettajan kanssa.

Opiskelijalla voi olla oppimisen tuen tarpeita, vaikka hänellä ei olisi luki-vaikeutta. Aineenopettajat voivat huomata tuen tarpeita ja tällöin heidän tulee tiedottaa luokanohjaajia havainnoistaan ja keskustella asiasta myös opiskelijan kanssa. Aineenopettajat ohjaavat opiskelijoita käyttämään erilaisia oppiaineisiin sopivia opiskelustrategioita ja muistitekniikoita.

Opiskelijan tuen tarpeet ja tukitoimet kirjataan Wilmaan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan. Jos kyseessä on luki-vaikeus tai testillä havaittuja matematiikan taitojen puutteita, niin kirjaukset suunnitelmaan tekee erityisopettaja. Muissa tapauksissa suunnitelman voi laatia myös opinto-ohjaaja tai luokanohjaaja. Suunnitelmaan kirjataan, millaisia tukitoimia toteutetaan ja milloin suunnitelman toteutumista arvioidaan. Lähtökohtaisesti arviointi tehdään puolivuositain. Suunnitelman toteutumisen arvioinnista vastaavat opinto-ohjaaja, luokanohjaajat ja erityisopettaja seuraavasti:

1. vuoden kevätlukukausi: luokanohjaaja
2. vuoden syyslukukausi: luokanohjaaja
2. vuoden kevätlukukausi: erityisopettaja
3. vuoden syyslukukausi ja siitä eteenpäin: opinto-ohjaaja

Suunnitelman laatimiseen ja arviointiin osallistuu aina opiskelija. Huoltaja(t) pyydetään mukaan suunnitelman laatimiseen ja tarvittaessa myös arviointiin.

Kokeiltavia tukimuotoja ovat esimerkiksi osaamisen osoittaminen monipuolisesti (portfolio kokeen sijaan, mahdollisuus täydentää koetta suullisesti, mahdollisuus tehdä kokeet pilkottuina osiin), lisäaika kokeissa, äänikirjojen käyttö, tietokoneen käyttö, pienryhmätilan tai seinäkkeillä suojatun tilan käyttö kokeissa, muistiinpanojen saaminen etu- tai jälkikäteen, tukiopetus sekä aineenopettajan tai erityisopettajan antama ohjaus opiskelustrategioiden käytössä.

Jos opiskelijalla on sellainen oppimisen tuen tarve, jonka perusteella haetaan erityisjärjestelyitä ylioppilaskokeisiin, niin suunnitelmaan kirjataan, mitä ja miten erityisjärjestelyitä kokeillaan lukio-opintojen aikana. Opiskelijan pitää itse pitää kirjaa erilaisten tukitoimien kokeilemisesta ja arvioida yhdessä luokanohjaajan, opinto-ohjaajan tai erityisopettajan kanssa, onko niistä ollut hänelle hyötyä. Ennen ylioppilaskirjoituksiin ilmoittautumista erityisopettaja arvioi opiskelijan kanssa suunnitelman ja samassa yhteydessä päätetään, mitä erityisjärjestelyitä haetaan ylioppilaskirjoituksiin, jos opiskelija niitä haluaa hakea.

Tarvittaessa opiskelija ohjataan opiskeluhuollon palveluiden piiriin (lukiopsykologi, lukiokuraattori), jotka voivat auttaa vaikeuksien syiden selvittämisessä tai sopivien opiskelustrategioiden löytämisessä. Opiskeluhuollon palveluista tiedotetaan opiskelijoita useita kertoja vuodessa luokanohjaajien tuokioissa, Wilmassa, lukion nettisivuilla ja erilaisissa tapahtumissa ja esittäytymisissä.

4.3. Opiskeluhoolto

Lukion opetussuunnitelman perusteissa käytetään lukiolain (714/2018) mukaisen käsitteen opiskelijahuolto sijasta oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) käsitettä opiskeluhoolto.

Lukion opiskeluhoollon tavoitteena on edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia ja huolehtia oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista sekä opiskeluympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Opiskeluhoolltoa toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena opiskeluhoolltona. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 2 ja 3 §.)

Lukion opiskeluhoollon kokonaisuuteen sisältyvät koulutuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukainen opiskeluhoolto sekä opiskeluhoollon palvelut, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä opiskeluterveydenhuollon palvelut. Opiskeluhoollon palveluiden järjestämisestä vastaa lähtökohtaisesti oppilaitoksen sijaintikunta. Yksityinen koulutuksen järjestäjä tai valtio koulutuksen järjestäjänä voi päättää järjestää näitä palveluja kokonaan tai osittain omana toimintanaan ja omalla kustannuksellaan. Opiskelijalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhoolto, jota koulutukseen osallistuminen edellyttää, lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitopalveluja. Opiskelijoille ja heidän huoltajilleen annetaan tietoa opiskelijoiden käytettävissä olevasta opiskeluhoolllost ja opiskelijaa ohjataan hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhoollon palveluja. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3, 9 [muutettu lailla 1409/2014] ja 11 §.)

Opiskeluhoolltoa toteutetaan monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Opiskeluhoolltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhoolllossa huolehditaan kaikkien opiskelijoiden mahdollisuudesta osallistua opiskeluhoollon suunnitteluun ja kehittämiseen. Opiskeluhoolto on kaikkien oppilaitoksissa työskentelevien ja opiskeluhoolltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu opiskeluyhteisön hyvinvoinnista on oppilaitoksen henkilökunnalla. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3, 4 ja 9 §; lukiolaki 714/2018, 33 §.)

Opiskeluhoollon palveluiden järjestämisestä vastaa Oulun kaupungin sivistys- ja kulttuuripalvelut. Opiskeluhoolltotyötä lukiossa johtaa rehtori tai apulaisrehtori.

4.3.1. Opiskeluhoollon keskeiset periaatteet

Näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa määrätään opiskeluhoollon keskeisistä periaatteista, opetustoimeen kuuluvan opiskeluhoollon tavoitteista sekä opetussuunnitelman ja oppilaitoskohtaisen opiskeluhoolltosuunnitelman laatimisesta (lukiolaki 714/2018, 32 §; oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016]).

Yhteisöllinen opiskeluhoolto

Opiskeluhoolltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä yhteisöllisenä opiskeluhoolltona. Opiskeluhoolto on osa lukion toimintakulttuuria ja toimia, joilla edistetään opiskelijoiden osallisuutta, oppimista, hyvinvointia, terveyttä ja sosiaalista vastuullisuutta. Lisäksi edistetään ja seurataan opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3 ja 4 §.)

Yhteisöllisen opiskeluhoollon suunnittelun ja kehittämisen lähtökohtana on opiskelijan osallisuus, myönteinen vuorovaikutus sekä aikuistuvan nuoren itsenäistymisen tukeminen. Kaikilla opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus osallistua yhteisöllisen opiskeluhoollon toimintatapojen kehittämiseen ja mielipiteensä ilmaisemiseen opiskelijoita ja oppilaitosyhteisöä koskevissa asioissa (lukiolaki 714/2018, 33 §; oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 18 §).

Huoltajien mahdollisuutta osallistua yhteistyöhön tuetaan. Huoltajia kannustetaan osallistumaan yhteisöllisen opiskeluhuollon kehittämiseen ja oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin ja yhteistyön vahvistamiseen. Yhteistyötä tehdään myös kunnassa nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Lukiolain mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön (lukiolaki 714/2018, 40 §). Siihen kuuluu fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on opiskelijoiden ja henkilökunnan turvallisuuden takaaminen kaikissa tilanteissa. Opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle (lukiolaki 714/2018, 40 § 7 mom, muutettu lailla 165/2022).

Opiskelijoiden osallisuus opiskeluyhteisön turvallisuuden edistämisessä tukee hyvinvointia ja tarkoituksenmukaista toimintaa turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa. Opiskelijan on käyttäydyttävä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä (lukiolaki 714/2018 30 § 2 mom, muutettu lailla 165/2022). Turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen on osa lukion toimintakulttuuria, ja se otetaan huomioon kaikessa lukion toiminnassa.

Yksilökohtainen opiskeluhoito

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan yksittäiselle opiskelijalle annettavia opiskeluhoollon palveluja, joita ovat opiskeluterveydenhuollon palvelut, opiskeluhoollon psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä yksittäistä opiskelijaa koskeva monialainen yksilökohtainen opiskeluhoito, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 5 §).

Yksilökohtaisen opiskeluhoollon tehtävänä on edistää hyvinvointia, terveyttä ja opiskelukykyä sekä tunnistaa näihin ja opiskelijan elämäntilanteeseen liittyviä yksilöllisiä tarpeita. Tavoitteena on myös varhaisessa vaiheessa ehkäistä ongelmia ja huolehtia tarvittavan tuen järjestämisestä.

Yksilökohtaista opiskeluhoitoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan kanssa ja hänen suostumuksellaan. Opiskelijan omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä itseään koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa. Lähtökohtana on opiskelijaa arvostava, hänen mielipiteitään kuunteleva ja luottamusta rakentava vuorovaikutus sekä opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhoitoon liittyvissä kysymyksissä. Opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa yksittäisen opiskelijan oikeuksista opiskeluhoollossa sekä asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 11 ja 18 §.)

Opiskeluhoitoryhmät monialaisessa yhteistyössä

Opiskeluhoollon monialaiseen yhteistyöhön kuuluvien opiskeluhoitoryhmien toiminta on osa opiskeluhoollon kokonaisuutta. Opiskeluhoitoryhmiä ovat 1) opiskeluhoollon ohjausryhmä, 2) oppilaitoskohtainen opiskeluhoitoryhmä sekä 3) tapauskohtaisesti koottava monialainen asiantuntijaryhmä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 14 § [muutettu lailla 1501/2016].)

Koulutuksen järjestäjä asettaa opiskeluhoollon ohjausryhmän ja oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitoryhmän. Yksittäistä opiskelijaa koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä. Kaikki opiskeluhoitoryhmät ovat monialaisia, mikä tarkoittaa, että ryhmässä on mukana opetushenkilöstöä sekä opiskeluterveydenhuollon palveluja ja psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä. Jokaisella kolmella ryhmällä on omat tehtävät ja niiden perusteella määräytyvä kokoonpano.

Opiskeluhuollon ohjausryhmä vastaa koulutuksenjärjestäjäkohtaisen opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Sille asetetut tehtävät voi hoitaa myös muu tehtävään soveltuva ryhmä. Ohjausryhmä voi olla myös kahden tai useamman koulutuksen järjestäjän yhteinen. Sama ryhmä voi olla useamman koulutusmuodon yhteinen.

Oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän tehtävänä on vastata oppilaitoksen opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Ryhmää johtaa koulutuksen järjestäjän nimeämä edustaja. Koulutuksen järjestäjä ja opiskeluhuollon palveluja tuottavat tahot päättävät yhdessä sen kokoonpanosta sekä tehtäviin liittyvistä toimintatavoista. Opiskeluhuoltoryhmä voi tarvittaessa kuulla asiantuntijoita. Ryhmän keskeinen tehtävä on oppilaitosyhteisön terveellisyyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttaminen ja kehittäminen. Oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän sijasta edellä kuvattuja tehtäviä voi hoitaa opetuksen järjestäjän nimeämä muu tehtävään soveltuva monialainen oppilaitoskohtainen ryhmä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 14 § [muutettu lailla 1501/2016]).

Monialainen asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen opiskelijan tai opiskelijaryhmän opiskeluhuollon tuen tarpeen selvittämiseksi ja palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoa se opetushenkilöstön tai opiskeluhuollon palvelujen edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Asiantuntijaryhmän tapauskohtainen kokoonpano perustuu yksilölliseen harkintaan, käsiteltävään asiaan ja siinä vaadittavaan osaamiseen. Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan tai, ellei opiskelijalla poikkeuksellisesti ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella. Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Opiskelijan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua myös muita tarvittavia opiskeluhuollon yhteistyötahoja tai opiskelijan läheisiä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 19 §).

Koulumme opiskelijahuoltoja toteutetaan yhteistyössä Oulun kaupungin kanssa, joten opiskeluhuoltotyötä ohjaavat periaatteet ja toimintatavat ovat samoja kuin Oulun kaupungin lukioissa. Oulun kaupungin arvot rohkeus, reiluus ja vastuullisuus ohjaavat opiskeluhuoltotyötä. Oulun kaupungin yleisiä toimintaperiaatteita lasten ja nuorten palveluissa linjataan **lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa** ja Oulun kaupungin **Opiskeluhoolto ja opiskelun tukitoimet lukiossa** -oppaassa. Oppaassa on kuvattu opiskeluhoitolpalvelujen toteuttamisen tapaa käytännössä. Opas toimii Oulun kaupungin lukioiden opetussuunnitelman opiskeluhooltoja käsittelevän luvun tukimateriaalina. Oppaassa tarkastellaan lukioiden opiskeluhuollon toiminnan perusteita ja lähtökohtia, kuvataan toteuttamisen tapaa ja rakenteita, selvennetään opiskeluhuollon kirjaamiskäytäntöjä ja salassapidon merkitystä osana yksilökohtaisen opiskeluhuollon kokonaisuutta. Oulun steinerkoulun lukiossa noudatetaan opasta soveltuvin osin huomioiden lukion omat käytännöt.

Oulun steinerkoulun lukiossa opiskeluhoitoltyötä ohjaavia periaatteita ovat

- Tasavertaisten palveluiden turvaaminen kaikille lukiolaisille.
- Opiskeluhoitoltyön suunnittelu, toteuttaminen ja arviointi yhteistyössä koko oppilaitoksen henkilökunnan, opiskelijoiden ja huoltajien kanssa. Työkaluna käytetään lukiolaisille vuosittain tehtävää hyvinvointikyselyä sekä valtakunnallista kouluterveyskyselyä. Opiskeluhoitoltyötä toteutetaan kyselyjen tulosten ja yhteisön tarpeiden pohjalta.
- Yksilökohtaisessa opiskeluhoitollossa keskiössä on monialaisen yksilökohtaisen asiantuntijaryhmän työskentely. Ryhmän työskentelyssä korostuu määritelty työnjako ja monialainen seuranta. Ryhmässä nimetään vastuuhenkilö, joka huolehtii ryhmän koolle kutumisesta ja jatkuvuudesta.

Yhteisöllinen Opiskeluhoolto

Oulun steinerkoulun lukiossa koko lukioyhteisöä tukeva ennaltaehkäisevä yhteisöllinen työ on opiskeluhoollon ensisijainen toimintamuoto. Yhteisöllistä opiskeluhooltoja lukioilla toteutetaan muun muassa osana oppitunteja, luokanohjausta, opinto-ohjausta ja lukion yhteisöllisiä tapahtumia. Opiskelijakunnan edustajat osallistetaan toiminnan suunnitteluun

ja tapahtumien järjestämiseen. Lukiokohtaisella opiskeluhooltoryhmällä on keskeinen rooli yhteisöllisen opiskeluhoollon suunnittelussa, toteutuksessa ja vaikuttavuuden arvioinnissa. Hyvinvointikyselyt, kuten kouluterveyskyselyt ja hyvinvointikysely, tuottavat lukioyhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden kannalta tärkeää tietoa. Kyselyt mahdollistavat lukioyhteisön toimintatapojen kehittämisen opiskelijoilta, huoltajilta ja henkilökunnalta saadun tiedon perusteella. Kyselytiedon pohjalta valitaan vuosittaiset teemat, jotka aktiivisesti ohjaavat yhteisöllistä toimintaa ja lukioyhteisön toimintatapoja tarjoten mahdollisuuden opettajien, opiskelijoiden ja opiskeluhooltohenkilöstön väliseen vuoropuheluun. Yhteistyötä huoltajien kanssa tehdään muun muassa vanhempainilloissa. Yhteistyötä muiden viranomaisten ja toimijoiden kanssa tehdään tapauskohtaisesti ja tarvelähtöisesti.

YKSILÖKOHTAINEN OPISKELUHUOLTO

Lähtökohtana on, että opiskeluhooltopalvelut ovat saatavilla opiskelijoille omassa lukiossa. Oulun kaupunki on nimennyt työntekijät Oulun steinerkoulun lukion opiskeluhooltopalveluihin. Opiskelija tai hänen huoltajansa voivat olla suoraan yhteydessä lukion opiskeluhooltohenkilökuntaan. Tietoa opiskeluhoollon palveluista annetaan muun muassa opinto-oppaassa, lukion nettisivuilla, Wilmassa ja oppilaitoksen tapahtumissa. Yksilökohtaisen opiskeluhoollon keskiössä on monialaisen yksilökohtaisen asiantuntijaryhmän työskentely.

OPISKELUHUOLTORYHMÄT MONIALAISESSA YHTEISTYÖSSÄ

Oulun steinerkoulun lukiossa opiskeluhoolltoa ohjaa Oulun steinerkoulun opiskeluhoollon ohjausryhmä, joka vastaa koulutuksen järjestäjäkohtaisesta opiskeluhoollon kokonaisuudesta. Lukiossa toimii oma **lukiokohtainen opiskeluhooltoryhmä**, johon kuuluu rehtori tai apulaisrehtori, opinto-ohjaaja, terveydenhoitaja ja/tai lääkäri, erityisopettaja, lukiokuraattori ja/tai lukiopsykologi ja tarvittaessa muita asianosaisia. Opiskelijoiden edustus pyydetään paikalle vähintään kerran lukukaudessa. Opiskeluhooltoryhmän toiminnasta vastaa rehtori tai apulaisrehtori. Opiskeluhooltoryhmä kokoontuu vähintään neljä kertaa lukuvuodessa. Opiskeluhooltoryhmän keskeisenä tehtävänä on koko lukioyhteisön osallistaminen hyvinvointityöhön. Opiskeluhooltoryhmän työhön kuuluu yhteistyö opiskelijakunnan hallituksen ja opiskelijatutoreiden kanssa. Lisäksi huomioidaan huoltajien näkökulmat opiskeluhooltoryhmän työssä. Keskeistä opiskeluhooltoryhmän työskentelyssä on työn jatkuva arviointi lukuvuoden aikana. Opiskeluhoollon toiminnan kannalta keskeiset suunnitelmat; kriisisuunnitelma ja kiusaamisen vastainen suunnitelma, käydään opiskeluhooltoryhmässä yhteisesti läpi ja varmistetaan vuosittain niiden ajantasaisuus.

Lukiokohtaisen opiskeluhooltoryhmän tehtävänä

- Lukiotasoinen opiskeluhoollon käytännön toiminnan suunnittelu, toteutus, arviointi ja tiedottaminen eri lähteistä kootun tiedon pohjalta.
- Yhteisöllisen ja ennaltaehkäisevän työ- ja toimintakulttuurin rakenteiden ja toimintatapojen luominen opiskeluhoolltosuunnitelman ja opiskeluhooltoryhmän vuosikellon mukaisesti
- Opiskelijoiden vaikuttamismahdollisuuksista huolehtiminen yhteistyöllä opiskelijakunnan hallituksen sekä tutoreiden kanssa.
- Yhteistyön koordinointi oppilaitoksen yhteisölliseen hyvinvointiin liittyvien ryhmien, huoltajien ja oppilaitoksen ulkopuolisten yhteistyötahojen kanssa.

Yksittäisen opiskelijan opiskeluhoollolliset asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa **yksilökohtaisessa monialaisessa asiantuntijaryhmässä**. Lukion henkilökuntaan (opettajat, opiskeluhoollon henkilöstö) kuuluva kokoa tarvittaessa yhteistyössä opiskelijan kanssa monialaisen asiantuntijaryhmän opiskelijan tueksi mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Kun opiskelijan tuen tarvetta arvioidaan monialaisesti, opiskelija saa asianmukaista tukea mahdollisimman varhain. Epäselvissä tilanteissa voi konsultoida opiskeluhoollon henkilöstöä. Monialaisen asiantuntijaryhmän tapaamisessa sovitaan tarvittavista tukitoimista ja niiden toteutumisen seurannasta.

Monialaisen yksilökohtaisen asiantuntijaryhmän toimintaperiaatteet

- Opiskelijalähtöisesti tuetaan opiskelun sujuvuutta ja ennaltaehkäistään opiskeluun liittyviä haasteita. Opiskelijan tarpeet ja toiveet ovat ryhmän toiminnan keskiössä.

- Monialainen yksilökohtainen asiantuntijaryhmä kootaan niissä tilanteissa, joissa opiskelijan palveluntarve on arvioitava moniammatillisesti. Esimerkiksi jos opettajalla herää huoli opiskelijasta, kokoaa opettaja monialaisen yksilökohtaisen asiantuntijaryhmän opiskelijan asiassa. Monialainen ryhmä kootaan mahdollisuuksien mukaan yhteistyön alussa tai mahdollisimman pian yhteistyön aloittamisen jälkeen.
- Monialaisen yksilökohtaisen asiantuntijaryhmän toiminnasta syntyvät opiskeluhohtokertomukset kirjataan Wilmaan.
- Monialaisessa yksilökohtaisessa asiantuntijaryhmässä keskeistä on määritelty työnjako ja monialainen seuranta. Kutsun saanut työntekijä osallistuu ryhmään. Ryhmässä nimetään vastuuhenkilö, joka huolehtii ryhmän koolle kutsumisesta ja toiminnan seurannasta. Ryhmän jäsenet ovat tietoisia opiskelijan tilanteesta, kunnes tarve monialaiselle yhteistyölle katsotaan yhdessä päättyneeksi.

4.3.2. Opiskeluhoollon suunnitelmat ja niiden laatiminen

Paikallisella tasolla opiskeluhoollon suunnittelua ja toteuttamista ohjaa kolme eri suunnitelmaa. Suunnitelmat ovat 1) lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, johon sisältyy opiskeluhoolltoa koskeva osuus, 2) paikalliseen opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus opiskeluhoolltoasta sekä 3) oppilaitoskohtainen opiskeluhoolltosuunnitelma. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 12 ja 13 § [muutettu lailla 1501/2016]; lastensuojelulaki 417/2007, 12 § [muutettu lailla 1292/2013]; lukiolaki 714/2018, 32 §; terveydenhuoltolaki 1326/2013, 17 §.)

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on kunnan tai useamman kunnan yhdessä laatima kunnan tai kuntien toimintaa koskeva suunnitelma lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi sekä lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi. Se hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. (Lastensuojelulaki 417/2007, 12 § [muutettu lailla 1292/2013].)

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä muut kunnan lasten ja nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta koskevat linjaukset otetaan huomioon, kun valmistellaan paikallisen opetussuunnitelman opiskeluhoolltoa koskevaa osuutta sekä oppilaitoskohtaisia opiskeluhoolltosuunnitelmia.

Opiskeluhoollto opetussuunnitelmassa

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan käytännön tasolla lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyjen asioiden toteutus, opetussuunnitelman yhteys lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan sekä linjaukset oppilaitoskohtaisen opiskeluhoolltosuunnitelman laatimiseksi.

Paikallinen opetussuunnitelma tulee opiskeluhoollon osalta laatia yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhoollon tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa (lukiolaki 714/2018, 32 §; terveydenhuoltolaki 1326/2013, 17 §). Opetussuunnitelman laatimisessa tehdään tarvittaessa yhteistyötä myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa (lukiolaki 714/2018, 32 §).

Osa oppilaitoskohtaiseen opiskeluhoolltosuunnitelmaan sisältyvistä asioista on tarkoituksenmukaista kuvata yhdenmukaisesti kaikissa koulutuksen järjestäjän oppilaitoksissa siten, että niitä täsmennetään ja täydennetään oppilaitoskohtaisesti. Tämä tukee oppilas- ja opiskeluhoolltolaisissa (1287/2013) mainittua opiskeluhoollon palvelujen yhdenvertaista laatua ja saatavuutta.

Oppilaitoskohtaisen opiskeluhoolltosuunnitelman laadinta

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma. Opiskeluhuoltosuunnitelma voi olla myös kahden tai useamman oppilaitoksen yhteinen. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaitoksen ja opiskeluhuollon henkilöstön sekä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016].) Suunnitelmaa laadittaessa tehdään tarvittaessa yhteistyötä myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

Oppilaitoksen opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan seuraavat asiat:

1. Opiskeluhuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhuoltopalvelut

Opiskeluhuoltosuunnitelmassa esitetään arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista niiden yhdenvertaisen saatavuuden varmistamiseksi ja toiminnan tarkoituksenmukaiseksi kohdentamiseksi. Opiskeluhuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevien opiskeluhuoltopalvelujen määrä ilmoitetaan sen mukaisena, mitä ne ovat suunnitelmaa valmisteltaessa. Arviota voidaan tarpeiden muuttuessa tarkistaa.

Arviossa otetaan huomioon opiskelijoiden terveyteen ja hyvinvointiin sekä opiskeluyhteisöön ja ympäristöön liittyvät tarpeet. Arviota laadittaessa hyödynnetään monipuolisesti näihin liittyviä selvityksiä ja seurantatietoja, opiskeluhuollossa muodostunutta tietoa sekä huoltajilta ja erityisesti opiskelijoilta saatavaa tietoa.

Opiskeluhuoltohuoltosuunnitelmaan sisällytetään arvio oppilaitoksen käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista, joita ovat opiskeluterveydenhuolto- sekä psykologi- ja kuraattoripalvelut.

Lisäksi suunnitelmassa kuvataan

- opiskeluhuollon palveluiden järjestäminen ja sen edellyttämä työn- ja vastuunjako, palvelujen toteuttamisessa tarvittava yhteistyö sekä palveluista tiedottaminen ja niihin ohjaaminen
- opiskeluhuollon palveluiden kohdentaminen yksittäisiin opiskelijoihin, oppilaitosyhteisöön ja yhteistyöhön liittyviin tehtäviin sekä opiskeluhuollon kehittämiseen ja seurantaan.

2. Yhteisöllinen opiskeluhuolto ja sen toimintatavat

Oppilaitoksen opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan yhteisöllisen opiskeluhuollon järjestäminen opiskelijan ja opiskeluyhteisön terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen seuraamiseksi ja edistämiseksi.

Suunnitelmassa kuvataan

- toimenpiteet yhteisöllisyyden edistämiseksi oppilaitosyhteisössä
- toimenpiteet opiskeluyhteisön sekä ympäristön terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseksi
- yhteistyö ja toimenpiteet opiskelijoiden osallisuuden vahvistamiseksi
- yhteistyö ja toimenpiteet huoltajien yhteistyön ja osallisuuden vahvistamiseksi
- oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän tai muun tehtävään soveltuvan monialaisen ryhmän toimintatavat ja käytännöt
- opiskeluhuollon kokonaisuudesta tiedottaminen
- yhteistyö nuorisotoimen, lastensuojelun ja poliisin sekä muiden opiskeluhuollon kehittämiseen tarvittavien tahojen kanssa
- terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välinen yhteistyö
- opiskeluun osallistumisen seuranta, poissaolojen ehkäiseminen ja niihin puuttuminen
- toimenpiteet esteettömyyden ja saavutettavuuden edistämiseksi opiskeluympäristössä
- tapaturmien ehkäiseminen, ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus oppilaitoksessa

- tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen
- yhteistyö ja käytänteet oppilaitoksen terveellisuuden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa
- suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä
- toiminta äkillisissä kriiseissä sekä uhka- ja vaaratilanteissa.

Seuraavassa määritellään kahden viimeksi mainitun suunnitelman tarkempi sisältö:

a) Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä laaditaan suunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016]). Suunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon sekä opiskelijoiden keskinäiset että opiskelijoiden ja aikuisten väliset vuorovaikutussuhteet oppilaitoksessa.

Suunnitelman tulee sisältää seuraavat kuvaukset:

- kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäiseminen ja niihin puuttuminen
- edellä mainittujen asioiden käsittely yhteisö-, ryhmä- ja yksilötasolla
- yksilöllinen tuki, tarvittava hoito, muut toimenpiteet ja jälkiseuranta sekä teon tekijän että sen kohteena olevan osalta
- yhteistyö huoltajien kanssa
- yhteistyö tarvittavien viranomaisten kanssa
- suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, opiskelijoille, huoltajille ja yhteistyötahoille
- suunnitelman päivittäminen, seuranta ja arviointi.

b) Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Opiskeluhooltosuunnitelmassa määritellään toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa. Suunnitelmassa otetaan huomioon myös toimintavalmiudet ylioppilastutkinnon kokeiden aikana mahdollisesti tapahtuvassa äkillisessä uhka- ja vaaratilanteessa. Kriisisuunnitelma valmistellaan yhteistyössä tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara- ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset, kuten pelastussuunnitelma (pelastuslaki 379/2011, 15 §; valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 407/2011, 1 ja 2 §).

Suunnitelmassa kuvataan

- kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat äkillisissä kriisitilanteissa
- johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako erilaisissa kriisitilanteissa ja niihin varautumisessa
- sisäisen ja ulkoisen sekä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän välisen tiedottamisen ja viestinnän periaatteet
- psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen
- suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, opiskelijoille, huoltajille ja yhteistyötahoille
- toimintavalmiuksien harjoittelu
- suunnitelman arviointi ja päivittäminen.

3. Yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestäminen

Opiskeluhooltosuunnitelmassa kuvataan yksilökohtaisen opiskeluhoollon toteuttamistavat ja yhteistyö opiskelijan terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen edistämiseksi ja seuraamiseksi sekä tarvittavien yksilöllisten tukitoimien järjestämiseksi.

Suunnitelmassa kuvataan

- opiskeluterveydenhuolto- sekä kuraattori- ja psykologipalvelujen järjestäminen, keskinäinen työn- ja vastuunjako sekä palvelujen järjestämisessä tarvittava yhteistyö
- monialaisen asiantuntijaryhmän toimintatapojen ja käytäntöjen sopiminen sekä yksilöllisten tukitoimien järjestämisen periaatteet
- opiskeluhuollon yhteistyö opiskelijan opintojen ohjauksessa ja jatko-opintojen suunnittelussa
- opiskeluhuoltokertomuksen laatiminen ja säilytys
- sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestämiseen liittyvä yhteistyö oppilaitoksessa
- opiskeluterveydenhuollon sairaanhoitopalveluiden järjestämistapa ja ohjaus niihin hakeutumiseksi
- tarvittava yhteistyö oppilaitoksen ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa (esimerkiksi erikoissairaanhoito, sosiaalitoimi, poliisi, nuorisotoimi).

4. Yhteistyö opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa

Opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa.

Suunnitelmassa kuvataan

- opiskelijan ja huoltajan osallisuus ja yhteistyö opiskeluhuollon suunnittelussa, kehittämisessä ja arvioimisessa
- opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annettava tieto yksittäisen opiskelijan asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä
- opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhuollon asiakkaana ja suostumuksen hakeminen opiskelijalta ja tarvittaessa tämän huoltajalta yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa
- käytänteet opiskelijan toiveiden huomioimisessa häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa sekä huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä
- käytänteet opiskelijan kehitystason ja edun toteutumisen arvioimiseksi opiskeluhuollon henkilöstöön kuuluvan sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilön toimesta
- menettelytavat yksittäistä opiskelijaa koskevan asian käsittelyssä monialaisessa asiantuntijaryhmässä.

5. Opiskeluhuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Koulutuksen järjestäjä vastaa opiskeluhuollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta yhteistyössä oppilaitoksen sijaintikunnan opetustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen kanssa (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 26 §).

Opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan toimenpiteet opiskeluhuollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta).

Suunnitelmassa esitetään

- seurattavat asiat
- tietojen kokoamiseksi käytettävät menetelmät, seurannan aikataulu sekä vastuussa oleva taho
- seurantatietojen käsittely ja niiden hyödyntäminen opiskeluhuollon kehittämisessä
- seurannan keskeisistä tuloksista tiedottaminen opiskelijoille, huoltajille ja tarvittaville yhteistyökumppaneille.

Oulun steinerkoulun lukiossa opiskeluhuollon suunnitelmien kokonaisuuden muodostavat lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan ja opetussuunnitelmaan kirjatut kuvaukset

opiskeluhuollosta sekä lukiokohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma. Suunnitelmat ohjaavat opiskeluhuollon suunnittelua, toteutusta ja seuranta.

Oulun kaupungin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan kirjataan opiskeluhuollon tavoitteet ja toteuttamistavan keskeiset periaatteet, arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta, käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista ja avustajapalveluista sekä tuki- ja erityisopetuksesta. Lukiokohtaisessa opiskeluhuoltosuunnitelmassa tulee ilmetä konkreettisia ja arvioitavia toimia hyvinvointityön toteuttamiselle sekä miten opiskelijoiden ja huoltajien osallisuus hyvinvointityössä toteutuu. Suunnitelmaa laadittaessa sovitaan menettelytavoista, joilla oppilaitoshenkilöstö, opiskelijat ja huoltajat sekä opiskeluhuoltoon osallistuvat yhteistyötahot perehdytetään suunnitelmaan. Samalla sovitaan suunnitelmasta tiedottamisesta tarvittaville tahoille.

Oulun steinerkoulun lukion opiskelijahuollon ohjausryhmä koulutuksen järjestäjänä seuraa oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltosuunnitelman toteutumista.

LUKIOKOKHTAISEN OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMAN LAADINTA

Lukiokohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma laaditaan monialaisessa yhteistyössä opetus- ja opiskeluhuoltohenkilöstön sekä oppilaitoksen opiskeluhuoltoon osallistuvien sidosryhmien kanssa. Lukuvuosittain tarkistettavan opiskeluhuoltosuunnitelman laadinnasta vastaa lukion opiskeluhuoltoryhmä. Opiskeluhuoltosuunnitelma laaditaan erilliselle lomakkeelle ja se julkaistaan lukion opiskeluhuollon www-sivuilla.

1.Opiskeluhuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhuoltopalvelut

Opiskeluhuollon kokonaistarve arvioidaan opiskelijoilta ja kerätyn hyvinvointitiedon pohjalta. Hyvinvointitietoon pohjautuvia seuranta- ja arviointilähteitä ovat mm. joka toinen vuosi toteutettu kouluterveyskysely, hyvinvointitiedon aineisto sekä suoraan opiskelijoilta ja huoltajilta saatu palaute sekä palveluista saatavissa oleva asiakaspalaute. Myös kansalliset TeaViisari ja Karvi sisältävät paikallisesti hyödynnettävää opiskeluhuollon järjestämistä koskevaa arviointi- ja seuranta-aineistoa.

Hyvinvointitietoon pohjautuen asetetaan yhteisölliseen opiskeluhuoltotyöhön lukuvuosittaiset tavoitteet, niitä vastaavat toimenpiteet ja toteutuksen seurannan menettelytavat. Laaditaan arvio opiskeluhuoltopalveluiden tarpeesta ja käytettävissä olevista palveluista.

2.Yhteisöllinen opiskeluhuolto ja sen toimintatavat

a) Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä päivitetään lukuvuoden aluksi.

b) Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Suunnitelma koskien äkillisiä kriisejä ja uhka- ja vaaratilanteita päivitetään lukuvuoden aluksi.

3.Yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestäminen

Lukuvuoden alussa opiskelijoille ja huoltajille tiedotetaan opiskeluhuollon suunnittelusta, toteuttamisesta sekä yksittäisen opiskelijan asioiden käsittelyyn liittyvistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä. Varmistetaan, että tiedot ovat ajantasaisesti saatavilla myös lukiodien omilla www-sivuilla.

4.Yhteistyö opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa

Oppilaitoskohtaisissa opiskeluhuoltosuunnitelmissa kuvataan, joilla toimenpiteet, joilla varmistetaan opiskelijoiden ja huoltajien osallistuminen yhteistyön eri vaiheissa ja toteutusmuodoissa.

5.Opiskeluhuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Opiskeluhuoltoryhmä vastaa oppilaitoskohtaisesta opiskeluhuollon tavoitteenasettelusta ja niiden toteutumisen arvioinnista ja seurannasta lukukauden päättyessä. Arvioinnin keskeiset tulokset

kirjataan opiskeluhoitoryhmän lukukauden viimeisen kokouksen muistioon ja niitä hyödynnetään seuraavan lukuvuoden opiskeluhoitotyön suunnittelussa.

4.4. Kurinpitotoimet

Lukiolain (714/2018) 40 §:n 1 momentin mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Koulutuksen järjestäjän tulee suojata opiskelijaa kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä. Lukiolain 30 §:n 2 momentin mukaan opiskelijan on käyttäydyttävä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä (lukiolaki 714/2018, 30 § 2 mom, muutettu lailla 165/2022). Lukioyhteisön yhteistyö ja erilaiset pedagogiset ratkaisut luovat edellytyksiä hyvän työrauhan rakentumiselle. Lukiokoulutuksen järjestäjällä on oikeus käyttää myös lukiolain mukaisia kurinpitotoimia (lukiolaki 714/2018, 41 § 1 mom, muutettu lailla 165/2022).

Lukiolain 40 §:n 3 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulee paikallisen opetussuunnitelman yhteydessä laatia ja ohjeistaa suunnitelma kurinpitotoimien käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Opetushallitus antaa määräykset suunnitelman laatimisesta lukion opetussuunnitelman perusteissa. Suunnitelman tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä opiskelijoiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös lukion järjestyssääntöjen toteutumista.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain lainmukaisia keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Toimien käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla oikeassa suhteessa tekoon, eikä niitä saa käyttää asiaan kuulumattomassa tarkoituksessa, kuten kostamis- tai loukkaamistarkoituksessa. Koulutuksen järjestäjän tulee kurinpitotoimea harkitessaan ottaa huomioon myös teon laatu sekä opiskelijan ikä ja kehitystaso. Opiskelijaa ja huoltajaa on kuultava ennen kurinpitotoimesta päättämistä. (lukiolaki 714/2018, 42 § 1 mom, muutettu lailla 165/2022)

Laissa säädetyt kurinpitotoimet:

- Opetusta häiritsevä opiskelija voidaan määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka oppilaitoksen järjestämästä tilaisuudesta
- Opiskelijan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään kolmen työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen opiskelijan tai oppilaitoksessa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. Opetuksen epäämisen aikana opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskelijahuollon psykologin tai kuraattorin kanssa.
- Opiskelijalle, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan antaa kirjallinen varoitus.
- Jos rikkomus on vakava tai jos opiskelija jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä kirjallisen varoituksen saatuaan, hänet voidaan erottaa oppilaitoksesta määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi, sekä erottaa asuntolasta määräajaksi tai opintojen jäljellä olevaksi ajaksi. Oppivelvollinen voidaan erottaa oppilaitoksesta enintään kolmeksi kuukaudeksi.

KURINPITO	KUULEMINEN	ILMOITUS	KIRJAAMINEN	TOIMIVALTA	HUOMAUTUKSET
Häiritsevä käytös - Luokasta / muusta opetustilasta poistaminen jäljellä olevan oppitunnin ajaksi.		Huoltajalle.	Kyllä.	Opettaja/rehtori.	Opettajalla ja rehtorilla yksin tai yhdessä oikeus poistaa opiskelija, joka ei noudata suullista poistumismääräystä. Vastarintaa tekevä opiskelija voidaan poistaa käyttäen sellaisia välttämättömiä voimakeinoja, jotka ovat puolustettavia hänen ikänsä sekä tilanteen vakavuus ja kokonaisarviointi huomioon ottaen. Annettava kirjallinen selvitys voimakeinojen käytöstä opetuksen järjestäjälle. Voimankäyttövälineitä ei saa käyttää.
Häiritsee opetusta, rikkoo järjestystä, menettelee vilpillisesti – Kirjallinen varoitus.	Opiskelijaa ja huoltajaa.	Kirjallinen päätös valitusosoituksineen päätös. opiskelijalle/ huoltajalle	Kyllä. Hallinnollinen päätös.	Monijäseninen toimielin	Yksilöitävä teko, hankittava selvitys.
Vakava rikkomus, toistuva piittaamattomuus jatkuu varoituksen jälkeen	Opiskelijaa ja huoltajaa.	Huoltajalle/ opiskelijalle kirjallinen päätös ja valitusosoitus. Tiedoksi sosiaali-viranomaisille.	Hallinnollinen päätös, täytäntöönpanos päätettävä ja samalla perusteltava.	Monijäseninen toimielin rehtori, väh. yksi apulaisrehtori, luokanohjaaja, opiskeluhuollon edustaja).	Enintään 1 vuoden ajaksi. Yksilöitävä teko, hankittava selvitys.

- Määräaikainen erottaminen määräajaksi tai opintojen jäljellä olevaksi ajaksi.					
Turvaamistoimi - Jos olemassa vaara, että opiskelijan tai muun henkilön turvallisuus kärsii väkivaltaisen tai uhkaavan käytöksen johdosta tai opetus vaikeutuu kohtuut- tomasti opiskelijan häiritsevän käytöksen vuoksi. Opetuksen epääminen enintään kolmen työpäivän ajaksi.		Huoltajalle, sosiaali- huollon toimeen- panosta vastaavalle viranomaiselle.	Kyllä.	Rehtori.	Opettajalla ja rehtorilla yksin tai yhdessä oikeus poistaa opiskelija, joka ei noudata suullista määräystä poistua. Vastarintaa tekevä opiskelija voidaan poistaa käyttäen sellaisia välttämät- tömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina opiskelijan ikä sekä tilanteen vakavuus ja kokonaisarviointi huomioon ottaen. Annettava kirjallinen selvitys voimakeinojen käytöstä opetuksen järjestäjälle. Voimankäyttövälineitä ei saa käyttää.
Opiskelijalla on kielletty tai vaarallinen esine. - Pyydetään antamaan esine.		Ilmoitettava alaikäisen opiskelijan huoltajille mahdollisimman pian.	Kyllä. Pois ottaminen ja myös esineiden ja välineiden hävittäminen ja luovuttaminen tulee kirjata.	Rehtorilla tai opettajalla yhdessä tai erikseen.	Toimittava mahdollisimman turvallisesti ja hienotunteisesti. Ei saa puuttua opiskelijan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja

Opettajalla on oikeus ottaa esine pois. - Palauttaminen mahdollisimman pian, viimeistään työpäivän jälkeen täysikäiselle opiskelijalle, alaikäisen huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle tai poliisille, jos näillä ei lain mukaan ole oikeutta pitää niitä hallussaan. Huumausaineet, ampuma-aseet, aseiden osat, patruunat, ammuksien ja kaasusumuttimet sekä räjähteet tulee luovuttaa poliisille välittömästi. -Ennen luovuttamista esine tai aine tulee säilyttää huolellisesti. -Jos huoltaja ei 3 kk:n kuluessa nouda esinettä tai ainetta, se voidaan todisteellisesti hävittää. Suositeltavaa on, että vielä ennen hävittämistä muistutetaan noutovelvollisuudesta ja					yksityisyyteen enempää kuin on välttämätöntä opiskelurauhan ja turvallisuuden varmistamiseksi. Jos opiskelija koettaa vastarintaa tekemällä välttää opiskelijan omaa tai muiden turvallisuutta vaarantavaa esineen tai aineen haltuun ottamisen, rehtorilla tai opettajalla on oikeus käyttää sellaisia esineen tai aineen haltuun ottamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina opiskelijan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen. Ei saa käyttää voiman- käyttövälineitä. Voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta
---	--	--	--	--	--

hävittämisestä tiettyinä päivinä, ellei sitä noudeta.				koulutuksen järjestäjälle.
Tarkastusoikeus Jos on ilmeistä, että opiskelijalla on hallussaan sellainen kielletty esine tai aine, jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta ja hän pyynnöstä huolimatta kieltäytyy niitä luovuttamasta tai ei luotettavasti osoita, ettei hänen hallussaan niitä ole, opettajalla tai rehtorilla on oikeus tarkastaa opiskelijan mukana olevat tavarat, hänen hallinnassaan olevat oppilaitoksen säilytystilat ja päällisin puolin hänen vaatteensa.	Ilmoitettava alaikäisen opiskelijan huoltajille mahdollisimman pian.	Kyllä.	Opettajalla ja rehtorilla.	Tehtävä mahdollisimman turvallisesti ja hienotunteisesti. Ei saa puuttua opiskelijan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja yksityisyyteen enempää kuin on välttämätöntä opiskelurauhan ja turvallisuuden varmistamiseksi. Opiskelijalle ilmoitettava ennen tarkastusta tarkastuksen syy. Tarkastajan oltava opiskelijan kanssa samaa sukupuolta ja lisäksi läsnä oltava toinen täysi-ikäinen oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluva, joka opiskelijan pyynnöstä on hänen valitsemansa, jos tämä on saapuvilla. Tästä voidaan kuitenkin poiketa, jos se on asian kiireellinen luonne huomioon ottaen turvallisuuden kannalta ehdottoman välttämätöntä.

Opiskelija tutkimuksen alaisena rikoksesta.		Huoltajalle.	Kyllä.	Monijäseninen toimielin.	Opetustoimen sääntely ei estä kurinpitomenettelyä, vaikka samasta teosta olisi vireillä syyte tai tuomioistuimen antama rikostuomio.
- Opiskelu-oikeuden pidättäminen.					

Erotetulla opiskelijalle tehdään opetussuunnitelmaan perustuva henkilökohtainen suunnitelma, jonka mukaan hänen opetuksensa toteutetaan ja oppimistaan seurataan erottamisen aikana. Opiskelijalle ja huoltajalle tulee varata tilaisuus osallistua suunnitelman laatimiseen. Suunnitelman sisältöön ei voi hakea muutosta.

4.4.1. Kurinpitotoimien käyttämistä ja menettelyjä koskevan suunnitelman sisältö

Koulutuksen järjestäjä laatii suunnitelman kurinpitotoimien käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista yhteistyössä lukion henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Ennen suunnitelman hyväksymistä tai sen päivittämistä koulutuksen järjestäjän tulee kuulla opiskelijakuntaa ja lukion henkilöstöä sekä varata lukion kaikille opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä. Yhteistyö opiskelijoiden huoltajien sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ja muiden tarvittavien viranomaistahojen kanssa tukee suunnitelman laatimista ja toteuttamista.

Suunnitelman kurinpitotoimien käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista tulee sisältää seuraavat asiakokonaisuudet:

- menettelytavat rike- ja häiriötilanteissa, asioiden selvittämismenettelyt, työnjako sekä kuulemis- ja kirjaamismenettelyt
- suunnitelman tekeminen opiskelijan tuesta opetuksen epäämistilanteissa epäämisen aikana ja opetukseen palatessa (lukiolaki 714/2018, 41 § 3 mom, muutettu lailla 165/2022)
- periaatteet hallinnon yleisten oikeusturvaperiaatteiden noudattamiseen kurinpitotoimia käytettäessä
- henkilökunnan perehdyttäminen ja osaamisen varmistaminen kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä
- suunnitelmasta, järjestyssäännöistä ja laissa säädetyistä kurinpitotoimista tiedottaminen eri tahoille
- yhteistyö eri viranomaistahojen ja huoltajien kanssa
- menettelytavat suunnitelman seurantaan sekä sen toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten.

Suunnitelma voi sisältyä paikalliseen opetussuunnitelmaan, tai se voi olla erillinen.

4.5. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä

Kaikkien opiskelijoiden opetuksessa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaisia tavoitteita ja periaatteita. Opiskelijan kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta otetaan lukio-opetuksessa huomioon. Jokaisen opiskelijan kieli- ja kulttuuri-identiteettejä tuetaan monipuolisesti. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan perustuslain mukaista oikeutta jokaisen omaan kieleen ja kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tiedostamaan omat kielelliset ja kulttuuriset oikeutensa eri tilanteissa.

Tavoitteena on ohjata kaikkia opiskelijoita arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä edistää kaksi- ja monikielisyyttä ja siten vahvistaa jokaisen opiskelijan kielellistä tietoisuutta ja metakielellisiä taitoja. Lukio-opiskeluun voi sisältyä monikielisiä opetustilanteita.

Lukiokoulutuksessa oppilaitoksen opetuskieli on joko suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Lisäksi osa opetuksesta voidaan lukiolain (714/2018) 14 §:n 1 momentin mukaisesti antaa muulla kuin edellä mainitulla opiskelijan omalla kielellä. Paikalliseen opetussuunnitelmaan tulee tällöin kirjata, missä oppiaineissa, minkä verran ja millä tavoin edellä mainittuja kieliä käytetään opetuksessa tai opiskelussa.

Saamelaiset ja saamenkieliset

Saamelaisopiskelijoiden opetuksessa otetaan huomioon, että saamelaiset ovat alkuperäiskansa, jolla on oma kieli ja kulttuuri. Saamelaisopiskelijoiden lukio-opetuksen erityisenä tavoitteena on, että nuoret voivat kasvaa omaan kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöönsä sekä rakentaa omaa identiteettiään. Lukio-opetus voi tukea myös menetetyn alkuperäiskielen uudelleen oppimista ja kielen elvyttämistä. Lukio-opetus edistää oman historian, kulttuurin ja usean valtion alueelle ulottuvan saamelaisyhteisön tuntemusta sekä tietoisuutta saamelaisista yhtenä maailman alkuperäiskansoista ja antaa mahdollisuuksia perinteisen tiedon oppimiseen. Lukio-opetus edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia saamen kielen ja saamenkielisiin korkea-asteen opintoihin Suomessa ja naapurimaissa.

Suomessa puhuttuja saamen kieliä – inarinsaamea, koltansaamea ja pohjoissaamea – voidaan opettaa lukiossa lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä. Saamen kieltä voidaan opettaa myös vieraan kielen eripituisina oppimäärinä tai lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Saamen kieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä, vaikka lukio ei antaisikaan opetusta saamen kielellä. Saamea äidinkielenä opiskeleville opiskelijoille opetetaan suomen kieltä tai ruotsin kieltä joko erillisen saamenkielisille tarkoitetun oppimäärän tai suomen kieli ja kirjallisuus- tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Saamelaisille opiskelijoille, joilla ei ole ollut mahdollisuutta oppia saamea omassa ympäristössään, voidaan tarjota saame vieraana kielenä -opetusta. Opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena.

Saamen kieli voi olla lukio-opetuksen opetuskieli, ja perusopetuksessa saamenkielistä opetusta saaneille opiskelijoille pyritään turvaamaan saamenkielisen opetuksen jatkuminen myös lukiossa. Saamenkielisen opetuksen erityisenä tavoitteena on opiskelijoiden tukeminen heidän kasvamisessaan kaksikielisyyteen. Opetus tukee myös saamelaisten yhdenvertaisia opiskelu- ja toimintamahdollisuuksia sekä saamen- että suomenkielisessä yhteisössä. Saamenkielisessä opetuksessa eri oppiaineiden opetus ja opiskelu tukevat saamen kielen taitojen kehittymistä. Saamenkielisessä opetuksessa noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteita ottaen huomioon saamelaisen kulttuurin erityispiirteitä. Opetuksessa painotetaan saamelaisten oman historian sekä saamelaisyhteisön perinteisten elinkeinojen, perinteisen tiedon, saamelaisalueen luonnon sekä saamelaisen musiikki-, kertoma- ja käsityöperinteen tuntemusta. Opetuksen resursseina käytetään lähiympäristöä, sukuyhteisöä, saamenkielistä mediaa ja aktiivisia yhteyksiä muille saamelaisalueille.

Saamen opiskelijoita on tiedotettava heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Romanit

Romaniopiskelijoiden opetuksessa tulee ottaa huomioon Suomen romanien asema etnisenä ja kulttuurisena vähemmistönä. Lukio-opiskelun erityisenä tavoitteena on, että nuoret voivat kasvaa omaan kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöönsä sekä rakentaa yhteiskunnallista osallisuuttaan ja omaa identiteettiään. Tavoitteena on lisäksi edistää romaniopiskelijoiden siirtymistä jatko-opintoihin.

Romanikieltä voidaan opettaa lukiossa lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaisesti äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä. Romanikieltä voidaan opettaa myös lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Romanikielen lukio-opetus edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia sekä kielen elvyttämiseen että romanikielen korkea-asteen opintoihin. Romanikielen opetus lukiossa vahvistaa romaniopiskelijoiden identiteettiä ja antaa heille mahdollisuuksia käyttää kieltään ja ilmaista itseään siten, että huomioidaan heidän kotoaan, yhteisöstään ja perusopetuksesta saamansa taidot ja tiedot sekä heidän oma halunsa ilmaista identiteettiään. Opetus edistää romaniopiskelijoiden oman historian ja kielen tuntemusta sekä tietoisuutta romaneista Suomessa ja muissa maissa. Romanikielen opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena. Opiskelussa voidaan hyödyntää lähiympäristöä, romaniyhteisöä ja romanikielistä mediaa.

Viittomakieliset

Viittomakielisten lukiokoulutuksen erityisenä tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden viittomakielistä identiteettiä sekä opettaa heitä arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan tasa-arvoisena enemmistökielen ja #kulttuurin rinnalla. Viittomakieltä käyttävät opiskelijat voivat olla kuuroja, huonokuuloisia tai kuulevia.

Viittomakielisten opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan lukion yleisiä kasvatus- ja oppimistavoitteita soveltaen niitä viittomakieliseen kulttuuriin ja viestintään. Opetuskielenä voi olla suomalainen tai suomenruotsalainen viittomakieli, jolloin suomea tai ruotsia käytetään luku- ja kirjoituskielenä. Viittomakieliä tai niistä johdettuja kommunikaatiomenetelmiä voidaan käyttää myös suomen- tai ruotsinkielisen opetuksen rinnalla. Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään viittomakielisiä tulkki- ja yhteiskuntapalveluja. Tavoitteena on myös viittomakielisestä kulttuurista ja toimintatavoista poikkeavan äänimaailman sekä kuulevien kulttuurin ja toimintatapojen tiedostaminen ja oppiminen niin, että joustava toimiminen kahden tai useamman kulttuurin piirissä on mahdollista. Viittomakieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä, vaikka lukio ei antaisikaan opetusta viittomakielellä. Viittomakieltä äidinkielenä opiskeleville opiskelijoille opetetaan suomen tai ruotsin kieltä joko erillisen viittomakielisille tarkoitetun oppimäärän mukaan tai suomen kieli ja kirjallisuus- tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan.

Koska suomalainen viittomakieli ja suomenruotsalainen viittomakieli ovat vähemmistökieliä, opetuksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota mahdollisimman rikkaan viittomakielisen opiskeluympäristön luomiseen. Viittomakielestä ei ole olemassa yleisesti käytössä olevaa kirjoitusjärjestelmää, joten henkilökohtaisen kielellisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu. Opetuksessa hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia viittomakieliseen viestintään ja tiedonsaantiin. Opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena.

Viittomakielisiä opiskelijoita on tiedotettava heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Muut monikieliset opiskelijat

Muiden monikielisten opiskelijoiden opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden ja paikallisen opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita ja periaatteita huomioiden opiskelijoiden taustat ja lähtökohdat, kuten suomen/ruotsin kielen taito, äidinkieli, suomalaisen lukiokoulutuksen ja opiskelukulttuurin tuntemus sekä aikaisempi koulunkäynti. Opetus ja opiskelu lukiossa tukevat opiskelijan opetuskielen hallintaa, monikielistä identiteettiä, oman kieli- ja kulttuuritaustan arvostusta sekä kasvua kulttuurisesti monimuotoisen yhteiskunnan aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi.

Opiskelijalle, jonka äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen tai ruotsin kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella,

jolloin opiskelijan suomen/ruotsin kielen taito ei anna riittäviä edellytyksiä suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan opettaa lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan myös opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppimääränä lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaan. Koulutuksen järjestäjä päättää, miten suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #opetus, omakielinen opetus ja opiskelijan oman äidinkielen opetus järjestetään ja milloin sitä on tarkoituksenmukaista toteuttaa useiden oppilaitosten yhteistyönä.

Opiskelijoita on informoitava heidän opiskelumahdollisuuksistaan ja tukijärjestelyistä lukiossa sekä heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Jos opiskelija on suorittanut lukiokoulutuksen opintoja maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävässä lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa, ne voidaan lukea hyväksi lukio-opintoihin.

Oulun steinerkoulun lukiossa opetuskielenä on suomen kieli.

Suomi toisena kielenä

Suomi toisena kielenä (S2) -opinnot ovat opiskelijoille, joiden äidinkieli on muu kuin suomi.

Ylioppilaskokeena opiskelija voi suorittaa äidinkielen ja kirjallisuuden kokeen suomi toisena kielenä, jos hän on opiskellut S2 lukion oppimäärän mukaiset opinnot ja väestörekisterissä äidinkieleksi on merkitty jokin muu kieli kuin suomi, ruotsi tai saame. Pakollisten opintojen laajuus on 12 opintopistettä.

Katsomusaineiden opetus

Uskonnon opetus järjestetään opiskelijoiden enemmistön uskonnon mukaisesti eli evankelis-luterilaisen uskonnon opetuksena. Ev.lut kirkkokuntaan kuuluvat opiskelijat osallistuvat oman uskontonsa opetukseen. Enemmistön uskontona se on kaikille avoinna oleva vaihtoehto, joten myös uskonnolliseen yhdyskuntaan kuulumaton opiskelija voi halutessaan osallistua ev-lut. uskonnonopetukseen. Vähintään kolmelle ortodoksiseen kirkkokuntaan kuuluvalla opiskelijalla järjestetään oman uskonnon opetusta, elleivät he osallistu ev.lut. uskonnonopetukseen. Uskonnollisiin yhdyskuntiin kuulumattomille opiskelijoille, elleivät he osallistu ev.lut. uskonnonopetukseen, opetetaan elämäkatsomustietoa. Uskonnolliseen yhdyskuntaan kuuluvalla opiskelijalla, jolle ei järjestetä hänen oman uskontonsa opetusta, opetetaan hänen pyynnöstään elämäkatsomustietoa. Koulutuksen järjestäjän tulee järjestää elämäkatsomustiedon opetusta, jos opetukseen oikeutettuja opiskelijoita on vähintään kolme.

5. Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi

5.1. Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukiokoulutuksessa

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida monipuolisesti. Opiskelijan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin. Opiskelijalla on oikeus saada tieto arvioinnissa käytettävistä arviointiperusteista ja niiden soveltamisesta häneen. Opiskelijalle on lukio-opintojen aikana annettava mahdollisuus itsearviointiin. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 1 mom.)

Arviointi on aina sidoksissa tavoitteisiin ja kulloiseenkin tilanteeseen. Lukiokoulutuksessa arvioinnilla on kaksi keskeistä tehtävää:

1. *Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen. Tätä tehtävää toteuttaa opintojakson aikana annettava palaute, formatiivinen arviointi. Palautteella kuvataan opiskelijan edistymistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Se on tärkeä osa opiskelijan ja opettajan vuorovaikutusta. Opintojakson aikainen palaute sekä lukio-opintojen aikainen, opettajan tuella tehty itsearviointi ja vertaisarviointi auttavat opiskelijaa ymmärtämään omaa oppimistaan, tunnistamaan vahvuuksiaan, korjaamaan virheitään ja kehittämään työskentelyään niin, että oppimiselle asetetut tavoitteet voivat toteutua.*
2. *Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen. Tätä tehtävää toteuttaa osaamisen ja opitun arviointi, summatiivinen arviointi. Osaamisen arviointi perustuu todennettuun näyttöön siitä, kuinka hyvin ja missä määrin opiskelija on saavuttanut opintojaksolle asetetut tavoitteet. Opintojakson arvosana määräytyy oppiaineen tavoitteiden, keskeisten sisältöjen, oppiaineessa määriteltujen laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden sekä arviointiperusteiden mukaan.*

Sekä formatiiviseen että summatiiviseen arviointiin kuuluu opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu oppiaineissa määriteltuihin työskentelyn tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Arvioinnin tulee olla monipuolista ja tarkoituksenmukaisin menetelmin toteutettua. Opiskelijalla on oltava opintojakson aikana erilaisia mahdollisuuksia, tilaisuuksia ja tapoja osoittaa oppimistaan ja osaamistaan. Arvioinnilla saatu tieto auttaa opettajia suuntaamaan opetustaan opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti.

Yleisten arviointiperusteiden lisäksi kunkin opintojakson tavoitteet ja arviointiperusteet on selvitettävä opiskelijalle opintojakson alussa, jolloin niistä keskustellaan opiskelijoiden kanssa ja tuetaan heidän opintojensa suunnittelua. Opiskelijan tulee saada tietää, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen edistymistään arvioidaan. Arviointiperusteilla parannetaan arvioinnin läpinäkyvyyttä.

Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät kiteytyvät lukion arviointikulttuurissa, joka on osa oppilaitoksen toimintakulttuuria. Arviointikulttuurilla tarkoitetaan niitä arvoja, normeja ja käytänteitä, joita sovelletaan yhteisessä arviointityöskentelyssä. Arviointikulttuurin näkyväksi tekeminen ja kehittäminen edellyttävät, että lukiossa on kirjattu yhtenäisiä arviointiin liittyviä periaatteita ja käytänteitä, joiden toteutumista seurataan.

Oulun steinerkoulun lukion arvioinnin johtavia arvoja ovat tasapuolisuus ja läpinäkyvyys. Kuluneen lukukauden päätteeksi opiskelijoilta kerätään yhteinen arviointipalaute kaikista opinnoista. Palautteen avulla seurataan yhteisten periaatteiden ja käytänteiden toteutumista.

5.2. Opintojakson arviointi

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida opetussuunnitelman mukaisen opintojakson suorittamisen aikana suhteessa opintojaksolle asetettuihin tavoitteisiin. Opiskelijan tulee saada palautetta oppimisensa kehittymisestä. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 2 mom.)

Opetussuunnitelman mukainen opintojakso arvioidaan sen suorittamisen päätteeksi. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.)

Opiskelijan oppimista arvioidaan opintojakson aikana antamalla hänelle arviointipalautetta opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Oppimista tukevaa palautetta tulee antaa riittävän aikaisessa vaiheessa opintojaksoa, jotta opiskelijalla on mahdollisuus kehittää sen perusteella opiskeluaan ja työskentelyään.

Opiskelijan opintosuorituksista annetaan arvosana tai suorituserkintä opintojakson päätyttyä. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana. Jos kyse on usean oppiaineen yhteisestä opintojaksosta, arvosanat annetaan oppiaineittain. Arvosanojen tulee perustua monipuoliseen oppimisen, osaamisen ja opitun näyttöön opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Arvioinnin kohteina ovat opiskelijan tiedot, taidot ja työskentely. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Arvioinnin toteuttamisesta päätetään tarkemmin paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Oppimisen tuen tarpeet, kuten sairaudesta tai vammasta johtuvat haasteet, lukemisen tai kirjoittamisen erityisvaikeus, maahanmuuttajien kielelliset vaikeudet sekä muut syyt, jotka vaikeuttavat osaamisen osoittamista, tulee ottaa arvioinnissa huomioon siten, että opiskelijalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoisin tapoihin osoittaa osaamisensa.

Opettaja antaa arvosanan tai suorituserkinnän lisäksi jokaisen opintojakson jälkeen opiskelijalle kirjallisen jaksopalautteen päättyneestä opintojaksosta opiskelijahallintojärjestelmään. Tuen tarve ja sen muodot kirjataan opiskelijan oppimissuunnitelmaan opiskelijahallintojärjestelmässä. Opiskelija saa monipuolisesti palautetta opiskelustaan riittävän aikaisessa vaiheessa, jotta hän pystyy refleктоimaan työskentelyään sekä korjaamaan tai vahvistamaan toimintaansa. Arvosana, suorituserkintä ja jaksopalaute annetaan kahden viikon kuluessa jakson päättymisestä edellyttäen että opiskelija on suorittanut kaikki opintojaksoon kuuluvat tehtävät.

Opintojaksojen mahdolliset etenemistavat määritellään oppiainekohtaisesti.

5.2.1. Numeroarvosanat ja suorituserkinnät

Numeroin annettavassa arvostelussa käytetään asteikkoa 4–10. Arvosana 5 osoittaa välttäviä, 6 kohtalaisia, 7 tyydyttäviä, 8 hyviä, 9 kiitettäviä ja 10 erinomaisia tietoja ja taitoja. Hylätty suoritus merkitään arvosanalla 4. Opintojakso tai oppiaine, jota ei arvostella numeroin, arvioidaan suoritetuksi tai hylätyksi. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 17 §.)

Opiskelija saa arvosanan opintojaksoihin sisältyvistä opinnoista. Opintojaksoihin sisältyvistä pakollisista opinnoista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista annetaan numeroarvosanat lukuun ottamatta opinto-ohjauksen opintojaksoja, joista annetaan suorituserkintä (S = suoritettu, H = hylätty). Muista valinnaisista opinnoista voidaan antaa arvosanaksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla numeroarvosana tai suorituserkintä.

Arvosanaa voidaan täydentää ja täsmentää kirjallisesti annetulla sanallisella arvioinnilla tai arviointikeskustelussa annetulla palautteella. Kesken olevan opintojakson merkintätavasta ja suoritusten täydentämiskäytännöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Lukiolain (714/2018) 37 §:n 3 momentin mukaan opiskelijalle tulee varata mahdollisuus osoittaa saavuttaneensa opintojaksolla edellytetyt tiedot ja taidot, mikäli hän ei ole suorittanut opintojaksoa hyväksytysti.

Opiskelijalla on oikeus korottaa sekä hyväksyttyä että hylättyä arvosanaa siten, että hän voi osoittaa osaamistaan opintojakson keskeisissä tiedoissa ja taidoissa. Uusimisen käytännöistä määritellään tarkemmin paikallisessa opetussuunnitelmassa. Arvioinnin tulee tällöinkin olla monipuolista. Lopulliseksi arvosanaksi tulee eri uusimiskertojen arvosanoista paras.

Kesken olevat opintojaksot merkitään opiskelijahallintojärjestelmässä T=täydennettävä -merkinnällä ja opettaja kirjoittaa jaksopalautteeseen, miten opiskelijan tulee täydentää suoritustaan. Opintojaksot tulee täydentää kuluvan lukuvuoden loppuun mennessä. Toukokuussa järjestettyjä opintojaksoja voi täydentää elokuun loppuun saakka. Koulukohtaisten ja erityisen koulutustehtävän mukaisten opintojaksojen arviointi määritellään tarkemmin opintojakson yhteydessä. Hyväksyttyä arvosanaa voi korottaa vain kerran. Hylättyä arvosanaa saa korottaa opettajan kanssa sovittavalla tavalla.

5.2.2. Itsenäisesti suoritettavat opinnot

Osa lukiokoulutuksen oppimäärään sisällyvistä opinnoista voidaan edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti, jos se ei vaaranna koulutukselle asetettujen tavoitteiden toteutumista ja opiskelijan edellytyksiä oppimäärän ja ylioppilastutkinnon suorittamiseen. Opiskelijalle voidaan vastaavin edellytyksin myös hakemuksesta myöntää lupa suorittaa opintoja itsenäisesti. (Lukiolaki 714/2018, 25 §.)

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään opinnoista, jotka voidaan edellyttää itsenäisesti opiskeltaviksi tai joita toisaalta ei voi itsenäisesti suorittaa. Itsenäisesti opiskellun opintojakson opinnoista edellytetään hyväksytty arvosana.

Jos opiskelija opiskelee opintojakson kokonaan tai osittain itsenäisesti, noudatetaan soveltuvien osin edellä mainittuja arviointiperiaatteita. Tavoitteiden saavuttamista ja niiden suuntaista edistymistä on myös tällöin arvioitava riittävän laajasti ja monipuolisesti.

Seuraavia opintojaksoja ei voi suorittaa itsenäisesti:

- Liikunnan opintojaksoja ei voi suorittaa itsenäisesti, mikäli opiskelijalla ei ole lääkärintodistusta.
- Erityisen koulutustehtävän mukaisia opintojaksoja ei voi suorittaa itsenäisesti.
- MU1 ja MU2.
- Kielten suulliset opintojaksot.

Jos opiskelija siirtyy kesken lukio-opintojen toisesta lukiosta, hänen voidaan edellyttää suorittavan itsenäisesti ne opintojaksot, jotka ko. luokka on jo suorittanut. Opiskelijan edellytetään suorittavan itsenäisesti sellaiset opintojaksot, joihin ei synny riittävän suurta opetusryhmää. Opiskelija voi suorittaa itsenäisesti sellaisen opintojakson, jota tarjotaan kuluvana lukuvuonna.

5.2.3. Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Opetushallituksen tuottaman suullisen kielitaidon kokeen käytöstä tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä määrätään erikseen kyseisiä oppiaineita koskevilla luvuilla lukion opetussuunnitelman perusteissa. Todistus valinnaisiin opintoihin kuuluvasta suullisen kielitaidon kokeesta annetaan päättötodistuksen liitteenä.

5.2.4. Opinnoissa edistymisen seuranta yhteistyössä huoltajien kanssa

Nuorille tarkoitettuun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvia opintoja järjestettäessä koulutuksen järjestäjän tulee olla yhteistyössä opiskelijoiden huoltajien kanssa. Huoltajille on annettava riittävän usein tietoa opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä. Koulutuksen järjestäjän tulee määräjain selvittää opiskelijoiden huoltajien näkemyksiä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta. (Lukiolaki 714/2018, 31 § 1 mom.)

Opetus- ja ohjaushenkilöstön tulee seurata opiskelijan opintojen etenemistä. Opintojen etenemiseen liittyvistä käytännöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Opintojen etenemisen määrittelyllä ei voida kuitenkaan tiukentaa näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyä oppiaineen oppimäärän suoritusvaatimusta.

Sen varmistamiseksi, että huoltajat saavat tiedon opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä, lukio voi edellyttää huoltajan allekirjoitusta tai vastaavaa sähköistä kuittausta todistuksiin tai tiedotteisiin, jos opiskelija ei ole täysi-ikäinen.

Huoltajat saavat tunnukset opiskelijahallintojärjestelmään, jossa he voivat seurata opiskelijan edistymistä. Vanhempien ja opiskelijoiden kanssa järjestetään yhteisiä tapaamisia tarvittaessa.

5.2.5. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen

Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava toisessa [lukio]lain mukaista koulutusta antavassa oppilaitoksessa suoritettut 11 §:ssä tarkoitetut opinnot hyväksi lukemalla ne osaksi lukiokoulutuksen oppimäärää. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. Opiskelijan osaamisen tunnustamisessa noudatetaan, mitä 37 ja 38 §:ssä säädetään opiskelijan arvioinnista ja siitä päättämisestä. Tarvittaessa osaaminen on osoitettava koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Päätös osaamisen tunnustamisesta tehdään sitä erikseen pyydettyä ennen opintojen tai hyväksi luettavaa osaamista koskevan opintokokonaisuuden alkamista. Opetushallitus antaa tarkempia määräyksiä osaamisen tunnustamisesta ja sitä koskevasta menettelystä. (Lukiolaki 714/2018, 27 §.)

Sen lisäksi, mitä lukiolaissa säädetään, tulee opintojen hyväksilukemisella ja muutoin hankitun osaamisen tunnustamisella välttää opintojen päällekkäisyyttä ja lyhentää opiskeluaikaa.

Opiskelija osoittaa lukion rehtorille hakemuksen muualla suorittamiensa opintojen tai muutoin hankkimansa osaamisen tunnustamiseksi. Opiskelijan tulee esittää luotettava selvitys opinnoistaan tai osaamisestaan. Tunnustamista varten lukio voi pyytää opiskelijaa täydentämään näyttöään suhteessa lukiokoulutuksen tavoitteisiin. Lukion rehtorin tulee varmistaa, että muualla

suoritetujen opintojen sisällöt ja laajuus tai muutoin hankittu osaaminen vastaavat lukio-opetuksen tavoitteita. Opiskelijalle annetaan tietoa osaamisen tunnustamisen käytännöistä.

Muualla suoritetuista opintoja tai muutoin hankittua osaamista voidaan lukea hyväksi vahvistamalla ne osaksi lukion oppimäärää. Mikäli opinnot tai muutoin hankittu osaaminen luetaan hyväksi lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan numerolla arvioitaviin opintoihin, tulee opinnoista antaa numeroarvosana. Arvosanan määrittelyn tueksi voidaan edellyttää opiskelijalta lisänäyttöä. Muualla hankitun osaamisen arvioinnissa menetellään, kuten lukion opetussuunnitelman perusteissa ja paikallisessa opetussuunnitelmassa opintojaksojen ja oppimäärän arvioinnista määrätään.

Luettaessa opiskelijalle hyväksi opintoja muista oppilaitoksista pitäydytään suoritusoppilaitoksen antamassa arvioinnissa. Jos kyseessä ovat paikallisessa opetussuunnitelmassa numeroin arvioitavat opinnot, arvosanat muutetaan lukion arvosana-asteikolle seuraavan vastaavuusasteikon mukaisesti:

asteikko 1–5	lukioasteikko	asteikko 1–3
1 (tydyttävä)	5 (välttävä)	1
2 (tydyttävä)	6 (kohtalainen)	1
3 (hyvä)	7 (tydyttävä)	2
4 (hyvä)	8 (hyvä)	2
5 (kiitettävä)	9 (kiitettävä), 10 (erinomainen)	3

Tapauksissa, joissa lukio ei voi päätellä, kumpaa lukion arvosanaa toisessa oppilaitoksessa suoritettujen opintojen vastaavat, ylempää vai alemmää, on vastaavuus määriteltävä opiskelijan eduksi. Ulkomailla suoritettujen opintojen hyväksilukemisessa ja osaamisen tunnustamisessa noudatetaan samoja periaatteita kuin kotimaassa suoritetuissa opinnoissa.

Opiskelijalla voi olla päättötodistuksessaan oppiaineesta vain yhden laajuinen oppimäärä. Opiskelijan siirtyessä oppiaineen pitkästä oppimäärästä lyhyempään hänen suorittamansa pitkän oppimäärän opinnot luetaan hyväksi lyhyemmässä oppimäärässä siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Pitkän oppimäärän opintojen arvosanat siirtyvät suoraan lyhyen oppimäärän opintojen arvosanoiksi, jollei opiskelija anna korkeampaan arvosanaan oikeuttavaa lisänäyttöä. Jos opiskelija pyytää, tulee hänelle järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi. Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytyt suoritettujen opintojen osat voivat olla lyhyen oppimäärän valinnaisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Opiskelijan siirtyessä kesken oppimäärän lyhyemmästä pidempään oppimäärään menetellään edellä olevien periaatteiden mukaisesti. Tällöin voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös jo suoritettujen opintojen arvosanat harkitaan uudelleen.

Jos opiskelijan äidinkieli ja kirjallisuus #oppiaineen oppimääränä on suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus (jäljempänä S2/SV2-oppimäärä), häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä S2/SV2#oppimäärän mukaista opetusta tai onko lukio voinut tarjota vain osan S2/SV2#oppimäärän opintojaksoista. Suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaisesti suoritettujen opintojen osat luetaan hyväksi täysimääräisesti S2/SV2#oppimäärän opintoihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy S2/SV2#opintojen arvosanaksi. S2/SV2-opinnot korvaavat suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus #oppiaineen oppimäärän opinnot siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Opiskelijalla voi olla todistuksessaan arvosana vain joko suomen/ruotsin kielen ja kirjallisuuden oppimäärästä tai suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppiaineen oppimäärästä, mutta ei molemmista.

Hyväksilukua pyydettyessä opiskelija toimittaa rehtoriin kirjallisen anomuksen todistuksineen.

5.2.6. Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Osa-alueet ovat 1) hyvinvointiosaaminen, 2) vuorovaikutusosaaminen, 3) monitieteinen ja luova osaaminen, 4) yhteiskunnallinen osaaminen, 5) eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä 6) globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Lukion opetussuunnitelman perusteissa on kuvattu kaikissa oppiaineissa, miten laaja-alaisen osaamisen osa-alueet sisältyvät oppiaineen opintoihin. Ne on otettu huomioon myös oppiaineiden tavoitteissa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellään, miten laaja-alaisen osaamisen tavoitteita ja osa-alueita toteutetaan eri opintojaksoissa. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana kunkin opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi määritellään opintojaksojen yhteydessä.

5.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi

Kun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvat opinnot tulevat suoritetuiksi, annetaan jokaisen oppiaineen oppimäärästä päättöarviointina arvosana. Opiskelijalle, joka ei ole tullut hyväksytyksi jossakin oppiaineessa tai joka haluaa korottaa saamaansa arvosanaa, on järjestettävä mahdollisuus suorittaa oppiaineen oppimäärä hyväksytysti tai korottaa arvosanaansa. [Lukiolain] 28 §:ssä tarkoitetut tukitoimet ja 29 §:ssä tarkoitetut opiskelun poikkeavat järjestämistavat voidaan ottaa huomioon opintojakson arvioinnissa ja päättöarvioinnissa. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.)

Kunkin opintojakson arvioinnista päättää opiskelijan opettaja tai, jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. Oppiaineen päättöarvioinnista päättävät rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. (Lukiolaki 714/2018, 38 §.)

Oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman mukaisesti opiskelemista opinnoista. Opiskelijan opintosuunnitelma tarkentuu lukio-opintojen aikana. Sen laatiminen ja seuranta ohjaavat opiskelijaa tarkoituksenmukaisiin ja tavoitteellisiin opintojaksojen valintoihin. Samassa oppiaineessa eri opiskelijoilla voi olla erilaajuiset oppimäärät.

Eri oppiaineiden pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opinnot on kuvattu lukion opetussuunnitelman perusteissa. Matematiikan yhteinen moduuli luetaan opiskelijan valitsemaan matematiikan oppimäärään. Jälkikäteen ei voi poistaa opiskelijan opiskelemia pakollisia opintoja eikä hyväksytysti suoritettuja valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Muiden valinnaisten opintojen ja temaattisten opintojen mahdollisesta kuulumisesta jonkin oppiaineen oppimäärään määrätään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Niistä luetaan oppiaineen oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Saadakseen oppiaineen oppimäärän hyväksytysti suoritetuksi opiskelijan on suoritettava pääosa oppiaineen opinnoista hyväksytysti. Hylättyjä arvosanoja saa olla pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa enintään seuraavasti:

<i>Opiskelijan opiskelemia pakollisia ja valinnaisia opintoja,</i>	<i>joista voi olla hylättyjä opintoja enintään</i>
<i>2–5 opintopistettä</i>	<i>0 opintopistettä</i>
<i>6–11 opintopistettä</i>	<i>2 opintopistettä</i>
<i>12–17 opintopistettä</i>	<i>4 opintopistettä</i>
<i>18 opintopistettä tai enemmän</i>	<i>6 opintopistettä</i>

Oppiaineen oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan opiskelemien pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen arvosanojen opintopisteiden mukaan painotettuna aritmeettisena keskiarvona.

Mikäli opiskelija osoittaa erillisessä kuulustelussa suurempaa kypsyttää ja parempaa oppiaineen hallintaa kuin opintojaksojen arvosanoista määräytyvä oppiaineen arvosana edellyttää, tulee arvosanaa korottaa. Lisäksi arvosanaa voidaan korottaa, jos opiskelijan arvioinnista vastaavat päättävät, että opiskelijan tiedot ja taidot ovat hänen antamiensa näyttöjen perusteella oppiaineen päättövaiheessa opintojaksojen arvosanojen perusteella määräytyvää arvosanaa paremmat.

Pakollisten oppiaineiden ja valinnaisten vieraiden kielten oppimäärästä annetaan lukiokoulutusta koskevan valtioneuvoston asetuksen (810/2018) mukainen numeroarvosana. Opinto-ohjauksesta annetaan suoritusmerkintä. Mikäli opiskelija pyytää, hän on oikeutettu saamaan suoritusmerkinnän liikunnasta ja sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää vain kaksi opintopistettä, sekä valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelijan suorittama oppimäärä niissä käsittää korkeintaan neljä opintopistettä.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellyt muut lukion tehtävään soveltuvat opinnot arvioidaan siten kuin opetussuunnitelmassa määrätään.

Koulukohtaisten valinnaisten opintojen suoritukset lasketaan kuuluvaksi opetuksenjärjestäjän määrittämän oppiaineen oppimäärään (esim. musiikin valinnainen kurssi lasketaan kuuluvaksi musiikin oppimäärään).

5.4. Lukion oppimäärän suoritus

Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on 150 opintopistettä – – . (Lukiolaki 714/2018, 10 § 3 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärä sisältää äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten opintoja, matemaattis-luonnontieteellisiä opintoja, humanistis-yhteiskunnallisia ja uskonnon tai elämänkatsomustiedon opintoja ja taito- ja taideaineiden opintoja (oppiaineryhmät) sekä opinto-ohjausta. – – Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää laaja-alaista osaamista kehittäviä temaattisia opintoja. Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää myös eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavia erityistä osaamista ja harrastuneisuutta osoittavan näytön sisältäviä opintokokonaisuuksia (lukiodiplomi). (Lukiolaki 714/2018, 11 § 1 ja 2 mom.)

Lukiokoulutuksen ja lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimääriin sisältyy [valtioneuvoston] asetuksen liitteen 1–3 mukaisesti pakollisia ja valtakunnallisia valinnaisia opintoja, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijoille. Oppimääriin voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 12 §.)

Lukiokoulutuksen oppimäärä tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärä tulee suoritetuksi, kun oppimäärään kuuluvat opinnot on suoritettu siten kuin 11 §:n 4 momentissa tarkoitetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään ottaen lisäksi huomioon mahdollinen 6 §:ssä tarkoitettu erityinen koulutustehtävä tai 18 §:ssä tarkoitettu kokeilulupa. (Lukiolaki 714/2018, 36 § 1 mom.)

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän silloin, kun hän on suorittanut oppiaineiden oppimäärät hyväksytysti ja lukio-opintojen vähimmäismäärä 150 opintopistettä täyttyy. Lukion oppimäärän tulee sisältää vähintään 20 opintopistettä valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Muista kuin pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista voidaan lukea mukaan lukion oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Opiskelijan opiskelu voidaan opiskelijan hakemuksesta tai suostumuksella järjestää osittain toisin kuin [lukio]laissa ja sen nojalla säädetään ja määrätään, jos:

1. opiskelijalla katsotaan joltakin osin ennestään olevan lukiokoulutuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot;
2. lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaminen olisi opiskelijalle olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen joltakin osin kohtuutonta;
3. se on perusteltua opiskelijan sairauteen, vammaan tai muuhun terveydentilaan liittyvistä syistä. (Lukiolaki 714/2018, 29 §.)

Jos opiskelijan opiskelu järjestetään toisin kuin lainsäädännön nojalla määrätään, säädetyn opintopisteiden vähimmäismäärän 150 on joka tapauksessa täytyttävä.

5.5. Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikaisuvaatimus

Opiskelijan arviointia koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Opiskelija voi pyytää rehtorilta opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen tai päättöarvioinnin uusimista kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. Opiskelija saa vaatia oikaisua pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, aluehallintovirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolaissa säädetään. Otettuaan oikaisuvaatimuksen tutkittavakseen aluehallintovirasto voi muuttaa hallintopäätöstä, kumota päätöksen, hylätä oikaisuvaatimuksen tai palauttaa asian rehtorille uudelleen käsiteltäväksi. (Lukiolaki 714/2018, 53 §.)

Lukiokoulutuksen järjestäjän tulee tiedottaa opiskelijoille arvioinnin uusimis- ja oikaisumahdollisuudesta.

[Lukio]laissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään, jos päätös koskee:

1. opiskelijaksi ottamista
2. 23 §:n 2 momentissa tarkoitettua lisäajan myöntämistä tai 24 §:ssä tarkoitettua opiskeluoikeuden päättymistä
3. suoritettujen opintojen hyväksi lukemista
4. opiskelun poikkeavaa järjestämistä
5. oikeutta saada uskonnon tai elämänskatsomustiedon opetusta. (Lukiolaki 714/2018, 49 §.)

[Lukiolain] 49 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä. (Lukiolaki 714/2018, 50 § 2 mom.)

Jollei [lukio]laissa toisin säädetä, hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. (Lukiolaki 714/2018, 52 §.)

Hallinto-oikeuden päätökseen, jolla on ratkaistu 49 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva valitus, ja aluehallintoviraston päätökseen, jolla on ratkaistu 53 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva oikaisuvaatimus, ei saa hakea muutosta valittamalla. (Lukiolaki 714/2018, 54 § 2 mom.)

Kun opetusta järjestetään ulkomailla, toimivaltainen hallinto-oikeus on Helsingin hallinto-oikeus ja toimivaltainen aluehallintoviranomainen on Etelä-Suomen aluehallintovirasto. (Lukiolaki 714/2018, 55 §.)

5.6. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. Opiskelijalle, jonka opiskeluoikeus on päättynyt kesken lukiokoulutuksen tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisen, annetaan todistus suoritetuista opinnoista. Aineopiskelijalle ja lukion oppimäärän erityisessä tutkinnossa osittain suorittaneelle annetaan todistus suoritetuista oppiaineiden oppimääristä ja muista opinnoista. [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. Opetushallitus määrää opetussuunnitelman perusteissa todistuksiin merkittävistä tiedoista ja muista kuin 3 momentissa mainituista todistusten liitteistä. (Lukiolaki 714/2018, 39 §.)

Lukiossa käytetään seuraavia todistuksia:

1. Lukion päättötodistus annetaan opiskelijalle, joka on suorittanut lukion koko oppimäärän. Lisäksi päättötodistuksen liitteenä annetaan erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta.
2. Todistus oppimäärän suorittamisesta annetaan, kun opiskelija on suorittanut yhden tai useamman lukion oppiaineen oppimäärän.
3. Todistus lukiota eroamisesta (erotodistus) annetaan opiskelijalle, joka eroaa lukiota ennen lukion koko oppimäärän suorittamista.

Lukion todistusten tulee sisältää seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- suoritettut opinnot
- paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä ja rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko
- selvitys kielten oppimääristä

S2/SV2 = äidinkieli ja kirjallisuus #oppiaineen suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärä

A = perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 alkaneen A-kielen oppimäärä

B1 = perusopetuksessa alkaneen B1-kielen oppimäärä

B2 = perusopetuksessa alkaneen valinnaisen B2-kielen oppimäärä

B3 = lukiossa alkaneen valinnaisen B3-kielen oppimäärä

ÄO/M = äidinkielenomainen oppimäärä toisessa kotimaisessa kielessä (ruotsi/suomi)

- merkintä, että todistus on Opetushallituksen päättämien lukion opetussuunnitelman perusteiden 2019 mukainen.

Lukion päättötodistukseen merkitään: "Lukion oppimäärä sijoittuu tasolle neljä kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä."

Uskonnon ja elämäkatsomustiedon arvosana merkitään todistuksissa merkinnällä "uskonto/elämäkatsomustieto" erittelemättä, mihin opetukseen opiskelija on osallistunut.

Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus merkitään todistuksessa Äidinkieli ja kirjallisuus #kohtaan.

Lukion päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta merkitään opiskelijan opiskelemaat oppiaineet, niissä suoritettujen opintopisteiden määrä sekä kunkin oppiaineen arvosana sanallisesti ja numeroin (esimerkiksi kiitettävä 9) tai merkintä oppiaineen hyväksytystä suorittamisesta (suoritettu S).

Temaattiset opinnot merkitään suoritusmerkinnällä. Temaattisten opintojen opintojaksojen nimet eritellään liitteeseen.

Päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta kuuluu myös kohta Lisätietoja. Tähän kohtaan merkitään päättötodistuksen liitteenä annettavat ja sitä täydentävät todistukset lukio-opintoihin liittyvistä näytöistä, kuten suoritettut lukiodiplomit, suullisen kielitaidon kokeet sekä erittely temaattisista opinnoista ja sellaisista muista lukion oppimäärään kuuluneista opinnoista, jotka eivät sisälly oppiaineiden oppimääriin.

Mikäli opiskelija on opiskellut yli puolet oppiaineen oppimäärän opinnoista muulla kuin koulun varsinaisella opetuskielellä, tulee siitä tehdä merkintä todistuksen lisätietoihin.

Lukion erotodistukseen merkitään oppiaineet, niissä suoritettut opinnot ja opintopistemäärät sekä muut opiskelijan suorittamat lukio-opinnot ja niistä saadut arvosanat joko numeroina tai suoritusmerkintänä (S = suoritettu, H = hylätty).

Lukiossa pidetään opiskelijan opinnoista rekisteriä, josta ilmenevät suoritettut opinnot ja niiden arvosanat.

Lukion koko oppimäärän suorittamisesta ei anneta yhteistä arvosanaa oppiaineiden arvosanojen keskiarvona eikä muullakaan tavalla.

Todistukseen merkitään opiskelijan suorittamien opintojen määrä opintopisteinä. Kokonaismäärään lasketaan hylättyjä opintoja vain pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa.

Lukiokoulutuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

Todistus suullisen kielitaidon kokeesta ja lukiodiplomitodistus annetaan lukion päättötodistuksen liitteinä.

Suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta annettavaan todistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- kokeessa suoritettu kieli ja sen oppimäärä sekä kokeesta saatu arvosana
- paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko.

Lukiodiplomitodistus on lukion päättötodistuksen liite, ja se merkitään Lisätietoja#kohtaan. Lukiodiplomitodistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- oppiaine tai vastaava, jonka lukiodiplomitodistuksesta on kyse
- arvosana
- lukiodiplomiaineessa suoritettujen opintojen opintopisteiden määrä mukaan lukien lukiodiplomiopintojakso
- paikkakunta, todistuksen päivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko.

5.7. Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat

Lukion opetussuunnitelman perusteiden arviointiluvun perusteella keskeiset paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävät asiat ovat seuraavat:

- opintojaksoittain päätettävät asiat: opintojakson tavoitteet, keskeiset sisällöt, laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa ja opintojakson arviointi
- oppilaitoksen arviointikulttuurin periaatteet ja yhteiset arviointiin liittyvät käytänteet
- arvioinnin toteuttaminen ja siihen kuuluvat erilaiset arviointipalautteen antamisen käytänteet
- arviointiin liittyvien yhteisten periaatteiden ja käytänteiden toteutumisen seuraaminen
- kesken olevan opintojakson merkintätapa ja suorituksen täydentämiskäytännöt
- hyväksytyjen ja hylättyjen arvosanojen uusimisen periaatteet ja uusimiskertojen määrä
- opinnot, jotka on mahdollista edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti
- opintojen mahdollisten etenemistapojen määrittely
- todistusten ulkoasu.

6. Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt

6.1. Opetuksen yleiset tavoitteet

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään lukiokoulutusta koskevassa valtioneuvoston asetuksessa (810/2018) määriteltyjen lukiokoulutuksen yleisten valtakunnallisten tavoitteiden mukaan siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kasvaa sivistyneeksi yhteiskunnan jäseneksi, hankkia muuttuvan toimintaympäristön edellyttämiä tietoja ja taitoja sekä kartuttaa jatkuvan oppimisen taitoja. Tavoitteet korostavat laaja-alaisen yleissivistyksen ja kokonaisuuksien ymmärtämisen merkitystä sekä kannustavat eettisesti vastuulliseen ja aktiiviseen toimijuuteen osana paikallista, kansallista, eurooppalaista ja globaalia yhteisöä.

Lukio-opetus lujittaa opiskelijan identiteettiä ja ohjaa oman ainutlaatuisuuden ymmärtämiseen ja arvostamiseen. Sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuuden ymmärtäminen luo edellytyksiä sukupuolitietoiselle opetukselle.

Lukio-opetus vahvistaa opiskelijan ymmärrystä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristön tilaan ja ohjaa häntä toimimaan kestävän elämäntavan hyväksi tavoitteellisesti, tietoperustaisesti ja monipuolisessa yhteistyössä. Opetus kannustaa opiskelijaa tunnistamaan ja käsittelemään eettisiä kysymyksiä, ristiriitoja ja jännitteitä monista näkökulmista. Se rohkaisee opiskelijaa vaikuttamaan ja toimimaan nykyistä oikeudenmukaisemman, kestävämmän ja ihmisoikeuksia paremmin kunnioittavan yhteiskunnan ja maailman puolesta.

Lukioaikana opiskelija saa monipuolisia kokemuksia uuden tiedon ja osaamisen rakentamisesta laaja-alaisesti ja oppiainerajat ylittäen. Opiskelija kehittää tiedonhankinta- ja soveltamistaitojaan sekä ongelmanratkaisutaitojaan. Hän saa kokemuksia tutkivasta oppimisesta sekä osallisuudesta tieteen ja tutkimuksen tekoon. Opetus vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa niin, että hän ymmärtää tieteen- ja taiteenaloille ominaista kieltä sekä motivoituu erilaisten tekstien tutkimisesta, tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija tottuu arvioimaan tekstien ja tiedon luotettavuutta. Lukio-opetuksessa arvostetaan ja tuodaan näkyväksi kieliä monipuolisesti. Opiskelija oppii toimimaan sekä molemmilla kotimaisilla kielillä että koko kielivarantoaan käyttäen. Opetus ohjaa opiskelijaa syventämään ymmärrystään tieto- ja viestintäteknologiasta sekä käyttämään sitä tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja turvallisesti niin itsenäisessä kuin yhteisöllisessä työskentelyssä.

Lukio-opetus rakentaa yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja hyvinvointia vahvistamalla vuorovaikutus-, yhteistyö- ja ilmaisutaitoja. Opiskelussa saadaan kokemuksia tavoitteellisesta toiminnasta ja vertaisoppimisesta tiimeissä ja projekteissa. Lukio-opetus kannustaa opiskelijoita eri taiteenaloille ominaiseen ilmaisuun ja toimintaan sekä taide- ja kulttuurielämään osallistumiseen. Fyysinen aktiivisuus ja terveelliset elämäntavat ymmärretään terveyden ja hyvinvoinnin perusedellytyksiksi.

Lukioaikana opiskelijan oppimaan oppimisen taidot kehittyvät ja monipuolistuvat. Opiskelija oppii tuntemaan vahvuuksiaan ja kehittymistarpeitaan oppijana sekä luottamaan mahdollisuuksiinsa oppia. Opiskelija ymmärtää sitoutumisen merkityksen oppimiselleen, mikä vahvistaa hänen itseohjautuvuuttaan. Lukio-opetus auttaa opiskelijaa tunnistamaan hänelle sopivia opiskelustrategioita ja kehittymään niissä taitavaksi. Lukioaikana opiskelijalle muodostuu vankka jatkuvan ja uudistuvan oppimisen taito ja tahto.

Opetus antaa opiskelijalle koulutusmahdollisuuksista, yhteiskunnasta ja työelämästä tietoja ja kokemuksia, joiden avulla hän osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan, jatkokoulutustaan ja tulevaa työelämää kotimaassa ja kansainvälisesti. Opetus vahvistaa opiskelijoiden yhdenvertaisia ja tasa-arvoisia mahdollisuuksia kehittää osaamistaan sekä tehdä opiskeluaikaisia ja tulevaisuutta koskevia valintoja.

Steinerkasvatuksen erityispiirre on tietojen ja taitojen ohella luovuuden, tunne-elämän ja vuorovaikutustaitojen huomioiminen kehityksessä. Lukiokoulutuksen tavoitteena on kasvattaa itsenäisesti ajattelevia aikuisia, jotka ymmärtävät oman toimintansa syyt ja seuraukset ja ottavat niistä vastuun ja uskaltaavat muuttaa maailmaa paremmaksi omalla toiminnallaan.

6.2. Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisella osaamisella on lukiokoulutusta eheyttävä tehtävä. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat lukion oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Laaja-alaisen osaamisen kokonaisuus on kuvattu alla olevassa kuviossa.

Laaja-alainen osaaminen lukiossa

Tavoitteina

- hyvä yleissivistys
- kestävän tulevaisuuden rakentaminen
- vahvat jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiudet

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSDIREKTORATET

Lukion opetussuunnitelman perusteissa kuvatut oppiaineiden oppimäärät muodostavat lukiokoulutuksessa saavutettavan osaamisen perustan. Lukiokoulutuksen tehtävän mukainen yleissivistys rakentuu oppiaineissa määritellystä tiedonalakohtaisesta osaamisesta, jota laaja-alainen osaaminen tukee ja syventää.

Laaja-alainen osaaminen käsittää opiskelijan hyvään yleissivistykseen ja hyväksi ihmiseksi kasvamiseen, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen sekä jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksiin tarvittavien tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostaman kokonaisuuden.

Lukiokoulutuksen arvoperusta, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri luovat perustan laaja-alaisen osaamisen kehittymiselle. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden tavoitteisiin pyritään kaikissa lukio-opinnoissa. Kukin oppiaine lähestyy laaja-alaista osaamista oman tiedon- ja tieteenalansa lähtökohdista. Laaja-alainen osaaminen on keskeinen osa sekä oppiainekohtaisia että oppiaineita yhdistäviä opintoja.

Laaja-alaista osaamista kehittävässä opinnoissa opiskelija syventää osaamistaan tarkastelemalla monitahoisia kulttuurisia ja yhteiskunnallisia ilmiöitä sekä niiden yhteyksiä ja keskinäisriippuvuuksia. Opiskelija oppii soveltamaan aiemmin oppimaansa sekä hakemaan, tulkitsemaan, arvottamaan, jakamaan ja tuottamaan tietoa eri muodoissa, ympäristöissä ja erilaisissa yhteisöissä sekä erilaisten välineiden avulla. Kehittyvä laaja-alainen osaaminen tukee opiskelijoiden kriittisen ajattelun, yhteistyötaitojen, luovan ongelmanratkaisun, oppimaan oppimisen ja elinikäisen oppimisen taitojen kehittymistä.

Edellä esitetyn kuvion mukaisesti kaikille lukioille yhteisiä laaja-alaisen osaamisen osa-alueita on kuusi. Ne muodostavat toisiaan täydentävän ja yhdistävän kokonaisuuden. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet ovat

- hyvinvointiosaaminen
- vuorovaikutusosaaminen
- monitieteinen ja luova osaaminen
- yhteiskunnallinen osaaminen
- eettisyys ja ympäristöosaaminen
- globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Kaikkia osa-alueita opiskeltaessa on tarkoitus, että opiskelija

- havainnoi ja analysoi nykyajan ilmiöitä ja toimintaympäristöjä sekä oppii etsimään hyvän tulevaisuuden rakentamisen elementtejä
- osaa esittää perusteltuja käsityksiä toivottavista muutoksista ja rohkaistuu toimimaan eettisesti kestävien ratkaisujen puolesta sekä oman arjen että yhteiskunnan tasolla
- saa mahdollisuuksia oman mukavuusalueen haastamiseen, osaamisen jakamiseen ja vertaisoppimiseen sekä ratkaisujen yhdessä ideointiin ja tuottamiseen.

Laaja-alaista osaamista täydennetään ja konkretisoidaan paikallisessa opetussuunnitelmassa kunkin oppiaineen kohdalla sekä jokaisen opintojakson kuvauksessa. Laaja-alainen osaaminen otetaan huomioon lukion toimintakulttuurissa. Sen toteutusta täydennetään opetussuunnitelmaan sisällytettävissä korkeakouluopintoihin ja työelämään tutustumisen sekä kansainvälisen osaamisen järjestelyjen kuvauksissa. Temaattisten opintojen sisältöjä voidaan valita laaja-alaisen osaamisen osa-alueista.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden yksityiskohtaisemmat tavoitteet ovat seuraavat. Osa-alueet ja niiden tavoitteet etenevät yksilöllisestä näkökulmasta laajempiin yhteyksiin.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija rakentaa identiteettiään tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä syventämällä osaamistaan lisääntyvän itsetuntemuksen pohjalta. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan epävarmuuden sietokykyä, sinnikkyyttä ja luottamusta tulevaisuuteen.

Opiskelija ymmärtää terveyden ja terveellisten elämäntapojen merkityksen sekä vaalii fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyään ja hyvinvointiaan. Opiskelija omaksuu hyvinvointiaan tukevia ja iloa tuottavia toimintatapoja sekä tunnistaa niitä edistäviä yhteisöjä. Riittävä fyysinen aktiivisuus, uni, opiskelupäivän aikaiset tauot ja terveellinen ravinto tukevat oppimista sekä opiskelijan jaksamista ja palautumista. Opiskelija vahvistaa myös elämäntapoja, joissa korostuvat itselle merkityksellinen kulttuuri, teknologian vastuullinen käyttö ja eettisyys.

Opiskelija toimii aktiivisesti oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan valmiuksia tunnistaa myös hyvinvointia ja turvallisuutta heikentäviä tekijöitä, kuten uupumusta, kiusaamista ja häirintää, ja osallistua niiden ehkäisemiseen. Opiskelija saa valmiuksia hakeutua itse tai ohjata muita hakeutumaan palvelujärjestelmien piiriin ongelma- ja poikkeustilanteissa.

Lukio-opinnoissa tutustutaan yhteiskunnallisiin, kulttuurisiin ja globaaleihin keinoihin, joiden avulla edistetään yhteisöjen ja ekosysteemien hyvinvointia. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus toimia ja oppia yhdessä sekä löytää tapoja kohdata muuttuvan maailman epävarmuutta.

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvän vuorovaikutuksen lähtökohta on myötätunto, joka mahdollistaa merkityksellisyyden kokemisen. Opiskelija saa kokea kuuluvansa lukioyhteisöön, ja hän tulee kuulluksi omana itsenään. Opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan tunnistamalla, käsittelemällä ja säätelemällä tunteitaan. Hän oppii myös kuuntelemaan, kunnioittamaan ja ennakoimaan toisten tunteita ja näkemyksiä sekä niiden ilmaisuja. Hän oppii käyttämään tunteita voimavarana vuorovaikutuksessa.

Vuorovaikutusta opitaan yhdessä ja yhteistyössä sekä erilaisissa ympäristöissä. Samalla opiskelijat kehittävät kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan. He ymmärtävät niiden keskeisen merkityksen tiedon tuottamisessa ja tulkinnassa sekä ratkaisujen etsimisessä. Vuorovaikutusosaaminen tukee opiskelijoita heidän asettaessaan tavoitteita opiskelulle ja muulle toiminnalleen.

Lukio-opinnot antavat opiskelijalle valmiuksia rakentavaan vuorovaikutukseen. Hän syventää kykyään käsitellä ristiriitoja ja konflikteja rakentavasti ja myös sovittelun keinoin. Opiskelija saa kokemuksia toiminnasta viestien ja merkitysten välittäjänä myös kieli- ja kulttuurirajoja ylittävässä vuorovaikutuksessa.

Vuorovaikutusosaamisen kehittämisessä pohditaan sananvapauden merkitystä, sen vastuullista käyttöä sekä tiedonkäsityksen ja tiedonvälityksen muuttumista eri näkökulmista. Opiskelija hahmottaa rakentavan vuorovaikutuksen ja kulttuurienvälisen ymmärryksen merkityksen kestäväälle tulevaisuudelle, demokratialle ja rauhalle.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen osaaminen tukee opiskelijan ajattelun, näkemysten ja toiminnan eettisten, esteettisten ja ekologisten arvolähtökohtien pohdintaa. Hän tutustuu erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin ja harjaantuu käyttämään niitä. Samalla hän vahvistaa kykyään arvioida tiedon luotettavuutta. Opiskelija tottuu arvioimaan erilaisen tiedon tarpeellisuutta ja merkittävyyttä elämänhallinnan, opiskelun ja työ- ja jatko-opintosuunnitelmien sekä eri yhteisöjensä kannalta. Tätä konkretisoidaan tutustumalla korkeakouluopiskelun ja työssä oppimisen tapoihin rakentaa tietoa ja hyödyntää osaamista. Samalla opiskelija vahvistaa oppimaan oppimisen taitojaan sekä valmiuksiaan jatko-opintoihin ja muita elämänvaiheita varten.

Opiskelijan monilukutaitoa syvennetään tavoitteellisesti. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Lukio-opinnot vahvistavat opiskelijan uteliaisuutta ja taitoa löytää, tulkita ja tuottaa monenlaisia tekstejä vaativuusastetta, näkökulmia ja konteksteja vaihdellen. Lukio-opinnoissa pohditaan, miten teknologia ja digitalisaatio tukevat yksilöiden ja yhteisöjen kyvykkyyksiä. Opiskelija tutkii mahdollisuuksia ratkaista monimutkaisia ongelmia.

Opiskelija pohtii tulevaisuuden kannalta kestäviä ratkaisuja, joissa otetaan huomioon ympäristön, talouden, teknologian ja politiikan yhteyksiä, ja oppii tekemään ja arvioimaan vaihtoehtoisia tulevaisuusskenaarioita yksilön, yhteisöjen ja ekosysteemien näkökulmasta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan monimuotoiset osallistumis-, vaikuttamis- ja työkokemukset sekä niiden reflektointi ovat yhteiskunnallisen osaamisen lähtökohtana. Opinnot syventävät opiskelijan ymmärrystä omasta roolistaan, vastuustaan ja mahdollisuuksistaan tukea demokratian monimuotoista toteutumista ympäröivässä yhteiskunnassa ja yhteistyössä muiden kanssa.

Yhteiskunnallinen osaaminen tukee opiskelijaa hänen suuntautuessaan jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaistoimintaan. Yhteiskunnallisen osaamisen myötä opiskelija sisäistää yritteliään ja uudistumishenkisen asenteen eri elämänalueilla. Hän harjaantuu suunnittelemaan tulevaisuuttaan avarakatseisesti sekä rohkaistuu ottamaan perusteltuja riskejä ja sietämään epävarmuutta, turhautumista ja epäonnistumisia.

Opiskelija oppii ymmärtämään ja arvostamaan demokraattisen, oikeudenmukaisen sekä tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen perustuvan yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja rakenteita. Hän ymmärtää, miten yhteinen sosiaalinen pääoma muodostuu ja miten sitä voi kartuttaa. Opiskelija omaksuu aktiivisen kansalaisuuden ja toimijuuden taitoja. Hän motivoituu ottamaan kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja tekemään aloitteita sekä viemään niitä eteenpäin yhteistyössä paikallisesti ja kansainvälisesti. Opiskelijan oman työn merkitystä hyvän tulevaisuuden rakentamisessa tehdään näkyväksi.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija arvioi ja suunnittelee toimintaansa eettisyyden ja vastuullisuuden lähtökohdista. Hän oppii perusasioita kestävän elämäntavan ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä näiden keskinäisriippuvuuksista. Opiskelija ymmärtää, miksi ihmisen toiminta on sovitettava luonnonympäristöjen kantokykyyn sekä rajallisiin luonnonvaroihin ja niiden kestävään käyttöön. Kokemukset ihmisiin ja luontoon kohdistuvasta huolenpidosta vahvistavat luottamusta siihen, että arkisilla hyvillä teoilla on vaikutusta.

Opiskelija tutustuu tutkimustietoon ja käytäntöihin, jotka liittyvät ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen. Hän saa mahdollisuuksia havainnoida, suunnitella, tutkia ja arvioida toimintaa, jolla näitä ilmiöitä voidaan muuttaa kestävään suuntaan. Opiskelija reflektoi havaintojaan yhteiskunnallisen vaikuttamisen näkökulmasta pyrkien tunnistamaan rakenteita, jotka mahdollistavat eri yhteisöjen kestävä toiminnan tai ovat sen esteenä.

Opiskelija ymmärtää perusasiat globalisaatiosta ja siitä, miten se vaikuttaa erilaisissa olosuhteissa elävien ihmisten mahdollisuuksiin noudattaa kestävä elämäntapaa. Hän tuntee YK:n kestävä kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n tavoitteita ja arvioi niissä edistymistä. Opiskelija pohtii ja vahvistaa omaa panostaan ja tarvittavia kumppanuuksia kestävä tulevaisuuden hyväksi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä lukioyhteisön ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Opiskelija vahvistaa kansainvälistä osaamistaan ja monilukutaitoaan hyödyntämällä kulttuurisesti ja kielellisesti monimuotoisia verkostoja, medioita ja lähteaineistoja. Hän saa kokemuksia opiskelusta, yhteistyöstä ja eettisestä toimijuudesta erilaisia kansainvälisyyden toimintamuotoja ja teknologiaympäristöjä hyödyntäen.

Opiskelija oppii tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalisti. Samalla hän harjaantuu arvostamaan ihmisten ja yhteisöjen oikeutta kulttuuriseen identiteettiin sekä toimimaan kulttuurisen moninaisuuden puolesta.

Opiskelija saa monenlaisia tilaisuuksia tutkia, harjoitella ja kartuttaa maailmankansalaisen taitoja ja etiikkaa YK:n kestävä kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti. Samalla hän oppii erittelemään kansainvälistymistä ja globalisaatiota ilmiöinä. Opiskelija vahvistaa ihmisoikeuksien tuntemustaan ja toimijuuttaan ihmisoikeuksien, yhdenvertaisuuden, oikeudenmukaisuuden ja eettisesti vastuullisten elintapojen edistämiseksi. Hän tunnistaa ja oppii hyödyntämään mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön hyvän tulevaisuuden rakentamiseksi.

7. Kriisivalmiussuunnitelma

OULUN STEINERKOULU

KRIISIVALMIUSSUUNNITELMA

Toimintaohjeet

2020-2021

SISÄLLYS

1. Tärkeitä puhelinnumeroja
2. Vastuu kriisitilanteissa
3. Koulun kriisiryhmä
4. Kriisiryhmän toimintaperiaatteet
5. Kriisityön tavoitteet
6. Kriisiryhmän tehtävät
7. Toiminta äkillisissä kriisitilanteissa
1. Äkillinen vakava sairastuminen tai tapaturma
2. Omaisuusrikos
3. Väkivaltatilanteet
4. Päihteiden vaikutuksen alainen koulussa
5. Kouluyhteisön aikuisen kriisi
6. Kuolemantapaus
7. Seksuaalinen hyväksikäyttö
8. Suuronnettomuus
9. Koulun ulkopuoliset kriisitilanteet

1. TÄRKEITÄ PUHELINNUMEROJA

HÄTÄNUMERO 112

POLIISI 112

TALONMIES Jouko Kerttunen 044-7032448

Näin teet hätäilmoituksen:

1. SOITA HÄTÄPUHELU 112
2. KERRO, MITÄ ON TAPAHTUNUT
3. KERRO TARKKA OSOITE JA KUNTA
(Nuottasaari-talo, Isokatu 94, 90120 Oulu)
4. VASTAA SINULLE ESITETTYIHIN KYSYMYKSIIN
5. TOIMI ANNETTUJEN OHJEIDEN MUKAISESTI
6. LOPETA PUHELU VASTA SAATUASI SIIHEN LUVAN
7. OPASTA AUTTAJAT PAIKALLE !

Hälytä talon henkilökunta :

MUISTA hätä-whatsapp-ryhmä!

1. Kanslia 08-5542 875
2. Opettajainhuone 08-5542 871
3. Talonmies Jouko Kerttunen 044-7032448
4. Taidekoulun kanslia 044-703 9942
5. Keittiö 040-1547413
6. Nuottasaaren koulu 050-3166681
7. Nuottasaari-talon turvallisuusvastaava
Mia Lappalainen 044-703 9213
8. Krista Kuusisalo, johtokunta 040-7622188
9. Securitas-vartija 020 4913 510

Oulun steinerkoulun työsuojeluorganisaatio 2020-2021

Anne-Mari Savolainen ts-pääll. rehtori

- työsuojeluvaltuutettu Maili Liimatta
- työsuojeluvaravaltuutettu Taru Stjerna

Kaikkonen Pirkko 040-5856434 hallinto

Kuusisalo Krista 040-7622188 hallituksen pj.

Kouluterveydenhoitaja

(vastaanotto pääsääntöisesti maanantaisin,
tiistaina ja keskiviikkoisin klo 8-16
ja torstaisin klo 8-14)

Kaveri Mervi 040-3524283 terveydenhoitaja

Muut tärkeät yhteistyötahot

Iltapäiväkerho Silja Suni 040-7061698

Terveystalo- työterveyshuolto

Ajanvaraus 0306000

Työterveyshoitaja Airi Karjalainen

TT-lääkärit Kirsi Syrjälä, Sauli Ängeslevä

2. VASTUU KRIISITILANTEISSA

- Kokonaisvastuu kuuluu rehtorille.
- Toimintavastuu on aluksi läsnäolevalla aikuisella.
- Opettajan tehtäviin kuuluu kriisitilanteessa huolehtia oppilaistaan.
- Jokaisella yhteisön jäsenellä on velvollisuus auttaa ja jokaisella on oikeus saada apua.
- Vakavan kriisin selvittelyn ja jatkokäsittelyn hoitaa koulun kriisiryhmä.

3. KOULUN KRIISIRYHMÄ

Kriisiryhmän voi kutsua koolle kuka tahansa kriisiryhmän jäsenistä. Kriisiryhmän kokoonpano voi vaihdella tilanteen mukaan. Kriisistä ilmoitetaan aina heti rehtorille. Rehtori tai opettajakunnan puheenjohtaja

- varmistaa tiedon oikeellisuuden.
- selvittää ketä/keitä tieto koskee.
- ottaa yhteyden omaisiin.
- vastaa tiedottamisesta.

Koulun kriisiryhmään kuuluu lukuvuonna 2020-2021:

- Oppilashuoltoryhmän jäsenet: oppilashuoltoryhmän vetäjä Mervi Heikka, erityisopettaja Noora Askinen, terveydenhoitaja Mervi Kaveri, apulaisrehtori Kati Ylinampa
- rehtori Anne-Mari Savolainen
- opiskelijahuoltoryhmässä opinto-ohjaaja Hannele Lauronen
- tarvittaessa koulukuraattori ja/tai -psykologi tai lukiokuraattori ja/tai -psykologi

4. KRIISIRYHMÄN TOIMINTAPERIAATTEET

Kriisiryhmä kokoontuu välittömästi, jos kouluyhteisöä tai jotakin sen jäsentä kohtaa vakava kriisi. Sellaisia voivat olla esimerkiksi oppilaan tai koulun työntekijän kuolema, vakava onnettomuus, päihteet, väkivalta tai fyysisen vahingoittumisen uhka. Kriisiryhmä on vastuussa kriisin selvittelystä ja ryhtymisestä toimenpiteisiin, joissa kriisin kaikki osapuolet otetaan huomioon.

5. KRIISITYÖN TAVOITTEET

Koulun kriisityön tavoitteena on tunnistaa kriisit ja toimia niissä nopeasti, tehokkaasti ja hallitusti. Kriisisuunnitelman avulla koulu vahvistaa yhteisön ja sen jäsenten kykyä selviytyä vaikeista tilanteista ja siten myös tukea koulun henkilöstön jaksamista. Kriisin selvittäminen koulutasolla on välttämätöntä, koska koulu on aina merkittävä paikka lasten ja nuorten elämässä. Kouluyhteisö ja sen jäsenet voivat muodostaa vahvan suojaa ja turvaa antavan tuen kriisin kohdanneille.

6. KRIISIRYHMÄN TEHTÄVÄT

- ottaa selvää tosiasioista.
- sopia jatkotoimien organisoimisesta ja tiedottamisesta sekä jälkihoidon järjestämisestä
- miettiä tarvittavien toimien laajuuden, delegoinnin ja koordinoinnin.
- harkita ulkopuolisen avun ja konsultaation tarpeellisuuden.
- tiedottaa koulun henkilökunnalle asiasta.
- päättää, kuka vastaa tiedottamisesta koulun ulkopuolella (jos on kysymys henkilökriisistä, on tiedottamisesta ja asian käsittelytavasta sovittava perheen kanssa).
- päättää, kuka kertoo ja miten koulun oppilaille sekä suunnittelee, millä tavoin estetään huhujen leviäminen.
- huolehtia, ettei kukaan jää yksin vaikeassa tilanteessa.
- vastata koulun kriisivalmiudesta ja järjestää tarvittaessa koulutusta.

Oppilaan tarve ja mahdollisuus keskusteluun on otettava huomioon. Oppilaiden tarve toiminnallisuuteen ja konkreettiseen tekemiseen on hyödynnettävä. Oppilaita on autettava löytämään keinot asian käsittelemiseen ja kriisin läpikäymiseen on annettava aikaa ja tilaa. Jälkipuinnin tarpeellisuus on mietittävä.

7. TOIMINTA ÄKILLISISSÄ KRIISITILANTEISSA

ÄKILLINEN VAKAVA SAIRASTUMINEN TAI TAPATURMA

- anna ensiapu
- hälytä lisäapua ja mikäli mahdollista kouluterveydenhoitaja paikalle
- tiedota rehtorille / opettajakunnan puheenjohtajalle
- huolehdi muiden oppilaiden turvallisuudesta ja hyvinvoinnista sekä potilaan yksityisyydestä
- rehtori vastaa jatkotoimenpiteistä ja kutsuu tarvittaessa kriisiryhmän koolle
- kirjaa tapahtumat ja toimita asiakirja rehtorille arkistoitavaksi
- tee tapaturmailmoitus vakuutusyhtiöön

OMAISUUSRIKOS

- tee havainnoistasi (esim. näpistyksestä, ilkivallasta) ilmoitus luokanvalvojalle, luokanopettajalle tai rehtorille, jotka kuulevat asianosaisia

- asiasta ilmoitetaan koteihin
- rehtori/opettajakunnan puheenjohtaja/Nuottasaari-talon turvallisuusvastaava/asianomainen itse ottaa tarvittaessa yhteyden poliisiin
- asianosainen päättää, tehdäänkö rikosilmoitus
- sovittelusta sopivat osapuolet neuvottelussa
- tarvittaessa syyllistä rangaistaan koululain mukaan

VÄKIVALTATILANTEET

Kun kohtaat aggressiivisen henkilön koulussa:

- pysy rauhallisena, älä näytä pelkoasi, vältä äkkiliikkeitä
- arvioi tilanne ja ohjaa oppilaat turvalliseen paikkaan
- puhu rauhallisesti
- jos sinua uhataan, poistu paikalta
- tiedota rehtorille/opettajakunnan puheenjohtajalle/Nuottasaari-talon turvallisuusvastaavalle
- rehtori päättää toimintatavan tilanteen mukaan
- hälytä apua tarvittaessa
- jos et itse voi poistua, tee niin kuin henkilö käskee ja pyri paikkaan, jossa on muita ihmisiä
- kirjaa tapahtumat ja toimita asiakirja rehtorille arkistoitavaksi
- rehtori/opettajakunnan puheenjohtaja järjestää jälkipuinnin ja sovittelun tarvittaessa

PÄIHTEIDEN VAIKUTUKSEN ALAINEN KOULUSSA

- oppilas viedään terveydenhoitajan, rehtorin tai luokanopettajan/-ohjaajan luo
- oppilasta koskeva huoli/epäily ilmoitetaan vanhemmille, lastensuojeluviranomaiselle (lastensuojelulaki) ja rehtorille
- oppilas toimitetaan terveyskeskukseen tutkittavaksi
- aikuinen ohjataan terveyshuollon asiakkaaksi
- rehtori kertoo opettajille tai opettajakunnalle, jos he tarvitsevat tiedon opetus- ja kasvatustyössään
- päihteiden vaikutuksen alaisena koulussa esiintynyt oppilas saa koulusta rangaistuksen, jos asiasta ei seuraa muita, esimerkiksi poliisin, rangaistustoimenpiteitä

- tilanteen seuranta ja vastuuhenkilö koulussa mietitään tapauskohtaisesti

KOULUYHTEISÖN AIKUISEN KRIISI

- pyri myötäelävään keskusteluun asianosaisten kanssa

- osoita, että välität
- kun olet saanut asianosaisten luvan, ota yhteys kriisiryhmään, joka suunnittelee tukitoimet huomioon ottaen asianosaisten toiveet
- jos asianosainen ei itse huomaa ilmeistä avuntarvettaan, rehtori voi tarvittaessa käynnistää tukitoimet (esim. terveydenhuolto)

KUOLEMANTAPAUS

Jos olet saanut tiedon kouluyhteisöä koskevasta kuolemantapauksesta, tiedosta asiasta välittömästi rehtorille, joka vastaa jatkotoimenpiteistä.

- Rehtori on yhteydessä omaisiin ja sopii tiedottamisesta sekä käytännön järjestelyistä.
- Rehtori kutsuu tarvittaessa koulun kriisiryhmän koolle.

Kouluyhteisöön kuuluvan kuolema

- rehtori kertoo kuolemasta kouluyhteisölle
- vietetään hiljainen hetki
- oppilaiden ja henkilöstön kanssa keskustellaan tapahtuneesta
- hautajaisiin osallistumisesta ja muistamisesta sovitaan omaisten kanssa
- tarvittaessa järjestetään jälkipuinti
- itsemurhan ollessa kyseessä on tarkoin sovittava, mitä ja miten tapahtuneesta tiedotetaan
- itsemurhatapauksessa jälkipuinti on järjestettävä aina

Kouluun kuuluvan lähiomaisen kuolema

- pyydetään asianosaisilta lupa kertoa tapahtuneesta
- huomioidaan henkilön suru ja kunnioitetaan hänen toiveitaan surun käsittelemisessä
- surevaa tuetaan, jotta hän pystyy jatkamaan koulutyötään (tarvittaessa yhteys oppilashuoltoryhmään/kriisiryhmään)

SEKSUAALINEN HYVÄSIKÄYTTÖ (Lähde: Lastensuojelun käsikirja)

* Yleisimmin lapset ja nuoret kertovat hyväksikäytöstä kavereilleen. Aikuisille lapsi saattaa kertoa hyväksikäytöstä joko vahingossa esimerkiksi leikkiessään tai uskoutumalla jollekin luottamalleen aikuiselle helpottaakseen ahdistustaan. Pienet lapset ja kehitysvammaiset saattavat puhua asiasta sen merkitystä ymmärtämättä.

* Lapsi ei useinkaan kerro heti kaikkea, vaan saattaa kertoa osan tapahtuneesta tai viitata salaisuuteen. Myöhemmin hän saattaa myös peruuttaa kertomuksensa, jos siihen on suhtauduttu epäillen, hän on pelästynyt syntyneitä kysymyksiä ja asiasta seuranneita toimenpiteitä, tai häntä on asian kertomisen jälkeen uhkailtu.

* Lasten kertomisiin asioihin on suhtauduttava vakavasti. Myös lapsen kertoman luotettavuus on arvioitava. Pienten lasten kohdalla kysymyksessä saattaa olla väärinymmärrys tai lasta on saatettu aikuisen taholta johdatella tahallisesti tai tahattomasti.

* Lapsen auttamisen ja tapauksen selvittämisen kannalta on olennaista, että se henkilö, jolle hän uskoutuu, pysyy rauhallisena ja suhtautuu asiallisesti lapsen kertomaan. Lasta ei ole syytä ahdistella kysymyksillä eikä pakottaa tunnustuksiin. Lapselle esitettyjen kysymysten tulisi olla muodoltaan avoimia ("Kerro lisää?", "Mitä sitten tapahtui?").

* On tärkeää kirjoittaa heti muistiin sanatarkasti, mitä lapsi on kertonut, ja myös mitä häneltä on kysytty. Lapsen vastausten arviointi edellyttää hänelle tehtyjen kysymysten tietämistä. Mikäli mahdollista, keskustelu olisi syytä nauhoittaa.

* Kun lapsen kertoman perusteella herää epäily seksuaalisesta hyväksikäytöstä, tehdään asiasta heti ilmoitus poliisille sekä lastensuojeluilmoitus.

SUURONNETTOMUUS

- suuronnettomuuksissa noudatetaan koulun turvallisuussuunnitelman sisältämiä ohjeita

KOULUN ULKOPUOLISET KRIISITILANTEET

Monet koulun ulkopuoliset kriisitilanteet tuntuvat myös koulun toiminnassa. Ne voivat vaihdella koulun läheisyydessä tapahtuneesta onnettomuudesta paikkakuntaa tai koko maata koskevaan suruun. Myös monet kansainväliset katastrofit ja muut kriisitilanteet tuntuvat koulussa asti.

Mitä läheisemmästä tapahtumasta on kyse, sitä nopeammin koulun on reagoitava tapahtuneeseen. Keskeisellä sijalla on koulun kriisiryhmä. Sen tulee seurata tapahtumia ja tarpeen vaatiessa ottaa ne esille opettajien ja muun henkilökunnan kanssa. Koulu- tai muut viranomaiset voivat pyytää koulua tiedottamaan asiasta – usein tällöin koulu saa valmista

tiedotusmateriaalia. Yhteisesti sovitaan kuinka asia otetaan esille oppilaiden kanssa:

- asiasta voidaan keskustella luokissa opettajien johdolla
- asiasta voidaan tiedottaa koteihin kirjeellä
- voidaan järjestää vanhempainiltoja
- koulun henkilökunta, oppilaat ja heidän vanhempansa voivat kokoontua yhteiseen tilaisuuteen

Jos tapahtumalla on voimakkaita vaikutuksia henkilökunnan tai oppilaiden reaktioihin voi olla syytä hankkia ulkopuolista apua. Kaupungilla on omia kriisi- ja jälkipuintiryhmiä niin aikuisille kuin lapsillekin.

Esimerkkejä:

- lähistöllä sattunut liikenneonnettomuus
- lähistöllä sattunut tulipalo
- paikkakunnalla sattunut tuhoisa onnettomuus
- suuronnettomuus joka satuttaa koko maata
- sotatilan tai muun poikkeustilan julistaminen
- maamme läheisyydessä sattunut suuronnettomuus tai luonnonkatastrofi, saasteonnettomuus
- jonkun kuuluisuuden tai valtionpäämiehen salamurha tai kuolema
- maamme läheisyydessä syttynyt sotatila

OPK 20.8.2020

8. Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

OULUN STEINERKOULUN LUKIO

SUUNNITELMA OPISKELIJOIDEN SUOJAAMISEKSI VÄKIVALLALTA, KIUZAAMISELTA JA HÄIRINNÄLTÄ

2020-2021

Ennaltaehkäisevä työ myönteisen oppimisympäristön luomiseksi sekä opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Keskeisenä oppimisympäristön turvallisuutta edistävänä tekijänä koulussamme pidämme hyvän vuorovaikutuksen, luottamuksen ja toinen toisistaan välittämisen ilmapiirin luomista. Työ on jatkuva, ja siihen osallistuu jokainen kouluyhteisön jäsen.

Perustan myönteisen ilmapiirin rakentamiselle muodostavat yhteisesti pohditut arvot, jotka ohjaavat toimintaa. Pienet teot, myönteinen suhtautuminen ja toisten kannustaminen vievät eteenpäin tavoitteen saavuttamisessa.

Yhteisöllisyyden vahvistamisen merkitys on tärkeä. Kasvatuksellisin keinoin ohjataan opiskelijoiden käyttäytymistä ja toimintaa toivottuun suuntaan. Tärkeänä osana työtä keskitytään myönteisen palautteen antamiseen opiskelijoille eri tilanteissa.

Järjestyssäännöt ohjaavat opiskelijoiden ja henkilöstön toimintaa. Opettajakunta, muu henkilöstö sekä opiskelijat huolehtivat kaikki osaltaan ennaltaehkäisevästä työstä.

Perusopetuksessa ovat käytössä resto- ja verso-ohjelmat. Restoa käytetään myös lukiossa.

Ennaltaehkäisevän työn sekä väkivalta-, kiusaamis- ja häirintätilanteiden käsittelyn eri tasot ja vaiheet

Ennaltaehkäisevä työ samoin kuin erilaisten väkivalta-, kiusaamis- ja häirintätilanteiden käsittely voi tapahtua yksilö-, ryhmä- tai koulutasolla.

1 Koulun taso

Ennaltaehkäisevä työ

- myönteisen ilmapiirin ja turvallisen oppimisympäristön luominen
- kannustaminen keskusteluun ja asioiden esiin ottamiseen
- kouluyhteisön jäsenten osallistuminen koulun toiminnan suunnitteluun
- yhteinen keskustelu koulun kasvatuskulttuurin keskeisistä elementeistä
- luokkien ja koulun yhteiset vanhempainillat
- opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä laadittuun suunnitelmaan perehtyminen ja asiaa koskevan tietämyksen ylläpitäminen

Akuuttivaiheen työ

- Puututaan välittömästi väkivalta-, kiusaamis- tai häirintätilanteeseen tilanteen edellyttämällä tavalla ja estetään tilanteen jatkuminen. Menetelmänä voidaan käyttää Resto-keskustelua.
- Pyydetään apua lähellä olevilta ja muilta tarvittavilta tahoilta sekä tiedotetaan rehtoria.
- työskennellään kaikkien kouluyhteisön jäsenten turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

- Kirjataan tapahtumat ja keskustelut ylös.
- Hyödynnetään opiskelijahuoltoryhmän ja muiden tahojen asiantuntemusta.
- Rehtori sopii tilanteesta tiedottamisesta yhteistyössä opiskelijahuoltoryhmän, poliisin ja muiden tilanteessa mukana olevien viranomaisten kanssa.
- Tilanteen kehittymistä seurataan.

Pitkittyneissä tilanteissa tehtävä työ

- jatkuva työskentely tilanteen parantamiseksi eri tahojen yhteistyönä
- koko kouluyhteisön huomioiminen
- tilanteen kehittymisen seurannan järjestäminen

Väkivalta-, kiusaamis- ja häirintätilanteiden jälkihoito

- tapahtumien yhteinen käsittely
- yhteisistä käytännöistä keskustelu turvallisuuden luomiseksi ja ylläpitämiseksi
- keskustelu luokkien ja koulun yhteisissä vanhempainilloissa tarvittaessa
- tilanteen kehittymisen seurannan järjestäminen

2 Luokan/ryhmän taso

Ennaltaehkäisevä työ

- myönteisen ilmapiirin ja turvallisen oppimisympäristön luominen
- ryhmäyttäminen
- kannustaminen keskusteluun ja asioiden esiin ottamiseen
- ryhmän jäsenten osallistuminen ryhmän toiminnan suunnitteluun
- luokan/ryhmän yhteiset vanhempainillat
- keskustelu ryhmässä opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä laaditusta suunnitelmasta

Akuuttivaiheen työ

- Puututaan välittömästi väkivalta-, kiusaamis- tai häirintätilanteeseen tilanteen edellyttämällä tavalla ja estetään tilanteen jatkuminen. Menetelmänä voidaan käyttää Resto-keskustelua.
- Pyydetään apua lähellä olevilta ja muilta tarvittavilta tahoilta sekä tiedotetaan rehtoria.
- Työskennellään kaikkien ryhmän jäsenten turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.
- Hyödynnetään tarvittaessa opiskelijahuoltoryhmän ja muiden tahojen asiantuntemusta.
- Luokanohjaaja tai luokan/ryhmän opettaja sopii tilanteesta tiedottamisesta yhteistyössä rehtorin ja muiden tilanteessa mahdollisesti mukana olevien viranomaisten kanssa.
- Tilanteen kehittymistä seurataan.

Pitkittyneissä tilanteissa tehtävä työ

- jatkuva työskentely tilanteen parantamiseksi eri tahojen yhteistyönä
- koko kouluyhteisön huomioiminen
- tilanteen kehittymisen seurannan järjestäminen

Väkivalta-, kiusaamis- ja häirintätilanteiden jälkihoito

- tapahtumien yhteinen käsittely

- yhteisistä käytännöistä keskustelu turvallisuuden luomiseksi ja ylläpitämiseksi
- keskustelu luokan ja koulun yhteisissä vanhempainilloissa tarvittaessa
- tilanteen kehittymisen seurannan järjestäminen

3 Yksilön taso

Ennaltaehkäisevä työ

- myönteisten ja turvallisten ihmissuhteiden luominen
- kannustaminen keskusteluun ja asioiden esiin ottamiseen
- opiskelijan osallistuminen oman oppimisensa ja muun toimintansa suunnitteluun
- keskustelut opiskelijan huoltajien kanssa
- tiedottaminen oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä laaditusta suunnitelmasta
- tilanteen kehittymisen seurannan järjestäminen

Akuuttivaiheen työ

- Puututaan välittömästi väkivalta-, kiusaamis- tai häirintätilanteeseen tilanteen edellyttämällä tavalla ja estetään tilanteen jatkuminen. Menetelmänä voidaan käyttää Resto-keskustelua.
- Pyydetään tarvittaessa apua lähellä olevilta ja muilta tahoilta sekä tiedotetaan rehtoria tilanteen tätä edellyttäessä.
- Työskennellään sekä väkivallan, kiusaamisen tai häirinnän uhrin että tilanteen aiheuttaneen/ aiheuttaneiden turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.
- Hyödynnetään tarvittaessa opiskelijahuoltoryhmän ja muiden tahojen asiantuntemusta.
- Luokanohjaaja tai luokan/ryhmän opettaja sopii tilanteesta tiedottamisesta yhteistyössä opiskelijan/opiskelijoiden, rehtorin ja tilanteessa mahdollisesti mukana olevien viranomaisten kanssa.
- Tilanteen kehittymistä seurataan.

Pitkittyneissä tilanteissa tehtävä työ

- Jatkuva työskentely tilanteen parantamiseksi eri tahojen yhteistyönä. Resto-työskentely voi jatkua.
- Sekä väkivallan, kiusaamisen tai häirinnän kohteeksi joutuneen opiskelijan että sen aiheuttaneen opiskelijan/opiskelijoiden tilanne huomioidaan kokonaisvaltaisesti.
- Rehtorille tiedotetaan tilanteesta.
- Tilanteen kehittymistä seurataan.

Väkivalta-, kiusaamis- ja häirintätilanteiden jälkihoito

- tapahtumien käsittely yhdessä opiskelijan ja huoltajien kanssa
- yhteisistä käytännöistä keskustelu turvallisuuden luomiseksi ja ylläpitämiseksi
- tilanteen kehittymisen seurannan järjestäminen

4 Yhteydenpito kotiin ja yhteistyö huoltajien kanssa

Opiskelijoita ja huoltajia ohjeistetaan ilmoittamaan väkivalta-, kiusaamis- ja häirintätilanteista mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ensisijaisesti luokanohjaajalle. Ohjeistus koskee sekä tilanteiden kohteeksi joutuneita opiskelijoita että tilanteiden aiheuttajia.

Koulun taholta yhteyttä huoltajiin ottaa väkivaltatilanteissa luokanohjaaja, aineenopettaja tai koulun rehtori. Yhteydenotto tehdään samana päivänä, ensisijaisesti puhelimitse. Kiusaamis- ja häirintätilanteissa yhteyttä huoltajiin ottaa ensisijaisesti luokanohjaaja tai aineenopettaja, joka epäilee/havaitsee kiusaamista tai häirintää. Yhteyttä otetaan sekä tilanteen kohteeksi joutuneen opiskelijan huoltajiin että tilanteen aiheuttaneen opiskelijan huoltajiin. Tarvittaessa mukana ovat koulun asiantuntijaryhmä ja rehtori. Yhteydenotto tehdään samana päivänä, ensisijaisesti puhelimitse.

Kaikkien väkivalta-, kiusaamis- ja häirintätilanteiden hoidossa edetään yhteistyössä alaikäisen opiskelijan huoltajien kanssa ja niin sovittaessa myös täysi-ikäisen opiskelijan huoltajien kanssa. Tilanteen kehittymisestä informoidaan huoltajia säännöllisesti, ja tarvittaessa järjestetään koululla tapaamisia osapuolten kesken. Kaikista toimenpiteistä ja käydyistä keskusteluista pidetään kirjaa.

OPK 7.6.2022

9. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

OULUN STEINERKOULUN LUKION

TASA-ARVO- JA YHDENVERTAISUUSSUUNNITELMA

2020-2023

SISÄLLYS

1. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman tarkoitus
2. Tasa-arvoon liittyvä lainsäädäntö
3. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman lähtökohdat ja laatiminen Oulun steinerkoulun lukiossa
4. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuustyön osa-alueet
 - 4.1 Opetuksen järjestäminen
 - 4.2 Opintasuoritusten arviointi
 - 4.3 Elämäntilanne, vakaumus ja mielipide
 - 4.4 Etninen tausta, kansallisuus ja kieli
 - 4.5 Seksuaalinen suuntautuminen
 - 4.6 Sukupuolinen häirintä ja sen ehkäisy
 - 4.7 Toimintaohjeet häirintätapauksissa
 - 4.8 Vammaisuus ja terveydentila
5. Toiminta syrjintä- ja häirintätapauksissa
6. Opiskelijoiden valinnat
7. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman seuranta ja arviointi

1. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman tarkoitus

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta, 609/1986 ja sen muutos (1329/2014) 5a§ velvoittaa oppilaitoksia laatimaan tasa-arvosuunnitelman. Yhdenvertaisuuslaki, 30.12.2014/1325, edellyttää, että oppilaitoksilla on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi ja että niissä tehdään järjestelmällistä tasa-arvotyötä.

Tasa-arvoisessa ja yhdenvertaisessa oppilaitoksessa ei saa esiintyä syrjintää sukupuolen tai muun henkilöön liittyvän syyn, kuten iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, seksuaalisen suuntautumisen, terveydentilan tai vammaisuuden perusteella. Suomen perustuslaissa yhdenvertaisuuden periaate viittaa sekä syrjinnän kieltoon että ihmisten yhdenvertaisuuteen lain edessä.

Tasa-arvon edistämisessä ei ole kyse vain oikeudenmukaisuuden toteuttamisesta, vaan myös edellytysten luomisesta viihtyisän ja motivoivan oppimisympäristön syntymiseksi: kun kaikkien osaamista ja työtä arvostetaan oikeudenmukaisesti, se edistää opiskelijoiden ja koko yhteisön hyvinvointia sekä viihtyvyyttä.

Koulun toiminnan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden parantamiseksi keskeisiä kehittämisalueita ovat

- syrjinnän tunnistaminen ja siihen puuttuminen
- toiminnan ja käytäntöjen yhdenvertaisuusvaikutusten arviointi ja yhdenvertaisuutta edistävien

toimenpiteiden toteutuminen

- osallisuuden lisääminen.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista vaikeuttaviin asenteisiin tulee kiinnittää erityistä huomiota. Syrjivät asenteet ovat usein tiedostamattomia ja syrjivät rakenteet vaikeasti havaittavissa.

2. Tasa-arvoon liittyvä lainsäädäntö

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/8.8.1986)

5 § Tasa-arvon toteuttaminen koulutuksessa ja opetuksessa

Viranomaisten ja oppilaitosten sekä muiden koulutusta ja opetusta järjestävien yhteisöjen on huolehdittava siitä, että naisilla ja miehillä on samat mahdollisuudet koulutukseen ja ammatilliseen kehitykseen sekä että opetus, tutkimus ja oppiaineisto tukevat tämän lain tarkoituksen toteutumista.

6b § Toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi oppilaitoksissa

Oppilaitoksen tulee vuosittain yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden edustajien kanssa laatia tasa-arvosuunnitelma. Suunnitelman tulee sisältää oppilaitoksen tasa-arvotilanteen ja siihen liittyvien ongelmien kartoitus sekä toteutettaviksi suunnitellut tarpeelliset toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi. Erityistä huomiota tulee kiinnittää tasa-arvon toteutumiseen opiskelijavalinnoissa, opetusta järjestettäessä ja opintosuorituksia arvioitaessa sekä toimenpiteisiin, joilla pyritään seksuaalisen häirinnän ja sukupuolen perusteella tapahtuvan häirinnän ehkäisemiseen ja poistamiseen. Tasa-arvosuunnitelman tulee sisältää arvio aikaisempaan tasa-arvosuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamisesta ja niiden tuloksista. Suunnitelma voidaan sisällyttää osaksi opetussuunnitelmaa tai muuta oppilaitoksessa laadittavaa suunnitelmaa. Vuosittaisen tarkastelun sijasta voidaan oppilaitoksessa sopia, että suunnitelma laaditaan vähintään kerran kolmessa vuodessa. Tätä pykälää ei sovelleta perusopetuslaissa (628/1998) tarkoitettuihin opetuksen järjestäjiin ja kouluihin.

7 § Syrjinnän kieltö

Välitön ja välillinen syrjintä sukupuolen perusteella on kielletty. Välittömällä syrjinnällä tarkoitetaan tässä laissa: 1) naisten ja miesten asettamista eri asemaan sukupuolen perusteella; tai

2) eri asemaan asettamista raskaudesta tai synnytyksestä johtuvasta syystä.

Välillisellä syrjinnällä tarkoitetaan tässä laissa: 1) eri asemaan asettamista sukupuoleen nähden neutraalilta vaikuttavan säännöksen, perusteen tai käytännön nojalla, jos menettelyn vaikutuksesta henkilöt voivat tosiasiallisesti joutua epäedulliseen asemaan sukupuolen perusteella; tai 2) eri asemaan asettamista vanhemmuuden tai perheenhuoltovelvollisuuden perusteella.

Edellä 3 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettua menettelyä ei kuitenkaan ole pidettävä syrjintänä, jos sillä pyritään hyväksyttävään tavoitteeseen ja valittuja keinoja on pidettävä aiheellisina ja tarpeellisina tähän tavoitteeseen nähden. Seksuaalista häirintää ja häirintää sukupuolen perusteella samoin kuin käskyä tai ohjetta harjoittaa sukupuoleen perustuvaa syrjintää on pidettävä tässä laissa tarkoitettuna syrjintänä.

8b § Syrjintä oppilaitoksissa

Oppilaitoksen sekä muiden koulutusta ja opetusta järjestävien yhteisöjen menettelyä on pidettävä tässä laissa kiellettynä syrjintänä, jos henkilö asetetaan opiskelijavalinnoissa, opetusta järjestettäessä, opintosuoritusten arvioinnissa tai oppilaitoksen tai yhteisön muussa varsinaisessa toiminnassa sukupuolen perusteella muita epäedullisempaan asemaan taikka muutoin kohdellaan 7 §:ssä tarkoitettulla tavalla. Tätä pykälää ei sovelleta perusopetuslaissa tarkoitettuihin opetuksen järjestäjiin ja kouluihin.

3. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman lähtökohdat ja laatiminen Oulun steinerkoulun lukiossa

Steinerpedagogiikassa yksilön kunnioittaminen ja yksilöiden välinen tasa-arvo perustuu siihen, että jokainen lapsi ja nuori nähdään ainutkertaisena ja yksilöllisenä minuutena. Jokainen ihminen, riippumatta sukupuolesta, iästä, elämäntilanteesta, etnisestä taustasta, seksuaalisesta suuntautumisesta tai terveydentilasta, on arvokas juuri omana itsenään.

Ihmisyyteen kasvaminen on koulun keskeinen tehtävä. Kyse on jokaisen ihmisen henkisen vapauden kunnioittamisesta. Koulun tehtävänä on siten vaalia ihmisyyttä, kasvattaa lapsia ja nuoria kunnioittamaan ja arvostamaan toisia ihmisiä ja itseään. Jokaisen mielipidettä ja näkemystä kuunnellaan ja arvostetaan. Sitä kautta voidaan tukea ja luoda tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta koulussa ja koulun ulkopuolella niin tällä hetkellä kuin tulevaisuudessakin.

Vaikka koulumme pedagogiikka perustuukin jokaisen yksilön kunnioittamiseen ja arvostamiseen, on jatkuva työskentely tasa-arvoisen ja yhdenvertaisen kulttuurin luomisessa ja vahvistamisessa tärkeää. Tärkeänä työskentelymenetelmänä ovat keskustelut, joita on käyty luokissa osana tavallista opetusta ja luokkatyöskentelyä. Vuosittain toteutettavan hyvinvointikyselyn yhteydessä selvitetään myös yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumista. Kyselyjen tulokset käsitellään luokissa luokanohjaajien tuokioissa ja lisäksi aihetta on käsitelty tarkemmin opiskelijahuoltoryhmässä yhteisesti valittujen edustajien/opettajien ja opiskelijahuollon henkilöstön kanssa.

4. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön osa-alueet

4.1 Opetuksen järjestäminen

Suomen perustuslain ja yhdenvertaisuuslain mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, etnisen tai kansallisen alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, seksuaalisen suuntautumisen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Opetuksen ja opetusaineistojen tulee tukea tasa-arvoa toteutumista.

Opiskelu Oulun steinerkoulun lukiossa järjestetään sellaiseksi, että se sopii opiskelijoille sukupuoli-identiteetistä riippumatta. Korostamme oppiainevalintojen sukupuolineutraaliutta ja tarjoamme kaikille kaikkea, esimerkiksi käden töiden ja liikunnan kurssit järjestetään opsin mukaisesti yhtenä ryhmänä. Kaikkia sukupuolia kannustetaan löytämään omat henkilökohtaiset vahvuutensa ja kiinnostuksen kohteensa.

4.2 Opintosuoritusten arviointi

Arviointi perustuu opetussuunnitelmassa esitettyjen tavoitteiden saavuttamiseen. Arvioinnin perusteet kerrotaan opiskelijalle kurssin alussa ja opettaja arvioi suoritukset sen mukaan, miten hyvin opetussuunnitelman asettamat tavoitteet on saavutettu.

Arvioinnissa ei verrata opiskelijoiden suorituksia toisiinsa eikä arviointi kohdistu opiskelijan persoonaan, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Arviointi on opiskelua ohjaavaa ja kannustavaa. Arviointimenetelmät ovat monipuolisia, ja opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta hänen edistymisestään. Arviointi on oikeudenmukaista, vertailukelpoista ja ennustavaa, ja se pohjautuu riittävän kattavaan näyttöön. Itsearviointia ja vertaisarviointia käytetään arvioinnin osana.

4.3 Elämäntilanne, vakaumus ja mielipide

Syrjintä vakaumuksen perusteella on laissa kielletty. Kiellettyä on myös oman syrjivän käytöksen perusteella vakaumuksella. Syrjintä vakaumuksen perusteella tarkoittaa ihmisen elämäntilanteellisten arvojen loukkaamista. Jokaisella on oikeus omaan mielipiteeseen ja sen esittämiseen, kunhan ei loukkaa toisen ihmisen vakaumusta.

Myös ruokailussa otetaan huomioon vakaumukset sekä erityisruokavaliot.

4.4 Etninen tausta, kansallisuus ja kieli

Etnisestä taustastaan, kansallisuudestaan tai kielestään riippumatta kaikki ovat samanarvoisia. Opiskelijoiden, henkilökunnan ja vierailijoiden oikeutta etniseen ja kulttuuriseen identiteettiin kunnioitetaan. Rasismia ja etnistä syrjintää ei sallita.

Monikulttuurisuutta pidetään positiivisena resurssina, johon erilaiset ihmiset tuovat täydentävää osaamista. Koulullamme järjestään vuosittain kansainvälinen monikulttuurisuusviikko, jonka aikana toteutetaan erilaisia tapahtumia ja projekteja. Viikon aikana koululla vierailee myös useita eri kulttuurien edustajia pitämässä esitelmiä tai työpajoja. Muutoinkin eri kulttuureista ja kielialueilta tulevat vieraat ovat kouluumme tervetulleita.

4.5 Sukupuoli-identiteetti ja seksuaalinen suuntautuminen

Opiskelijan, henkilökuntaan kuuluvan ja vierailijan sukupuoli-identiteettiä ja seksuaalista suuntautumista kunnioitetaan. Seksuaaliseen suuntautumiseen perustuvaa syrjintää ei sallita. Erilaisten ihmisten kohtaamisen ja arvostamisen kulttuuria tuetaan ja edistetään. Hyväksyvää, avointa ja sallivaa ilmapiiriä rakennetaan tietoisesti ja suunnitelmallisesti. Opiskelijat ja henkilökunta ottavat toiminnassaan ja tiedotuksessaan huomioon seksuaalisen moninaisuuden.

4.6 Seksuaalinen häirintä ja sen ehkäisy

Seksuaalisella häirinnällä tarkoitetaan sanallista, sanatonta tai fyysistä, luonteeltaan seksuaalista ei-toivottua käytöstä, jolla tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukataan henkilön henkistä tai fyysistä koskemattomuutta erityisesti luomalla uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri (www.tasa-arvo.fi).

Seksuaalinen häirintä voi olla esim.

- tunkeilevia tai vihjailevia eleitä tai ilmeitä
- härskejä puheita, nimittelyä, kaksimielisiä vitsejä
- vartaloa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevat huomautukset tai kysymykset
- esille asetetut pornoaineistot
- seksuaalisesti värityneet kirjeet, puhelinsoitot, teksti- tai someviestit tai sähköpostit
- ei-toivottu fyysinen koskettelu, seksuaalisväritteiset ehdotukset tai vaatimukset
- raiskaus tai sen yritys.

Lähtökohtana on henkilön oma kokemus. Sukupuolinen huomio on häirintää tai ahdistelua ainakin silloin, jos sitä jatketaan, vaikka kohteeksi joutunut on ilmaissut pitävänsä sitä loukkaavana tai vastenmielisenä (Yhteiseen ymmärrykseen tasa-arvosta 2008, s. 34-35).

4.7 Toimintaohjeet häirintätapauksissa

Mikäli koet häirintää, toimi seuraavasti:

1. Pyydä häiritsijää lopettamaan.
2. Mikäli häirintä ei lopu, kerro asiasta opettajalle tai rehtorille.
3. Tiedon saatuaan koulu vie asian moniammatillisen opiskelijahuoltoryhmän käsiteltäväksi ja/tai ryhtyy muihin toimiin häirinnän lopettamiseksi.
4. Häiritsijä saattaa joutua rikoslain ja vahingonkorvauslain mukaiseen vastuuseen teoistaan.

4.8 Vammaisuus ja terveydentila

Ketään ei saa syrjiä vamman tai terveydentilan perusteella. Opiskelijalla on oikeus päättää, mitä hän kertoo terveydentilastaan tai vammastaan toisille. Koulussa tehdään mahdollisuuksien mukaan erityisjärjestelyjä, joista sovitaan erikseen asianomaisen kanssa. Esteettömät kulkureitit merkitään selkeillä opasteilla. Esteettömyys otetaan huomioon mahdollisuuksien mukaan Oulun kaupungin kanssa neuvotellen tilojen peruskorjausten yhteydessä.

5. Toiminta syrjintä- ja häirintätapauksissa

Opiskelijoiden tai henkilökunnan eriarvoiseen kohteluun puututaan välittömästi. Asia nimetään ja siitä puhutaan ja pyritään luomaan yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistäviä toimintamalleja. Tarvittaessa asia viedään opiskelijahuoltoryhmän käsiteltäväksi.

Opettajat ja koulun muu henkilökunta rohkaisee omalla käyttäytymisellään ja esimerkillään oppilaita suhtautumaan avoimesti ja arvostavasti kaikkiin ihmisiin ja siten antavat hyvän mallin tasa-arvoiseen ja yhdenvertaiseen ihmisten kohteluun.

6. Opiskelijoiden jatko-opintovalinnat

Koulutus- ja ammattirakenteen jakautuminen sukupuolen mukaan on Suomessa erityisen voimakasta. On selkeästi nähtävissä, että naiset kilpailevat keskenään koulutuspaikoista naisensemistöisille aloille, mistä johtuu että naisvaltaisille aloille on vaikeampi päästä opiskelemaan kuin miesvaltaisille. Näistä rakenteellisista tekijöistä johtuen miesten on helpompi päästä koulutukseen, vaikka heidän koulumenestyksensä olisi ollut heikompi.

Lukioaikana otetaan esiin koulutuksen ja työmarkkinoiden sukupuolijako. Parhaiten tämä soveltuu tehtäväksi opinto-ohjauksen yhteydessä, mutta sopii myös keskustelun aiheeksi eri oppiaineiden tunneilla. Opiskelijoille esitellään tasapuolisesti kaikkia aloja ja ammatteja ja tutustutaan alojen vaatimuksiin, opiskelupaikkoihin ja pääsyvaatimuksiin.

7. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman seuranta ja arviointi

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista arvioidaan arviointikeskustelujen ja kyselyiden avulla vuosittain ennen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman päivittämistä. Samalla mietitään mahdollisia kehittämiskohteita. Seuraava päivitys tehdään syksyllä 2022, jos päivitykseen ei ilmene erityistä tarvetta aiemmin.

Oulussa 20.8.2020

Oulun steinerkoulun lukion opettajakunta

Lähteet

Yhteiseen ymmärrykseen tasa-arvosta. 2008. Opas oppilaitoksen tasa-arvosuunnitelman laadintaan.

Opetushallitus.

www.tasa-arvo.fi

10. Opiskelijahuoltosuunnitelma

OULUN STEINERKOULUN LUKION OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMA

Opiskelijahuoltosuunnitelma pohjautuu oppilas- ja opiskelijahuoltolakiin (1287/2013:13§), jota velvoittavana noudatetaan kaikissa Oulun kaupungin esiopetusyksiköissä, kouluissa ja oppilaitoksissa. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä opetus- ja opiskelijahuoltohenkilöstön, opiskelijoiden ja heidän huoltajien kanssa. Samalla sovitaan menettelytavoista, joilla eri osapuolet perehdytetään suunnitelman sisältöön, käytännön toteutustapaan ja asiaan sisältyvään tiedottamiseen. Suunnitelma tarkistetaan lukuvuosittain opiskelijahuoltoryhmän koordinoimana.

LUKIO	LUKUVUOSI
OULUN STEINERKOULUN LUKIO	2020 - 2021
ARVIO OPISKELUHUOLLON KOKONAISTARPEESTA Arvio opiskelijahuollon kokonaistarpeesta, joka tukee lukion käytettävissä olevien resurssien kohdentamista yhteisölliseen ja yksilökohtaiseen opiskelijahuoltotyöhön sekä opiskelijahuollon yhteistyöhön. Arvioinnin perustana hyödynnetään monipuolisesti nuorten terveyttä ja hyvinvointia sekä elinoloja koskevaa seurantatietoa (esim. kouluterveyskyselyt, yhteenvedot terveystarkastuksista, kolmen vuoden välein tehtävät tarkastukset, paikalliset seurannat ja selvitykset, opiskelijoiden omat tarvearvioinnit) sekä opiskelijoilta, huoltajilta sekä opetus- ja opiskelijahuoltohenkilöstöltä saatava tieto. - Huomioidaan oppilaitosyhteisön ja ympäristön tarpeet sekä esim. asuinalueen erityispiirteet. Kartoitetaan opiskelijoiden erityisjärjestelyiden tarpeet tai opiskelijoiden tuen tarpeet. Arviossa otetaan huomioon opiskelijahuollon seurannassa, kehittämisessä ja toteuttamisessa vaadittava opetushenkilöstön ja opiskelijahuollon palveluiden asiantuntijoiden työpanos.	
Opiskeluhuollon tarve yhteisölliseen tukeen Koulumme opiskelijat tulevat eri puolilta kaupunkia, mistä syystä ryhmäytymiseen on panostettu lukion alkuvaiheessa. Koulumme etu opiskelijoiden hyvinvoinnin seurannan kannalta on tiiviit opiskelijaryhmät: opettajalla on mahdollisuus ja aikaa tarkkailla opiskelijoiden mielialaa ja osallistumista. Opettajat ottavat matalalla kynnyksellä asian puheeksi opiskelijan itsensä kanssa, jos aihetta huoleen on. Lukion opiskelijoiden yhteishenkeä luovia tapahtumia on muutamia vuoden aikana, esimerkiksi yösuunnistus syksyllä ja abigaala keväällä. Tarvetta yhteisöllisiin tapahtumiin ja opiskelijoiden osallistamiseen on jonkin verran. Oppilaskunta on aktiivinen tässä asiassa opettajakunnan lisäksi. Koulussamme järjestetään hyvinvointikyselyjä 1-2 kertaa vuodessa. Kyselyiden pohjalta suunnitellaan tulevaa toimintaa. Kevätlukukauden 2020 pitkällä etäopetusjaksolla lukiolaiset ilmaisivat tarpeensa yhteisölliseen tukeen.	
Opiskeluhuollon tarve yksilökohtaiseen tukeen Nivelvaiheen tiedonsiirrossa saadaan lukion aloittavan opiskelijan perusopetuksen oppilaanohjaajalta opetuksen kannalta välttämättömät tiedot. Erityisopettaja tekee lukion alkuvaiheessa kaikille opiskelijoille lukiseulan, jonka perusteella voidaan kiinnittää huomiota luki- ja kirjoitusvaikeuksiin. Lukiseulan tulosten perusteella osalle opiskelijoista tehdään tarkempia testejä ja heidän vaikeutensa huomioidaan opiskelun aikana esimerkiksi erilaisin koejärjestelyin. Tarvittaessa laaditaan pedagogisen tuen suunnitelma (PETS) wilmaan. Myös muista opiskeluun vaikuttavista seikoista (esim. terveydelliset syyt tai kielitaitoon liittyvät syyt) voidaan laatia pets wilmaan.	
Opiskeluhuollon tarve oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa tehtävässä yhteistyössä Teemme yhteistyötä esimerkiksi Oulun kaupungin nuorisotoimen, eri järjestöjen sekä muiden oppilaitosten (esimerkiksi OAMK) kanssa tapahtumien ja toimintapäivien toteuttamisessa.	
KÄYTETTÄVISSÄ OLEVAT OPISKELUHUOLTOPALVELUT	

Arvio käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista niiden yhdenvertaisen saatavuuden varmistamiseksi ja toiminnan tarkoituksenmukaiseksi kohdentamiseksi. **Opiskeluterveydenhuolto-, koulupsykologi- ja koulukuraattoripalvelut** ilmoitetaan sen mukaisena, mitä ne ovat suunnitelmaa valmisteltaessa. Voidaan tarkistaa tarpeen mukaan.

Palveluiden järjestäminen ja sen edellyttämä työn- ja vastuunjako sekä tarvittava yhteistyö

Esim. käytettävissä oleva henkilöresurssi, OHR-osallisuus, opettajakonsultaatiot, läsnäolopäivät oppilaitoksilla, palveluihin ohjautuminen, vastaanotto- ja päivystysajat, työnjaolliset ratkaisut tai toiminnan painopistealueet eri ammattiryhmien kesken, opettajien yhteistyö opiskelijaterveydenhuolto-, koulupsykologi- ja koulukuraattorihenkilöstön kesken, työmuodot ja suunnitelmat; miten palvelut järjestäytyvät ja ovat näkyvinä ja saatavilla oppilaitoksilla?

Opiskelijahuoltoon koulussamme osallistuvat lukion erityisopettaja, opinto-ohjaaja, opiskeluhoitoryhmän puheenjohtaja, terveydenhoitaja sekä koulupsykologi ja -kuraattori. Vähintään kerran lukuvuodessa kokoukseen osallistuvat myös opiskelijakunnan ohjaava opettaja ja opiskelijaedustaja. Psykiatrinen sairaanhoitaja osallistuu mahdollisuuksien mukaan opiskelijahuoltoon. Yksilöllisen opiskeluhoillon ryhmä kootaan kunkin opiskelijan tarpeen mukaan.

Erityisopettaja

Erityisopettaja tapaa kaikki lukion opiskelijat vuoden aikana OP1-kurssilla ja muiden opettamiensa aineiden kursseilla (YH, FI). Erityisopetusresurssia on varattu 5vvt lukion 1. vuoden opiskelijoille. Resurssi suunnataan lukuvuonna 2020-2021 matematiikan, ruotsin ja englannin kursseille sekä yksilöohjaukseen. Kaikki opiskelijat voivat tarvittaessa ottaa yhteyttä erityisopettajaan ja varata keskusteluajan.

Opinto-ohjaaja

Opiskelijat voivat ottaa yhteyttä opinto-ohjaajaan ja varata keskusteluajan. Opinto-ohjaaja tapaa kaikki lukion opiskelijat vuoden aikana opinto-ohjauksen kursseilla ja yksittäin tai pienryhmissä ohjaustapaamisissa.

Lukiopsykologi ja -kuraattori

Lukiokuraattori ja -psykologi tekevät työtä työparina opiskelijoiden, heidän verkostojensa sekä ryhmien ja koko lukioyhteisön kanssa. Lukiokuraattorilla ja -psykologilla on vastuualueellaan 3 lukiota. Kuraattoriin ja psykologiin voi olla yhteydessä matalalla kynnyksellä, jos huoli herää opiskelijalla itsellään, huoltajalla tai lukion opetushenkilöstöön kuuluvalla työntekijällä. Yhteyden saa Wilma-viestillä tai puhelimitse. Työskentelyn aloittamisesta ja työskentelytavoista sovitaan aina tapauskohtaisesti ja yhdessä opiskelijan kanssa. Tapaamiset opiskelijoiden kanssa järjestetään koululla terveydenhuollon tiloissa tai kuraattorin ja psykologin työhuoneella osoitteessa Kansankatu 55 A 3.krs. Kuraattoria ja psykologia voi tulla tapaamaan myös ilman ajanvarausta koululla järjestettävänä Walk in -aikoina, joiden ajankohdista tiedotetaan erikseen. Opetus- ja opiskelijahuoltohenkilöstö voi konsultoida kuraattoria ja psykologia olemalla yhteydessä puhelimitse tai Wilma-viestillä. Opiskelijan nimellä tapahtuvaan konsultaatioon täytyy olla opiskelijan suostumus. Lukiokuraattorin ja -psykologin työstä tiedotetaan Wilmassa, oppilaitoksen nettisivuilla sekä alkusyksyisin ryhmänohjaustuokioissa.

Opiskeluterveydenhuolto

Opiskeluterveydenhuollosta vastaa terveydenhoitaja yhdessä lääkärin kanssa. Heidän työnsä muodostuu oppilaitosyhteisön ja opiskelu ympäristön edistämisestä, yhteistyöstä muun opetus- ja opiskeluhoillon henkilöstön kanssa sekä opiskelijan terveyden, hyvinvoinnin ja opiskelukyvyn seuraamisesta ja edistämisestä. Opiskeluterveydenhuollon vastaanottoajoista ja palveluista tiedotetaan lukuvuoden alussa. Terveydenhoitaja tekee terveystarkastuksen jokaiselle ensimmäisen vuosikurssin opiskelijalle ja lääkäri toisen lukuvuoden tytöille. Pojilla lääkärin tarkastuksen korvaa kutsuntatarkastus. Opiskelijalle sovitaan kontrollikäyntejä terveyden seuraamiseksi, mikäli hänen hyvinvointinsa niin edellyttää. Tarvittaessa opiskelija ohjataan jatkotutkimuksiin. Opiskelija voi myös itse varata tarvittaessa ajan vastaanotolle.

Oulun Steinerkoulun lukion terveydenhoitaja on koululla torstaisin ja perjantaisin sekä keskiviikkoisin kaksi kertaa kuussa. Päivystysaika on klo 11.30-12.00. Terveydenhoitajan tavoittaa myös puhelimitse puh. 040-352 4283. Lääkäri on koululla kaksi kertaa kuussa, torstai aamupäivisin.

Psykiatrinen sairaanhoitaja

Opiskelijoilla on mahdollisuus tukea antaviin keskusteluihin psykiatrisen sairaanhoitajan kanssa. Keskusteluihin ohjaututaan terveydenhoitajan kautta. Eurytmiaaterapeutti Opiskelijat voivat ottaa yhteyttä eurytmiaaterapeuttiin ja varata keskusteluajan. Heillä on halutessaan mahdollisuus erityiseurytmiajaksoon. Pedagoginen lääkäri Opiskelijoilla on mahdollisuus hakeutua pedagogisen lääkärin vastaanotolle. Vastaanotolle pääsee eurytmiaaterapeutin kautta.

Palveluiden kohdentaminen yksittäisiin opiskelijoihin, opiskeluyhteisöön ja yhteistyöhön liittyviin tehtäviin sekä opiskelijahuollon kehittämiseen ja seurantaan.

Esim. työajan käyttö ja mahdolliset painotukset yksilökohtaisen (esim. jos paljon tuen tarvetta, todetaan avoimesti tässä), yhteisöllisen ja arviointi- ja kehittämistyön kesken; missä on mahdollista olla mukana, mitä asiantuntijuuksia mihinkin tehtäviin tarvitaan ja edellytetään?

Erityisopettajan ja opinto-ohjaajan opiskeluhuoltopalvelut jakautuvat yksilökohtaiseen ja yhteisölliseen tukeen. Yhteisöllisestä tuesta vastaa koulumme yläasteryhmä yhdessä opiskelijahuollon kanssa. Opiskelijakunnan ohjaava opettaja yhdessä opiskelijakunnan kanssa osallistuu myös yhteisölliseen tukeen.

Lukiokuraattorin ja –psykologin työn keskeinen tavoite on edistää opiskelijoiden opiskelua, kehitystä sekä hyvinvointia ensisijaisesti yhteisötason työnä. Opiskeluhuoltolain mukainen yhteisöllinen työ on psykologisen ja sosiaalisen tiedon hyödyntämistä lukion arjen toimintojen suunnittelussa lukion hyvinvoinnin ja turvallisuuden lisäämiseksi. Lukiopsykologi ja –kuraattori osallistuvat lukion opiskeluhuollollisen työn suunnitteluun, kehittämiseen, toteuttamiseen ja arviointiin lukion monialaisessa opiskelijahuoltoryhmässä. Lukiokuraattori ja –psykologi toteuttavat lukiossa vuosiluokkakohtaista työskentelyä, ryhmämuotoista toimintaa erilaisissa teemoissa, osallistuvat lukion tapahtumiin ja hyvinvointipäiviin jne. Kuraattorit ja psykologit voivat tarjota opettajille konsultaatiokeskusteluja sekä osallistua opettajien kokouksiin ja koulutuspäiville sekä lukion erilaisiin tilaisuuksiin. Kuraattori ja psykologi osallistuvat lukion kriisityön suunnitteluun ja toteutukseen. Lukuvuonna 20-21 kokeillaan lukiokuraattorin ja -psykologin matalan kynnyksen walk in -aikoja.

Nuorten kanssa työskennellessä kuraattorin ja psykologin keskeisenä tavoitteena on tukea opiskelijoiden opiskelua, hyvinvointia sekä psyykkisiä ja sosiaalisia valmiuksia. Työ on luonteeltaan ennaltaehkäisevää, tavoitteellista ja voimavarakeskeistä. Työskentely tapahtuu tarvittaessa yhteistyössä vanhempien, opetushenkilöstön sekä muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskelijat voivat tulla asiakkuuteen oma-aloitteisesti ja vanhempien, lukion henkilökunnan tai ulkopuolisten tahojen ohjaamina. Asiakkuus voi alkaa myös opiskelijan ympärille kootun monialaisen ryhmän kautta. Lukiokuraattori ja -psykologi tekevät yhteistyötä tarvittaessa myös muun sosiaalisen verkoston sekä eri viranomais tahojen kanssa opiskelijan tarvitseman tuen turvaamiseksi.

Opiskeluterveydenhuollon tavoite on ylläpitää ja edistää opiskelijoiden terveyttä ja hyvinvointia seuraamalla ja edistämällä opiskelijoiden terveyttä ja opiskelukykyä sekä edistämällä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja opiskeluyhteisön hyvinvointia. Opiskelijaterveydenhuolto järjestää opiskelijoille terveyden- ja sairaanhoitopalveluja mukaan lukien mielenterveys- ja päihdetyö, seksuaaliterveyden edistäminen sekä suun terveydenhuolto. Opiskelijaterveydenhuollon tavoitteena on pyrkiä tunnistamaan mahdollisimman varhain opiskelijan erityisen tuen tai tutkimuksen tarve ja tarvittaessa ohjata jatkotutkimuksiin ja -hoitoon.

Opiskeluterveydenhuollon henkilöstö tukee yhteistyössä muun opiskelijahuollon kanssa erityisesti niitä opiskelijoita, joilla on vaikeuksia opinnoissa, kotona tai sosiaalisissa toimintaympäristöissä. Terveystarkastaja toimii mm. monialaisen opiskelijahuoltoryhmän jäsenenä tuoden opiskelijahuoltoon terveydenhuollollisen ammattiosaamisensa. Opiskelijakohtaisten terveystarkastusten lisäksi terveydenhoitaja osallistuu opiskelijahuoltoryhmän palaveriin sekä seuraa ja edistää opiskeluyhteisön hyvinvointia.

Oppilashuollon ohjausryhmä vastaa opiskeluhuollon kehittämisestä ja seurannasta.

YHTEISÖLLINEN OPISKELUHUOLTO

Yhteisöllisen opiskeluhuollon toimintamallit ja -suunnitelmat voivat olla opiskeluhuoltosuunnitelman liitteenä.

Toimenpiteet opiskeluyhteisön ja –ympäristön terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseksi sekä yhteistyö ja käytänteet yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

Miten, millä keinoin ja menetelmin seurataan, arvioidaan ja kehitetään opiskeluyhteisön ja opiskelijaryhmien hyvinvointia? Miten huolehditaan opiskeluympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja estettämyydestä – kaikissa tilanteissa? Minkälainen monialainen yhteistyörakenne edellä mainittuihin ja myös kolmen vuoden välein toteutettavien tarkastusten yhteyteen on muotoutunut? Tarkastusyhteenvetojen hyödyntäminen, seuranta, tiedottaminen ja muut ilmoitusmenettelyt?

Koulun kriisisuunnitelma ja pelastussuunnitelma pidetään ajantasaisina. Myös opiskelijoita voidaan ottaa mukaan suunnitelmien päivittämiseen. Toteutetaan turvallisuuskävely kerran lukuvuodessa henkilökunnalle ja opiskelijoille.

Luokkamuotoisen ja pienen lukion etuna on opiskelijoille helpommin muodostuva turvallisuuden tunne. Koulussamme kiinnitetään lisäksi huomiota luokan yhteishengen kehittämiseen ja luokanohjaajien tiiviiseen ja avoimeen kommunikaatioon opiskelijoiden kanssa. Etenkin lukion alkuvaiheessa luokanohjaajat ja tarvittaessa opinto-ohjaaja pitävät yhteyttä koteihin. Luokkakokouksia vanhempainiltoja järjestetään noin kerran lukukaudessa.

Lukuvuoden aikana koulutetaan uusia opiskelijatuutoreita. Tuutoreiden tehtävänä on olla mukana ryhmäyttämässä uusia lukiolaisia sekä olla heidän tukena opinto-opintojen eri vaiheissa.

Lukiokuraattori ja –psykologi osallistuvat yhteisötasolla lukion yhteisölliseen työhön ja opiskelijahuollon kehittämiseen opiskeluhuoltoryhmän kautta.

Terveystarkastukset osallistuu opiskelijakohtaisten terveystarkastusten lisäksi opiskelijahuoltoryhmän palaveriin sekä seuraa ja edistää opiskeluyhteisön hyvinvointia.

Pandemiatilanne huomioidaan yhteisöllisessä opiskeluhuollossa sekä lähi- että etätapaamisten toimintatavoissa ja sisällöissä.

Lukiokohtaisen opiskeluhuoltoryhmän kokoonpano, tehtävät ja toimintatavat sekä aikataulutus

Keskeinen tehtävä on yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen opiskelijahuollon toteuttaminen ja kehittäminen.

Sovitaan kokoonpanosta, tehtävistä (myös ajankohtaiset kehittämistehtävät), kokoontumis- ja kirjaamiskäytännöistä (kokousmuistio) ja muista ryhmän yhteistyömuodoista. Sovitaan myös ryhmän konsultoivasta roolista ja tehtävästä opettajille (nimetön konsultaatio).

Tarkennetaan, keiden ulkopuolisten tahojen kanssa ja millä tavoin yhteisöllistä opiskelijahuoltoa toteutetaan ja kehitetään.

Opiskeluhuoltoon koulussamme osallistuvat lukion erityisopettaja, opinto-ohjaaja, oppilashuoltoryhmän puheenjohtaja, opiskelijakunnan ohjaava opettaja tai aineenopettaja tarvittaessa, opiskelijaedustaja tarvittaessa, terveydenhoitaja sekä psykologi ja kuraattori. Psykiatrinen sairaanhoitaja osallistuu mahdollisuuksien mukaan. Opiskelijakunnan edustajat kutsutaan kerran lukukaudessa opiskelijahuollon kokoukseen.

Opiskeluhuoltoryhmä kokoontuu noin kuuden viikon välein. Kokouksista kirjoitetaan muistio. Opiskeluhuoltoryhmä suunnittelee yleistä opiskeluhuollon tukea ja toimenpiteitä, kuten hyvinvointikyselyä ja opiskelijakunnan kanssa yhdessä järjestettäviä tapahtumia. Lukioluokkien edustajat käyvät opiskeluhuollon kokouksessa kertomassa hyvinvointikuulumiset kevätlukukaudella.

Opettajat voivat tarvittaessa konsultoida ketä tahansa opiskeluhuoltoryhmän jäsentä opiskeluhuollollisessa asiassa.

Yhteistyö nuorisopalveluiden, lastensuojelun ja poliisin sekä muiden opiskeluhuollon kehittämiseen tarvittavien tahojen kanssa

Mitä eri toimintamalleja, vuosittaisia käytänteitä, sopimuksia, konsultaatiota tai yhteistä toimintaa yms. on sovittu/halutaan kehittää opiskelijahuollon monialaisessa yhteistyössä? Mitä käytänteitä on hyvä jatkaa?

Mahdollisuuksien mukaan ja tarpeen ilmaantuessa tehdään yhteistyötä nuorisopalveluiden, Byströmin nuorten palvelujen, lastensuojelun, poliisin, seurakunnan, Oulun ammattikorkeakoulun ja Vuolle ry:n Tyttöjen ja Poikien talojen kanssa.

Yhteistyö terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välillä

Mitä toimintatapoja, yhteistä suunnittelua ja työmuotoja (yksilökohtaiset, ryhmät, yhteisölliset) toteutetaan opiskeluterveydenhuollon, terveystiedon opetuksen ja tarvittaessa muiden tahojen kesken?

Opiskeluterveydenhuollossa ja terveystiedon opetuksessa on keskeisenä näkökulmana ehkäisevä terveydenhuolto. Terveystiedon opettaja voi tarvittaessa toimia asiantuntijana eri oppitunneilla. Yhteisöllistä toimintaa edustavat eri aiheiset terveys- ja hyvinvointipysäkit, joiden toteuttamiseen osallistuu terveydenhoitajan kanssa muuta opiskeluhuollon henkilökuntaa tai muita yhteistyökumppaneita. Lisäksi terveystiedon opetuksessa on tehty yhteistyötä SPR:n Veripalvelun kanssa.

Lukiokohtaiset kuvaukset seuraavista:

- **opiskeluun osallistumisen seuranta, poissaolojen ehkäiseminen ja niihin puuttuminen**

Aineenopettajat merkitsevät opiskelijoiden myöhästymiset ja poissaolot wilmaan. Luokanohjaajien tehtävä on seurata poissaoloja ja tiedottaa alaikäisten vanhemmille (ja 18-vuotiaidenkin vanhemmille, mikäli niin on erikseen sovittu). Luokanohjaajat keskustelevat opiskelijoiden kanssa poissaolojen syistä ja ohjaavat tarvittaessa opiskelijoita tuen piiriin poissaoloihin puuttumisen mallin mukaisesti.

- **esteetön opiskeluympäristö, tapaturmien ehkäiseminen, ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus**

Lukio-opetus tapahtuu koulurakennuksen toisessa kerroksessa tai kellarissa eikä kumpaankaan ole pääsyä hissillä. Luokkaympäristöt pidetään turvallisina ja opiskelijoille neuvotaan oikeat työtavat tapaturmien välttämiseksi. Opettajat tietävät ensiapulaukkujen sijainnit ja osaavat antaa ensiapua. Terveystiedon opettajan ollessa paikalla käännetään ensisijaisesti hänen puoleensa, muutoin opiskelijat ohjataan omalle terveysasemalleen tai virka-ajan ulkopuolella yhteispäivystykseen.

- **päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen**

Suomen lakien ja koulumme järjestyssääntöjen mukaan koulussamme ei saa tupakoida eikä olla alkoholin tai huumeiden vaikutuksen alaisena. Luokanohjaajat ilmoittavat alaikäisten opiskelijoiden vanhemmille tupakoinnista. Jos alaikäinen opiskelija on selvästi päihteiden vaikutuksen alainen, on koululla velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus vanhemmille ilmoittamisen lisäksi. Koulussamme kannustetaan opiskelijoita terveisiin elämäntapoihin.

- **suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä** (kuvattu yksityiskohtaisesti ops:n perusteiden oph:n määräyksessä 4/011/2014). Suunnitelma päivitetään vuosittain.
- **toiminta äkillisissä kriiseissä sekä uhka- ja vaaratilanteissa** (kuvattu yksityiskohtaisesti ops:n perusteiden oph:n määräyksessä 4/011/2014) Nuottasaari-talolla on yhteinen pelastussuunnitelma, jota päivitetään vuosittain.

YKSILÖKOHTAINEN OPISKELIJAHUOLTO

Opiskeluhuoltopalveluiden järjestäminen, keskinäinen työn- ja vastuunjako ja palveluiden järjestämiseen tarvittava yhteistyö

Varhaisen tuen turvaaminen ja ongelmien ehkäisy tärkeää, tavoitteena seurata ja edistää opiskelijoiden kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä, hyvinvointia ja opiskelemista. Opiskelijoiden yksilölliset edellytykset, voimavarat ja tarpeet otetaan huomioon sekä tuen rakentamisessa että arjessa.

Kun koulussa herää huoli opiskelijan opiskeluhuollollisessa asiassa, opettaja keskustele asiasta opiskelijan ja/tai hänen huoltajansa kanssa, ja ohjaa opiskelijan tarvittavan tuen piiriin (oppilaitoksen tason opiskeluhuollollinen tuki kuten psykologi, kuraattori, kouluterveydenhoitaja tms. tai tukitaho voi olla muu opiskeluhuollon palvelu/ erityisen tuen tarpeessa olevia nuoria tukeva toiminta esimerkiksi Lasten- ja nuorisopsykiatrisen työryhmä, nuorisotoimen palvelut, kolmannen sektorin palvelut).

Pandemiatilanne huomioidaan yksilöllisessä opiskeluhuollossa sekä lähi- että etätapaamisissa.

Jos on aihetta kutsua koolle monialainen asiantuntijaryhmä, niin opettaja voi konsultoida ensin jotain opiskelijahuoltoryhmän jäsentä. Sen jälkeen kutsutaan koolle ne opiskeluhuollon henkilöt, joiden läsnäolo katsotaan tärkeäksi yhdessä nuoren (ja huoltajien, jos alle 18 vuotta vanha) kanssa (monialainen asiantuntijaryhmä). Ryhmän tapaamisista ja tukitoimien etenemisestä laaditaan muistio Wilmaan.

Opiskelijat voivat ottaa yhteyttä **erityisopettajaan** ja varata keskusteluajan. Lisäksi erityisopettajalla on osan vuodesta viikoittainen vastaanottoaika, jonne voi varata ajan tarvittaessa. Erityisopettaja tapaa kaikki lukion opiskelijat vuoden aikana muiden opettamiensa aineiden kursseilla.

Opiskelijat voivat ottaa yhteyttä **opinto-ohjaajaan** ja varata keskusteluajan. Opinto-ohjaaja tapaa kaikki lukion opiskelijat vuoden aikana opinto-ohjauksen kursseilla ja yksittäin ohjaustapaamisissa.

Opiskelijat voivat hakeutua oma-aloitteisesti keskustelemaan lukiokuraattorin tai lukiopsykologin kanssa. He voivat ohjautua myös opinto-ohjaajien, vanhempien, opettajan, terveydenhoitajan tai muun henkilön suosittelemana. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaan oppilaitoksen ja opiskeluhuollon henkilöstöön kuuluva, joka arvioi opiskelijan olevan tuen tarpeessa, on velvollinen ottamaan viipymättä yhteyttä psykologiin tai kuraattoriin yhdessä opiskelijan kanssa. Hänen tulee antaa tiedossaan olevat tarvittavat tiedot tuen tarpeen arvioimiseksi. Jos yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä, ohjaava taho antaa opiskelijalle tiedon yhteydenotosta ja mahdollisuus keskustella yhteydenottoon liittyvistä syistä. Opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle on annettava tieto yhteydenotosta, jollei muualla toisin säädetä.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaan opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä pyynnön saapumisesta. Kiireellisissä tapauksissa keskustelu aika tarjotaan samalle tai seuraavalle päivälle. Kiireellisyysarvion tekee psykologi tai kuraattori. Mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä myös huoltajan tai muun henkilön yhteydenoton perusteella. Jos kyseessä on yhteydenottajan neuvonta ja ohjaus tai keskustelun järjestäminen on ilmeisen tarpeeton, ei henkilökohtaista aikaa varata.

Lukiokuraattori on lukion sosiaalityöntekijä ja hän tukee työllään opiskelijoiden hyvinvointia, arjen sujumista, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyä sekä vuorovaikutussuhteita. Lukiokuraattorin työn keskiössä ovat esimerkiksi opiskeluun, kaverisuhteisiin ja perhetilanteeseen liittyvät pulmat tai opiskelijan elämässä tapahtuvat muutokset. Lukiokuraattorilta voi saada ohjausta taloudellisissa asioissa, kuten opintotukeen ja asumiseen liittyvissä kysymyksissä.

Lukiopsykologi tukee opiskelijoiden psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia, tervettä iänmukaista kasvua ja kehitystä. Lukiopsykologiin voi olla yhteydessä opiskelun, itsetunnon, mielialan, ihmissuhteiden tai muiden elämänalueiden pulmissa.

Tarvittaessa lukiokuraattori ja -psykologi toimivat yhteistyössä muiden sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluiden toimijoiden kanssa.

Opiskelijaterveydenhuolto

Opiskelijaterveydenhuollon tavoitteena on edistää ja ylläpitää opiskelijoiden terveyttä ja hyvinvointia. Opiskeluterveydenhuollosta vastaa terveydenhoitaja yhdessä lääkärin kanssa. Terveystarkastuksen jokaiselle ensimmäisen vuosikurssin opiskelijalle ja lääkäri toisen lukuvuoden tytöille. Pojilla lääkärin tarkastuksen korvaa kutsuntatarkastus. Opiskelijalle sovitaan kontrollikäyntejä terveyden seuraamiseksi, mikäli hänen hyvinvointinsa niin edellyttää. Tarvittaessa opiskelija ohjataan jatkotutkimuksiin. Terveystarkastuksen avulla saadaan kokonaiskäsitys opiskelijan terveydestä ja hyvinvoinnista sekä ohjataan opiskelijaa tekemään terveyttä edistäviä valintoja. Huomiota kiinnitetään opiskelijan elämäntilanteeseen, opiskelumotivaatioon ja terveysriskeihin. Opiskelijan terveydentilaa arvioidaan erityisesti opinnoista selviytymisen kannalta. Terveystarkastusten lisäksi opiskelija voi myös itse varata halutessaan ajan vastaanotolle. Terveystarkastus ja lääkäri voivat tarvittaessa ohjata opiskelijan lukionkuraattoriin, lukionpsykologin tai sosiaali- ja terveystieteiden palveluihin.

Psykiatrisen sairaanhoitaja

Opiskelijoilla on mahdollisuus tukea antaviin keskusteluihin psykiatrisen sairaanhoitajan kanssa. Keskusteluihin ohjaututaan terveydenhoitajan kautta.

Eurytmia-terapeutti Opiskelijat voivat ottaa yhteyttä eurytmia-terapeuttiin ja varata keskusteluajan. Heillä on halutessaan mahdollisuus erityiseurytmiajaksoon. Erityiseurytmiajakson päämääränä on elvyttää ja vahvistaa opiskelijoiden terveyttä ja hyvinvointia. Eurytmia-terapeutti tekee yhteistyötä pedagogisen lääkärin kanssa lähi- tai etäyhteyksin. **Pedagoginen lääkäri** Opiskelijoilla on mahdollisuus hakeutua pedagogisen lääkärin vastaanotolle. Vastaanotolle pääsee eurytmia-terapeutin kautta.

Yksilökohtaisen asiantuntijaryhmän toimintatavoista ja käytänteistä sopiminen ja yksilöllisten tukitoimien järjestämisen periaatteet

Kootaan yksittäisen opiskelijan tai opiskelijaryhmän tuen tarpeen selvittämiseksi ja opiskeluhuollon palvelujen järjestämiseksi yhteistyössä opiskelijan ja tarvittaessa huoltajan/jien kanssa. Ryhmän kokoaa se opetushenkilöstön tai opiskeluhuollon palveluiden edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Ryhmän kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan. Ryhmään nimeäminen edellyttää aina opiskelijan tai huoltajan suostumusta. Ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön.

Otetaan huomioon opiskelijan osallisuus, omat toivomukset ja mielipiteet häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti.

Yksilökohtainen asiantuntijaryhmä pohtii opiskelijan tilanteeseen liittyviä ratkaisuja ja sopii keskuudessaan, kuka vastaa jatkotoimenpiteistä milloinkin osin. Ryhmä sopii tilanteen seurannasta. Tukitoimien järjestämisen periaatteena on opiskelijan hyvinvoinnin ja koulunkäynnin jatkumisen turvaaminen. Toimenpiteitä suunniteltaessa huomioidaan ennen kaikkea opiskelijan etu.

Opiskeluhuoltokertomuksen laatiminen ja säilytys

Asiantuntijaryhmän tapaamisista laaditaan opiskeluhuoltokertomus (erilliselle lomakkeelle wilmaan). Ryhmän vastuuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi olennaiset ja tarpeelliset asiat opiskeluhuoltokertomukseen, tarvittaessa kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Yksilökohtainen opiskeluhuoltokertomus laaditaan jatkuvaan muotoon, joka etenee aikajärjestyksessä.

Opiskeluhuoltokertomus täytetään tapaamisen aikana tai mahdollisimman pian tapaamisen jälkeen. Jos sivulliselle (asiantuntijaryhmän ulkopuoliset hlot) annetaan opiskeluhuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja millä perusteella tietoja on luovutettu.

Yhteistyö opiskelijan opintojen ohjauksessa ja jatko-opintojen suunnittelussa

Eri koulutusasteiden välinen vuorovaikutus on tärkeää pohdittaessa opiskelijahuollon toimintaa kokonaisuutena. Yhtenäiset käytännöt tukevat eri kehitysvaiheissa opiskelijoiden terveyttä, hyvinvointia ja opiskelua. Mitä eri toimintamalleja, vuosittaisia käytänteitä, sopimuksia, tietojenvaihtoa, konsultaatiota yms. sovelletaan siirtymävaiheissa, opiskelijan opintojen ohjauksessa ja opiskelijahuollon monialaisessa yhteistyössä?

Opiskelijakohtainen tiedonsiirto toteutetaan aina yhteistyössä opiskelijan ja hänen huoltajansa kanssa. Jos opiskelija siirtyy toisen opetuksen tai koulutuksen järjestäjän opetukseen tai koulutukseen, aikaisemman opetuksen järjestäjän on pyydettävä opiskelijan tai tarvittaessa hänen huoltajansa suostumus siihen, että uudelle opetuksen järjestäjälle voidaan siirtää opiskeluhuollon asiakasrekisteristä sellaiset salassa pidettävät tiedot, jotka ovat tarpeellisia opiskeluhuollon jatkuvuuden kannalta.

Oulun perusopetusta tarjoavien koulujen ja toisen asteen oppilaitosten kesken on sovittu, että perusopetus laatii oppilaasta siirto-HOJKSin ja perusopetuksen opinto-ohjaajat huolehtivat asiakirjan siirtymisen toisen asteen oppilaitokseen. Siirto-HOJKSiin kirjataan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot.

Opiskelijat osallistuvat opinto-ohjauksen kursseille ja keskustelevat vuosittain opinto-ohjaajan kanssa yksilökohtaisesti opintojen ohjaukseen ja jatko-opintojen suunnitteluun liittyen. Kaikki aineenopettajat ohjaavat omien aineiden opiskelua. Lisäksi luokanohjaajat seuraavat opiskelijan opintojen edistymistä ja hyvinvointia yhdessä opinto-ohjaajan kanssa.

Opinto-ohjaaja vastaa tiedonsiirrosta, jos opiskelija siirtyy toiseen toisen asteen oppilaitokseen.

Sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestämiseen liittyvä yhteistyö

Menettelytavat, sopimukset ja niistä tiedottaminen

Lähtökohtaisesti opiskelijat vastaavat itse sairauden hoidostaan, lääkityksestään ja erityisruokavalion noudattamisesta. Koulun ruoantoimittaja tarjoaa laktoosittoman, maidottoman, sianlihattoman, gluteenittoman ja kasvisruokavalioon sopivan vaihtoehdon. Tarvittaessa sovitaan opiskelijan ja huoltajien kanssa yksilökohtaisesti esimerkiksi tarpeellisten lääkkeiden säilyttämisestä ja järjestelyistä koulun retkillä ja matkoilla.

Opiskeluterveydenhuollon sairaanhoitopalveluiden järjestämistapa ja ohjaus niihin hakeutumiseksi

Lukiolaiset saavat lääkärinpalvelut joko oman asuinalueensa terveysasemalta tai siltä terveysasemalta jonka alueella oppilaitos sijaitsee. Lukion 2. vuoden tytöille tarjotaan yksi lääkärin tekemä terveystarkastus. Pojille järjestettävä kutsuntaterveystarkastus vastaa lukion lääkärintarkastusta. Lukiolaisten terveydenhuoltopalvelut kuuluvat myös ulkopaikkakuntalaisille opiskelijoille ja ovat maksuttomia lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitopalveluja. Virka-ajan jälkeen kiireellisissä sairaustapauksissa opiskelijat voivat ottaa yhteyttä Oulun seudun yhteispäivystykseen.

Yhteistyö ulkopuolisten toimijoiden kanssa

Opiskelijan tai huoltajan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella asian käsittelyyn voi osallistua tarvittavia opiskeluhuollon yhteistyötahoja tai opiskelijan läheisiä. Ryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa opiskelijan asiassa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta.

YHTEISTYÖ OPISKELIJOIDEN JA HEIDÄN HUOLTAJIENSA KANSSA

Toimenpiteet osallisuuden edistämiseksi ja yhteistyön järjestämiseksi

*Kuvataan opiskelijoiden ja huoltajien osallisuutta edistävät toimenpiteet ja työtavat, tiedottamiskäytännöt ja **osallistuminen oppilaitoksen vuosittaisen suunnitelman laatimiseen** ja toiminnan arviointiin, opiskeluruokailun suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin, oppilaitoksen tilojen ja piha-alueiden sekä järjestyssääntöjen laatimiseen. Näitä*

toimenpiteitä viedään eteenpäin opiskelijahuollon yhteistyönä. Kuvataan myös oppilaskuntien toiminta osana koulun opiskelijahuollon kokonaisuutta ja osallisuutta.

Lukiolaisten vanhemmille järjestetään vanhempainiltoja 1-2 kertaa lukukaudessa. Tällöin vanhempien kanssa keskustellaan luokan kuulumisista sekä suunnitellaan yhteisiä varainkeruuprojekteja opintomatkaan liittyen. Muuhun koulun toimintaan vanhemmilla on mahdollisuus osallistua koulun johtokunnan työryhmien kautta.

Lukion opiskelijat kuuluvat opiskelijakuntaan, jonka keskuudesta valitaan hallitus. Opiskelijakunnan tavoitteena on järjestää opiskelijoiden suunnittelema ja vetämä tapahtumapäivä kerran lukukaudessa. Opettajat tukevat opiskelijakunnan toimintaa ja osallistuvat itsekin opiskelijakunnan järjestämiin tapahtumiin. Lukion opiskelijakunnan hallitus kokoontuu pääosin itsenäisesti ajaakseen lukiolaisten asioita, mutta voi myös osallistua yläluokkien oppilaskunnan kanssa yhteisiin kokouksiin. Opiskelijakunnan edustaja(t) voi osallistua opiskelijahuollon kokouksiin ja olla osallisena päätöksenteossa koskien yhteisöllistä tukea.

Menettelytavat ja tietojen käsittely yksittäisen opiskelijan asioissa

Kuvataan toimintatavat, miten opiskelijoille ja heidän huoltajilleen annetaan tieto käytettävissä olevasta opiskeluhuollosta ja heitä ohjataan hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhuollon palveluja.

Koulun opiskeluhuollosta tiedotetaan lukion nettisivuilla, wilmassa, luokkien ilmoitustauluilla, luokanohjaajien tunneilla sekä vanhempainilloissa.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaan lukion ja opiskeluhuollon henkilökunnalla on velvollisuus ohjata opiskelijaa hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhuollon etuuksia ja palveluja.

Menettelytavat opiskelijan itsenäinen aseman huomioimisessa opiskeluhuollon asiakkaana ja suostumuksen hakeminen opiskelijalta ja tarvittaessa tämän huoltajalta

Opiskeluhuollollisessa asiassa keskustellaan ensin opiskelijan kanssa ja mietitään, miten asiassa edetään. Opiskelijan kanssa keskustellaan myös siitä, otetaanko huoltajiin yhteyttä, mutta mikäli huoli on suuri, voidaan toimia myös alaikäisen opiskelijan toiveen vastaisesti.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukainen opiskeluhuolto ja sen palvelujen vastaanottaminen on opiskelijalle ja huoltajalle vapaaehtoista. Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäiseltä käyttämästä opiskeluhuollon palveluita.

Menettelytavat opiskelijan toiveiden huomioimisessa häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa sekä huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaan opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan ja huoltajan kanssa. Opiskelijan omat toivomukset ja mielipiteet on otettava huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytysten mukaisesti.

Menettelytavat opiskelijan kehitystason ja edun toteutumisen arvioimiseksi opiskeluhuollon sosiaali- ja terveydenhuoltohenkilöstön toimesta

Alaikäinen ja muu vajaavaltainen voi ottaen huomioon hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muut henkilökohtaiset ominaisuutensa sekä asian laatu, painavasta syystä kieltää huoltajaansa tai muuta laillista edustajaansa osallistumasta itseään koskevan opiskeluhuoltoasian käsittelyyn sekä antamasta itseään koskevia salassa pidettäviä opiskeluhuollon tietoja huoltajalleen tai muulle lailliselle edustajalleen, jollei se ole selvästi hänen etunsa vastaista tai kyseessä ole lastensuojelullinen asia. Arvion vajaavaltaisen edun toteutumisesta tekee opiskeluhuollon henkilöstöön kuuluva sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilö. Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä opiskeluhuollon palveluita.

Ensisijaisesti terveydenhoitaja kuuntelee ja keskustelea opiskelijan kanssa. Tarvittaessa terveydenhoitaja pyytää työpariksi koululääkärin tai muun opiskeluhuollon työntekijän.

Menettelytavat yksittäistä opiskelijaa koskevan asian käsittelyssä monialaisessa asiantuntijaryhmässä

Monialainen yksilökohtainen asiantuntijaryhmä kootaan tapauskohtaisesti yksittäisen opiskelijan tueksi. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaan asian käsittely yksittäisen opiskelijan tueksi koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä perustuu opiskelijan tai, jollei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumukseen. Opiskelijan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua tarvittavia opiskeluhuollon yhteistyötahoja taikka opiskelijan läheisiä. Jos alaikäisellä ei ikänsä tai kehitystasonsa vuoksi ole edellytyksiä arvioida itsenäisesti asian merkitystä, huoltaja tai muu laillinen edustaja voi antaa siihen suostumuksen hänen sijastaan.

Yksittäistä opiskelijaa koskevan asian käsittelystä monialaisessa asiantuntijaryhmässä laaditaan opiskeluhuoltokertomus. Kertomukseen kirjataan tiedot, jotka kuvaavat opiskeluhuollon tarvetta sekä suunniteltuja ja toteutettuja yksilöllisiä opiskeluhuollon tukitoimia.

OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMAN TOTEUTTAMISEN SEURANTA

Opetuksen järjestäjä seuraa lukion opiskeluhuoltosuunnitelman toteutumista

Lukiokohtaisen suunnitelman vastuutaho

Lukion opiskeluhuoltoryhmä apulaisrehtorin johdolla vastaa lukion suunnitelman laadinnasta. Jokainen ammattiryhmä vastaa omaa työtään koskevan tekstin sisällöstä.

Seurattavat asiat ja tiedonkeruumenetelmät

Kuvataan toimenpiteet suunnitelman toteuttamiseksi ja seuraamiseksi: seurattavat asiat ja käytettävät menetelmät tietojen kokoamiseksi ja käsittelemiseksi.

Seurataan sekä yksilöllisen että yhteisöllisen tuen toteutumista ja käytäntöjen muodostumista. Pyritään kehittämään toimintaa jokaisena lukuvuotena. Seurannan pohjana ovat palautteet opiskelijoilta ja opettajilta, kyselyn tulokset sekä palveluiden käyttömäärät.

Seurannan aikataulu

Oppilaitoskohtainen sopimusten, kehittämiskohteiden yms. seuranta-aikataulu.

Lukukauden lopuksi arvioidaan valittua teemaa ja valitaan seuraava kehittämiskohde tulevalle lukukaudelle.

Opiskeluhuoltosuunnitelma tarkistetaan aina lukuvuoden alussa.

Seurantatietojen käsittelytavat ja hyödyntäminen sekä niistä tiedottaminen opiskelijahuollon kehittämiseksi

Kuvataan seurantatietojen käsittely ja hyödyntäminen opiskelijahuollon kehittämisessä sekä keskeisistä tuloksista tiedottaminen opiskelijoille, huoltajille ja tarvittaville yhteistyötahoille.

Järjestettyjen kyselyiden tuloksista tiedotetaan opiskelijoita ja huoltajia. Opiskelijakunnan hallitus osallistuu erilaisten tapahtumien palautteiden käsittelyyn.

Opiskeluhuoltoa kehitetään saadun palautteen perusteella resurssien mukaan.

11. Oppiaineet

11.1. Äidinkieli ja kirjallisuus (AI)

Oppiaineen tehtävä

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävänä on kehittää opiskelijoiden kielitaitoa, vuorovaikutustaitoa ja monilukutaitoa. Opiskelu syventää kiinnostusta kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin sekä lisää tietoisuutta omista taidoista viestijänä ja kielenkäyttäjänä. Opiskelu tukee kielitietoisuuden kehittymistä, kulttuurista yleissivistystä sekä oppimista kaikissa oppiaineissa. Tavoitteena on, että opiskelijat oppivat sellaisia tietoja ja taitoja, jotka tukevat jatkoopintoja ja aktiivista kansalaisuutta.

Oppiaineena äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen tieto-, taito- ja kulttuuriaine. Oppiaineessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja viestintätieteiden sekä kulttuurintutkimuksen tarkastelemat ilmiöt. Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu tutustuttaa kulttuuriperintöön ja sen eri muotoihin, sanataiteeseen sekä media- ja viestintäkulttuuriin.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, tekstien tulkintaan, aktiiviseen tiedonhankintaan sekä tiedon kriittiseen käsittelyyn ja eettiseen pohdintaan. Opiskelu kehittää ajattelemisen ja oppimaan oppimisen taitoja, metakielellisiä taitoja ja luovuutta. Tavoitteena on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja monimuotoisten tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja.

Kielitieto integroidaan oppiaineen muihin sisältöihin, ja sen opiskelu kehittää tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja. Kirjallisuuden opiskelun tavoitteena on sekä kauno- että tietokirjallisuuden ymmärtäminen, elämyksellinen lukeminen sekä tekstien analysoinnin ja tulkinnan taitojen kehittyminen. Kirjallisuuden opiskelu tukee esteettisen ja eettisen pohdinnan kehittymistä ja antaa aineksia luovuuden, vuorovaikutustaitojen ja oman ilmaisun kehittämiseen. Medialukutaidon opiskelu syventää mediatekstien ja -sisältöjen kriittisen lukemisen, tuottamisen ja tulkitsemisen taitoja sekä mediakulttuurin ymmärtämistä ja auttaa omaksumaan aktiivisen ja vastuullisen kansalaisen taitoja.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypillisiä tekstejä ovat fiktiiviset ja asiatekstit, mediatekstit sekä institutionaaliset ja arkikeskustelut.

Äidinkieli ja kirjallisuus on osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi kielten roolia oppimisessa. Kielten opiskelu kehittää opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten ja muiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetuksessa otetaan huomioon Suomen kielellinen moninaisuus, suomen ja ruotsin kielen asema kansalliskielinä sekä saamen kielet maan alkuperäiskansan kielinä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa tehdään yhteistyötä kirjastojen kanssa. Lisäksi hyödynnetään muita vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten teattereita, museoita ja arkistoja sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijalle riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä. Tekstejä tuotetaan ja tulkitaan sekä itsenäisesti että vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa toteutetaan oppiaineen tavoitealueiden integraatiota. Eri oppimäärät tekevät yhteistyötä sekä toistensa että muiden oppiaineiden kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen karttuu äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa oppiaineen sisäisinä ja oppiainerajat ylittävinä teemoina ja osaamisalueina. Oppiaine on osa lukion kulttuuri-, media- sekä kansalais- ja demokratiakasvatusta.

Laaja-alaisista osaamisen alueista korostuvat äidinkielessä ja kirjallisuudessa **monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen** sekä **yhteiskunnallinen osaaminen**. Opiskelussa opitaan kielen, ilmaisun, tekstien ja vuorovaikutuksen keinoja rakentaa merkityksiä ja yhteyksiä ihmisten välille. Vaikuttamisen, argumentoinnin, omien tekstien tuottamisen sekä vuorovaikutustaitojen kehittyminen tukee aktiivisen kansalaisen ja työelämätaitoja. Kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon, tekstien tuottamisen taitojen, monilukutaidon sekä kielitietoisuuden ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen tukee opiskelua ja oppimista kaikissa oppiaineissa sekä oppiaineiden yhteistyössä. Taitojen kehittyminen edellyttää pitkäjänteistä, luovaa, tutkivaa, toiminnallista ja prosessimaista työskentelyä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu vahvistaa **eettisyyttä, ympäristöosaamista** sekä **globaali- ja kulttuuriosaamista**, jotka otetaan huomioon opiskelun sisältöjen valinnassa. Opiskelu lisää ymmärrystä aikamme ajankohtaisista ympäristöhaasteista sekä antaa valmiuksia kestävän tulevaisuuden rakentamiseen. Mediataitojen sekä tiedonhankinta- ja tiedonhallintataitojen opiskelu kytkeytyy kriittiseen ja kulttuuriseen lukutaitoon ja eettisyyteen. Opiskelussa ohjataan kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen sekä identiteettien pohdintaan ja tunnistamiseen. Tavoitteena on ymmärtää omaa identiteettiä suhteessa suomalaiseen, eurooppalaiseen ja globaaliin kulttuuriin.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa saavutettava osaaminen tukee monin eri tavoin opiskelijan **hyvinvointiosaamisen** kehittymistä. Kielitietoisuuden, vuorovaikutusosaamisen ja monilukutaidon kehittyminen tukee ja vahvistaa opiskelijan identiteettien kehittymistä. Opiskelussa harjaannutaan oman ja toisten osaamisen rakentavaan arviointiin ja reflektointiin. Kulttuurin ja erityisesti kirjallisuuden opiskelun avulla syvennetään käsitystä elämästä, ihmisistä ja maailmasta. Oppiaine antaa välineitä omien ajatusten, tunteiden ja kokemusten kielentämiseen sekä oman elämäntarinan ja vahvuuksien hahmottamiseen. Oppiaine tukee keskeisiä elämänhallinnan taitoja: vuorovaikutus- ja tekstitaitoja sekä taitoa toimia vastuullisesti, eettisesti ja rakentavasti eri tilanteissa.

11.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus (AI1)

Oppiaineen tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää opiskelijan suomen kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta sekä monilukutaitoa, vuorovaikutustaitoja ja mediataitoja. Opiskelu syventää opiskelijan käsitystä kieli- ja kulttuuritietoisuuden, kielitaidon ja vuorovaikutusosaamisen merkityksestä yksilöiden identiteettien ja yhteisöjen rakentumisessa. Suomen kieli on sekä oppimisen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Opiskelu kartuttaa monipuolisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia teksti- ja vuorovaikutustaitoja. Opiskelussa tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen ja kirjallisuuden opintoja korkeasteella.

Suomen kielen ja kirjallisuuden oppimäärän opiskeluun kuuluu kokonaisteosten lukeminen ja laajojen tekstien kirjoittaminen. Pakollisten opintojen aikana luetaan vähintään kahdeksan kokonaisteosta, joista vähintään yksi on tietokirja.

Tavoitteet

Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissä
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoituksiperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja
- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstien tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa
- vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille
- syventää tietojään kielen rakenteista, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.

Osaamisen arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Suomen kielen ja kirjallisuuden

opinnoissa palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisen kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja -palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltäviä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

Oppimäärän arvioinnissa voi opintojaksojen arvosanojen keskiarvon lisäksi tai korottamiseksi käyttää päättöarvioinnin tukena oppiaineen yleisistä tavoitteita johdettuja arvioinnin kohteita, jotka ovat tavoitealueittain seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

- vuorovaikutustaitojen hallinta ryhmä- ja esiintymistilanteissa
- vuorovaikutustilanteiden ja -ilmiöiden ymmärtäminen

Tekstien tulkitseminen

- monimuotoisten tekstien, erityisesti mediatekstien analysoiminen ja tulkitseminen
- kauno- ja tietokirjallisuuden ymmärtäminen ja tulkitseminen
- tiedon ja tekstien arvioinnin taidot

Tekstien tuottaminen

- tekstilajien tuottaminen, erilaisten ilmaisukeinojen hallinta ja itsensä ilmaiseminen
- tekstien tuottamisen prosessien hallinta
- yleiskielen hallinta
- tiedonhankinnan taidot, lähteiden ja aineistojen arviointi ja käyttäminen

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

- kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen
- oppiaineeseen kytkeytyvien tiedonalojen kielten ymmärtäminen
- kielitiedon ja oppiaineen käsitteiden hallinta

Opintojen päättövaiheessa voidaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen arvioinnissa käyttää toisen asteen puheviestintätaitojen koetta (PUHVI-koetta).

Opintojaksot

Minä kulttuurin tekijänä, 15 op (OPJ2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Suomen historia ja kirjallisuus, 4 op (OPJ8)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Maailma muutoksessa, 4 op (OPJ10)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet
- osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kohderyhmän, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi
- erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus
- kielen- ja tekstinhuoltoa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen tulee esiin esimerkiksi monilukutaidon ja kriittisen lukutaidon kehittämisessä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen painottuu esimerkiksi kirjallisuuden aihepiirivalinnoissa.

Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (ÄI2)

Opintojakson moduulit

- Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (ÄI2), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli- ja tekstitietoisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan
- syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina
- ymmärtää kielen sosiaalisen luonteen ja merkityksen niin yksilön kuin yhteisöjen kannalta.

Keskeiset sisällöt

Kieli- ja tekstitietoisuus

- erilaiset käsitykset kielestä: kieli rakenteena, merkitysten muodostajana, sosiaalisena ja yhteisöllisenä ilmiönä sekä vallan välineenä
- monilukutaidon käsite, laaja tekstikäsite, tekstilajin käsite
- kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen näkyy opintojaksossa esimerkiksi monenlaisissa ryhmä- ja parityötavoissa, erilaisissa viestintätilanteissa, kuten palautteen antamisessa ja saamisessa ja kielitietoisuuden vahvistamisessa.

Vuorovaikutus 1, 1 op (ÄI3)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 1, 1 op (ÄI3), Pakollinen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää viestintärohkeuttaan, syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä
- syventää ryhmäviestintätaitojaan sekä oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä
- oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 1

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen
- vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä sekä ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio
- kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen konkretisoituu kirjallisen ja suullisen viestintärohkeuden tukemisessa. Käsiteltävät aiheet, aineistot ja opittavat taidot tukevat opiskelijan hyvinvointia ja identiteetin muodostumista.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen näkyy opintojaksossa esimerkiksi monenlaisissa ryhmä- ja parityötavoissa, erilaisissa viestintätilanteissa, kuten palautteen antamisessa ja saamisessa ja kielitietoisuuden vahvistamisessa.

Kirjallisuus 1, 2 op (ÄI4)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 1, 2 op (ÄI4), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee kauno- ja tietokirjallisuuden lajeja ja ilmaisukeinoja*
- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *ymmärtää kirjallisuuden monitulkintaisuutta.*

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 1

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa mediateksteissä*
- *kirjallisuuden tulkinnan erilaisia lähestymistapoja*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen tulee esiin esimerkiksi monilukutaidon ja kriittisen lukutaidon kehittämisessä. Tekstilajeissa tutustutaan tieto- sekä kaunokirjallisuuteen.

Tekstien tulkinta 1, 2 op (ÄI5)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 1, 2 op (ÄI5), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä, erityisesti mediatekstejä, sekä analysoimaan niiden ilmaisutapoja ja vuorovaikutusta
- perehtyy vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin sekä syventää niihin liittyviä tietoja ja taitoja.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 1

- sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot
- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- lähdekritiikki, tiedonhankinta ja -hallinta, tekijänoikeudet
- puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallista osaamista tukevat kriittinen lukutaito, yhteiskunnallisesti vaikuttaviin mediateksteihin tutustuminen, vaikuttamisen ja argumentoinnin erilaisiin keinoihin ja muotoihin perehtyminen sekä työelämän vuorovaikutustaitojen harjoittelu.

Kirjoittaminen 1, 1 op (ÄI6)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 1, 1 op (ÄI6), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kirjoittajana ja syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan
- syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin
- syventää taitoaan käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta.

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 1

- kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaaminen sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa

- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen konkretisoituu kirjallisen ja suullisen viestintärohkeuden tukemisessa. Käsiteltävät aiheet, aineistot ja opittavat taidot tukevat opiskelijan hyvinvointia ja identiteetin muodostumista

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen tulee esiin esimerkiksi kirjoittamisen prosessin kautta.

Vuorovaikutus 2, 1 op (ÄI7)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 2, 1 op (ÄI7), Pakollinen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 2

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen näkyy opintojaksossa esimerkiksi ryhmä- ja parityötavoissa sekä erilaisissa viestintätilanteissa.

Kirjallisuus 2, 2 op (ÄI8)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 2, 2 op (ÄI8), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa
- tuntee Suomen kirjallisuuden ja maailmankirjallisuuden keskeisiä teoksia ja teemoja sekä osaa analysoida niitä osana kulttuurikontekstia.

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 2

- Suomen kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä osana maailmankirjallisuutta
- kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen näkyy esimerkiksi kielen ja identiteetin pohtimisessa sekä maailmankirjallisuuteen ja Suomen kirjallisuuteen tutustumisessa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallista osaamista tukevat kriittinen lukutaito sekä yhteiskunnallisesti vaikuttavaan kirjallisuuteen tutustuminen.

Vuorovaikutus 3, 2 op (ÄI9)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 3, 2 op (ÄI9), Valinnainen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- monipuolistaa erityisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitojaan
- kehittää valmiuksiaan ymmärtää ja ratkoa vuorovaikutuksen ongelmia sekä toimia rakentavasti ja eettisesti erilaisissa, haastavissakin vuorovaikutustilanteissa sekä ymmärtää vuorovaikutuksen kulttuurisia piirteitä ja kontekstisidonnaisuutta
- syventää kykyään analysoida vuorovaikutusta erilaisista näkökulmista.

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 3

- opiskelussa ja työelämässä tarvittavat vuorovaikutustaidot, esimerkiksi kokouksiin, neuvotteluihin ja työhaastatteluihin liittyvät vuorovaikutustaidot
- oman idean tai näkemyksen vakuuttava esittäminen, argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja -suhteiden sekä niihin vaikuttavien tekijöiden analysointia sekä konfliktit ja ongelmanratkaisu ryhmässä
- dialoginen ja rakentava vuorovaikutus, vuorovaikutukseen liittyvä etiikka
- mahdollisesti osallistuminen toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen näkyy moduulissa esimerkiksi ryhmä- ja parityötavoissa sekä erilaisissa viestintätilanteissa.

Kirjoittaminen 2, 2 op (ÄI10)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 2, 2 op (ÄI10), Valinnainen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kirjallista ilmaisukykyään ja taitoaan tuottaa asiatyylinen, laajahko teksti aineistoja hyödyntäen
- kehittää kirjoittamisen prosessin hallintaansa ja taitoaan muokata tekstiään.

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 2

- kantaa ottavien ja pohtivien tekstien suunnittelu ja tuottaminen
- tiedonhallinnan taidot, lähteiden arviointi, lähdekritiikki, tekijänoikeudet
- kirjoittamisen eri vaiheiden ja ajankäytön hallinnan harjoittelu
- aiheen rajaaminen, näkökulman ja aineistojen valinta, aineistojen käyttötavat tekstissä
- tekstin muokkaaminen ja viimeistely, tekstin omaäänisyys, kielen- ja tekstinhuoltoa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen tulee esiin esimerkiksi kirjoittamisen prosessin kautta. Opintojaksolla perehdytään asiatekstin kirjoittamiseen.

Tekstien tulkinta 2, 2 op (ÄI11)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 2, 2 op (ÄI11), Valinnainen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan
- osaa analysoida, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä
- ymmärtää tekstin tavoitteiden ja kontekstin merkityksen tekstien tulkinnassa
- osaa esittää ja perustella tulkintansa teksteistä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 2

- monimuotoisten asia- ja mediatekstien ja fiktiivisten tekstien analyysi ja tulkinnan rakentaminen sekä käsitteiden käyttö
- erilaisia tapoja tulkita tekstejä
- tekstin sijoittaminen tilanne- ja kulttuurikontekstiinsa
- monimuotoisten tekstien tavat rakentaa merkityksiä, esimerkiksi ilmaisutavat ja -muodot sekä rakenteet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallista osaamista tukevat kriittinen lukutaito, yhteiskunnallisesti vaikuttaviin mediateksteihin tutustuminen sekä vaikuttamisen ja argumentoinnin erilaisiin keinoihin ja muotoihin perehtyminen.

Parsifal, 1 op (ÄI12)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu - hylätty).

Äidinkielen kertauskurssi abiturienteille, 1 op (ÄI13)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu - hylätty).

11.1.2. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (AI6)

Oppiaineen tehtävä

Opiskelijalle, jonka äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella, jolloin opiskelijan suomen kielen taito ei anna riittäviä edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Oppimäärän lähtökohtana on toisen kielen oppijan oppimistilanne: opiskelija oppii suomea suomenkielisessä ympäristössä, ja hänelle kehittyy vähitellen monipuolinen suomen kielen taito aiemmin oppimiensa kielten rinnalle. Oppimäärän tavoitteet ja sisällöt perustuvat perusopetuksessa tai muualla hankittuun suomen kielen perusteiden hallintaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen keskeinen tavoite on saavuttaa sellainen suomen kielen taito ja suomalaisen kulttuurin tuntemus, jolla opiskelija selviää jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää opiskelijan monikielisyyden kehittymistä, suomen kielen moniluku- ja vuorovaikutustaitoja sekä kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta. Yhteistyössä opiskelijan oman äidinkielen opetuksen sekä muiden oppiaineiden opetuksen kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus tukee opiskelijan kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentumista kulttuurisesti moninaisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa. Opetus syventää opiskelijan käsitystä kielitaidon, kielitietoisuuden sekä omien kielten ja kulttuurien merkityksestä yksilön identiteetille ja yhteisölle.

Suomen kieli on sekä oppimisen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Opetus edistää kielenoppimista kaikissa vuorovaikutustilanteissa. Kielen ja vuorovaikutustaitojen hyvä hallinta on merkityksellistä jatko-opintojen, työelämän ja arjessa selviytymisen kannalta.

Kaikissa moduuleissa kehitetään kirjoitetun kielen hallintaa, monilukutaitoa sekä puhe- ja vuorovaikutustaitoja sekä opitaan analysoimaan ja arvioimaan tekstejä ja vuorovaikutustilanteita kriittisesti osin jo aiemmin hankitun käsitteellisen osaamisen ja analysointitaitojen avulla. Näitä taitoja syvennetään ja laajennetaan kullakin opintojaksolla lukemalla erityisesti pitkiä kaunokirjallisia ja tietotekstejä sekä analysoimalla niitä itsenäisesti ja yhdessä. Pakollisten opintojen aikana luetaan vähintään neljä kokonaisteosta. Opetuksessa ohjataan pohtimaan kieli- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä jatko-opintojen kannalta sekä tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen opintoja korkea-asteella.

Tavoitteet

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kielitietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen esiintymis- ja ryhmäviestintätilanteissa*
- osaa arvioida, eritellä ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- ymmärtää yhä käsitteellisempää opetuspuhetta ja muodollisia puhetilanteita, osaa toimia niissä ja hallitsee niihin sopivia viestintä- ja vuorovaikutusstrategioita*

- on tietoinen vuorovaikutustilanteiden kulttuurisidonnaisuudesta ja osaa tarkastella ja tulkita erilaisia vuorovaikutustilanteita ja niiden etiikkaa

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää käsitteellisen kielen taitoaan sekä kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että ymmärtää monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, ja hyödyntää sopivia strategioita niiden lukemisessa ja tulkitsemisessa
- kehittää lukemalla sana-, fraasi- ja käsitevarantoaan sekä käsitystään kirjoitetun kielen rakenteista ja osaa arvioida tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, monipuolistaa lukemistoaan ja syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista sekä oppii lukemaan ja tulkitsemaan myös pitkiä tietotekstejä, kokonaisia kaunokirjallisia teoksia ja tietokirjoja
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää käsitteellisen kielen taitoaan sekä kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ilmaista ja perustella ajatuksiaan, valita tilanteeseen ja tarkoitukseen sopivan kielimuodon sekä käyttää aiheeseen sopivia kielen rakenteita, sanastoa, fraaseja ja käsitteitä
- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa
- vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisesti sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia

Kielitietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteetille sekä oppii kehittämään kielitaitoaan erilaisissa kielenkäyttöympäristöissä ja -tilanteissa ja käyttämään oppimisessaan koko kielivarantoaan
- syventää tietojaan kielen rakenteista, eri rekistereistä, tyylipiirteistä ja sävyistä sekä niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista
- ymmärtää kielen oppimisen prosessia sekä oppii tuntemaan ja hyödyntämään itselleen sopivimpia keinoja ja välineitä kielitaitonsa kehittämiseksi

Osaamisen arviointi

Jos opiskelijan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaista opetusta tai onko lukio voinut tarjota vain osan suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduuleista. Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaisesti suoritettut moduulit luetaan hyväksi täysimääräisesti suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduuleihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduulin arvosanaksi. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduulit korvaavat suomen kielen ja kirjallisuuden moduulit siinä

määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Tällöin pakollisten moduulien osalta voidaan edellyttää lisänäyttöjä ja arvosana harkitaan uudelleen niiden yhteydessä.

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijoiden taitojen karttumista. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opinnoissa palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja -palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltäviä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

Kielitaidon arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä voidaan soveltuvin osin käyttää eurooppalaiseen viitekehykseen perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa.

Oppimäärän arvioinnissa voi opintojaksojen arvosanojen keskiarvon lisäksi tai korottamiseksi käyttää päättöarvioinnin tukena oppiaineen yleisistä tavoitteista johdettuja arvioinnin kohteita, jotka ovat tavoitealueittain seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

- kuullun ymmärtämisen ja puhumisen taitojen kehittyminen
- vuorovaikutustaitojen hallinta ryhmä- ja esiintymistilanteissa
- vuorovaikutustilanteiden ja -ilmiöiden ymmärtäminen

Tekstien tulkitseminen

- monimuotoisten tekstien ymmärtäminen ja tulkitseminen
- kauno- ja tietokirjallisuuden ymmärtäminen ja tulkitseminen
- tiedon ja tekstien arvioinnin taidot

Tekstien tuottaminen

- tekstilajien tuottaminen, erilaisten ilmaisukeinojen hallinta ja itsensä ilmaiseminen
- tekstien tuottamisen prosessien hallinta
- lähteiden ja aineistojen arviointi ja käyttäminen
- kielen abstraktiotason kehittyminen ja yleiskielen hallinta

Kielitietoisuuden kehittyminen

- tiedonalojen kielten ja kielellisen moninaisuuden ymmärtäminen
- kielitiedon ja oppimäärän käsitteiden hallinta sekä kielen havainnointi ja käyttö tilanteen, tarkoituksen ja tekstilajin mukaisesti

Opintojen päättövaiheessa voidaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen arvioinnissa käyttää toisen asteen puheviestintätaitojen koetta (PUHVI-koetta).

Opintojaksot

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (S21)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (S21), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- oppii havainnoimaan kielen rakenteiden ja ilmausten käyttöä erilaisissa teksteissä ja hyödyntämään sitä omassa kirjoittamisessaan
- oppii käyttämään erilaisia tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää kirjoitusprosessin eri vaiheisiin liittyviä taitojaan.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- pitkien tekstien lukeminen, mahdollisesti myös muilla opiskelijan osaamilla kielillä: tekstin tavoitteen ja sisällön ymmärtäminen
- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- luettavien tekstien ymmärtämisessä tarvittavat strategiat, abstraktin kielen taito, sana-, fraasi- ja käsitevaranto
- kielen- ja tekstinhuoltoa
- erilaisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- kokonainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja

Paikallinen lisäys

Laja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen tulee esiin esimerkiksi monilukutaidon ja kriittisen lukutaidon kehittämisessä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen painottuu esimerkiksi kirjallisuuden aihepiirivalinnoissa.

Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (S22)

Opintojakson moduulit

- Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (S22), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli- ja tekstitietoisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan
- ymmärtää kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle
- oppii hyödyntämään erilaisia kielenkäyttötilanteita ja -ympäristöjä kielitaitonsa kehittämisessä sekä käyttämään koko kielivarantoaan oppimisessa
- oppii arvioimaan omaa kielitaitoaan.

Keskeiset sisällöt

Kieli- ja tekstitietoisuus

- suomen kielen ominaispiirteet, vertailu opiskelijan aiemmin oppimiin ja koulussa opiskeltaviin kieliin, Suomen kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus, monikielisyys, kielellinen repertuaari, monilukutaidon käsite, erilaiset tekstit ja niissä vakiintuneet ilmaisukeinot, esimerkiksi kirjoitetun kielen rakenteet
- eri kielimuodot: puhekielen ja yleiskielen sekä epävirallisen ja virallisen viestinnän erot, abstraktin ja konkreettisen kielenkäytön erot
- opetuspuheen, muodollisen puheen ja luetun ymmärtämisessä tarvittavat strategiat

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen näkyy moduulissa esimerkiksi monenlaisissa ryhmä- ja parityötavoissa, erilaisissa viestintätilanteissa, kuten palautteen antamisessa ja saamisessa ja kielitietoisuuden vahvistamisessa.

Vuorovaikutus 1, 1 op (S23)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 1, 1 op (S23), Pakollinen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää lukiokoulutuksen edellyttämiä viestintätaitojaan kuuntelijana, puhujana, lukijana ja kirjoittajana
- lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä
- oppii tarkastelemaan vuorovaikutusta ja vuorovaikutustaitoja erilaisten kontekstien, vuorovaikutussuhteiden ja puhekultuurien näkökulmasta
- oppii havainnoimaan ja ymmärtämään ryhmäviestinnän ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 1

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, viestintärohkeus sekä harjaantuminen kuuntelemaan, tavoitteelliseen ja monipuoliseen vuorovaikutukseen
- kuullun ymmärtämisen ja keskusteluun osallistumisen strategiat ja institutionaalisen vuorovaikutuksen kielelliset keinot
- tekstien kirjoittaminen osana suullisia vuorovaikutustilanteita: esimerkiksi yhteisten projektien suunnitelmat, muistiinpanot monimediaisista teksteistä
- verbaalinen ja nonverbaalinen viestintä
- ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen konkretisoituu kirjallisen ja suullisen viestintärohkeuden tukemisessa. Käsiteltävät aiheet, aineistot ja opittavat taidot tukevat opiskelijan hyvinvointia ja identiteetin muodostumista.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen näkyy opintojaksossa esimerkiksi monenlaisissa ryhmä- ja parityötavoissa, erilaisissa viestintätilanteissa, kuten palautteen antamisessa ja saamisessa ja kielitietoisuuden vahvistamisessa.

Kirjallisuus 1, 2 op (S24)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 1, 2 op (S24), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu lukemaan, ymmärtämään ja tulkitsemaan kaunokirjallisia tekstejä
- kehittää ymmärrystään kirjallisuuden lajeista ja niiden ominaispiirteistä ja ilmaisukeinoista
- kiinnostuu ja oppii nauttimaan kirjallisuudesta
- oppii perustelemaan tulkintaansa teksteistä sekä suullisesti että kirjallisesti
- kehittää kielellisten rakenteiden ja sanaston hallintaa lukemalla suomenkielistä kaunokirjallisuutta.

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 1

- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- eläytyvää ja analyttistä kirjoittamista ja keskustelua kirjallisuuden pohjalta
- kielen kuvallisuus ja kulttuurisidonnaisuus, monitulkintaisuus ja kielellä leikittely
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa mediateksteissä
- kokonainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja itsenäisesti tai yhdessä luettuna

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen tulee esiin esimerkiksi monilukutaidon ja kriittisen lukutaidon kehittämisessä. Tekstilajeissa tutustutaan tieto- sekä kaunokirjallisuuteen.

Tekstien tulkinta 1, 2 op (S25)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 1, 2 op (S25), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 1

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- oppii tarkastelemaan erilaisissa teksteissä käytettäviä vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoja
- osaa tarkastella myös kaunokirjallisuutta mielipiteiden ja maailmankuvan muokkaajana
- oppii perustelemaan omia mielipiteitään yhä monipuolisemmin kirjoittajana ja puhujana.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 1

- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot, argumentoinnin tavat sekä retoriset keinot
- perustelemisen harjoittelu suullisesti ja kirjallisesti, lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet
- argumentoivan kielenkäytön sanastoon ja rakenteisiin perehtyminen: geneeriset ilmaukset, modaalisuuden ja affektisuuden ilmaisukeinot
- kielellisten keinojen valinta, tekstilaji ja tyyli
- yhteiskunnallisesti merkittävä tai ajankohtainen kokonaisteos

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallista osaamista tukevat kriittinen lukutaito, yhteiskunnallisesti vaikuttaviin mediateksteihin tutustuminen, vaikuttamisen ja argumentoinnin erilaisiin keinoihin ja muotoihin perehtyminen sekä työelämän vuorovaikutustaitojen harjoittelu.

Kirjoittaminen 1, 1 op (S26)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 1, 1 op (S26), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kirjoittajana ja syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan
- syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin sekä oppii laatimaan ja muokkaamaan laajahkoja asiatekstejä
- oppii kirjoittamaan tekstejä myös yhdessä muiden kanssa.

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 1

- kirjoittaminen prosessina: aiheen ja aineiston valinta ja ideointi, aiheen rajaaminen sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien jakaminen ja vertaisarvioinnin taidot
- sidosteisuus tekstin eri tasoilla, esimerkiksi tekstin kokonaisrakenne, kappaleet, virke, sanajärjestys
- asiatyylille ominaisten kielellisten rakenteiden hallinta, esimerkiksi infiniittiset rakenteet, yhdylauseet, viittaussuhteet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen konkretisoituu kirjallisen ja suullisen viestintärohkeuden tukemisessa. Käsiteltävät aiheet, aineistot ja opittavat taidot tukevat opiskelijan hyvinvointia ja identiteetin muodostumista

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen tulee esiin esimerkiksi kirjoittamisen prosessin kautta.

Vuorovaikutus 2, 1 op (S27)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 2, 1 op (S27), Pakollinen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kuullun ymmärtämisen, kuuntelemisen, vuorovaikutuksen sekä suullisen viestinnän strategioita ja taitoja
- lisää viestintärohkeuttaan ja kehittää esiintymistaitojaan niin, että pystyy hyödyntämään omia vahvuuksiaan erilaisissa kielenkäyttötilanteissa
- hahmottaa puheen toimintana, jossa jokainen vuoro sekä tulkitsee että rakentaa tilannetta
- oppii tarkastelemaan kielen merkitystä ja vaihtelua vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 2

- kuullunymmärtämis- ja kuuntelustrategiat ja -taidot, vuorovaikutustilanteiden havainnoiminen

- yksilön kielellinen repertuaari, kielenkäyttötilanteiden ja kielen vaihtelu sekä puheen kielellisiä keinoja ja retoriikkaa
- esiintymistaidot: puheenvuoron rakentaminen, kohdentaminen, havainnollinen esittäminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen näkyy opintojaksossa esimerkiksi ryhmä- ja parityötavoissa sekä erilaisissa viestintätilanteissa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen painottuu esimerkiksi puheenvuorojen aiheiden valinnoissa.

Kirjallisuus 2, 2 op (S28)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 2, 2 op (S28), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää kaunokirjallisuuden tuntemustaan
- kehittää kykyään tarkastella kirjallisuutta sen kulttuurisessa ja historiallisessa syntykontekstissa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa
- tutustuu suomalaisen kirjallisuuden keskeisiin teoksiin ja teemoihin sekä osaa arvioida niiden merkitystä.

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 2

- Suomen kirjallisuuden vaiheet osana maailmankirjallisuutta
- eri aikakausien kaunokirjallisuutta ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman näkökulmasta
- kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- merkittävä tai ajankohtainen kaunokirjallinen kokonaisteos

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallista osaamista tukevat kriittinen lukutaito sekä yhteiskunnallisesti vaikuttavaan kirjallisuuteen tutustuminen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen näkyy esimerkiksi kielen ja identiteetin pohtimisessa sekä maailmankirjallisuuteen ja Suomen kirjallisuuteen tutustumisessa.

Vuorovaikutus 3, 2 op (S29)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 3, 2 op (S29), Valinnainen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää vuorovaikutustaitojaan ja oppii arvioimaan vuorovaikutusta ja vuorovaikutusosaamisen merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa, työelämässä ja yhteiskunnassa
- kehittää valmiuksiaan ymmärtää ja ratkoa vuorovaikutuksen ongelmia sekä toimia rakentavasti ja eettisesti erilaisissa, haastavissakin vuorovaikutustilanteissa sekä ymmärtää vuorovaikutuksen kulttuurisia piirteitä ja kontekstisidonnaisuutta
- syventää kykyään tarkastella ja analysoida vuorovaikutusta erilaisista näkökulmista
- syventää ymmärrystään kielen tilanteisesta vaihtelusta.

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 3

Keskeiset sisällöt

- kuuntelun ja kuullun ymmärtämisen taitojen sekä puhumisen ja esiintymisen taitojen monipuolistaminen, kielen rekisterit ja tilanteen edellyttämä kielenkäyttö
- vuorovaikutuksen ja vuorovaikutusosaamisen merkitys jatko-opinnoissa, työelämässä ja yhteiskunnassa, esimerkiksi erilaisissa järjestöissä sekä muissa muodollisissa ja epämuodollisissa yhteisöissä toimiminen
- dialoginen ja rakentava vuorovaikutus, vuorovaikutukseen liittyvä etiikka sekä konfliktit ja ongelmanratkaisu ryhmässä
- vuorovaikutuksen kulttuuristen piirteiden ja erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja -suhteiden sekä niihin vaikuttavien tekijöiden analysointi
- mahdollisesti osallistuminen toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen näkyy opintojaksossa esimerkiksi ryhmä- ja parityötavoissa sekä erilaisissa viestintätilanteissa.

Kirjoittaminen 2, 2 op (S210)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 2, 2 op (S210), Valinnainen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää edelleen taitoaan ilmaista ja perustella ajatuksiaan kirjoittamalla hyödyntäen muita tekstejä
- kehittää omaäänistä kirjoittamista
- kehittää kirjoittamisen prosessin hallintaansa ja taitoaan muokata tekstiä
- syventää kirjoitetun kielen rakenteiden ja konventioiden tuntemusta
- osaa valita tilanteeseen ja tarkoitukseen sopivan kielimuodon.

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 2

- aineistopohjaisten laajojen tekstien tuottaminen ja lähteiden arviointi
- omaäänisten tekstien tuottaminen
- tekstin- ja kielenhuollon käytänteiden soveltaminen tekstien muokkaamisessa
- luettaville ja kirjoitettaville teksteille tyypillisten kielen rakenteiden, sanaston, fraasien ja käsitteiden käyttöön harjaantuminen
- ajankohtainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen tulee esiin esimerkiksi kirjoittamisen prosessin kautta.

Tekstien tulkinta 2, 2 op (S211)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 2, 2 op (S211), Valinnainen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan
- osaa tulkita erilaisia monimuotoisia tekstejä
- ymmärtää tekstin tavoitteiden ja kontekstin merkityksen tekstien tulkinnassa.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 2

- monimuotoisten asia- ja mediatekstien ja fiktiivisten tekstien tulkinta
- analyysin ja tulkinnan rakentaminen sekä käsitteiden käyttö
- runokokoelma tai näytelmäteksti

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallista osaamista tukevat kriittinen lukutaito, yhteiskunnallisesti vaikuttaviin mediateksteihin tutustuminen sekä vaikuttamisen ja argumentoinnin erilaisiin keinoihin ja muotoihin perehtyminen.

11.2. Biologia (BI)

Oppiaineen tehtävä

Biologia on luonnontiede, joka tutkii elämään liittyviä ilmiöitä molekyyl- ja solutasolta biosfääriin. Biologian opetuksen tarkoituksena on herättää kiinnostusta bio- ja ympäristötieteisiin ja tukea opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun kehittymistä. Opetus vahvistaa opiskelijan käsitystä biologian merkityksestä osana luonnontieteellisen maailmankuvan rakentumista. Luonnontieteellinen maailmankuva perustuu tieteelliseen tutkimukseen ja auttaa siten opiskelijaa tarkastelemaan maailmaa tietoperustaisesti. Biologian opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään elollisen luonnon rakennetta, toimintaa ja vuorovaikutussuhteita sekä evoluution merkityksen eliökunnan kehittämisessä.

Biologian oppiaine antaa opiskelijalle valmiuksia arkielämään, työelämään ja jatko-opintoihin. Biologian opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva siitä, että biotieteet ovat nopeasti kehittyviä tieteenaloja, joiden sovelluksia hyödynnetään monin tavoin esimerkiksi lääketieteissä, teollisuudessa sekä maa- ja metsätaloudessa. Biologian opetus auttaa opiskelijaa ymmärtämään biotieteiden tarjoamia mahdollisuuksia edistää ihmiskunnan, muun eliökunnan ja elinympäristöjen hyvinvointia.

Biologian opetukselle on ominaista havainnointiin ja kokeellisuuteen perustuva tiedonhankinta, tutkimuksellisuus sekä aktivoivat ja vuorovaikutteiset työ- ja toimintatavat. Biologian opetuksessa tehdään laborointeja ja työskennellään myös digitaalisissa ja koulun ulkopuolisissa opiskeluympäristöissä. Opiskelun edetessä kokeellisen työskentelyn taidot monipuolistuvat ja syvenyvät. Opetuksessa tehdään monipuolisesti yhteistyötä muiden oppiaineiden kanssa. Biologian opetukseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti maantieteessä, kemiassa, fysiikassa, psykologiassa ja terveystiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla.

Laaja-alainen osaaminen

Biologian opetuksen perustana on luonnon monimuotoisuuden ja sen kehittymisen ymmärtäminen. Opetuksessa keskeinen teema on kestävä tulevaisuuden rakentaminen. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä biologian tavoitteiden saavuttamisen kanssa.

*Biologian opetus vahvistaa luontevasti opiskelijan **hyvinvointiosaamista**. Opetus lisää opiskelijan ymmärrystä monimuotoisen, puhtaan ja terveellisen ympäristön merkityksestä ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Biologiassa korostuvat yksilöiden erilaisuus ja monimuotoisuus sekä niiden biologinen tausta, mikä antaa opiskelijalle työkaluja moninaisuuden ymmärtämiseen. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteidensa asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.*

***Vuorovaikutusosaamisen** osalta opiskelija oppii biologian oppiaineessa argumentoimaan ja arvioimaan omia ja muiden näkökulmia biologisen tiedon avulla. Opetusta annetaan erilaisissa oppimisympäristöissä ja monipuolisilla työmenetelmillä, mikä kehittää opiskelijan sosiaalisia ja vuorovaikutuksellisia valmiuksia.*

*Biologian opetus ohjaa opiskelijaa luonnontieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan ja tietojen kriittiseen analyysiin tukien näin **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Opetuksessa perehdytään*

biologian ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Biologian opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä monitieteiseen ja luovaan työskentelyyn vaihtelevissa oppimisympäristöissä.

Yhteiskunnallisen osaamisen osalta biologian opetuksessa annetaan opiskelijalle valmiuksia työskennellä yhteiskunnan kannalta tärkeillä aloilla, kuten terveydenhuollossa, ympäristöalalla sekä maa- ja metsätaloudessa. Biotieteet ovat nopeasti kehittyvä kansainvälinen ala, jonka sovelluksia hyödynnetään yhteiskunnassa paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Biologian opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seurattessaan mediaa. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävään elämäntapaan ja globaalin vastuun ottamiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä vahvistaen näin opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Biologian opetus kehittää opiskelijan **ympäristöosaamista** ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Siinä korostuu ymmärrys luonnon ainutlaatuisuudesta ja itseisarvosta. Opetuksessa käsitellään biologisten sovellusten ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestäväen tulevaisuuden kannalta. Opetus auttaa opiskelijaa tekemään kestäviä valintoja arkielämässä sekä soveltamaan biologista tietoa **eettisyyttä** vaativissa pohdinnoissa.

Tavoitteet

Biologian opetuksessa edistetään opiskelijan kykyä tarkastella ilmiöitä biotieteiden näkökulmasta sekä vahvistetaan ja syvennetään biologian tietoja, taitoja ja osaamista monipuolisesti. Tavoitteet liittyvät biologiseen tarkastelutapaan, biologian ilmiöihin ja prosesseihin sekä biologisiin taitoihin ja niiden soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Biologinen tarkastelutapa

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää biologian keskeisiä käsitteitä täsmällisesti ja oikeissa yhteyksissä
- osaa havainnollistaa biologialle ominaisia ilmiöitä lajiesimerkkien avulla
- ymmärtää, että biologinen tieto perustuu tutkimukseen ja että Suomessa tehdään merkittävää alan tutkimusta
- ymmärtää biologisen tiedon ja siihen perustuvien sovellusten merkityksen innovaatioissa sekä erilaisten ongelmien ratkaisuihin
- saa kokemuksia, jotka syventävät kiinnostusta biologiaa ja sen opiskelua kohtaan.

Biologiset ilmiöt ja prosessit

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa eliöiden perusrakenteita ja toimintoja
- ymmärtää biologisia syy-seuraussuhteita molekyylitasolta biosfääriin
- ymmärtää evoluution merkityksen
- tuntee biologiseen tietoon perustuvia sovelluksia.

Biologiset taidot ja niiden soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- suunnittelee ja toteuttaa yksin tai ryhmässä kokeellista työskentelyä monipuolisissa oppimisympäristöissä, kuten maastossa, laboratoriossa ja virtuaalisissa ympäristöissä
- saa mahdollisuuden perehtyä biologian sovelluksiin vierailun, korkeakoulu yhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla

- käyttää ja arvioi kriittisesti biologisia tietolähteitä sekä ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä biologialle ominaisella tavalla
- ymmärtää eliökunnan monimuotoisuuden säilyttämisen merkityksen, tiedostaa kestävä kehityksen välttämättömyyden sekä rohkaistuu toimimaan myönteisten ratkaisujen puolesta.

Osaamisen arviointi

Biologiassa arvioidaan oppiaineen tavoitteiden saavuttamista moduulikohtaisia tavoitteita ja sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoisiksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisen ja menetelmällisen osaamisen havainnointiin.

Arvioinnissa keskeisiä kohteita ovat opiskelijan tiedot ja taidot, kuten biologian peruskäsitteiden hallinta sekä ajattelu-, argumentointi- ja tutkimustaidot. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää biologista tietoa erilaisissa tilanteissa. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota luonnontieteellisten lainalaisuuksien sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen, vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä kokonaisuuksien hahmottamiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan taito arvioida tietoa kriittisesti.

Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kokeellisilla työskentelyillä maastossa tai laboratorioissa sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojaksot

Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1)

Opintojakson moduulit

- Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1), Pakollinen

Tavoitteet

Elämä ja evoluutio

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa selittää elämän tunnusmerkit ja perusedellytykset sekä tunnistaa niitä esimerkeistä
- osaa solun perusrakennetta ja toimintaa tasolla, joka mahdollistaa evoluution ja ekosysteemin toiminnan ymmärtämisen
- osaa selittää perinnölliseen muunteluun, luonnonvalintaan ja lajiutumiseen liittyviä mekanismeja ja osaa selittää näiden merkityksen evoluutiolle
- osaa jäsentää nykyisen eliökunnan rakenteen
- ymmärtää ja osaa selittää, miten biologinen tieto tuotetaan.

Keskeiset sisällöt

Elämä ja evoluutio

Biologia tieteenä

- elämän tunnuspiirteet ja organisaatiotasot
- biologiset tieteenalat ja tutkimusmenetelmät
- biologiset havainnot, tutkimuskysymykset ja hypoteesien muodostaminen

Evoluutio

- *solujen synty ja kehittyminen*
- *suvullinen ja suvuton lisääntyminen*
- *muuntelu ja sen perinnölliset perusteet*
- *luonnonvalinta*
- *lajiutuminen*
- *kasvien ja eläinten evoluutio ja avainsopeumat*
- *ihmisen evoluutio*
- *evoluution tutkiminen*

Eliökunta

- *luokittelun periaatteet*
- *eliökunnan sukupuu ja keskeisimmät taksonit*

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ymmärtää monimuotoisen, puhtaan ja terveellisen ympäristön merkityksen ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii argumentoimaan ja arvioimaan omia ja muiden näkökulmia biologisen tiedon avulla.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä monitieteiseen ja luovaan ajatteluun.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso ohjaa opiskelijaa kestävään elämäntapaan ja globaalin vastuun ottamiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso kehittää opiskelijan ympäristöosaamista ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta; sisällöissä korostuu ymmärrys luonnon ainutlaatuisuudesta ja itseisarvosta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan oppimisen taitoja, tiedonhankintataitoja, kykyä soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä monipuolisesti tietoa, käsitteiden hallintaa, tiedon ja tietolähteiden kriittistä tarkastelua sekä omaa ajattelua.

Monipuolisia osaamisen näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja monimediaiset tuotokset, tuntityöskentely, tutkimustehtävät sekä kokeet. Opintojakson alussa sovitaan ryhmän ja opettajan kesken, millaisia osaamisen näyttöjä on mahdollista antaa.

Ekologian perusteet, 1 op (BI2)

Opintojakson moduulit

- Ekologian perusteet, 1 op (BI2), Pakollinen

Tavoitteet

Ekologian perusteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa selittää ja arvioida abioottisten ja bioottisten ympäristötekijöiden vaikutuksen eliöiden sopeutumiseen ja levinneisyyteen*
- *osaa selittää populaatioiden, eliöyhteisöjen ja ekosysteemien rakennetta ja toimintaa sekä kuvata niitä esimerkkien avulla*
- *osaa kuvata luonnon monimuotoisuutta ja perustella sen merkityksen.*

Keskeiset sisällöt

Ekologian perusteet

Ekologian perusteet

- *ekosysteemien rakenne ja dynaamisuus*
- *hiilen, typen ja fosforin kierto ja energian virtaus ekosysteemissä*
- *populaatioiden ominaisuudet*
- *sopeutuminen, ekolokerot ja levinneisyys*
- *lajien väliset suhteet*

Luonnon monimuotoisuus

- *lajin sisäinen monimuotoisuus, lajin monimuotoisuus, ekosysteemien monimuotoisuus*
- *monimuotoisuuden merkitys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijan ymmärrys monimuotoisen, puhtaan ja terveellisen ympäristön merkityksestä ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille kasvaa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opetus tapahtuu mahdollisuuksien mukaan erilaisissa oppimisympäristöissä (lähiympäristö) ja monipuolisilla työmenetelmillä, mikä kehittää opiskelijan sosiaalisia ja vuorovaikutuksellisia valmiuksia. Vuorovaikutustaitoa on myös oman luontosuhteen tiedostaminen ja kehittäminen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija harjaannuttaa luonnontieteellistä ajattelutaitojaan, tiedonhankintaa ja tietojen kriittistä analyysiä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seurattessaan mediaa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija sitoutuu kestävään elämäntapaan ja globaalin vastuun ottamiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso kehittää opiskelijan ympäristöosaamista ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Opetussisällöt auttavat opiskelijaa tekemään kestäviä valintoja arkielämässä sekä soveltamaan biologista tietoa eettisyyttä vaativissa pohdintoissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan oppimisen taitoja, tiedonhankintataitoja, kykyä soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä monipuolisesti tietoa, käsitteiden hallintaa, tiedon ja tietolähteiden kriittistä tarkastelua sekä omaa ajattelua.

Monipuolisia osaamisen näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja monimediaiset tuotokset, tuntityöskentely, tutkimustehtävät sekä kokeet. Opintojakson alussa sovitaan ryhmän ja opettajan kesken, millaisia osaamisen näyttöjä on mahdollista antaa.

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 1 op (BI3)

Opintojakson moduulit

- Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 1 op (BI3), Pakollinen

Tavoitteet

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee menetelmiä, joilla voidaan tutkia ja seurata ympäristön tilaa sekä tunnistaa ympäristöongelmia*
- osaa vertailla, analysoida ja arvioida ihmisen toiminnan vaikutuksia ekosysteemeissä*
- osaa esittää perustellen ympäristöongelmien ratkaisukeinoja ja tunnistaa ympäristön tilassa tapahtuvia positiivisia kehityssuuntia*
- osaa arvioida ja perustella omaa toimintaansa ekologisen kestävyyskannalta*
- osaa hankkia, analysoida, tulkita ja esittää ekologista tutkimusaineistoa.*

Keskeiset sisällöt

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin

Ihmisen aiheuttamat ekosysteemien muutokset ja ympäristöongelmien ratkaisukeinoja

- ilmastonmuutoksen vaikutukset ekosysteemeihin*
- happamoituminen*
- rehevöityminen*
- vierasaineiden vaikutukset ravintoketjuissa*
- ihmisen vaikutus luonnon monimuotoisuuteen*

Kestävää tulevaisuutta kohti

- ekosysteemipalveluiden merkitys ja ekologisesti kestävä kehitys*
- toiminta kestävä elämäntavan edistämiseksi ja ympäristön tilaan vaikuttaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijan ymmärrys monimuotoisen, puhtaan ja terveellisen ympäristön merkityksestä ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille lisääntyy - sekä ymmärrys oman toiminnan vaikutuksesta.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii argumentoimaan ja arvioimaan omia ja muiden näkökulmia biologisen tiedon avulla. Ekosysteemipalveluiden ymmärtäminen ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksen ilmentymänä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Sisällöt ohjaavat opiskelijaa luonnontieteelliseen ajatteluun ja viheliäisten ympäristöongelmien ratkaisumahdollisuuksiin sekä tiedonhankintaan ja tietojen kriittiseen analyysiin. Opetuksessa perehdytään biologian ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso antaa opiskelijalle valmiuksia toimia vastuullisena kansalaisena, sekä valmiuksia työskennellä yhteiskunnan kannalta tärkeillä aloilla. Biologian opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso ohjaa opiskelijaa kestävään elämäntapaan ja globaalin vastuun ottamiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso kehittää opiskelijan ympäristöosaamista ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Opetuksessa käsitellään biologisten sovellusten ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestäväen tulevaisuuden kannalta. Opetus auttaa opiskelijaa tekemään kestäviä valintoja arkielämässä sekä soveltamaan biologista tietoa eettisyyttä vaativissa pohdinnoissa - sisällöissä korostuvat planetaariset taidot. Opetuksessa keskeinen teema on kestäväen tulevaisuuden rakentaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan oppimisen taitoja, tiedonhankintataitoja, kykyä soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä monipuolisesti tietoa, käsitteiden hallintaa, tiedon ja tietolähteiden kriittistä tarkastelua sekä omaa ajattelua.

Monipuolisia osaamisen näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja monimediaiset tuotokset, tuntityöskentely, tutkimustehtävät sekä kokeet. Opintojakson alussa sovitaan ryhmän ja opettajan kesken, millaisia osaamisen näyttöjä on mahdollista antaa.

Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4)

Opintojakson moduulit

- Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4), Valinnainen

Tavoitteet

Solu ja perinnöllisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa nimetä solun perusrakenteet
- osaa selittää solujen keskeisiä toimintoja
- hallitsee periytymisen perusmekanismit ja osaa soveltaa niitä esimerkkien avulla
- osaa mikroskopoida erilaisia soluja ja tulkita solujen mikroskooppisia rakenteita
- osaa toteuttaa pienen kokeellisen työn.

Keskeiset sisällöt

Solu ja perinnöllisyys

Tumallisen solun rakenne ja toiminta

- solu tutkimuskohteena
- biomolekyylit
- eläin-, kasvi- ja sienisol
- geenien ilmeneminen ja sen säätely
- fotosynteesi
- soluhengitys, käymisreaktiot

Solujen lisääntyminen

- mitoosi ja solun jakautuminen
- meioosi ja sukusolujen synty

Periytymisen perusteet

- geenimutaatioiden tuottamat uudet alleelit
- mendelistinen periytyminen
- kodominantti periytyminen, polygeeninen periytyminen, sukupuoleen sitoutunut periytyminen, periytymistavan päättelyminen sukupuusta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Oman itsen ja kehon ymmärtämiseen lisää pohjaa biologiasta, tässä moduulissa solutasolla - sisällöissä korostuvat toisaalta yksilöiden samankaltaisuus sekä erilaisuus ja monimuotoisuus, niiden biologinen tausta.

Vuorovaikutusosaaminen

Opetusta annetaan monipuolisilla työmenetelmillä, mikä kehittää opiskelijan sosiaalisia ja vuorovaikutuksellisia valmiuksia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijan luonnontieteelliset ajattelutaidot vahvistuvat ja hän kehittyä tiedonhankintataidoissa ja tiedon kriittisessä analyysissä. Opetuksessa perehdytään biologian ja sitä lähellä olevien tieteenalojen - erityisesti kemian - kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Yhdessä keskustellen rohkaistaan opiskelijaa soveltamaan biologista tietoa eettisyyttä vaativissa pohdintoissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan oppimisen taitoja, tiedonhankintataitoja, kykyä soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä monipuolisesti tietoa, käsitteiden hallintaa, tiedon ja tietolähteiden kriittistä tarkastelua sekä omaa ajattelua.

Monipuolisia osaamisen näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja monimediaiset tuotokset, tuntityöskentely, tutkimustehtävät sekä kokeet. Opintojakson alussa sovitaan ryhmän ja opettajan kesken, millaisia osaamisen näyttöjä on mahdollista antaa.

Ihmisen biologia, 2 op (BI5)

Opintojakson moduulit

- Ihmisen biologia, 2 op (BI5), Valinnainen

Tavoitteet

Ihmisen biologia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa nimetä ja tunnistaa tärkeimpien elinten ja elimistöjen rakenteet ja selittää niiden toimintaperiaatteita*
- *ymmärtää, mitä homeostasia on, ja osaa kertoa esimerkkejä siihen vaikuttavista tekijöistä*
- *osaa kuvata elimistön viestintäjärjestelmiä ja selittää, kuinka eri osat viestivät keskenään*
- *osaa selittää elimistön kykyä aistia ympäristöä ja reagoida muutoksiin*
- *osaa selittää ja vertailla elimistön eri puolustusmekanismeja mikrobeja vastaan*
- *osaa kertoa ja perustella lisääntymisen keskeisimmät vaiheet hedelmöityksestä syntymään*
- *osaa toteuttaa pienimuotoisen, ihmisen elimistön toimintaa mittaavan kokeellisen työn ja esittää sen tulokset.*

Keskeiset sisällöt

Ihmisen biologia

Solu, kudokset, elin

- *solujen erilaistuminen kantasoluista ja syöpäsolut*
- *elinten muodostuminen eri kudostyypeistä*

Elimistön säätely

- *hermoston rakenne ja toiminta*
- *umpirauhaset ja hormonit*

Aineenvaihdunta

- ruoansulatuselimistö
- verenkiertoelimistö
- hengityselimistö
- kuona-aineiden erityys

Liikkuminen

- tuki- ja liikuntaelimistö

Elimistön sopeutuminen ympäristöön

- iho ja lämmönsäätely
- aistit
- puolustusjärjestelmä

Lisääntyminen

- sukuelimet ja sukupuolen kehitys
- hedelmöitys, raskaus ja synnytys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija rakentaa kurssilla identiteettiään tutustuessaan kehonsa biologiaan, tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä voi syventää terveysosaamistaan lisääntyvän itsetuntemuksen pohjalta. Sisällöt lisäävät opiskelijan ymmärrystä monimuotoisen, puhtaan ja terveellisen ympäristön merkityksestä ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille.

Vuorovaikutusosaaminen

Opetusta annetaan mahdollisuuksien mukaan erilaisissa oppimisympäristöissä ja monipuolisilla työmenetelmillä (laboroinnit, kuvataide), mikä kehittää opiskelijan sosiaalisia ja vuorovaikutuksellisia valmiuksia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opetuksessa perehdytään biologian ja sitä lähellä olevien tieteenalojen - erityisesti kemian ja terveystieteiden - kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Sisällöt kehittävät opiskelijan ympäristöosaamista ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta - oma mikrobiomimme on riippuvainen luonnonympäristöjen monimuotoisuudesta. Opetus auttaa opiskelijaa tekemään kestäviä valintoja arkielämässä sekä soveltamaan biologista tietoa eettisyyttä vaativissa pohdinnoissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan oppimisen taitoja, tiedonhankintataitoja, kykyä soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä monipuolisesti tietoa, käsitteiden hallintaa, tiedon ja tietolähteiden kriittistä tarkastelua sekä omaa ajattelua.

Monipuolisia osaamisen näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja monimediaiset tuotokset, tuntityöskentely, tutkimustehtävät sekä kokeet. Opintojakson alussa sovitaan ryhmän ja opettajan kesken, millaisia osaamisen näyttöjä on mahdollista antaa.

Bioteknikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6)

Opintojakson moduulit

- Bioteknikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6), Valinnainen

Tavoitteet

Bioteknikka ja sen sovellukset

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee eri mikrobien rakenteet ja ymmärtää niiden perustoiminnot*
- *osaa kertoa esimerkkejä siitä, miten mikrobeja voidaan hyödyntää biotekniikassa*
- *syventää tietoja nukleiinihapoista ja niiden ominaisuuksista sekä tietää, miten niitä voidaan hyödyntää geeniteknikassa*
- *osaa selittää esimerkkien avulla biotekniikan keskeisimpiä sovelluksia ja innovaatioita sekä perustella niiden merkityksen jalostuksessa, lääketieteissä, teollisuudessa sekä ympäristönsuojelussa*
- *osaa tunnistaa ja arvioida biotekniikan mahdollisuuksia ja riskejä sekä esittää niistä perusteltuja eettisiä mielipiteitä*
- *osaa suunnitella ja toteuttaa biologian soveltamiseen liittyvän kokeellisen työn.*

Keskeiset sisällöt

Bioteknikka ja sen sovellukset

Mikrobit

- *mikrobien luokittelu*
- *bakteerien rakenne, muuntelu, antibioottiresistenssi*
- *virusten rakenne ja lisääntyminen*
- *mikrobien hyödyntäminen biotekniikassa*

DNA:n muokkaus ja tutkiminen geeniteknikalla

- *tumallisen ja tumattoman solun perimän ja geenien toiminnan erot*
- *DNA:n monistaminen, pilkkominen ja palojen erottelu*
- *DNA:n sisältämän informaation selvittäminen*
- *geenien siirto- ja muokausmenetelmät*

Bioteknikan keskeiset sovellukset ja merkitys

- *perinteinen ja geeniteknikkaan perustuva kasvi- ja eläinjalostus*
- *lääketieteet*
- *genomitieto ja sen hyödyntäminen*
- *DNA-tietoon perustuva yksilön ja lajien tunnistus*
- *ympäristönsuojelu*
- *teollisuus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Oman itsen ja kehon toimintojen ymmärtäminen syventyy.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii kurssilla argumenttoimaan ja arvioimaan omia ja muiden näkökulmia biologisen tiedon avulla.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Luonnontieteellinen ajattelu, tiedonhankintataidot ja tietojen kriittinen analyysi vahvistuvat. Opetuksessa perehdytään biologian ja sitä lähellä olevien tieteenalojen - erityisesti kemian - kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Sisällöt laajentavat tietopohjaa, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Biotieteet ovat nopeasti kehittyvä kansainvälinen ala, jonka sovelluksia hyödynnetään yhteiskunnassa paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijan valmiudet kestävään elämäntapaan ja globaalin vastuun ottamiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä kehittyvät.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opetuksessa käsitellään biologisten sovellusten ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävän tulevaisuuden kannalta. Opetus auttaa opiskelijaa tekemään kestäviä valintoja arkielämässä sekä soveltamaan biologista tietoa eettisyyttä vaativissa pohdintoissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan oppimisen taitoja, tiedonhankintataitoja, kykyä soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä monipuolisesti tietoa, käsitteiden hallintaa, tiedon ja tietolähteiden kriittistä tarkastelua sekä omaa ajattelua.

Monipuolisia osaamisen näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja monimediaiset tuotokset, tuntityöskentely, tutkimustehtävät sekä kokeet. Opintojakson alussa sovitaan ryhmän ja opettajan kesken, millaisia osaamisen näyttöjä on mahdollista antaa.

Gotheanistinen kasvihavainnointi, 1 op (BI7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tutkitaan kasvien kehittymiseen liittyviä muodonmuutoksia ja opitaan myös paljon mielenkiintoista kasvien maailmasta.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu - hylätty).

Biologian kertausta abiturienteille, 1 op (BI8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson valinta antaa mahdollisuuden kerrata ja täydentää biologian opintoja erityisesti tähdäten menestymiseen biologian ylioppilaskirjoituksissa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakso sisältää yhdessä työskentelyä harjoituksineen sekä itsenäistä opiskelua.
- Opiskelijoiden omat toiveet huomioidaan sisältöjen valinnassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu - hylätty).

Tieteet, 11 op (OPJ4)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kestävä tulevaisuus ? ja sen ongelmat, 9 op (OPJ6)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Jaettu valo, 9 op (OPJ12)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

11.3. Elämäkatsomustieto (ET)

Oppiaineen tehtävä

Elämäkatsomustieto on oppiaine, joka tukee opiskelijan elämäkatsomuksen ja identiteetin muodostumista sekä hyvän elämän tavoittelua. Elämäkatsomus tarkoittaa yksilön käsitystä maailmasta ja omasta paikastaan siinä.

Elämäkatsomustiedon lähtökohtana ovat valmiiden oppijärjestelmien sijaan opiskelijan elämismaaailma ja sen ilmiöt. Oppiaine kannustaa opiskelijaa jäsentämään aktiivisesti omaa elämäkatsomustaan, refleктоimaan sen perusteita ja erittelemään siihen vaikuttavia tekijöitä. Samalla tarkastellaan erilaisia yleisiä maailmankatsomuksia, jotka voivat olla

esimerkiksi poliittisia, tieteellisiä, elämänfilosofisia, aatteellisia, populaarikulttuurista nousevia tai uskonnollisia.

Oppiaine on taustaltaan monitieteinen. Elämäkatsomustiedon opetuksessa sovellettavista tieteistä tärkeimmät ovat antropologia, filosofia, kulttuurin, taiteen ja uskonnon tutkimus, kasvatustiede sekä yhteiskuntatieteet, kuten mediatutkimus, politiikantutkimus, sosiologia ja sukupuolentutkimus. Opetus integroi ja hyödyntää muissa oppiaineissa, kuten historiassa, psykologiassa, biologiassa ja maantieteessä, hankittuja tietoja elämäkatsomuksellisissa pohdintoissa. Elämäkatsomustiedon opiskelu kehittää näkemyksellisyyttä, laaja-alaista kriittistä ajattelua sekä kykyä hahmottaa kokonaisuuksia ja ilmiöiden välisiä yhteyksiä.

Elämäkatsomustieto kartuttaa kulttuurista ja katsomuksellista yleissivistystä, arvostelukykyä, toisten kunnioittamista sekä keskustelun, kuuntelun ja itseilmaisun taitoja. Oppiaine ankkuroituu ihmisoikeusetiikkaan ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen. Se pohjautuu ihmiskäsitykseen, jossa ihminen nähdään sosiaalisena olentona ja korostetaan ihmisten mahdollisuutta tutkia kriittisesti ympäröivää todellisuutta ja elää vapaina ja keskenään tasavertaisina, aktiivisina ja eettisinä yhteiskunnan jäseninä.

Oppiaineen luonne edellyttää vuorovaikutteisia ja keskustelevia työtapoja.

Laaja-alainen osaaminen

Elämäkatsomustieto tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä, hyvän elämän tavoittelua sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi ja eettisesti toimivaksi yhteiskunnan jäseneksi.

Elämäkatsomustiedossa käytetään ymmärrettävää yleiskieltä, jotta vuorovaikutus on helppoa ja katsomukselliset pohdinnat avautuvat mahdollisimman hyvin eri taustoista tuleville opiskelijoille. Tarpeen mukaan oppiaine hyödyntää erikoisalojen termistöä, mikä helpottaa asioiden käsitteellistä tarkastelua.

Elämäkatsomustieto kehittää eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset sekä heidän katsomuksensa ja tarpeensa huomioon. Oppiaine tukee oman identiteetin etsintää, auttaa jäsentämään minäkuvaa ja vahvistaa itsetuntemusta. Se vahvistaa näin osaltaan opiskelijan **hyvinvointiosaamisen** kehittymistä.

Elämäkatsomustieto tukee **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden saavuttamista. Elämäkatsomustiedolle ominaiset työtavat ovat keskustelevia, opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia. Opinnoissa on olennaista oppia kohtaamaan, ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelutapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät keskeisiä sosiaalisia taitoja.

Elämäkatsomustieto hyödyntää laajasti eri tietolähteitä ja kasvattaa kykyä arvioida niiden luotettavuutta. Kriittisen, rakentavan ja eettisen ajattelun oppiminen on keskeinen osa elämäkatsomustiedon tavoitteistoa. Oppiaine on **monitieteinen**, ja siinä yhdistellään ja sovelletaan **luovasti** eri lukioaineista sekä tieteistä ja taiteista omaksuttua tietoa ja osaamista.

Elämäkatsomustiedon opetuksen perustana ovat ihmisoikeuksien, demokratian ja kestävän tulevaisuuden periaatteet. Niiden edistämiseksi opetus rohkaisee yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Opetus kannustaa itsetutkiskeluun, omien eettisten arvojen punnitsemiseen sekä identiteetin ja omien vakaumusten rakentamiseen. Näin elämäkatsomustieto tukee **yhteiskunnallisen osaamisen** tavoitteita, kuten aktiivista kansalaisuutta, elämän valintojen tekemistä, suuntautumista jatko-opintoihin ja mielekkäälle elämänuralle sekä hakeutumista työelämän eri aloille.

Elämänkatsomustiedon opetuksessa opiskelija saa tilaisuuden pohtia globaalin ja ekologisen oikeudenmukaisuuden merkitystä ajankohtaisissa ja arkielämään liittyvissä kysymyksissä. Oppiaine harjaannuttaa monipuolisesti **eettisyyden** taitoja. Siinä opetetaan erottamaan perustellut väitteet perustelemattomista ja kannustetaan etsimään tieteellistä näyttöä uskomusten tueksi. Elämänkatsomustieto auttaa opiskelijaa ymmärtämään **ympäristöosaamisen** tavoitteiden mukaisesti luonnon monimuotoisuuden arvon ja opettaa pohtimaan keinoja, joilla yksilö ja yhteiskunta voivat toimia ekologisesti kestäväällä tavalla. Oppiaineessa sekä aktivoidaan toimintaa ilmastomuutoksen torjumiseksi että pohditaan ilmastomuutoksen kohtaamisen kannalta olennaisia asenteita ja tunnetaitoja.

Elämänkatsomustieto perustuu ajatukseen erilaisten kulttuurien ja katsomusten kohtaamisen ja vuoropuhelun tärkeydestä. Se tutustuttaa historiallisesti ja nykyajassa merkittäviin maailmankatsomuksiin, kulttuureihin ja kulttuuriperintökohteisiin. Oppiaine avartaa maailmankatsomusta ja opettaa ymmärtämään kulttuurisen moninaisuuden arvon. Se ohjaa toimimaan eettisesti ja kunnioittavasti niin oman kuin muidenkin kulttuurien ja yhteisöjen piirissä. Oppiaineessa pohditaan ihmiskunnan tulevaisuutta ja maailmaa muuttavia kehityskulkuja, kuten uutta mediaympäristöä, teknologian kehitystä ja ilmastomuutosta. Näin elämänkatsomustieto vahvistaa opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Tavoitteet

Elämänkatsomustiedon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- saa tukea ja perusteita identiteettinsä ja elämänkatsomuksensa rakentamiseen
- osaa hyödyntää, yhdistellä ja soveltaa eri tieteissä ja lukion oppiaineissa omaksuttuja tietoja oman elämänkatsomuksensa rakentamisessa
- osaa arvioida kriittisesti maailmankatsomuksiin ja omaan elämänkatsomukseen vaikuttavia yhteiskunnallisia ja kulttuurisia tekijöitä
- osaa toimia rakentavasti erilaisissa ja erimielisissäkin vuorovaikutustilanteissa
- laajentaa ja syventää katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään
- kehittää kykyään reflektoida omaa ja muiden ajattelua ja toimintaa
- kunnioittaa ja osaa perustella periaatteita ja käytäntöjä, jotka edistävät ihmisoikeuksia, kulttuurien välistä myönteistä kohtaamista, yhteiskunnallista ja globaalia oikeudenmukaisuutta sekä kestäväen tulevaisuuden rakentamista ja ilmastovastuuta.

Osaamisen arviointi

Elämänkatsomustiedossa arvioidaan sitä, kuinka laaja-alaisesti, monipuolisesti, johdonmukaisesti ja oivaltavasti opiskelija osaa pohtia katsomuksellisia kysymyksiä ja ilmaista ajatuksiaan. Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä reflektoida oman elämänkatsomuksensa ja identiteettinsä rakentumista sekä kykyä perustella katsomuksellisia valintojaan. Arvioinnissa otetaan huomioon taito perustella katsomuksellisia käsityksiä kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

Elämänkatsomukselliset kysymykset ovat henkilökohtaisia ja nousevat opiskelijan omasta elämästä. Niiden pohdiskelun arviointi perustuu ajattelun taitoihin, kuten johdonmukaisuuteen, kriittisyyteen, ristiriidattomuuteen ja systemaattisuuteen. Opiskelijan suorituksissa arvioidaan taitoa tarkastella ja eritellä monipuolisesti erilaisia katsomuksellisia kantoja sekä taitoa esittää niistä perusteltuja arvioita.

Elämänkatsomustiedossa arvioidaan myös katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystä, joka sisältää sekä tiedollisen ulottuvuuden että ajattelu- ja vuorovaikutustaitoja. Nämä otetaan huomioon opintojaksojen arvioinnissa. Arviointi rohkaisee opiskelijaa oman opiskelunsa suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen.

Opintojaksot

Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1)

Opintojakson moduulit

- Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1), Pakollinen

Tavoitteet

Minä ja hyvä elämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää hyvän elämän pohtimiseen liittyvät keskeiset käsitteet ja osaa käyttää niitä oman elämänsä jäsentämisessä*
- *tutustuu erilaisiin käsityksiin hyvästä elämästä, osaa arvioida niitä sekä tarkastella niitä suhteessa omiin elämäntavoitteisiin*
- *osaa arvioida erilaisia hyvän elämän edellytyksiä ja identiteettivalintoja yhdenvertaisuutta kunnioittaen*
- *tuntee erilaisia ihmiskäsityksiä ja osaa eritellä, miten ne johtavat erilaisiin hyvän elämän ihanteisiin*
- *ymmärtää oman identiteettinsä osa-alueita ja osaa eritellä siihen vaikuttavia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä tekijöitä*
- *kehittää kykyään elämänsä jäsentämiseen keskusteluun, vuorovaikutukseen ja näkemystensä ilmaisemiseen vastuullisesti, johdonmukaisesti ja luovasti.*

Keskeiset sisällöt

Minä ja hyvä elämä

- *minuus, elämänsä jäsentäminen, maailmankatsomus ja maailmankuva*
- *hyvän elämän tekijöitä ja ulottuvuuksia: tarpeet, onnellisuus, elämän merkityksellisyys, hyvinvointi ja toimintavalmiudet, erilaisia hyvän elämän malleja*
- *luonnon- ja ihmistieteellisiä, filosofisia, taiteessa ja populaarikulttuurissa ilmeneviä sekä sekulaareja ja uskonnollisia ihmiskäsityksiä ja -ihanteita*
- *yksilöllisyys, elämänvalinnat ja elämänsä hallinnan keinot: yksilön mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäänsä, perimän ja ympäristön merkitys*
- *ihmisen identiteetti ja sosiaalisuus: yksilöt yhteisöissä, yksityinen ja julkinen, sosiaaliset suhteet, roolit ja normit, ihmisen yhteisöllisen aseman intersektionaalisuus*
- *ihmisen olemassaolon peruskysymyksiä: ihmissuhteet, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus, opiskelu ja työ, vanheneminen ja kuolema.*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla mietitään omaa identiteettiä ja jäsenetään minäkuvaan ja syvennetään itsetuntemusta.

Vuorovaikutusosaaminen

Oppiaineen opiskelussa käytetään keskustelevia opetusmenetelmiä. Opiskelijoita ohjataan keskustelemaan hyvän elämän aiheista ja harjoitellaan mielipiteiden muodostamista ja niiden perustelemista sekä toisten kuuntelemista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kriittisen, rakentavan ja eettisen ajattelun oppiminen on keskeinen osa oppiainetta. Opintojaksolla käsitellään erilaisia ihmiskäsityksiä, eri tieteiden näkemyksiä ihmisestä sekä yksilön intersektionaalista asemaa yhteiskunnassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan oppimisen taitoja, tiedonhankintataitoja, kykyä soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä monipuolisesti tietoa, käsitteiden hallintaa, tiedon ja tietolähteiden kriittistä tarkastelua sekä omaa ajattelua.

Monipuolisia osaamisen näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja monimediaiset tuotokset, tuntityöskentely, tutkimustehtävät sekä kokeet. Opintojakson alussa sovitaan ryhmän ja opettajan kesken, millaisia osaamisen näyttöjä on mahdollista antaa.

Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2)

Opintojakson moduulit

- Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2), Pakollinen

Tavoitteet

Minä ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa yhteisöllisyyden merkityksen ihmisyydelle ja omalle identiteetille*
- *ymmärtää, että sosiaalisia ilmiöitä ja yhteiskunnallisia rakenteita voidaan tarkastella tieteellisesti ja niillä on suuri merkitys yksilön elämänskatsomukselle ja elämänvalinnoille*
- *osaa arvioida kriittisesti niin omia kuin muiden yhteiskunnallisia väitteitä ja katsomuksia*
- *osaa tulkita ja arvioida erilaisten medioiden ja muiden yhteiskunnallisten instituutioiden tarjoamaa informaatiota*
- *osaa tarkastella kriittisesti yhteiskuntaa ja sen osa-alueita, yhteiskunnallisia rakenteita, ideologisia piirteitä sekä vallitsevia yhteiskunnallisia arvoja*
- *ymmärtää ja osaa perustella ihmisoikeuksien, uskonnon- ja omantunnonvapauden, yhdenvertaisuuden, demokratian, rauhan, yhteiskunnallisen ja globaalin oikeudenmukaisuuden sekä kestäväen tulevaisuuden rakentamisen periaatteita*
- *osaa jäsentää omaa asemaansa yksilönä yhteisöissä, kansalaisena valtiossa ja toimijana talousjärjestelmässä*
- *osaa arvioida yksilön vaikutusmahdollisuuksia sekä kasvattaa valmiuttaan rakentamaan ja vastuulliseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen.*

Keskeiset sisällöt

Minä ja yhteiskunta

- *kriittinen ajattelu ja väitteiden järkiperäinen perustelu: ympäröivän todellisuuden jäsentäminen ja sen erilaiset vääristymät*
- *median ja muiden informaationlähteiden toimintalogiikka; koulun, politiikan, tieteen, taiteen, viihdeteollisuuden sekä kulttuuristen, mukaan lukien uskonnollisten yhteisöjen, vaikutus maailmankuviin ja -katsomuksiin sekä omaan elämänskatsomukseen*
- *aikalauskritiikki: yhteiskunnan ja eri alakulttuurien aatteita ja arvoja*
- *yhteiskunnassa toimimisen ja aktiivisen kansalaisuuden tiedollisia perusteita: yhteiskunnalliset rakenteet, sosiaaliset tosiasiat, modernin länsimaisen yhteiskunnan*

erityispiirteet, kuten individualismi ja yhteisön ja yhteiskunnan ero, sekä näiden vaikutus yksilön elämään

- taloudellinen ja poliittinen valta Suomessa ja globaalissa markkinataloudessa, yksilön kuluttajana ja kansalaisena tekemien valintojen vaikutukset*
- ihmisarvo, ihmisen arvokkuus ja ihmisoikeudet; ihmisoikeusasiakirjat, kuten YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistus, Lapsen oikeuksien sopimus sekä Euroopan ihmisoikeussopimus; ihmisoikeusloukkaukset, kuten holokausti*
- globaali oikeudenmukaisuus, kestävä tulevaisuus, ilmastonmuutoksen torjunta sekä YK:n kestävä kehityksen tavoitteet ja Agenda 2030*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Oppiaineen opiskelussa käytetään keskustelevia opetusmenetelmiä. Opiskelijoita ohjataan keskustelemaan yhteiskuntaan liittyvistä aiheista ja harjoitellaan mielipiteiden muodostamista ja niiden perustelemista sekä toisten kuuntelemista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla vahvistetaan yhteiskunnan eri osa-alueiden tuntemusta. Opiskelu auttaa hahmottamaan omaa asemaa yhteisössä. Vahvistetaan ihmisoikeuksien, demokratian ja ihmisarvon ymmärtämistä sekä arvostamista. Tarkastellaan positiivisesti aktiivista kansalaisuutta ja kykyä ottaa kantaa yhteiskunnallisiin asioihin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Oppiaineessa sekä aktivoidaan toimintaa ilmastonmuutoksen torjumiseksi että pohditaan ilmastonmuutoksen kohtaamisen kannalta olennaisia asenteita ja tunteita. Kestävä tulevaisuus on keskeinen teema, kun opiskellaan politiikan ja talouden sekä oikeudenmukaisuuden piirteitä yhteiskunnassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan oppimisen taitoja, tiedonhankintataitoja, kykyä soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä monipuolisesti tietoa, käsitteiden hallintaa, tiedon ja tietolähteiden kriittistä tarkastelua sekä omaa ajattelua.

Monipuolisia osaamisen näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja monimediaiset tuotokset, tuntityöskentely, tutkimustehtävät sekä kokeet. Opintojakson alussa sovitaan ryhmän ja opettajan kesken, millaisia osaamisen näyttöjä on mahdollista antaa.

Opintojaksolla yksi osaamisen näyttö on vaikuttamisprojektin suunnittelu.

Kulttuurit, 2 op (ET3)

Opintojakson moduulit

- Kulttuurit, 2 op (ET3), Valinnainen

Tavoitteet

Kulttuurit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kulttuurin merkityksen ihmisyydelle ja omalle elämänkatsomukselleen sekä saa välineitä myönteisen kulttuurisen identiteetin rakentamisessa
- osaa käyttää kulttuuria koskevan tutkimuksen käsitteistöä ja muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman perustellun kantansa
- osaa käyttää kulttuuria koskevan tutkimuksen käsitteistöä ja muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman perustellun kantansa
- hahmottaa suomalaisuuden historiallisesti rakentuvana ja muuttuvana jatkumona, johon kuuluvat niin ulkoiset vaikutteet kuin sisäinen moninaisuus ja vähemmistökulttuurit
- osaa hahmottaa erilaiset elämänkatsomukselliset ratkaisut ja identiteettivalinnat sekä maailman kulttuurisen moninaisuuden rikkautena ja perustella niiden yhdenvertaisen kohtelun
- tunnistaa vihapuheen ja osaa erottaa sen sananvapauden vastuullisesta käytöstä.

Keskeiset sisällöt

Kulttuurit

- kulttuurin käsite ja merkitys sekä sen erilaiset luokittelut ja käyttötavat, kulttuuri merkityksiin perustuvana inhimillisenä toimintana, erilaisia teorioita kulttuurien kehityksestä ja suhteesta toisiinsa, etnosentrismi ja kulttuuri relativismi
- kulttuuria koskevan tutkimuksen perusteita: tutkittavan ja tutkijan näkökulmat, kenttätyö, etnografia, kysely, haastattelu
- kulttuuriperintö: tapakulttuurin monet muodot, kulttuurinen itseilmaisuus, kulttuurin vaikutus yksilön maailmankuvaan ja elämänkatsomukseen, Unescon maailmanperintöohjelma
- suomalaisen kulttuurin ja identiteettipolitiikan historiallinen rakentuminen, suomalaisuuden monimuotoisuus ja suomalaiset vähemmistökulttuurit
- kulttuurien ja sivilisaatioiden vuorovaikutus sekä monokulttuurisuuden mahdottomuus: monikulttuurisuus ja globaali kulttuuri sekä niiden erilaiset katsomukselliset ja yhteiskunnalliset tulkinnat ja vaikutukset
- etnisyyden, rasismien ja muun syrjinnän sekä keskinäisen kunnioituksen ja yhdenvertaisuuden historiaa ja nykypäivää eri kulttuureissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kriittisen, rakentavan ja eettisen ajattelun oppiminen on keskeinen osa oppiainetta. Kulttuurien tutkimisessa yhdistetään eri tieteitä ja arvioidaan kriittisesti erilaisia mediassa ilmeneviä käsityksiä ja mielipiteitä kulttuureista, identiteeteistä ja yhdenvertaisuudesta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson keskeistä sisältöä on erilaisiin kulttuureihin ja niiden ilmenemismuotoihin tutustuminen. Opiskelijat oppivat erottamaan erilaisia kulttuureja toisistaan suvaitsevaisuuden hengessä. Perehdytään rasismien historiaan ja nykypäivän ilmenemismuotoihin ja harjoitellaan arvostamaan erilaisia kulttuuri-identiteettejä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan oppimisen taitoja, tiedonhankintataitoja, kykyä soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä monipuolisesti tietoa, käsitteiden hallintaa, tiedon ja tietolähteiden kriittistä tarkastelua sekä omaa ajattelua.

Monipuolisia osaamisen näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja monimediaiset tuotokset, tuntityöskentely, tutkimustehtävät sekä kokeet. Opintojakson alussa sovitaan ryhmän ja opettajan kesken, millaisia osaamisen näyttöjä on mahdollista antaa.

Opintojaksolla yksi osaamisen näyttö on kulttuurintutkimuksen harjoitustyö.

Katsomukset, 2 op (ET4)

Opintojakson moduulit

- Katsomukset, 2 op (ET4), Valinnainen

Tavoitteet

Katsomukset

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa eritellä maailman- ja elämänkatsomuksen sekä maailmankuvan käsitteitä, arvioida niihin liittyviä perusteita sekä erottaa katsomukselliset ja arvokysymykset mielipidekysymyksistä
- ymmärtää katsomusten, kulttuurien ja yhteiskuntamuotojen jatkuvaa historiallista muuttumista sekä osaa sen perusteella eritellä erilaisten maailmankatsomusten piirteitä ja lähtökohtia
- osaa eritellä ja arvioida evoluution, universaalien eettisten järjestelmien, Euroopan uuden ajan murroksen, valistuksen, tieteen sekä modernin markkinatalouden merkitystä maailmankuviin ja omaan elämänkatsomukseensa
- osaa arvioida erilaisten arvojen, maailmankuvien ja tietämisen tapojen sekä yksilöllisten, yhteisöllisten, poliittisten ja uskonnollisten ulottuvuuksien painoarvoa erilaisissa elämän- ja maailmankatsomuksissa
- osaa eritellä oman elämänkatsomuksensa ja siihen liittyvien uskomusten perusteita ja muotoutumista sekä ymmärtää, että elämänkatsomuksen lähtökohdat olisivat voineet poiketa nykyisistä.

Keskeiset sisällöt

Katsomukset

- katsomuksellinen käsitteistö; katsomukset perustavina tapoina käsittää maailma ja katsomuksellisten kysymysten luonne
- ihmiskunnan katsomuksellisuuden muotoutuminen: evoluution, kielen ja joustavan yhteistyön merkitys ihmislajin kehityksessä; animismi, teismi, ateismi
- katsomusten historiaa: universaalien katsomusten ja moraalijärjestelmien synty, modernin subjektin ja tieteellisen maailmankuvan synty, edistysusko ja yhteiskunnan osa-alueiden eriytyminen uudenlaisten katsomusten taustana
- poliittisia maailmankatsomuksia, kuten liberalismi, sosialismi ja nationalismi; katsomusten ilmeneminen elämäntavassa, taiteessa, urheilussa sekä suhteessa luontoon ja ympäristöön
- elämänkatsomuksen jäsentäminen katsomushistorian näkökulmasta; oman elämänkatsomuksen taustalla olevat satunnaiset historialliset seikat

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kriittisen, rakentavan ja eettisen ajattelun oppiminen on keskeinen osa oppiainetta. Opintojaksolla syvennetään käsitystä katsomuksista ja hyödynnetään erityisesti historiaa, yhteiskuntafilosofiaa sekä uskontotieteitä. Arvioidaan kriittisesti oman katsomuksen perustaa.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla tarkastellaan omaa katsomusta ja sen muodostumista ja siten syvennetään itsetuntemusta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan oppimisen taitoja, tiedonhankintataitoja, kykyä soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä monipuolisesti tietoa, käsitteiden hallintaa, tiedon ja tietolähteiden kriittistä tarkastelua sekä omaa ajattelua.

Monipuolisia osaamisen näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja monimedialaiset tuotokset, tuntityöskentely, tutkimustehtävät sekä kokeet. Opintojakson alussa sovitaan ryhmän ja opettajan kesken, millaisia osaamisen näyttöjä on mahdollista antaa.

Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET5)

Opintojakson moduulit

- Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET5), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonnot ja uskonnottomuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kykyä lukea, tulkita ja ymmärtää erilaisia uskonnollisia ja uskonnottomia maailmankatsomuksia sekä kykyä verrata niiden lähtökohtia ja elämäntapaa omaan elämänsä katsomukseensa*
- *tutustuu uskontojen, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden tieteelliseen tutkimukseen, määrittelyyn ja selittämiseen sekä uskontokritiikkiin*
- *hallitsee käsitteitä, tietoa ja taitoja, joiden avulla hän osaa pohtia ja analysoida maailmankatsomuksellisiin järjestelmiin, kuten sekulaariin humanismiin ja uskontoihin, liittyviä kysymyksiä sekä muodostaa niihin oman perustellun kantansa*
- *perehtyy suuriin maailmanuskontoihin ja hahmottaa niiden keskeisiä piirteitä, sisäistä monimuotoisuutta sekä vaikutusta kulttuuriin ja yhteiskuntaan*
- *perehtyy ateismin, agnostismin ja humanismin historiaan*
- *ymmärtää, että uskonnottomuus ja uskonnollisuus ovat historiallisesti rakentuneita, monimuotoisia ja muuttuvia ilmiöitä, joilla on vahva kulttuurinen ja yhteiskunnallinen merkitys.*

Keskeiset sisällöt

Uskonnot ja uskonnottomuus

- *keskeisiä uskonnollisten ilmiöiden ymmärtämiseen liittyviä käsitteitä, kuten myytti, pyhä, riitti, symboli ja jumala*

- kristinuskon ja islamin sekä buddhalaisuuden ja hindulaisuuden historiallinen ja maantieteellinen levinneisyys, jakautuminen ja peruspiirteet; Itä-Aasian katsomusperinteiden yleiset piirteet
- ateismi, agnostismi, uskonnottomuus ja sekulaarin humanismin maailmankatsomukselliset perusteet
- uskonnon ja uskonnottomuuden näkyminen ja vaikutus arkielämässä, politiikassa ja oikeudenkäytössä: liberaali ja fundamentalistinen uskonnollisuus, tapauskonnollisuus, uudet uskonnolliset liikkeet, sekularisaatio ja julkisen vallan tunnustuksettomuuden periaate

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kriittisen, rakentavan ja eettisen ajattelun oppiminen on keskeinen osa oppiainetta. Opintojaksolla käsitellään erilaisia uskontoja ja uskonnottomuutta hyödyntäen erilaisia tiedonhankinnan tapoja. Syvennetään kykyä arvioida mediassa esiintyvien tietojen luotettavuutta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson keskeistä sisältöä on tutustuminen erilaisiin uskontoihin ja niiden vaikutukseen arkielämässä. Opiskelijat oppivat erottamaan erilaisia uskontoja toisistaan suvaitsevaisuuden hengessä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan oppimisen taitoja, tiedonhankintataitoja, kykyä soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä monipuolisesti tietoa, käsitteiden hallintaa, tiedon ja tietolähteiden kriittistä tarkastelua sekä omaa ajattelua.

Monipuolisia osaamisen näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja monimediaiset tuotokset, tuntityöskentely, tutkimustehtävät sekä kokeet. Opintojakson alussa sovitaan ryhmän ja opettajan kesken, millaisia osaamisen näyttöjä on mahdollista antaa.

Tulevaisuus, 2 op (ET6)

Opintojakson moduulit

- Tulevaisuus, 2 op (ET6), Valinnainen

Tavoitteet

Tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu tulevaisuuden tutkimisen keinoihin ja tehtäviin sekä ymmärtää, että vaikka tulevaisuutta on vaikea ennustaa, siihen voidaan vaikuttaa arvoilla, teoilla ja valinnoilla
- hahmottaa erilaisia suhtautumistapoja teknologian kehitykseen ja osaa arvioida, miten tekninen muutos vaikuttaa yhteiskuntaan, kulttuuriin ja ympäristöön
- omaksuu valmiuksia, niin asenteita, tietoja kuin tunnetaitojakin, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen ja ymmärtää ilmastonmuutoksen vaikutuksia sekä sen torjumisen keinoja ja niiden esteitä
- osaa arvioida tieteellis-teknologisen vallankumouksen vaikutusta nykyaikaisiin yhteiskuntiin, maailmankatsomuksiin ja omaan elämänskatsomukseensa

- ymmärtää utopioiden ja dystopioiden merkityksen historiallisten, ajankohtaisten ja tulevaisuuden kysymysten heijastajina.

Keskeiset sisällöt

Tulevaisuus

- tulevaisuuden tutkimus, heikot ja vahvat signaalit, tulevaisuustyö; mahdollisia, todennäköisiä ja toivottavia tulevaisuuden skenaarioita
- tieteellis-teknologinen vallankumous ja teknologian kehittyminen, erityisesti digitalisaatio, koneoppiminen, tekoäly ja robotiikka, sekä niiden vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin
- tieteellis-teknologinen vallankumous ja teknologian kehittyminen, erityisesti digitalisaatio, koneoppiminen, tekoäly ja robotiikka, sekä niiden vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin
- yhteiskunnan, talouden rakenteiden ja työn muutos: esimerkiksi robotiikka, eriarvoistuminen, muutokset työn ja varallisuuden jaossa
- globaalisti vaikuttavat ekologiset muutokset: ilmastonmuutos, massasukupuutot, diversiteetin heikkeneminen, kansainvaellukset
- yksilön valinnat ja yhteistyö paremman tulevaisuuden puolesta; tekninen kehitys hyvän elämän mahdollistajana
- erilaisia fiktivisiä tulevaisuuden kertomuksia ja niiden kritiikkejä, dystopiat ja utopiat

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Oppiaineessa sekä aktivoidaan toimintaa ilmastonmuutoksen torjumiseksi että pohditaan ilmastonmuutoksen kohtaamisen kannalta olennaisia asenteita ja tunteita. Kestävän tulevaisuuden reunaehdot ja ilmastonmuutoksen eriarvoistavat vaikutukset ovat opintojakson keskiössä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tulevaisuustaitojen harjoittaminen sekä tulevaisuuden tutkimukseen tutustuminen harjoittavat kykyä hahmottaa ja ratkaista monimutkaisia ongelmia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan oppimisen taitoja, tiedonhankintataitoja, kykyä soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä monipuolisesti tietoa, käsitteiden hallintaa, tiedon ja tietolähteiden kriittistä tarkastelua sekä omaa ajattelua.

Monipuolisia osaamisen näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja monimedialaiset tuotokset, tuntityöskentely, tutkimustehtävät sekä kokeet. Opintojakson alussa sovitaan ryhmän ja opettajan kesken, millaisia osaamisen näyttöjä on mahdollista antaa.

Opintojaksolla yksi osaamisen näyttö on tulevaisuudentutkimuksen harjoitustyö.

Elämäkatsomustiedon kertausta abeille, 1 op (ET7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelija vahvistaa elämänkatsomustiedon pakollisten ja valinnaisten opintojaksojen aiheiden hallintaa ja niiden pohdintaa eri näkökulmista sekä kehittyä ylioppilaskirjoituksiin vastaamisen tekniikassa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kurssilla kerrataan lukiossa opiskeltuja aiheita pääasiassa vanhojen ylioppilastehtävien avulla.
- Harjoitellaan ylioppilaskirjoituksiin vastaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu - hylätty).

11.4. Filosofia (FI)

Oppiaineen tehtävä

Filosofia tarkastelee koko todellisuutta ja eri tapoja hahmottaa sitä. Sen kysymyksenasettelujen tunteminen luo pohjan maailmaa, yhteiskuntaa ja ihmistä koskevien käsitysten ymmärtämiselle ja niiden järkipäiselle arvioinnille. Filosofisen ajattelun opiskeleminen harjaannuttaa punnitsemaan kriittisesti erilaisten käsitysten perusteluita.

Kriittisen ja perusteita etsivän luonteensa ansiosta filosofia auttaa jäsentämään nykypäivän informaatiotulvaa sekä erottamaan tosiasiaväitteet mielipiteistä. Näin filosofian opiskelu edistää opiskelijan yleisiä oppimisen ja ajattelun valmiuksia. Argumentaation ja pätevän päättelyn opiskelu kehittävät kykyä ymmärtää ja ilmaista mutkikkaitakin ajatuskulkuja.

Perinteisesti filosofiaa on kutsuttu kaikkien tieteiden äidiksi. Siksi sen luonteeseen kuuluu jo lähtökohtaisesti eri tiedonalojen integraatio, joka tukee laajojen käsitteellisten kokonaisuuksien ja yhteyksien hahmottamista. Filosofian opiskelu auttaa näkemään, miten eri tieteenalojen ja ajatteluperinteiden käsitykset rakentuvat ja eroavat toisistaan. Tämä tukee eri tieteiden omaksumista, mikä helpottaa lukiolaisen siirtymistä jatko-opintoihin. Filosofian tuntemus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä.

Filosofian opiskelu vahvistaa opiskelijan käsitystä omasta identiteetistään. Se harjaannuttaa eettiseen pohdintaan ja auttaa ymmärtämään, mitä merkitystä erilaisilla tiedoilla ja taidoilla on yksilölle ja yhteiskunnalle. Filosofia kehittää arvostelukykä sekä edistää luovan ja itsenäisen ajattelun kehitystä. Tämä tukee opiskelijan yksilöllisten näkemysten muodostamista ja kykyä osallistua järkipäiseen keskusteluun. Koska filosofisiin kysymyksiin on harvoin yksinkertaisia vastauksia, opiskelija oppii muodostamaan ja perustelemaan omia käsityksiään sekä samalla kunnioittamaan toisenlaisia perusteluita näkemyksiä. Monimutkaisten kysymysten pohdiskelu ryhmässä kasvattaa opiskelijan luottamusta omiin ajattelutaitoihinsa. Oppiaineen luonteeseen sopivat keskustelevat ja dialogiset työtavat.

Laa-ala-ainen osaaminen

*Filosofian opiskelu tukee monipuolisesti opiskelijan **vuorovaikutusosaamista sekä** kasvua sivistyneeksi, vastuulliseksi ja yhdenvertaisuutta kunnioittavaksi kansalaiseksi. Oppiaine korostaa dialogisuutta ja hyvää argumentaatiota, mikä edistää opiskelijan sitoutumista kestäviin ajattelu- ja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia yhdistelee tiedonaloja sekä tukee eri tieteiden omaksumista ja elinikäistä oppimista. Sen opiskelu kehittää kielellistä ilmaisua, analyyttistä ajattelua ja loogista päättelykykyä.*

Filosofiassa ongelmia jäsennetään käsitteellisesti ja dialogisesti. Siksi siinä korostuvat täsmällinen ja käsitteiden merkityksiä avaava kielenkäyttö sekä kielitietoisuus. Vaikka filosofia hyödyntää oman traditionsa ja muiden tieteenalojen termistöä, sen tavoitteena on selkeä ja ymmärrettävä kieli. Filosofian argumentatiivinen luonne kehittää ilmaisua, jossa painottuvat johdonmukaiset perustelut ja eri näkökulmien huomioiminen.

Hyvää elämää ja yhteiskuntaa koskevat pohdinnat kuuluvat perinteisesti filosofian ytimeen. Filosofian opiskelu tukee hyvinvointiosaamista kehittämällä opiskelijan ymmärrystä itsestään, ajattelustaan ja suhteestaan muihin. Ymmärryksen kasvu liittyy ihmisen kasvuun kokonaisuutena ja ohjaa hyveisiin ja hyvinvointiin. Filosofian keskusteleva ja hyvää argumentaatiota korostava opiskelutapa tukee opiskelijoiden yhteisöllisyyttä ja vuorovaikutustaitoja sekä opettaa erilaisten näkemysten arvostamista. Samalla kannustetaan opiskelijaa sitoutumaan kestäviin ajattelu- ja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia kehittää epävarmuuden sietokykyä ja valmiutta toimia myös tilanteissa, joissa käytettävissä oleva informaatio on rajallista.

Filosofiaan kuuluu perinteisesti **monitieteistä ja luovaa osaamista** vahvistava, eri tiedonaloja integroiva lähestymistapa. Sen opiskelu rakentaa luontevasti siltoja eri tieteenalojen välille. Filosofia auttaa omaksumaan erilaisia tiedonhankintatapoja sekä yhdistämään eri tieteiden tuloksia, mikä helpottaa laajojen kokonaisuuksien hahmottamista. Filosofisen ajattelun vahva johdonmukaisuuden vaatimus kehittää kykyä ymmärtää erilaisten argumenttien perusteita ja erottaa tosiasiaväitteet mielipiteistä. Kyseenalaistavana ja perusteita etsivänä oppiaineena filosofia rohkaisee luovaan ja itsenäiseen ajatteluun.

Yhteiskunnallisen osaamisen osalta filosofian opetuksessa sitoudutaan järkipäraseen eettiseen ajatteluun, joka perustuu demokratian, ihmisoikeuksien ja kestäväen tulevaisuuden kunnioittamiseen. Oikeudenmukaisen yhteiskunnan ja aktiivisen kansalaisuuden ihanteet ovat paitsi tarkastelun kohteita myös tavoitteita, joihin opetus pyrkii kasvattamaan. Filosofia kehittää luovan, kriittisen ja itsenäisen ajattelun kykyä, joka vahvistaa valmiuksia jatko-opintoihin, mielekkääseen urasuunnitteluun ja tulevaisuuden työelämän muutoksiin.

Etiikka on filosofian perinteinen osa-alue ja siksi keskeinen osa filosofian opiskelua. Filosofia opettaa arvojen, normien ja merkitysten käsitteellistä jäsentämistä. **Eettinen** pohdinta kattaa niin yksilöä, yhteiskuntaa kuin ympäristöä koskevat kysymykset. Oppiaineen kriittinen perinne ohjaa opiskelijaa itsenäiseen ajatteluun ja kannustaa sitoutumaan moraalisesti kestäväen toimintaan. Filosofian opiskelu auttaa hahmottamaan moniulotteisia ongelmia ja luomaan niistä kokonaisjäsennystä. Ymmärrys sosiaalisten ja ekologisten globaalien ongelmien luonteesta rohkaisee toimimaan niiden korjaamiseksi ja toteuttaa **ympäristöosaamisen** tavoitteita.

Gloobaali- ja kulttuuriosaamisen näkökulmasta filosofian opiskelu avartaa ajattelua ja auttaa ymmärtämään, että on olemassa erilaisia tapoja hahmottaa todellisuutta. Se kehittää herkkyyttä havaita yhtäläisyyksiä ja eroja maailman ilmiöissä. Filosofian osa-alueista erityisesti etiikka ja yhteiskuntafilosofia tarkastelevat ihmisten ja kulttuurien monimuotoisuutta sekä kannustavat ennakkoluulottomaan suhtautumiseen erilaisiin elämänilmiöihin. Filosofiset ajatuskokeet johdattavat hahmottelemaan mahdollisia tulevaisuuden kehityskulkuja.

Tavoitteet

Filosofian opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- osaa hahmottaa filosofisia ongelmia sekä niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja filosofian perinteessä ja ajankohtaisiin kysymyksiin sovellettuina
- osaa käsitteellisesti eritellä, jäsentää ja arvioida informaatiota, erityisesti erilaisia väitteitä, niiden merkityksiä ja perusteluja

- hallitsee johdonmukaisen argumentaation perustaidot, mikä auttaa kehittämään omaa ajattelua, arvioimaan sitä kriittisesti sekä pohtimaan sen rajoja eri tieteenaloilla ja arkielämässä
- kykenee arvioimaan moraalisia ongelmia ja niiden mahdollisia ratkaisuja sekä sitoutumaan eettisiin periaatteisiin
- oppii pohtimaan ja jäsentämään käsitteellisesti laajoja kokonaisuuksia sekä ajattelemaan ja toimimaan arvostelukykyisesti niin eettisissä kysymyksissä kuin muillakin elämänalueilla myös informaation ollessa epävarmaa tai ristiriitaista
- kehittää kykyään ilmaista näkemyksiään järkipäisesti perustellen.

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu keskeisten filosofisten kysymysten ymmärtämiseen, ajattelun taitojen ja käsitteiden hallintaan sekä kykyyn ilmaista ja arvioida filosofista ajattelua. Tämä tarkoittaa kykyä hahmottaa ja täsmentää informaatiota käsitteellisesti sekä eritellä ja pohtia sitä kriittisesti. Lisäksi arvioidaan taitoa tunnistaa arkielämässä ja tieteessä filosofisia ongelmia ja muotoilla niitä käsitteellisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon filosofisiin kysymyksiin esitettyjen ratkaisujen tuntemus sekä taito esittää johdonmukaisia argumentteja kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä reflektoida omaa ajatteluaan ja rohkaisee häntä oman opiskelunsa suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen. Opintojaksojen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, ja filosofian yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta.

Opintojaksot

Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1)

Opintojakson moduulit

- Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1), Pakollinen

Tavoitteet

Johdatus filosofiseen ajatteluun

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- muodostaa käsityksen filosofian luonteesta ja menetelmistä tutustumalla filosofisiin ongelmiin ja niiden mahdollisiin ratkaisuihin
- oppii arvioimaan väitteiden totuutta sekä harjaantuu esittämään ja vaatimaan erilaisille väitteille perusteluja, hahmottamaan perustelujen rakennetta sekä arvioimaan niiden pätevyyttä
- tuntee ja oppii erilaisten vuorovaikutteisten harjoitusten ja keskustelujen kautta soveltamaan filosofian työtapoja, kuten oletusten kyseenalaistamista, käsitteiden luokittelua ja määrittelemistä sekä ajatuskokeiden ja vastaesimerkkien käyttöä
- perehtyy joihinkin keskeisiin filosofisiin kysymyksiin ja niihin liittyviin käsitteellisiin erotteluihin
- osaa eritellä ja arvioida kriittisesti erilaisia tiedollisia uskomuksia ja tutustuu tietämiseen joissain lukion oppiaineissa.

Keskeiset sisällöt

Johdatus filosofiseen ajatteluun

- mitä filosofia on, filosofinen kysymyksenasettelu sekä ajattelu filosofian perinteessä ja ajankohtaisissa aiheissa
- johdonmukaisen argumentaation ja pätevän päättelyn perusteet sekä niiden harjoittaminen suullisesti ja kirjallisesti, muun muassa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin ongelmiin sovellettuna
- keskeisiä filosofisia peruskysymyksiä ja -erotteluja: henki ja aine, vapaus ja välttämättömyys, käsitteellinen ja empiirinen, objektiivinen ja subjektiivinen
- tiedon ja informaation, arkitiedon ja tieteellisen tiedon sekä tieteen ja pseudotieteen ero
- tiedon ja argumentaation luonne eri tiedonaloilla: miten väitteitä muodostetaan, koetellaan ja perustellaan joissain lukion oppiaineissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla opiskellaan argumentaatiota ja harjoitellaan keskustelua ja väittelyä sekä mielipiteiden perustelemista. Harjoitellaan kuuntelemaan toisten mielipiteitä ja esittämään omia.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija kehittää ymmärrystä itsestään ja ajattelustaan, kun hän muodostaa käsitystä omasta filosofiastaan.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tieteenfilosofiaan ja tietoteoriaan tutustuminen edistää eri tieteiden ymmärtämistä ja tiedon luotettavuuden arvioimista. Erilaiset ajatusharjoitukset kehittävät luovien ratkaisujen keksimistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan oppimisen taitoja, tiedonhankintataitoja, kykyä soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä monipuolisesti tietoa, käsitteiden hallintaa, tiedon ja tietolähteiden kriittistä tarkastelua sekä omaa ajattelua.

Monipuolisia osaamisen näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja monimediaiset tuotokset, tuntityöskentely, tutkimustehtävät sekä kokeet. Opintojakson alussa sovitaan ryhmän ja opettajan kesken, millaisia osaamisen näyttöjä on mahdollista antaa.

Opintojaksolla yksi osaamisen näyttö on portfolio filosofisista perusteluista ja argumenteista.

Etiikka, 2 op (FI2)

Opintojakson moduulit

- Etiikka, 2 op (FI2), Pakollinen

Tavoitteet

Etiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy filosofisen etiikan keskeisiin käsitteisiin, kysymyksiin ja teorioihin*

- osaa perustella käsityksiä hyvästä ja oikeasta sekä hahmottaa normatiivisten ja kuvailevien väitteiden eron
- osaa esittää suullisesti ja kirjallisesti johdonmukaisia eettisiä argumentteja sekä perustella moraalien velvoittavuutta
- oppii jäsentämään oman elämänsä merkityksellisyyttä ja elämänvalintojaan filosofisen käsitteistön avulla
- osaa eritellä ja arvioida toimintaa eettisesti sekä kykenee jäsentämään omia moraalisia ratkaisujaan ja arvioitaan filosofisen etiikan välinein
- osaa soveltaa etiikkaa yhteiskuntaa ja ympäristöä koskeviin kysymyksiin.

Keskeiset sisällöt

Etiikka

- moraalien luonne normijärjestelmänä; moraalien, lakien ja tapojen ero; moraalinen objektivismi, relativismi, subjektivismi
- moraalien tarkasteleva normatiivinen ja soveltava etiikka; hyveet, seuraukset, oikeudet ja velvollisuudet
- filosofisia teorioita elämän hyvyydestä ja merkityksellisyydestä sekä hyvästä elämäntavasta
- etiikka ja yksilön moraaliset ratkaisut: ihmissuhteet ja elämänvalinnat
- ympäristöä ja luontoa koskevia eettisiä kysymyksiä, kuten ilmastonmuutos ja eläinten oikeudet
- etiikka ja yhteiskunta: ihmis- ja perusoikeudet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla opiskellaan argumentaatiota ja harjoitellaan keskustelua ja väittelyä sekä mielipiteiden perustelemista. Harjoitellaan kuuntelemaan toisten mielipiteitä ja esittämään omia.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija kehittää ymmärrystä itsestään ja ajattelustaan, kun hän muodostaa käsitystä omasta eettisestä ajattelustaan.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson ydin on etiikan kysymyksiin ja erilaisiin ratkaisuihin perehtyminen. Opintojaksolla harjoitellaan omien moraalisten valintojen pohtimista ja perustelemista. Ympäristöfilosofian ja ihmisoikeuksien näkökulmasta käsitellään sosiaalisia ja ekologisia globaaleja ongelmia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Soveltavan etiikan näkökulmasta käsitellään YK:n kestävän kehityksen Agenda 2030-tavoitteita sekä ihmisarvoa ja kulttuurien moninaisuutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan oppimisen taitoja, tiedonhankintataitoja, kykyä soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä monipuolisesti tietoa, käsitteiden hallintaa, tiedon ja tietolähteiden kriittistä tarkastelua sekä omaa ajattelua.

Monipuolisia osaamisen näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja monimediaiset tuotokset, tuntityöskentely, tutkimustehtävät sekä kokeet. Opintojakson alussa sovitaan ryhmän ja opettajan kesken, millaisia osaamisen näyttöjä on mahdollista antaa.

Opintojaksolla yksi osaamisen näyttö on soveltava etiikan kirjoitelma.

Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3)

Opintojakson moduulit

- Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3), Valinnainen

Tavoitteet

Yhteiskuntafilosofia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy joihinkin yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja suuntauksiin
- oppii erittelemään oikeudenmukaisuutta, vapautta, tasa-arvoa ja vallankäyttöä yksilöiden, yhteisöjen ja instituutioiden toiminnassa
- pystyy arvioimaan filosofisesti yhteiskunnan rakennetta ja sen oikeutusta
- osaa soveltaa oppimaansa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin
- ymmärtää oikeuksien merkityksen yhteiskunnan perustana.

Keskeiset sisällöt

Yhteiskuntafilosofia

- yhteiskuntajärjestyksen oikeuttaminen, yhteiskuntasopimusteoria
- vallan, vapauden, tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden eri muodot
- ihmisoikeudet, kansalaisoikeudet ja oikeusvaltio; demokratia ja yhteisöllisyys yhteiskunnallisina arvoina
- poliittiset ihanteet: liberalismi, sosialismi, anarkismi, konservatismi, nationalismi; yhteiskunnalliset utopiat ja dystopiat
- hyvinvoinnin ja talouden suhde; tulo-, varallisuus- ja hyvinvointierojen oikeuttaminen; hyvinvointivaltio
- ajankohtaisia yhteiskuntafilosofisia kysymyksiä: ympäristöongelmat, kulttuurien kohtaaminen, teknologian ja tekoälyn vaikutukset, sukupuoli ja valta, eriarvoistavien rakenteiden tunnistaminen ja kritiikki

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Oikeudenmukainen yhteiskunta on yksi opintojakson keskeinen sisältö, ja siinä käsitellään demokratiaa, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Erilaisten esimerkkien avulla tarkastellaan aktiivista kansalaisuutta ja harjoitellaan ottamaan kantaa yhteiskunnallisiin asioihin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yhteiskuntafilosofian näkökulmasta pohditaan mahdollisia tulevaisuusskenaarioita ja hahmotetaan yksilön, yhteisöjen ja ekosysteemien vaikutusta toisiinsa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan oppimisen taitoja, tiedonhankintataitoja, kykyä soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä monipuolisesti tietoa, käsitteiden hallintaa, tiedon ja tietolähteiden kriittistä tarkastelua sekä omaa ajattelua.

Monipuolisia osaamisen näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja monimediaiset tuotokset, tuntityöskentely, tutkimustehtävät sekä kokeet. Opintojakson alussa sovitaan ryhmän ja opettajan kesken, millaisia osaamisen näyttöjä on mahdollista antaa.

Opintojaksolla yksi osaamisen näyttö on tutkielma opiskelijan valitsemasta poliittisesta ihanteesta.

Totuus, 2 op (FI4)

Opintojakson moduulit

- Totuus, 2 op (FI4), Valinnainen

Tavoitteet

Totuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa erottaa mielipiteet tosiasiaväittämistä ja ymmärtää tarpeen perustella tosiasiaväittämät
- ymmärtää kielen ja merkitysten roolin todellisuuden hahmottamisessa
- osaa eritellä ja arvioida filosofisia teorioita totuudesta, tiedosta, todellisuuden luonteesta ja tieteestä
- osaa jäsentää ja eritellä tieteellisen tutkimuksen, päättelyn ja selittämisen luonnetta
- osaa arvioida havainnon ja tiedon sekä tieteellisten teorioiden suhdetta totuuteen
- oppii arvioimaan tilanteita, joissa eri tutkimukset antavat erilaisia tuloksia ja toimintavaihtoehtoja.

Keskeiset sisällöt

Totuus

- kieli, merkitys ja totuus
- totuuden luonne ja totuusteoriat; totuuden lähestyminen; välttämätön ja kontingentti totuus
- todellisuuden ja tietoisuuden luonne; realismi ja antirealismi
- tiedon lähteet, tiedon mahdollisuus ja rajat, tiedon oikeuttaminen, tiedon suhde varmuuteen
- tieteellisen tutkimuksen luonne ja menetelmiä sekä tieteellinen päättely; tieteen etiikka
- tieteen menetelmien ja teorioiden luotettavuus ja suhde todellisuuteen
- selittäminen, ennustaminen, ymmärtäminen ja tulkinta erilaisissa tieteissä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla tutustutaan tiedon lähteisiin ja syvennetään tieteellisen tutkimuksen periaatteita. Harjoitellaan tosiasiaväitteiden ja mielipiteiden erottamista toisistaan.

Vuorovaikutusosaaminen

Kieltä tarkastellaan merkitysten rakentajana.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan oppimisen taitoja, tiedonhankintataitoja, kykyä soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä monipuolisesti tietoa, käsitteiden hallintaa, tiedon ja tietolähteiden kriittistä tarkastelua sekä omaa ajattelua.

Monipuolisia osaamisen näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja monimediaiset tuotokset, tuntityöskentely, tutkimustehtävät sekä kokeet. Opintojakson alussa sovitaan ryhmän ja opettajan kesken, millaisia osaamisen näyttöjä on mahdollista antaa.

Filosofian kertausta abeille, 1 op (FI5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelija vahvistaa filosofian pakollisten ja syventävien kurssien aiheiden hallintaa ja kehittyä ylioppilaskirjoituksiin vastaamisen tekniikassa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla kerrataan lukiossa opiskeltuja aiheita pääasiassa vanhojen ylioppilastehtävien avulla.
- Harjoitellaan ylioppilaskirjoituksiin vastaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu - hylätty).

Tieteet, 11 op (OPJ4)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kestävä tulevaisuus ? ja sen ongelmat, 9 op (OPJ6)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

11.5. Fysiikka (FY)

Oppiaineen tehtävä

Fysiikan opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään fysiikan merkityksen jokapäiväisessä elämässä, ympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opetuksessa perehdytään oppiaineen ja sen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa.

Fysiikan opetus antaa opiskelijalle valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla sekä hyödyntää fysiikan osaamistaan työelämässä. Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Fysiikan opetuksen tuella opiskelijan ymmärrys fysiikan käsitteistä rakentuu ja opiskelija ymmärtää niitä kvalitatiivisella ja kvantitatiivisella tasolla. Opiskelijan aikaisemmat kokemukset, uudet havainnot ja näkökulmat muokkautuvat johdonmukaiseksi käsitykseksi ympäröivästä todellisuudesta opiskelijoiden ja opettajien vuorovaikutuksessa ja fysiikan teorioiden avulla.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat ympäristöstä tehdyt havainnot. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista sekä luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan työturvallisuutta noudattaen.

Laaaja-alainen osaaminen

Fysiikan opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin. Opetus kehittää **yhteiskunnallista osaamista** antamalla opiskelijalle valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja vaikuttaa yhteiseen päätöksentekoon.

Opiskelijoiden oma tutkimuksellinen työskentely kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa opiskelijoita fysiikan opiskeluun. Opiskelija kehittää **vuorovaikutusosaamistaan** ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.

Opetus välittää kuvaa fysiikan merkityksestä kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa: fysiikkaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan ja ympäristöstä, käyttämään fysiikan osaamistaan kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestäväen käytön, ympäristö- ja terveysvaikutusten sekä energiantuotantotapojen kannalta. Fysiikan opetus tukee näin **eettisyyttä ja ympäristöosaamista, globaali- ja kulttuuriosaamista** sekä **hyvinvointiosaamista**.

Fysiikan opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkitsemista ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkitsemalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua tekstiä, kuvia, videoita, taulukoita, kuvaajia tai kaavoja. **Monitieteinen ja luova osaaminen** saa tukea fysiikan opiskelusta myös tieto- ja viestintäteknologian osalta. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittauksien käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin.

Tavoitteet

Fysiikan opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät fysiikan merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä fysiikan tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa arvioida fysiikan ja teknologian merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle

- tunnistaa fysiikan osaamistaan sekä kykenee asettamaan omia tavoitteitaan, kohtaamaan oppimishaasteitaan ja soveltamaan fysiikan opiskelustrategioita
- perehtyy fysiikan soveltamiseen monipuolisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä
- saa mahdollisuuksia perehtyä fysiikan sovelluksiin vierailujen, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla
- saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja fysiikkaa soveltaville aloille
- saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon.

Tutkimisen taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa
- osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten, ongelmanratkaisun tai muun toiminnan lähtökohdiksi
- osaa suunnitella ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa
- tunnistaa virhelähteiden vaikutuksen mittauksiin
- osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.

Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää fysiikan keskeisiä käsitteitä johdonmukaisesti ja oikeissa yhteyksissä
- jäsentää käsitystään luonnon rakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla
- osaa ilmaista johtopäätöksiä ja näkökulmia fysiikalle ominaisilla tavoilla
- ymmärtää fysiikan ilmiöitä ja periaatteita teknologisten sovellusten taustalla
- osaa muodostaa, tulkita ja arvioida erilaisia malleja sekä käyttää niitä ja simulaatioita ilmiöiden kuvaamiseen ja ennusteiden tekemiseen
- osaa käyttää asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä
- osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida niitä kriittisesti fysiikan tietojensa avulla.

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu fysiikan yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa fysiikan osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä. Samalla opiskelija harjaantuu itsearviointiin.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Fysiikan tietoja ja niiden soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin, kuten selittämällä, graafisesti mallintamalla ja matemaattisia malleja käyttämällä. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, esimerkiksi kysymysten muodostamista, ongelmanratkaisuprosessin kuvaamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Opintojaksot

Fysiikka luonnontieteenä, 1 op (FY1)

Opintojakson moduulit

- Fysiikka luonnontieteenä, 1 op (FY1), Pakollinen

Tavoitteet

Fysiikka luonnontieteenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu fysiikkaan systemaattisena, kokeellisuuteen nojautuvana tieteenä
- tutustuu aineen rakenteen ja maailmankaikkeuden mittasuhteisiin
- tutustuu fysiikassa käytettäviin tiedonhankintamenetelmiin
- osaa suunnitella ja toteuttaa yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita
- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta fysiikkaa ja sen opiskelua kohtaan.

Keskeiset sisällöt

Fysiikka luonnontieteenä

Keskeiset sisällöt

- suure ja yksikkö sekä SI-järjestelmä
- mittaaminen, tulosten kerääminen, niiden esittäminen graafisesti ja luotettavuuden arviointi
- graafinen malli ja lineaarinen malli
- yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen suunnitleminen ja toteutus

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Fysiikalle ominainen ja jokaisessa opintojaksossa harjoitettava kokeellinen työskentely kehittää opiskelijan yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja sekä monilukutaitoa. Myös fysiikalle ominaisten merkintöjen ja esittämistapojen harjoittelu jokaisessa opintojaksossa kehittää monilukutaitoa ja kielitietoisuutta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Mittausten suunnittelu sekä tulosten kerääminen ja esittäminen graafisesti tutustuttavat opiskelijan erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Fysiikan teorioiden pohjalta tapahtuva laskennallinen esittäminen ja hallinta sekä lopputuloksen oikeellisuuden arviointi. Ilmiöiden havainnointi ja tapahtumaketjun kuvaaminen, voidaan esittää tilanteeseen soveltuvassa muodossa.

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta, 1 op (FY2)

Opintojakson moduulit

- Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta, 1 op (FY2), Pakollinen

Tavoitteet

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy energiaan fysiikan keskeisenä käsitteenä*
- tuntee eri energialajeja ja energiantuotantotapoja*
- osaa vertailla eri energiantuotantotapoihin ja niiden ympäristövaikutuksiin liittyviä suuruusluokkia*
- saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon kestävän energiatalouden näkökulmasta.*

Keskeiset sisällöt

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta

Keskeiset sisällöt

- energialajit, energian säilyminen ja muuntuminen*
- energian tuotanto, teho, hyötysuhde ja energian siirtäminen*
- energiantuotannon vaikutus ympäristöön ja ilmastomuutokseen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa käsitellään energiantuotannon vaikutuksia ympäristöön ja ilmastomuutokseen. Tämä auttaa opiskelijaa ymmärtämään, miksi ihmisen toiminta on sovitettava luonnonympäristöjen kantokykyyn sekä rajallisiin luonnonvaroihin ja niiden kestäväan käyttöön, ja antaa valmiudet osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana vahvistetaan opiskelijan taitoa hahmottaa, miten luonnontieteellinen maailmankuva rakentuu kokeellisuuden pohjalta ja millaisia kulttuurisia rakenteita tämä edellyttää. Yhtenä esimerkkinä tällaisesta rakenteesta on SI-järjestelmä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Fysiikan teorioiden pohjalta tapahtuva laskennallinen esittäminen ja hallinta sekä lopputuloksen oikeellisuuden arviointi. Ilmiöiden havainnointi ja tapahtumaketjun kuvaaminen, voidaan esittää tilanteeseen soveltuvassa muodossa.

Energia ja lämpö, 2 op (FY3)

Opintojakson moduulit

- Energia ja lämpö, 2 op (FY3), Valinnainen

Tavoitteet

Energia ja lämpö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ymmärrystään energiasta fysiikan keskeisenä käsitteenä
- osaa tutkia aineen termodynaamiseen tilaan ja olomuodon muutoksiin liittyviä ilmiöitä
- osaa soveltaa termodynamiikan käsitteitä ja malleja energiantuotannon ratkaisujen tarkastelussa ja kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa
- tunnistaa energiatasapainon ja lämmönsiirtymisen merkityksen ilmastonmuutoksessa.

Keskeiset sisällöt

Energia ja lämpö

Keskeiset sisällöt

- voima vuorovaikutuksen voimakkuuden mittana
- mekaaninen työ
- termodynaaminen systeemi ja tilanmuuttajat
- lämpötila, paine ja hydrostaattinen paine
- energian säilyminen, sisäenergia, energian siirtyminen ja lämpömäärä
- aineen lämpeneminen ja jäähtyminen sekä olomuodon muutokset
- lämpölaajeneminen
- kaasujen tilanmuutokset ja ideaalikaasun tilanyhtälö

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Perehtymällä kasvihuoneilmiöön liittyviin fysiikan ilmiöihin ja periaatteisiin opiskelija saa valmiuksia ymmärtää, miten ihmisen toiminta vaikuttaa ilmakehän lämpenemiseen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson keskeisten sisältöjen omaksumisen myötä opiskelija kehittää kvantitatiivisia taitoja arvioida ja vertailla eri energiantuotantotapoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Fysiikan teorioiden pohjalta tapahtuva laskennallinen esittäminen ja hallinta sekä lopputuloksen oikeellisuuden arviointi. Ilmiöiden havainnointi ja tapahtumaketjun kuvaaminen, voidaan esittää tilanteeseen soveltuvassa muodossa.

Voima ja liike, 2 op (FY4)

Opintojakson moduulit

- Voima ja liike, 2 op (FY4), Valinnainen

Tavoitteet

Voima ja liike

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tutkia kokeellisesti voimaan ja liikkeeseen liittyviä ilmiöitä*
- *osaa tuottaa ja analysoida graafisia esityksiä mittaustuloksista*
- *ymmärtää säilymislakien merkityksen fysiikassa*
- *tuntee voimaan ja liikkeeseen liittyviä turvallisuusnäkökohtia.*

Keskeiset sisällöt

Voima ja liike

Keskeiset sisällöt

- *tasainen ja tasaisesti kiihtyvä suoraviivainen liike*
- *kappaleiden vuorovaikutus ja voima sekä Newtonin lait*
- *voimien yhteisvaikutus, voimakuvio ja liikeyhtälö*
- *paino ja kitka*
- *liike-energia, potentiaalienergia ja mekaaninen energia*
- *mekaanisen energian säilyminen ja mekaniikan energiaperiaate*
- *liikemäärä, impulssi, liikemäärän säilyminen ja yksiulotteiset törmäykset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa voidaan huomioida kitkan ja ajonopeuden merkitys auton pysähtymismatkaan. Newtonin lakien avulla on mahdollista ymmärtää turvavöiden ja -tyynyn merkitys törmäystilanteissa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tasaista ja tasaisesti kiihtyvää suoraviivaista liikettä voidaan tutkia liikeanturin avulla, jolloin tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään kokeellisten havaintojen keräämiseen sekä mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Fysiikan teorioiden pohjalta tapahtuva laskennallinen esittäminen ja hallinta sekä lopputuloksen oikeellisuuden arviointi. Ilmiöiden havainnointi ja tapahtumaketjun kuvaaminen, voidaan esittää tilanteeseen soveltuvassa muodossa.

Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5)

Opintojakson moduulit

- Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5), Valinnainen

Tavoitteet

Jaksollinen liike ja aallot

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa mallintaa planetaarista liikettä ympyräliikkeenä
- perehtyy värähtely- ja aaltoliikkeen perusteisiin tutkimalla mekaanista värähtelyä ja ääntä
- osaa kuvata jaksollista liikettä fysikaalisilla ja matemaattisilla käsitteillä
- osaa mallintaa mekaanista värähtelyä ja ääntä jaksollisena liikkeenä.

Keskeiset sisällöt

Jaksollinen liike ja aallot

Keskeiset sisällöt

- momentti ja kappaleen kiertuminen
- tasapaino kiertymisen suhteen yksinkertaisissa tilanteissa
- tasainen ympyräliike ja normaalikiikkyvyys
- gravitaatiolaki ja planetaarinen liike
- jaksollinen liike, jaksonaika, taajuus ja amplitudi
- harmoninen voima ja värähtelyliike sekä harmonisen voiman potentiaalienergia
- mekaanisten aaltojen synty, eteneminen ja heijastuminen
- mekaanisten aaltojen diffraktio ja interferenssi sekä seisovat aallot
- ääni aaltoliikkeenä, äänen intensiteettitaso, äänen ominaisuudet ja eteneminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa voidaan tarkastella äänen fysikaalisten ominaisuuksien yhteyttä kuulovaurioihin. Äänen intensiteettitaso tarkastelu tuo samaan teemaan myös kvantitatiivista sisältöä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Fysiikan teorioiden pohjalta tapahtuva laskennallinen esittäminen ja hallinta sekä lopputuloksen oikeellisuuden arviointi. Ilmiöiden havainnointi ja tapahtumaketjun kuvaaminen, voidaan esittää tilanteeseen soveltuvassa muodossa.

Sähkö, 2 op (FY6)

Opintojakson moduulit

- Sähkö, 2 op (FY6), Valinnainen

Tavoitteet

Sähkö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tutkia kokeellisesti sähköön liittyviä ilmiöitä ja tehdä sähköopin perusmittauksia
- osaa käyttää kentän ja potentiaalin käsitteitä sähkökentän kuvaamisessa
- tuntee sähkölaitteisiin ja sähköenergian siirtoon liittyviä turvallisuusnäkökohtia.

Keskeiset sisällöt

Sähkö

Keskeiset sisällöt

- jännite ja sähkövirta tasavirtapiireissä
- resistanssi ja Ohmin laki
- sähköteho ja Joulen laki
- vastusten kytkennät ja Kirchhoffin lait
- akut ja akun latauspiiri
- Coulombin laki ja homogeeninen sähkökenttä
- potentiaalienergia ja potentiaali homogeenisessa sähkökentässä
- kondensaattori ja kondensaattorin energia
- puolijohteet, diodi ja LED komponentteina virtapiirissä
- sähköturvallisuus: sulake, suojausluokitus ja läpilyöntilujuus

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii huomioimaan sähköturvallisuutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Fysiikan teorioiden pohjalta tapahtuva laskennallinen esittäminen ja hallinta sekä lopputuloksen oikeellisuuden arviointi. Ilmiöiden havainnointi ja tapahtumaketjun kuvaaminen, voidaan esittää tilanteeseen soveltuvassa muodossa.

Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7)

Opintojakson moduulit

- Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7), Valinnainen

Tavoitteet

Sähkömagnetismi ja valo

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää induktioilmiön keskeisen merkityksen sähkömagnetismissa
- ymmärtää sähköenergian tuotannon ja siirron fysikaaliset perusteet ja merkityksen yhteiskunnan toiminnan kannalta
- tunnistaa sähkömagneettisen säteilyn lähteitä ja vaikutuksia
- ymmärtää valon sähkömagneettisena ilmiönä.

Keskeiset sisällöt

Sähkömagnetismi ja valo

Keskeiset sisällöt

- ferromagnetismi ja magneettinen dipoli
- magneettinen vuorovaikutus ja magneettikenttä
- varatun hiukkasen liike homogeenisessa sähkö- ja magneettikentässä
- virtajohtimen magneettikenttä ja kahden virtajohtimen välinen voima
- sähkömagneettinen induktio, Lenzin laki ja pyörrevirrat
- generaattori, vaihtovirran synty, muuntaja ja energian siirto sähkövirran avulla
- sähkömagneettinen säteily ja sen spektri sekä mustan kappaleen säteilyn spektri
- valon heijastuminen, taittuminen ja kokonaisheijastuminen
- valon interferenssi ja diffraktio
- valon polarisaatio kvalitatiivisesti

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson keskeisten sisältöjen hallitseminen mahdollistaa sähköenergian tuotantoon liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistumisen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Fysiikan teorioiden pohjalta tapahtuva laskennallinen esittäminen ja hallinta sekä lopputuloksen oikeellisuuden arviointi. Ilmiöiden havainnointi ja tapahtumaketjun kuvaaminen, voidaan esittää tilanteeseen soveltuvassa muodossa.

Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8)

Opintojakson moduulit

- Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8), Valinnainen

Tavoitteet

Aine, säteily ja kvantittuminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee ionisoivan säteilyn vaikutukset ja tutustuu säteilyn turvalliseen käyttöön
- tutustuu kvanttifysiikkaan perustuvaan maailmankuvaan alkeishiukkasfysiikasta kosmologiaan
- ymmärtää kvantittumiseen perustuvan teknologian merkityksen nyky-yhteiskunnassa.

Keskeiset sisällöt

Aine, säteily ja kvantittuminen

Keskeiset sisällöt

- energian kvantittuminen aineen ja säteilyn vuorovaikutuksessa
- fotonin sähkömagneettisen säteilykentän kvanttina
- atomin rakenne, atomin elektronien kvanttitilat ja aaltomekaanisen atomimallin periaate

- kvanttumiseen perustuva teknologia: laser ja kvanttirakenteet
- atomiytimen rakenne ja muutokset, radioaktiivinen hajoaminen
- ydinreaktiot, massan ja energian ekvivalenssi, ytimen sidosenergia
- ydinvoima, fissio ja fuusio
- hajoamislaki
- ionisoivan säteilyn lajit ja biologiset vaikutukset sekä soveltaminen lääketieteessä ja teknologiassa
- hiukkasfysiikan standardimalli
- maailmankaikkeuden kehitys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tuntiessaan sähkömagneettisen säteilyn lähteet ja niiden vaikutukset opiskelija osaa toimia oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi. Opiskelija oppii ionisoivan säteilyn käytön terveydenhuollossa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Fysiikan teorioiden pohjalta tapahtuva laskennallinen esittäminen ja hallinta sekä lopputuloksen oikeellisuuden arviointi. Ilmiöiden havainnointi ja tapahtumaketjun kuvaaminen, voidaan esittää tilanteeseen soveltuvassa muodossa.

Fysiikan kertausta abeille, 1 op (FY9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kerrataan aiempien opintojaksojen aiheita ylioppilaskirjoituksia varten.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan ja vastataan vanhoihin ylioppilastehtäviin ja perehdytään niiden kautta ylioppilaskirjoitusten tehtäviin vastaamiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu - hylätty).

Jaettu valo, 9 op (OPJ12)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

11.6. Maantiede (GE)

Oppiaineen tehtävä

Maantiede tarkastelee luonnon, ihmisen ja yhteiskunnan ilmiöitä ja vuorovaikutusta. Maantieteen opetuksen tehtävänä on avartaa opiskelijan maantieteellistä maailmankuvaa ja kehittää valmiuksia ymmärtää maailmanlaajuisia, alueellisia ja paikallisia ilmiöitä ja niiden ajallista muutosta sekä alueellisia ongelmia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.

Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa havaitsemaan muuttuvaan maailmaan vaikuttavia tekijöitä, muodostamaan perusteltuja näkemyksiä, ottamaan kantaa omassa ympäristössään, lähialueilla ja koko maailmassa tapahtuviin muutoksiin sekä toimimaan aktiivisesti luonnon ja ihmisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Opetus harjaannuttaa opiskelijan osallistumis- ja vaikuttamistaitoja sekä tukee opiskelijaa kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa tiedostamaan luonnon ja ihmistoiminnan vuorovaikutusta sekä tarkastelemaan maailmaa muuttuvana ja kulttuurisesti monimuotoisena elinympäristönä.

Maantieteen opetuksessa integroituvat luonnontieteelliset ja humanistis-yhteiskuntatieteelliset aiheet. Opetus antaa opiskelijalle valmiuksia ympäristö- ja ihmisoikeuskysymysten tarkasteluun sekä tukee opiskelijan kasvua sivistyneeksi ja vastuulliseksi kansalaiseksi.

Nuorten elämismaailma sekä opiskelijan arkiset kokemukset ja havainnot ovat maantieteen opetuksen lähtökohta. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti erilaisia oppimisympäristöjä. Tutkiva lähestymistapa ja geomedian käyttö auttavat opiskelijaa syventämään maantieteellistä ajattelua sekä ymmärtämään arkiympäristössä ja paikallisella, alueellisella ja maailmanlaajuisella tasolla tapahtuvia muutoksia. Geomedialla tarkoitetaan maantieteellisiä tiedonhankinta- ja esitystapoja, esimerkiksi kartoja, paikkatietoa, diagrammeja, kuvia, videoita, kirjallisia lähteitä, mediaa ja suullisia esityksiä. Geomedian monipuolinen käyttö tukee opiskelijaa maantieteellisen tiedon hankinnassa, analysoinnissa, tulkinnassa ja visuaalisessa esittämisessä. Ajankohtaisten uutisten käsittely opetuksessa kehittää opiskelijan maailmankuvan rakentumista ja kriittistä ajattelua sekä auttaa häntä ymmärtämään lähiympäristössä ja muualla maailmassa tapahtuvia muutoksia.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä maantieteen tavoitteiden saavuttamisen kanssa.

Maantieteen opetuksessa tuetaan opiskelijan **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutusosaamisen** kehittymistä. Maantieteen opetukselle ominaiset työskentelytavat ovat opiskelijälähtöisiä ja vuorovaikutteisia vaihtelevissa oppimisympäristöissä. Maantieteen opetuksessa korostuvat erityisesti sosiaaliset ja yhteistyötaidot sekä vastuunotto omasta ja muiden työskentelystä. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteiden asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.

Maantieteen opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä **monitieteelliseen ja luovaan** työskentelyyn. Opetuksessa perehdytään maantieteen ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Geomediataidot vahvistavat opiskelijan monilukutaitoa. Maantieteen opetus motivoi opiskelijaa luonnontieteelliseen ja humanistis-yhteiskuntatieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan sekä tietojen kriittiseen analyysiin.

Maantieteen opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Opetus edistää opiskelijan ymmärrystä kestävän kehityksen merkityksestä aluesuunnittelun lähtökohtana ja antaa opiskelijalle valmiuksia osallistuvaan suunnitteluun. Opetus ohjaa

opiskelijaa kestävään tulevaisuuteen ja globaalin vastuun ymmärtämiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä, mikä vahvistaa **yhteiskunnallista osaamista**.

Maantieteen opiskelu vahvistaa opiskelijan **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** monipuolisesti. Opetus lisää ymmärrystä kulttuurisesta monimuotoisuudesta ja luonnonympäristön merkityksestä. Maantieteen opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva kestävästä elämäntavan välttämättömyydestä. Opetus auttaa opiskelijaa soveltamaan maantieteellisiä tietoja ja taitoja omassa arkielämässä, eettisissä pohdinnoissa ja kestävässä kulutusvalinnoissa.

Maantieteen opetus syventää opiskelijan käsitystä ihmisoikeuksien merkityksestä, yhteiskunnan moninaisuudesta ja alueellisen identiteetin muodostumisesta tukien siten opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittymistä. Maantieteelle on ominaista tarkastella ajankohtaisia maailmanlaajuisia ilmiöitä ja niiden vuorovaikutussuhteita. Maantiede tukee opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksien ja tulevaisuuden taitojen rakentumista sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi.

Tavoitteet

Maantieteen opetuksessa vahvistetaan opiskelijan maantieteellistä ajattelua, syvennetään ilmiöiden ja prosessien ymmärtämistä sekä kehitetään monipuolisten taitojen hallintaa ja soveltamista. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Maantieteellinen ajattelu

Tavoitteena on, että opiskelija

- saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan maantieteeseen ja maantieteen tapaan hahmottaa ja tutkia maailmaa
- ymmärtää, mikä on ominaista maantieteelle tieteenalana ja mihin maantieteellistä osaamista tarvitaan arkielämässä, opiskelussa ja työelämässä
- osaa käyttää maantieteellisiä käsitteitä täsmällisesti ja ilmaista perusteltuja näkemyksiä maantieteelle ominaisella tavalla oikeissa yhteyksissä
- syventää maailman karttakuvan ja paikannimistön hallintaansa
- osaa tarkastella maailmaa eri lähtökohdista, kuten yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmista
- ymmärtää kestävästä elämäntavan välttämättömyyden ja luonnonvarojen säästävän kiertotalouden merkityksen.

Maantieteelliset ilmiöt ja prosessit

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja
- ymmärtää ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja
- ymmärtää luonnon- ja ihmismaantieteellisten ilmiöiden ja prosessien vuorovaikutuksen.

Maantieteelliset taidot ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa havainnoida arkiympäristöjä ja tulkita maisemaa
- osaa vertailla ja analysoida luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiöitä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita sekä niissä tapahtuvia muutoksia eri aluetasoilla
- osaa havainnoida, kuvata ja analysoida ihmisten hyvinvointia paikallisesti, alueellisesti ja maailmanlaajuisesti

- osaa pohtia ja arvioida mahdollisia ratkaisuja ympäristön muutoksiin ja ihmisen toiminnan aiheuttamiin muutoksiin
- ymmärtää, soveltaa ja analysoi maantieteellistä tietoa sekä hyödyntää monipuolisesti geomediala tiedon hankinnassa, arvioinnissa ja esittämisessä
- seuraa ajankohtaisia maailman tapahtumia ja osaa kriittisesti arvioida niihin vaikuttavia tekijöitä sekä mahdollisia seurauksia
- tuntee alueiden kehittämisen, osallistumisen ja vaikuttamisen keinoja
- saa valmiuksia toimia kantaaottavana ja kestävästä tulevaisuudesta edistävänä aktiivisena maailmankansalaisena.

Osaamisen arviointi

Maantieteen yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoisiksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin.

Maantieteen arvioinnin keskeisiä kohteita ovat maantieteellinen ajattelu, maantieteellisten ilmiöiden ja prosessien ymmärtäminen sekä maantieteellisten taitojen osaaminen ja soveltaminen. Opiskelija voi esittää maantieteellistä ajatteluaan ja tietoaan monipuolisilla menetelmin. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida, havainnollistaa ja esittää maantieteellistä tietoa erilaisissa tilanteissa. Maantieteessä keskeisiä arvioitavia taitoja ovat karttojen luku- ja tulkintataito, graafiset esittämistaidot sekä muut geomediataidot. Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kenttätöillä sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojaksot

Maailma muutoksessa, 2 op (GE1)

Opintojakson moduulit

- Maailma muutoksessa, 2 op (GE1), Pakollinen

Tavoitteet

Maailma muutoksessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää maantieteellistä maailmankuvaansa ja osaa käyttää paikannimistöä luontevasti tarkoituksenmukaisissa yhteyksissä
- osaa analysoida ympäristön muutosten syitä ja arvioida ympäristön muutosten seurauksia eri alueilla
- tuntee keinoja ja osaa selittää, millaisten ratkaisujen avulla ympäristön muutoksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla
- osaa analysoida ihmiskunnan muutosten syitä ja arvioida muutosten seurauksia eri alueilla
- tuntee keinoja ja osaa arvioida, miten ihmistoiminnan aiheuttamiin muutoksiin voidaan vaikuttaa eri alueilla
- tuntee kestävästä kehityksestä sitoumuksia sekä osaa käyttää näitä eettisten perustelujen pohjana
- osaa hankkia, analysoida ja esittää asianmukaista ja luotettavaa tietoa alueellisista kysymyksistä geomediala hyödyntäen
- osaa arvioida kriittisesti ajankohtaisia alueellisia uutisia ympäristön tai ihmiskunnan muutoksista eri medioissa.

Keskeiset sisällöt

Maailma muutoksessa

Maantiede tieteenalana

- *miten maantieteessä tarkastellaan ympäristöä ja maailmaa*
- *miten maantiedettä hyödynnetään työelämässä ja arjessa*
- *alueelliset ajankohtaiset uutiset*

Ympäristön muutoksia ja niiden ratkaisukeinoja

- *ilmastonmuutosten mekanismit*
- *nykyisen ilmastonmuutoksen syitä ja seurauksia*
- *kuivuus, aavikoituminen, myrskyt, tulvat*
- *ympäristön muutoksiin sopeutuminen ja niiden hillintä*

Ihmiskunnan muutoksia

- *väestön kasvun ja vaurastumisen maailmanlaajuiset ympäristövaikutukset*
- *puhtaan veden puute, nälkä*
- *hyvinvoinnin jakautuminen, köyhyys*
- *pakolaisuus*
- *kestävän kehityksen sitoumukset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Sisältöjen herättämien tunteiden käsittelytaidot kasvavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Sisältöjen herättämistä mahdollisesti ahdistavistakin tunteista ja ajatuksista opetellaan keskustelemaan rakentavasti.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Sisällöt harjaannuttavat opiskelijaa monitieteelliseen työskentelyyn. Opetuksessa perehdytään maantieteen ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Geomediataidot vahvistavat opiskelijan monilukutaitoa. Kurssi johdattaa opiskelijaa luonnontieteelliseen ja humanistis-yhteiskuntatieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan sekä tietojen kriittiseen analyysiin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Rakennetaan tietopohjaa, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa ajankohtaisiin ympäristö- ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Opetus edistää opiskelijan ymmärrystä kestävästä kehityksestä aluesuunnittelun lähtökohtana. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävästä tulevaisuudesta ja globaalin vastuun ymmärtämiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso johdattelee opiskelijaa pohtimaan planeettamme ainutlaatuisuutta ja monimuotoisuutta, erilaisuuden rikkautta ja alueellisen identiteetin muodostumista tukien siten opiskelijan globaali- ja kulttuuriosaamisen kehittymistä. Maantieteelle on ominaista tarkastella

ajankohtaisia maailmanlaajuisia ilmiöitä ja niiden vuorovaikutussuhteita, joiden avulla opiskelijan kansainvälisyysvalmiudet ja tulevaisuustaitojen rakentuminen saa tukea sekä kasvu sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Maantieteen opiskelu vahvistaa opiskelijan eettisyyttä ja ympäristöosaamista monipuolisesti. Opetus lisää ymmärrystä kulttuurisesta monimuotoisuudesta ja luonnonympäristön merkityksestä. Maantieteen opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva kestävän elämäntavan välttämättömyydestä. Opetus auttaa opiskelijaa soveltamaan maantieteellisiä tietoja ja taitoja omassa arkielämässä, eettisissä pohdinnoissa ja kestävässä kulutusvalinnoissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan oppimisen taitoja, tiedonhankintataitoja, kykyä soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä monipuolisesti tietoa, käsitteiden hallintaa, tiedon ja tietolähteiden kriittistä tarkastelua sekä omaa ajattelua.

Monipuolisia osaamisen näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja monimediaiset tuotokset, tuntityöskentely, tutkimustehtävät sekä kokeet. Opintojakson alussa sovitaan ryhmän ja opettajan kesken, millaisia osaamisen näyttöjä on mahdollista antaa.

Sininen planeetta, 2 op (GE2)

Opintojakson moduulit

- Sininen planeetta, 2 op (GE2), Valinnainen

Tavoitteet

Sininen planeetta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti luonnonmaantieteen peruskäsitteitä ja paikannimistöä
- osaa hankkia, analysoida, tulkita, arvioida ja esittää luonnonmaantieteellistä tietoa geomedian avulla
- osaa selittää Maan planetaarisuudesta johtuvia ilmiöitä ja perustella ilmiöiden vaikutuksia luonnon järjestelmiin
- osaa kuvata ja analysoida elottoman ja elollisen luonnon alueellisuutta maapallolla
- osaa tulkita kuvista ja kartoilta luonnonmaisemien rakennetta, syntyä ja kehitystä sekä selittää perustellen, miten ja miksi luonnonmaisemat muuttuvat
- osaa analysoida luonnonriskien syitä ja arvioida luonnonriskien seurauksia eri alueilla
- osaa selittää ja vertailla esimerkkien avulla, miten luonnonriskien seurauksia voidaan ennakoida tai vaikutuksia lieventää eri alueilla
- ymmärtää luonnonmaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa ja ihmisten arkielämässä.

Keskeiset sisällöt

Sininen planeetta

Luonnonmaantieteellinen ajattelu

- luonnonmaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen

- *luonnonmaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät*

Ilmakehä ja vesikehä

- *ilmakehän rakenne ja tuulet, muutokset otsonikerroksessa*
- *veden kiertokulku, sateet ja meriveden liikkeet, ENSO ja NAO*
- *sää ja sen ennustaminen*
- *ilmastoalueet*

Kivikehä

- *maapallon rakenne ja kiviaineksen kierto*
- *endogeeniset ja eksogeeniset tapahtumat maanpinnan muokkaajina*
- *endogeeniset ja eksogeeniset ilmiöt riskeinä, keskeiset riskialueet, ennakointi ja niihin varautuminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Maapallon tarkastelu toimivana kokonaisuutena kasvattaa luottamuksen tunnetta ja harmoniaa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija harjaantuu monitieteelliseen työskentelyyn. Opetuksessa perehdytään maantieteen ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Geomediataidot vahvistavat opiskelijan monilukutaitoa. Opetus ohjaa tiedonhankintataitojen kehittämiseen sekä tietojen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Sisältöjen avulla rakennetaan tietopohjaa, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa ajankohtaisiin ympäristö- ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seurattessaan mediaa. Opetus edistää opiskelijan ymmärrystä kestävästä kehityksestä aluesuunnittelun lähtökohdista. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävästä tulevaisuudesta ja globaalin vastuun ymmärtämiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä, mikä vahvistaa yhteiskunnallista osaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Maantieteelle on ominaista tarkastella ajankohtaisia maailmanlaajuisia ilmiöitä ja niiden vuorovaikutussuhteita. Opiskelija saa tietoa ja kokemuksia planeettamme ainutlaatuisuudesta, herätellen kunnioituksen kasvun mahdollisuutta. Sisällöt ja käsittelytapa tukevat opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksien ja tulevaisuuden taitojen rakentumista sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Maantieteen opiskelu vahvistaa opiskelijan eettisyyttä ja ympäristöosaamista monipuolisesti. Opetus lisää ymmärrystä kulttuurisesta monimuotoisuudesta ja luonnonympäristön merkityksestä. Maantieteen opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva kestävästä elämäntavan välttämättömyydestä. Opetus auttaa opiskelijaa soveltamaan maantieteellisiä tietoja ja taitoja omassa arkielämässä, eettisissä pohdinnoissa ja kestävässä kulutusvalinnoissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan oppimisen taitoja, tiedonhankintataitoja, kykyä soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä monipuolisesti tietoa, käsitteiden hallintaa, tiedon ja tietolähteiden kriittistä tarkastelua sekä omaa ajattelua.

Monipuolisia osaamisen näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja monimediaiset tuotokset, tuntityöskentely, tutkimustehtävät sekä kokeet. Opintojakson alussa sovitaan ryhmän ja opettajan kesken, millaisia osaamisen näyttöjä on mahdollista antaa.

Yhteinen maailma, 2 op (GE3)

Opintojakson moduulit

- Yhteinen maailma, 2 op (GE3), Valinnainen

Tavoitteet

Yhteinen maailma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti ihmismaantieteen käsitteitä ja paikannimistöä*
- *tunnistaa kulttuurisia piirteitä ja niiden eroja, arvostaa niiden moninaisuutta sekä ottaa toiminnassaan huomioon ihmisoikeudet*
- *osaa hankkia, analysoida, arvioida ja esittää ihmismaantieteellistä tietoa geomedian avulla*
- *osaa kuvata ja analysoida ihmistoiminnan alueellisia piirteitä sekä ihmisen ja luonnon välisiä riippuvuussuhteita eri aluetasoilla*
- *osaa analysoida luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien vaikutusta ihmisen toimintaan sekä vertailla eri alueita*
- *osaa analysoida esimerkkien avulla ihmiskunnan riskien ja ympäristöriskien syitä ja arvioida niiden seurauksia sekä tunnistaa keinoja, miten riskien seurauksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla*
- *ymmärtää ihmismaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa, ihmisten arkielämässä ja omassa toiminnassaan.*

Keskeiset sisällöt

Yhteinen maailma

Ihmismaantieteellinen ajattelu

- *ihmismaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen*
- *ihmismaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät*
- *paikkojen kokeminen ja miellekartat*

Väestö, asutus ja kulttuurit

- *väestörakenne ja väestönmuutokset*
- *asutuksen sijoittuminen, muuttoliikkeet*
- *kulttuurien moninaisuus, alueellinen identiteetti ja ihmisoikeuksien toteutuminen, kuten alkuperäiskansojen asema*

Kaupungit ja kaupungistuminen

- *maankäyttö ja rakennettu ympäristö*
- *kaupunkiympäristön muutokset ja ekokaupungit*

Tuotannon alueelliset piirteet ja luonnonvarojen kestävä käyttö

- *maa-, metsä- ja kalatalous*
- *kaivannaiset, energialähteet*
- *teollisuus*
- *kiertotalous*

Liikkuminen, palvelut ja vuorovaikutus

- *saavutettavuus, liikenneverkot ja matkailu*
- *globalisaatio*
- *innovaatioiden alueellinen leviäminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Maapallon ilmiöiden tarkastelu kasvattaa ymmärrystä ja suvaitsevaisuutta, myötätuntoa ja empatiaa.

Vuorovaikutusosaaminen

Maapallon ilmiöiden tarkastelu kasvattaa ymmärrystä ja suvaitsevaisuutta, myötätuntoa ja empatiaa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija harjaantuu tutkimuksellisuuteen sekä monitieteelliseen ja luovaan työskentelyyn. Opetuksessa perehdytään maantieteen ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Geomediataidot vahvistavat opiskelijan monilukutaitoa. Sisällöt motivoivat opiskelijaa luonnontieteelliseen ja humanistis-yhteiskuntatieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan sekä tietojen kriittiseen analyysiin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tietopohjan rakentaminen, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa ajankohtaisiin ympäristö- ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Opetus edistää opiskelijan ymmärrystä kestävästä kehityksestä aluesuunnittelun lähtökohtana ja antaa opiskelijalle valmiuksia osallistuvaan suunnitteluun. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävästä tulevaisuudesta ja globaalin vastuun ymmärtämiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä.

Gloaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijan käsitys ihmisoikeuksien merkityksestä, yhteiskunnan moninaisuudesta ja alueellisen identiteetin muodostumisesta syvenee. Maantiede tukee opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksien ja tulevaisuuden taitojen rakentamista sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Maantieteen opiskelu vahvistaa opiskelijan eettisyyttä ja ympäristöosaamista monipuolisesti. Opetus lisää ymmärrystä kulttuurisesta monimuotoisuudesta ja luonnonympäristön merkityksestä. Maantieteen opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva kestävästä elämäntavan välttämättömyydestä.

Opetus auttaa opiskelijaa soveltamaan maantieteellisiä tietoja ja taitoja omassa arkielämässä, eettisissä pohdinnoissa ja kestävässä kulutusvalinnoissa.

Geomedia - tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4)

Opintojakson moduulit

- Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4), Valinnainen

Tavoitteet

Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa maantieteellisiä kysymyksiä ja toteuttaa tutkimuksen tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin, jossa on paikallinen, alueellinen tai globaali ulottuvuus
- ymmärtää ja osaa selittää, miten geomediaa sovelletaan maantieteellisessä tutkimuksessa, omassa arjessa ja yhteiskunnan eri aloilla
- osaa hyödyntää paikkatietosovelluksia ja tietää niiden toimintaperiaatteita
- osaa havainnoida arkiympäristöjä, tulkita maisemaa ja karttoja sekä kuvata ja selittää luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiötä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita
- tuntee ja osaa kuvata aluesuunnittelun tavoitteet ja eri tasot sekä kansalaisten mahdollisuudet vaikuttaa oman ympäristönsä suunnitteluun ja kehittämiseen.

Keskeiset sisällöt

Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta

Maantieteellinen tutkimus

- geomedian käyttö tutkimuksessa; kartografian ja paikkatiedon perusteet, kuvat, videot, diagrammit ja taulukot sekä muut alueellisen tiedon lähteet
- ongelmien asettaminen, tutkimusaineiston hankinta, käsittely, analysointi, tulkinta, arviointi, havainnollistaminen ja esittäminen
- luonnon- ja kulttuurimaisemien tulkinta karttojen, kuvien ja muun geomedian avulla
- geomedian käyttö arjessa, työelämässä ja kestävästä tulevaisuudesta edistämiseksi

Aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet

- kaavoitus eri aluetasoilla
- osallistumisen keinot

Maantieteellinen tutkielma tai osallistumis- ja vaikuttamisprojekti (opiskelijan valinnan mukaan)

- näkökulma voi olla aluemaantieteellinen tai ilmiöpohjainen, keskeistä aiheen käsittelyssä on alueellisuus sekä ymmärrys ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksesta
- tutkielma tai muu projekti laaditaan yksin tai ryhmässä

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Maantieteen opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä monitieteelliseen ja luovaan työskentelyyn. Opetuksessa perehdytään maantieteen ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Geomediataidot vahvistavat opiskelijan

monilukutaitoa. Maantieteen opetus motivoi opiskelijaa luonnontieteelliseen ja humanistis-yhteiskuntatieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan sekä tietojen kriittiseen analyysiin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tietopohjan vahvistaminen, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa ajankohtaisiin ympäristö- ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seurattessaan mediaa. Opetus edistää opiskelijan ymmärrystä kestävästä kehityksen merkityksestä aluesuunnittelun lähtökohtana ja antaa opiskelijalle valmiuksia osallistuvaan suunnitteluun. Opetus ohjaa opiskelijaa kestäväan tulevaisuuteen ja globaalin vastuun ymmärtämiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä, mikä vahvistaa yhteiskunnallista osaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Maantieteelle on ominaista tarkastella ajankohtaisia maailmanlaajuisia ilmiöitä ja niiden vuorovaikutussuhteita. Maantiede tukee opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksien ja tulevaisuuden taitojen rakentumista sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Maantieteen opiskelu vahvistaa opiskelijan eettisyyttä ja ympäristöosaamista monipuolisesti. Opetus lisää ymmärrystä kulttuurisesta monimuotoisuudesta ja luonnonympäristön merkityksestä. Maantieteen opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva kestävästä elämäntavan välttämättömyydestä. Opetus auttaa opiskelijaa soveltamaan maantieteellisiä tietoja ja taitoja omassa arkielämässä, eettisissä pohdintoissa ja kestävässä kulutusvalinnoissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan oppimisen taitoja, tiedonhankintataitoja, kykyä soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä monipuolisesti tietoa, käsitteiden hallintaa, tiedon ja tietolähteiden kriittistä tarkastelua sekä omaa ajattelua.

Monipuolisia osaamisen näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja monimediaiset tuotokset, tuntityöskentely, tutkimustehtävät sekä kokeet. Opintojakson alussa sovitaan ryhmän ja opettajan kesken, millaisia osaamisen näyttöjä on mahdollista antaa.

Ihminen maan käyttäjänä, 2 op (GE5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kulttuurimaantieteen jaksolla uppoudutaan ekologiseen maantietoon ja selvitetään vuorovaikutuksia ilmaston, kasvillisuuden ja ihmisten välillä. Toisin sanoen tarkastellaan ihmistä maapallon olosuhteiden hyödyntäjänä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tarkastellaan erilaisten elinkeinojen mahdollisuutta eri olosuhteissa, maataloustuotannon muotoja ja alkuperäiskansojen suhdetta maahan.
- Teollisuus- ja kehitysmaiden välistä vuorovaikutusta pohditaan sekä oikeudenmukaisen talous- ja sosiaalijärjestelmien näkökohtia.
- Keskiössä ovat köyhyys ja rikkaus, maailmankauppa ja kehityskysymykset sekä pohdinnat tulevaisuuden tehtävistä ja haasteista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu - hylätty).

Maantieteen kertausta abiturienteille, 1 op (GE6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson valinta antaa mahdollisuuden kerrata ja täydentää maantieteen opintoja erityisesti tähdäten menestymiseen ylioppilaskirjoituksissa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakso sisältää yhdessä työskentelyä harjoituksineen sekä itsenäistä opiskelua.
- Opiskelijoiden toiveet huomioidaan sisällön suunnittelussa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu - hylätty).

Kestävä elämäntapa, 8 op (OPJ7)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Maailma muutoksessa, 4 op (OPJ10)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

11.7. Historia (HI)

Oppiaineen tehtävä

Historian opetus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä ja edellytyksiä ymmärtää oman aikansa maailmaa sekä sen muutosprosesseja. Se antaa välineitä nykyisyyden ymmärtämiseen ja avaa näkökulmia tulevaisuuden kehityksen pohtimiseen. Kulttuurien tuntemusta edistävänä oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä sekä tukee opiskelijan kasvua aktiiviseksi ja moninaisuutta ymmärtäväksi yhteiskunnan jäseneksi.

Opetuksen lähtökohtana on historian luonne tieteenalana. Huomiota kiinnitetään historiallisen tiedon rakentumisen perusteisiin ja tiedon luotettavuuden kriittiseen arviointiin sekä ilmiöiden moniperspektiiviseen selittämiseen. Historian opiskelu kehittää kykyä hankkia tietoa, erottaa oleellinen tieto epäolennaisesta ja käsitellä laajoja tietokokonaisuuksia. Erityisenä tarkastelun kohteena ovat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden väliset riippuvuussuhteet sekä historian tiedon tulkinnallisuus ja sen käyttö yhteiskunnassa. Opetuksen tehtävänä on vahvistaa opiskelijan historiallista ajattelua. Historiallinen ajattelu koostuu historiatiedon tulkinnallisen luonteen ymmärtämisestä. Historian peruskäsitteiden, muutoksen ja jatkuvuuden sekä syyn ja seurauksen, hallinta on oleellinen osa historiallista ajattelua. Historialliseen ajatteluun kuuluu myös historian tekstitaitojen hallinta, kuten kyky analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia

lähteitä ja arvioida niiden tuottajien tarkoitusperiä. Historialle ominainen tapa lukea ja tulkita lähteitä antaa valmiuksia arvioida tiedon luotettavuutta myös tämän päivän maailmassa.

Historian opetuksessa tarkastellaan nykyisyyteen johtanutta kehitystä, ihmisen ja ympäristön välistä suhdetta sekä kulttuurin, vallankäytön ja talouden vuorovaikutusta. Siinä perehdytään yksilön merkitykseen ja mahdollisuuksiin toimijana nyt ja tulevaisuudessa sekä pohditaan yksilöiden ja väestöryhmien toiminnan taustatekijöitä ja motiiveja historiallisissa konteksteissaan. Historian opetuksessa opiskelijat myös harjoittelevat historiallista empatiaa eli asettumista menneisyyden ihmisen asemaan kulloisessakin kontekstissa. Tarkoituksena on pyrkiä ymmärtämään menneisyyden ihmisten tekemiä ratkaisuja. Opetuksessa korostetaan ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä sekä demokratian ja kansainvälisen yhteistyön mahdollisuuksia oman aikamme ja tulevaisuuden haasteiden ratkaisemisessa. Suomen historiaa tarkastellaan maailmanhistorian taustaa vasten.

Laaja-alainen osaaminen

Historia tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettiseen toimijuuteen. Se auttaa opiskelijaa kasvamaan sivistyneeksi ja avarakatseiseksi yhteiskunnan jäseneksi. Historian opetuksen tavoitteet toteutuvat linkittyen laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin.

Historia vahvistaa opiskelijan **hyvinvointiosaamista** kehittämällä eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset ja heidän näkökulmansa sekä tarpeensa huomioon. Oppiaine tukee oman identiteetin etsintää, auttaa jäsentämään minäkuvaa sekä edistää omien vahvuuksien tunnistamista ja hyödyntämistä. Lisäksi se syventää ymmärrystä hyvinvointiyhteiskuntien kehityksestä.

Vuorovaikutusosaaminen näkyy historian opetuksessa oppiaineen tavoitteissa ja työskentelytavoissa. Historialle ominaiset työtavat ovat keskustelevia, opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia. Opinnoissa on olennaista oppia kohtaamaan, ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelu- ja työskentelytapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät oppimisen lisäksi sosiaalisia ja yhteistyötaitoja, kehittävät myötätuntotaitoja sekä vahvistavat kaikkien osallisuutta ja myönteistä oppimisilmapiiriä.

Historian oppiaineen lähtökohtana on oppia hyödyntämään ja arvioimaan kriittisesti erilaisia tietolähteitä ja niiden luotettavuutta sekä ymmärtämään ja arvostamaan tutkitun tiedon merkitystä. Opetuksessa opiskelija harjaantuu tuottamaan, yhdistelemään ja soveltamaan tietoa monialaisissa verkostoissa rohkeasti, luovasti ja tulevaisuuteen suunnaten. Historia vahvistaa monelta osin opiskelijan **monitieteisen ja luovan osaamisen** sekä monilukutaidon kehittymistä. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.

Historian opetuksessa korostetaan **yhteiskunnallista osaamista** tukevalla tavalla ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä. Demokratian, aktiivisen kansalaisuuden ja kansainvälisen yhteistyön moninaisia mahdollisuuksia tarkastellaan kestävän tulevaisuuden periaatteiden mukaisesti. Lähdekriittisyyden ja medialukutaidon vahvistaminen ovat oppiaineessa keskeisessä roolissa. Historian opiskelu auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi historian yhteiskunnallisesta ja poliittisesta käytöstä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan sitä. Historiatietoisuus antaa pohjaa opiskelijan demokraattiselle osallistumiselle ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittämiseksi.

Historian oppiaineessa tarkastellaan yksilön, luonnon ja yhteiskunnan välisten riippuvuussuhteiden muutosta pitkällä aikavälillä. Näitä käsitellään osana kestävää tulevaisuutta **eettisyyden ja ympäristöosaamisen** tavoitteiden mukaisesti. Historia syventää käsitystä siitä, miten yhteiskunnan nykyinen arvopohja on syntynyt, ja antaa valmiuksia monilukuteisten ilmiöiden ymmärtämiseen ja ratkaisemiseen humanistisesta näkökulmasta. Historiallinen empatia vahvistaa opiskelijan kykyä monipuoliseen eettiseen pohdintaan.

Kulttuurien ja kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistavana oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä vahvistaen **globaali- ja kulttuuriosaamista**. Historian opetus tukee opiskelijan kasvua moninaisuutta ymmärtäväksi ja kansainvälisyyteen suuntautuneeksi yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi. Historian oppiaineessa korostetaan jokaisen oikeutta omiin kulttuuriin juuriinsa.

Tavoitteet

Historian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät historialliseen ajatteluun: arvoihin, historiallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä historiallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Arvot

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee historian laaja-alaisuuden ja ymmärtää kulttuurien erilaisia ilmenemismuotoja ja niiden monimuotoisuutta
- saa valmiuksia muodostaa ihmisoikeuksia, tasa-arvoa, demokratiaa ja kestäväää elämäntapaa arvostavan maailmankuvan sekä osaa toimia niitä edistävänä vastuullisena kansalaisena
- saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan historiaan ja ymmärrystään sen merkityksellisyydestä.

Historiallisten ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Suomen ja maailmanhistorian keskeisimpiä historiallisia prosesseja taustoineen ja seurauksineen sekä osaa arvioida niiden merkitystä ja vuorovaikutussuhdetta
- ymmärtää historian monitulkintaisuuden ja historiallisen tiedon rakentumisen periaatteet
- ymmärtää nykyhetken historiallisen kehityksen tuloksena ja tulevaisuuden lähtökohtana
- osaa analysoida historiallisia ilmiöitä ja arvioida ihmisten toimintaa eri aikoina kunkin ajan omista lähtökohdista
- kykenee suhteuttamaan oman aikansa ja itsensä historialliseen jatkumoon sekä syventämään historiatietoisuuttaan.

Historiallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa etsiä, tulkita ja arvioida lähdekriittisesti erilaisia kirjallisia, tilastollisia ja kuvallisia lähteitä
- pystyy rakentamaan menneisyyttä koskevaa tietoa erilaisia tietolähteitä kriittisesti käyttäen
- osaa hyödyntää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisessa ja arvioida kriittisesti historian käyttöä yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinona sekä muissa yhteyksissä
- osaa soveltaa historian osaamistaan yhteiskunnallisten ja taloudellisten haasteiden arvioimiseen ja nähdä niihin liittyviä vaihtoehtoisia ratkaisukeinoja myös tulevaisuudessa.

Osaamisen arviointi

Historian osaamisen arviointi kohdistuu historian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi oppimisestaan ja työskentelytavoistaan

sekä kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen osaamisen näyttyön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa osaamistaan.

Historian arvioinnin keskeisiä kohteita ovat historian tiedonalalle ominaisten tietojen ja taitojen hallinta: kyky ymmärtää ajallista kehitystä, syy-yhteyksiä ja seurausvaikutuksia sekä taito hankkia informaatiota erilaisista lähteistä, erotella olennaista ja epäolennaista tietoa sekä arvioida historian ilmiöitä, tulkintoja ja historian tiedon käyttöä kriittisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan taito ymmärtää, soveltaa, analysoida ja yhdistellä historiallista tietoa erilaisissa tilanteissa, kuten taito käyttää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä ja muodostaa tiedoistaan loogisia kokonaisuuksia.

Opintojaksot

Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1)

Opintojakson moduulit

- Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1), Pakollinen

Tavoitteet

Ihminen, ympäristö ja historia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ja tuottaa historian tiedonalalle ominaista asiatekstiä sekä hallitsee tilastojen lukutaidon
- ymmärtää historiallisen tiedon luonteen ja osaa käyttää historiallisia lähteitä sekä arvioida niitä kriittisesti
- tuntee eurooppalaisten yhteiskuntien ja globaalin talouden järjestelmän muodostumisen keskeiset prosessit
- ymmärtää nykypäivän taloudellisiin, yhteiskunnallisiin ja väestöllisiin ilmiöihin johtaneen kehityksen sekä osaa eritellä siihen vaikuttaneita tekijöitä
- osaa analysoida väestön, talouden ja yhteiskuntarakenteiden kehitystä ja riippuvaisuutta ympäristöstä
- osaa arvioida kriittisesti teknologian ja informaation muutoksen merkitystä ihmisten elinolojen muokkaajana.

Keskeiset sisällöt

Ihminen, ympäristö ja historia

Historia tieteenalana

- historian kehityslinjojen hahmottaminen ja sitominen aikaan
- historian tutkimusmenetelmät ja lähteiden käyttö

Maatalous luomassa pohjaa yhteiskuntien kehitykselle

- ihminen ympäristön muokkaajana eri aikoina
- maanviljely, työnjako ja kulttuurin synty
- väestönkasvu, yhteiskuntien ja valtioiden muodostuminen
- rahatalouden ja kaupan kehitys

Maailmankaupan synty ja vuorovaikutuksen lisääntyminen

- eurooppalaiset tutkivat ja valloittavat maailmaa
- kansainvälisen kaupan monipuolistuminen ja sen vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön

Teollistuminen muuttaa ihmisen ja luonnon suhdetta

- *teollistumisen edellytykset ja vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön*
- *väestökehitys ja muuttoliikkeet*
- *jälkiteollinen yhteiskunta ja globaali talous*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla opiskelija pääsee kehittämään eettistä ajatteluaan, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset ja heidän näkökulmansa sekä tarpeensa huomioon. Opintojaksolla tutustutaan historiallisen empatian käsitteeseen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla tarkastellaan ihmisen suhdetta ja vaikutusta ympäristöönsä eri aikoina.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan oppimisen taitoja, tiedonhankintataitoja, kykyä soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä monipuolisesti tietoa, käsitteiden hallintaa, tiedon ja tietolähteiden kriittistä tarkastelua sekä omaa ajattelua.

Monipuolisia osaamisen näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja monimediaiset tuotokset, tuntityöskentely, tutkimustehtävät sekä kokeet. Opintojakson alussa sovitaan ryhmän ja opettajan kesken, millaisia osaamisen näyttöjä on mahdollista antaa.

Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2)

Opintojakson moduulit

- Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2), Pakollinen

Tavoitteet

Kansainväliset suhteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee kansainvälisen politiikan peruskäsitteistön, toimintatavat ja keskeisimmät kehityslinjat*
- *osaa hyödyntää monipuolisia tietolähteitä ja tunnistaa tiedonvälitykseen liittyvää mielipidevaikuttamista eri aikoina*
- *osaa eritellä aatteiden ja taloudellisten eturistiriitojen merkityksen kansainvälisten suhteiden historiassa sekä pystyy arvioimaan niiden vaikutusta nykypäivään ja tulevaisuuteen*
- *osaa analysoida kansainvälisten yhteistyörakennelmien sekä vastakkainasettelujen syitä, vaikutuksia ja ratkaisumahdollisuuksia*
- *seuraa aktiivisesti mediaa ja osaa tarkastella kriittisesti kansainvälisiä kysymyksiä*
- *osaa eritellä ja arvioida historian käyttöä politiikan välineenä.*

Keskeiset sisällöt

Kansainväliset suhteet

Kansainvälisen politiikan perusteet

- kansainvälinen politiikka tutkimuskohteena ja keskeiset käsitteet
- poliittiset ideologiat ja niiden vaikutus yhteiskuntaan ja kansainvälisiin suhteisiin

Eurooppakeskeinen kansainvälinen järjestelmä

- imperialismi politiikan, talouden ja kulttuurin ilmiönä
- maailmansotien syyt ja seuraukset
- demokratian ja totalitarismin vastakkainasettelu
- ihmisoikeuskysymykset, holokausti ja muut kansanmurhat

Kaksinapaisesta moninapaiseen maailmaan

- kylmän sodan supervaltakilpailu ja sen päättyminen
- dekolonisaation merkitys ja vaikutukset
- maailmanpolitiikka ja muuttuva vallan tasapaino

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan ryhmätyöskentelyä ja vertaispalautteen antamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kansainvälisten suhteiden historian kautta pyritään rakentamaan opiskelijalle laajempi kuva demokratiasta ja sen eri vaihtoehdoista. Opintojaksolla pyritään lähdekriittisyyden ja medialukutaidon vahvistamiseen. Opintojaksolla tutustutaan historiapolitiikan käsitteeseen ja sen ilmenemismuotoihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan oppimisen taitoja, tiedonhankintataitoja, kykyä soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä monipuolisesti tietoa, käsitteiden hallintaa, tiedon ja tietolähteiden kriittistä tarkastelua sekä omaa ajattelua.

Monipuolisia osaamisen näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja monimediaiset tuotokset, tuntityöskentely, tutkimustehtävät sekä kokeet. Opintojakson alussa sovitaan ryhmän ja opettajan kesken, millaisia osaamisen näyttöjä on mahdollista antaa.

Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3)

Opintojakson moduulit

- Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3), Pakollinen

Tavoitteet

Itsenäisen Suomen historia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää Suomen valtiollisen kehityksen, kansainvälisen aseman ja yhteiskunnan muotoutumisen osana eurooppalaista ja kansainvälistä kehitystä
- tuntee suomalaisen kulttuurin, yhteiskunnan ja talouden keskeiset muutokset, ymmärtää niiden merkityksen 1860-luvulta nykypäivään ja osaa arvioida tulevaisuuden mahdollisuuksia
- ymmärtää talouden, yhteiskunnan, kulttuurielämän sekä aatteellisen ja valtiollisen elämän ilmiöiden keskinäisen riippuvuuden ennen ja nykyään
- pystyy arvioimaan Suomen historiasta tehtyjä tulkintoja ja niiden taustalla olevia vaikuttimia historiallisessa kontekstissaan
- osaa eritellä suomalaiseen identiteettiin ja kulttuuriin eri aikoina liitettyjä ominaisuuksia, mielikuvia ja ihanteita sekä niiden vaikutusta nykypäivän Suomeen.

Keskeiset sisällöt

Itsenäisen Suomen historia

Suomalaisen yhteiskunnan juuret

- Ruotsin ajan perintö ja autonomian merkitys Suomen ja suomalaisuuden rakentamisessa
- demografiset muutokset ja väestön moninaisuus
- suomalaisen yhteiskunnan modernisoituminen

Itsenäistynyt Suomi osana Eurooppaa

- itsenäistymisprosessi, sisällissota ja sen kansainvälinen konteksti
- eheyttämisen aika ja demokratian kriisi
- Suomi kansainvälisten kulttuurivirtausten osana

Suomi kansainvälisissä konflikteissa

- Suomi toisessa maailmansodassa
- kylmän sodan vaikutus suomalaiseen yhteiskuntaan ja politiikkaan

Kohti nykyistä Suomea

- yhteiskunnan ja talouden rakennemuutokset ja hyvinvointivaltio
- kulttuuri, tiede ja osaaminen
- kulttuurisesti monimuotoistuva Suomi kansainvälisen yhteisön jäsenenä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla tutustutaan erilaisiin historiallisiin aineistoihin ja kerrataan lähdekritiikin merkitystä. Opiskelija pääsee itse tuottamaan ja soveltamaan historiallista tietoa tutkielman tai esseen puitteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla syvennetään keskustelua suomalaisesta identiteetistä. Opiskelu tukee opiskelijan kasvua moninaisuutta ymmärtäväksi ja kansainvälisyyteen suuntautuneeksi yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan oppimisen taitoja, tiedonhankintataitoja, kykyä soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä monipuolisesti tietoa, käsitteiden hallintaa, tiedon ja tietolähteiden kriittistä tarkastelua sekä omaa ajattelua.

Monipuolisia osaamisen näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja monimediaiset tuotokset, tuntityöskentely, tutkimustehtävät sekä kokeet. Opintojakson alussa sovitaan ryhmän ja opettajan kesken, millaisia osaamisen näyttöjä on mahdollista antaa.

Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4)

Opintojakson moduulit

- Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4), Valinnainen

Tavoitteet

Eurooppalainen ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee keskeisen länsimaisen kulttuuriperinnön ja osaa eritellä sen muodostumista vuorovaikutuksessa muiden kulttuuripiirien kanssa*
- *ymmärtää tieteen, taiteen, ihmiskuvan ja sukupuoliroolien muutoksen suhteessa yhteiskunnalliseen kehitykseen*
- *ymmärtää taiteen ja populaarikulttuurin merkityksen historiakäsityksen luomisessa*
- *osaa eritellä tieteen saavutusten merkitystä ja eri aikakausien maailmankuvia*
- *osaa arvioida erilaisten aatteiden kehitystä sekä niiden vaikutuksia ympäröivään maailmaan*
- *pystyy analysoimaan kulttuuria sen historiallisessa kontekstissa sekä ymmärtämään kulttuurin ja politiikan keskinäisen vuorovaikutuksen*
- *osaa tarkastella eurooppalaista kulttuuria osana kulttuurin globalisaatiota.*

Keskeiset sisällöt

Eurooppalainen ihminen

Eurooppalainen kulttuuri ja maailmankuvan rakentuminen

- *tiede, taide, uskonto ja media maailmankuvan muokkaajana ja välittäjänä*

Eurooppalaisen kulttuurin juuret

- *• antiikin kulttuurien yleispiirteet*
- *• demokratian ja tieteellisen ajattelun synty*
- *• keskiajan kulttuuri ja kulttuuripiirien vuorovaikutus*

Yksilöllisen ajattelun ja tieteellisen maailmankuvan kehittyminen

- *tieteen ja taiteen kehitys uuden ajan alussa*
- *reformaatio ja tiedon vallankumous*
- *valistus, ihmisoikeuksien ja tasa-arvoajattelun syntyminen*
- *1800-luvun aatteet sekä kulttuuriset ja yhteiskunnalliset muutokset*

Kohti nykyaikaa

- *taide, populaarikulttuuri ja kulttuurin globalisoituminen*
- *tiede uskonnollisen maailmankuvan haastajana, edistysusko ja uhkakuvat*
- *demokratian ja tasa-arvoajattelun leviäminen sekä niiden vastavoimat*
- *tiedon määrän kasvu ja kulttuurin pirstaloituminen*
- *sukupuoliroolien murros*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla tutustutaan Euroopan kulttuurihistoriaan osana Eurooppalaisen maailmankuvan kehitystä. Eurooppalaisen kulttuuriperinnön tuntemus syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla käsitellään ihmisoikeuksien kehittymistä sekä ihmisen luontosuhdetta eri aikoina.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan oppimisen taitoja, tiedonhankintataitoja, kykyä soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä monipuolisesti tietoa, käsitteiden hallintaa, tiedon ja tietolähteiden kriittistä tarkastelua sekä omaa ajattelua.

Monipuolisia osaamisen näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja monimediaiset tuotokset, tuntityöskentely, tutkimustehtävät sekä kokeet. Opintojakson alussa sovitaan ryhmän ja opettajan kesken, millaisia osaamisen näyttöjä on mahdollista antaa.

Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5)

Opintojakson moduulit

- Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5), Valinnainen

Tavoitteet

Ruotsin itämaasta Suomeksi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen alueen historiallisia lähteitä ja osaa arvioida niitä kriittisesti*
- *tuntee suomalaista, saamelaista ja muiden vähemmistöryhmien kulttuuriperintöä ja arjen historiaa*
- *hallitsee Suomen historialliset kehityslinjat sekä niiden yhteydet pohjoismaiseen kehitykseen ja Itämeren alueeseen*
- *kykenee yhdistämään historialliset kehityslinjat oman kotiseutunsa historiaan ja näkee kehityksen myös yksittäisen ihmisen kannalta*
- *osaa eritellä Suomen väestö-, sosiaali- ja taloushistoriallisen kehityksen*
- *osaa arvioida suomalaisen sivistyksen yhteydet länsimaiseen kulttuuriin*
- *osaa tarkastella Suomen historian käyttöä politiikassa ja identiteetin luomisessa.*

Keskeiset sisällöt

Ruotsin itämaasta Suomeksi

Suomen alue esihistoriallisella ajalla

- *tutkimusmenetelmät ja lähteet*
- *käsitykset Suomen väestöryhmien alkuperästä*

Keskiaika

- *Itämeren alueen valtiollinen kehittyminen*
- *kirkollisen ja maallisen vallan muotoutuminen*
- *yhteiskunta, elinkeinot, elämäntapa ja kulttuuri*

Uusi aika

- *reformaatio ja vahvistuva hallitusvalta*
- *Ruotsin suurvalta-yrkimysten vaikutus Suomeen*
- *elämäntapa sääty- ja maatalousyhteiskunnassa*
- *Suomen aseman muutos ja uudistukset Ruotsin ajan lopulla*

Suomi osana Venäjää

- *Suomen liittäminen Venäjään ja autonomian synty*
- *suomalaisen identiteetin luominen, sivistys, tiede ja taide*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla tutustutaan moninaiisiin historiallisiin lähteisiin ja pohditaan historian tutkimuksen haasteita etenkin esi- ja varhaishistorian tutkimuksessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan oppimisen taitoja, tiedonhankintataitoja, kykyä soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä monipuolisesti tietoa, käsitteiden hallintaa, tiedon ja tietolähteiden kriittistä tarkastelua sekä omaa ajattelua.

Monipuolisia osaamisen näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja monimediaiset tuotokset, tuntityöskentely, tutkimustehtävät sekä kokeet. Opintojakson alussa sovitaan ryhmän ja opettajan kesken, millaisia osaamisen näyttöjä on mahdollista antaa.

Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6)

Opintojakson moduulit

- Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman kulttuurit kohtaavat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kulttuurien vuorovaikutusta koskevia teorioita ja käytänteitä*
- *tunnistaa kulttuuristen arvojen ja maailmankuvien ilmenemisen arkielämässä ja sosiaalisissa suhteissa*
- *osaa eritellä kulttuurien välistä vuorovaikutusta sekä historiallisessa että nykypäivän kontekstissa*
- *analysoi esimerkiksi taiteissa, uskonnossa ja sosiaalisissa rakenteissa esiintyviä kulttuurisia arvoja ja käytäntöjä*
- *erittelee kulttuurien moninaisuutta historiallisena osana eurooppalaista kulttuuria ja pystyy arvioimaan sille annettuja merkityksiä*
- *osaa kriittisesti eritellä ja arvioida kulttuurisia eroja koskevia väitteitä, eri kulttuureihin liitettyjä stereotyyppioita sekä kulttuurien vaikutusta yksilöön*

- tuottaa yksin tai ryhmässä historiallista asiatekstiä käyttämällä monipuolisesti ja kriittisesti lähdeaineistoa.

Keskeiset sisällöt

Maailman kulttuurit kohtaavat

Kulttuurintutkimuksen perusteet ja käsitteet

- *kulttuurit ja niiden vuorovaikutus*

Moduulissa tarkasteltaviksi kohteiksi valitaan kaksi tai useampia kulttuureja seuraavilta alueilta:

- *Aasian kulttuurit*
- *Afrikan kulttuurit*
- *arktiset kulttuurit*
- *Australian ja Oseanian alkuperäiskulttuurit*
- *Latinalaisen Amerikan kulttuurit*
- *Lähi-idän kulttuurit*
- *Pohjois-Amerikan alkuperäiskulttuurit.*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson sisällöt korostavat kohtaamisen ja ymmärtämisen merkitystä niin luokkahuoneessa kuin laajemmin maailmassa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla tutustutaan eri kulttuurialueisiin ja tuetaan opiskelijan kasvua moninaisuutta ymmärtäväksi ja kansainvälisyyteen suuntautuneeksi yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan oppimisen taitoja, tiedonhankintataitoja, kykyä soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä monipuolisesti tietoa, käsitteiden hallintaa, tiedon ja tietolähteiden kriittistä tarkastelua sekä omaa ajattelua.

Monipuolisia osaamisen näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja monimedialaiset tuotokset, tuntityöskentely, tutkimustehtävät sekä kokeet. Opintojakson alussa sovitaan ryhmän ja opettajan kesken, millaisia osaamisen näyttöjä on mahdollista antaa.

Historian kertausta abeille, 1 op (HI7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelija vahvistaa aiempien opintojaksojen aiheiden hallintaa ja harjaantuu ylioppilaskirjoituksiin vastaamisen tekniikassa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla kerrataan aiheita muun muassa vanhojen ylioppilastehtävien avulla.
- Harjoitellaan ylioppilaskirjoituksiin vastaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu - hylätty).

Eurooppalainen kulttuuri ja taide, 4 op (OPJ5)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kestävä tulevaisuus ? ja sen ongelmat, 9 op (OPJ6)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Suomen historia ja kirjallisuus, 4 op (OPJ8)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

11.8. Kemia (KE)

Oppiaineen tehtävä

Kemian opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja nykyaikaisen maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Se ohjaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, yhteiskunnassa ja ympäristöhaasteiden ratkaisemisessa. Opetuksessa perehdytään oppiaineen ja sen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa. Opetus herättää kiinnostusta kemian opiskelua ja kemian alan ammatteja kohtaan sekä antaa valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla. Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Kemian opetus tukee opiskelijan käsitteiden ja ilmiöiden ymmärtämistä siten, että niiden makroskooppinen, mikroskooppinen ja symbolinen taso muodostavat loogisen kokonaisuuden. Opiskelijan aikaisemmista kokemuksista ja havainnoista edetään ilmiöiden kuvaamiseen ja selittämiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkikielellä ja matemaattisesti.

Kemian opetuksessa käytetään vaihtelevia ja monipuolisia opetus- ja opiskelumenetelmiä, joilla kehitetään opiskelijan käsitteellistä ja menetelmällistä osaamista. Opetuksen keskeisiin lähtökohtiin kuuluu havainnointi ja tutkiminen. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista ja luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan kemikaali-, jäte- ja työturvallisuuslainsäädännön mukaisesti. Opiskelijat harjaantuvat ottamaan vastuuta yhteisestä turvallisuudesta, jolloin myös työelämässä tarvittava turvallisuusosaaminen kehittyy.

Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Tutkimisen taitojen perustana on kysymysten ja havaintojen tekeminen. Mittaaminen, luokittelu ja muut tutkimisen taidot kehittyvät erilaisten menetelmien harjoittelun kautta. Myös opiskelijan tiedon käsittelyn ja esittämisen taidot karttuvat. Kokeellisen työn taidot etenevät kohti oman tutkimuksen suunnittelua. Samalla opiskelija oppii tekemään johtopäätöksiä sekä arvioimaan ja argumentoimaan tutkimuksen tuloksia.

Laaaja-alainen osaaminen

Kemian opetuksessa opiskelija omaksuu tietoja ja taitoja, jotka auttavat ymmärtämään kemian merkityksen oman arjen, terveyden ja elinympäristön kannalta, mikä tukee **hyvinvointiosaamisen** tavoitteita. Opiskelijalle muodostuu kyky tehdä arkielämässään valintoja, jotka ovat suotuisia hänen oman henkilökohtaisen terveytensä, ympäristön ja yhteiskunnan hyvinvoinnin kannalta. Kemian opiskelumenetelmät tukevat työskentelyä, jossa opiskelija tunnistaa omat vahvuutensa ja asettaa itselleen tavoitteita. Suunnitelmallinen opiskelu on tärkeä arjen taito, joka vahvistaa opiskelijan jaksamista ja kehittää kykyä työskennellä myös muuttuvissa olosuhteissa.

Kemian opetuksen kokeellisuus ja opiskelijan oma tutkimuksellinen työskentely kehittävät työskentelyn ja yhteistyön taitoja sekä kriittistä ajattelua ja innostavat opiskelijaa kemian opiskeluun. Opiskelija kehittää **vuorovaikutusosaamistaan** ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.

Kemian opetuksessa tiedostetaan kemian täsmällisen kielenkäytön ja arkikielen välinen ero. Universaalia kemian kieltä lähestytään opiskelijan havaintojen ja arkikielen näkökulmasta. Kemiassa kielitietoisuuden ja kielitaidon merkitys näkyy erityisesti käsitteistön oppimisessa ja omien päätelmien selkeässä ja johdonmukaisessa perustelemissa.

Kemian opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkitsemista, argumentointia ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkitsemalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua kieltä, kuvia, videoita, malleja, simulaatioita, taulukoita ja kuvaajia tai kemian merkkikieltä. Kemiassa erityinen monilukutaidon muoto on kyky tulkita ja esittää symbolisia malleja ja submikroskooppisia kuvallisia malleja samoista ilmiöistä. Myös tieto- ja viestintäteknologia on osa nykyaikaista ja **monitieteistä osaamista** tukevaa kemian opetusta. Sitä käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin. Tietokonepohjaisella mittausjärjestelmällä voidaan korvata perinteisiä välineitä, ja tutkimusaineistoa on mahdollista taltioida myös kuvina ja videoina.

Luonnontieteellisessä työskentelyssä **luova osaaminen** näkyy kykyä muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä soveltaa, arvioida, yhdistellä ja analysoida hankittuja tietoja. Tutkimuksellinen opiskelu ja ongelmanratkaisu edellyttävät luovaa lähestymistapaa ja kehittävät luovaa ajattelua.

Kemian opetus tukee opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista** sekä **globaali- ja kulttuuriosaamista**. Opetus kehittää opiskelijan valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja yhteiseen päätöksentekoon syventämällä opiskelijan luonnontieteellistä ajattelua ja ymmärrystä tiedon luotettavuudesta, merkityksestä ja käytöstä. Luonnontieteellisen tiedon historiallinen kehitys avaa opiskelijalle näkymän sekä tieteellisen maailmankuvan kehitykseen että kemian merkitykseen yhteiskunnallisissa muutoksissa. Kemian innovaatioiden ja modernien sovellusten kautta opiskelija ymmärtää myös kemian merkityksen nyky-yhteiskunnassa, teknologiassa ja työelämässä. Kemiaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

Kemian opetus vahvistaa **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** syventämällä opiskelijan ymmärrystä erilaisista ympäristöongelmista ja niihin johtaneista syistä. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan sekä ympäristöstä, käyttämään kemian osaamistaan kestävänsä tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävänsä käytön ja kiertotalouden kannalta. Opiskelija tunnistaa kemian tarjoamia ratkaisuja erilaisiin ympäristöhaasteisiin, kuten ilmastomuutokseen ja luonnonvarojen riittävyyteen.

Tavoitteet

Kemian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kemian merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä kemian tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- saa ohjausta kemian osaamisensa tunnistamisessa, omien tavoitteiden asettamisessa, oppimishaasteiden kohtaamisessa ja kemian opiskelustrategioiden soveltamisessa
- osaa arvioida kemian ja siihen liittyvien teknologioiden tarjoamia ratkaisuja sekä niiden merkitystä yksilön, ympäristön ja yhteiskunnan kannalta
- saa mahdollisuuksia perehtyä kemian sovelluksiin vierailujen, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla
- saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja kemiaa soveltaville aloille.

Tutkimisen taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa yhteisöllisesti
- tuntee kemian turvalliset työskentelytavat ja osaa käsitellä syntyneet kemikaalijätteet asianmukaisesti
- osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten ja ongelmanratkaisun lähtökohdiksi
- osaa toteuttaa kokeellisia tutkimuksia käyttäen kemialle tunnusomaisia työmenetelmiä
- osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä analysoida ja arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.

Kemian tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa kemian keskeisiä käsitteitä
- osaa käyttää erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä
- osaa käyttää monipuolisesti asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä
- osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida eri yhteyksissä esitettyä tietoa kriittisesti kemian osaamisensa avulla.

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu kemian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute sekä itsearviointi tukevat opiskelijaa kemian osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, havainnollistaa ja esittää kemiallista tietoa. Kemiallisen tiedon soveltaminen, luonnontieteellisten lainalaisuuksien ja syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen sekä kokonaisuuksien hahmottaminen ovat myös arvioinnin kohteita. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijan taitoon arvioida tietoa kriittisesti.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Kemiallisen tiedon ymmärtämistä ja soveltamista voidaan

osoittaa eri tavoin. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, kuten kysymysten muodostamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Opintojaksot

Kemia ja minä, 1 op (KE1)

Opintojakson moduulit

- Kemia ja minä, 1 op (KE1), Pakollinen

Tavoitteet

Kemia ja minä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemialla ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian alan ammatteihin ja jatko-opintomahdollisuuksiin
- saa valmiuksia osallistua kemiaan liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun ja osaa arvioida tietolähteiden luotettavuutta
- oppii käyttämään jaksollista järjestelmää kemiallisen päättelyn apuna
- osaa käyttää ja soveltaa tietoa aineiden ominaisuuksista ja niiden turvallisuudesta arjen valinnoissa
- osaa tutkia kokeellisesti seoksen koostumusta ja pitoisuutta sekä ottaa huomioon työturvallisuusnäkökohdat.
- Oppilas tutkii ja kokeilee arjen teknologisia sovelluksia, niiden käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita.

Keskeiset sisällöt

Kemia ja minä

Keskeiset sisällöt

- arjen aineiden turvallisuuden arviointi ja kemian merkitys omassa elämässä
- kemian merkitys työelämässä ja jatko-opinnoissa
- jaksollinen järjestelmä ja atomin rakenne elektronikuorimallin avulla
- puhtaat aineet, seokset ja erotusmenetelmät
- ainemäärä ja konsentraatio

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa arvioidaan arjen aineiden turvallisuutta ja pohditaan kemian merkitystä omassa elämässä. Kokeellisessa työssä harjoitellaan erityisesti turvallista ja huolellista työskentelyä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla tarkastellaan kemian merkitystä työelämässä ja jatko-opinnoissa. Tällä jaksolla opiskelija saa valmiuksia osallistua kemiaan liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun ja osaa arvioida tietolähteiden luotettavuutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Kemian teorioiden pohjalta tapahtuva laskennallinen esittäminen ja hallinta sekä lopputuloksen oikeellisuuden arviointi. Ilmiöiden havainnointi ja tapahtumaketjun kuvaaminen, voidaan esittää tilanteeseen soveltuvassa muodossa.

Kemia ja kestävä tulevaisuus, 1 op (KE2)

Opintojakson moduulit

- Kemia ja kestävä tulevaisuus, 1 op (KE2), Pakollinen

Tavoitteet

Kemia ja kestävä tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemialla ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian merkitykseen kestävä elämäntavan edistämiseksi
- tutustuu luonnontieteellisen tiedon luonteeseen ja sen kehittymiseen sekä tieteellisiin tapoihin tuottaa tietoa
- osaa tutkia aineen ominaisuuksia kokeellisesti
- osaa soveltaa aineen rakenteen malleja aineen ominaisuuksien vertailussa
- ymmärtää kemian merkityksen ympäristölle ja yhteiskunnalle ratkaisujen tarjoajana yhdessä muiden luonnontieteiden kanssa.

Keskeiset sisällöt

Kemia ja kestävä tulevaisuus

Keskeiset sisällöt

- tutustuminen joihinkin esimerkkeihin kestävä elämäntavan edistämiseksi luonnontieteissä
- aineen rakenteen mallien ja yhdisteen kaavan esittäminen
- alkuaineiden ja yhdisteiden vahvat ja heikot sidokset sekä poolisuus
- aineiden ominaisuuksien tutkiminen kokeellisesti ja selittäminen aineen rakenteen avulla

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija harjoittelee johtopäätösten tekemistä havainnoista kokeellisen työn parissa. Opiskelija tutustuu luonnontieteellisen tiedon luonteeseen ja sen kehittymiseen sekä tieteellisiin tapoihin tuottaa tietoa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla opiskelija oppii ymmärtämään kemian merkityksen ympäristölle ja yhteiskunnalle ratkaisujen tarjoajana yhdessä muiden luonnontieteiden kanssa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla tutustutaan luonnontieteiden ratkaisuihin kestävän elämäntavan edistämisessä. Keskeisiä sisältöjä käydään läpi esimerkiksi kietotalouden, vihreän kemian ja elinkaariajattelun yhteyksissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Kemian teorioiden pohjalta tapahtuva laskennallinen esittäminen ja hallinta sekä lopputuloksen oikeellisuuden arviointi. Ilmiöiden havainnointi ja tapahtumaketjun kuvaaminen, voidaan esittää tilanteeseen soveltuvassa muodossa.

Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3)

Opintojakson moduulit

- Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3), Valinnainen

Tavoitteet

Molekyylit ja mallit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää ja soveltaa tietoa hiilen yhdisteistä jokapäiväisen elämän ilmiöissä*
- *osaa soveltaa ainemäärän ja konsentraation käsitteitä*
- *osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen hiilen yhdisteitä*
- *ymmärtää, kuinka tieto hiiliyhdisteistä rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta*
- *osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa mallintamisen välineenä.*

Keskeiset sisällöt

Molekyylit ja mallit

Keskeiset sisällöt

- *liuoksen valmistus ja laimentaminen sekä standardisuoran sovittaminen pitoisuuden määrittämiseksi*
- *hiilivetyjen sekä hiilen happi- ja typpiyhdisteiden funktionaaliset ryhmät ja nimeämisen perusteet*
- *hapettuminen ja pelkistyminen hiilen happiyhdisteissä*
- *hiilen yhdisteiden rakenteiden mallintaminen ja ominaisuuksien selittäminen rakenteen avulla*
- *suhdekaavan ja molekyylikaavan selvittäminen laskennallisesti sekä rakenneisomeria*
- *kvanttimekaaninen atomimalli, hybridisaatio ja stereoisomeria hiiliyhdisteissä*
- *tutustuminen spektrien antamaan informaatioon aineen rakenteesta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla tarkastellaan hiilen yhdisteiden kemian merkitystä opiskelijan omassa elämässä jokapäiväisissä ilmiöissä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija ymmärtää orgaanisen kemian osaamisen merkityksen jokapäiväisen elämän ilmiöissä; isomerian merkitys esim. lääkeaineiden vaikutusmekanismeissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kemian merkkikieli ja varoitusmerkit ovat kansainvälisiä. Hiiliyhdisteiden käyttö etuineen ja haittoineen koskettaa kaikkia maanosia ja kulttuureita. YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n tavoitteita pohditaan kemian näkökulmasta.

Vuorovaikutusosaaminen

Työskentely pareittain ja/tai pienryhmissä kehittää ja vahvistaa vuorovaikutustaitoja. Tuotosten (esim. tulos, johtopäätös, esitelmä) esittäminen koko ryhmälle tukee niin ajattelutaitojen kuin esiintymis- ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä. Vuorovaikutusosaamiseen liittyy myös tutkimuksen tai ongelmanratkaisun ideointi ja suunnittelu yhteisöllisesti esimerkiksi pienryhmässä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Kemian teorioiden pohjalta tapahtuva laskennallinen esittäminen ja hallinta sekä lopputuloksen oikeellisuuden arviointi. Ilmiöiden havainnointi ja tapahtumaketjun kuvaaminen, voidaan esittää tilanteeseen soveltuvassa muodossa.

Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen reaktio

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokonaiskuvan kemiallisten reaktioiden moninaisuudesta ja merkityksestä elinympäristössämme
- osaa käyttää ja soveltaa reaktioihin liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön ja yhteiskunnan ilmiöissä sekä nykYTEKNOLOGIAN sovelluksissa
- osaa tutkia kemiallisia reaktioita kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen
- ymmärtää aineen häviämättömyyden merkityksen kemiassa.

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen reaktio

Keskeiset sisällöt

- reaktioiden tutkiminen kokeellisesti sekä tutkimustulosten käsitteleminen, tulkitseminen ja esittäminen
- kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu ja tasapainottaminen, reaktiotuotteiden kaavat ja nimet
- saanto ja rajoittava tekijä kemiallisessa reaktiossa
- ideaalikaasun tilanyhtälö ja ainemäärä
- saostumis- ja hajoamisreaktio, palamisreaktio

- *protolyysi, neutraloituminen ja titraus analyysimenetelmänä*
- *additio, eliminaatio, substituoitio, kondensaatio ja hydrolyysi hiiliyhdisteissä sekä yleisimpien biomolekyylien muodostuminen*
- *polymeroitumisreaktiot, polymeerien ominaisuudet, käyttö ja elinkaari*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson sisältöjen kokeellinen tutkimus mahdollistaa ryhmissä työskentelyn ja näin opitaan samalla vuorovaikutusta. Samalla opiskelijat ymmärtävät vuorovaikutusosaamisen keskeisen merkityksen tiedon tuottamisessa, tulkinnassa ja ratkaisujen etsimisessä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii käyttämään ja soveltamaan reaktioihin liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön ja yhteiskunnan ilmiöissä sekä nykYTEknologian sovelluksissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Kemian teorioiden pohjalta tapahtuva laskennallinen esittäminen ja hallinta sekä lopputuloksen oikeellisuuden arviointi. Ilmiöiden havainnointi ja tapahtumaketjun kuvaaminen, voidaan esittää tilanteeseen soveltuvassa muodossa.

Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen energia ja kiertotalous

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kemiallisen energian varastoinnin ja hyödyntämisen periaatteita ja osaa perustella mielipiteitään keskustelussa energiaratkaisuista*
- *ymmärtää energian häviämättömyyden ja energianmuutokset kemiallisissa reaktioissa*
- *tuntee merkittävien metallien ominaisuuksia sekä valmistus- ja jalostusprosesseja ympäristövaikutuksineen*
- *osaa tutkia sähkökemian liittyviä ilmiöitä kokeellisesti ja kuvata niitä malleja käyttäen*
- *tuntee yhteiskunnassa merkittävien metallien kierrätyksen ja kiertotalouden periaatteet sekä niihin liittyviä ratkaisuja.*

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen energia ja kiertotalous

Keskeiset sisällöt

- *reaktiossa sitoutuva tai vapautuva energia muodostumisentalpioiden, sidosenergioiden ja Hessin lain avulla*

- reaktiosarja- ja seoslaskujen periaatteet
- hapetusluvut ja hapettumis-pelkistymisreaktiot
- metallien ominaisuuksia ja käyttökohteita, valmistus- ja jalostusprosesseja sekä riittävyys ja kierrätettävyys
- sähkökemian keskeiset periaatteet: jännitesarja, normaalipotentiaali, kemiallinen pari, elektrolyysi ja kemiallisen energian varastointi
- luonnontieteelliseen tutkimukseen tutustuminen tai tutkimuksen tai ongelmanratkaisun ideointi ja suunnittelu

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Ympäristöosaamista vahvistetaan ja tarkastellaan kemian merkitystä eettisesti kestävämpien ratkaisujen tuottajana erilaisissa teollisuusprosesseissa, kierrätyksen tehostamisessa sekä uusiutuvan energian tuotannossa ja varastoinnissa

Vuorovaikutusosaaminen

Työskentely pareittain ja/tai pienryhmissä kehittää ja vahvistaa vuorovaikutustaitoja. Tuotosten (esim. tulos, johtopäätös, esitelmä) esittäminen koko ryhmälle tukee niin ajattelutaitojen kuin esiintymis- ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä. Vuorovaikutusosaamiseen liittyy myös tutkimuksen tai ongelmanratkaisun ideointi ja suunnittelu yhteisöllisesti esimerkiksi pienryhmässä

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Kemian teorioiden pohjalta tapahtuva laskennallinen esittäminen ja hallinta sekä lopputuloksen oikeellisuuden arviointi. Ilmiöiden havainnointi ja tapahtumaketjun kuvaaminen, voidaan esittää tilanteeseen soveltuvassa muodossa.

Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen tasapaino

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa kemian merkityksen terveyteen ja ympäristöön liittyvien ongelmien ratkaisemisessa
- osaa tutkia kokeellisesti reaktionopeuteen ja kemialliseen tasapainoon liittyviä ilmiöitä
- osaa käyttää laskennallisia ja graafisia malleja reaktionopeuden ja kemiallisen tasapainon kuvaamisessa, selittämisessä ja ennusteiden tekemisessä
- osaa esittää tutkimustuloksia graafisesti ja arvioida tutkimustuloksia ja -prosessia
- tutustuu teollisuuden prosesseissa ja luonnossa tapahtuviin tasapainoreaktioihin ja niiden merkitykseen.

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen tasapaino

Keskeiset sisällöt

- kemiallisen reaktion nopeus ja siihen vaikuttavat tekijät
- homogeenisen tasapainon kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen käsittely konsentraatioilla, tasapainotilaan vaikuttaminen
- hapot ja emäkset ja niihin liittyvät käsitteet sekä palamistuotteiden reaktiot vedessä
- happo-emästasapainon laskennallinen käsittely
- puskuriliuosten toimintaperiaate sekä elimistön ja luonnon puskurisysteemejä kvalitatiivisella tasolla
- reaktionopeuteen ja tasapainoreaktioihin liittyvien ilmiöiden tutkiminen kokeellisesti sekä ilmiöiden mallintaminen ja analysointi graafisesti tietokonesovelluksella
- tutustuminen kemian tarjoamiin mahdollisuuksiin jonkin terveyteen tai ympäristöön liittyvän ongelman ratkaisemisessa

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Ympäristöosaamista voidaan vahvistaa tarkastelemalla kemian näkökulmasta ympäristön hyvinvointiin vaikuttamista, kuten esimerkiksi happamoitumisen syitä ja seurauksia sekä sen vähentämistä ja/tai hiilidioksidin pitoisuuteen vaikuttavia tekijöitä ilmassa ja vedessä.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään kemian merkityksen terveyteen vaikuttavissa tekijöissä, kuten kemikaalien käyttöturvallisuustiedotteisiin tutustuminen ja kemiallisen tasapainon merkitys erilaisissa luonnon prosesseissa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Aineiden ominaisuuksien ja/tai kemiallisten reaktioiden tutkiminen kokeellisesti, tutkimuksensuunnittelu, havaintojen tekeminen, mittaustulosten käsittely ja tulkinta sekä tulosten esittäminen tukevat luovan ajattelun kehittymistä sekä harjoittavat tieto- ja viestintäteknologisia taitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Kemian teorioiden pohjalta tapahtuva laskennallinen esittäminen ja hallinta sekä lopputuloksen oikeellisuuden arviointi. Ilmiöiden havainnointi ja tapahtumaketjun kuvaaminen, voidaan esittää tilanteeseen soveltuvassa muodossa.

Goetheanistinen kemia, 2 op (KE7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelijat saavat kokemuksen havaintoihin perustuvasta tieteen tuottamisesta sekä syventävät täten kokemustaan ja ymmärrystään kemian maailmasta.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Moduulin sisältönä ovat suolat, hapot, emäkset ja pH:n käsite sekä kemiallisen kaavakielen historiallinen kehitys ja atomin rakenteeseen tutustuminen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa työskennellään laboratoriotöiden parissa, jolloin opiskelijat saavat harjoitella sosiaalisia taitoja, yhteistyökykyä ja yhdessä oppimisen taitoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Goetheanistinen lähestymistapa herättää opiskelijoissa uteliaisuutta ja motivaatiota oppia sekä etsiä merkityksiä ja yhdistellä asioita uudennlaisilla tavoilla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, esimerkiksi kysymysten muodostamista, ongelmanratkaisuprosessin kuvaamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa lähestytään kemian aiheita goethenistisesta näkökulmasta. Tämä tarkoittaa sitä, että opintojaksossa tehdään konkreettisia havaintoja ja kokeiluja eri asioista ja herätetään oppilaan ajattelua sitä kautta. Opintojaksossa korostuvat vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen.

Kemian kertausta abeille, 1 op (KE8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelija kertaava lukion opintojaksojen aiheita ylioppilaskirjoituksia varten.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kurssilla käsitellään aiempien opintojaksojen aiheita.
- Tutustutaan ja vastataan vanhoihin ylioppilastehtäviin ja perehdytään niiden kautta ylioppilaskirjoitusten tehtäviin vastaamiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu - hylätty).

Kestävä tulevaisuus ? ja sen ongelmat, 9 op (OPJ6)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

11.9. Uskonto (KT)

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijaa uskontoihin ja katsomuksiin liittyvän laaja-alaisen yleissivistyksen muodostamisessa. Uskonnon opetuksessa perehdytään uskontoihin ja uskonnollisuuden ilmenemismuotoihin sekä uskonnottomuuteen. Opetuksessa uskontoja ja katsomuksia tarkastellaan osana kulttuuria, kulttuuriperintöä ja yhteiskuntaa sekä yksilön ja yhteisön elämää.

Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja kehittää opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää monilukutaitoa. Opiskelijaa ohjataan tarkastelemaan uskontoon liittyviä ilmiöitä analyyttisesti eri näkökulmista sekä soveltamaan ja arvioimaan lähdekriittisesti uskontoja koskevaa informaatiota. Uskonnon opetus antaa valmiuksia oman maailmankatsomuksen rakentamiseen sekä dialogiin, jota käydään sekä uskontojen ja katsomusten sisällä että niiden välillä. Uskonnon opetus ottaa erilaiset näkemykset huomioon, kunnioittaa yksilöllisiä vakaumuksia ja edistää ihmisoikeuksien toteutumista. Oppiaine tukee opiskelijan kasvua yhteiskunnan aktiiviseksi ja vastuulliseksi jäseneksi.

Opetuksessa käytetään tutkimustietoa, uskontojen omia lähteitä ja ajankohtaisia media-aineistoja. Opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen tiedepohja on erityisesti teologiassa ja uskontotieteessä. Lisäksi opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti uskontoihin liittyvää kulttuurin, yhteiskunnan ja taiteen tutkimusta.

Oppiaineen tehtävä ja moduulien tavoitteet huomioon ottaen opetusta voidaan toteuttaa yhteistyössä oppiaineen eri oppimäärien ja muiden oppiaineiden kanssa. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti vuorovaikutteisia työtapoja sekä digitaalisia ja koulun ulkopuolisia oppimisympäristöjä ja asiantuntijoita. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä uskonnon oppiaineen tavoitteiden kanssa.

Uskonnon opetus edistää **hyvinvointiosaamista** tukemalla opiskelijan itsetuntemusta sekä itsensä ja muiden arvostamista. Opetus antaa opiskelijalle aineksia ja välineitä oman identiteetin, elämäntietämyksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin.

Opetuksessa käytetään menetelmiä, jotka vahvistavat **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden mukaisesti opiskelijan sosiaalisia taitoja sekä kykyä yhteistyöhön ja empatiaan. Oppiaineen opetus on kieli-, katsomus- ja kulttuuritietoista, ja se antaa opiskelijalle valmiuksia osallistua dialogiin, joka liittyy uskonnollisiin, katsomuksellisiin, eettisiin ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin.

Monitieteinen ja luova osaaminen vahvistuu uskonnon opetuksessa monipuolisesti. Opetuksessa perehdytään uskonnoille ominaisiin käsitteisiin, kieleen ja symboliikkaan sekä eri tieteenalojen uskontoa koskeviin näkökulmiin. Opetus antaa valmiuksia uskontoja ja katsomuksia koskevan informaation lähdekriittiseen arviointiin. Opetuksessa vahvistetaan opiskelijan monilukutaitoa ja rohkaistaan tietojen ja taitojen luovaan soveltamiseen moninaisissa toimintaympäristöissä.

Uskonnon opetus tukee opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista** vahvistamalla osallisuutta ja osallistumista. Opetus rohkaisee opiskelijaa toimimaan demokraattisen ja ihmisoikeuksia kunnioittavan yhteiskunnan ja erilaisten yhteisöjen vastuullisena jäsenenä. Oppiaine antaa valmiuksia toimia katsomuksellisesti ja kulttuurisesti moninaisissa työyhteisöissä. Kehittämällä opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää ymmärrystä ja dialogitaitoja oppiaine antaa valmiuksia rakentaa yhteiskuntarauhaa sekä ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta.

Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan uskontojen eettisiä ulottuvuuksia ja rohkaistaan opiskelijaa pohtimaan omakohtaisesti arvoja ja eettisiä kysymyksiä **eettisyyden** tavoitteet huomioon ottaen. Opetuksessa tuetaan opiskelijan **ympäristöosaamista** lisäämällä ymmärrystä siitä, että uskonnoilla ja katsomuksilla eettisinä arvojärjestelminä on tärkeä merkitys ja rooli ekologisesti kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen kehittäminen kytkeytyy vahvasti uskonnon oppiaineen keskeisiin tavoitteisiin. Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan monipuolisesti uskontojen, kulttuurien ja yhteiskuntien vuorovaikutusta ja vahvistetaan näin ymmärrystä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista kulttuuriperinnöstä ja niiden moninaisuudesta. Uskonnon opetus tarjoaa turvallisen tilan käsitellä yksilön, yhteisön ja suomalaisen yhteiskunnan suhteita sekä niihin liittyviä ajatuksia ja tunteita. Arvoja ja katsomuksia pohtivana oppiaineena uskonto rakentaa valmiuksia toimia moniarvoisissa globaaleissa toimintaympäristöissä sekä muuttuvissa media- ja teknologiaympäristöissä.

Tavoitteet

Uskonnon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- osaa hankkia, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää tietoa
- kehittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää kulttuurista lukutaitoaan
- hallitsee uskonnollisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyviä ajattelu- ja vuorovaikutustaitoja
- tuntee uskonnon tutkimuksen keskeisiä käsitteitä, näkökulmia ja menetelmiä
- perehtyy uskontojen historialliseen ja ajankohtaiseen merkitykseen sekä yhteiskunnan, kulttuurin ja uskonnon vuorovaikutukseen eri puolilla maailmaa
- perehtyy opiskeltavan uskonnon erityispiirteisiin Suomessa ja muualla maailmassa
- tunnistaa ja ymmärtää uskontojen sisäistä moninaisuutta
- ymmärtää uskonnon erityisluonnetta, esimerkiksi uskonnollisen kielen ja symboliikan erityispiirteitä, sekä tunnistaa ja osaa analysoida uskonnollisen ja tieteellisen tiedon ominaispiirteitä
- kehittää valmiuksia rakentaa ja jäsentää omaa maailmankatsomustaan ja kulttuuri-identiteettiään
- kehittää valmiuksia ymmärtää ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus, sekä valmiuksia toimia moniarvoisissa, moniuskontoisissa ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä
- ymmärtää ja kunnioittaa ihmisoikeuksia ja osaa tarkastella uskontoja ja katsomuksia ihmisoikeusnäkökulmasta
- kehittää valmiuksia rakentaa ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta sekä toimia yhteiskunnan aktiivisena ja vastuullisena jäsenenä.

Osaamisen arviointi

Uskonnon oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on kannustaa opiskelijaa opiskelemaan ja oppimaan sekä antaa palautetta hänen oppimisprosessistaan ja osaamisestaan. Opetuksessa ohjataan ja tuetaan opiskelijaa oman oppimisprosessinsa pitkäjänteisessä suunnittelussa ja arvioinnissa. Arviointi on monipuolista, ja siihen kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute

että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja uskonnon oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan uskonnolliseen ja katsomukselliseen yleissivistykseen liittyvien tietojen ja taitojen havainnointiin. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota käsitteiden ja kokonaisuuksien hallintaan, tiedon soveltamiseen, analysointiin, arvioimiseen ja esittämiseen sekä tiedonhankintataitoihin ja työskentelyyn erilaisissa oppimistilanteissa.

11.9.1. Evankelisluterilainen uskonto (KT1)

Opintojaksot

Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE1)

Opintojakson moduulit

- Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE1), Pakollinen

Tavoitteet

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen sisäistä monimuotoisuutta
- osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiönä
- hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan sekä kehittää niihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa
- kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisissa ja monikulttuurisissa ympäristöissä ja työelämässä sekä keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.

Keskeiset sisällöt

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

- uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely sekä uskonnon ja tieteen suhde
- maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena
- uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä
- juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuuritausta, synty sekä niiden keskeiset ja yhteiset piirteet
- pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa
- juutalaisuuden ja islamin oppi, etiikka ja elämäntapa
- juutalaisuuden ja islamin sisäinen monimuotoisuus, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla tutustutaan uskonnon peruskäsitteisiin ja mietitään uskontoa sekä uskonnottomuutta ilmiönä. Opetus antaa opiskelijalle aineksia ja välineitä oman identiteetin, elämäntutkimuksen ja maailmantutkimuksen rakentamiseen ja arviointiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla tutustutaan Lähi-idän uskontoihin ja pyritään kannustamaan opiskelijoita kunnioittavaan dialogiin eri uskontojen välillä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan oppimisen taitoja, tiedonhankintataitoja, kykyä soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä monipuolisesti tietoa, käsitteiden hallintaa, tiedon ja tietolähteiden kriittistä tarkastelua sekä omaa ajattelua.

Monipuolisia osaamisen näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja monimediaiset tuotokset, tuntityöskentely, tutkimustehtävät sekä kokeet. Opintojakson alussa sovitaan ryhmän ja opettajan kesken, millaisia osaamisen näyttöjä on mahdollista antaa.

Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE2)

Opintojakson moduulit

- Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE2), Pakollinen

Tavoitteet

Maailmanlaajuinen kristinusko

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida kristinuskon merkitystä kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää kristinuskoon liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset ja niiden syntytaustan sekä pystyy vertailemaan niiden keskeisiä piirteitä*
- *perehtyy kristinuskon erilaisiin tulkintatapoihin ja ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa*
- *osaa analysoida ja arvioida ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä mediasisältöjä ja keskustelua*
- *kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä*

Keskeiset sisällöt

Maailmanlaajuinen kristinusko

- *kristinuskon asema ja vuorovaikutus ympäröivän kulttuurin kanssa eri puolilla maailmaa*
- *uskonnon asema sekä uskonnon ja valtion suhteet Euroopassa*
- *katolisen, ortodoksisen ja protestanttisen, erityisesti luterilaisen, kristillisyyden synty, erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset*
- *karismaattinen kristillisyys ilmiönä*
- *kristillisperäisten uskontojen pääpiirteet*
- *ekumenia ja uskontodialogi*
- *kristinusko ja ympäristökysymykset sekä muita ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla pohditaan kristillisen kulttuurin levinneisyyttä ja vaikutusta kansallisiin sekä henkilökohtaisiin identiteetteihin.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson keskeisiin käsitteisiin kuuluvat uskontodialogi sekä ekumenia. Eri kristillisten kirkkojen tarkastelua syvennetään vierailuilla.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla tarkastellaan kristinuskon luontosuhdetta ja syvennyttään eri kristillisten yhteisöjen eettisiin näkemyksiin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla käsitellään kristinuskon ja yhteiskunnan suhdetta eri puolilla maailmaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan oppimisen taitoja, tiedonhankintataitoja, kykyä soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä monipuolisesti tietoa, käsitteiden hallintaa, tiedon ja tietolähteiden kriittistä tarkastelua sekä omaa ajattelua.

Monipuolisia osaamisen näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja monimediaiset tuotokset, tuntityöskentely, tutkimustehtävät sekä kokeet. Opintojakson alussa sovitaan ryhmän ja opettajan kesken, millaisia osaamisen näyttöjä on mahdollista antaa.

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE3)

Opintojakson moduulit

- Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE3), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin*
- *tunnistaa ja osaa analysoida Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa*
- *hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen nykytilannetta ja keskeisiä piirteitä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä*
- *kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä*

Keskeiset sisällöt

Maaailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

- hindulainen maailmankuva, elämäntapa ja etiikka, hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä Intian nykypäivän uskontotilanne
- jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet ja eettiset periaatteet
- buddhalainen elämäntapa ja etiikka sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin
- Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan sekä Kiinan nykypäivän uskontotilanne
- shintolaisuuden keskeiset piirteet sekä uskontojen vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan Japanissa
- Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen vaikutuksia länsimaissa
- luonnonuskontojen ja vodou-sukuisten uskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys
- uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla pohditaan eri uskontojen luontosuhdetta sekä eettisiä näkemyksiä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla tutustutaan maailman eri uskontoihin ja pyritään järjestämään vierailuja koululle tai eri uskonnollisten yhteisöjen pariin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan oppimisen taitoja, tiedonhankintataitoja, kykyä soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä monipuolisesti tietoa, käsitteiden hallintaa, tiedon ja tietolähteiden kriittistä tarkastelua sekä omaa ajattelua.

Monipuolisia osaamisen näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja monimedialaiset tuotokset, tuntityöskentely, tutkimustehtävät sekä kokeet. Opintojakson alussa sovitaan ryhmän ja opettajan kesken, millaisia osaamisen näyttöjä on mahdollista antaa.

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE4)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE4), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa sekä perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla
- ymmärtää, että tietoa uskonnoista ja katsomuksista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla

- tunnistaa ja osaa analysoida muinaissuomalaisten uskontoperinteiden ja kristinuskon vaikutuksia suomalaisessa kulttuuriperinnössä
- osaa analysoida ja arvioida uskonnonvapautteen, uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin liittyvää ajankohtaista keskustelua
- kehittää valmiuksia osallistua uskonnollisia, katsomuksellisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä koskevaan dialogiin sekä osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä

Keskeiset sisällöt

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

- Suomen uskontotilanne, suomalainen uskonnollisuus ja sekularisaatio
- uskonto ja uskonnolliset yhteisöt suomalaisessa ja yleiseurooppalaisessa lainsäädännössä, uskonnon- ja katsomuksenvapaus sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyvät kysymykset
- uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa, uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina sekä uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa huomioiden uskonnon rooli etnisten ja kielellisten vähemmistöjen elämässä Suomessa
- muinaissuomalaiset uskontoperinteet ja niiden merkitys suomalaisessa kulttuuriperinnössä sekä kristinuskon yhteiskunnan ja kulttuurin muokkaajana Suomessa eri aikoina
- uskonnottomuus, uskontokritiikki ja uskonnoton tapakulttuuri nykypäivän Suomessa
- uskontojen ja katsomusten välinen dialogi nykypäivän Suomessa

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla käsitellään uskontojen yhteiskunnallista työtä sekä vapaaehtoistyötä Suomessa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla perehdytään katsomuksen merkitykseen ja vaikutukseen suomalaisessa yhteiskunnassa. Koululle voidaan kutsua vierailijaksi esimerkiksi diakonia- tai vapaaehtoistyöntekijöitä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan oppimisen taitoja, tiedonhankintataitoja, kykyä soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä monipuolisesti tietoa, käsitteiden hallintaa, tiedon ja tietolähteiden kriittistä tarkastelua sekä omaa ajattelua.

Monipuolisia osaamisen näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja monimedialaiset tuotokset, tuntityöskentely, tutkimustehtävät sekä kokeet. Opintojakson alussa sovitaan ryhmän ja opettajan kesken, millaisia osaamisen näyttöjä on mahdollista antaa.

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE5)

Opintojakson moduulit

- Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE5), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää ja osaa analysoida uskonnon ja taiteen suhdetta: taiteen ja arkkitehtuurin merkitystä uskonnoissa sekä uskontojen vaikutusta taiteen kehitykseen*
- *perehtyy siihen, miten uskonnollisen taiteen kautta ilmaistaan uskonnon, erityisesti kristinuskon, keskeisiä oppeja ja kertomuksia*
- *tunnistaa uskonnollista symboliikkaa ja perehtyy siihen, miten taiteessa ja populaarikulttuurissa käsitellään uskonnollisia teemoja*
- *harjaannuttaa taitoa tulkita uskontoon liittyviä ulottuvuuksia taiteen ja populaarikulttuurin eri muodoissa*

Keskeiset sisällöt

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

- *uskontojen ja taiteen vuorovaikutus, uskontojen merkitys taiteen kehityksessä*
- *uskonnollinen taide ja uskonnon ilmeneminen eri taidemuodoissa*
- *uskonnollisten tilojen arkkitehtuuri uskonnon ja sen erityispiirteiden kuvaajana*
- *uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa ja populaarikulttuurissa*
- *Raamatun kertomusten ja kristillisen opin erilaisten tulkintojen tarkastelu taiteen eri muotojen avulla*

Paikallinen lisäys

Laja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla perehdytään uskonnon ja taiteen suhteeseen eri uskontoperinteissä. Opintojakson sisältöihin kuuluu muun muassa kuvataiteen tulkinta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla tutustutaan uskonnon ja taiteen suhteeseen eri kulttuureissa. Opintojakson aikana pyritään vierailemaan lähikohteissa tai järjestämään vierailu koululle.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan oppimisen taitoja, tiedonhankintataitoja, kykyä soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä monipuolisesti tietoa, käsitteiden hallintaa, tiedon ja tietolähteiden kriittistä tarkastelua sekä omaa ajattelua.

Monipuolisia osaamisen näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja monimedialaiset tuotokset, tuntityöskentely, tutkimustehtävät sekä kokeet. Opintojakson alussa sovitaan ryhmän ja opettajan kesken, millaisia osaamisen näyttöjä on mahdollista antaa.

Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE6)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE6), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, tiede ja media

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ajankohtaista tutkimusta*
- tunnistaa ja osaa analysoida uskontoon liittyviä ajankohtaisia teemoja ja sisältöjä mediassa*
- osaa analysoida uskonnon ja median välisiä suhteita sekä arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä*
- kehittää valmiuksia tuottaa ja esittää uskontoon liittyvää tietoa*

Keskeiset sisällöt

Uskonto, tiede ja media

- uskonnon tutkimuksen ajankohtaisia näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla: uskontotieteen ja teologian eri tutkimusalat sekä taiteentutkimus, kulttuurintutkimus ja yhteiskuntatieteet*
- uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa*
- uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa*
- uskontojen mediajulkisuus*
- uskontoilmiön käsittely mediassa, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset, uskonnot ja eettiset kysymykset, uskontokritiikki*

Paikallinen lisäys

Laja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla käsitellään uskonnon ja median suhdetta sekä median roolia yhteiskunnassa. Kurssin sisältöihin kuuluu ajankohtaisten mediasisältöjen seuranta ja analysointi.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla perehdytään median etiikkaan ja pyritään kehittämään opiskelijoiden kriittistä medialukutaitoa ja monilukutaitoa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan oppimisen taitoja, tiedonhankintataitoja, kykyä soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä monipuolisesti tietoa, käsitteiden hallintaa, tiedon ja tietolähteiden kriittistä tarkastelua sekä omaa ajattelua.

Monipuolisia osaamisen näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja monimediaiset tuotokset, tuntityöskentely, tutkimustehtävät sekä kokeet. Opintojakson alussa sovitaan ryhmän ja opettajan kesken, millaisia osaamisen näyttöjä on mahdollista antaa.

Uskonnon kertausta abeille, 1 op (UE7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelija vahvistaa uskonnon pakollisten ja valinnaisten opintojaksojen aiheiden hallintaa ja niiden pohdintaa eri näkökulmista sekä kehittyä ylioppilaskirjoituksiin vastaamisen tekniikassa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kerrataan lukiossa opiskeltuja aiheita pääasiassa vanhojen ylioppilastehtävien avulla.
- Harjoitellaan ylioppilaskirjoituksiin vastaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu - hylätty).

11.10. Kuvataide (KU)

Oppiaineen tehtävä

Kuvataide on visuaalista kulttuurikasvatusta, jossa opiskelija tutkii todellisuutta taiteen keinoin. Oppiaineen keskeisenä päämääränä on, että opiskelija ymmärtää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään. Kokemukset, mielikuvitus ja tavoitteellinen työskentely luovat perustan moniaistiselle oppimiselle. Opetuksessa tarkastellaan taiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä esteettisiä, ekologisia ja eettisiä arvoja. Opiskelija vahvistaa aineettoman ja aineellisen kulttuuriperinnön tuntemustaan, joka tukee traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetuksella tuetaan laaja-alaisen yleissivistyksen rakentumista sekä aktiiviseen paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kasvamista. Opiskelijoille tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia tulevaisuuden jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksien kehittämiseen. Opinnot antavat edellytyksiä luovan ja kriittisen ajattelun kehittämiseksi, elinympäristöön vaikuttamiselle ja kestävä elämäntavan edistämiseksi.

Kuvataiteen opetuksessa syvennetään opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa ja kielitietoisuutta. Opiskelijat havainnoivat, tuottavat, tulkitsevat ja arvottavat kuvia hyödyntämällä visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja. Eri tiedonalojen kielet avaavat opiskeltavaan ilmiöön uusia näkökulmia. Opetuksessa kannustetaan kulttuurisen osaamisen syventämiseen taiteiden- ja tieteiden välisyyttä hyödyntäen. Opiskelija perehtyy erilaisiin taidekäsitteisiin. Opinnoissa tarkastellaan visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista. Opiskelijaa ohjataan perustelemaan mielipiteitään ja näkemyksiään kuvataiteesta ja muusta visuaalisesta kulttuurista.

Kuvataiteen opetuksessa tutkitaan opiskelijoille tuttuja ja heille uusia visuaalisen kulttuurin teoksia, tuotteita ja ilmiöitä. Kuvilla tarkoitetaan kaksi- ja kolmiulotteisia teoksia ja tuotteita sekä niitä esittäviä jäljenteitä. Visuaalisen kulttuurin kenttään kuuluvat opiskelijoiden omaehtoisesti tekemät kuvat, luonto, rakennettu ympäristö, esineet, median kuvat ja taiteeksi määritetyt teokset. Opiskelijat osallistuvat sisältöjen ja ilmaisun keinojen valintaan. Opetuksessa tarjotaan edellytykset työtapojen ja opiskelu ympäristöjen monipuoliselle käytölle. Opiskelijaa kannustetaan välineiden, materiaalien ja ilmaisun keinojen kokeilemiseen sekä niiden luovaan soveltamiseen. Uudet teknologiat, mediaympäristöt ja audiovisuaalisen kulttuurin muodot ovat sekä tutkittavia ilmiöitä että kuvailmaisun välineitä. Opiskelijat perehtyvät ajankohtaisiin visuaalisen kulttuurin ilmiöihin ja toimintatapoihin sekä erilaisiin osallistumisen ja vaikuttamisen muotoihin. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti myös museoiden ja muiden kulttuuritoimijoiden tarjoamia mahdollisuuksia. Kuvataiteen lukio-opinnot luovat hyvän pohjan rakentaa omakohtaista ja elinikäistä suhdetta visuaaliseen kulttuuriin.

Laaja-alainen osaaminen

Kuvataiteen opinnot tukevat opiskelijan **hyvinvointiosaamista** kuvailmaisuun sisältyvien aistinautintojen, tunteiden ja henkilökohtaisten merkitysten avulla. Itselle merkityksellisen visuaalisen kulttuurin ymmärtäminen ja ilmaiseminen tukee identiteettien rakentumista, ihmisenä kasvua, hyvinvointia ja elinikäistä oppimista. Opinnot tarjoavat välineitä yksilöiden ja yhteisöjen kulttuurisen moninaisuuden kunnioittamiseen ja arvostamiseen. Opiskelijoita kannustetaan etsimään heitä itseään kiinnostavia kuvakulttuureja ja kuvailmaisun tapoja.

Kuvataiteen opinnoissa kehitetään **vuorovaikutusosaamista** rakentamalla dialogia ja ymmärrystä ihmisten välille erilaisia kuvakulttuureja tarkastelemalla, niitä jakamalla ja niistä keskustelemalla. Opinnot kehittävät yhteistoiminnallisia taitoja taiteelle ominaisen kokonaisvaltaisen työskentelyn avulla. Opiskelijat kehittävät vuorovaikutustaitojaan esimerkiksi visuaalisen kulttuurin kuvallisiin ja sanallisiin käsitteistöihin, kuvatyyppeihin ja kuvastoihin perehtymällä. Erilaisten kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen kuvien analysoinnissa, arvioinnissa ja tuottamisessa luo valmiuksia merkitysten jakamiselle ja niistä keskustelemiselle.

Kuvataide syventää opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa, jonka avulla myös **monitieteinen ja luova osaaminen** kehittyy. Taiteelle ominainen työskentely hyödyntää erilaisia tutkimisen, ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja. Opinnoissa kulttuurisia ilmiöitä tutkitaan visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttämällä. Kuvatulkinnassa tarkastellaan myös kuvan intertekstuaalisia viittauksia esimerkiksi lauluun, näytelmään tai toiseen kuvaan. Opiskelijat hyödyntävät eri taiteen- ja tieteenalojen näkökulmia heidän tuottaessaan ja tulkitessaan visuaalista kulttuuria.

Yhteiskunnallista osaamista syvennetään kuvataiteessa tutkimalla visuaalisen kulttuurin ilmentämiä arvoja ja merkityksiä esimerkiksi rakennetussa ympäristössä, esineissä, mediassa ja taiteessa. Opiskelijoita rohkaistaan ottamaan kantaa ja osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun sekä vaikuttamaan kestävän tulevaisuuden puolesta. Oppiaine tarjoaa mahdollisuuksia tarkastella demokratian ja perusoikeuksien tilaa, toteutumista ja kehitystä taiteen keinoin. Opiskelijat perehtyvät myös oikeudellisesti suojeltuihin etuihin, kuten tekijänoikeuksiin, sananvapauteen ja yksityisyyteen. Opinnoissa tutustutaan työelämän, kansalaistoiminnan ja jatko-opintojen tarjoamiin mahdollisuuksiin kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin näkökulmasta.

Kuvataiteen opinnoissa syvennetään **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** tutkimalla ympäristön, yhteiskunnan ja globaalin maailman eettisiä ja ekologisia kysymyksiä kuvailmaisun keinoin. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan omia valintojaan, ratkaisujaan ja tekojaan kestävän elämäntavan näkökulmasta. Opinnot syventävät osaamista erilaisten materiaalien ja teknologioiden kestävästä käytöstä. Opiskelijoita rohkaistaan paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kulttuurisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävään kehitykseen liittyvissä kysymyksissä. Taiteellisen työskentelyn kautta avataan näköaloja vaihtoehtoihin tulevaisuuksiin.

Globaali- ja kulttuuriosaamista syvennetään kuvataiteessa tutkimalla todellisuuden kulttuurista monimuotoisuutta. Opiskelijoita kannustetaan rakentamaan identiteettiään sekä arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä. Kuvataiteessa tarkastellaan ja pohditaan omaa suhdetta yhteiskunnassa vallitsevaan kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tutkimaan, miten visuaalinen kulttuuri heijastaa ja muokkaa yksilöitä, yhteisöjä ja maailmaa. Kulttuuriperintöä tarkastellaan globaalista, kansallisesta ja opiskelijan kulttuurisen taustan näkökulmasta. Opiskelijoita rohkaistaan käsittelemään kulttuuriseen moninaisuuteen ja globalisaatioon liittyviä ilmiöitä kuvallisessa työskentelyssä.

Tavoitteet

Kuvataiteen opetuksen yleiset tavoitteet on jäsennetty kolmeksi tavoitealueeksi: Kuvien merkitys, Osallisuus ja toimijuus sekä Ilmaisun ja tulkinnan taidot.

Kuvien merkitys

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa
- rakentaa kulttuuri-identiteettiään erilaisia kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla
- kehittää valmiuksiaan ja vahvuuksiaan vastaanottaa, ymmärtää ja tuottaa aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä
- tulkitsee, millaisia esteettisiä, ekologisia ja eettisiä arvoja kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin kytkeytyy
- tutkii kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle eri aikoina ja eri kulttuureissa
- ymmärtää aistinautintojen, mielikuvien, tunteiden ja luovan ajattelun merkityksen omalle oppimiselle ja hyvinvoinnille.

Osallisuus ja toimijuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- ottaa kantaa kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin
- osaa soveltaa kuvallisen tuottamisen, viestinnän ja teknologian keinoja näkemysten esittämisessä, osallistumisessa ja vaikuttamisessa
- kehittää kriittistä ajatteluaan ympäristön havainnoinnissa ja omassa toiminnassa
- hyödyntää mielikuvia kuvallisessa ajattelussa, luomisprosessissa ja vaihtoehtoisten toimintatapojen kuvittelussa
- osaa käyttää tutkivaa lähestymistapaa suunnittelussa, työskentelyssä ja kuvailmaisussa
- ottaa toiminnassaan huomioon kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän elämäntavan näkökulmia.

Ilmaisun ja tulkinnan taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa tavoitteita taiteelle ominaiselle tutkivalle, pitkäkestoiselle ja ilmiökeskeiselle työskentelylle ja oppimiselle
- syventää visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa hyödyntämällä kuvien tekemisessä ja tulkinnassa erilaisia tietämisen tapoja
- kehittää kuvanlukutaitoa, medialukutaitoa ja ympäristönlukutaitoa visuaalisen kulttuurin tuottamisessa ja tulkinnassa
- syventää kuvailmaisun taitoja erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja toimintatapoja tarkoituksenmukaisesti käyttäen
- osaa tehdä ja tulkita kuvia liittämällä ne erilaisiin käsityksiin taiteesta
- tarkastelee kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän, vastaanottajan ja yhteiskunnan näkökulmasta.

Osaamisen arviointi

Kuvataiteen opetuksessa arviointi on kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan kuvataiteellista osaamista kehittävää. Arviointi tukee opiskelijan omakohtaista suhdetta kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin.

Arviointi kohdistuu kuvataiteen yleisten tavoitteiden ja moduulikohtaisten tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaiseen osaamisen toteutumiseen kuvataiteessa. Monipuolinen arviointi edistää opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumista kaikissa oppimisprosessin vaiheissa. Näin arvioinnilla tuetaan opiskelijan oppimaan oppimisen taitojen syventämistä. Arvioinnin kokonaisuuteen kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittyminen, erilaiset työskentelyprosessit ja työskentelyn tulokset. Arvioinnilla ohjataan työtapojen ja opiskeluympäristöjen tarkoituksenmukaiseen käyttöön yksin ja ryhmässä.

Opintojaksot

Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1)

Opintojakson moduulit

- Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1), Pakollinen

Tavoitteet

Omat kuvat, jaetut kulttuurit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä kuvia sekä jakaa ajatteluaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
- käyttää erilaisia kuvailmaisun välineitä, materiaaleja, teknologioita ja lähestymistapoja itsenäisesti sekä ryhmän jäsenenä
- soveltaa visuaalisen viestinnän ja teknologian keinoja näkemysten esittämisessä sekä osallistumisessa ja vaikuttamisessa
- tutkii ja tulkitsee taidetta yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmista
- tutkii ja tulkitsee eri aikojen, kulttuurien ja yhteisöjen visuaalista kulttuuria
- tutkii ja tulkitsee kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä
- ymmärtää kuvakulttuurien merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa
- ymmärtää visuaalisen kulttuurin merkityksen kulttuurisen moninaisuuden ilmentäjänä, kulttuuriperinnön uudistamisessa ja kestäväen tulevaisuuden kannalta.

Keskeiset sisällöt

Omat kuvat, jaetut kulttuurit

Omat kuvat

- opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana
- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana

Taiteen ja ympäristön kuvat

- kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja taiteessa, ympäristössä ja mediassa
- kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin käsitteistöön ja kuvastoihin tutustuminen
- erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista tutustuminen
- kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen käyttäminen
- kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa
- vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kuvataideopetuksessa harjoitellaan toisen asemaan asettautumista taiteen tarkastelun keinoin. Erilaisista lähtökohdista syntyneet taideteokset ja oppilastyöt avaavat tekijänsä ajatus- ja arvomaailmaa. Opiskelijaa kannustetaan objektiiviseen tarkastelemiseen tykkää/ei tykkää - asteikon sijaan. Omien töiden esittely ja toisten töistä keskustelu luo hyvää pohjaa myötäelämiselle ja vuorovaikutustaidoille.

Hyvinvointiosaaminen

Kuvataideopetus pyrkii luomaan mahdollisuuksia opiskelijalle oman ilmaisun löytämiseen. Taiteen tekemisellä voidaan tavoittaa omasta itsestä tasoja, joita ei pelkällä ajattelulla tavoita. Oman sisäisyyden vahvistaminen, tunteiden ja ajatusten tarkastelu edesauttaa hyvinvointia. Taiteellisessa työskentelyssä harjaannutetaan myös läsnäolon ja hetkessä olemisen taitoa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnin tehtävä on tukea opiskelijan työskentelyä, oppimisprosessia ja osaamisen kehittymistä koulussa tapahtuvassa toiminnassa ja opintojaksojen aikana. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön, ja siinä käytetään monipuolisesti opettaja-, vertais- ja itsearviointia. Arviointi toteutuu sekä formatiivisena että summatiivisena arviointina. Arviointi toteutetaan jokaisen opiskelijan yksilöllinen lähtötaso huomioiden. Opiskelijan terveydentila ja erityistarpeet tulee ottaa huomioon arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa parasta mahdollista osaamistaan tarvittaessa vaihtoehtoisin tavoin ja erityisjärjestelyin (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29).

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2)

Opintojakson moduulit

- Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2), Pakollinen

Tavoitteet

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä teoksia, tuotteita ja palveluita sekä digitaalisia, rakennettuja ja luonnon ympäristöjä
- perustelee ympäristöihin, tuotteisiin ja palveluihin liittyviä havaintojaan ja ajatteluaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
- tarkastelee ympäristön kuvien yhteyksiä omiin kuviinsa, taiteeseen ja kulttuuriperintöön
- soveltaa arkkitehtuurin, muotoilun ja tuotteistamisen prosesseja, teknologioita ja toimintatapoja kuvailmaisussaan itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä
- tutkii ja tulkitsee rakennettua ympäristöä, tuotteita ja palveluja yhteiskuntakehityksen, oikeuksien ja kestävän tulevaisuuden näkökulmista
- kehittää osaamistaan ympäristön kuvien tekijänä, tulkitsijana, arvottajana ja toimijana
- ymmärtää visuaalisuuden merkityksiä tuotteiden, palveluiden ja arkkitehtuurin kestävässä suunnittelussa, viestinnässä ja käyttämisessä
- ymmärtää kuvilla vaikuttamisen ja osallistumisen mahdollisuuksia omassa elämässään esteettisesti, eettisesti ja ekologisesti kestävän tulevaisuuden kannalta.

Keskeiset sisällöt

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt

Omat kuvat

- opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana
- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa ympäristön kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana

Ympäristön kuvat

- kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja ympäristössä, mediassa ja taiteessa
- arkkitehtuurin, muotoilun ja median käsitteistöön ja kuvastoihin tutustuminen
- visuaalisen kulttuurin teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista
- kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen käyttäminen
- ympäristön ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa
- vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Kuvataideopetus pyrkii vahvistamaan opiskelijan kykyä eläytyä eri aikakausien ja kulttuurien sekä taiteilijoiden ajatus- ja kokemusmaailmaan. Kun taidetta ja kulttuuria opitaan hahmottamaan eri näkökulmista, valmiudet arvostaa maailman ja ihmisen toiminnan moninaisuutta harjaantuvat. Kunnioitus voimistaa vastuuntuntoa myös ympäristöstä. Kuvataidetunneilla arvioidaan materiaalien alkuperää, valmistusta ja kierrätettävyyttä. Töihin käytettävät materiaalit pyritään valitsemaan harkiten, tuhlausta välttäen. Myös omasta työskentely-ympäristöstä huolehtiminen on luonteva osa ympäristökasvatusta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnin tehtävä on tukea opiskelijan työskentelyä, oppimisprosessia ja osaamisen kehittymistä koulussa tapahtuvassa toiminnassa ja opintojaksojen aikana. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön, ja siinä käytetään monipuolisesti opettaja-, vertais- ja itsearviointia. Arviointi toteutuu sekä formatiivisena että summatiivisena arviointina. Arviointi toteutetaan jokaisen opiskelijan yksilöllinen lähtötaso huomioiden. Opiskelijan terveydentila ja erityistarpeet tulee ottaa huomioon arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa parasta mahdollista osaamistaan tarvittaessa vaihtoehtoisin tavoin ja erityisjärjestelyin (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29)

Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU3)

Opintojakson moduulit

- Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU3), Valinnainen

Tavoitteet

Kuva viestii ja vaikuttaa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää omakohtaista suhdettaan digitaaliseen kuvaan, mediaan, taiteeseen ja teknologiaan ajattelun ja ilmaisun taitojaan kehittämällä*
- laajentaa median, taiteen, teknologian ja audiovisuaalisen kulttuurin tuntemustaan perehtymällä erilaisiin ilmaisu-, tuotanto- ja esitystapoihin*
- tutkii mediakulttuuria tuottaessaan ja tulkitessaan teoksia, tuotteita ja palveluja*
- hyödyntää mediateknologian keinoja, työtapoja ja prosesseja suunnittelussa, vuorovaikutuksessa ja osallistumisessa itsenäisesti sekä osana ryhmää*
- tulkitsee tiedon tuottamisen tapoja yhdisteleviä visuaalisen kulttuurin tuotteita ja niihin sisältyviä intertekstuaalisia suhteita*
- tulkitsee mediaesityksiä ja taidetta teoksen, tekijän, yleisön ja yhteiskunnan näkökulmista*
- ottaa kuvillaan kantaa mediassa, kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin*
- tutkii median ja taiteen kuvia identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestävän tulevaisuuden näkökulmista.*

Keskeiset sisällöt

Kuva viestii ja vaikuttaa

Omat kuvat

- opiskelijoille merkitykselliset kuvat sekä mediakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*
- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa median kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Median kuvat

- kuvan tuottaminen, muokkaaminen ja esittäminen digitaalisesti ja muilla keinoilla*
- median, viestinnän ja taiteen käsitteistöön ja kuvastoihin perehtyminen*
- mediaesitysten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista*
- kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen soveltaminen*
- opiskelijoille merkityksellisten kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden tutkiminen*
- opiskelijoiden toimijuus mediassa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kuvataideopetus pyrkii luomaan kuvan taiteen ja kulttuurin roolista yhteiskunnallisena kannanottajana ja vaikuttajana. Taideopetuksessa pyritään etsimään myös tavallisen kansalaisen vaikutusmahdollisuuksia esimerkiksi omaan elinympäristöön.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnin tehtävä on tukea opiskelijan työskentelyä, oppimisprosessia ja osaamisen kehittymistä koulussa tapahtuvassa toiminnassa ja opintojaksojen aikana. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön, ja siinä käytetään monipuolisesti opettaja-, vertais- ja itsearviointia. Arviointi toteutuu sekä formatiivisena että summatiivisena arviointina. Arviointi toteutetaan jokaisen opiskelijan yksilöllinen lähtötaso huomioiden. Opiskelijan terveydentila ja erityistarpeet tulee ottaa huomioon arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa parasta mahdollista osaamistaan tarvittaessa vaihtoehtoisin tavoin ja erityisjärjestelyin (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29)

Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4)

Opintojakson moduulit

- Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4), Valinnainen

Tavoitteet

Taiteen monet maailmat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutkii, tulkitsee ja arvottaa taiteen kuvien henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä*
- *syventää omakohtaista suhdettaan eri aikojen ja eri kulttuurien kuvailmaisuun*
- *syventää kuvailmaisun taitojaan omien tavoitteiden suuntaisesti itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä*
- *soveltaa kuvan tekemisessä nykyaiteelle ominaisia ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja*
- *tulkitsee taidetta teoksen, tekijän, vastaanottajan, taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista*
- *tutkii ilmaisussaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä*
- *ottaa kuvillaan kantaa kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin*
- *tutkii kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestävän tulevaisuuden näkökulmista.*

Keskeiset sisällöt

Taiteen monet maailmat

Omat kuvat

- *opiskelijoille merkitykselliset kuvat sekä taiteen maailmat, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*
- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Taiteen kuvat

- *kuvan tekemisen, muokkaamisen ja esittämisen perinteiset ja uudet keinot*
- *taiteen käsitteistöön ja kuvastoihin perehtyminen*
- *eri aikoina ja eri kulttuureissa tuotettu taide tutkimuksen kohteena*
- *teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista*
- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen soveltaminen*
- *opiskelijoille merkityksellisten kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden tutkiminen*

- opiskelijoiden toimijuus kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kuvataideopetus pyrkii valottamaan ihmisen ajatusmaailman ja toiminnan suuntaviivoja ja niiden ilmaisuja taiteessa eri aikakausina eri kulttuureissa. Tarkastellaan laajasti taiteen kenttää ja opetellaan poimimaan itselle mielenkiintoisia lähetysmis- ja toteuttamistapoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnin tehtävä on tukea opiskelijan työskentelyä, oppimisprosessia ja osaamisen kehittymistä koulussa tapahtuvassa toiminnassa ja opintojaksojen aikana. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön, ja siinä käytetään monipuolisesti opettaja-, vertais- ja itsearviointia. Arviointi toteutuu sekä formatiivisena että summatiivisena arviointina. Arviointi toteutetaan jokaisen opiskelijan yksilöllinen lähtötaso huomioiden. Opiskelijan terveydentila ja erityistarpeet tulee ottaa huomioon arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa parasta mahdollista osaamistaan tarvittaessa vaihtoehtoisin tavoin ja erityisjärjestelyin (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29).

Sukellus väriin, 2 op (KU5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjaantuu tietoisempaan värien käyttöön taiteellisessa työskentelyssään.
- Opiskelija tulee tietoisemmaksi värien luonteesta ja ilmaisumahdollisuuksista.
- Opiskelija myös harjaantuu havainnoimaan herkemmin värejä rakennetussa ympäristössä sekä väri-ilmiöitä luonnossa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tunnelmien muuntaminen väreiksi ja muodoiksi.
- Tehdään harjoitteita ja havaintoja Goethen väriteorian pohjalta.
- Maalataan erilaisia värisommitelmia ja sovelletaan niitä omiin töihin.
- Tutustutaan eri aikakausien ja taiteilijoiden tapaan käyttää värejä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Nykytaiteeseen syvennyessään opiskelijat tutustuvat taiteen tekemisen eri näkökulmiin ja lähtökohtiin. Eri tieteenalojen ja taiteen menetelmiä yhdistelemällä tehdään täysin uudenlaista taidetta. Omissa töissään opiskelijat voivat yhdistellä myös eri taiteenlajeja. Musiikki, tanssi, kirjallisuus voi tuoda uutta omaan ilmaisuun. Opetellaan hakemaan paitsi innoitusta myös materiaaleja luovasti, omia ja sovinnaisia rajoja ylittäen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnin tehtävä on tukea opiskelijan työskentelyä, oppimisprosessia ja osaamisen kehittymistä koulussa tapahtuvassa toiminnassa ja opintojaksojen aikana. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön, ja siinä käytetään monipuolisesti opettaja-, vertais- ja itsearviointia. Arviointi toteutuu sekä formatiivisena että summatiivisena arviointina. Arviointi toteutetaan jokaisen opiskelijan yksilöllinen lähtötaso huomioiden. Opiskelijan terveydentila ja erityistarpeet tulee ottaa huomioon arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa parasta mahdollista osaamistaan tarvittaessa vaihtoehtoisin tavoin ja erityisjärjestelyin (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29)

Lavastus, 1 op (KU6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii työskentelemään ison projektin ja teeman parissa monipuolisesti.
- Opiskelija oppii työskentelemään tavoitteellisesti osana ryhmää, yhteiseen päämäärään pyrkien.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Oman luokan koko illan näytelmän lavastuksen ja rekvisiitan ideoiminen ja valmistaminen.
- Mahdollisuuksien mukaan lavastajan ammattiin tutustuminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnin tehtävä on tukea opiskelijan työskentelyä, oppimisprosessia ja osaamisen kehittymistä koulussa tapahtuvassa toiminnassa ja opintojaksojen aikana. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön, ja siinä käytetään monipuolisesti opettaja-, vertais- ja itsearviointia. Arviointi toteutuu sekä formatiivisena että summatiivisena arviointina. Arviointi toteutetaan jokaisen opiskelijan yksilöllinen lähtötaso huomioiden. Opiskelijan terveydentila ja erityistarpeet tulee ottaa huomioon arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa parasta mahdollista osaamistaan tarvittaessa vaihtoehtoisin tavoin ja erityisjärjestelyin (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29)

Arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu - hylätty).

Minä kulttuurin tekijänä, 15 op (OPJ2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Eurooppalainen kulttuuri ja taide, 4 op (OPJ5)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Jaettu valo, 9 op (OPJ12)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

11.11. Lukiodiplomit (LD)

Oppiaineen tehtävä

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määriteltäviin opintojaksoihin voivat kuulua eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavat lukiodiplomit. Lukiodiplomien tehtävänä on antaa opiskelijalle mahdollisuus osoittaa erityistä osaamistaan ja harrastuneisuuttaan pitkäkestoisen näytön avulla. Lukiodiplomi kuvaa monipuolisesti opiskelijan tavoitteellista työskentelyä, kehittyneitä taitoja ja syvällistä osaamista. Opiskelija tutkii ja ilmaisee kulttuurisesti moninaista todellisuutta eri oppiaineille ominaisin keinoin. Lukiodiplomin suorittaminen hyödyntää ja syventää lukio-opinnoissa kehittyvää laaja-alaista osaamista. Opiskelija ilmentää lukiodiplomillaan ajattelun, tuottamisen, tulkinnan ja arvottamisen taitojaan sekä omaehtoista harrastuneisuuttaan. Lukiodiplomi luo edellytyksiä oman ja toisten osallisuuden, toimijuuden ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin vahvistamiselle lukioyhteisössä.

Lukiodiplomeja on mahdollista suorittaa kotitaloudessa, kuvataiteessa, käsityössä, liikunnassa, mediassa, musiikissa, tanssissa ja teatterissa. Lukiodiplomin laajuus on kaksi opintopistettä. Lukiodiplomit tarjoavat opiskelijalle mahdollisuuden arvioida lukio-opintojen aikana karttunutta osaamistaan ja vahvuuksiaan jatko-opintojen näkökulmasta. Lukiodiplomit täydentävät lukion päättötodistuksen ja ylioppilastutkintotodistuksen osoittamaa osaamista.

Lukiodiplomeja on koulutuksen järjestäjän päätöksellä mahdollista suorittaa lukiossa yhdessä tai useammassa oppiaineryhmässä tai oppiaineessa. Lukiodiplomi voi sisältyä oppiaineen oppimäärän valinnaisiin opintoihin paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyllä tavalla. Opetushallitus antaa erilliset ohjeet kunkin lukiodiplomin suorittamisesta.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan koulutuksen järjestäjän tarjoamien lukiodiplomien osalta lukiodiplomien tehtävä, yleiset tavoitteet ja arviointi sekä tavoitteet ja keskeiset sisällöt lukiodiplomeittain kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina.

Tavoitteet

Lukiodiplomien opetuksen yleiset tavoitteet

Lukiodiplomien opetuksen yleiset tavoitteet

Kaikkia lukiodiplomeja yhdistävinä tavoitteina on, että opiskelija

- *asettaa lukiodiplomin suorittamiselle omat lähtökohdat ja tavoitteet*
- *työskentelee tavoitteellisella otteella itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa*
- *tutkii ja ilmaisee kulttuurista todellisuutta eri tiedonaloille ominaisilla tavoilla*
- *soveltaa lukioaikana karttunutta erityistä osaamista ja omaehtoista harrastuneisuutta*
- *hyödyntää ja syventää lukio-opinnoissa kehittyvää laaja-alaista osaamista*
- *valitsee tarkoituksenmukaisia opiskelu ympäristöjä, työtapoja ja ilmaisun keinoja*
- *arvioi asetettujen tavoitteiden saavuttamista, työskentelyä, lopputulosta ja kokonaisuutta*
- *vahvistaa omaa ja toisten osallisuutta, toimijuutta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia lukioyhteisössä.*

Osaamisen arviointi

Lukiodiplomin arviointi perustuu opiskelijan tai opiskelijoiden ryhmänä itsenäisesti toteuttamaan lukioaikaisen erityisen osaamisen ja harrastuneisuuden näyttöön. Opiskelijan toteuttama lukiodiplomi arvioidaan kokonaisuutena. Lukiodiplomin arvioinnissa annetaan palautetta lukiodiplomille asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. Lukiodiplomin arviointi on monipuolista ja luotettavaa, ja se vastaa opiskelijan oppiaineryhmässä tai oppiaineessa osoittamaa osaamisen tasoa. Lukiodiplomin suorittamiseen sisältyy opiskelijan itsearviointia.

Opintojaksot

Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KULD2)

Opintojakson moduulit

- Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KULD2), Valinnainen

Tavoitteet

Kuvataiteen lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan kuvataiteessa
- osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin osaamistaan tuottamalla, tulkitsemalla ja arvottamalla monipuolisesti kuvia
- osaa kertoa ja välittää lukiodiplomille asettamansa tavoitteet ja lähtökohdat
- osaa tuottaa taiteellisen ja visuaalisen kokonaisuuden, jonka sisällön tuottamisen ja esittämisen tavat tukevat toisiaan
- osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemusta
- osaa arvioida työskentelyprosessia ja teosta oman oppimisen näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

Kuvataiteen lukiodiplomi

- perustuvat lukiodiplomille asetettuihin tavoitteisiin sekä valittuun tehtävään, näkökulmaan ja toteutustapaan
- muodostuvat teoksesta sekä työskentelyprosessia, itsearviointia sekä kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemusta kuvaavasta portfolioista.

Käsityön lukiodiplomi, 2 op (KÄLD3)

Opintojakson moduulit

- Käsityön lukiodiplomi, 2 op (KÄLD3), Valinnainen

Tavoitteet

Käsityön lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan käsityössä
- osoittaa osaamistaan laadukkaiden käsityötuotteiden omaehtoisessa suunnittelussa, valmistuksessa sekä oppimisensa arvioinnissa
- osoittaa hallitsevansa käsityöprosessiin sisältyvät tavoitteiden asettamisen, ideoinnin ja suunnittelun vaiheet ja vaatimukset
- hallitsee, seuraa ja arvioi käyttämiään resursseja, työskentelyään ja oppimisprosessiaan
- osaa ottaa tuotteessa tai teoksessa huomioon esteettisyyden, eettisyyden, omaehtoisuuden näkökulmat ja ekologisuuden vaatimukset
- osaa ratkaista tuotteen tai teoksen toimivuuden, taloudellisuuden, ergonomisuuden, innovatiivisuuden ja teknisen toteutustavan vaatimukset käyttöympäristössään.

Keskeiset sisällöt

Käsityön lukiodiplomi

- perustuvat valittuun tehtävään, ideaan ja suunnittelu- ja valmistusprosessiin sekä niiden itsearviointiin
- muodostuvat käsityötuotteesta tai käsityöteoksesta sekä sen suunnittelu- ja valmistusprosessia ja itsearviointia kuvaavasta portfolioista.

Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4)

Opintojakson moduulit

- Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4), Valinnainen

Tavoitteet

Liikunnan lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan liikunnassa
- pohtii monipuolisesti liikunnan merkitystä elämässään samalla kehittäen fyysistä toimintakykyään, liikunnallista erityisosaamistaan, harrastuneisuuttaan ja yhteistyökykyään.

Keskeiset sisällöt

Liikunnan lukiodiplomi

- muodostuvat liikuntakykyisyyden, liikuntatietojen, erityisosaamisen, harrastuneisuuden ja yhteistyötaitojen sekä portfolion muodossa tehtävän itsearvioinnin muodostamasta kokonaisuudesta.

Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD6)

Opintojakson moduulit

- Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD6), Valinnainen

Tavoitteet

Musiikin lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- antaa lukioaikanaan näytön musiikillisesta erityisosaamisestaan ja erityisestä harrastuneisuudestaan musiikissa
- osoittaa musiikillista osaamistaan ja harrastuneisuuttaan valmistamalla musiikin taidollista ja tiedollista hallintaa osoittavan projektin tai kokoamalla näytesalkun lukioaikaisista musiikkiopinnoistaan ja toiminnastaan.

Keskeiset sisällöt

Musiikin lukiodiplomi

- opiskelijan musiikillinen omaelämäkerta, musiikkiprojekti tai musiikillinen näytesalkku, yhteenveto ja arvioitsijoiden lausunto
- erilaiset toteutustavat ja osa-alueet

Tanssin lukiodiplomi, 2 op (TALD7)

Opintojakson moduulit

- Tanssin lukiodiplomi, 2 op (TALD7), Valinnainen

Tavoitteet

Tanssin lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan tanssissa
- kehittää tanssillisen tehtävän myötä tanssillista osaamistaan edelleen
- kuvaa kirjallisesti tanssin opiskelupolkuaan ja tanssillista kehitystään.

Keskeiset sisällöt

Tanssin lukiodiplomi

- tanssillisena tehtävänä soolo- tai ryhmäteos, jonka opiskelija voi suorittaa joko esiintymällä tanssijana tai tekemällä koreografian
- tanssilliseen tehtävään liittyvä kirjallinen työ
- tanssin lukiodiplomiin sisältyvä tutkielma

11.12. Liikunta (LI)

Oppiaineen tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista. Liikunnassa opetetaan taitoja ja tietoja, joiden avulla opiskelija pystyy arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyään. Opetuksen tavoitteena on ohjata opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta fyysisestä aktiivisuudestaan sekä toiminta- ja opiskelukyvystään. Opetuksessa korostetaan kokonaisvaltaista hyvinvointia edistävän liikunnan merkitystä osana aktiivista elämäntapaa. Opiskelija rakentaa myönteistä kehosuhdetta ja minäkuvaan liikunnan avulla. Liikunnassa opiskelija kokee iloa, onnistumista ja liikunnallista pätevyyttä sekä oppii keinoja oman jaksamisen ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Lukion liikunnassa edistetään kaikkien opiskelijoiden tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla monipuolisesti ja turvallisesti ottaen huomioon eri opiskelu ympäristöjen ja vuodenaikojen tarjoamat mahdollisuudet. Opetuksessa käytetään erilaisia työtapoja ja menetelmiä, osallistetaan opiskelijoita toiminnan suunnitteluun ja arviointiin sekä ohjataan heitä ottamaan vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta ja turvallisuudesta.

Opetusryhmiä muodostettaessa otetaan huomioon opiskelijan oikeus fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen turvallisuuteen. Oppimista tuetaan opetusta eriyttämällä ottaen huomioon opiskelijoiden yksilölliset lähtökohdat ja kehitystarpeet (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

Laaja-alainen osaaminen

Liikunnan opetus vahvistaa opiskelijan motivaatiota, itseluottamusta ja pätevyyttä fyysiseen aktiivisuuteen sekä ymmärrystä elämänmittaisen liikunta-aktiivisuuden merkityksestä.

Liikunta tukee opiskelijan pitkäjänteisyyttä, sinnikkyyttä ja jaksamista vahvistaen **hyvinvointiosaamista** sekä laajemmin terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Liikunnassa toimintakyvyllä tarkoitetaan fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä edellytyksiä selvittää

erilaisista arkielämään kuuluvista toiminnoista. Liikunnassa opetellaan pitämään huolta omasta toimintakyvystä sekä opitaan ymmärtämään, miten toimintakyky vaikuttaa omaan fyysiseen ja kognitiiviseen suorituskykyyn sekä hyvinvointiin.

Vuorovaikutusosaaminen kehittyy liikunnan opetuksen monipuolisten työtapojen ja menetelmien avulla. Vuorovaikutusosaamisen näkökulmasta on oleellista, että opiskelijan myönteistä minäkuva vahvistetaan niin, että hän oppii arvostamaan itseään. Hyvä vuorovaikutus edellyttää itsesäätelyn taitoja, kuten omien tunteiden tunnistamista, ymmärtämistä ja ilmaisun säätelystä. Näin liikunta oppiaineena edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä turvallisuutta kouluyhteisössä laajemminkin.

Lukion liikunta on monitieteinen oppiaine, joka tarjoaa mahdollisuuksia eri tieteenalojen ja oppiaineiden, esimerkiksi terveystiedon, biologian, fysiikan ja musiikin, ymmärtämiseen. **Monitieteinen ja luova osaaminen** kehittyy liikunnan oppimistilanteissa, jotka ovat luonteeltaan ongelmanratkaisutilanteita. Liikunta kehittää aivoja ja niiden hyvinvointia monipuolisesti tukien yleistä opiskeluvireyttä ja oppimisedellytyksiä.

Opiskelijan hyvä toimintakyky vahvistaa niin opiskelu- kuin työelämävalmiuksia. **Yhteiskunnallista osaamista** vahvistetaan liikunnassa opettamalla opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta ja yhteisestä toiminnasta ja sen turvallisuudesta sekä auttamalla ja avustamalla muita liikuntatunneilla. Parhaansa yrittäminen, ponnistelu ja pitkäjänteinen toiminta tavoitteiden saavuttamiseksi ovat niin liikunnan opiskelun kuin opiskelu- ja työelämänkin arkista ydintä. Liikunnassa opiskelijat kokevat yhteisöllisyyttä yhdessä tekemisen, keskinäisen kannustamisen, osallisuuden ja yhteiseen päämäärään pyrkimisen kautta.

Itsensä pitkäjänteinen kehittäminen, oman lihasvoiman käyttö sekä toisia kunnioittava toiminta ilmenevät **eettisyytenä ja ympäristöosaamisena**, joka toteutuu liikunnassa toimintana yhteiseksi hyväksi. Liikunnassa tuetaan opiskelijan myönteisiä sosiaalisia arvoja ja niiden mukaista toimintaa, kuten rehellisyyttä, vastuullisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Opiskelija oppii tunnistamaan ympäristöä säästäviä ja kuormittavia liikuntamuotoja oppien esimerkiksi luontoliikunnassa eettisesti kestävään liikuntakulutukseen.

Liikunnan opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan hyvinvointi- ja liikuntateknologiaa sekä opitaan tiedon kriittistä tulkintaa ja turvallista toimintaa mediassa, kuten paikkatietojen julkaisuja ja suoritusten kuvaamista. Liikunta globaalina, yhteisenä ja kehollisena, kielenä yhdistää erilaiset ihmiset ja kulttuurit vahvistaen opiskelijoiden **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Tavoitteet

Liikunnan opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- oppii soveltamaan liikuntataitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa (kuten sisällä, ulkona ja vedessä)
- oppii arvioimaan fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus) sekä saadun tiedon pohjalta harjoittamaan niitä
- osaa tehdä perusteltuja valintoja fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn kehittämiseksi sekä fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi
- kehittää taitoa itsearviointiin (tavoitteenasettelu, suunnitelma ja toteutus tavoitteiden suuntaisesti sekä edistymisen arviointi)
- yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti

- toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, oppii auttamaan ja avustamaan muita liikuntatunneilla, tukee yhteisöllisyyttä kannustamalla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia.

Osaamisen arviointi

Liikunnassa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä. Liikunnan arviointi perustuu opintojaksoissa määriteltyihin fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arviointi koostuu oppimista ja työskentelyä edistävästä palautteesta sekä tavoitteiden toteutumista kuvaavasta arvioinnista. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön, ja siinä käytetään monipuolisesti opettaja-, vertais- ja itsearviointien eri muotoja. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Opiskelijan terveydentila ja erityistarpeet tulee ottaa huomioon liikunnan arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa parasta mahdollista osaamistaan tarvittaessa vaihtoehtoisin tavoin ja erityisjärjestelyin (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

Opintojaksot

Oppiva liikkuja, 2 op (L11)

Opintojakson moduulit

- Oppiva liikkuja, 2 op (L11), Pakollinen

Tavoitteet

Oppiva liikkuja

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- soveltaa liikuntataitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa (kuten sisällä, ulkona ja vedessä)
- osaa toimia vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia
- yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.

Keskeiset sisällöt

Oppiva liikkuja

- liikuntataitojen soveltaminen erilaisissa opetusryhmän yhteisissä liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa opiskeluympäristön mahdollisuuksia (kesä-, talvi-, luonto- ja vesiliikunta) sekä sisä- ja ulkoliikuntaa monipuolisesti toteuttaen
- opetusryhmän yhteistyötaitoja ja yhteishenkeä kehittävät liikuntatehtävät ja -leikit sekä pelit

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla vahvistetaan myönteistä minäkuvaa. Omia tunteita tunnistetaan, ymmärretään ja kehitetään ilmaisun säätelyä. Liikutaan yhdessä saaden kokemuksia osallisuudesta ja yhteisöllisyydestä. Toimitaan vastuullisesti ja turvallisesti toisia auttaen, kunnioittaen ja avustaen. Reilun pelin henki on koko ajan läsnä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään liikunnan merkitys opiskeluvireyteen ja oppimisedellytyksiin. Opiskelija kehittää ongelmanratkaisutaitoja liikunnan oppimistilanteissa esimerkiksi peleissä ja pari- ja ryhmätyöskentelyssä. Opintojakson aikana voidaan tehdä yhteistyötä mahdollisuuksien mukaan eri oppiaineiden kanssa esimerkiksi biologia ja terveystieto.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnin tehtävä on tukea opiskelijan työskentelyä, oppimisprosessia ja osaamisen kehittymistä koulussa tapahtuvassa toiminnassa ja opintojaksojen aikana. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön, ja siinä käytetään monipuolisesti opettaja-, vertais- ja itsearviointia. Arviointi toteutuu sekä formatiivisena että summatiivisena arviointina. Arviointi toteutetaan jokaisen opiskelijan yksilöllinen lähtötaso huomioiden. Opiskelijan terveydentila ja erityistarpeet tulee ottaa huomioon arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa parasta mahdollista osaamistaan tarvittaessa vaihtoehtoisin tavoin ja erityisjärjestelyin (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29).

Aktiivinen elämä, 2 op (LI2)

Opintojakson moduulit

- Aktiivinen elämä, 2 op (LI2), Pakollinen

Tavoitteet

Aktiivinen elämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *arvioi fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus) sekä asettaa kehittämistavoitteita saadun tiedon pohjalta*
- *osaa tehdä oman toimintakyvyn ja ympäristön kannalta perusteltuja valintoja fyysisen toimintakyvyn kehittämiseksi ja fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi*
- *toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Keskeiset sisällöt

Aktiivinen elämä

- *fyysisten ominaisuuksien (voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus) itsearviointi, ylläpito ja kehittäminen monipuolisesti liikkuen*
- *liikkuvuus ja kehonhuolto*
- *ergonomia liike- ja suoritustekniikoissa*
- *yhteistyötaitoja sekä yhteishenkeä kehittävät liikunnalliset pari- ja ryhmätehtävät*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija tunnistaa, arvioi, ylläpitää ja kehittää toimintakykyyn ja hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä. Opiskelijaa ohjataan ergonomian huomioimiseen liike- ja suoritustekniikoissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijaa ohjataan osallistumaan toiminnan suunnitteluun ja arviointiin sekä ottamaan vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta turvallisuus huomioiden.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijaa ohjataan rehelliseen, vastuulliseen ja oikeudenmukaiseen toimintaan. Opiskelijaa ohjataan tunnistamaan ympäristöä säästävät ja kuormittavat liikuntamuodot. Opetuksessa hyödynnetään rakennettua ja rakentamatonta ympäristöä. Opiskelijaa ohjataan havainnoimaan omaa toimintaansa kestävä tulevaisuus, terveys ja fyysinen aktiivisuus huomioon ottaen esimerkiksi liikuntapaikoille siirtymisessä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijaa ohjataan mahdollisuuksien mukaan hyödyntämään liikuntateknologiaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnin tehtävä on tukea opiskelijan työskentelyä, oppimisprosessia ja osaamisen kehittymistä koulussa tapahtuvassa toiminnassa ja opintojaksojen aikana. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön, ja siinä käytetään monipuolisesti opettaja-, vertais- ja itsearviointia. Arviointi toteutuu sekä formatiivisena että summatiivisena arviointina. Arviointi toteutetaan jokaisen opiskelijan yksilöllinen lähtötaso huomioiden. Opiskelijan terveydentila ja erityistarpeet tulee ottaa huomioon arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa parasta mahdollista osaamistaan tarvittaessa vaihtoehtoisin tavoin ja erityisjärjestelyin (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29)

Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3)

Opintojakson moduulit

- Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3), Valinnainen

Tavoitteet

Uudet mahdollisuudet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjoittaa ja soveltaa liikuntataitoja ja -tietoja monipuolisesti ja uusin tavoin*
- *harjaantuu kehon hallinnassa*
- *tunnistaa tunteitaan, toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittaen sekä tukee yhteisöllisyyttä toisia auttaen ja kannustaen*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Keskeiset sisällöt

Uudet mahdollisuudet

- *uusiin liikuntamuotoihin ja -lajeihin tutustuminen*
- *liikuntataitojen ja fyysisten ominaisuuksien monipuolinen ylläpito ja kehittäminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija edistää fyysistä toimintakykyään eri tavoin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutustuu opintojakson aikana mahdollisuuksien mukaan uusiin liikuntamuotoihin ja –lajeihin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan paikallisesti sekä globaalisti tunnettuja liikuntamuotoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnin tehtävä on tukea opiskelijan työskentelyä, oppimisprosessia ja osaamisen kehittymistä koulussa tapahtuvassa toiminnassa ja opintojaksojen aikana. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön, ja siinä käytetään monipuolisesti opettaja-, vertais- ja itsearviointia. Arviointi toteutuu sekä formatiivisena että summatiivisena arviointina. Arviointi toteutetaan jokaisen opiskelijan yksilöllinen lähtötaso huomioiden. Opiskelijan terveydentila ja erityistarpeet tulee ottaa huomioon arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa parasta mahdollista osaamistaan tarvittaessa vaihtoehtoisin tavoin ja erityisjärjestelyin (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29)

Yhdessä liikkuen, 2 op (LI4)

Opintojakson moduulit

- Yhdessä liikkuen, 2 op (LI4), Valinnainen

Tavoitteet

Yhdessä liikkuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *toimii yhdessä asetetun liikunnallisen tavoitteen saavuttamiseksi*
- *toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Keskeiset sisällöt

Yhdessä liikkuen

- *yhdessä toteutettava liikunta, kuten vanhojenpäivän tanssit, luontoliikunta tai muut projektiluonteiset kokonaisuudet.*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tanssi on iloa ja nostaa iloa. Tavoitteena on, että opiskelija löytää itsestään tanssin kautta omia voimavarojaan ja mahdollisuuksiaan - keinoja itseilmaisuun, keinoja vapautua ja löytää itseään uudessa valossa. Omille mokille nauramisen taito vahvistuu - tai alkaa. Vanhojen tanssien harjoittelussa voi välähtää tanssin taika: opiskelijalle voi jäädä itämään mahdollisuus elämänmittaisen liikunnallisen aktiivisuuden riemusta.

Vuorovaikutusosaaminen

Tanssi on yhdessä liikkumista, ryhmässä ja parin kanssa. Toisten huomioiminen, kuunteleminen ja kunnioittaminen on keskiössä - yksilösuoritusten yli nousee yhdessä tekemisen kokonaisuus.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tanssi kehittää aivoja ja niiden hyvinvointia monipuolisesti tukien yleistä opiskeluvireyttä ja oppimisedellytyksiä. Tanssi itsessään on luovaa, kutsuu luovuuteen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Harjoituksissa opitaan suomalaista tanssikulttuuria sekä väläyksiä muiden kulttuurien tansseista. Taiteen tekemisen kautta opiskelijalle tarjoutuu mahdollisuus saada tuntumaa kehollisen kokonaisvaltaisesti erilaisiin kulttuureihin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tanssissa tuetaan opiskelijan myönteisiä sosiaalisia arvoja ja niiden mukaista toimintaa, kuten rehellisyyttä, vastuullisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Vanhojen tansseihin kuuluu myös mm. juhlapukeutuminen, jossa on mahdollista konkreettisesti osoittaa eettistä ja ympäristöosaamistaan.

Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI5)

Opintojakson moduulit

- Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI5), Valinnainen

Tavoitteet

Virkistystä liikunnasta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *arvioi omaa jaksamistaan ja vireyttään sekä osaa tehdä perusteltuja liikunnallisia valintoja toiminta- ja opiskelukyvyn lisäämiseksi*
- *ymmärtää, miten liikunnan avulla voidaan edistää jaksamista ja opiskeluvireyttä*
- *osallistuu toimintaan asiallisesti, aktiivisesti ja yhteisöllisyyttä edistäen.*

Keskeiset sisällöt

Virkistystä liikunnasta

- *virkistystä lisäävät liikuntamuodot*
- *rentoutus ja kehonhuolto*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija edistää fyysistä toimintakykyään eri tavoin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnin tehtävä on tukea opiskelijan työskentelyä, oppimisprosessia ja osaamisen kehittymistä koulussa tapahtuvassa toiminnassa ja opintojaksojen aikana. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön, ja siinä käytetään monipuolisesti opettaja-, vertais- ja itsearviointia. Arviointi toteutuu sekä formatiivisena että summatiivisena arviointina. Arviointi toteutetaan jokaisen opiskelijan yksilöllinen lähtötaso huomioiden. Opiskelijan terveydentila ja erityistarpeet tulee ottaa huomioon arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa parasta mahdollista osaamistaan tarvittaessa vaihtoehtoisin tavoin ja erityisjärjestelyin (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29)

Bothmer-voimistelu, 1 op (LI6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija työskentelee tilan ja kolmiulotteisuuden kanssa
- Opiskelija etenee liikkeellisesti fyysisissä taidoissa
- Opiskelija kehittää voiman, nopeuden, dynamiikan, koordinaation ja hienomotoriikan kykyjä
- Opiskelija kertaa luokkien 3-11 Bothmer-harjoituksia, pelejä ja leikkejä
- Opiskelija tekee kirjallisen portfolio työn ja Bothmer -esityksen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- 3-12 luokkien Bothmer harjoituksiin tutustuminen
- Liikesarjojen oppiminen
- Ikäkausien mukaiset pelit ja leikit
- Tasapaino- ja liikuntaelinten kehittäminen
- Lihaskuntoharjoittelu
- Kehonhuolto

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija edistää fyysistä toimintakykyään eri tavoin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi toteutuu ohjaavana palautteena, opiskelijan itsearvioinnin vahvistamisena, vertaisarviointina sekä liiketehtävien toteutumisen seuraamisena ja portfolio työn arviointina. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu - hylätty).

Opintojakson vapaa kuvaus

Bothmer-voimistelu koostuu 3-12 luokka-asteille suunnatuista liikesarjoista. Liikkeet muodostavat kokonaisuudessaan sarjan, jossa kasvun kehitystasot on selkeästi huomioitu. Bothmer-voimistelun perustan muodostaa käsitys tilasta kehoon vaikuttavana voimana. Tilan ulottuvuuksien, horisontaali-, vertikaali- ja sagittaalitasojen kautta tehtävät liikkeet voivat oikeaan ikäkauteen tuotuina olla merkittävä tuki kasvulle. Bothmer-voimistelu kehittää keskittymistä, koordinaatiota ja kykyä yhteistyöhön. Kehotyöskentelyn kautta voi avautua uusia näkökulmia itseen ja omaan kehitykseen sekä toiminnalliseen oppimiseen.

Liikuntatutor, 2 op (LI7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelijat tuntevat opiskelupäivän aikaisen aktiivisuuden hyödyt ja toimenpiteet, joilla aktiivisuutta lisätään.
- opiskelijat löytävät oman tapansa edistää oppilaitoksen aktiivisuutta ja sitoutuvat toimintaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Liikuntatutorit suunnittelevat, organisoivat ja arvioivat opiskelupäivää aktivoivaa toimintaa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa esille tulee itseohjautuvuus omatoimisessa ja oma-aloitteisessa liikunnan ohjaamisessa ja liikunnallisten tapahtumien järjestämisessä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Liikuntatutorointiin sisältyy 38 tuntia toimintaa kuten taukojummat, liikuntavälitunnit, liikuntatutor-tapaamiset, tapahtumien järjestäminen ja välinehuolto. Opintojaksosta saa erillisen liikuntatutor-todistuksen.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu - hylätty).

Opintojakson vapaa kuvaus

Liikuntatutorit ovat liikunnan ja liikkumisen vertaisohjaajia. Liikuntatutorit saavat koulutuksen liikuntatutor-toimintaan, koulutuksessa harjoitellaan ohjaamaan liikuntatuokioita ja kehittämään koulun liikunnallista kulttuuria. Opintojaksosta saa kirjallisen todistuksen. Liikuntatutoreiden tarkoitus on kehittää aktiivista toimintakulttuuria Oulun steinerkouluun. Liikkumista lisäämällä voidaan vahvistaa opiskelu- ja työkykyä sekä vähentää tuki- ja liikuntaelinoireita.

Opin, osaan ja voin hyvin, 14 op (OPJ1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

11.13. Matematiikka (MA)

Oppiaineen tehtävä

Matematiikan opiskelu antaa opiskelijalle valmiudet ymmärtää, soveltaa ja tuottaa sekä arvioida matemaattisesti esitettyä tietoa. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään matematiikan merkityksen aikamme kulttuurissa ja huomaamaan sen välttämättömyyden eri aloilla kuten tekniikassa, lääke-, talous-, yhteiskunta- ja luonnontieteissä sekä taiteissa. Matematiikan opetuksen tehtävänä on perehdyttää opiskelija matematiikan peruskäsitteisiin, perusideoihin ja rakenteisiin sekä ohjata käyttämään puhuttua, kirjoitettua ja muutoin ilmaistua matemaattista. Opetus kehittää laskemisen, luovan ajattelun sekä ilmiöiden mallintamisen, ennustamisen ja ongelmien ratkaisemisen taitoja.

Matematiikan opiskelussa opiskelija kehittyy hyödyntämään tietokoneohjelmistoja ja digitaalisia tiedonlähteitä oppimisessa, tutkimisessa sekä ongelmanratkaisussa. Hän myös oppii arvioimaan tietoteknisten välineiden hyödyllisyyttä ja käytön rajallisuutta.

Laaja-alainen osaaminen

Opetuksessa tutkitaan arkielämän ja matematiikan välisiä yhteyksiä sekä hyödynnetään mahdollisuuksia vahvistaa opiskelijan kiinnostusta, itsetuntoa ja tiedonhankintaprosesseja sekä kannustaa opiskelijaa kokeiluihin ja sinnikkääseen työskentelyyn. Matematiikassa opittavia taitoja sovelletaan omien tavoitteiden asettamisessa ja päätöksenteossa sekä pohditaan, kuinka matematiikan taitoja voidaan hyödyntää kestävässä kehityksessä ja ihmiskuntaan liittyvien ongelmien ratkaisussa. Näin vahvistetaan opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista, eettistä ja ympäristöosaamista** sekä **hyvinvointiosaamista**.

Opetuksen lähtökohdat valitaan opiskelijoita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista, joita voidaan ratkoa matematiikan avulla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Tällä vahvistetaan mm. **vuorovaikutusosaamista**. Opetustavat valitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opetustilanteet järjestetään siten, että ne herättävät opiskelijan tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelemaan niitä.

Matematiikan opiskelu tukee **globaali- ja kulttuuriosaamisen** sekä **monitieteisen ja luovan osaamisen** laaja-alaisia tavoitteita. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan merkitys erilaisissa kulttuureissa ja historian kehityksessä sekä sen luonne universaalina kielenä. Opiskelija oppii hahmottamaan matemaattisten käsitteiden merkityksiä ja tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin sekä matematiikassa että muissa oppiaineissa. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään matematiikan kieltä ja merkintöjä sekä ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä. Opiskelijaa tuetaan taidossa siirtyä eri matemaattisen tiedon esitysmuodoista toiseen ilmiöiden mallintamisessa, ongelman ymmärtämisessä ja ratkaisemisessa sekä tuloksesta keskustelemisessä.

Tavoitteet

Matematiikan opetuksen yleisenä tavoitteena on, että

opiskelija

- saa myönteisiä oppimiskokemuksia, tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa
- ymmärtää matematiikan sekä ainutlaatuisena itsenäisenä tieteenalana että käyttökelpoisena välineenä, kun mallinnetaan, hallitaan tai ennustetaan yhteiskunnan, talouden tai luonnon ilmiöitä
- rakentaa matemaattista pohjaa jatko-opinnoilleen
- harjaantuu käsittelemään tietoa matematiikalle ominaisella tavalla ja tottuu tekemään otaksumia, tutkimaan niiden oikeellisuutta, laatimaan perusteluja sekä arvioimaan perustelujen pätevyyttä ja tulosten yleistettävyyttä
- kykenee seuraamaan matemaattista esitystä, lukemaan matemaattista tekstiä, keskustelemaan matematiikasta, perustelemaan väitteitä ja arvioimaan eri muodoissa tarjottua informaatiota
- harjaantuu mallintamaan käytännön ongelmatilanteita ja hyödyntämään erilaisia ratkaisustrategioita
- rohkaistuu myös kokeilemaan ja tutkivaan toimintaan, ongelmien ratkaisujen keksimiseen ja selkeään esittämiseen
- osaa käyttää tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä, ohjelmistoja ja tietolähteitä sekä ymmärtää ettei ohjelmiston tuottama tulos yksinään riitä osoittamaan, todistamaan tai perustelemaan väitettä.

Osaamisen arviointi

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan opiskelijan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä sekä ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Arviointi ohjaa opiskelijaa kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitojaan. Sillä autetaan opiskelijaa kehittämään matemaattisten ratkaisujen esittämistä, tuetaan häntä käsitteiden muodostamisprosessissa ja ohjataan oman työn arvioimiseen. Onnistunut palaute auttaa opiskelijaa huomaamaan vahvuutensa sekä sen, mitä ja miten tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota laskutaitoon, menetelmien valintaan, matemaattisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoihin, päätelmien perustelemiseen ja analysoimiseen sekä ohjelmistojen valintaan ja käyttöön.

Oppimäärän vaihtaminen

Kun matematiikan oppimäärää vaihdetaan pitkästä lyhyeen, suoritettuja opintoja luetaan hyväksi seuraavalla tavalla:

Pitkän oppimäärän moduuli	Lyhyen oppimäärän moduuli
MAA2	MAB2
MAA3	MAB3
MAA6	MAB8
MAA8	MAB5
MAA9	MAB7

Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytyt suoritettut opinnot tai vaihdon yhteydessä moduuleista yli jääviä opintopisteitä vastaavat hyväksytysti suoritettut osaopinnot voivat olla lyhyen oppimäärän muita valinnaisia tai temaattisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelijan siirtyessä pitkästä oppimäärästä lyhyeen oppimäärään tulee opiskelijalle hänen niin halutessa järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi.

Kun opiskelija siirtyy lyhyestä oppimäärästä pitkään oppimäärään, häneltä voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen. Vaihdon yhteydessä moduuleista puuttumaan jäävät opintopisteet tulee suorittaa paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelija voi opiskella myös toisen oppimäärän moduuleja oppimäärää vaihtamatta. Tällöin kyseiset moduulit voidaan lukea hyväksi opiskelijan varsinaisen oppimäärän muiksi valinnaisiksi tai temaattisiksi opinnoiksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

11.13.1. Matematiikan pitkä oppimäärä (MAA)

Opintojaksot

Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2)

Opintojakson moduulit

- Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2), Pakollinen

Tavoitteet

Funktiot ja yhtälöt 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden avulla, tuntee polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä sekä tietää polynomifunktion nollakohtien ja polynomin tekijöiden välisen yhteyden
- osaa ratkaista yksinkertaisia polynomiepäyhtälöitä
- osaa käyttää ohjelmistoja matemaattisessa mallintamisessa, polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden tutkimisessa sekä polynomi-, rationaali- ja juuriyhtälöiden ja polynomiepäyhtälöiden ratkaisemisessa sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Funktiot ja yhtälöt 1

- polynomifunktio ja -yhtälö sekä polynomiepäyhtälö
- 2. asteen yhtälön ratkaisukaava
- polynomien tulo ja binomikaavat (summan neliö, summan ja erotuksen tulo)
- polynomien tekijät
- potenssifunktio ja potenssiyhtälö (eksponenttina positiivinen kokonaisluku)
- rationaalifunktiot ja -yhtälöt
- juurifunktiot ja -yhtälöt

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelutaitojen kehittymistä ohjataan tavoitteellisesti, jolloin opiskelija omaksuu matematiikan oppimista tukevia käytänteitä. Epävarmuuden sietäminen.

Vuorovaikutusosaaminen

Kannustetaan opiskelijoita opiskelemaan ryhmissä vertaistukea antaen. Vaihtelevat työtavat ja turvallinen opiskeluympäristö kannustavat vuorovaikutukseen. Ratkaisumenetelmien jakaminen ja niistä keskusteleminen vahvistavat vuorovaikutusosaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan luonne universaalina kielenä. Matematiikan avulla voidaan jäsentää ja ratkaista globaaleja ongelmia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osallistuminen tarkasteltavana olevan aiheen päättelyprosessiin. Ajattelua tuodaan näkyväksi jatkuvalla laskutaidon esittämisellä oppitunneilla ja itsenäisesti, matematiikan kieltä ja käsitteitä käyttäen. Opiskelijan tulee tarvittaessa pystyä perustelemaan ja analysoimaan vastauksensa paikkansa pitävyys. Tämän vuoksi opiskelijaa ohjataan arvioimaan aina lopputuloksensa totuudenmukaisuutta. Ohjelmistoja käytetään apuna, kun opiskelija on omaksunut matemaattisen ajatuksen ongelman taustalla. Osaamista opiskeija voi osoittaa jatkuvan näytön lisäksi kokeilla, laskuprojekteilla ja vertaistutoroinnilla. Itsearviointin avulla opiskelijan on mahdollista havaita olemassa olevat vahvuudet ja kehittämiskohteet.

Geometria, 2 op (MAA3)

Opintojakson moduulit

- Geometria, 2 op (MAA3), Pakollinen

Tavoitteet

Geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa ja muotoa koskevaa tietoa sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa*
- *osaa soveltaa yhdenmuotoisuutta, Pythagoraan lausetta sekä suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa*
- *harjaantuu muotoilemaan, perustelemaan ja käyttämään geometrista tietoa sisältäviä lauseita*
- *osaa käyttää ohjelmistoja tutkiessaan kuvioita ja kappaleita sekä niihin liittyvää geometriaa.*

Keskeiset sisällöt

Geometria

- *kuvioiden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus*
- *sini- ja kosinilause*
- *monikulmioihin liittyvien pituuksien, kulmien ja pinta-alojen laskeminen*
- *ympyrän ja sen osien ja siihen liittyvien suorien geometriaa*
- *suoraan lieriöön ja suoraan kartioon sekä palloon liittyvien pituuksien, pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelutaitojen kehittymistä ohjataan tavoitteellisesti, jolloin opiskelija omaksuu matematiikan oppimista tukevia käytänteitä. Epävarmuuden sietäminen.

Vuorovaikutusosaaminen

Kannustetaan opiskelijoita opiskelemaan ryhmissä vertaistukea antaen. Vaihtelevat työtavat ja turvallinen opiskeluympäristö kannustavat vuorovaikutukseen. Ratkaisumenetelmien jakaminen ja niistä keskusteleminen vahvistavat vuorovaikutusosaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan luonne universaalina kielenä. Matematiikan avulla voidaan jäsentää ja ratkaista globaaleja ongelmia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osallistuminen tarkasteltavana olevan aiheen päättelyprosessiin. Ajattelua tuodaan näkyväksi jatkuvalla laskutaidon esittämisellä oppitunneilla ja itsenäisesti, matematiikan kieltä ja käsitteitä käyttäen. Opiskelijan tulee tarvittaessa pystyä perustelemaan ja analysoimaan vastauksensa paikkansa pitävyys. Tämän vuoksi opiskelijaa ohjataan arvioimaan aina lopputuloksensa totuudenmukaisuutta. Ohjelmistoja käytetään apuna, kun opiskelija on omaksunut matemaattisen ajatuksen ongelman taustalla. Osaamista opiskeija voi osoittaa jatkuvan näytön lisäksi kokeilla, laskuprojekteilla ja vertaistutoroinnilla. Itsearviointin avulla opiskelijan on mahdollista havaita olemassa olevat vahvuudet ja kehittämiskohteet.

Analyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4)

Opintojakson moduulit

- Analyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4), Pakollinen

Tavoitteet

Analyttinen geometria ja vektorit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää, kuinka analyttinen geometria luo yhteyksiä geometrysten ja algebrallisten käsitteiden välille*
- *ymmärtää yhtälön geometrinen merkityksen*
- *osaa ratkaista muotoa $|f(x)| = a$ tai $|f(x)| = |g(x)|$ olevia itseisarvoyhtälöitä*
- *ymmärtää vektorikäsitteen ja perehtyy vektorilaskennan perusteisiin*
- *osaa tutkia kaksiuulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä ja kulmia vektoreiden avulla*
- *osaa ratkaista tasogeometrian ongelmia vektoreiden avulla*
- *osaa käyttää ohjelmistoja käyrien ja vektoreiden tutkimisessa sekä niihin liittyvissä sovelluksissa.*

Keskeiset sisällöt

Analyttinen geometria ja vektorit

- *käyrän yhtälö*

- suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälö
- yhtälöryhmä
- suorien yhdensuuntaisuus ja kohtisuoruus
- itseisarvoyhtälö
- pisteen etäisyys suorasta
- vektoreiden perusominaisuudet
- tason vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku sekä tason vektorin kertominen luvulla
- tason vektoreiden pistetulo, tason vektoreiden välinen kulma

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kannustetaan opiskelijoita opiskelemaan ryhmissä vertaistukea antaen. Vaihtelevat työtavat ja turvallinen opiskeluympäristö kannustavat vuorovaikutukseen. Ratkaisumenetelmien jakaminen ja niistä keskusteleminen vahvistavat vuorovaikutusosaamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Matematiikan soveltaminen luonnontieteissä. Differentiaali- ja integraalilaskennan merkitys, teorian ja käytännön erot.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan luonne universaalina kielenä. Matematiikan avulla voidaan jäsentää ja ratkaista globaaleja ongelmia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osallistuminen tarkasteltavana olevan aiheen päättelyprosessiin. Ajattelua tuodaan näkyväksi jatkuvalla laskutaidon esittämisellä oppitunneilla ja itsenäisesti, matematiikan kieltä ja käsitteitä käyttäen. Opiskelijan tulee tarvittaessa pystyä perustelemaan ja analysoimaan vastauksensa paikkansa pitävyys. Tämän vuoksi opiskelijaa ohjataan arvioimaan aina lopputuloksensa totuudenmukaisuutta. Ohjelmistoja käytetään apuna, kun opiskelija on omaksunut matemaattisen ajatuksen ongelman taustalla. Osaamista opiskeijia voi osoittaa jatkuvan näytön lisäksi kokeilla, laskuprojekteilla ja vertaistutoroinnilla. Itsearviointin avulla opiskelijan on mahdollista havaita olemassa olevat vahvuudet ja kehittämiskohteet.

Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5)

Opintojakson moduulit

- Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5), Pakollinen

Tavoitteet

Funktiot ja yhtälöt 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden avulla*
- *tutkii sini- ja kosinifunktioita yksikköympyrän symmetrioiden avulla*

- osaa ratkaista sellaisia trigonometrisia yhtälöitä, jotka ovat tyyppiä $\sin f(x) = a$ tai $\sin f(x) = \sin g(x)$
- osaa soveltaa sini- ja kosinifunktioiden yhteyttä $\sin^2 x + \cos^2 x = 1$
- tuntee eksponentti- ja logaritmifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä
- osaa käyttää ohjelmistoja funktioiden tutkimisessa, yhtälöiden ratkaisemisessa ja sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Funktiot ja yhtälöt 2

- suunnattu kulma ja radiaani
- yksikköympyrä
- sini- ja kosinifunktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksineen
- sini- ja kosiniyhtälöiden ratkaiseminen
- murtopotenssi ja sen yhteys juureen
- eksponenttifunktiot ja -yhtälöt
- logaritmi ja logaritmin laskusäännöt
- logaritmifunktiot ja -yhtälöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kannustetaan opiskelijoita opiskelemaan ryhmissä vertaistukea antaen. Vaihtelevat työtavat ja turvallinen opiskeluympäristö kannustavat vuorovaikutukseen. Ratkaisumenetelmien jakaminen ja niistä keskusteleminen vahvistavat vuorovaikutusosaamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Matematiikan soveltaminen luonnontieteissä. Differentiaali- ja integraalilaskennan merkitys, teorian ja käytännön erot.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijaa autetaan hahmottamaan erilaisten tehtävien avulla, että myös matematiikkaa voidaan käyttää hyödyksi kun jäsennetään ja ratkaistaan ympäristöongelmia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan luonne universaalina kielenä. Matematiikan avulla voidaan jäsentää ja ratkaista globaaleja ongelmia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osallistuminen tarkasteltavana olevan aiheen päättelyprosessiin. Ajattelua tuodaan näkyväksi jatkuvalla laskutaidon esittämisellä oppitunneilla ja itsenäisesti, matematiikan kieltä ja käsitteitä käyttäen. Opiskelijan tulee tarvittaessa pystyä perustelemaan ja analysoimaan vastauksensa paikkansa pitävyys. Tämän vuoksi opiskelijaa ohjataan arvioimaan aina lopputuloksensa totuudenmukaisuutta. Ohjelmistoja käytetään apuna, kun opiskelija on omaksunut matemaattisen ajatuksen ongelman taustalla. Osaamista opiskeija voi osoittaa jatkuvan näytön lisäksi kokeilla,

laskuprojekteilla ja vertaistutoroinnilla. Itsearviointin avulla opiskelijan on mahdollista havaita olemassa olevat vahvuudet ja kehittämiskohteet.

Derivaatta, 3 op (MAA6)

Opintojakson moduulit

- Derivaatta, 3 op (MAA6), Pakollinen

Tavoitteet

Derivaatta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu ilmiöiden matemaattisten mallien käyttäytymiseen derivaatan avulla
- omaksuu havainnollisen käsityksen funktion raja-arvosta ja jatkuvuudesta
- ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena
- kykenee määrittämään yksinkertaisten funktioiden derivaatat
- osaa derivoida yhdistettyjä funktioita
- hallitsee funktioiden kulun tutkimisen derivaatan avulla ja osaa määrittää niiden ääriarvot suljetulla välillä
- osaa käyttää ohjelmistoja raja-arvon, jatkuvuuden ja derivaatan tutkimisessa sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Derivaatta

- funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta
- polynomi- ja rationaalifunktioiden sekä juurifunktion derivaatat
- sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden derivaatat • funktioiden tulon ja osamäärän derivaatta
- funktioiden tulon ja osamäärän derivaatta
- yhdistetty funktio ja sen derivointi
- funktion kulun tutkiminen ja ääriarvojen määrittäminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kannustetaan opiskelijoita opiskelemaan ryhmissä vertaistukea antaen. Vaihtelevat työtavat ja turvallinen opiskeluympäristö kannustavat vuorovaikutukseen. Ratkaisumenetelmien jakaminen ja niistä keskusteleminen vahvistavat vuorovaikutusosaamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Matematiikan soveltaminen luonnontieteissä. Differentiaali- ja integraalilaskennan merkitys, teorian ja käytännön erot.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan luonne universaalina kielenä. Matematiikan avulla voidaan jäsentää ja ratkaista globaaleja ongelmia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osallistuminen tarkasteltavana olevan aiheen päättelyprosessiin. Ajattelua tuodaan näkyväksi jatkuvalla laskutaidon esittämisellä oppitunneilla ja itsenäisesti, matematiikan kieltä ja käsitteitä käyttäen. Opiskelijan tulee tarvittaessa pystyä perustelemaan ja analysoimaan vastauksensa paikkansa pitävyys. Tämän vuoksi opiskelijaa ohjataan arvioimaan aina lopputuloksensa totuudenmukaisuutta. Ohjelmistoja käytetään apuna, kun opiskelija on omaksunut matemaattisen ajatuksen ongelman taustalla. Osaamista opiskeija voi osoittaa jatkuvan näytön lisäksi kokeilla, laskuprojekteilla ja vertaistutoroinnilla. Itsearviointin avulla opiskelijan on mahdollista havaita olemassa olevat vahvuudet ja kehittämiskohteet.

Integraalilaskenta, 2 op (MAA7)

Opintojakson moduulit

- Integraalilaskenta, 2 op (MAA7), Pakollinen

Tavoitteet

Integraalilaskenta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää integraalifunktion käsitteen ja oppii määrittämään yksinkertaisten funktioiden integraalifunktioita
- ymmärtää määrätyn integraalin käsitteen ja sen yhteyden pinta-alaan sekä tutustuu numeeriseen menetelmään määrätyn integraalin määrittämisessä
- osaa määrittää pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla
- perehtyy integraalilaskennan sovelluksiin
- osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa, integraalifunktion määrittämisessä, määrätyn integraalin laskemisessa sovellusten yhteydessä sekä numeerisessa integroinnissa.

Keskeiset sisällöt

Integraalilaskenta

- integraalifunktio ja tärkeimpien alkeisfunktioiden integrointi
- määrätty integraali
- suorakaidesääntö
- pinta-alan ja tilavuuden laskeminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kannustetaan opiskelijoita opiskelemaan ryhmissä vertaistukea antaen. Vaihtelevat työtavat ja turvallinen opiskeluympäristö kannustavat vuorovaikutukseen. Ratkaisumenetelmien jakaminen ja niistä keskusteleminen vahvistavat vuorovaikutusosaamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Matematiikan soveltaminen luonnontieteissä. Differentiaali- ja integraalilaskennan merkitys, teorian ja käytännön erot.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan luonne universaalina kielenä. Matematiikan avulla voidaan jäsentää ja ratkaista globaaleja ongelmia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osallistuminen tarkasteltavana olevan aiheen päättelyprosessiin. Ajattelua tuodaan näkyväksi jatkuvalla laskutaidon esittämisellä oppitunneilla ja itsenäisesti, matematiikan kieltä ja käsitteitä käyttäen. Opiskelijan tulee tarvittaessa pystyä perustelemaan ja analysoimaan vastauksensa paikkansa pitävyys. Tämän vuoksi opiskelijaa ohjataan arvioimaan aina lopputuloksensa totuudenmukaisuutta. Ohjelmistoja käytetään apuna, kun opiskelija on omaksunut matemaattisen ajatuksen ongelman taustalla. Osaamista opiskeija voi osoittaa jatkuvan näytön lisäksi kokeilla, laskuprojekteilla ja vertaistutoroinnilla. Itsearvioinnin avulla opiskelijan on mahdollista havaita olemassa olevat vahvuudet ja kehittämiskohteet.

Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8)

Opintojakson moduulit

- Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8), Pakollinen

Tavoitteet

Tilastot ja todennäköisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa havainnollistaa diskreettiä tilastollista jakaumaa sekä määrittää ja tulkita jakauman tunnuslukuja*
- *osaa havainnollistaa kahden muuttujan yhteisjakaumaa sekä määrittää korrelaatiokertoimen ja regressiokäyrän*
- *perehtyy kombinatorisiin menetelmiin*
- *perehtyy todennäköisyyden käsitteeseen ja laskusääntöihin*
- *ymmärtää diskreetin todennäköisyysjakauman käsitteen ja oppii määrittämään jakauman odotusarvon ja tulkitsemaan sitä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä tilastollisen tiedon esittämisessä*
- *osaa hyödyntää ohjelmistoja jakaumien havainnollistamisessa, tunnuslukujen määrittämisessä sekä todennäköisyyksien laskemisessa.*

Keskeiset sisällöt

Tilastot ja todennäköisyys

- *keskiluvut ja keskihajonta*
- *korrelaatio ja lineaarinen regressio*
- *klassinen ja tilastollinen todennäköisyys*
- *permutaatiot ja kombinaatiot*
- *todennäköisyyden laskusäännöt*
- *binomijakauma*
- *diskreetti todennäköisyysjakauma*
- *diskreetin jakauman odotusarvo*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kannustetaan opiskelijoita opiskelemaan ryhmissä vertaistukea antaen. Vaihtelevat työtavat ja turvallinen opiskeluympäristö kannustavat vuorovaikutukseen. Ratkaisumenetelmien jakaminen ja niistä keskusteleminen vahvistavat vuorovaikutusosaamista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijaa autetaan hahmottamaan erilaisten tehtävien avulla, että myös matematiikkaa voidaan käyttää hyödyksi, kun jäsennetään ja ratkaistaan ympäristöongelmia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan luonne universaalina kielenä. Matematiikan avulla voidaan jäsentää ja ratkaista globaaleja ongelmia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osallistuminen tarkasteltavana olevan aiheen päättelyprosessiin. Ajattelua tuodaan näkyväksi jatkuvalla laskutaidon esittämisellä oppitunneilla ja itsenäisesti, matematiikan kieltä ja käsitteitä käyttäen. Opiskelijan tulee tarvittaessa pystyä perustelemaan ja analysoimaan vastauksensa paikkansa pitävyys. Tämän vuoksi opiskelijaa ohjataan arvioimaan aina lopputuloksensa totuudenmukaisuutta. Ohjelmistoja käytetään apuna, kun opiskelija on omaksunut matemaattisen ajatuksen ongelman taustalla. Osaamista opiskeija voi osoittaa jatkuvan näytön lisäksi kokeilla, laskuprojekteilla ja vertaistutoroinnilla. Itsearviointin avulla opiskelijan on mahdollista havaita olemassa olevat vahvuudet ja kehittämiskohteet.

Talousmatematiikka, 1 op (MAA9)

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikka, 1 op (MAA9), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan*
- *soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa*
- *oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset*
- *osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikka

- *aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat*
- *korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus*
- *talletukset ja lainat*

- *taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia*

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kannustetaan opiskelijoita opiskelemaan ryhmissä vertaistukea antaen. Vaihtelevat työtavat ja turvallinen opiskeluympäristö kannustavat vuorovaikutukseen. Ratkaisumenetelmien jakaminen ja niistä keskusteleminen vahvistavat vuorovaikutusosaamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yhteiskuntaoppiin, taloustietoon ja pörssilaskentaan liittyvät matematiikan sovellukset.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Oman talouden hallinta: verotus, vuokrat, vastuu muista. Yhteiskunnallisten ilmiöiden jäsentäminen ja kuvaaminen matematiikan avulla.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan luonne universaalina kielenä. Matematiikan avulla voidaan jäsentää ja ratkaista globaaleja ongelmia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osallistuminen tarkasteltavana olevan aiheen päättelyprosessiin. Ajattelua tuodaan näkyväksi jatkuvalla laskutaidon esittämisellä oppitunneilla ja itsenäisesti, matematiikan kieltä ja käsitteitä käyttäen. Opiskelijan tulee tarvittaessa pystyä perustelemaan ja analysoimaan vastauksensa paikkansa pitävyys. Tämän vuoksi opiskelijaa ohjataan arvioimaan aina lopputuloksensa totuudenmukaisuutta. Ohjelmistoja käytetään apuna, kun opiskelija on omaksunut matemaattisen ajatuksen ongelman taustalla. Osaamista opiskeija voi osoittaa jatkuvan näytön lisäksi kokeilla, laskuprojekteilla ja vertaistutoroinnilla. Itsearvioinnin avulla opiskelijan on mahdollista havaita olemassa olevat vahvuudet ja kehittämiskohteet.

3D-geometria, 2 op (MAA10)

Opintojakson moduulit

- 3D-geometria, 2 op (MAA10), Valinnainen

Tavoitteet

3D-geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää vektorilaskennan tuntemustaan ja oppii käyttämään vektoreita kolmiulotteisessa avaruudessa*
- *oppii tutkimaan xyz-koordinaatiston pisteitä, suoria ja tasoja vektoreiden avulla*
- *vahvistaa avaruusgeometrian osaamistaan ääriarvosovellusten yhteydessä*
- *tutustuu kahden muuttujan funktioon*

- osaa käyttää ohjelmistoja vektoreiden, suorien, tasojen ja pintojen havainnollistamisessa sekä vektorilaskennassa.

Keskeiset sisällöt

3D-geometria

- vektoriesitys kolmiulotteisessa koordinaatistossa
- piste- ja ristitulo
- piste, suora ja taso avaruudessa
- kulma avaruudessa
- yhden muuttujan differentiaali- ja integraalilaskennan sovelluksia avaruusgeometriassa
- kahden muuttujan funktio ja pinta avaruudessa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kannustetaan opiskelijoita opiskelemaan ryhmissä vertaistukea antaen. Vaihtelevat työtavat ja turvallinen opiskeluympäristö kannustavat vuorovaikutukseen. Ratkaisumenetelmien jakaminen ja niistä keskusteleminen vahvistavat vuorovaikutusosaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan luonne universaalina kielenä. Matematiikan avulla voidaan jäsentää ja ratkaista globaaleja ongelmia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osallistuminen tarkasteltavana olevan aiheen päättelyprosessiin. Ajattelua tuodaan näkyväksi jatkuvalla laskutaidon esittämisellä oppitunneilla ja itsenäisesti, matematiikan kieltä ja käsitteitä käyttäen. Opiskelijan tulee tarvittaessa pystyä perustelevaan ja analysoimaan vastauksensa paikkansa pitävyys. Tämän vuoksi opiskelijaa ohjataan arvioimaan aina lopputuloksensa totuudenmukaisuutta. Ohjelmistoja käytetään apuna, kun opiskelija on omaksunut matemaattisen ajatuksen ongelman taustalla. Osaamista opiskeija voi osoittaa jatkuvan näytön lisäksi kokeilla, laskuprojekteilla ja vertaistutoroinnilla. Itsearviointin avulla opiskelijan on mahdollista havaita olemassa olevat vahvuudet ja kehittämiskohteet.

Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11)

Opintojakson moduulit

- Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11), Valinnainen

Tavoitteet

Algoritmit ja lukuteoria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tietää, mikä on algoritmi, sekä oppii tutkimaan, kuinka algoritmit toimivat
- laatii yksinkertaisiin matemaattisiin ongelmiin liittyviä algoritmeja
- oppii ohjelmoimaan yksinkertaisia algoritmeja
- perehtyy logiikan käsitteisiin

- hallitsee lukuteorian peruskäsitteet ja perehtyy alkulukujen ominaisuuksiin
- osaa tutkia kokonaislukujen jaollisuutta

Keskeiset sisällöt

Algoritmit ja lukuteoria

- Algoritmisen ajattelun peruskäsitteet: peräkkäisyys, valinta ja toisto
- vuokaavio
- yksinkertaisten algoritmien, lajittelualgoritmien tai yhtälön numeerisen ratkaisuun liittyvän algoritmin ohjelmointi
- konnektiivit ja totuusarvot
- kokonaislukujenjaollisuus, jakoyhtälö ja kongruenssi
- Eukleideen algoritmi
- aritmetiikan peruslause

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kannustetaan opiskelijoita opiskelemaan ryhmissä vertaistukea antaen. Vaihtelevat työtavat ja turvallinen opiskeluympäristö kannustavat vuorovaikutukseen. Ratkaisumenetelmien jakaminen ja niistä keskusteleminen vahvistavat vuorovaikutusosaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan luonne universaalina kielenä. Matematiikan avulla voidaan jäsentää ja ratkaista globaaleja ongelmia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osallistuminen tarkasteltavana olevan aiheen päättelyprosessiin. Ajattelua tuodaan näkyväksi jatkuvalla laskutaidon esittämisellä oppitunneilla ja itsenäisesti, matematiikan kieltä ja käsitteitä käyttäen. Opiskelijan tulee tarvittaessa pystyä perustelemaan ja analysoimaan vastauksensa paikkansa pitävyys. Tämän vuoksi opiskelijaa ohjataan arvioimaan aina lopputuloksensa totuudenmukaisuutta. Ohjelmistoja käytetään apuna, kun opiskelija on omaksunut matemaattisen ajatuksen ongelman taustalla. Osaamista opiskeija voi osoittaa jatkuvan näytön lisäksi kokeilla, laskuprojekteilla ja vertaistutoroinnilla. Itsearviointin avulla opiskelijan on mahdollista havaita olemassa olevat vahvuudet ja kehittämiskohteet.

Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12)

Opintojakson moduulit

- Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12), Valinnainen

Tavoitteet

Analyysi ja jatkuva jakauma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ymmärrystään analyysin peruskäsitteistä
- osaa muodostaa ja tutkia aidosti monotonisten funktioiden käänteisfunktioita

- täydentää integraalilaskennan taitojaan
- perehtyy jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen ja oppii soveltamaan normaalijakaumaa
- osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja epäoleellisten integraalien laskemisessa sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Analyysi ja jatkuva jakauma

Keskeiset sisällöt

- paloittain määritelty funktio
- funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen
- jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia
- käänteisfunktio
- funktioiden raja-arvot äärettömyydessä
- epäoleelliset integraalit
- jatkuvat jakaumat, normaalijakauma ja normittaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kannustetaan opiskelijoita opiskelemaan ryhmissä vertaistukea antaen. Vaihtelevat työtavat ja turvallinen opiskeluympäristö kannustavat vuorovaikutukseen. Ratkaisumenetelmien jakaminen ja niistä keskusteleminen vahvistavat vuorovaikutusosaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan luonne universaalina kielenä. Matematiikan avulla voidaan jäsentää ja ratkaista globaaleja ongelmia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osallistuminen tarkasteltavana olevan aiheen päättelyprosessiin. Ajattelua tuodaan näkyväksi jatkuvalla laskutaidon esittämisellä oppitunneilla ja itsenäisesti, matematiikan kieltä ja käsitteitä käyttäen. Opiskelijan tulee tarvittaessa pystyä perustelemaan ja analysoimaan vastauksensa paikkansa pitävyys. Tämän vuoksi opiskelijaa ohjataan arvioimaan aina lopputuloksensa totuudenmukaisuutta. Ohjelmistoja käytetään apuna, kun opiskelija on omaksunut matemaattisen ajatuksen ongelman taustalla. Osaamista opiskeija voi osoittaa jatkuvan näytön lisäksi kokeilla, laskuprojekteilla ja vertaistutoroinnilla. Itsearviointin avulla opiskelijan on mahdollista havaita olemassa olevat vahvuudet ja kehittämiskohteet.

Abikurssi, 2 op (MAA13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on vahvistaa opiskelijan aiempien opintojaksojen sisältöjen hallintaa ja valmistaa häntä ylioppilaskirjoituksiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla kerrataan kurssien 1–12 sisältöjä. Harjoituksina käytetään edellisten vuosien ylioppilastehtäviä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu - hylätty).

Tieteet, 11 op (OPJ4)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Taloustiede ja -taito, 5 op (OPJ11)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

11.13.2. Matematiikan lyhyt oppimäärä (MAB)

Opintojaksot

Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2)

Opintojakson moduulit

- Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2), Pakollinen

Tavoitteet

Lausekkeet ja yhtälöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käyttämään matematiikkaa ongelmien ratkaisemisessa ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä
- oppii muodostaa lausekkeita ja yhtälöitä annettuihin ongelmiin sekä ratkaisemaan yhtälöitä ja tulkitsemaan saatua ratkaisua
- osaa soveltaa lukujonoja ja niistä muodostettuja summia matemaattisten ongelmien ratkaisussa
- osaa käyttää ohjelmistoja polynomifunktion tutkimisessa, polynomi yhtälöihin ja polynomifunktioihin liittyvien sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Lausekkeet ja yhtälöt

Keskeiset sisällöt

- ongelmien muotoileminen yhtälöiksi
- yhtälöiden ratkaiseminen
- ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen
- toisen asteen polynomifunktio ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen
- aritmeettinen lukujono ja summa
- geometrinen lukujono ja summa

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelutaitojen kehittymistä ohjataan tavoitteellisesti, jolloin opiskelija omaksuu matematiikan oppimista tukevia käytänteitä. Epävarmuuden sietäminen kehittyy matematiikan opinnoissa.

Vuorovaikutusosaaminen

Kannustetaan opiskelijoita opiskelemaan ryhmissä vertaistukea antaen. Vaihtelevat työtavat ja turvallinen opiskeluympäristö kannustavat vuorovaikutukseen. Ratkaisumenetelmien jakaminen ja niistä keskusteleminen vahvistavat vuorovaikutusosaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallisten ilmiöiden jäsentäminen ja kuvaaminen matematiikan avulla.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan luonne universaalina kielenä. Matematiikan avulla voidaan jäsentää ja ratkaista globaaleja ongelmia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osallistuminen tarkasteltavana olevan aiheen päättelyprosessiin. Ajattelua tuodaan näkyväksi jatkuvalla laskutaidon esittämisellä oppitunneilla ja itsenäisesti, matematiikan kieltä ja käsitteitä käyttäen. Opiskelijan tulee tarvittaessa pystyä perustelemaan ja analysoimaan vastauksensa paikkansa pitävyys. Tämän vuoksi opiskelijaa ohjataan arvioimaan aina lopputuloksensa totuudenmukaisuutta. Ohjelmistoja käytetään apuna, kun opiskelija on omaksunut matemaattisen ajatuksen ongelman taustalla. Osaamista opiskeija voi osoittaa jatkuvan näytön lisäksi kokeilla, laskuprojekteilla ja vertaistutoroinnilla. Itsearviointin avulla opiskelijan on mahdollista havaita olemassa olevat vahvuudet ja kehittämiskohteet.

Geometria, 2 op (MAB3)

Opintojakson moduulit

- Geometria, 2 op (MAB3), Pakollinen

Tavoitteet

Geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvien ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista*
- *vahvistaa tasokuvien ja kolmiulotteisten kappaleiden kuvien piirtämisen taitojaan*
- *osaa ratkaista käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen*
- *osaa käyttää ohjelmistoja kuvien ja kappaleiden tutkimisessa sekä geometriaan liittyvien sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Geometria

Keskeiset sisällöt

- *kuvioiden yhdenmuotoisuus*
- *suorakulmaisen kolmion trigonometria*
- *Pythagoraan lause ja Pythagoraan lauseen käänteislause*
- *kuvioiden ja kappaleiden pinta-alan ja tilavuuden määrittäminen*
- *geometrian menetelmien käyttö tasokoordinaatistossa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vaihtelevat työtavat ja turvallinen opiskeluympäristö kannustavat vuorovaikutukseen. Ratkaisumenetelmien jakaminen ja niistä keskusteleminen vahvistavat vuorovaikutusosaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan luonne universaalina kielenä. Matematiikan avulla voidaan jäsentää ja ratkaista globaaleja ongelmia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osallistuminen tarkasteltavana olevan aiheen päättelyprosessiin. Ajattelua tuodaan näkyväksi jatkuvalla laskutaidon esittämisellä oppitunneilla ja itsenäisesti, matematiikan kieltä ja käsitteitä käyttäen. Opiskelijan tulee tarvittaessa pystyä perustelemaan ja analysoimaan vastauksensa paikkansa pitävyys. Tämän vuoksi opiskelijaa ohjataan arvioimaan aina lopputuloksensa totuudenmukaisuutta. Ohjelmistoja käytetään apuna, kun opiskelija on omaksunut matemaattisen ajatuksen ongelman taustalla. Osaamista opiskeija voi osoittaa jatkuvan näytön lisäksi kokeilla, laskuprojekteilla ja vertaistutoroinnilla. Itsearvioinnin avulla opiskelijan on mahdollista havaita olemassa olevat vahvuudet ja kehittämiskohteet.

Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4)

Opintojakson moduulit

- Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4), Pakollinen

Tavoitteet

Matemaattisia malleja

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *näkee reaali maailman ilmiöissä säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia ja kuvaa niitä matemaattisilla malleilla*
- *arvioi lineaarisen ja eksponentiaalisen kasvun malleja muun muassa taulukkolaskentaohjelman avulla ja tekee ennusteita mallien avulla*
- *tottuu arvioimaan mallien hyvyttä ja käyttökelpoisuutta*
- *osaa käyttää ohjelmistoja mallintamisessa, polynomi- ja eksponenttifunktion ominaisuuksien tutkimisessa sekä polynomi- ja eksponenttiyhtälöiden ratkaisussa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Matemaattisia malleja

Keskeiset sisällöt

- lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltaminen
- eksponenttiyhtälön ratkaiseminen
- ennusteet ja mallin hyvyys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vaihtelevat työtavat ja turvallinen opiskeluympäristö kannustavat vuorovaikutukseen. Ratkaisumenetelmien jakaminen ja niistä keskusteleminen vahvistavat vuorovaikutusosaamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Matematiikan soveltaminen luonnontieteissä yhdistää eri tieteen aloja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallisten ilmiöiden jäsentäminen ja kuvaaminen matematiikan avulla kuuluu myös matematiikan sisältöihin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijaa autetaan hahmottamaan erilaisten tehtävien avulla, että myös matematiikkaa voidaan käyttää hyödyksi kun jäsennetään ja ratkaistaan ympäristöongelmia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osallistuminen tarkasteltavana olevan aiheen päättelyprosessiin. Ajattelua tuodaan näkyväksi jatkuvalla laskutaidon esittämisellä oppitunneilla ja itsenäisesti, matematiikan kieltä ja käsitteitä käyttäen. Opiskelijan tulee tarvittaessa pystyä perustelemaan ja analysoimaan vastauksensa paikkansa pitävyys. Tämän vuoksi opiskelijaa ohjataan arvioimaan aina lopputuloksensa totuudenmukaisuutta. Ohjelmistoja käytetään apuna, kun opiskelija on omaksunut matemaattisen ajatuksen ongelman taustalla. Osaamista opiskeija voi osoittaa jatkuvan näytön lisäksi kokeilla, laskuprojekteilla ja vertaistutoroinnilla. Itsearviointin avulla opiskelijan on mahdollista havaita olemassa olevat vahvuudet ja kehittämiskohteet.

Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5)

Opintojakson moduulit

- Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5), Pakollinen

Tavoitteet

Tilastot ja todennäköisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käsittelemään, havainnollistamaan ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja
- perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin ja sitä havainnollistaviin malleihin
- osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä havaintoaineiston tunnuslukujen määrittämisessä ja todennäköisyyslaskennassa.

Keskeiset sisällöt

Tilastot ja todennäköisyys

Keskeiset sisällöt

- tilastoaineiston havainnollistaminen ja tunnuslukujen määrittäminen
- regression ja korrelaation käsitteet
- havainto ja poikkeava havainto
- ennusteiden tekeminen
- todennäköisyyden käsite
- yhteen- ja kertolaskusääntö
- kombinaatiot ja tuloperiaate
- todennäköisyyslaskennan malleja

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yhteiskuntaoppiin, taloustietoon ja pörssilaskentaan liittyvät matematiikan sovellukset.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallisten ilmiöiden jäsentäminen ja kuvaaminen matematiikan avulla kuuluu myös matematiikan sisältöihin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijaa autetaan hahmottamaan erilaisten tehtävien avulla, että myös matematiikkaa voidaan käyttää hyödyksi kun jäsennetään ja ratkaistaan ympäristöongelmia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osallistuminen tarkasteltavana olevan aiheen päättelyprosessiin. Ajattelua tuodaan näkyväksi jatkuvalla laskutaidon esittämisellä oppitunneilla ja itsenäisesti, matematiikan kieltä ja käsitteitä käyttäen. Opiskelijan tulee tarvittaessa pystyä perustelemaan ja analysoimaan vastauksensa paikkansa pitävyys. Tämän vuoksi opiskelijaa ohjataan arvioimaan aina lopputuloksensa totuudenmukaisuutta. Ohjelmistoja käytetään apuna, kun opiskelija on omaksunut matemaattisen ajatuksen ongelman taustalla. Osaamista opiskeija voi osoittaa jatkuvan näytön lisäksi kokeilla, laskuprojekteilla ja vertaistutoroinnilla. Itsearviointin avulla opiskelijan on mahdollista havaita olemassa olevat vahvuudet ja kehittämiskohteet.

Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB6)

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB6), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikan alkeet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hallitsee talousmatematiikan peruskäsitteet ja -taidot*
- *syventää prosenttilaskennan taitojaan*
- *oppii kuvaamaan talouselämän asioiden kehittymistä*
- *osaa käyttää tietolähteitä ja ohjelmistoja laskelmien tekemisessä sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikan alkeet

Keskeiset sisällöt

- *suhteellinen osuus, vertailu, muutoksen laskeminen*
- *indeksi*
- *korkokäsite, yksinkertainen korko*
- *verotus*
- *valuutat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vaihtelevat työtavat ja turvallinen opiskeluympäristö kannustavat vuorovaikutukseen. Ratkaisumenetelmien jakaminen ja niistä keskusteleminen vahvistavat vuorovaikutusosaamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yhteiskuntaoppiin, taloustietoon ja pörssilaskentaan liittyvät matematiikan sovellukset.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Oman talouden hallinta: verotus, vuokrat, vastuu muista vahvistuvat matematiikan opinnoissa. Yhteiskunnallisten ilmiöiden jäsentäminen ja kuvaaminen matematiikan avulla kuuluu myös matematiikan sisältöihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osallistuminen tarkasteltavana olevan aiheen päättelyprosessiin. Ajattelua tuodaan näkyväksi jatkuvalla laskutaidon esittämisellä oppitunneilla ja itsenäisesti, matematiikan kieltä ja käsitteitä käyttäen. Opiskelijan tulee tarvittaessa pystyä perustelemaan ja analysoimaan vastauksensa paikkansa pitävyys. Tämän vuoksi opiskelijaa ohjataan arvioimaan aina lopputuloksensa totuudenmukaisuutta. Ohjelmistoja käytetään apuna, kun opiskelija on omaksunut matemaattisen ajatuksen ongelman taustalla. Osaamista opiskeija voi osoittaa jatkuvan näytön lisäksi kokeilla, laskuprojekteilla ja vertaistutoroinnilla. Itsearviointin avulla opiskelijan on mahdollista havaita olemassa olevat vahvuudet ja kehittämiskohteet.

Talousmatematiikka, 1 op (MAB7)

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikka, 1 op (MAB7), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan
- soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa
- oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset
- osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikka

Keskeiset sisällöt

- aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat
- korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus
- talletukset ja lainat
- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yhteiskuntaoppiin, taloustietoon ja pörssilaskentaan liittyvät matematiikan sovellukset.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Oman talouden hallinta: verotus, vuokrat, vastuu muista vahvistuvat matematiikan opinnoissa. Yhteiskunnallisten ilmiöiden jäsentäminen ja kuvaaminen matematiikan avulla kuuluu myös matematiikan sisältöihin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan luonne universaalina kielenä. Matematiikan avulla voidaan jäsentää ja ratkaista globaaleja ongelmia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osallistuminen tarkasteltavana olevan aiheen päättelyprosessiin. Ajattelua tuodaan näkyväksi jatkuvalla laskutaidon esittämisellä oppitunneilla ja itsenäisesti, matematiikan kieltä ja käsitteitä käyttäen. Opiskelijan tulee tarvittaessa pystyä perustelemaan ja analysoimaan vastauksensa paikkansa pitävyys. Tämän vuoksi opiskelijaa ohjataan arvioimaan aina lopputuloksensa totuudenmukaisuutta. Ohjelmistoja käytetään apuna, kun opiskelija on omaksunut matemaattisen

ajatuksen ongelman taustalla. Osaamista opiskeija voi osoittaa jatkuvan näytön lisäksi kokeilla, laskuprojekteilla ja vertaistutoroinnilla. Itsearviointin avulla opiskelijan on mahdollista havaita olemassa olevat vahvuudet ja kehittämiskohteet.

Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8)

Opintojakson moduulit

- Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8), Valinnainen

Tavoitteet

Matemaattinen analyysi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin
- ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena
- osaa tutkia polynomifunktion kulkua derivaatan avulla
- osaa määrittää sovellusten yhteydessä polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon
- osaa käyttää ohjelmistoja funktion kulun tutkimisessa sekä funktion derivaatan ja suljetun välin ääriarvojen määrittämisessä sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Matemaattinen analyysi

Keskeiset sisällöt

- graafisia ja numeerisia menetelmiä
- polynomifunktion derivaatta
- polynomifunktion merkin ja kulun tutkiminen
- polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen suljetulla välillä
- funktion muutosnopeuden määrittäminen ohjelmistojen avulla

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Matematiikan soveltaminen luonnontieteissä yhdistää eri tieteen aloja. Differentiaalilaskennan merkitys, teorian ja käytännön erot.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Oman talouden hallinta: verotus, vuokrat, vastuu muista vahvistuvat matematiikan opinnoissa. Yhteiskunnallisten ilmiöiden jäsentäminen ja kuvaaminen matematiikan avulla kuuluu myös matematiikan sisältöihin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijaa autetaan hahmottamaan erilaisten tehtävien avulla, että myös matematiikkaa voidaan käyttää hyödyksi kun jäsennetään ja ratkaistaan ympäristöongelmia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osallistuminen tarkasteltavana olevan aiheen päättelyprosessiin. Ajattelua tuodaan näkyväksi jatkuvalla laskutaidon esittämisellä oppitunneilla ja itsenäisesti, matematiikan kieltä ja käsitteitä käyttäen. Opiskelijan tulee tarvittaessa pystyä perustelemaan ja analysoimaan vastauksensa paikkansa pitävyys. Tämän vuoksi opiskelijaa ohjataan arvioimaan aina lopputuloksensa totuudenmukaisuutta. Ohjelmistoja käytetään apuna, kun opiskelija on omaksunut matemaattisen ajatuksen ongelman taustalla. Osaamista opiskeija voi osoittaa jatkuvan näytön lisäksi kokeilla, laskuprojekteilla ja vertaistutoroinnilla. Itsearviointin avulla opiskelijan on mahdollista havaita olemassa olevat vahvuudet ja kehittämiskohteet.

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9)

Opintojakson moduulit

- Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9), Valinnainen

Tavoitteet

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu normaalijakaumaan matemaattisena mallina
- tutustuu binomijakaumaan matemaattisena mallina
- vahvistaa ja monipuolistaa tilastojen käsittely- ja tutkimustaitojaan ohjelmistojen avulla
- tietää, kuinka lasketaan tilastollisiin jakaumiin liittyviä tunnuslukuja ja todennäköisyyksiä, ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla
- ymmärtää luottamusvälin ja virhemarginaalin käsitteen ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla.

Keskeiset sisällöt

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat

Keskeiset sisällöt

- normaalijakauma ja jakauman normittamisen käsitteet (odotusarvo ja keskihajonta)
- toistokoe
- binomijakauma
- luottamusvälin ja virhemarginaalin käsite

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yhteiskuntaoppiin, taloustietoon ja pörssilaskentaan liittyvät matematiikan sovellukset.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Oman talouden hallinta: verotus, vuokrat, vastuu muista vahvistuvat matematiikan opinnoissa. Yhteiskunnallisten ilmiöiden jäsentäminen ja kuvaaminen matematiikan avulla kuuluu myös matematiikan sisältöihin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan luonne universaalina kielenä. Matematiikan avulla voidaan jäsentää ja ratkaista globaaleja ongelmia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osallistuminen tarkasteltavana olevan aiheen päättelyprosessiin. Ajattelua tuodaan näkyväksi jatkuvalla laskutaidon esittämisellä oppitunneilla ja itsenäisesti, matematiikan kieltä ja käsitteitä käyttäen. Opiskelijan tulee tarvittaessa pystyä perustelemaan ja analysoimaan vastauksensa paikkansa pitävyys. Tämän vuoksi opiskelijaa ohjataan arvioimaan aina lopputuloksensa totuudenmukaisuutta. Ohjelmistoja käytetään apuna, kun opiskelija on omaksunut matemaattisen ajatuksen ongelman taustalla. Osaamista opiskeija voi osoittaa jatkuvan näytön lisäksi kokeilla, laskuprojekteilla ja vertaistutoroinnilla. Itsearviointin avulla opiskelijan on mahdollista havaita olemassa olevat vahvuudet ja kehittämiskohteet.

Abikurssi, 2 op (MAB10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on vahvistaa aiempien opintojaksojen sisältöjen hallintaa ja valmistaa opiskelijaa ylioppilaskirjoituksiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kurssilla kerrataan opintojaksojen 1–10 sisältöjä. Harjoituksina käytetään edellisten vuosien ylioppilastehtäviä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu - hylätty).

Tieteet, 11 op (OPJ4)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Taloustiede ja -taito, 5 op (OPJ11)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

11.13.3. Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus (MAY)

Opintojaksot

Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1)

Opintojakson moduulit

- Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1), Pakollinen

Tavoitteet

Luvut ja yhtälöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kertaa prosenttilaskennan periaatteet*

- osaa käyttää verrannollisuutta ongelmanratkaisussa
- syventää murtolukujen laskutoimitusten osaamistaan
- kertoo potenssin laskusäännöt
- vahvistaa ymmärrystään funktion käsitteestä
- ymmärtää yhtälön ja yhtälöparin ratkaisemisen periaatteet
- oppii käyttämään ohjelmistoja funktion kuvaajan piirtämisessä, havainnoinnissa ja yhtälöiden ratkaisemisessa.

Keskeiset sisällöt

Luvut ja yhtälöt

- lukujoukot ja peruslaskutoimitukset
- luvun vastaluku, käänteisluku ja itseisarvo
- prosenttilaskenta
- potenssin laskusäännöt (eksponenttina kokonaisluku)
- suoraan ja kääntäen verrannollisuus
- funktio, kuvaajan piirto ja kuvaajan tulkinta
- ensimmäisen asteen yhtälön ratkaiseminen
- yhtälöpari
- neliö- ja kuutiojuuri
- potenssifunktio ja potenssiyhtälö (asteluvut 2 ja 3)

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelutaitojen kehittymistä ohjataan tavoitteellisesti, jolloin opiskelija omaksuu matematiikan oppimista tukevia käytänteitä. Epävarmuuden sietäminen.

Vuorovaikutusosaaminen

Kannustetaan opiskelijoita opiskelemaan ryhmissä vertaistukea antaen. Vaihtelevat työtavat ja turvallinen opiskeluympäristö kannustavat vuorovaikutukseen. Ratkaisumenetelmien jakaminen ja niistä keskusteleminen vahvistavat vuorovaikutusosaamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yhteiskuntaoppiin, taloustietoon ja pörssilaskentaan liittyvät matematiikan sovellukset.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Oman talouden hallinta: verotus, vuokrat, vastuu muista. Yhteiskunnallisten ilmiöiden jäsentäminen ja kuvaaminen matematiikan avulla.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan luonne universaalina kielenä. Matematiikan avulla voidaan jäsentää ja ratkaista globaaleja ongelmia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osallistuminen tarkasteltavana olevan aiheen päättelyprosessiin. Ajattelua tuodaan näkyväksi jatkuvalla laskutaidon esittämisellä oppitunneilla ja itsenäisesti, matematiikan kieltä ja käsitteitä käyttäen. Opiskelijan tulee tarvittaessa pystyä perustelemaan ja analysoimaan vastauksensa paikkansa pitävyys. Tämän vuoksi opiskelijaa ohjataan arvioimaan aina lopputuloksensa totuudenmukaisuutta. Ohjelmistoja käytetään apuna, kun opiskelija on omaksunut matemaattisen ajatuksen ongelman taustalla. Osaamista opiskeija voi osoittaa jatkuvan näytön lisäksi kokeilla, laskuprojekteilla ja vertaistutoroinnilla. Itsearviointin avulla opiskelijan on mahdollista havaita olemassa olevat vahvuudet ja kehittämiskohteet.

11.14. Musiikki (MU)

Oppiaineen tehtävä

Lukiokoulutuksessa musiikin opetuksen tehtävänä on edistää opiskelijan aktiivista musiikillista toimintaa ja osallisuutta. Musiikin opetuksessa opiskelija tutustuu maailmaan moniaistisesti ja tutkii sitä etenkin kuulonvaraisesti. Hän syventää myönteistä suhdetta musiikkiin ja taiteelliseen ilmaisuun sekä pohtii niiden merkitystä elämässä.

Lukion musiikin opetus tarjoaa tilaisuuksia musiikillisten ilmaisutapojen kokeilemiseen, mielikuvituksen käyttöön ja taiteidenväliseen työskentelyyn. Luova tuottaminen ja uusien musiikillisten ratkaisujen etsiminen ovat prosesseja, jotka vaativat aikaa ja rauhaa ajatella. Ne kehittävät pitkäjänteisyyttä ja kykyä soveltaa oppitua uusissa tilanteissa.

Musiikin opetuksen lähtökohtana ovat opiskelijoiden kokemukset ja musiikille antamat merkitykset. Omakohtainen musiikkisuhde vahvistaa itsetuntemusta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä musiikillisen identiteetin kehittymistä. Musiikin opetus myös syventää opiskelijan ymmärrystä musiikista yhteiskunnallisena ilmiönä. Musiikillinen ja muu taiteellinen työskentely antavat valmiuksia musiikilliseen kansalaisaktiivisuuteen, kulttuuriseen ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen sekä median ja ääniympäristön kriittiseen tarkasteluun.

Musiikin opiskelu tukee oppimista ja yhteisöllisyyttä monin tavoin. Yhteismusisointi on ainutlaatuista ryhmätoimintaa, joka vahvistaa vuorovaikutus- ja kommunikaatiotaitoja. Rakentava vuorovaikutus ja yhteensovittaminen avartavat opiskelijan näkemyksiä musiikista ja muista taiteista sekä kulttuurisista arvostuksista ja arvojärjestyksistä. Samalla kehittyvät muun muassa luovan ja kriittisen ajattelun taidot. Näitä taitoja opiskelija tarvitsee niin hyvän elämän rakentamisessa kuin eri alojen opinnoissa ja työtehtävissä.

Musiikkikäsitteiden merkitykset opitaan kehollisesti musiikillisessa toiminnassa auditiivisten, visuaalisten ja motoristen kokemusten kautta. Soivan äänimateriaalin lisäksi opetuksessa käytetään muun muassa puhetta, liikettä ja kuvia sekä erilaisia kirjoitettuja tekstejä, kuten nuotteja ja tabulatuureja.

Laaja-alainen osaaminen

Musiikin opiskelu on kokonaisvaltainen musiikillinen oppimisprosessi, jossa on kyse kehollisten, motoristen, kognitiivisten ja ilmaisutaitojen kehittämisestä sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Tämän lisäksi musiikilla oppiaineena on luonteva yhteys kaikkiin lukion laaja-alaisen osaamisen osa-alueisiin.

*Musiikki on olennaiselta olemukseltaan yhteistoimintaa ja yhdessä tekemistä. Oppiaineena musiikki luo pohjaa **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutustaitojen** sekä **eettisyyden** kehittymiselle. Se tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuksia ymmärtää itseään ja muita ihmisiä sekä musiikin merkityksiä elämässä. Musiikkia opiskellessaan opiskelija oppii tunnistamaan vahvuuksiaan ja myös vielä harjoiteltavia taitoja. Musiikillisen ja muun taiteellisen toiminnan kautta opiskelijat harjaantuvat ymmärtämään muiden ajatuksia ja tunteita, mikä on edellytys myötätunnon kehittymiselle ja kyyville asettua toisen asemaan.*

Monipuolinen musiikin opetus kehittää opiskelijan **luovaa ja monitieteistä osaamista**. Musiikillinen toiminta ohjaa ymmärtämään, että mielikuvitus ja kyky kuvitteluun ovat tärkeitä inhimillisiä ominaisuuksia. Ne auttavat katsomaan asioita toisin, ajattelemaan uusilla tavoilla ja ratkomaan käytännön ongelmia. Kyky kuvitteluun on tärkeää myös **ympäristöosaamisen** kannalta. Ekologinen kuvittelukyky auttaa näkemään vaihtoehtoisia valinnan mahdollisuuksia ja punnitsemaan toiminnan seurauksia kestävän elämäntavan näkökulmasta. Musiikin opetus vahvistaa esteettistä harkintakykyä ja auttaa hahmottamaan musiikin ja muiden tiedonalojen yhtymäkohtia. Olennaista taiteessa ja luovassa tuottamisessa on kuitenkin se, että ne auttavat näkemään toisissa täyden ihmisyyden taitoineen, tietoineen, kokemuksineen ja tunteineen.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen sekä **yhteiskunnallisen osaamisen** kehittäminen kytkeytyy luontevasti musiikin opetuksen tavoitteisiin. Musiikki avaa näköalan ihmisenä olemiseen ja yhteiskuntaan. Musiikki ja muut taiteet avartavat ja laajentavat ajattelua, sisäistä katsetta, mikä auttaa näkemään esimerkiksi yli erilaisten raja-aitojen ja kohtaamaan konflikteja. Musiikillinen toiminta kehittää taitoa arvioida kriittisesti asioille annettuja ja ilmaisussa tuotettuja merkityksiä. Tällöin opiskelijoiden on mahdollista tarvittaessa vastustaa ajattelua, joka nojaa epädemokraattisiin arvoihin halventaen ihmisarvoa tai esimerkiksi muita kulttuureita. Musiikki opettaa opiskelijoita toimimaan vastuullisesti ja yhdessä yhteisen päämäärän hyväksi myös niiden kanssa, joiden lähtökohdat eroavat heidän omista lähtökohdista. Musiikin ja muun taiteen keinoin elämän vaikeidenkin aihepiirien käsittely on mahdollista.

Musiikki on kulttuurinen ilmiö ja myös musiikin tekemisen tavat ovat kulttuurisia. Siksi musiikin opiskelu syventää opiskelijoiden ymmärrystä niin oman maan kuin muiden maiden kulttuureista ja kulttuuriperinnöistä. Näin musiikin opiskelu voi vahvistaa kulttuurisen moninaisuuden kunnioitusta ja ryhmien välistä dialogia.

Tavoitteet

Musiikin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät musiikilliseen monipuolisuuteen, musiikilliseen luovaan ajatteluun, musiikin merkityksiin ja musiikilliseen vuorovaikutukseen sekä musiikin oppimiseen ja demokratiaan. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Musiikillinen monipuolisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää edelleen musiikillista osaamistaan, kuten laulu-, soitto- ja kuuntelutaitoaan
- syventää musiikin eri tyyleihin, lajeihin ja historiaan liittyvää osaamistaan
- käyttää musiikkiteknologian mahdollisuuksia musiikin tekemisessä.

Musiikillinen luova ajattelu

Tavoitteena on, että opiskelija

- suhtautuu kiinnostuneesti ja uteliaasti musiikkiin sekä muuhun taiteelliseen ilmaisuun
- kokeilee rohkeasti uusia ja epätavallisiakin musiikillisia ideoita myös yhdessä muiden kanssa
- ymmärtää luovan prosessin luonnetta ja sietää keskeneräisyyttä.

Musiikin merkitys ja musiikillinen vuorovaikutus

Tavoitteena on, että opiskelija

- suhtautuu avoimesti ja arvostavasti eri kulttuureihin sekä käy dialogia musiikillisista kokemuksista
- oppii musiikin kautta suhtautumaan myötätuntoisesti monenlaisiin kokemuksiin ja elämäntilanteisiin
- osaa käyttää musiikkia hyvinvoinnin ylläpitämiseen ja edistämiseen
- huolehtii ääni- ja musisointiympäristön turvallisuudesta ja suojelee kuuloa.

Musiikin oppiminen ja demokratia

Tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa musiikillisia vahvuuksiaan sekä rohkaistuu käyttämään ja kehittämään niitä
- asettaa tavoitteita musiikilliselle toiminnalleen ja kehittää toimintatapojaan
- osaa käyttää musiikillisia ja muita taiteellisia ilmaisukeinoja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen
- ymmärtää ja tuntee vastuunsa sananvapautta, yksityisyyden suojaa ja tekijänoikeuksia koskevissa kysymyksissä.

Osaamisen arviointi

Musiikin opetuksessa arviointi tukee myönteisesti jokaisen opiskelijan musiikillisen osaamisen kehittymistä ja musiikkisuhteen syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa ja antaa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko musiikinopiskelun prosessiin, musiikille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso sekä se, että opiskelijan osaaminen voi ilmetä millä tahansa musiikin osa-alueella. Musiikissa arvioidaan opiskelijan musiikillista toimintaa koulussa ja erityisesti opintojaksojen aikana, ei hänen musikaalisuuttaan.

Opintojaksot

Intro - kaikki soimaan, 2 op (MU1)

Opintojakson moduulit

- Intro – kaikki soimaan, 2 op (MU1), Pakollinen

Tavoitteet

Intro – kaikki soimaan

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää äänenkäyttöään ja musisointitaitojaan
- uskaltaa käyttää musiikkia ilmaisunsa välineenä ja tuottaa musiikillisia ideoita
- harjaantuu hahmottamaan musiikin elementtejä kokemuksellisesti
- tutkii ja syventää omaa kuuntelusuhdettaan
- ymmärtää ja osaa soveltaa teknologian käyttömahdollisuuksia musiikissa
- ymmärtää musiikin merkityksiä ja merkityksellisyyttä elämässä ja yhteiskunnassa
- toimii edistäen turvallisen ääniympäristön syntymistä.

Keskeiset sisällöt

Intro – kaikki soimaan

- *monipuoliset äänenkäyttöä sekä laulu- ja yhteismusisointitaitoja kehittävät tehtävät ja ohjelmisto*
- *luovaan tuottamiseen ja taiteelliseen ilmaisuun rohkaisevat tehtävät*
- *musiikin merkitysten pohdintaan innostava kuuntelu- ja musisointiohjelmisto*
- *musiikkiteknologian monipuolisen hyödyntämisen mahdollisuudet*
- *mahdollisuuksien mukaan konserttikäyntejä ja tutustumista muihin taide- ja kulttuuripalveluihin*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii toimimaan monipuolisesti yhdessä toisten kanssa esimerkiksi yhteissoiton harjoittamisen kautta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Konserttikäynnit ja tutustuminen oman lähialueen kulttuuripalveluihin edistävät yhteiskunnallista ymmärtämistä ja luovat osallisuuden tunnetta omassa elinympäristössä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija luo pohjaa globaaliin musiikkikulttuurin ymmärtämiseen tutustumalla omaan musiikilliseen minäänsä ja musiikillisiin juuriinsa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Musiikin tuottaminen akustisesti tai tietotekniikan välityksellä, sekä tuotosten yhdistäminen toisiin oppiaineisiin edistää opiskelijan ongelmanratkaisutaitoja ja rohkeutta heittäytyä .

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia. Formatiiiviseen arviointiin kuuluvat opintojakson aikana suullinen ja sanallinen arviointi sekä itsearviointi ja vertaisarviointi. Formatiiivinen arviointi tukee ja ohjaa opiskelijan musiikillisen osaamisen kehittymistä. Opiskelija harjoittelee tunnistamaan oman osaamisensa ja asettaa oppimiselleen tavoitteita, jotka pohjautuvat opintojakson tavoitteisiin sekä opiskelijan omaan opintosuunnitelmaan. Opiskelija arvioi opintojakson aikana, miten hän saavuttaa tavoitteensa.

Summatiivinen arviointi koostuu musiikillisen osaamisen kehittymisestä, oppimisprosessista, työskentelyn tuloksista ja mahdollisten tietopohjaisten sisältöjen osaamisesta. Laaja-alaisen osaamisen toteutuminen on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista loppuarviointia.

Arvioinnissa yleisesti korostuu opiskelijan toiminta ja työskentely oppitunneilla. Arviointi on kannustavaa. Opintojakson arvioinnin tarkemmat linjaukset ja painotukset sovitaan yhteistyössä opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa ja niitä tarkistetaan tarpeen vaatiessa opintojakson aikana. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

- Jokainen opiskelija osallistuu laulun, soiton ja kuuntelun harjoitteluun ja etenee taidoissaan omista lähtökohdistaan opettajan ohjauksessa. Tehtävät on yksilöllistetty.

- Soitto- ja lauluohjelmisto koostuu opettajan valitsemista kappaleista ja opiskelijoiden yhdessä valitsemista kappaleista noudattaen opetussuunnitelmaa. Ohjelmistoon sisältyy myös kurssin ajankohtaan sijoittuvien juhlien musiikki.
- Jokainen pääsee kokeilemaan kurssilla musiikin improvisointia tai säveltämistä joko pienryhmissä tai itsenäisesti.
- Opintojaksolla käytetään sekvensseriohjelmaa kuten Garage Bandia, selainpohjaista Bandlabia, Audacityta tai vastaavaa sovellusta musiikin säveltämiseen ja/tai äänittämiseen.
- Opintojakson suorittamiseen voi kuulua yhdessä harjoiteltu soitto- tai laulunäyte, kirjallinen työ, esiintyminen, sävellystyö tai esitelmä.
- Opintojaksolla opiskelija tutustuu musiikkisuhteeseensa (kuuntelu, soitto, laulu, hengitys) sekä oppii tunnistamaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan musiikin avulla.
- Opiskelija tutkii ääniympäristöjä ja tutustuu muiden erilaisiin käsityksiin musiikista.

Syke - soiva ilmaisu, 2 op (MU2)

Opintojakson moduulit

- Syke – soiva ilmaisu, 2 op (MU2), Pakollinen

Tavoitteet

Syke – soiva ilmaisu

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää osaamistaan itselleen mieluississa musiikillisissa ilmaisutavoissa*
- *kehittää yhteismusisointitaitojaan ja taiteellista ilmaisuaan*
- *analysoi musiikin kulttuurisia piirteitä ja merkityksiä*
- *heittäytyy rohkeasti tuottamaan musiikillisia ideoita.*

Keskeiset sisällöt

Syke – soiva ilmaisu

- *musiikillisen osaamisen eri osa-alueita kehittävä ohjelmisto*
- *suomalaiset ja opiskelijoiden omat musiikkikulttuurit*
- *luovaa ajattelua ja taiteellista ilmaisua edistävät tehtävät myös teknologiaa hyödyntäen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija kehittää edelleen omaa identiteettiään tutustumalla omaan ääneensä ja erilaisiin soittimiin. Omien vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistamisen kautta opiskelija lisää itsetuntemustaan.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija harjoittelee yhteismusisoinnin ja musiikillisen luovan toiminnan kautta yhteistyötä toisten kanssa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija kehittää yhteiskunnallista ajattelua tutustumalla laaja-alaisesti erilaisiin musiikkikulttuureihin ja niiden taustatekijöihin Suomessa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija luo pohjaa globaaliin musiikkikulttuurin ymmärtämiseen tutustumalla oman maan musiikkikulttuuriin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija harjoittelee improvisointia ja musiikillista sovittamista. Työskentelyä tehdään sekä itse musisoiden että tietotekniikkaa hyödyntäen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia. Formatiiviseen arviointiin kuuluvat opintojakson aikana suullinen ja sanallinen arviointi, itsearviointi ja vertaisarviointi. Formatiivinen arviointi tukee ja ohjaa opiskelijan musiikillisen osaamisen kehittymistä. Opiskelija harjoittelee tunnistamaan oman osaamisensa ja asettaa oppimiselleen tavoitteita, jotka pohjautuvat opintojakson tavoitteisiin sekä opiskelijan omaan opintosuunnitelmaan. Opiskelija arvioi opintojakson aikana, miten hän saavuttaa tavoitteensa.

Summatiivinen arviointi koostuu musiikillisen osaamisen kehittymisestä, oppimisprosessista, työskentelyn tuloksista ja mahdollisten tietopohjaisten sisältöjen osaamisesta. Laaja-alaisen osaamisen toteutuminen on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista loppuarviointia.

Arvioinnissa yleisesti korostuu opiskelijan toiminta ja työskentely oppitunneilla. Arviointi on kannustavaa. Opintojakson arvioinnin tarkemmat linjaukset ja painotukset sovitaan yhteistyössä opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa ja niitä tarkistetaan tarpeen vaatiessa opintojakson aikana. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

- Opiskelija osallistuu laulun, soiton ja kuuntelun harjoitteluun ja syventää taitojaan omista lähtökohdistaan opettajan ohjauksessa.
- Soitto- ja lauluohjelmisto sisältää musiikkia mm. suomalaisista kulttuureista, sisältäen vähemmistökulttuurit, ja opiskelijoiden omista musiikkikulttuureista. Ohjelmistoon sisältyy myös kurssin ajankohtaan sijoittuvien juhlien musiikki.
- Opiskelija syventää luovan ilmaisun taitojaan
- Opintojaksolla voidaan hyödyntää tietotekniikkaa esim. äänitystyövälineenä
- Opintojakson suorittamiseen voi kuulua yhdessä harjoiteltu soitto- tai laulunäyte, kirjallinen työ, esiintyminen, sävellystyö tai esitelmä.
- Opiskelija syventää musiikkisuhdettaan kuuntelun, soittamisen, laulamisen ja musiikin luovan tuottamisen kautta. Opiskelija harjoittelee tarkkailemaan luonnon ääniympäristöä ja tutustuu luonnon vaikutukseen musiikintekijöiden työskentelyssä eri aikoina.

Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU3)

Opintojakson moduulit

- Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU3), Valinnainen

Tavoitteet

Genre - globaali uteliaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää musiikin kulttuurisidonnaisuutta ja kulttuurien välisiä kytköksiä*

- suhtautuu uteliaasti ja perehtyy kokemuksellisesti itselleen uusiin musiikin lajeihin ja musiikkikulttuureihin
- hahmottaa itsensä osana globaalia musiikillista maailmaa
- tunnistaa omat lähtökohtansa sekä kulttuurien välisen vastavuoroisuuden haasteet ja mahdollisuudet.

Keskeiset sisällöt

Genre - globaali uteliaisuus

- erilaiset musiikkinlajit, musiikkityylit ja -kulttuurit sekä niihin kytkeytyvät merkitykset ja arvostukset
- musiikkikulttuurit kulttuurin osana
- monipuolinen työskentely erilaisten musiikkien kanssa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija tutustuu musiikin kautta siihen, mitä tarkoittaa hyvä elämä eri puolilla maailmaa ja pohtii arvomaailmaa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija harjoittelee yhteismusisoinnin ja musiikillisen luovan toiminnan kautta yhteistyötä toisten kanssa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija kehittää yhteiskunnallista ajattelua tutustumalla valittuihin maailmanmusiikkikulttuureihin ja niiden taustatekijöihin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija harjoittelee musiikillista sovittamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustumalla erilaisiin musiikkikulttuureihin ja niiden taustatekijöihin opiskelija kehittää kulttuurista ymmärrystä, laajentaa ajatteluaan ja harjoittelee näkemään kulttuuristen raja-aitojen yli.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia. Formatiiiviseen arviointiin kuuluvat opintojakson aikana suullinen ja sanallinen arviointi, itsearviointi ja vertaisarviointi. Formatiiivinen arviointi tukee ja ohjaa opiskelijan musiikillisen osaamisen kehittymistä. Opiskelija harjoittelee tunnistamaan oman osaamisensa ja asettaa oppimiselleen tavoitteita, jotka pohjautuvat opintojakson tavoitteisiin sekä opiskelijan omaan opintosuunnitelmaan. Opiskelija arvioi opintojakson aikana, miten hän saavuttaa tavoitteensa.

Summatiivinen arviointi koostuu musiikillisen osaamisen kehittymisestä, oppimisprosessista, työskentelyn tuloksista ja mahdollisten tietopohjaisten sisältöjen osaamisesta. Laaja-alaisen osaamisen toteutuminen on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista loppuarviointia.

Arvioinnissa yleisesti korostuu opiskelijan toiminta ja työskentely oppitunneilla. Arviointi on kannustavaa. Opintojakson arvioinnin tarkemmat linjaukset ja painotukset sovitaan yhteistyössä opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa ja niitä tarkistetaan tarpeen vaatiessa opintojakson aikana. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

- Opiskelija osallistuu laulun, soiton ja kuuntelun harjoitteluun. Musiikillisen toiminnan kautta opiskelija avartaa maailmankuvaansa ja löytää uusia näkökulmia ajatteluunsa.
- Soitto- ja lauluohjelmisto sisältää monikulttuurista musiikkia ja musiikin lajeja, jotka ovat opiskelijalle entuudestaan tuntemattomia.
- Opiskelija syventää musisointitaitojaan ja voi halutessaan erikoistua jonkin tietyn soittimen tai laulun harjoitteluun.
- Opiskelija harjoittelee musiikkikappaleiden sovittamista erilaisille kokoonpanoille.
- Opiskelija ottaa selvää ennestään tuntemattomista musiikkikulttuureista ja niiden taustatekijöistä myös kirjallisia lähteitä tutkien.
- Opintojaksolla voidaan hyödyntää tietotekniikkaa esim. äänitystyövälineenä, soittimena tai sävellystyökaluna.
- Opintojakson arvioitavat suoritukset sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa kurssin alkaessa. Suorittamiseen voi kuulua vaihtelevasti esim. musisoimista, säveltämistä, kirjallinen työ, esiintyminen tai esitelmä.

Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU4)

Opintojakson moduulit

- Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU4), Valinnainen

Tavoitteet

Demo - luovasti yhdessä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää luovaa osaamistaan musiikillisessa tai taiteidenvälisessä prosessissa*
- *ottaa vastuuta ryhmän musiikillisesta toiminnasta*
- *syventää ymmärrystään musiikillisen vaikuttamisen ja vuorovaikutuksen tavoista*
- *hahmottaa musiikin suhdetta muihin taiteenlajeihin ja mediaan.*

Keskeiset sisällöt

Demo - luovasti yhdessä

- *moduulin tavoitteiden toteuttamistavan ja ohjelmiston opiskelijalähtöinen suunnittelu*
- *musiikillinen tai taiteidenvälinen ryhmän resurssien mukaan*
- *musiikin vaikuttavuus esimerkiksi vuorovaikutuksessa, lyriikassa ja muissa taiteissa, mediassa tai yhteiskunnassa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija tutustuu siihen, miten eri taiteiden keinoin voidaan vaikuttaa hyvinvointiin, tunteisiin ja ajatteluun.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija pohtii omia vaikutusmahdollisuuksiaan musiikin kautta ympäröivässä maailmassa ja eri medioiden kautta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija harjoittelee kriittistä ajattelua ja tutustuu esimerkiksi kantaaottavaan musiikkiin eri aikoina. Hän avartaa ajatteluaan kuuntelemalla, keskustelemalla, osallistumalla ja tuottamalla myös itse musiikillista materiaalia eri medioiden ja yhteiskunnallisten aiheiden innoittamana.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija harjoittelee musiikin yhdistämistä muihin taiteisiin ja viestintään, esimerkiksi elokuvaan, mainoksiin tai kuunnelmiin ja luo itse musiikkia akustisesti tai tietotekniikan välityksellä valittua teemaa tutkien.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia. Formatiiviseen arviointiin kuuluvat opintojakson aikana suullinen ja sanallinen arviointi, itsearviointi ja vertaisarviointi. Formatiivinen arviointi tukee ja ohjaa opiskelijan musiikillisen osaamisen kehittymistä. Opiskelija harjoittelee tunnistamaan oman osaamisensa ja asettaa oppimiselleen tavoitteita, jotka pohjautuvat opintojakson tavoitteisiin sekä opiskelijan omaan opintosuunnitelmaan. Opiskelija arvioi opintojakson aikana, miten hän saavuttaa tavoitteensa.

Summatiivinen arviointi koostuu musiikillisen osaamisen kehittymisestä, oppimisprosessista, työskentelyn tuloksista ja mahdollisten tietopohjaisten sisältöjen osaamisesta. Laaja-alaisen osaamisen toteutuminen on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista loppuarviointia.

Arvioinnissa yleisesti korostuu opiskelijan toiminta ja työskentely oppitunneilla. Arviointi on kannustavaa. Opintojakson arvioinnin tarkemmat linjaukset ja painotukset sovitaan yhteistyössä opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa ja niitä tarkistetaan tarpeen vaatiessa opintojakson aikana. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

- Opiskelija osallistuu laulun, soiton ja kuuntelun harjoitteluun. Musiikillisen toiminnan kautta opiskelija avartaa maailmankuvaansa ja löytää uusia näkökulmia ajatteluunsa.
- Soitto- ja lauluohjelmisto sisältää esimerkkejä eri taiteiden ja median yhteistyöstä. Esim. elokuva, teatteri, baletti, ooppera, mainonta ja markkinointi.
- Opintojaksolla tutustutaan musiikkiesimerkkien kautta keinoihin ottaa kantaa ja vaikuttaa yhteiskunnassa.
- Opiskelija soveltaa luovasti oppimiaan musisointitaitoja opintojakson tehtävissä.
- Opintojakso sisältää mahdollisuuksien mukaan vierailun esim. mediataloon, radiostudioon, teatteriin, konserttitaloon tai äänitysstudioon.
- Opintojaksolla hyödynnetään tietotekniikkaa esim. mainoksen, kuunnelman tai podcastin luomisessa.
- Opintojakson arvioitavat suoritukset sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa kurssin alkaessa. Suorittamiseen voi kuulua vaihtelevasti esim. musisoimista, säveltämistä tai musiikin yhdistämistä eri medioihin.

Säveltaide - läpi vuosisatojen, 2 op (MU5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija hahmottaa musiikin suhdetta ja maailmankuvaa muihin taiteisiin ja tieteisiin.
- Opiskelija kehittää luovaa osaamistaan kuuntelemalla, musisoimalla.
- Opiskelija syventää ymmärrystään musiikin muutoksista tiedollisesti sekä kehollisesti läpi vuosisatojen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- monipuolinen musiikin kuuntelu eri menetelmiä käyttäen (analyysi, teosten ja säveltäjien tunnistaminen, liike, maalaus, rentoutuminen, mielikuvatyöskentely)
- tutustuminen eri aikakausien musiikkiin laulaen ja soittaen
- oma tuottaminen, mahdollisuuksien mukaan tyylin mukainen improvisointi tai säveltäminen
- konserttikäynnit
- tutustuminen säveltäjien elämänkertoihin ja sävellysmuotoihin
- ryhmätyöt, keskustelu musiikin vaikuttavuus suhteessa muihin taiteisiin ja tieteisiin läpi vuosisatojen sekä nyky-yhteiskunnassa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija tutustuu siihen, miten musiikki on vaikuttanut hyvinvointiin, tunteisiin ja ajatteluun läpi vuosisatojen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija pohtii omia vaikutusmahdollisuuksiaan musiikin kautta ympäröivässä maailmassa ja eri medioiden kautta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija harjoittelee kriittistä ajattelua ja tutustuu esimerkiksi kantaaottavaan musiikkiin eri aikoina. Hän avartaa ajatteluaan kuuntelemalla, keskustelemalla, osallistumalla ja tuottamalla myös itse musiikillista materiaalia eri medioiden ja yhteiskunnallisten aiheiden innoittamana.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija harjoittelee musiikin yhdistämistä muihin taiteisiin ja viestintään, esimerkiksi elokuvaan, mainoksiin tai kuunnelmiin ja luo itse musiikkia akustisesti tai tietotekniikan välityksellä valittua teemaa tutkien.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia. Formatiiiviseen arviointiin kuuluvat opintojakson aikana suullinen ja sanallinen arviointi, itsearviointi ja vertaisarviointi. Formatiiivinen arviointi tukee ja ohjaa opiskelijan musiikillisen

osaamisen kehittymistä. Opiskelija harjoittelee tunnistamaan oman osaamisensa ja asettaa oppimiselleen tavoitteita, jotka pohjautuvat opintojakson tavoitteisiin sekä opiskelijan omaan opintosuunnitelmaan. Opiskelija arvioi opintojakson aikana, miten hän saavuttaa tavoitteensa.

Summatiivinen arviointi koostuu musiikillisen osaamisen kehittymisestä, oppimisprosessista, työskentelyn tuloksista ja mahdollisten tietopohjaisten sisältöjen osaamisesta. Laaja-alaisen osaamisen toteutuminen on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista loppuarviointia.

Arvioinnissa yleisesti korostuu opiskelijan toiminta ja työskentely oppitunneilla. Arviointi on kannustavaa. Opintojakson arvioinnin tarkemmat linjaukset ja painotukset sovitaan yhteistyössä opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa ja niitä tarkistetaan tarpeen vaatiessa opintojakson aikana. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

- Opiskelija osallistuu kuuntelun, laulun ja soiton harjoitteluun. Musiikillisen toiminnan kautta opiskelija avartaa maailmankuvaansa ja löytää uusia näkökulmia ajatteluunsa.
- Soitto- ja lauluohjelmisto sisältää esimerkkejä eri vuosisatojen musiikista
- Opintojaksolla tutustutaan musiikkiesimerkkien kautta eri vuosisatojen tyylipiirteisiin ja sävellysmuotojen syntyyn, kehitykseen ja niiden vaikutukseen nykypäivässä
- Opintojakso sisältää mahdollisuuksien mukaan vierailun konserttiin tai useampaan
- Opintojaksolla hyödynnetään tietotekniikkaa
- Opintojakson arvioitavat suoritukset sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa kurssin alkaessa. Suorittamiseen voi kuulua vaihtelevasti esim. musisoimista, erilaisia kuuntelutehtäviä sekä oma kirjallinen työ

Minä kulttuurin tekijänä, 15 op (OPJ2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Rakkaus, 8 op (OPJ9)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

11.15. Opinto-ohjaus (OP)

Oppiaineen tehtävä

Opinto-ohjauksen tehtävänä on tarjota opiskelijalle mahdollisuus hankkia sellaisia tietoja ja taitoja, joita hän tarvitsee elämässä, opiskelussa ja työelämässä. Opinto-ohjauksella tarkoitetaan toimia, joiden avulla opiskelija vahvistaa toimijuuttaan, toimintakykyään, oppimaan oppimistaan sekä urasuunnittelutaitojaan. Toimijuudella tarkoitetaan tässä yhteydessä opiskelijan kykyä rakentaa tulevaisuuttaan sekä taitoa tehdä opintoihin ja työuraan liittyviä päätöksiä. Opinto-ohjauksen avulla vahvistuu opiskelijan usko omiin mahdollisuuksiin saavuttaa asettamansa tavoitteet ja opiskelija luottaa selviytyvänsä muutostilanteista.

Opinto-ohjaus yhdistää lukiota yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Sukupuolitietoisella ohjauksella pyritään purkamaan segregoituneita koulutus- ja työmarkkinoita. Opinto-ohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Laaja-alainen osaaminen

Opinto-ohjauksessa opiskelija oppii tietoja ja taitoa toimia vastuullisena kansalaisena ja osallistua aktiivisesti yhteiskunnan toimintaan. Hän omaksuu elinikäisen oppimisen taitoja, urasuunnittelutaitoja ja työelämävalmiuksia. Opiskelija pohtii toimintaansa ja työskentelee rakentavasti muiden kanssa. Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää **yhteiskunnallista ja vuorovaikutusosaamistaan**.

Opiskelija osaa opinto-ohjauksen tuella etsiä aktiivisesti tietoa, tarkastella sitä kriittisesti ja soveltaa sitä. Hän oppii kehittämään **hyvinvointiosaamistaan**. Opiskelija harjaantuu tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja oppii kohtaamaan epävarmuutta sekä hakemaan tarvittaessa ohjausta ja neuvontaa.

Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää **monitieteisen ja luovan osaamisen** tavoitteiden mukaista sinnikkyyttä, ongelmanratkaisukykyä ja uteliaisuutta uusia oppimismahdollisuuksia kohtaan. Hän kehittää **eettisen ja ympäristöosaamisen** sekä **globaali- ja kulttuuriosaamisen** tavoitteissa linjattua halua kehittyä mainittujen osaamisalueiden ja elämän eri osa-alueilla.

Tavoitteet

Opinto-ohjaus tukee opiskelijan uskoa tulevaisuuteen ja antaa hänelle rohkeutta vaikuttaa siihen.

Opinto-ohjauksen tavoitteena on, että

opiskelija

- löytää omat elinikäistä oppimista tukevat tapansa oppia
- saa tukea elämänsuunnitteluun ja -hallintaan sekä koulutukseen ja uravalintoihin liittyviin päätöksiin
- suunnittelee ja hallitsee ajankäyttöään
- osaa arvioida toimijuuttaan ja voimavarojaan, ohjaus- ja tuentarvettaan sekä ryhmätyö- ja vuorovaikutustaitojaan
- tunnistaa arvojen, uskomusten ja itselleen merkittävien ihmisten vaikutusta valintoihin ja päätöksiin
- oppii itsearviointitaitoja sekä osaa kartoittaa ja sanoittaa osaamistaan ja vahvuuksiaan
- tuntee keskeiset jatkokoulutuksiin, työelämään ja urasuunnitteluun liittyvät tietolähteet, ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät sekä osaa käyttää niissä olevaa informaatiota urasuunnittelussa ja jatko-opintoihin hakeutumisessa
- oppii arvioimaan omien opiskelu- ja urasuunnittelutaitojensa kehittymistä
- harjaantuu arvioimaan tiedonhankintataitojaan ja tieto- ja viestintätekniikan taitojaan koulutus- ja työelämätiedon hankkimisessa
- kiinnittää huomiota taitoonsa tunnistaa eri tietolähteiden luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta omassa urasuunnittelussaan
- toimii ja arvioi toimintaansa digitaalisissa tai muissa ympäristöissä, joissa käydään urasuunnitteluun liittyvää keskustelua.

Osaamisen arviointi

Opinto-ohjauksesta ei anneta arvosanaa kuten muista oppiaineista, vaan opintojaksoista annetaan suoritusmerkinnät. Opinto-ohjauksessa arviointi perustuu opiskelijan itsearviointiin sekä vuorovaikutteeseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen eri ohjaustoimien yhteydessä. Jokainen opiskelija asettaa itselleen omat tavoitteensa, joiden toteutumista ohjauksessa seurataan.

Opintojaksot

Minä opiskelijana, 2 op (OP1)

Opintojakson moduulit

- Minä opiskelijana, 2 op (OP1), Pakollinen

Tavoitteet

Minä opiskelijana

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa ja osaa sanoittaa vahvuuksiaan, osaamistaan ja kiinnostuksen kohteitaan
- tuntee lukio-opintojen käytänteet ja opintojen rakenteen
- asettaa valintojaan tärkeysjärjestykseen suhteessa omiin suunnitelmiinsa
- osaa lukiossa tarvittavat opiskelutaidot ja -menetelmät sekä työtavat
- tunnistaa henkilökohtaisen opintosuunnitelman merkityksen urasuunnittelun kannalta
- osaa suunnitella opintojaan suhteessa ylioppilastutkinnon suorittamiseen liittyviin vaatimuksiin
- ymmärtää, miten tehdyt valinnat vaikuttavat mahdollisuuksiin hakeutua jatko-opintoihin
- osaa suunnitella ajankäyttönsä siten, että selviytyy opiskelun ja muun elämän vaatimuksista
- tunnistaa tapoja edistää hyvinvointiaan ja toimintakykyään.

Keskeiset sisällöt

Minä opiskelijana

- henkilökohtainen opintosuunnitelma: opiskelu-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelma
- itsetuntemus ja omat vahvuudet sekä oman osaamisen monipuolinen tunnistaminen, kehittäminen ja dokumentointi
- toimijuus, arjen- ja elämäntaitotaidot, minäpystyvyys sekä toimintakyky
- hyvinvointi, opiskelukyky, tasapainoinen elämä
- opiskelu- ja tiedonhankintataidot, oppimaan oppiminen
- jatko-opintoihin ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyvät tietolähteet, digitaaliset ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät
- työelämään sekä toisen ja korkea-asteen koulutuspaikkoihin tutustuminen
- lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija harjaantuu tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan. Opiskelija ymmärtää terveyden ja terveellisten elämäntapojen merkityksen sekä vaalii fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyään ja hyvinvointiaan. Opiskelija toimii aktiivisesti oman ja toisen hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija osaa suunnitella opintojaan ja ajankäyttöään sekä tehdä jatko-opintoihin ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyviä valintoja.

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2)

Opintojakson moduulit

- Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2), Pakollinen

Tavoitteet

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa suunnitella tulevaisuuttaan sekä tuntee koulutusvaihtoehtoja ja työelämän mahdollisuuksia muuttuvassa maailmassa
- syventää osaamistaan itsetuntemuksen sekä elämänsuunnittelu- ja elämänhallintataitojen osalta
- tunnistaa ja osaa sanoittaa sekä dokumentoida osaamistaan
- tuntee keskeiset työelämätaidot ja osaa arvioida osaamistaan suhteessa niihin
- tuntee työelämän ja työllistymisen eri muotoja sekä ymmärtää yhteiskunnan ja talouden muutosten merkityksen työllisyyden näkökulmasta
- tuntee yrittäjyyden eri muotoja ja osaa arvioida omaa suhdettaan yrittäjyyteen
- tuntee kansainvälisiä koulutus- ja työllistymisvaihtoehtoja
- osaa toimia monikulttuurisissa toimintaympäristöissä
- tuntee itsensä kannalta olennaiset jatkokoulutusvaihtoehdot ja niiden pääsyaatimukset sekä valintaprosessit
- osaa hakea töitä ja tunnistaa erilaisia työllistymismahdollisuuksia.

Keskeiset sisällöt

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus

- henkilökohtaisen opinto-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman päivittäminen
- jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelu, jatko-opintoihin hakeutuminen Suomessa ja ulkomailla
- työelämä tietous ja -taidot, yrittäjyys muuttuvassa ja monimuotoisessa maailmassa
- työelämää ja jatko-opintoihin tutustuminen ja kokemusten hankkiminen
- oman talouden hallinta, opintotuki ja asuminen
- oman hyvinvoinnin edistäminen
- tulevaisuuden ennakkointiosaaminen sekä kyky tunnistaa oppimistarpeensa suhteessa tulevaisuuden osaamistarpeisiin
- lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija osaa suunnitella tulevaisuuttaan niin jatko-opintoihin kuin työelämäänsä liittyen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija osaa arvioida erilaisen tiedon tarpeellisuutta ja merkittävyyttä elämänhallinnan, opiskelun ja työ- ja jatko-opintosuunnitelmiansa sekä eri yhteisöjen kannalta.

Tutorointi, 1 op (OP3)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- toimii vertaisohjaajana uusille opiskelijoille
- • osallistuu uusien opiskelijoiden ryhmäyttämiseen
- • syventää omaa käsitystään lukio-opinnoista ja niiden tavoitteista
- • kehittää omia ryhmänohjaustaitojaan
- • osallistuu koulun esittely- ja markkinointitehtäviin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kouluttautuminen vertaisohjaajaksi
- käytännön tehtävät tutorina
- uudet lukio-opiskelijat saavat vertaistukea opintojensa alussa
- koulun yhteisöllisyyden edistäminen ja tutoritoiminnan kehittäminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu - hylätty).

Kaupallisen alan tai palvelualan työelämään tutustuminen, 2 op (OP4)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu johonkin kaupallisen tai palvelualan työpaikkaan tet-jaksolla ja jakaa kokemuksiaan (ajatuksiaan työstä, erilaisista ammateista, työpaikan työtehtävistä ja ihmissuhteista) toisten opiskelijoiden kanssa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kaupallisen tai palvelualan työelämäntutustumispaikan hankkiminen 3-5 päivän mittaiselle tet-jaksolle
- tet-jakson suorittaminen työnantajan ohjeiden mukaisesti
- päivittäisen työpäiväkirjan laatiminen työelämään tutustumisesta

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu - hylätty).

Sosiaalialan tai teollisuusalan työelämään tutustuminen, 2 op (OP5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu johonkin sosiaalialan tai teollisuusalan työpaikkaan tet-jaksolla ja kertoo siitä muille opiskelijoille.
- Sosiaalialalla harjoitellaan herkkätuntoisuutta toisia kohtaan, vastuullisuutta ja mielenmalttia käytännössä. Harjoitellaan toimeen tulemistä uusissa ja oudoissa tilanteissa.
- Teollisuusalan harjoittelu antaa opiskelijoille näkemystä työhön, jota tekee suuri joukko ihmisiä sellaisessa mittakaavassa, jota yksittäiset ihmiset eivät koskaan voisi saavuttaa. Toisaalta opiskelijat oppivat myös, miten koordinaation, yhteistyön kautta yksilöt antavat panoksensa laajamittaisiin saavutuksiin, joita syntyy yksilön itsensä tiedostamiseen liittyen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- sosiaalialan tai teollisuusalan työelämäntutustumispaikan hankkiminen 3-5 päivän mittaiselle tet-jaksolle
- tet-jakson suorittaminen työnantajan ohjeiden mukaisesti
- oppimispäiväkirjan laatiminen työelämään tutustumisesta

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu - hylätty).

Opin, osaan ja voin hyvin, 14 op (OPJ1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

11.16. Psykologia (PS)

Oppiaineen tehtävä

Psykologian tehtävä on antaa opiskelijalle valmiuksia havainnoida, ymmärtää ja arvioida ihmisen psyykkistä toimintaa ja siihen vaikuttavia sosiaalisia, kulttuurisia ja biologisia tekijöitä. Opetuksessa perehdytään psykologian tieteenalan kieleen, käsitteisiin ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen sisällöt perustuvat tutkimustietoon, joka tuodaan lähelle opiskelijaa kytkemällä se ihmisen toiminnan ja arjen ilmiöiden ymmärtämiseen. Psykologian moninäkökulmaisuus sekä empiirinen ja reflektiivinen ote kehittävät laajasti opiskelijan ajattelun taitoja. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden välistä vuorovaikutusta ja vastavuoroista riippuvuutta sekä vahvistamaan taitoa arvioida ja soveltaa oppimaansa.

Psykologian opetuksessa käytetään monipuolisia ja opiskelijaa aktivoivia menetelmiä sekä hyödynnetään digitaalisuuden ja erilaisten oppimisympäristöjen mahdollisuuksia. Psykologiassa on luontevaa tehdä yhteistyötä eri oppiaineiden kanssa. Psykologian oppiaineeseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti biologiassa, terveystiedossa, opinto-ohjauksessa, filosofiassa, uskonnossa ja elämäntutkimustiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä psykologian oppiaineen tavoitteiden kanssa.

Hyvinvointiosaamisen näkökulmasta psykologian tiedot ja taidot tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä, muiden ihmisten ymmärtämistä sekä psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Psykologian opetus tukee opiskelijan identiteetin rakentamista ja antaa valmiuksia tarkastella omaa psyykkistä hyvinvointia sekä tehdä sitä tukevia ratkaisuja. Psykologian tietojen pohjalta opiskelija saa välineitä ymmärtää sosiaalisten suhteiden, tunteiden säätelytaitojen ja resilienssin merkitystä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ylläpitämisessä ja palauttamisessa.

Psykologian opetuksessa käytetään dialogisia ja reflektiivisiä menetelmiä, jotka vahvistavat opiskelijan **vuorovaikutusosaamista**. Psykologian opiskelu kehittää taitoja tunnistaa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tärkeitä tunteita niin itsessä kuin muissa. Psykologian opetus kehittää valmiuksia rakentamaan viestintään sekä ymmärrystä empatian merkityksestä sosiaalisissa suhteissa.

Psykologian opiskelu tukee laajasti opiskelijan **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Perehtyminen oppimisen psykologiaan antaa opiskelijalle valmiuksia tiedostaa, arvioida ja kehittää omia oppimisen taitojaan. Psykologiassa ihmisen toimintaa tarkastellaan monipuolisesti luonnontieteellisestä, yhteiskuntatieteellisestä ja käyttäytymistieteellisestä näkökulmasta. Ihmisen tiedonkäsittelyn rajoitusten ja mahdollisuuksien käsittely tukee kriittisen ajattelun kehittymistä ja monilukutaitoa. Oppiaineen soveltava luonne luo perustaa luovalle tiedonkäsittelylle.

Psykologian opiskelu kehittää opiskelijan itsetuntemusta, mikä tukee urasuunnittelua, työelämävalmiuksia ja muuta **yhteiskunnallista osaamista**. Psykologian opiskelu antaa valmiuksia ymmärtää esimerkiksi pystyvyysuskomusten, itsensä kehittämisen ja tavoitteiden asettamisen merkitystä yritteliään asenteen taustalla.

Psykologian opiskelu antaa välineitä ymmärtää ihmisten arvojen, asenteiden ja käyttäytymisen eroja **eettisissä** kysymyksissä. Psykologian sisällöt lisäävät ymmärrystä maailmankuvan merkityksestä ihmisen ajattelulle ja toiminnalle tukien **ympäristöosaamisen** kehittymistä.

Psykologia antaa tutkimustietoon perustuvia näkökulmia siihen, mikä ihmisyydessä on universaalia ja mikä kulttuurisidonnaista. Psykologian opiskelu kehittää valmiuksia ymmärtää yksilöiden välisiä eroja ja kulttuurien moninaisuutta ja kehittää siten **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Tavoitteet

.

Psykologian opetuksen yleisenä tavoitteena on, että

opiskelija

- hahmottaa tutkimustiedon pohjalta ihmisen toiminnan kokonaisuutena, joka perustuu psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden vuorovaikutukseen
- hallitsee psykologian keskeisiä käsitteitä ja kysymyksenasetteluja sekä osaa perustella väitteitä psykologian tietojen ja näkökulmien pohjalta
- osaa hankkia psykologista tietoa eri tietolähteistä ja kykenee arvioimaan tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä

- pystyy arvioimaan psykologisen tutkimuksen mahdollisuuksia, rajoituksia ja eettisiä näkökulmia sekä hallitsee tutkimustiedon soveltamisen ja kriittisen ajattelun taitoja
- ymmärtää psykologista tietoa siten, että pystyy soveltamaan tietojään oman hyvinvointinsa edistämiseen, ihmissuhteidensa ja vuorovaikutustaitojensa vahvistamiseen sekä omien opiskelu- ja ajattelutaitojensa kehittämiseen
- osaa hyödyntää ja soveltaa psykologian tietoja laaja-alaisen ilmiöiden jäsentämiseen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen.

Osaamisen arviointi

Psykologian oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan oppimista sekä antaa palautetta oppimisprosessista ja osaamisesta. Arvioinnin avulla opiskelijaa kannustetaan ajattelun taitojen monipuoliseen kehittämiseen. Arviointiin kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja psykologian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön, ja siinä kiinnitetään huomiota sekä opiskelijan tiedolliseen että tiedonkäsittelyn osaamiseen. Tiedollisessa osaamisessa kiinnitetään huomiota psykologisen tiedon ja käsitteistön hallintaan. Tiedonkäsittelyn osaamisen arvioinnissa painottuu taito analysoida, soveltaa ja arvioida psykologista tietoa ja tutkimuksia. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota myös tiedon hankinnan ja esittämisen taitoihin.

Opintojaksot

Opin, osaan ja voin hyvin, 14 op (OPJ1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Rakkaus, 8 op (OPJ9)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1)

Opintojakson moduulit

- Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1), Pakollinen

Tavoitteet

Toimiva ja oppiva ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, millainen tiede psykologia on ja että psykologinen tieto perustuu tutkimuksiin
- osaa kuvailla tieteellisen ajattelun peruspiirteitä psykologian näkökulmasta
- osaa selittää tietoisien ja ei-tietoisien toiminnan luonnetta ja eroja
- osaa eritellä ihmisen toimintaan liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä
- tutustuu johonkin hyvinvoinnin ilmiöön psyykkisestä, biologisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta
- osaa eritellä oppimiseen liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä sekä arvioida ja kehittää tämän tiedon pohjalta omaa oppimistaan ja opiskeluaan.

Keskeiset sisällöt

Toimiva ja oppiva ihminen

Ihmisen toiminnan tarkastelu psykologian näkökulmista

- *psykykinen näkökulma: perustietoa tiedonkäsittelystä, motiiveista ja tunteista*
- *biologinen näkökulma: perustietoa hermoston toiminnasta ja evoluutiopsykologian lähestymistavasta*
- *sosiaalinen näkökulma: perustietoa sosialisatiosta ja tilannetekijöistä*
- *kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä kulttuurien eroista ja yhtäläisyyksistä*
- *tietoinen ja ei-tietoinen toiminta*

Oppiminen ja opiskelu psykologian näkökulmista

- *psykykinen näkökulma: ehdollistuminen, perustietoa työmuistin ja säilömuistin toiminnasta, sisäiset mallit, oppimisstrategiat, metakognitio, tavoiteorientaatiot ja pystyvyysuskomukset*
- *biologinen näkökulma: aivojen plastisuus ja unen vaikutus oppimiseen*
- *sosiaalinen ja kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä oppimisen sosiaalisuudesta ja erilaisista oppimiskulttuureista*

Psykologinen tutkimus

- *tieteellinen tieto ja arkitieto*
- *tieteellisen tutkimuksen prosessi*
- *otoksen ja perusjoukon merkitys tutkimuksen arvioinnissa*
- *psykologisen tutkimuksen eettiset periaatteet*
- *esimerkkejä laadullisista ja määrällisistä psykologian tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija tutustuu johonkin hyvinvoinnin ilmiöön psyykkisestä, biologisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta. Hyvinvointiosaamista voi vahvistaa esimerkiksi tarkastelemalla sitä, miten uni vaikuttaa oppimiseen. Oppimisen yhteydessä hyvinvointia voi käsitellä esimerkiksi tavoiteorientaatioiden ja pystyvyysuskomusten avulla.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija osaa kuvailla tieteellisen ajattelun peruspiirteitä psykologian näkökulmasta. Opintojaksolla harjoitellaan seuraamaan eri medioita ja arvioimaan niiden tuottamaa tietoa ja informaatiota. Monilukutaitoa kehitetään käyttämällä opiskelussa erilaisia tekstejä ja tutustutaan tieteellisen tiedon periaatteisiin psykologian tutkimusperustainen moninäkökulmaisuus huomioon ottaen. Monitieteistä osaamista tukee tämän osalta esimerkiksi tieteellisen tiedon ja arkitiedon tarkastelu.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan oppimisen taitoja, tiedonhankintataitoja, kykyä soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä monipuolisesti tietoa, käsitteiden hallintaa, tiedon ja tietolähteiden kriittistä tarkastelua sekä omaa ajattelua.

Monipuolisia osaamisen näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja monimediaiset tuotokset, tuntityöskentely, tutkimustehtävät sekä kokeet. Opintojakson alussa sovitaan ryhmän ja opettajan kesken, millaisia osaamisen näyttöjä on mahdollista antaa.

Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2)

Opintojakson moduulit

- Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2), Valinnainen

Tavoitteet

Kehittyvä ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa eritellä ihmisen yksilölliseen kehitykseen vaikuttavia tekijöitä ja niiden keskinäistä vuorovaikutusta
- osaa selittää, miten hermoston kypsyminen ja muovautuminen heijastuvat psyykkiseen kehitykseen sikiökaudelta läpi elämänkulun
- osaa kuvailla lapsuus- ja nuoruusiän sosioemotionaalista ja kognitiivista kehitystä sekä soveltaa niihin liittyvää teoria- ja tutkimustietoa
- osaa antaa esimerkkejä sosialisoinnin ja kulttuurin vaikutuksesta ihmisen kehitykseen
- ymmärtää kokonaisvaltaisesti kehityksen yksilöllisyyttä ja jatkuvuutta
- perehtyy nuoruusiän psykologiaan ja pohtii aikuisuuteen siirtymiseen liittyviä tekijöitä
- osaa soveltaa kehityspsykologista tietoa itsensä ja muiden ihmisten ymmärtämiseen ja vuorovaikutustaitojensa kehittämiseen
- osaa kuvailla, miten ihmisen kehitystä tutkitaan.

Keskeiset sisällöt

Kehittyvä ihminen

Hermoston kehitys psyykkisten toimintojen näkökulmasta elämänkulun aikana

- perimän merkitys
- kypsyminen ja oppiminen
- herkkyykskaudet
- plastisuuden merkitys kehityksessä

Tunne-elämän ja vuorovaikutuksen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- varhainen vuorovaikutus ja kiintymyssuhteet
- temperamentti
- minuus ja minäkäsitys
- tunteet, tunnetaidot ja tunteiden säätely
- vertaissuhteet ja sosiaaliset taidot

Kognitiivinen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- kieli ja ajattelu
- toiminnanohjaus

Identiteetin muuttuvuus elämänkulun aikana

- henkilökohtainen identiteetti
- sosiaalinen identiteetti
- kulttuuri-identiteetti ja etninen identiteetti
- sukupuoli- ja seksuaali-identiteetti, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus

Kehityksen yksilöllisyys ja jatkuvuus

- erilaisia kehityspolkuja varhaislapsuudesta aikuisuuteen
- vanhemmuuden ja kasvuympäristön merkitys

Psykologinen tutkimus

- kaksos- ja adoptiotutkimus
- pitkittäis- ja poikittaistutkimus
- esimerkkejä havainnointia hyödyntävistä tutkimuksista

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan oppimisen taitoja, tiedonhankintataitoja, kykyä soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä monipuolisesti tietoa, käsitteiden hallintaa, tiedon ja tietolähteiden kriittistä tarkastelua sekä omaa ajattelua.

Monipuolisia osaamisen näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja monimediaiset tuotokset, tuntityöskentely, tutkimustehtävät sekä kokeet. Opintojakson alussa sovitaan ryhmän ja opettajan kesken, millaisia osaamisen näyttöjä on mahdollista antaa.

Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3)

Opintojakson moduulit

- Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3), Valinnainen

Tavoitteet

Tietoa käsittelevä ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa kognitiivista toimintaa ohjaavia yleisiä periaatteita ja osaa soveltaa niitä kognitiivisten ilmiöiden tarkastelemiseen
- osaa selittää, miten havaitseminen, tarkkaavaisuus ja muisti ovat yhteydessä ihmisen muuhun tiedonkäsittelyyn
- ymmärtää kielen merkitystä ihmisen toiminnalle
- ymmärtää päätöksenteon kognitiivista perustaa
- tunnistaa joitakin yleisimpiä kognitiivisen toiminnan häiriöitä
- ymmärtää plastisuuden merkityksen ja hermoverkkojen toiminnan pääperiaatteet psyykkisen toiminnan perustana
- osaa kuvailla havaitsemiseen, tarkkaavaisuuteen, muistiin ja kielellisiin toimintoihin liittyvää aivotointia
- osaa suunnitella ja esitellä yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen ja arvioida menetelmään liittyviä vahvuuksia ja heikkouksia.

Keskeiset sisällöt

Tietoa käsittelevä ihminen

Tiedonkäsittelyn yleisiä periaatteita

- ärsykelähtöinen ja skeemalähtöinen tiedonkäsittely
- tietoinen ja ei-tietoinen tiedonkäsittely

Havaitseminen ja tarkkaavaisuus

- sisäiset mallit ja havaintokehä
- havaitseminen, perustietoa erityisesti näönvaraisesta havaitsemisesta sekä sen hermostollisesta perustasta
- tahaton ja tahdonalainen tarkkaavaisuus
- perustietoa tarkkaavaisuuden hermostollisesta perustasta

- *esimerkkeitä tarkkaavaisuushäiriöistä*

Muisti

- *työmuistin ja säilömuistin toiminta*
- *muistin rekonstruktivisuus ja unohtaminen*
- *perustietoa muistin hermostollisesta perustasta*
- *esimerkkeitä aivoperäisistä muistihäiriöistä*

Kieli

- *kielellisten toimintojen merkitys tiedonkäsittelyssä*
- *perustietoa kielellisten toimintojen hermostollisesta perustasta*
- *esimerkkeitä aivoperäisistä kielellisistä häiriöistä*

Päätöksenteko

- *nopea ja hidas ajattelu*
- *esimerkkeitä kognitiivisista vinoumista ja heuristiikoista*

Aivojen rakenne ja hermostollinen toiminta

- *hermoston ja aivojen päärakenteet*
- *hermosolun ja synapsin toiminta*
- *tiedon kulku hermoverkoissa*
- *plastisuus*
- *esimerkkeitä neuropsykologisesta kuntoutuksesta*

Kognitiivisen psykologian ja neuropsykologian tutkimusmenetelmät

- *kokeellisen tutkimuksen periaatteet*
- *esimerkkeitä tapaustutkimuksista*
- *esimerkkeitä aivotutkimusmenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista*
- *kokeellisen tutkimuksen suunnittelu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija osaa selittää mielenterveyteen ja psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä sekä soveltaa tätä tietoa oman ja muiden hyvinvoinnin edistämiseen. Hyvinvointiosaamista tukee esimerkiksi ymmärrys resiliensseistä ja tunteiden säätelystä sekä kriisien ja niistä selviytymisen käsittely.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla käsitellään emotioita sekä empatian merkitystä sosiaalisissa suhteissa. Opiskelussa käytetään keskustelevia opetusmenetelmiä ja ohjataan keskustelemaan mielenterveyteen liittyvistä aiheista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Ajankohtaiseen mielenterveyshäiriöihin liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun liittyy myös eettisiä näkökohtia, joita pohtimalla voidaan vahvistaa opiskelijan eettistä osaamista. Opintojakson sisällöillä pyritään lisäämään ymmärrystä maailmankuvan merkityksestä ihmisen ajattelulle käsitellen muun muassa teemoja ilmastoahdistus, mielenterveyskuntoutujien stigmatisointi, syrjintä sekä pakolaisuuteen liittyvä traumatisoituminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan oppimisen taitoja, tiedonhankintataitoja, kykyä soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä monipuolisesti tietoa, käsitteiden hallintaa, tiedon ja tietolähteiden kriittistä tarkastelua sekä omaa ajattelua.

Monipuolisia osaamisen näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja monimediaiset tuotokset, tuntityöskentely, tutkimustehtävät sekä kokeet. Opintojakson alussa sovitaan ryhmän ja opettajan kesken, millaisia osaamisen näyttöjä on mahdollista antaa.

Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4)

Opintojakson moduulit

- Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4), Valinnainen

Tavoitteet

Tunteet ja mielenterveys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa selittää tunteiden muodostumista ja niiden kulttuurisidonnaisuutta*
- *ymmärtää tunteiden merkityksen ihmisen kognitiiviseen toimintaan, vuorovaikutukseen ja psyykkiseen hyvinvointiin sekä saa valmiuksia soveltaa tätä tietoa itseymmärryksen ja vuorovaikutuksen välineenä*
- *osaa selittää mielenterveyteen ja psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä sekä soveltaa tätä tietoa oman ja muiden hyvinvoinnin edistämiseen*
- *tunnistaa yleisimpiä mielenterveyden ongelmia ja mielenterveyshäiriöitä*
- *osaa pohtia mielenterveyden ja sen häiriöiden määrittelyn tulkinnanvaraisuutta ja yhteiskunnallisia ulottuvuuksia*
- *osaa kuvailla biologisia, psyykkisiä, sosiaalisia ja kulttuurisidonnaisia tekijöitä mielenterveyshäiriöiden taustalla ja hoidossa*
- *syventyy yhden mielenterveyshäiriön syihin, oireisiin ja hoitoon.*

Keskeiset sisällöt

Tunteet ja mielenterveys

Tunteiden psykologia

- *tunteiden muodostuminen: tunnereaktio ja tunnekokemus*
- *perustietoa tunteiden ja niiden säätelyn hermostollisesta perustasta*
- *tunteiden universaalisuus ja kulttuurisidonnaisuus*
- *tunteiden merkitys kognitiivista toimintaa ja sosiaalista vuorovaikutusta ohjaavina tekijöinä*
- *tunteiden säätely hyvinvoinnin osatekijänä*

Psyykinen hyvinvointi ja psyykkisen tasapainon ylläpitäminen

- *hallintakeinojen ja defenssien merkitys*
- *resilienssin merkitys hyvinvoinnille*
- *nukkumisen ja vuorokausirytmien merkitys psyykkiselle toiminnalle*
- *keskeiset unen laatuun vaikuttavat tekijät*
- *stressin aiheuttajia, vaikutuksia ja säätelykeinoja*
- *kriisit psyykkisen tasapainon uhkana ja niistä selviytyminen*

Mielenterveys

- *mielenterveys käsitteenä*

- yleisimpien mielenterveyshäiriöiden luokittelu ja tietoa niiden tyypillisistä oireista
- esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja -häiriöiden syntyä selittävistä biologisista, psyykkisistä ja sosiaalisista sekä kulttuurisista taustatekijöistä
- esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja häiriöiden biologisista ja psykososiaalisista hoitomuodoista sekä erilaisista psykoterapian toteutustavoista
- esimerkkejä ajankohtaisesta mielenterveyshäiriöihin liittyvästä yhteiskunnallisesta keskustelusta

Psykologinen tutkimus

- ei-kokeellinen tutkimus: korrelatiivinen ja kuvaileva tutkimus
- esimerkkejä fysiologisia mittaamenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija osaa selittää mielenterveyteen ja psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä sekä soveltaa tätä tietoa oman ja muiden hyvinvoinnin edistämiseen. Hyvinvointiosaamista tukee esimerkiksi ymmärrys resiliensseistä ja tunteiden säätelystä sekä kriisien ja niistä selviytymisen käsittely.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla käsitellään emootioita sekä empatian merkitystä sosiaalisissa suhteissa. Opiskelussa käytetään keskustelevia opetusmenetelmiä ja ohjataan keskustelemaan mielenterveyteen liittyvistä aiheista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Ajankohtaiseen mielenterveyshäiriöihin liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun liittyy myös eettisiä näkökohtia, joita pohtimalla voidaan vahvistaa opiskelijan eettistä osaamista. Opintojakson sisällöillä pyritään lisäämään ymmärrystä maailmankuvan merkityksestä ihmisen ajattelulle käsitellen muun muassa teemoja ilmastoahdistus, mielenterveyskuntoutujien stigmatisointi, syrjintä sekä pakolaisuuteen liittyvä traumatisoituminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan oppimisen taitoja, tiedonhankintataitoja, kykyä soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä monipuolisesti tietoa, käsitteiden hallintaa, tiedon ja tietolähteiden kriittistä tarkastelua sekä omaa ajattelua.

Monipuolisia osaamisen näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja monimediaiset tuotokset, tuntityöskentely, tutkimustehtävät sekä kokeet. Opintojakson alussa sovitaan ryhmän ja opettajan kesken, millaisia osaamisen näyttöjä on mahdollista antaa.

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5)

Opintojakson moduulit

- Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5), Valinnainen

Tavoitteet

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kuvailla yksilöllisten ominaisuuksien eroja ja niiden geneettistä perustaa
- osaa tarkastella persoonallisuutta kokonaisuutena eri näkökulmista ja soveltaa tätä tietoa omien vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistamisessa
- osaa kuvailla yksilöllisiä eroja älykkyydessä ja luovuudessa
- osaa tarkastella sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin merkitystä yksilön toimintaan
- ymmärtää ihmisen toimintaa persoonallisuuden, sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin vuorovaikutuksen näkökulmasta
- osaa soveltaa psykologian tietoja erilaisuuden ymmärtämiseen ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen
- osaa kuvailla ja arvioida yksilöllisten erojen tutkimuksen psykologisia arviointimenetelmiä.

Keskeiset sisällöt

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen

Perimän, kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön merkitys persoonallisuuden kehittymiseen

- persoonallisuuden pysyvyys ja muuttuvuus
- perustietoa käyttäytymisgenetiikasta

Persoonallisuuden tarkastelu eri näkökulmista

- temperamentti
- piirreteoreettinen näkökulma
- motivaatio
- yksilölliset tulkinta- ja toimintatyylit
- identiteetin ja persoonallisuuden narratiivinen tarkastelu

Älykkyys ja luovuus osana ihmisen toimintaa

- älykkyyden määritelmiä
- älykkyyden mittaaminen ja siihen liittyvät haasteet
- perimän ja ympäristön vuorovaikutus älykkyydessä
- luovuuden määritelmiä ja luovuuteen liittyviä tekijöitä

Kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön vaikutus ihmisen toimintaan

- tiedonkäsittely sosiaalisissa tilanteissa: stereotyyppien, attribuutioiden, asenteiden ja ennakkoluulojen muodostuminen
- esimerkkejä sosiaalisuuden hermostollisesta perustasta
- ryhmän merkitys yksilölle ja ryhmien väliset suhteet
- tilannetekijöiden vaikutus yksilöön ja ryhmään
- kulttuurien eri ulottuvuuksia
- esimerkkejä kulttuurin vaikutuksesta ajatteluun ja käyttäytymiseen
- esimerkkejä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnasta kestävän tulevaisuuden rakentamisessa

Psykologinen tutkimus

- yksilöllisten erojen tutkiminen
- persoonallisuuden ja älykkyyden arviointimenetelmät
- reliabiliteetti ja validiteetti
- esimerkkejä kyselyjä, haastatteluja ja testejä hyödyntävistä tutkimuksista
- esimerkkejä sosiaalipsykologian tutkimuksista

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla pohditaan erilaisten ryhmien ja niiden sisällä vallitsevien normien muotoutumista. Opintojaksolla pyritään vahvistamaan omien vahvuuksien tunnistamista oman polun löytymisen sekä yksilöllisten erojen näyttäytymisestä yhteiskunnassa. Opiskelu auttaa hahmottamaan omaa asemaa yhteisössä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyyden ja ympäristöosaamisen kannalta hyödyllisiä sisältöjä ovat esimerkit kulttuurin vaikutuksesta ajatteluun ja käyttäytymiseen sekä esimerkit yksilöiden ja yhteisöjen toiminnasta kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista vahvistetaan käsiteltäessä esimerkiksi kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön vaikutusta ihmisen toimintaan, kuten stereotyyppien, attribuutioiden, asenteiden ja ennakkoluulojen muodostumista. Opiskelijat oppivat hahmottamaan esimerkkejä sosiaalisen toiminnan kulttuurisidonnaisuudesta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan oppimisen taitoja, tiedonhankintataitoja, kykyä soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä monipuolisesti tietoa, käsitteiden hallintaa, tiedon ja tietolähteiden kriittistä tarkastelua sekä omaa ajattelua.

Monipuolisia osaamisen näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja monimediaiset tuotokset, tuntityöskentely, tutkimustehtävät sekä kokeet. Opintojakson alussa sovitaan ryhmän ja opettajan kesken, millaisia osaamisen näyttöjä on mahdollista antaa.

Psykologian kertausta abeille, 1 op (PS6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelija pystyy ymmärtämään ja soveltamaan psykologista tietoa kokonaisvaltaisesti.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla kerrataan lukiokursseilla käytyjä aiheita.
- Valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin harjoittelemalla vanhoja ylioppilastehtäviä sekä itsenäisesti, ryhmässä tai keskustellen ja pohtien.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu - hylätty).

11.17. Terveystieto (TE)

Oppiaineen tehtävä

Terveystieto on monitieteinen oppiaine, jonka tehtävänä on opiskelijan terveysosaamisen kehittäminen. Terveysosaaminen ilmenee asiatietojen ja käsitteiden hallintana, terveyteen liittyvinä taitoina, kykyinä itsenäiseen kriittiseen ajatteluun, itsetuntemuksen syventymisenä sekä eettisenä vastuullisuutena. Se mahdollistaa terveyden laaja-alaisuuden hahmottamisen sekä antaa valmiuksia tunnistaa ja muokata tekijöitä, jotka mahdollistavat opiskelijan oman ja muiden ihmisten terveyden sekä ympäristön terveellisyyden arvostamisen, edistämisen ja ylläpitämisen. Terveys ymmärretään fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena hyvinvointina sekä toimintakykenä. Oppiaineen arvopohja rakentuu elämän kunnioittamisen, ihmisoikeuksien mukaisen arvokkaan elämän, tasa-arvon, yhdenvertaisuuden, vastuullisuuden ja aktiivisen kansalaisuuden perustalle.

Opetuksessa haastetaan tarkastelemaan terveyttä, turvallisuutta, terveyden edistämistä ja sairauksien ehkäisyä sekä näihin liittyviä ilmiöitä moniulotteisina kokonaisuuksina yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan sekä globaalin maailman näkökulmasta. Olennaista on ohjata opiskelijaa ymmärtämään terveyttä voimavarana, jonka pohjalta monet muut arkielämän toiminnot rakentuvat. Opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan valmiuksia yksilölliseen ja yhteisölliseen tiedon hankintaan, rakentamiseen ja käyttämiseen sekä taitoa arvioida kriittisesti terveyteen liittyvää tietoa ja viestintää. Oppiaineen tehtävänä on myös kehittää opiskelijan valmiuksia omien terveyteen liittyvien valintojen ja tottumusten taustalla vaikuttavien tekijöiden analysointiin ja seurausten arviointiin sekä itselle sopivien oppimisen tapojen tunnistamiseen. Opetuksessa kehitetään opiskelijan kykyä tarkastella monipuolisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä. Lisäksi terveyden osalta edistetään valmiuksia tarkoituksenmukaisten ja perusteltujen valintojen tekemiseen sekä omien voimavarojen ja kestäväen tulevaisuuden rakentamiseen.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen toteutuu terveystiedon opetuksessa monipuolisesti ja auttaa siten osaltaan opiskelijaa kehittymään tasapainoiseksi ja sivistyneeksi ihmiseksi.

Terveystiedon opetus tuottaa **hyvinvointiosaamista** kehittämällä ymmärrystä keskeisistä hyvinvointiin liittyvistä yksilöllisistä, yhteisöllisistä ja yhteiskunnallisista edellytyksistä sekä lisäämällä valmiuksia oman ja muiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen. Terveystiedossa kehitetään opiskelijan itsetuntemusta, mikä auttaa tunnistamaan omia vahvuuksia ja rakentamaan identiteettiä.

Vuorovaikutusosaaminen kehittyy terveystiedossa sekä oppiaineen sisältöjen että käytettävien opetusmenetelmien avulla. Opetuksessa käsitellään mielen hyvinvointiin liittyviä tekijöitä, kuten tunne- ja vuorovaikutustaitoja. Yhteisöllinen tiedonrakentaminen edistää sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön.

Eri tieteenaloihin perustuvana oppiaineena terveystiedolle on luontevaa kehittää **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Terveystiedossa opiskelija ohjataan yhdistelemään eri tieteenalojen tuottamaa tietoa ja muodostamaan näin itselle uutta tietoa. Oppiaine sisältää tavoitteita, jotka ohjaavat tiedon soveltamiseen ja kriittiseen tulkintaan. Terveystiedon tavoitteet tukevat myös oppimisen säätelyä ohjaamalla opiskelijaa löytämään itselle sopivia oppimisen tapoja ja pohtimaan oppiaineen aihepiirien merkitystä itselle.

Oppiaineen tavoitteet ja arvoperusta ohjaavat opiskelijaa pohtimaan esimerkiksi turvallisen ympäristön edellytyksiä, terveyden eriarvoisuutta sekä elintapavalintojen seurauksia. Näiden aihepiirien tarkastelu tuottaa aineksia turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestäväen tulevaisuuden hahmottamiseen ja kehittävät siten **yhteiskunnallista osaamista**.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen näkyy terveystiedon opetuksessa erilaisten ympäristöjen terveysvaikutuksiin liittyvien omien kulutustottumusten analysointina ja seurausten arviointina sekä eettisten kysymysten ratkomisena.

Terveystiedossa etsitään selityksiä erilaisten terveyskulttuurien ilmiöiden syntymiselle ja arvioidaan niiden merkitystä. Lisäksi tarkastellaan globaaleja terveyskysymyksiä ja niihin vaikuttamista. Tällaisten aihepiirien käsittely vahvistaa osaltaan **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Tavoitteet

Terveystiedon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- pystyy luomaan kokonaiskuvaa terveydestä ja sen yksilöllisistä, yhteisöllisistä, yhteiskunnallisista ja globaaleista edellytyksistä, pystyy tekemään perusteltuja ehdotuksia siitä, miten omaa, muiden ihmisten sekä ympäristön terveyttä ja turvallisuutta voidaan ylläpitää tai edistää, sekä osaa käyttää terveystiedon käsitteitä asianmukaisesti
- osaa hakea tietoa eri lähteistä, soveltaa ja analysoida terveyteen liittyvää tietoa sekä arvioida tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä, ymmärtää tieteellisen tiedon ja arkitiedon eron terveyden ja sairauksien riskien, syiden, vaikutusmekanismien ja seurausten selittämisessä sekä osaa perustella näkemyksiään tutkimustiedon avulla
- osaa analysoida ja arvioida omien tarpeiden, käsitysten, kokemusten, asenteiden ja arvojen ohjaavaa vaikutusta terveyteen liittyvissä valinnoissa sekä omien elintapojen ja kulutustottumusten vaikutuksia terveyteen ja ympäristöön
- osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä sekä kestävästä kehityksen edellytyksiä ja vaikutuksia terveyteen
- osaa valita itselle sopivia ja tilanteen kannalta tarkoituksenmukaisia oppimisen tapoja sekä osaa asettaa tavoitteita omalle oppimiselleen ja pystyy arvioimaan niiden saavuttamista realistisesti.

Osaamisen arviointi

Arvioinnin tehtävänä on tukea oppimista sekä antaa opiskelijalle tietoa hänen edistymisestään ja oppimistuloksistaan. Arviointi perustuu oppiaineen tavoitteista johdettuihin kriteereihin, ja se koostuu monipuolisesta oppimisprosessin aikaisesta ja osaamisen summatiivisesta arvioinnista sisältäen myös itse- ja vertaisarviointia. Kriteerien avaaminen opiskelijoille opintojakson alussa sekä opintojakson aikana suoritettu arviointi ja palaute auttavat opiskelijaa suuntaamaan oppimistaan.

Arviointi kohdistuu oppimäärän asiantietojen hallintaan ja käsitteiden täsmälliseen käyttöön, opiskelijan tiedonhankintataitoihin sekä kykyyn soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa sekä rakentaa sille perusteluita. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan kyky tarkastella monipuolisesti terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Lisäksi arvioinnissa huomioidaan opiskelijan kyky asettaa oppimistavoitteita ja arvioida niiden saavuttamista. Arviointi ei saa kohdistua opiskelijan arvoihin, asenteisiin, terveyskäyttäytymiseen tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin sinänsä, vaan arviointi keskittyy opiskelijan valmiuksiin analysoida, arvioida sekä perustella näkemyksiään ja erilaisia terveystottumuksia.

Opintojaksot

Opin, osaan ja voin hyvin, 14 op (OPJ1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Tieteet, 11 op (OPJ4)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kestävä elämäntapa, 8 op (OPJ7)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Terveys voimavarana, 2 op (TE1)

Opintojakson moduulit

- Terveys voimavarana, 2 op (TE1), Pakollinen

Tavoitteet

Terveys voimavarana

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy kuvailemaan ja jäsentelemään keskeisiä ihmisen voimavaroja ja terveyttä määrittäviä tekijöitä sekä analysoimaan niiden yhteyksiä ja vaikutusmekanismeja terveyteen*
- *osaa selittää erilaisten terveyskulttuurien ilmiöiden muodostumista ja arvioida niiden merkitystä terveydelle sekä soveltaa keskeisiä sosiaalipsykologisia malleja ja teorioita elintapojen omaksumisen selittämisessä*
- *tunnistaa omiin elintapoihinsa vaikuttavia tekijöitä ja pystyy arvioimaan elintapavalintojen merkitystä omalle ja lähiympäristön terveydelle sekä antamaan perusteltuja ehdotuksia siitä, miten terveyttä edistäviä elintapoja voidaan ylläpitää ja vaarantavia ehkäistä.*

Keskeiset sisällöt

Terveys voimavarana

Terveyden kokonaisvaltaisuus

- *terveyttä määrittävät keskeiset tekijät ja niiden vaikutusmekanismit*
- *terveyttä ja elintapoja selittävät keskeiset sosiaalipsykologiset teorit ja mallit: suunnitellun käyttäytymisen teoria, sosiaalis-kognitiivinen teoria, terveystuskomusmalli, muutosvaihemalli*
- *terveyskulttuurisia ilmiöitä: terveyden arvostamisen ja käyttäytymisen välinen ristiriita, medikalisaatio ja terveyteen sairastuminen, elintapoihin puuttuminen, uskomus- eli vaihtoehtohoidot*

Kehon ja mielen hyvinvoinnin keskeiset perusteet

- *terveyttä edistävä ravinto, liikunta, lepo, uni sekä painonhallinta*
- *seksuaalisuus, seksuaaliterveys, seksuaalioikeudet*
- *mielenterveyttä suojaavat yksilölliset, yhteisölliset ja yhteiskunnalliset tekijät, stressi ja kriisit mielenterveyttä kuormittavina tekijöinä, keinoja kuormituksen hallintaan*
- *opiskeluhyvinvointi*

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Lukion alkuun sijoittuvalla kurssilla opiskelijan identiteetin rakentaminen on keskiössä. Terveys voimavarana -modulin sisällöt ja opiskelu yhdessä dialogisesti auttavat opiskelijaa tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä syventämään osaamistaan lisääntyvän itsetuntemuksen pohjalta. Riittävä fyysinen aktiivisuus, uni, opiskelupäivän aikaiset tauot ja terveellinen ravinto tukevat oppimista sekä opiskelijan jaksamista ja palautumista: tämä terveyden *pyhä kolminaisuus* on opetuksen keskeistä sisältöä. Opiskelija omaksuu hyvinvointiaan tukevia ja iloa tuottavia toimintatapoja sekä tunnistaa niitä edistäviä yhteisöjä. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan valmiuksia tunnistaa myös hyvinvointia ja turvallisuutta heikentäviä tekijöitä, kuten uupumusta, kiusaamista ja häirintää, ja osallistua niiden ehkäisemiseen. Opiskelija saa valmiuksia hakeutua itse tai ohjata muita hakeutumaan palvelujärjestelmien piiriin ongelma- ja poikkeustilanteissa.

Vuorovaikutusosaaminen

Sosiaaliset taidot, myötätunto ovat myös keskeistä sisältöä. Tunneilla vahvistetaan yhteenkuulumisen tunnetta, uuden sosiaalisen yhteisön muodostusta, harjoitellaan keskustelu ja kuuntelutaitoja, rakentavaa vuorovaikutusta. Opiskelija toimii aktiivisesti oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Eri tieteenaloihin perustuvana oppiaineena terveystiedolle on luontevaa kehittää monitieteistä ja luovaa osaamista. Terveystiedossa opiskelija ohjataan yhdistelemään eri tieteenalojen tuottamaa tietoa ja muodostamaan näin itselle uutta tietoa - mahdollisuuden *terveystaitoihin*.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Oppiaineen tavoitteet ja arvoperusta ohjaavat opiskelijaa pohtimaan esimerkiksi turvallisen ympäristön edellytyksiä, terveyden eriarvoisuutta sekä elintapavalintojen seurauksia. Näiden aihepiirien tarkastelu tuottaa aineksia turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävä tulevaisuuden hahmottamiseen kehittäen yhteiskunnallista osaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus toimia ja oppia yhdessä sekä löytää tapoja kohdata muuttuvan maailman epävarmuutta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Pohdittavana on omien kulutustottumusten analysointi ja seurausten arviointi sekä oman että ympäristön näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan oppimisen taitoja, tiedonhankintataitoja, kykyä soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä monipuolisesti tietoa, käsitteiden hallintaa, tiedon ja tietolähteiden kriittistä tarkastelua sekä omaa ajattelua.

Monipuolisia osaamisen näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja monimediaiset tuotokset, tuntityöskentely, tutkimustehtävät sekä kokeet. Opintojakson alussa sovitaan ryhmän ja opettajan kesken, millaisia osaamisen näyttöjä on mahdollista antaa.

Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2)

Opintojakson moduulit

- Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2), Valinnainen

Tavoitteet

Terveys ja ympäristö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tietää tutkimustiedon hankkimisen periaatteista ja tutkimusprosessin vaiheista sekä osaa soveltaa näitä tietoja ja kuvata perustellen, miten terveyteen, terveyskäyttäytymiseen ja toimintakykyyn liittyvistä aiheista voidaan saada luotettavaa ja monipuolista tutkimustietoa
- osaa hakea tietoa ja pystyy vertailemaan eri lähteiden luotettavuutta
- osaa kuvata terveystiedon muotoja ja vaikutuskeinoja sekä analysoida terveystiedon merkitystä ihmisten terveyskäytöksille ja terveydelle
- osaa esitellä ja analysoida fyysisen ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveydelle sekä arvioida omien elintapojen ja kulutustottumusten merkitystä ympäristön terveydelle ja terveellisyydelle
- osaa eritellä riippuvuuden muotoja ja niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä sekä analysoida riippuvuuksiin liittyviä terveys- ja muita haittoja.

Keskeiset sisällöt

Terveys ja ympäristö

Terveyteen liittyvän tiedon hankinta, arviointi ja tulkinta

- tieteellinen tieto ja arkitieto, ajattelun vinoumia, tutkimusprosessin vaiheet, tutkimustiedon luotettavuuden arviointi
- terveystiedon muotoja ja vaikutuskeinoja, terveystiedon merkityksen ja luotettavuuden arviointi

Ympäristön terveellisyys ja turvallisuus

- rakennetun ympäristön, luonnonympäristön ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveyteen
- kestävä kehitys ja terveys
- ympäristöjen turvallisuus ja väkivallan ehkäisy
- työhyvinvointi

Mielihyvä ja riippuvuus

- riippuvuuteen vaikuttavat biologiset, psyykkiset ja sosiaaliset mekanismit
- keskeiset aine- ja toiminnalliset riippuvuudet, riippuvuuksien syitä ja ehkäisykeinoja, riippuvuuksien aiheuttamia haittoja

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Ymmärrys keskeisistä hyvinvointiin liittyvistä yksilöllisistä, yhteisöllisistä ja yhteiskunnallisista edellytyksistä kehittyä sekä valmiudet oman ja muiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijan mediataidot kehittyvät. Sisällöissä keskiössä on terveyteen liittyvän tiedon hankinta, arviointi ja tulkinta - tieteellinen tieto ja arkitieto, ajattelun vinoumat sekä tutkimusprosessin vaiheet ja tutkimustiedon luotettavuuden arviointi. Pohditaan yhdessä myös terveysviestinnän muotoja ja vaikutuskeinoja sekä terveysviestinnän merkityksen ja luotettavuuden arviointitaitojen kehittymistä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Oppiaineen tavoitteet ja arvoperusta ohjaavat opiskelijaa pohtimaan esimerkiksi turvallisen ympäristön edellytyksiä, terveyden eriarvoisuutta sekä elintapavalintojen seurauksia. Näiden aihepiirien tarkastelu tuottaa aineksia turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestäväns tulevaisuuden hahmottamiseen kehittäen yhteiskunnallista osaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus toimia ja oppia yhdessä sekä löytää tapoja kohdata muuttuvan maailman epävarmuutta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Pohdittavana on omien kulutustottumusten analysointi ja seurausten arviointi sekä oman että ympäristön näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan oppimisen taitoja, tiedonhankintataitoja, kykyä soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä monipuolisesti tietoa, käsitteiden hallintaa, tiedon ja tietolähteiden kriittistä tarkastelua sekä omaa ajattelua.

Monipuolisia osaamisen näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja monimediaiset tuotokset, tuntityöskentely, tutkimustehtävät sekä kokeet. Opintojakson alussa sovitaan ryhmän ja opettajan kesken, millaisia osaamisen näyttöjä on mahdollista antaa.

Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3)

Opintojakson moduulit

- Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3), Valinnainen

Tavoitteet

Terveys ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kuvata ja analysoida yhteiskunnallisten olosuhteiden, sosiaali- ja terveystalouden ja muun yhteiskuntapolitiikan, tieteen sekä teknologian muutosta, kehitystä ja yhteyksiä väestön terveyteen
- pystyy erittelemään keskeisten tarttumattomien ja tartuntatautiin riskitekijöitä, esittämään perusteltuja ratkaisuja näiden ehkäisemiseksi sekä arvioimaan sairauksien ja tautien merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle sekä elintapojen vaikutuksia tarttumattomien ja tartuntatautiin näkökulmasta

- osaa esitellä perustellen, mihin sosiaali- tai terveyspalveluihin yksilö voi hakeutua erilaisissa tilanteissa, arvioida kriittisesti palvelujen järjestämistä ja tuottamista sekä arvioida sosiaali- ja terveyspalvelujen, itsehoidon ja omahoidon merkitystä terveydelle
- osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä, kuvata ja arvioida terveyteen ja terveyden eriarvoisuuteen vaikuttavia tekijöitä Suomessa ja globaalisti sekä analysoida terveyserojen kaventamiseen vaikuttavia tekijöitä.

Keskeiset sisällöt

Terveys ja yhteiskunta

Terveyden edistäminen ja sairauksien ehkäisy eri aikakausina

- terveyskäsityksiä ja sairauksien selitysmalleja
- keskeisiä väestöjen terveyteen vaikuttaneita yhteiskunnallisia, tieteeseen ja teknologiaan liittyviä tekijöitä
- tulevaisuuden terveyshaasteita ja mahdollisuuksia

Sairaudet ja hoito

- epidemiologinen siirtymä, keskeiset tarttumattomat ja tartuntataudit
- sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäminen, tuottaminen ja käyttäminen
- itsehoito ja omahoito

Eettiset kysymykset

- eettisen analysoinnin näkökulmia: hyveet, seuraukset, oikeudet, velvollisuudet, motiivit, arvot ja normit
- keskeisiä terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä kuten hedelmöityshoidot, abortti, elintapoihin liittyvä vapaus ja vastuu, seulonnat, geeniteknologia, eutanasia
- terveydenhuollon eettiset periaatteet, potilaan oikeudet, priorisointi
- terveys ja terveyden eriarvoisuus Suomessa ja globaalisti sekä niihin vaikuttaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Ymmärrys keskeisistä hyvinvointiin liittyvistä yksilöllisistä, yhteisöllisistä ja yhteiskunnallisista edellytyksistä kehittyä sekä valmiudet oman ja muiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteisöllinen tiedonrakentaminen edistää sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan kyky nähdä itsensä ja yhteisönsä osana kehittyvää yhteiskuntaa kasvaa. Opintojaksossa ohjataan tarkastelemaan laajasti terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn historiallisia kehityslinjoja sekä tulevaisuuden haasteita yhteiskunnassa. Terveystiedon tavoitteet ja arvoperusta ohjaavat opiskelijaa pohtimaan esimerkiksi turvallisen ympäristön edellytyksiä, terveyden eriarvoisuutta sekä elintapavalintojen seurauksia. Näiden aihepiirien tarkastelu tuottaa aineksia turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävänsä tulevaisuuden hahmottamiseen kehittämällä yhteiskunnallista osaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson sisällöt ohjaavat opiskelijoita etsimään selityksiä erilaisten terveystieteiden ilmiöiden syntymiselle ja arvioimaan niiden merkitystä. Globaalien terveystieteiden pohdinta myös keskiössä, sekä niihin vaikuttaminen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Yhdessä keskustellen pohditaan keskeisiä terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä, terveydenhuollon eettisiä periaatteita sekä terveyden eriarvoisuutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan oppimisen taitoja, tiedonhankintataitoja, kykyä soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä monipuolisesti tietoa, käsitteiden hallintaa, tiedon ja tietolähteiden kriittistä tarkastelua sekä omaa ajattelua.

Monipuolisia osaamisen näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja monimedialaiset tuotokset, tuntityöskentely, tutkimustehtävät sekä kokeet. Opintojakson alussa sovitaan ryhmän ja opettajan kesken, millaisia osaamisen näyttöjä on mahdollista antaa.

Terveystiedon kertausta abiturienteille, 1 op (TE4)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakso antaa mahdollisuuden kerrata ja täydentää terveystiedon opintoja erityisesti tähdäten menestymiseen ylioppilaskirjoituksissa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakso sisältää yhdessä työskentelyä harjoituksineen sekä itsenäistä opiskelua ja valmistautumista terveystiedon ylioppilaskokeeseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu - hylätty).

11.18. Toinen kotimainen kieli, ruotsi (TKRU)

Oppiaineen tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

Toinen kotimainen kieli ruotsi on osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia opetuksessa ja oppimisessa ylipäättään. Lukion kieltenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielen, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia

eri kieliyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.

Ruotsin kielen opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktivisiä tai asiatekstejä sekä arkisia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Ruotsin kielen opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan ruotsin kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkikielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan ja kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten välisistä yhteyksistä. Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Laaja-alainen osaaminen

Toisen kotimaisen kielen ruotsin opetuksessa käsitellään teemoja, joiden avulla oppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Toisen kotimaisen kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että vieraiden kielten eri oppimäärien ja eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kieltenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, joiden ulottuvuuksia, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisen asiakokonaisuuksien tarkastelussa.

Laaja-alaisen osaamisen alueet tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Toisen kotimaisen kielen opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksi-kysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

Toisen kotimaisen kielen opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutusosaamisen** sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmentyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia toista kotimaista kieltä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä **monitieteiseen ja luovaan osaamiseen**. Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri

kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Toisen kotimaisen kielen opiskelu ja osaaminen avaavat mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kielenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä sekä tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.

Toisen kotimaisen kielen opiskelu vahvistaa opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista**. Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia sekä eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Toisen kotimaisen kielen ruotsin opintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.

Toisen kotimaisen kielen opinnot vahvistavat **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen sekä kestäättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä sekä kehittämään vastuuntuntoaan ja taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen osalta toisen kotimaisen kielen ruotsin opinnoissa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys toisen kotimaisen kielen käyttökelpoisuudesta kansallisessa, pohjoismaisessa ja kansainvälisessä yhteistyössä sekä globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.

Tavoitteet

Kieli ja oppimäärä	Taito toimia vuorovaikutuksessa (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)	Taito tulkita tekstejä (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)	Taito tuottaa tekstejä (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)
A-oppimäärä	B2.1 (A2.2)	B2.1 (A2.2)	B1.2 (A2.1)
B1-oppimäärä	B1.1 (A1.3)	B1.1 (A1.3)	B1.1 (A1.3)
B3-oppimäärä	A2.2	A2.2	A2.1
Äidinkielenomainen oppimäärä	B2.2 (B1.2)	B2.2 (B1.2)	B2.2 (B1.2)

Ruotsin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutustaitoihin ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä ja toimijana kielellisesti ja kulttuurisesti moninaisessa maailmassa kansallisissa, pohjoismaisissa, eurooppalaisissa sekä globaaleissa kohtaamisissa, joissa ruotsin kielen hyödyntäminen on mahdollista ja joissa tavoitteena ei ole äidinkielenään ruotsia puhuvan tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen*
- *ymmärtää ruotsin kielen merkityksen Suomen toisena kansalliskielenä*
- *osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti ja luovasti ruotsin kielellä*
- *kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.*

Opiskelutaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia*
- *tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana*
- *osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä*
- *muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.*

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään ruotsin kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti*
- *saa kokemuksia monenlaisista ruotsinkielisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä*
- *osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) alla olevan taulukon mukaisesti sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.*

Osaamisen arviointi

Arviointi

Arvioinnin tehtävä toisessa kotimaisessa kielessä ruotsissa on tukea opiskelijan kehittymistä ruotsin kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja vuorovaikutustaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää toisen kotimaisen kielen ruotsin taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansallisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – – [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Toisen kotimaisen kielen ruotsin pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan toisen kotimaisen kielen ruotsin A-oppimäärän moduulin 8, B1-oppimäärän moduulin 6 sekä äidinkielenomaisen ruotsin oppimäärän moduulin 8 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

B3-oppimäärän osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan ruotsin kielelle ja asianomaiselle oppimäärälle lukion opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

11.18.1. Ruotsi, B1-oppimäärä (TKRUB1)

Opintojaksot

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 2 op (OPJ3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kestävä elämäntapa, 8 op (OPJ7)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUB11)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUB11), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa olemassa olevaa kielitaitoaan ja omia vahvuuksiaan
- rohkaistuu käyttämään ruotsin taitoaan arkipäiväisissä vuorovaikutustilanteissa painottaen suullista viestintää
- kehittää omia opiskelustrategioitaan ja vuorovaikutustaitojaan ja löytää itselle sopivia työtapoja
- syventää tietämystään suomen ja ruotsin kielten vaikutuksesta toisiinsa sekä Suomessa vallitsevista kieliolosuhteista
- pystyy suhteuttamaan ruotsin kielen osaamistaan oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon B1.1.

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- opiskelijan kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen sekä omien tavoitteiden asettaminen
- kielitietoisuus, monikielisyys, kielten väliset suhteet
- omaa oppimista edistävien työkalujen löytäminen ja hyödyntäminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija tunnistaa oman kielitaitonsa ja omia vahvuuksiaan sekä kehittää itselleen sopivia strategioita oppia ruotsin kieltä. Oman kieliprofiilin laatiminen ja täydentäminen.

Vuorovaikutusosaaminen

Kielitietoisuus ja kielten väliset suhteet. Rakentavan vuorovaikutuksen harjoittelu.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson alussa arviointitavat sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opintojakson arvosana voi koostua yhdestä tai useasta osasuorituksesta kuten kurssikoe, kirjoitelma, esitelmä, ryhmätyö, oppimispäiväkirja, video, äänite, podcast tai näytelmä.

Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa käytetään arvioinnin tukena sekä itse- ja vertaisarvioinnin välineenä. Itse- ja vertaisarvioinnin kehittäminen on oleellinen osa kieltenopiskelua ja opiskelutaitojen kehittymistä.

Ruotsin kieli arjessani, 3 op (RUB12)

Opintojakson moduulit

- Ruotsin kieli arjessani, 3 op (RUB12), Pakollinen

Tavoitteet

Ruotsin kieli arjessani

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kertoa ruotsiksi omasta elämästään, ihmissuhteistaan ja lähiympäristöstään eri tilanteissa erilaisia viestintäkanavia käyttäen
- kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan ruotsiksi
- kehittää palautteen antamisen ja vastaanottamisen sekä osaamisensa arvioinnin taitoja.

Keskeiset sisällöt

Ruotsin kieli arjessani

- ruotsin kielen käyttö opiskelijan arkipäivään liittyvissä vuorovaikutustilanteissa
- oma elämä, ihmissuhteet ja lähiympäristö
- yksilön ja yhteisön hyvinvointi
- ääntämisen harjaannuttaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Terveiden ja terveellisten elämäntapojen merkityksen ymmärtäminen oman elämän ja ihmissuhteiden kautta. Yksilön ja yhteisön hyvinvointiin liittyvien toimintatapojen omaksuminen. Näihin aihepiireihin liittyvien teemojen käsitteleminen ruotsin kielellä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää rakentavan vuorovaikutuksen taitoja. Vuorovaikutusta opitaan yhdessä ja yhteistyössä sekä erilaisissa ympäristöissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson alussa arviointitavat sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opintojakson arvosana voi koostua yhdestä tai useasta osasuorituksesta kuten kurssikoe, kirjoitelma, esitelmä, ryhmätyö, oppimispäiväkirja, video, äänite, podcast tai näytelmä.

Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa käytetään arvioinnin tukena sekä itse- ja vertaisarvioinnin välineenä. Itse- ja vertaisarvioinnin kehittäminen on oleellinen osa kielenopiskelua ja opiskelutaitojen kehittymistä.

Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13)

Opintojakson moduulit

- Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13), Pakollinen

Tavoitteet

Kulttuuri ja mediat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee suomenruotsalaisia, ruotsalaisia ja muita pohjoismaisia kulttuuri-ilmiöitä
- tuntee ruotsinkielisiä medioita
- osaa hyödyntää ruotsinkielisiä lähteitä tiedonhaussa
- pystyy seuraamaan ruotsinkielisiä uutistekstejä ja ymmärtää pääasiat niistä.

Keskeiset sisällöt

Kulttuuri ja mediat

- suomenruotsalaiset ja muut pohjoismaiset kulttuuri-ilmiöt
- ruotsinkieliset mediat
- opiskelijoita kiinnostavat ajankohtaiset aiheet ruotsiksi

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija oppii tunnistamaan ja refleктоimaan kulttuuriperintöjä ja arvoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijan monilukutaitoa vahvistetaan. Opiskelija tutustuu ruotsinkielisiin medioihin ja oppii hyödyntämään ruotsinkielisiä lähteitä tiedonhaussa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson alussa arviointitavat sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opintojakson arvosana voi koostua yhdestä tai useasta osasuorituksesta kuten kurssikoe, kirjoitelma, esitelmä, ryhmätyö, oppimispäiväkirja, video, äänite, podcast tai näytelmä.

Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa käytetään arvioinnin tukena sekä itse- ja vertaisarvioinnin välineenä. Itse- ja vertaisarvioinnin kehittäminen on oleellinen osa kieltenopiskelua ja opiskelutaitojen kehittymistä.

Ympäristömme, 2 op (RUB14)

Opintojakson moduulit

- Ympäristömme, 2 op (RUB14), Pakollinen

Tavoitteet

Ympäristömme

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tulkita erilaisia tekstejä, jotka käsittelevät maailman erilaisia elinympäristöjä, kulttuureja ja yhteiskuntia
- harjoittaa erityisesti kirjallisia tekstintuottamistaitojaan aiheena mielipiteen ilmaisu

- *pystyy tuottamaan lyhyen ohjatun tekstin moduulin aihepiiristä.*

Keskeiset sisällöt

Ympäristömme

- *kulttuurinen moninaisuus*
- *erilaiset elinympäristöt*
- *ajankohtaiset yhteiskunnalliset aiheet nuorten näkökulmasta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu kulttuuriseen moninaisuuteen ja erilaisiin elinympäristöihin erilaisten tekstityyppien kautta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Vahvistetaan opiskelijan monilukutaitoa ja erilaisten tekstien tulkitsemis- ja tuottamistaitoja erilaisia oppimisympäristöjä hyödyntäen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson alussa arviointitavat sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opintojakson arvosana voi koostua yhdestä tai useasta osasuorituksesta kuten kurssikoe, kirjoitelma, esitelmä, ryhmätyö, oppimispäiväkirja, video, äänite, podcast tai näytelmä.

Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa käytetään arvioinnin tukena sekä itse- ja vertaisarvioinnin välineenä. Itse- ja vertaisarvioinnin kehittäminen on oleellinen osa kieltenopiskelua ja opiskelutaitojen kehittymistä.

Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15)

Opintojakson moduulit

- Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelu- ja työelämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkautuu ruotsin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää tietämystään tekstilajeista, jotka liittyvät keskeisesti nuoren opiskeluun, työelämään ja itsenäistymiseen*
- *pohtii jatko-opintojaan, urasuunnitelmiaan sekä valmiuksiaan elinikäiseen oppimiseen.*

Keskeiset sisällöt

Opiskelu- ja työelämä

- *opiskelu, ammatit ja työelämä opiskelijan ja yhteiskunnan näkökulmasta*
- *tulevaisuuden suunnitelmat*
- *vuorovaikutustilanteet ja tekstit, jotka liittyvät jatko-opiskeluun ja työelämään*
- *itsenäistyvän nuoren elämänhallinta*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *erilaisten hakemusten laatiminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tutustuu mahdollisuuksiin opiskella ja työskennellä ruotsin kielellä. Opiskelija harjaantuu suunnittelemaan tulevaisuuttaan avarakatseisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson alussa arviointitavat sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opintojakson arvosana voi koostua yhdestä tai useasta osasuorituksesta kuten kurssikoe, kirjoitelma, esitelmä, ryhmätö, oppimispäiväkirja, video, äänite, podcast tai näytelmä.

Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa käytetään arvioinnin tukena sekä itse- ja vertaisarvioinnin välineenä. Itse- ja vertaisarvioinnin kehittäminen on oleellinen osa kielenopiskelua ja opiskelutaitojen kehittymistä.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16)

Opintojakson moduulit

- *Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16), Valinnainen*

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vankentaa puhumisen sujuvuutta*
- *tuottaa valmistelua edellyttävän suullisen esityksen*
- *tiedostaa suullisen osaamisensa tason ja kehittämistarpeensa ja saa tästä palautetta.*

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *vuorovaikutustilanteet, dialogin rakentaminen*
- *puhumisen eri piirteet*
- *aitojen ruotsinkielisten kontaktien monipuolinen tarjoaminen opiskelijalle erilaisissa ympäristöissä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija vankentaa ruotsiksi puhumisen sujuvuutta. Opiskelija kehittää puhumisen taitojaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson alussa arviointitavat sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opintojakson arvosana voi koostua yhdestä tai useasta osasuorituksesta kuten kurssikoe, kirjoitelma, esitelmä, ryhmätö, oppimispäiväkirja, video, äänite, podcast tai näytelmä.

Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa käytetään arvioinnin tukena sekä itse- ja vertaisarvioinnin välineenä. Itse- ja vertaisarvioinnin kehittäminen on oleellinen osa kielenopiskelua ja opiskelutaitojen kehittymistä.

Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17)

Opintojakson moduulit

- Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17), Valinnainen

Tavoitteet

Kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää taitoaan tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille
- laajentaa sosiaalisen median tuntemustaan käyttäen ruotsin kieltä
- tutustuu kansallisissa kielitutkinnoissa vaadittavaan ruotsin taidon osaamiseen.

Keskeiset sisällöt

Kestävä elämäntapa

- *kestävä kehitys ja elämäntapa erityisesti opiskelijan näkökulmasta*
- *eettisyys ja vastuullisuus sosiaalisen median käytössä, sananvapaus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija syventää taitoaan tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä kestävään elämäntapaan liittyvissä kysymyksissä.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija laajentaa sosiaalisen median tuntemustaan ruotsin kieltä käyttäen. Opiskelija vahvistaa elämäntapoja, joissa korostuvat teknologian vastuullinen käyttö ja eettisyys.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson alussa arviointitavat sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opintojakson arvosana voi koostua yhdestä tai useasta osasuorituksesta kuten kurssikoe, kirjoitelma, esitelmä, ryhmätö, oppimispäiväkirja, video, äänite, podcast tai näytelmä.

Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa käytetään arvioinnin tukena sekä itse- ja vertaisarvioinnin välineenä. Itse- ja vertaisarvioinnin kehittäminen on oleellinen osa kielenopiskelua ja opiskelutaitojen kehittymistä.

Opiskellaan yhdessä ruotsia, 2 op (RUB18)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Vahvistetaan opintojen alussa perusopetuksessa opiskeltuja asioita ja pakollisten kurssien aihepiirien hallitsemista.
- Kielen rakenteiden tuntemusta syvennetään ja laajennetaan ryhmän toiveiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Painopistealueet voidaan määritellä yhdessä ryhmän toiveet huomioiden.
- Pohjoismaiden kieliin ja kulttuurin tutustutaan näytteiden kautta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu - hylätty)

Pohjoismaista kirjallisuutta, 1 op (RUB19)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan pohjoismaisen kirjallisuuden pääkohtiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Sisältönä pohjoismaisen kirjallisuuden pääkohdat maittain, yhdessä tai erikseen luettavan teoksen / luettavien teosten valinta ja esittely sekä analyysi.
- Ryhmä voi itse vaikuttaa kurssin sisältöön.

Opintojakson vapaa kuvaus

Arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu - hylätty).

Valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin, 1 op (RUB110)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kurssilla valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kiinnitetään huomiota ymmärtävän lukemisen ja kuuntelemisen vahvistamiseen sekä kirjallisen tuottamisen hiomiseen.
- Kielen rakenteiden kertaaminen saatetaan päätökseen.
- Opiskelijoiden omat toiveet huomioidaan opintojakson sisällöissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu - hylätty)

11.19. Temaattiset opinnot (TO)

Oppiaineen tehtävä

Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää laaja-alaista osaamista kehittäviä temaattisia opintoja. Temaattisten opintojen tavoitteet ja sisällöt päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Opintojaksot

Aktiivinen kansalaisuus, 1 op (TO1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson keskeinen tavoite on tukea ja vahvistaa opiskelijan osallisuutta kouluyhteisössä ja kykyä toimia aktiivisena kansalaisena.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson suorittaminen tapahtuu osallistumalla kouluyhteisön kehittämiseen, lukion yhteisöllisyyden tukemiseen tai kestävän kehityksen edistämiseen.
- Osallistumisen muotoja ovat erityisesti lukion opiskelijakunnan hallituksessa toimiminen, Vihreän lipun ympäristöraadissa toimiminen, Eurooppa-ryhmän jäsenyys ja aktiivinen osallistuminen sekä tutortoiminta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi suoritusmerkinnällä (suoritettu - hylätty).

Kulttuurimatka, 2 op (TO2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kulttuurimatka on steinerkoulun 12-luokan yhteinen projekti, jonka tavoitteita ovat erilaisiin kulttuureihin tutustuminen ja maailmankansalaiseksi kasvaminen. Matkaan voi liittyä myös vapaaehtoistyöjakso. Suosittuja kohteita ovat olleet eurooppalaiset

kulttuurikohteet, kuten Ateena, Rooma ja Firenze, mutta matkoja on tehty myös kauemmaksi kuten Nicaraguaan, Kazakstaniin, Tansaniaan ja Dominikaaniseen tasavaltaan. Matkoilla tutustutaan paikalliseen kulttuuriin, historiaan ja arkkitehtuuriin ja tuotetaan niistä kuvia tai tekstiä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Lukioluokat valitsevat itse kulttuurimatkan kohteen yhdessä luokanohjaajien kanssa ja keräävät talkoovoimin rahoituksen matkalle.
- Talkootyö ja varainkeruu on osa opintojakson suoritusta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu - hylätty).

Päättötyö, 3 op (TO3)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Päättötyön tarkoitus on toimia steinerkoulusta valmistuvan lukiolaisen kypsyyskokeena. Aikuisuuteen varttuvan opiskelijan työskentelyssä kiinnitetään erityistä huomiota työskentelyn itsenäisyyteen ja omaehtoisuuteen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tekee 11.-12. kouluvuoden aikana päättötyön, jonka aiheen hän saa valita oman kiinnostuksensa mukaan. Työ voi olla käytännöllinen, taiteellinen tai teoreettinen tai näiden yhdistelmä ja se arvostellaan työnäytteenä. Työn suunnittelu aloitetaan 11. luokalla ja valmis työ palautetaan ja esitellään viimeistään kahdennentoista luokan kevätlukukauden huhtikuun loppuun mennessä.
- Päättötyön laajuus on maksimissaan kolme opintopistettä eli 57 tuntia ja tämä määrä ilmoitetaan todistuksessa, vaikka päättötyö olisi laajempikin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu - hylätty). Päättötyön laajuus on maksimissaan kolme opintopistettä eli 57 tuntia ja tämä määrä ilmoitetaan todistuksessa, vaikka päättötyö olisi laajempikin.

Arvioinnissa huomioidaan työn vaiheet vaiheista suunnittelusta alkaen. Tämän arvioinnin tukena on opiskelijan pitämä päiväkirja. Kuten tutkielmaan niin myös käytännölliseen työhön kuuluu kirjallinen osuus, käytettyjen menetelmien kuvaaminen ja työn kulun selostus. Niin käytännöllisissä kuin etenkin teoreettisissa päättötöissä opiskelijan oma tarkastelutapa ja tutkiminen sekä omien ratkaisujen löytäminen ja toteuttaminen on tärkeämpää kuin kirjallisuuden referoiminen.

Päättötyöllä tulee olla opettajakunnan hyväksymä alan asiantuntija, joka voi ohjauksen lisäksi esittää arvion työstä ja sen hyväksymisestä opettajakunnalle. Opiskelija on vastuussa työn suunnittelusta etenemisestä ja aloitteellisuudesta hankkiessaan asiantuntijan ohjausta. Opettajakunta päättää työn hyväksymisestä sekä sen laajuuden.

11.20. Vieraat kielet (VK)

Oppiaineen tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

Vieraat kielet ovat osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia opetuksessa ja oppimisessa ylipäätään. Lukion kielenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielen, kansalliskielen ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia eri kieliyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.

Vieraiden kielten opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitteeseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiatekstejä sekä arkisia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Vieraiden kielten opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan kunkin opiskeltavan kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkikielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan sekä kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten välisistä yhteyksistä. Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Koodit

Vieraiden kielten opintojen koodit muodostuvat kielten kirjaintunnusten, oppimäärien tasotunnusten ja moduulinumeroiden mukaan. Vieraista kielistä käytetään seuraavia kirjaintunnuksia.

EN = englannin kieli

LA = latinan kieli

RA = ranskan kieli

SM = saamen kieli

SA = saksan kieli

VE = venäjän kieli

IA = italian kieli

EA = espanjan kieli

PO = portugalin kieli

KI = kiinan kieli

JP = japanin kieli

AR = arabian kieli

KX = muu kieli

Lukion opetussuunnitelman perusteissa vieraiden kielten kirjaintunnuksena käytetään tunnusta VK lukuun ottamatta englannin, saamen ja latinan kieltä. Aasian ja Afrikan kielistä lukion opetussuunnitelman perusteissa käytetään kirjaintunnistetta VKAA. Paikallisessa opetussuunnitelmassa näiden tunnusten tilalla käytetään kullekin kielelle määritellyjä, yllä lueteltuja kirjaintunnuksia.

Laaja-alainen osaaminen

Vieraissa kielissä käsitellään teemoja, joiden avulla kieltenoppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Vieraan kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kieltenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, jonka ulottuvuuksia, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisen asiakokonaisuuksien tarkastelussa. Laaja-alaisen osaamisen alueet tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Vieraiden kielten opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksi-kysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

Vieraiden kielten opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan **hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamisen** sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmentyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia kieliä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä **monitieteiseen ja luovaan osaamiseen**. Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Vieraiden kielten opiskelu ja osaaminen avaa mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä ja tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.

Vieraiden kielten opiskelu vahvistaa opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista**. Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia ja eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen.

Kieliopintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.

Kieliopinnot vahvistavat **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen ja kestäättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä ja kehittämään vastuuntuntoaan sekä taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen osalta vieraiden kielten opetuksessa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys kielitaidon käyttökelpoisuudesta kansainvälisessä yhteistyössä ja globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.

Tavoitteet

Vieraiden kielten opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutus- ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kieli ja oppimäärä	Taito toimia vuorovaikutuksessa (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)	Taito tulkita tekstejä (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)	Taito tuottaa tekstejä (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)
Englanti, A-oppimäärä	B2.1 (B1.1)	B2.1 (B1.1)	B2.1 (B1.1)
Aasian ja Afrikan kielet, A-oppimäärä	A2.2–B1.1 (A2.1)	A2.2–B1.1 (A2.1)	A2.2–B1.1 (A2.1)
Muut kielet, A-oppimäärä	B1.2 (A2.2)	B1.2 (A2.2)	B1.2 (A2.2)
Englanti, B1-oppimäärä	B1.2	B1.2	B1.2
Muut kielet, B1-oppimäärä	B1.1 (A1.3)	B1.1(A1.3)	B1.1 (A1.3)
Englanti, B2-oppimäärä	B1.1	B1.1	B1.1
Muut kielet, B2-oppimäärä	A2.2 (A1.3)	A2.2 (A1.3)	A2.2 (A1.2)
Englanti, B3-oppimäärä	B1.1	B1.1	A2.2
Aasian ja Afrikan kielet, B3-oppimäärä	A2.1	A2.1 (puhuttu teksti) A1.3 (kirjoitettu teksti)	A2.1 (puhuttu teksti) A1.3 (kirjoitettu teksti)
Muut kielet, B3-oppimäärä	A2.1	A2.1	A2.1

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kielenkäyttäjänä globaalissa maailmassa, jossa tavoitteena ei ole esimerkillisen äidinkielen kielenkäyttäjän tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen
- osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti kulttuurisesti monimuotoisessa maailmassa
- kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.

Opiskelutaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia

- tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana
- osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä
- muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti
- saa kokemuksia monenlaisista kohdekielisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) ohessa olevan taulukon mukaisesti sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.

Osaamisen arviointi

Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasotavoitteet oppimäärittäin

Arvioinnin tehtävä vieraissa kielissä on tukea opiskelijan kehittymistä vieraalla kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää vieraan kielen taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansainvälisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä, jotka on linkitetty eurooppalaisen viitekehyksen kuusiportaiseen taitotasosteikkoon.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – – [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen

todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Vieraiden kielten pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan vieraiden kielten A-oppimäärän moduulin 8 ja B1-oppimäärän moduulin 6 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisesta kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

Latinan kieltä lukuun ottamatta B2- ja B3-oppimäärien osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan asianomaiselle kielelle ja oppimäärälle lukion opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

11.20.1. Vieraat kielet, englantia, A-oppimäärä (VKENA1)

Opintojaksot

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (ENA1)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (ENA1), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan
- syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä
- analysoi ja kehittää taitoaan käyttäen itse- ja vertaisarviointia oppimista tukevana menetelmänä
- monipuolistaa kielenopiskelutaitojaan
- oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä
- pystyy suhteuttamaan osaamistaan taitotasoon B2.1.

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- henkilökohtaisen kieliprofiilin laatiminen
- tavoitteiden asettelu kielten opiskelulle
- monikielisyyden voimavarana
- erilaisiin teksti- ja tyyliilajeihin tutustuminen

- *tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen*

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson alussa arviointitavat sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opintojakson arvosana voi koostua yhdestä tai useasta osasuorituksesta kuten kurssikoe, kirjoitelma, esitelmä, ryhmätyö, oppimispäiväkirja, video, äänite, podcast tai näytelmä.

Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa käytetään arvioinnin tukena sekä itse- ja vertaisarvioinnin välineenä. Itse- ja vertaisarvioinnin kehittäminen on oleellinen osa kielenopiskelua ja opiskelutaitojen kehittymistä.

Englanti globaalina kielenä, 3 op (ENA2)

Opintojakson moduulit

- Englanti globaalina kielenä, 3 op (ENA2), Pakollinen

Tavoitteet

Englanti globaalina kielenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta*
- *kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan*
- *vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan*
- *syventää tietoaan englannin asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.*

Keskeiset sisällöt

Englanti globaalina kielenä

- *englanti äidinkielenä, toisena kielenä, virallisena kielenä, globaalina kielenä*
- *kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus*
- *kansainväliset suhteet*
- *rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana*
- *puhujien eri taustat ja statusvaikutukset*
- *äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; englannin variantteja ja vertailua muihin kieliin*
- *viestintätyyli erilaisissa medioissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen näkyy esim. omien tavoitteiden asettamisessa, itsearvioinnin kehittämisessä ja tasapainoisen opiskelutekniikan löytämisessä. Esim. kieliprofiilin tekeminen tukee näitä tavoitteita

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen näkyy esim. toisiin tutustumisessa ja ryhmäytymisessä. Tämä näkyy esim. arkitiedon vaihtamiseen keskittyvissä harjoituksissa, vertaisarvioinnin kehittämisessä ja yhteistyötaitojen parantamisessa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen näkyy esim. Harjoituksissa, joissa huomioidaan vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavat taustatekijät. Opintojakson aihepiireissä korostuvat englannin erilaisten roolien merkitys ja kansainvälisyys.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson alussa arviointitavat sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opintojakson arvosana voi koostua yhdestä tai useasta osasuorituksesta kuten kurssikoe, kirjoitelma, esitelmä, ryhmätyö, oppimispäiväkirja, video, äänite, podcast tai näytelmä.

Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa käytetään arvioinnin tukena sekä itse- ja vertaisarvioinnin välineenä. Itse- ja vertaisarvioinnin kehittäminen on oleellinen osa kielenopiskelua ja opiskelutaitojen kehittymistä.

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä*
- *pystyy tuottamaan tekstejä monipuolisesti itselle tärkeistä kulttuuriaiheista ja -ilmiöistä*
- *vahvistaa taitoaan käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.*

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- *luova toiminta*
- *kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle*
- *itseilmaisu identiteetin rakentumisessa*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija esittelee kurssilla valitsemaansa taiteenlajia haluamastaan näkökulmasta. Esitystapa voi olla monimediainen tai esimerkiksi kirjoitelma.
- Opiskelija lukee kurssilla kirjan ja palauttaa siitä esittelyn/arvion.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen näkyy esim. monimediaisissa harjoituksissa, joissa opiskelija voi ilmaista itseään vapaamuotoisesti.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen näkyy esim. tarkasteltaessa kulttuureita ja kieliympäristöjä erilaisten kirjallisten ja suullisten tehtävien ja monimediaisten tekstien ja omien tuotosten kautta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson alussa arviointitavat sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opintojakson arvosana voi koostua yhdestä tai useasta osasuorituksesta kuten kurssikoe, kirjoitelma, esitelmä, ryhmätyö, oppimispäiväkirja, video, äänite, podcast tai näytelmä.

Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa käytetään arvioinnin tukena sekä itse- ja vertaisarvioinnin välineenä. Itse- ja vertaisarvioinnin kehittäminen on oleellinen osa kielenopiskelua ja opiskelutaitojen kehittymistä.

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin ja niiden taustoihin*
- *kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä ja tapoja tuottaa tekstejä hankkiakseen, yhdistääkseen, muokatakseen, esittääkseen ja arvioidakseen tietoa.*

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä

- *vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa*
- *ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo*
- *yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus*
- *neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)*
- *median rooli asenteiden muokkaajana*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen näkyy esim. monilukutaitoa kehittäviin tekstilajeihin tutustumisessa ja niiden tuottamisessa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen näkyy esim. harjoiteltaessa tiedonhankintaa, kriittistä lukutaitoa erilaisista medioista ja monimuotoisen, monikielisen, vaikuttamaan pyrkivän maailmankansalaisuuden kehittämistä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen näkyy esim. tarkastelemalla kielten ja kulttuurien ajankohtaisia kysymyksiä ja soveltamalla osaamista globaaleissa käyttöyhteyksissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson alussa arviointitavat sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opintojakson arvosana voi koostua yhdestä tai useasta osasuorituksesta kuten kurssikoe, kirjoitelma, esitelmä, ryhmätö, oppimispäiväkirja, video, äänite, podcast tai näytelmä.

Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa käytetään arvioinnin tukena sekä itse- ja vertaisarvioinnin välineenä. Itse- ja vertaisarvioinnin kehittäminen on oleellinen osa kieltenopiskelua ja opiskelutaitojen kehittymistä.

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja tiivistämisen taitoja*
- *kehittää taitojaan raportoida jäsennellysti havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä*

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- *opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat*
- *erilaiset tulevaisuudenvisiot*
- *kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia*
- *yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys*
- *englanti tieteen kielenä, tieteellisen tekstin piirteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen näkyy esim. lähdekriittisyyden, tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen harjoitteluna ja yhteiskunnan kestävän tulevaisuuden hahmottamisena erilaisia lähteitä hyödyntämällä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson alussa arviointitavat sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opintojakson arvosana voi koostua yhdestä tai useasta osasuorituksesta kuten kurssikoe, kirjoitelma, esitelmä, ryhmätö, oppimispäiväkirja, video, äänite, podcast tai näytelmä.

Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa käytetään arvioinnin tukena sekä itse- ja vertaisarvioinnin välineenä. Itse- ja vertaisarvioinnin kehittäminen on oleellinen osa kielenopiskelua ja opiskelutaitojen kehittymistä.

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille
- rohkaistuu englannin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa
- kehittää taitoaan ilmaista itseään muodollisemmissa asiayhteyksissä.

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus
- kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten
- kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina
- itsenäistyvän, työelämää astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kirjoittaa kurssilla työpaikkahakemuksen ja ansioluettelon, sekä osallistuu työpaikkahaastatteluun sekä työnantajan että -hakijan roolissa.
- Kurssilla tehdään miniprojekti, jossa opiskelija on saanut kesätyöpaikan englanninkielisestä maasta. Hän selvittää kesätyön vaatimat viranomaisasiat, vuokraa asunnon sekä laatii kestävän budjetin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen näkyy esim. omien jatkotavoitteiden asettelussa. Opintojakson aihepiireissä korostuvat jatko-opinnot ja työelämä, ja omia vahvuuksia ja kehityskohteita voi tunnistaa ja tuoda esiin esim. motivaatiokirjeessä, ansioluettelossa ja työhakemuksessa.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen näkyy esim. erilaisissa vaativissakin kielenkäyttötilanteissa, kuten työpaikkahaastattelussa, tai kulttuurisesti monipuolisissa yhteyksissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson alussa arviointitavat sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opintojakson arvosana voi koostua yhdestä tai useasta osasuorituksesta kuten kurssikoe, kirjoitelma, esitelmä, ryhmätyö, oppimispäiväkirja, video, äänite, podcast tai näytelmä.

Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa käytetään arvioinnin tukena sekä itse- ja vertaisarvioinnin välineenä. Itse- ja vertaisarvioinnin kehittäminen on oleellinen osa kielenopiskelua ja opiskelutaitojen kehittymistä.

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7), Valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta
- kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi
- osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos
- kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä
- esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista
- ratkaisukeskeisyys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen näkyy esim. vahvistettaessa tiedonhakutaitoja ja kielitaitoa kansainvälisissä yhteyksissä. Opintojakson aihepiirejä tarkastellaan globaalista näkökulmasta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen näkyvät esim. ympäristökysymyksiin ja kestävään kehitykseen liittyvissä teksteissä ja tehtävissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson alussa arviointitavat sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opintojakson arvosana voi koostua yhdestä tai useasta osasuorituksesta kuten kurssikoe, kirjoitelma, esitelmä, ryhmätyö, oppimispäiväkirja, video, äänite, podcast tai näytelmä.

Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa käytetään arvioinnin tukena sekä itse- ja vertaisarvioinnin välineenä. Itse- ja vertaisarvioinnin kehittäminen on oleellinen osa kielenopiskelua ja opiskelutaitojen kehittymistä.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä
- vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan
- vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja
- harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- puhumisen eri piirteet
- englannin käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin
- dialogisuus
- oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen näkyy esim. toisen arvostamisessa ja huomioon ottamisessa. Opintojakson aihepiireissä korostuvat esim. suullisen kielitaidon kehittäminen ja epävarmuudensietokyvyn parantaminen.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen näkyy esim. vaihtelevissa kielenkäyttötilanteissa, joissa harjoitellaan monipuolista suullista kielitaitoa huomioiden vuorovaikutustilanteeseen osallistuvien erilaiset kulttuuriset ja kielelliset taustat.

Niveltävä kurssi perusopetuksen jälkeen, 1 op (ENA9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- vahvistetaan perusopetuksessa opiskeltuja asioita ja pakollisten kurssien aihepiirien hallitsemista
- kerrataan perusopetuksen keskeistä kielioppia ja sanastoa luokan tarpeiden mukaisesti

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- pakollisten kurssien aihepiirien mukaiset teemat
- keskeisen kieliopin kertausta

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu - hylätty).

Kirjallisuus, 2 op (ENA10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- tutustutaan sekä kaunokirjallisiin teksteihin kuten novelleihin, näytelmiin tai runoihin että erilaisiin asiateksteihin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- ryhmän valitsema kirjallisuus
- Ryhmä voi halutessaan tehdä kurssilla myös pienimuotoisen näytelmän.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu - hylätty).

Englannin kertauskurssi abiturienteille, 2 op (ENA11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kurssilla valmistaudutaan englannin ylioppilaskokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- englannin kielen kertausta ja ylioppilaskokeisiin harjoittelua

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu - hylätty).

Minä kulttuurin tekijänä, 15 op (OPJ2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 2 op (OPJ3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Tieteet, 11 op (OPJ4)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kestävä tulevaisuus ? ja sen ongelmat, 9 op (OPJ6)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kestävä elämäntapa, 8 op (OPJ7)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

11.20.2. Saksa (SAB2)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kielenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Perustason alkeet 3, 2 op (SAB21)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB21), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet
- vapaa-ajan vietto ja harrastukset
- koulu

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Saksan kielen opinnoissa harjoitellaan alusta asti sosiaalista vuorovaikutusta. Teeman käsittely jatkuu kaikilla opintojaksoilla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson alussa arviointitavat sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opintojakson arvosana voi koostua yhdestä tai useasta osasuorituksesta kuten kurssikoe, kirjoitelma, esitelmä, ryhmätö, oppimispäiväkirja, video, äänite, podcast tai näytelmä.

Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa käytetään arvioinnin tukena sekä itse- ja vertaisarvioinnin välineenä. Itse- ja vertaisarvioinnin kehittäminen on oleellinen osa kieltenopiskelua ja opiskelutaitojen kehittymistä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Elämän tärkeitä asioita

Perustaso 1, 2 op (SAB22)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB22), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit
- Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta
- arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Havainnoidaan omaa ja saksankielisten maiden kulttuuria ja niiden eroja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson alussa arviointitavat sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opintojakson arvosana voi koostua yhdestä tai useasta osasuorituksesta kuten kurssikoe, kirjoitelma, esitelmä, ryhmätyö, oppimispäiväkirja, video, äänite, podcast tai näytelmä.

Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa käytetään arvioinnin tukena sekä itse- ja vertaisarvioinnin välineenä. Itse- ja vertaisarvioinnin kehittäminen on oleellinen osa kielenopiskelua ja opiskelutaitojen kehittymistä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Monenlaista elämää

Perustaso 2, 2 op (SAB23)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB23), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla käsitellään fyysisen ja psyykkisen hyvinvoinnin teemoja laaja-alaisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson alussa arviointitavat sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opintojakson arvosana voi koostua yhdestä tai useasta osasuorituksesta kuten kurssikoe, kirjoitelma, esitelmä, ryhmätyö, oppimispäiväkirja, video, äänite, podcast tai näytelmä.

Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa käytetään arvioinnin tukena sekä itse- ja vertaisarvioinnin välineenä. Itse- ja vertaisarvioinnin kehittäminen on oleellinen osa kielenopiskelua ja opiskelutaitojen kehittymistä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Hyvinvointi ja huolenpito

Perustaso 3, 2 op (SAB24)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB24), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustutaan saksankielisten maiden ja kielialueiden historiaan ja kulttuuri-ilmiöihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson alussa arviointitavat sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opintojakson arvosana voi koostua yhdestä tai useasta osasuorituksesta kuten kurssikoe, kirjoitelma, esitelmä, ryhmätyö, oppimispäiväkirja, video, äänite, podcast tai näytelmä.

Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa käytetään arvioinnin tukena sekä itse- ja vertaisarvioinnin välineenä. Itse- ja vertaisarvioinnin kehittäminen on oleellinen osa kielenopiskelua ja opiskelutaitojen kehittymistä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kulttuuri ja mediat

Perustaso 4, 2 op (SAB25)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB25), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aihepiirit liittyvät kouluun, jatko-opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuuden suunnitelmiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson alussa arviointitavat sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opintojakson arvosana voi koostua yhdestä tai useasta osasuorituksesta kuten kurssikoe, kirjoitelma, esitelmä, ryhmätyö, oppimispäiväkirja, video, äänite, podcast tai näytelmä.

Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa käytetään arvioinnin tukena sekä itse- ja vertaisarvioinnin välineenä. Itse- ja vertaisarvioinnin kehittäminen on oleellinen osa kieltenopiskelua ja opiskelutaitojen kehittymistä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelu, työ ja tulevaisuus

Perustaso 5, 2 op (SAB26)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB26), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- ajankohtaiset aiheet
- kohdekieliset mediat
- lähdekritiikki

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Ajankohtaisina ja globaaleina aiheina voidaan käsitellä ympäristöaiheita ja eettisiä kysymyksiä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson alussa arviointitavat sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opintojakson arvosana voi koostua yhdestä tai useasta osasuorituksesta kuten kurssikoe, kirjoitelma, esitelmä, ryhmätö, oppimispäiväkirja, video, äänite, podcast tai näytelmä.

Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa käytetään arvioinnin tukena sekä itse- ja vertaisarvioinnin välineenä. Itse- ja vertaisarvioinnin kehittäminen on oleellinen osa kielenopiskelua ja opiskelutaitojen kehittymistä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Yhteinen maapallomme

11.20.3. Saksa (SAB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kielenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Perustason alkeet 1, 2 op (SAB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan
- löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä
- hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa
- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- rutiininomaiset viestintätilanteet
- keskeisimmät viestintästrategiat
- tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Saksan kielen opinnoissa harjoitellaan alusta asti sosiaalista vuorovaikutusta. Teeman käsittely jatkuu kaikilla opintojaksoilla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson alussa arviointitavat sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opintojakson arvosana voi koostua yhdestä tai useasta osasuorituksesta kuten kurssikoe, kirjoitelma, esitelmä, ryhmätö, oppimispäiväkirja, video, äänite, podcast tai näytelmä.

Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa käytetään arvioinnin tukena sekä itse- ja vertaisarvioinnin välineenä. Itse- ja vertaisarvioinnin kehittäminen on oleellinen osa kieltenopiskelua ja opiskelutaitojen kehittymistä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutustutaan toisiimme ja uuteen kieleen

Perustason alkeet 2, 2 op (SAB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Saksankielisten maiden yhteiskuntaan ja kulttuuriin tutustumisen aloittamista arkipäivän käytänteiden kautta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson alussa arviointitavat sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opintojakson arvosana voi koostua yhdestä tai useasta osasuorituksesta kuten kurssikoe, kirjoitelma, esitelmä, ryhmätö, oppimispäiväkirja, video, äänite, podcast tai näytelmä.

Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa käytetään arvioinnin tukena sekä itse- ja vertaisarvioinnin välineenä. Itse- ja vertaisarvioinnin kehittäminen on oleellinen osa kieltenopiskelua ja opiskelutaitojen kehittymistä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Matkalla maailmassa

Perustason alkeet 3, 2 op (SAB33)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Saksan kielen opinnoissa harjoitellaan alusta asti sosiaalista vuorovaikutusta. Teeman käsittely jatkuu kaikilla opintojaksoilla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson alussa arviointitavat sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opintojakson arvosana voi koostua yhdestä tai useasta osasuorituksesta kuten kurssikoe, kirjoitelma, esitelmä, ryhmätö, oppimispäiväkirja, video, äänite, podcast tai näytelmä.

Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa käytetään arvioinnin tukena sekä itse- ja vertaisarvioinnin välineenä. Itse- ja vertaisarvioinnin kehittäminen on oleellinen osa kieltenopiskelua ja opiskelutaitojen kehittymistä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Elämän tärkeitä asioita

Perustaso 1, 2 op (SAB34)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Havainnoidaan omaa ja saksankielisten maiden kulttuuria ja niiden eroja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson alussa arviointitavat sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opintojakson arvosana voi koostua yhdestä tai useasta osasuorituksesta kuten kurssikoe, kirjoitelma, esitelmä, ryhmätyö, oppimispäiväkirja, video, äänite, podcast tai näytelmä.

Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa käytetään arvioinnin tukena sekä itse- ja vertaisarvioinnin välineenä. Itse- ja vertaisarvioinnin kehittäminen on oleellinen osa kielenopiskelua ja opiskelutaitojen kehittymistä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Monenlaista elämää

Perustaso 2, 2 op (SAB35)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla käsitellään fyysisen ja psyykkisen hyvinvoinnin teemoja laaja-alaisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson alussa arviointitavat sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opintojakson arvosana voi koostua yhdestä tai useasta osasuorituksesta kuten kurssikoe, kirjoitelma, esitelmä, ryhmätyö, oppimispäiväkirja, video, äänite, podcast tai näytelmä.

Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa käytetään arvioinnin tukena sekä itse- ja vertaisarvioinnin välineenä. Itse- ja vertaisarvioinnin kehittäminen on oleellinen osa kielenopiskelua ja opiskelutaitojen kehittymistä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Hyvinvointi ja huolenpito

Perustaso 3, 2 op (SAB36)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuurialueita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuurialueet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustutaan saksankielisten maiden ja kielialueiden historiaan ja kulttuuri-ilmiöihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson alussa arviointitavat sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opintojakson arvosana voi koostua yhdestä tai useasta osasuorituksesta kuten kurssikoe, kirjoitelma, esitelmä, ryhmätyö, oppimispäiväkirja, video, äänite, podcast tai näytelmä.

Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa käytetään arvioinnin tukena sekä itse- ja vertaisarvioinnin välineenä. Itse- ja vertaisarvioinnin kehittäminen on oleellinen osa kieltenopiskelua ja opiskelutaitojen kehittymistä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kulttuuri ja mediat

Perustaso 4, 2 op (SAB37)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aihepiirit liittyvät kouluun, jatko-opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuuden suunnitelmiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson alussa arviointitavat sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opintojakson arvosana voi koostua yhdestä tai useasta osasuorituksesta kuten kurssikoe, kirjoitelma, esitelmä, ryhmätö, oppimispäiväkirja, video, äänite, podcast tai näytelmä.

Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa käytetään arvioinnin tukena sekä itse- ja vertaisarvioinnin välineenä. Itse- ja vertaisarvioinnin kehittäminen on oleellinen osa kielenopiskelua ja opiskelutaitojen kehittymistä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelu, työ ja tulevaisuus

Perustaso 5, 2 op (SAB38)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Ajankohtaisina ja globaaleina aiheina voidaan käsitellä ympäristöaiheita ja eettisiä kysymyksiä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson alussa arviointitavat sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opintojakson arvosana voi koostua yhdestä tai useasta osasuorituksesta kuten kurssikoe, kirjoitelma, esitelmä, ryhmätö, oppimispäiväkirja, video, äänite, podcast tai näytelmä.

Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa käytetään arvioinnin tukena sekä itse- ja vertaisarvioinnin välineenä. Itse- ja vertaisarvioinnin kehittäminen on oleellinen osa kielenopiskelua ja opiskelutaitojen kehittymistä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Yhteinen maapallomme

11.21. Yhteiskuntaoppi (YH)

Oppiaineen tehtävä

Yhteiskuntaopin opetus syventää opiskelijan käsitystä ympäröivästä yhteiskunnasta ja antaa hänelle valmiuksia kasvaa yhteiskunnallisista asioista kiinnostuneeksi aktiiviseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi. Kansalaisyhteiskuntaa, yhteiskunnan rakenteita ja keskeisiä ilmiöitä sekä valtaa, taloutta ja vaikuttamista tarkastellaan suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista näkökulmasta. Yhteiskuntaoppi rakentuu eri yhteiskuntatieteiden ja oikeustieteen sisällöistä.

Yhteiskuntaoppi luo opiskelijalle edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen, niiden arviointiin sekä tulevien kehityssuuntien ja vaihtoehtojen pohdintaan. Lisäksi se vahvistaa opiskelijan talousosaamista ja oikeudellista ymmärrystä sekä kannustaa aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen. Lähtökohtana on omakohtaisen kiinnostuksen herättäminen yhteiskunnallisiin asioihin ja maailman tapahtumiin. Erityistä huomiota kiinnitetään yhteiskunnallisen ajattelun taitoihin, kuten monipuoliseen tiedon hankintaan, tiedon ja tilastollisten aineistojen kriittiseen tulkintaan sekä keskustelu- ja argumentointitaitoihin.

Yhteiskuntaopin opetuksen arvopohjassa korostuvat demokratian peruslähtökohdat, kuten tasa-arvo, sosiaalinen vastuu, ihmisoikeuksien kunnioittaminen, mielipiteen vapaus ja aktiivinen kansalaisuus sekä työn ja yrittäjyyden arvostaminen.

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettisesti toimivaksi, aktiiviseksi ja vastuuntuntoiseksi demokraattisen yhteiskunnan jäseneksi.

*Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan **hyvinvointiosaamista** vahvistamalla oman elämän ja taloudenhallinnan taitoja sekä syventämällä oikeudellista ymmärrystä. Oppiaine syventää opiskelijan sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön sekä aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen ja demokraattiseen vaikuttamiseen yhteisen hyvinvoinnin edistämiseksi tukien **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden saavuttamista.*

Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan monilukutaitoa digiajassa vahvistamalla hänen kykyään valita, tulkita kriittisesti ja soveltaa tutkimuspohjaista tietoa. Se vahvistaa yhteiskunnallisia ja kriittisiä teksti- ja argumentointitaitoja. Oppiaine rohkaisee opiskelijaa toimimaan monialaisessa yhteistyössä sekä yhdistelemään asioita uudenlaisella tavalla jatkuvan oppimisen periaatteen sekä **monitieteisen ja luovan osaamisen** tavoitteiden mukaisesti. Yhteiskuntaopin opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan korkeakouluyhteistyötä.

Yhteiskunnallisen osaamisen ydinoppiaineena yhteiskuntaoppi edistää opiskelijan edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen ja arviointiin. Opiskelijaa harjaannutetaan toimimaan monitulkintaisen informaation ja informaatiovaikuttamisen maailmassa. Oppiaine syventää opiskelijan monipuolista yhteiskunnallista osaamista vahvistamalla demokratiataitoja. Se kannustaa osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttamaan turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden edistämiseen Suomen ja EU:n kansalaisena sekä globaalisti. Oppiaine vahvistaa oma-aloitteisuutta, yrittäjämäistä asennetta sekä jatko-opinto- ja työelämävalmiuksia.

Yhteiskuntaoppi korostaa yksilön arvolähtöistä ja eettistä toimintaa yhteiseksi hyväksi sosiaalinen vastuu mukaan lukien. Oppiaine syventää ymmärrystä kiertotalouden periaatteista ja kestävästä kuluttajuudesta lähiympäristössä ja globaalisti. Näin yhteiskuntaoppi vahvistaa opiskelijan **eettisyyttä ja ympäristöosaamista**.

Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista** vahvistamalla kansainvälisyysvalmiuksia ja maailmankansalaisen asennetta sekä syventämällä ymmärrystä kulttuurisesta ja katsomuksellisesta moninaisuudesta. Oppiaine harjaannuttaa opiskelijaa eettiseen toimijuuteen globaalissa media- ja teknologiaympäristössä.

Tavoitteet

Yhteiskuntaopin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät yhteiskuntaopin merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä yhteiskunnallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy rakentamaan vastuuntuntoisen, demokraattisen, tasa-arvoa kunnioittavan ja moninaisuutta ymmärtävän yhteiskuntakäsityksen
- ymmärtää omien yhteiskunnallisten käsitystensä muodostumiseen vaikuttavia tekijöitä
- motivoituu syventämään kiinnostustaan yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja ymmärrystään niiden merkityksellisyydestä.

Yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee yhteiskuntaa koskevan tiedon muodostumisen perusteet sekä hallitsee keskeisen yhteiskunnallisen ja taloudellisen käsitteistön
- tuntee Suomen yhteiskuntajärjestelmän, oikeusjärjestelmän ja talouselämän perusteet ja toimintatavat ja niiden taustalla vaikuttaneen historiallisen kehityskulun sekä osaa suhteuttaa ne eurooppalaisiin ja kansainvälisiin yhteyksiin
- ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa muuttuvan demokraattisen yhteiskunnan jäsenenä paikallisella, valtakunnallisella ja kansainvälisellä tasolla ja on motivoitunut toimimaan aktiivisena ja vastuullisena kansalaisena kestävän kehityksen mukaisesti.

Yhteiskunnallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy hankkimaan monipuolista yhteiskunnallista ja taloudellista ajankohtaista aineistoa eri lähteistä myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti sanallista, kuvallista ja tilastollista informaatiota
- osaa muodostaa monipuolisesti perusteltuja näkemyksiä arvosidonnaisista ja kiistanalaisista yhteiskunnallisista ja taloudellisista kysymyksistä
- osaa eritellä moniulotteisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välisiä yhteyksiä, vertailla yhteiskunnallisen ja taloudellisen kehityksen vaihtoehtoja sekä arvioida yhteiskunnallisten päätös- ja toimintavaihtoehtojen erilaisia motiiveja ja vaikutuksia eri väestöryhmien ja ympäristön kannalta.

Osaamisen arviointi

Osaamisen arviointi kohdistuu yhteiskuntaopin yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute tukee opiskelijaa tulemaan tietoiseksi oppimisestaan ja osaamisestaan sekä kehittämään omia työskentelytapojaan yhteiskunnalliselle ajattelulle ominaisten tietojen ja taitojen saavuttamiseksi.

Yhteiskuntaopin arvioinnin keskeisiä kohteita ovat yhteiskunnalliselle ajattelulle ja toiminnalle keskeisten tietojen ja taitojen hallinta: taito ymmärtää yhteiskuntaa koskevan tiedon rakentumisen periaatteita, yhteiskunnan ja talouden ilmiöitä sekä niiden syitä ja vaikutuksia sekä arvioida kriittisesti yhteiskuntaa ja taloutta sekä niiden kehitystä koskevia tulkintoja ja ratkaisuvaihtoehtoja.

Arviointi kohdistuu yhteiskunnallisen tiedon käsittelyn taitoihin, kuten taitoon hakea tietoa erilaisista lähteistä, erotella olennainen tieto epäolennaisesta sekä käyttää sitä perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä. Arvioinnissa otetaan huomioon taidot hankkia, ymmärtää, analysoida, arvioida ja soveltaa yhteiskunnallista tietoa, muodostaa siitä jäsentyneitä kokonaisuuksia sekä tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä. Arviointi perustuu monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa oppimaansa.

Opintojaksot

Rakkaus, 8 op (OPJ9)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Taloustiede ja -taito, 5 op (OPJ11)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1)

Opintojakson moduulit

- Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1), Pakollinen

Tavoitteet

Suomalainen yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa lukea ja tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä
- ymmärtää suomalaisen yhteiskuntarakenteen perusteet
- tuntee kansalaisen perusoikeudet, vaikuttamiskeinot ja -mahdollisuudet, osaa toimia aktiivisena kansalaisena sekä kiinnostuu yhteiskunnallisesta osallistumisesta
- tuntee hyvinvointivaltion ja oikeusvaltion perusteet ja pystyy vertailemaan erilaisia hyvinvointimalleja Pohjoismaissa, Euroopassa ja muualla maailmassa
- osaa tarkastella ja arvioida median välityksellä tapahtuvaa yhteiskunnallista vaikuttamista
- pystyy tarkastelemaan demokratian mahdollisuuksia ja haasteita analyyttisesti erilaisista näkökulmista
- osaa arvioida kriittisesti yhteiskunnallista tietoa ja yhteiskunnallisten päätösten perusteita paikallisella ja valtiollisella tasolla sekä niiden vaikutuksia eri väestöryhmien ja yhteiskunnallisten toimijoiden kannalta
- osaa suunnitella tarkoituksenmukaisia keinoja käyttävää poliittista kansalaisvaikuttamista paikallisten, kansallisten ja kansainvälisten kysymysten ratkaisemisessa.

Keskeiset sisällöt

Suomalainen yhteiskunta

Suomen yhteiskunnan rakenne

- Suomen väestön demografinen ja sosiaalinen rakenne
- väestörakenteen muutoksiin vaikuttavat tekijät

Demokratia ja oikeusvaltio

- ihmisoikeudet, kansalaisen perusoikeudet ja velvollisuudet
- oikeuslaitos sekä tuomio- ja järjestysvalta

Hyvinvointi ja tasa-arvo

- yhteiskunnallinen tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja oikeudenmukaisuus
- pohjoismaisen hyvinvointivaltion tehtävät, edut ja haasteet

Valta, osallistuminen ja vaikuttaminen

- yhteiskunnallisen vallankäytön muodot, demokraattinen päätöksenteko ja suomalainen sopimusyhteiskunta
- kansalaisen vaikuttamiskeinot ja aktiivisen kansalaisuuden merkitys
- Suomen paikallinen ja valtiollinen päätöksentekojärjestelmä
- median muuttuva merkitys ja mediavaikuttaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla opiskelijan ymmärrys yhteiskunnasta kasvaa ja oman elämän hallinnan taidot kehittyvät.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Oppiaineen opiskelussa syvennetään eri näkökulmista yhteiskunnallista osaamista. Oppiaineen opiskelussa tutustutaan osallistumis- ja vaikuttamistapoihin ja syvennetään demokratiataitoja.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijoita ohjataan keskustelemaan yhteiskunnallisista aiheista ja harjoitellaan mielipiteiden muodostamista ja niiden perustelemista sekä toisten kuuntelemista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan seuraamaan eri medioita ja arvioimaan niiden tuottamaa tietoa ja informaatiota. Monilukutaitoa kehitetään käyttämällä opiskelussa erilaisia tekstejä (kirjoitettua, puhuttua ja videoita).

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan oppimisen taitoja, tiedonhankintataitoja, kykyä soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä monipuolisesti tietoa, käsitteiden hallintaa, tiedon ja tietolähteiden kriittistä tarkastelua sekä omaa ajattelua.

Monipuolisia osaamisen näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja monimediaiset tuotokset, tuntityöskentely, tutkimustehtävät sekä kokeet. Opintojakson alussa sovitaan ryhmän ja opettajan kesken, millaisia osaamisen näyttöjä on mahdollista antaa.

Taloustieto, 2 op (YH2)

Opintojakson moduulit

- Taloustieto, 2 op (YH2), Pakollinen

Tavoitteet

Taloustieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää talouteen liittyviä uutisia ja kiinnostuu seuraamaan niitä
- tuntee kansantaloustieteen käsitteet ja peruslähtökohdat
- osaa tulkita talouteen liittyviä tilastoja ja kuvioita
- ymmärtää työnteon ja yrittäjyyden merkityksen taloudessa ja yhteiskunnassa
- osaa tehdä perusteltuja taloudellisia päätöksiä sekä hallita ja suunnitella omaa talouttaan
- osaa tarkastella taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta ymmärtäen Suomen kytketymisen globaaliin talouteen
- osaa arvioida kriittisesti taloutta koskevassa keskustelussa esitettyjä argumentteja sekä analysoida talouspoliittisten ratkaisujen erilaisia vaihtoehtoja, niiden taustoja ja vaikutuksia.

Keskeiset sisällöt

Taloustieto

Kansantalous ja sen toimijat

- talouden peruskäsitteet ja taloutta koskevan tiedon luonne ja muodostuminen
- kansantalouden kiertokulku sekä kotitalouksien, yritysten ja kansantalouden vuorovaikutus
- oman talouden hoito: säästäminen, kuluttaminen ja velkaantuminen

Markkinat, suhdanteet ja talouselämä

- vapaa kilpailu ja hinnanmuodostus markkinoilla
- työ, yrittäjyys ja yritykset

- *Suomi globaalin talouden osana*
- *rahoitusmarkkinat, säästäminen, sijoittaminen ja riskien hallinta*
- *talouden häiriöt, suhdannevaihtelut, niiden taustat ja seuraukset*

Talouspolitiikka

- *kestävän talouskasvun lähtökohdat, edut ja ongelmat*
- *julkinen talous ja sen tasapaino*
- *talouspolitiikan toimijat, keinot ja haasteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla opiskelijan ymmärrys yhteiskunnasta kasvaa ja oman elämän ja talouden hallinnan taidot kehittyvät.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Oppiaineen opiskelussa syvennetään eri näkökulmista yhteiskunnallista osaamista. Oppiaineen opiskelussa tutustutaan osallistumis- ja vaikuttamistapoihin. Talouselämään ja yrittämiseen tutustuminen auttaa kehittämään jatko-opinto- ja työelämävalmiuksia.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla syvennetään käsitystä kestävästä taloudesta. Tutustutaan taloudellisen globalisaation hyviin ja huonoihin puoliin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan oppimisen taitoja, tiedonhankintataitoja, kykyä soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä monipuolisesti tietoa, käsitteiden hallintaa, tiedon ja tietolähteiden kriittistä tarkastelua sekä omaa ajattelua.

Monipuolisia osaamisen näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja monimediaiset tuotokset, tuntityöskentely, tutkimustehtävät sekä kokeet. Opintojakson alussa sovitaan ryhmän ja opettajan kesken, millaisia osaamisen näyttöjä on mahdollista antaa.

Opintojaksolla yksi osaamisen näyttö on mediaraportti talousuutisista.

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3)

Opintojakson moduulit

- Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3), Pakollinen

Tavoitteet

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa laaja-alaisesti globalisaatiota ja Suomen asemaa osana sitä*
- *ymmärtää eurooppalaista ja kansainvälisiin sopimuksiin perustuvaa yhteistyötä ja verkottumista*

- *tuntee Euroopan unionin toimintaa sekä osaa hankkia ja arvioida kriittisesti sitä koskevaa tietoa*
- *ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa ja osaa toimia EU- ja globaalikansalaisena*
- *osaa eritellä globalisaation ja Euroopan yhdentymisen tarjoamia etuja ja haittoja oman elämänsä ja Suomen taloudellisen ja poliittisen järjestelmän kannalta*
- *osaa eritellä ja arvioida kansalaisten turvallisuuteen ja kansainväliseen turvallisuusympäristöön liittyviä muutoksia, uhkia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.*

Keskeiset sisällöt

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma

Globaalit haasteet, globalisaatio ja verkottuminen

- *ympäristö, ilmastonmuutos, väestö ja kestävä tulevaisuus*
- *kansainvälisen yhteistyön toimijat ja mahdollisuudet*
- *Suomi ja Pohjoismaat osana globaaleja verkostoja*
- *kansalaisuus ja vaikuttaminen Euroopassa ja globaalisti*

Eurooppalaisuus ja Euroopan yhdentyminen

- *eurooppalainen identiteetti, arvot ja yhteiskuntien moninaisuus*
- *Suomi osana EU:n päätöksentekoa*
- *EU:n talous- ja aluepolitiikka*
- *EU globaalina toimijana*

Turvallisuus muuttuvassa toimintaympäristössä

- *paikallinen ja kansallinen turvallisuus*
- *Suomen ja EU:n turvallisuuspolitiikka*
- *muuttuvat turvallisuusuhat ja niiden ratkaisumahdollisuudet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Oppiaineen opiskelussa syvennetään eri näkökulmista yhteiskunnallista osaamista. Oppiaineen opiskelussa tutustutaan osallistumis- ja vaikuttamistapoihin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustutaan eurooppalaiseen identiteettiin ja globaaleihin verkostoihin. Opintojaksolla syvenyy kulttuurisen ja katsomuksellisen moninaisuuden ymmärtäminen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Käsitellään YK:n kestävä kehityksen Agenda 2030-tavoitteita ja kestävä tulevaisuuden ehtoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan oppimisen taitoja, tiedonhankintataitoja, kykyä soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä monipuolisesti tietoa, käsitteiden hallintaa, tiedon ja tietolähteiden kriittistä tarkastelua sekä omaa ajattelua.

Monipuolisia osaamisen näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja monimediaiset tuotokset, tuntityöskentely, tutkimustehtävät sekä kokeet. Opintojakson alussa sovitaan ryhmän ja opettajan kesken, millaisia osaamisen näyttöjä on mahdollista antaa.

Opintojaksolla yksi osaamisen näyttö on globalisaatiota käsittelevä monimediainen tuotos.

Lakitieto, 2 op (YH4)

Opintojakson moduulit

- Lakitieto, 2 op (YH4), Valinnainen

Tavoitteet

Lakitieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen oikeusjärjestyksen ja ymmärtää sen toimintaa ohjaavat oikeudellisen ajattelun periaatteet*
- *osaa etsiä oikeudellisen tiedon lähteitä, tulkita niitä ja soveltaa niiden antamaa tietoa*
- *tuntee oikeutensa ja velvollisuutensa kansalaisena, työntekijänä ja kuluttajana sekä osaa soveltaa tätä tietoa tavanomaisia oikeusasioita koskeviin kysymyksiin*
- *osaa eritellä oikeudellisia kysymyksiä koskevaa julkista keskustelua ja arvioida siinä esitetyjä näkemyksiä.*

Keskeiset sisällöt

Lakitieto

Oikeusjärjestyksen perusteet

- *juridiikan peruskäsitteet ja perusoikeudet*
- *oikeudellisen tiedon lähteet ja niiden käyttö*
- *oikeus ja oikeudenmukaisuus yhteiskunnallisena ilmiönä*
- *oikeusjärjestys ja tuomioistuinlaitos*

Kansalaisten yleisimpien oikeustoimien perusteet seuraavilla alueilla

- *sopimus- ja vahingonkorvausoikeus*
- *perhe- ja jäämistöoikeus*
- *varallisuus oikeus*
- *tekijänoikeudet ja kuluttajaoikeus*
- *työoikeus*
- *asumiseen liittyvä sopimusoikeus*
- *hallinto-oikeus ja hyvä hallintotapa*
- *prosessi- ja rikosoikeus*
- *ympäristöoikeus*

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Oppiaineen opiskelussa syvennetään eri näkökulmista yhteiskunnallista osaamista. Oppiaineen opiskelussa tutustutaan osallistumis- ja vaikuttamistapoihin. Lakien, velvollisuuksien ja oikeuksien opiskelu auttaa kehittämään jatko-opinto- ja työelämävalmiuksia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan oppimisen taitoja, tiedonhankintataitoja, kykyä soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä monipuolisesti tietoa, käsitteiden hallintaa, tiedon ja tietolähteiden kriittistä tarkastelua sekä omaa ajattelua.

Monipuolisia osaamisen näyttöjä voivat olla esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja monimediaiset tuotokset, tuntityöskentely, tutkimustehtävät sekä kokeet. Opintojakson alussa sovitaan ryhmän ja opettajan kesken, millaisia osaamisen näyttöjä on mahdollista antaa.

Yhteiskuntaopin kertausta abeille, 1 op (YH5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelija vahvistaa yhteiskuntaopin opintojaksojen aiheiden hallintaa ja kehittyä ylioppilaskirjoituksiin vastaamisen tekniikassa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kurssilla kerrataan lukiossa opiskeltuja aiheita pääasiassa vanhojen ylioppilastehtävien avulla.
- Harjoitellaan ylioppilaskirjoituksiin vastaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu - hylätty).

11.22. Eurytmia (EUR)

Oppiaineen tehtävä

Eurytmia on oppimisen laajentamista kehollisuuden alueelle sekä taiteellisten ja luovien mahdollisuuksien moniaistista kokemista ja ymmärtämistä. Eurytmia on liikuntataidetta, jossa musiikki ja lausunta muutetaan liikkeellä ja eleellä ilmaisuksi. Se pyrkii olemaan näkyvää laulua tai puhetta. Sitä toteutetaan musiikin (säveleurytmia) ja sanataiteen (äänne-eurytmia) avulla, erilaisilla jäsenitys-, tyyli- ja ilmaisutavoilla. Sen lisäksi, että eurytmia suo taiteellisen elämyksen, siinä tavoitellaan oman kehon ja liikkeen hallintaa ja arviointia, vahvistetaan keskittymiskykyä ja tahdon aloitteellisuutta. Siinä harjoitetaan erilaisten liikelaatujen havaitsemista ja ymmärtämistä, taiteellista ilmaisua, esiintymistaitoja, sosiaalisuutta ja vastuuta ryhmästä sekä ryhmän yhteenkuuluvuuden tunnetta.

Eurytmiassa puheen ja musiikin kokemus muunnetaan näkyväksi liikeilmaisuksi. Eurytmia on toiminnallinen oppiaine, jossa otetaan huomioon opiskelijan valmiudet ja yksilölliset kehittymismahdollisuudet. Opetuksella tuetaan opiskelijan hyvinvointia ja kasvua sekä itsenäisyyteen että yhteisöllisyyteen. Opetus toteutetaan kannustavassa ilmapiirissä ja siinä hyödynnetään myös opiskelijan mielikuvitusta ja omia oivalluksia. Yksilölliset taidot ja oppimiskokemukset vahvistavat oppilaan itsetuntoa ja myönteistä minäkuvaa.

Eurytmia tukee kasvavan nuoren kokonaisvaltaista kehitystä. Se tasapainottaa kehittyvää tunne-elämää. Ryhmätyöskentely on keskeistä. Sosiaalisuutta korostava työskentelytapa kehittää vuorovaikutustaitoja ja suvaitsevaisuutta, yhdenvertaisuutta ja jaksamisen ylläpitämistä. Tasa-arvo toteutuu, kun erisukupuoliset opiskelijat harjoittelevat yhdessä. Eurytmiakoreografioiden

laatimiseen perehtyminen kehittää ajattelua ja arviointikykyä monipuolisemmaksi ja luovemmaksi. Eurytmian avulla voidaan elävöittää eri oppiaineiden oppimisprosesseja ja monipuolistaa niiden sisältöjä.

Opiskelijan käsitys taiteen merkityksestä syvenee. Kehittyy näkemys yhdistetystä sävel-, puhe- ja liiketaiteesta osana yhteiskunnallista arvojärjestelmää. Tahdon kasvatus virittää kulttuurisen ja yhteiskunnallisen osallisuuden ja aktiivisuuden suuntaan. Autenttinen ja luova työprosessi aktivoi opiskelijaa passiivisemmän ja enemmän pelkästään vastaanottavan mediaympäristösuhteen vastapainona.

Oppimisessa otetaan huomioon opiskelijan fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen turvallisuus. Sisältöjen omaksumista tuetaan eriyttämällä opetusta opiskelijoiden lähtökohtien ja kehitystarpeiden mukaan.

Tavoitteet

Eurytmian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija etenee liikkeellisesti fyysisissä taidoissa. Kehitetään voiman, nopeuden, dynamiikan, koordinaation ja hienomotoriikan kykyjä, myös orientoitumista tilassa. Kasvatetaan jaksamista, pitkäjänteisyyttä, yritteliäisyyttä, vastuunottoa, ja aktiivista osallistumista työskentelyyn ryhmässä.

Opiskelija edistää vuorovaikutustaitojaan, kun työprosessin eri vaiheissa myötäelehtään kunnioittaen muiden toimintaa. Tällöin opitaan hyväksymään erilaisuutta. Sosiaalisessa kanssakäymisessä auttaminen, vertaistuki, vastuu ryhmästä ja ennakkoluulottomuus mahdollistuvat.

Opiskelija kasvattaa luovia ja henkisiä taitojaan uusilla sävel- ja äänne-eurytmian sisällöillä sekä syventämällä, laajentamalla ja soveltamalla aikaisemmin opittua. Paneudutaan eri jäsentämis- ja ilmaisutapojen tutkimiseen ja harjoitteluun. Omien koreografioiden suunnittelu ja arvioiminen sekä vertaisarviointi tuo esiin eri tulkintamahdollisuuksia. Yksilöllinen orastavan taiteellisuuden tavoittelu ja esteettisten elämysten kokeminen liittyy liikkumisen iloon ja tukee hyvinvointia. Luovan työskentelyn ymmärtäminen onnistumisineen sekä myös epätäydellisyyksineen kehittää joustavaa suhdetta työhön ja mahdollistaa avoimuuden uuden oppimiseen.

Osaamisen arviointi

Arvioinnin tehtävänä on tukea myönteisesti opiskelijan oppimisprosessia ja työskentelyä. Arviointi toteutuu varovaisena, ohjaavana palautteena, opiskelijan itsearviointin vahvistamisena, vertaisarviointina sekä liiketehtävien toteutumisen seuraamisena. Arviointi on luonnollinen ja hienotunteinen osa tavoitteisiin pyrkivää opiskelua, jossa kehitetään fyysisiä, sosiaalisia ja luovia, henkisiä taitoja. Jokaisella opiskelijalla on oma yksilöllinen lähtötasonsa harjoittelussa, eikä se vaikuta arviointiin. Opiskelijan terveydentila ja erityistarpeet tulee ottaa huomioon eurytmian arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa parasta mahdollista osaamistaan tarvittaessa vaihtoehtoisin tavoin ja erityisjärjestelyin (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

Opintojaksot

Liike on tutkimusmatka, 2 op (EUR1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija paneutuu perusliikeilmaisutaitojen kehittämiseen ja soveltamiseen sävel- ja äänne-eurytmiassa omalta yksilölliseltä pohjaltaan
- opiskelija harjoittaa vuorovaikutustaitojaan prosessinomaisessa työskentelyssä kunnioittaen, auttaen ja vertaisarvioinnissa toisia hyväksyen

- opiskelija syventää aiemmin opittua sekä oppii sisällöllisesti uutta, tutkii ja luo omakohtaisen suhteen työstettävään aiheeseen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- omakohtaisen liikeilmaisun vahvistuminen, oman liikkeen hyväksyminen positiivisena tapahtumana
- ryhmäliikkeen toteuttaminen eri muodoissaan ja variaatioissaan
- sävelmien ja tekstien kokeminen eläytymisen ja liikkeen kautta

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kehonhallinnalla ja fyysisellä toimintakyvyllä ylläpidetään hyvinvointiosaamista. Kannustetaan opiskelijaa oman kehon liikkumismahdollisuuksien käyttöön, sinnikkyyteen ja pitkäjänteisyyteen. Rohkaistaan itsenäiseen ja yksilölliseen liikeilmaisuun. Tuetaan ryhtiä ja tasapainoa. Ylläpidetään voiman, koordinaation, nopeuden, dynamiikan ja hienomotoriikan hallintaa. Autetaan löytämään liikkumisessa suhde painovoimaan. Herätetään kiinnostusta omaan kehoon instrumenttina.

Psyykkinen toimintakyky ja hyvinvointi pohjaavat opiskelijan positiivisen itsetunnon, itsetuntemuksen ja tunteiden tunnistamisen vahvistamiseen. Rohkaistaan luoviin ratkaisu- ja suunnittelutehtäviin niin itsenäisesti kuin yhteistyössä muiden kanssa. Autetaan rakentamaan pitkäjänteisyyttä ja vastuuta omasta toiminnasta. Tuetaan opiskelijan henkistä jaksamista ja tasapainoa suomalla mahdollisuus harmoniseen toiminnallisuuteen.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen kehittyy, kun tuetaan yhteistyötaitoja ja ryhmän yhteisöllisyyttä. Opitaan liikkumaan niin, että rohkaistaan kaikkia sukupuolesta riippumatta liikkumaan yhdessä. Ylläpidetään myönteistä minäkuvaa ja kehitetään opiskelijan tunneälyä ikäkauden mukaisilla sisällöillä. Edistetään tasa-arvoa ja monikulttuurisuutta ohjaamalla opiskelijoita hallitsemaan toimintaansa ja tunneilmaisuaan. Tunnistetaan oman liikkeen suhde ryhmän liikekokonaisuuteen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen kehittyy, kun luodaan kytkentä musiikkiin säveleurytmian avulla sekä äidinkieleen ja vieraisiin kieliin äänne-eurytmian avulla. Ratkaistaan tehtävänasettelujen tuomia haasteita ja ongelmia suhteessa sisältöihin, kehon koordinaatioon ja tilankäyttöön. Kehitetään avaruudellista hahmottamiskykyä vaativissa ryhmäkoreografioissa. Tilageometrian kautta kehitetään matemaattista muoto- ja tilatajua.

Eläydytään tekstiin niin, että syntyy esteettinen, hallittu ja monipuolinen liikeilmaisuus. Opitaan dynamiikaltaan erilaatuisia liikkeitä. Sovelletaan eurytmian liikekieltä aiempaa itsenäisemmin. Kehitetään omaa mielikuvitusta ja luovuutta laatimalla teksteihin ja musiikkikappaleisiin omia koreografioita. Harjaannutetaan esiintymistaitoja.

Ajatus, tunne ja liike, 2 op (EUR2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija kehittää arviointikykyään suhteessa sisältöihin ja niiden jäsentämiseen liikeilmaisuksi

- opiskelija herää entistä omakohtaisempaan sisäistämisprosessiin, eläytymiseen ja liikkeen tuottamiseen
- opiskelija oppii ymmärtämään yhteisen ryhmäkoreografian ajatukselliset laatimisperusteet ja kokemaan itsensä osana objektiivista liikekokonaisuutta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- ajatuksellinen ja analyysoiva sisällön jäsentäminen eri tilamuotoperiaatteiden myötä
- kokonaiskuvan luominen vertailemalla erilaisia ilmaisumahdollisuuksia lähtökohtana sisältöjen erilaiset laadut ja merkitykset
- ryhmäliikkeen hiominen havainnoivana ja kokevana vuorovaikutustapahtumana

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen ja demokratiataidot kasvavat, kun opiskelija oppii huolehtimaan omasta toiminnastaan ryhmätilanteissa ja yrittämään parastaan. Ponnistelu yhteisen päämäärän hyväksi, turvallisuutta omalta osalta kantaen, valmistaa vastuunkantoon myöhemmässä työelämässä ja yhteiskunnassa. Toisten auttaminen ja kannustaminen rakentaa yhteisöllisyyttä. Vaikeuksien ja onnistumisten asiallinen käsittely harjoittelussa sekä sisältöjä pohtiessa luo pohjaa itsenäisen arviointikyvyn kehittymiselle.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen mahdollistuu, kun sisäinen kokemus ilmaistaan liikkeen avulla ja samalla itseymmärrys ja muiden ymmärtäminen kasvaa. Tunne-elämä tasapainottuu taiteellisen työskentelyn kautta. Kokonaisuudessaan liiketyöskentely tukee ajattelun, tunteen ja tahdontoiminnan harmonista kehitystä. Toisten kunnioittaminen, rehellisyys, vastuullisuus ja oikeudenmukaisuus ovat ominaisuuksia, joita harjoitellaan ryhmässä työskennellessä. Luontoarvoja korostavaa ajattelua voidaan liittää sopiviin yhteyksiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustumalla muinaisiin kulttuureihin karakteristisilla eleillä opitaan tuntemaan taustoja ja syvempiä ulottuvuuksia, jotka rikastavat globaali- ja kulttuuriosaamista. Yhdessä tekeminen erilaisista taustoista riippumatta rakentaa asiallista ja luontevaa ryhmätoimintaa. Eri kulttuureista lähtevien sisältöjen käsittely kielen ja musiikin alueilla liikkuen laventaa ymmärrystä maanosamme ja maailman laadullisuuksien moninaisuudesta.

Vuorovaikutusosaaminen

Aistien harjaannuttaminen toteutuu, kun toisen huomaaminen ja kohtaaminen on jatkuvaa. Hienovaraisten sävyerojen aistiminen herkistää kokemista. Harjoitetaan liikkeen ja eri aistien vuorovaikutusta suhteessa musiikillisiin ja kielellisiin sisältöihin.

Jaettu valo, 9 op (OPJ12)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Rakkaus, 8 op (OPJ9)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

11.23. Geometria (GME)

Opintojaksot

Geometria 1, 1 op (GME1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tartutaan harppiin ja geokolmioon, joiden avulla perhdytään tai palautetaan mieleen pikkutarkan geometriapiirustuksen lainalaisuuksia.
- Tarkkaillaan kuvioiden syntymistä vaiheittain, josta muodostuu harmoninen kokonaisuus. Voidaan havaita luonnosta löytyviä geometrisia symmetrioita.
- Kuviot väritetään elämään persoonallisesti, joka syventyy taiteelliseksi ilmaisuksi.

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yksityiskohtaisen ja pitkäjänteisen työskentelyn sekä syy- ja seuraussuhteiden merkityksen ymmärtäminen luovassa prosessissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu - hylätty).

Geometria 2, 1 op (GME2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Perehdytään liikkeen kuvaamiseen pysäytettyjen hetkien jatkumona.
- Säännönmukaisuutta hallinnoidaan laskennallisesti ja siitä piirretään yksityiskohtainen vaihe vaiheelta etenevä kuvasarja.
- Harjoitteet tehdään osissa ja niiden pohjalta koostetaan muuntuva kokonaisuus.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu - hylätty).

Geometria 3, 1 op (GME3)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tarkastellaan platonin kappaleiden muodostumista ja säännönmukaisuuksia sekä pintojen ja tilavuuksien kokosuhteita.
- Kappaleiden välisiä yhteyksiä hallinnoidaan tapauskohtaisesti laskemalla ja rakentamalla kappaleet.
- Tutustutaan kappaleiden duaaliominaisuuksiin, piirtäen, laskien ja rakentamalla niiden perusteella todelliset kappaleet.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yksityiskohtaisen ja pitkäjänteisen työskentelyn sekä syy- ja seuraussuhteiden merkityksen ymmärtäminen avaruudellisessa prosessissa. Opiskelija pääsee tutkimaan eri mahdollisuuksia ratkaista monimutkaisia avaruudellisia ongelmia käytännönläheisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu - hylätty).

Maanmittausleiri, 2 op (GME4)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan trigonometrian sovellutukseen tekemällä kartta maastosta maanmittausleirillä käyttäen apuna teodoliitti- ja prismamittausta.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Toteutetaan paikassa, jossa on mahdollista piirtää kartta pihapiiristä. Johdatetaan opiskelijat uuden kokemuksen äärelle tasavertaisina. Tutustutaan trigonometrian sovellukseen käytännössä kartan piirtämisen yhteydessä. Karttapohja toteutetaan kolmiomittausten menetelmää käyttäen. Kolmiot identifioidaan pihapiiriin teodoliitin antamien suuntien mukaan, linjaseipäillä merkityistä pisteistä käsin. Prismamittausten avulla rakennusten sijainnit saadaan kiinnitettyä linjoihin riittävällä tarkkuudella. Prosessin myötä mittaushavainnot piirtyvät laskemisen seurauksena kartaksi. Lopputuloksen näkeminen on aina hämmästyttävä kokemus.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Leirillä kehitetään opiskelijan epävarmuuden sietokykyä, sinnikkyyttä ja luottamusta omien taitojen kehittämiseen uusissa tilanteissa.

Vuorovaikutusosaaminen

Luodaan ryhmädynamiikalle edellytykset tavanomaisesta opiskelusta poikkeavassa ympäristössä. Leiriolosuhteet mahdollistavat taitojen kehittämisen pienissä ryhmissä ja koko luokkana.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen osaaminen tukee opiskelijan ajattelun kehittymistä ja toimintaprosessia, jossa mittausten ja teorian yhteisvaikutuksesta muodostuu tavoiteltu lopputulos. Hän oppii käyttämään erilaisia mittaustapoja ja harjaantuu käyttämään niistä saatuja tuloksia. Samalla hän vahvistaa kykyään arvioida saamiensa mittaustulosten tarkkuutta, luotettavuutta ja paikkansa pitävyyttä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu - hylätty).

Opin, osaan ja voin hyvin, 14 op (OPJ1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Minä kulttuurin tekijänä, 15 op (OPJ2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

11.24. Käden taidot (KÄS)

Oppiaineen tehtävä

Käsityön oppiaine on kasvatusta toiminnallisuuteen, taiteellisuuteen ja ajatteluun. Tekemällä itse monipuolisen käsityöprosessin kaikki vaiheet opiskelija kehittyä tasapuolisesti persoonallisuutensa kaikilla osa-alueilla. Opetuksen tehtävänä on täydentää nuoren kokonaiskehitystä kehittämällä kädentaitoa, esteettistä näkemystä ja hahmottavaa ajattelua. Oman ideoinnin ja käytännön mahdollisuuksien välisen toimivuuden työstäminen kehittää pitkäjänteisen suunnittelun ja toteuttamisen kykyä. Opetuksen tehtävänä on myös syventää opiskelijan ymmärtämystä ja luoda pohjaa ekologiselle ja teknologiselle ajattelulle. Näin kehittyneet taidot ja saavutetut tiedot ovat myöhemmin sovellettavissa aina uusissa tilanteissa.

Tavoitteet

Käsityön opetuksen yleisenä tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu ja oppii käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja
- ymmärtää oman työn ideoinnin, ideoiden kehittelyn ja valmistettavan tuotteen välisen yhteyden
- kokee kokemuksellisen ja tilannesidonnaisen oppimisen mielekkääksi ja sen tulokset merkitykselliseksi
- ymmärtää hyvän työilmapiirin tärkeyden työskentelemällä yhdessä toisten kanssa samassa tilassa
- osaa hyödyntää käsityön materiaaleja kestäväen kehityksen näkökulmasta

Osaamisen arviointi

Arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan oppimisprosessia ja työskentelyä. Arviointi toteutuu ohjaavana palautteena, opiskelijan itsearvioinnin vahvistamisena, vertaisarviointina sekä prosessin toteutumisen seuraamisena. Arvioinnin avulla opiskelijaa kannustetaan taitojen monipuoliseen kehittämiseen. Arviointiin kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi.

Laaaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Opetuksen tehtävänä on täydentää nuoren kokonaiskehitystä kehittämällä kädentaitoa, esteettistä näkemystä ja hahmottavaa ajattelua. Oman ideoinnin ja käytännön mahdollisuuksien välisen toimivuuden työstäminen kehittää pitkäjänteisen suunnittelun ja toteuttamisen kykyä, joka tukee opiskelijan identiteetin rakentamista ja antaa valmiuksia tarkastella omaa työskentelyprosessia. Opetuksen tehtävänä on myös syventää opiskelijan ymmärtämystä käsintekemisen merkitystä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ylläpitäjänä.

Vuorovaikutusosaaminen

Kädentaitojen opinnoissa kehitetään vuorovaikutusosaamista rakentamalla dialogia ja ymmärrystä ihmisten välille erilaisia tarkastelemalla, niitä jakamalla ja niistä keskustelemalla. Opinnot kehittävät yhteistoiminnallisia taitoja taiteelle ominaisen kokonaisvaltaisen työskentelyn avulla.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kädentaidot syventävät opiskelijan monilukutaitoa, jossa taidolliset ja tiedolliset sisällöt täydentävät toisiaan. Taitoaineelle ominainen työskentely hyödyntää erilaisia tutkimisen, ilmaisemisen, ongelmanratkaisun ja toiminnan tapoja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallista osaamista kädentaidoissa syvennetään tutkimalla käsityökulttuurin ilmentämiä arvoja ja merkityksiä esimerkiksi rakennetussa ympäristössä sekä mediassa. Opiskelijoita rohkaistaan ottamaan osaa yhteiskunnalliseen keskusteluun sekä vaikuttamaan kestävän tulevaisuuden puolesta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Käsityön toimintaprosessiin sisältyy vastuu ympäristöstä ja kestävästä tulevaisuudesta. Kädentaitojen opinnoissa opiskelijaa ohjataan pohtimaan omia valintojaan, ratkaisujaan ja tekojaan kestävä elämäntavan näkökulmasta. Opinnot syventävät osaamista erilaisten materiaalien ja teknologioiden kestävästä käytöstä. Opiskelijoita rohkaistaan paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kulttuurisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävään kehitykseen liittyvissä kysymyksissä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista syvennetään tutkimalla todellisuuden kulttuurista monimuotoisuutta. Opiskelijoita kannustetaan arvostamaan elinympäristöään ja tutustumaan sen kulttuuriperintöön. Opiskelijaa ohjataan tutkimaan, miten käsityökulttuuri heijastaa ja muokkaa yksilöitä, yhteisöjä ja maailmaa. Kulttuuriperintöä tarkastellaan globaalista, kansallisesta ja opiskelijan kulttuurisen taustan näkökulmasta.

Opintojaksot

Kirjansidonta 1, 2 op (KIR1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- työn tekemisen arvostaminen ja käsityön valmistusprosessin ymmärtäminen
- tarkan ja täsmällisen työskentelytavan ymmärtäminen
- oman ajattelun ja oivaltamisen kokemukset kokeilun ja yhä kehittyvien ongelmanratkaisutaitojen keinoin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- perehdytään paperin valmistuksen historiaan ja marmoroidaan paperia
- tutustutaan kirjansidonnän historiaan ja ammattitaitoon
- valmistetaan pehmeäkantinen pergamenttisidoksinen kirja vanhaa kirjansidontatekniikkaa käyttäen
- tehdään muita kirjansidontatöitä, kuten kansioita

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson kirjansidontatyö toteutetaan suunnitelmallisesti, jossa taidolliset ja tiedolliset sisällöt täydentävät toisiaan. Työskentelyssä painotetaan omaa ajattelua, kokeilua, oivaltamista ja ongelmanratkaisutaitoja.

Vuorovaikutusosaaminen

Kirjansidontatyön työvaiheissa toimitaan rinnakkain ryhmässä vertaisarviointitaitoja kehittäen sekä muita auttaen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu - hylätty).

Kirjansidonta 2, 1 op (KIR2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- työn tekemisen arvostaminen ja käsityön valmistusprosessin ymmärtäminen
- tarkan ja täsmällisen työskentelytavan ymmärtäminen
- oman ajattelun ja oivaltamisen kokemukset kokeilun ja yhä kehittyvien ongelmanratkaisutaitojen keinoin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- perehdytään kirjansidonnan historiaan ja ammattitaitoon
- valmistetaan kovakantinen kirja

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson kirjansidontatyössä painotetaan kädentaidon kehittämisen lisäksi esteettistä näkemystä, pitkäjännitteistä suunnittelua ja toteuttamisen kykyä. Tarkalla ja täsmällisellä työskentelyllä pyritään loogisen ja joustavan ajattelun sekä hienomotoriikan kehittymiseen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla perehdytään kirjansidonnan historiaan ja valmistetaan kovakantinen kirja vanhaa kirjansidontatekniikkaa käyttäen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kirjansidontatyö toteutetaan suunnitelmallisesti, jossa taidolliset ja tiedolliset sisällöt täydentävät toisiaan. Työskentelyssä painotetaan omaa ajattelua, kokeilua, oivaltamista ja ongelmanratkaisutaitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu - hylätty).

Kehruu ja kudonta, 2 op (KÄS1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Omien suunnitelmien luominen ja niiden mukaan eteneminen
- Työn tekemisen arvostaminen ja käsityön valmistusprosessin ymmärtäminen
- Kehruun ja kudonnan työtapojen oppiminen
- Turvallisten työtapojen ymmärtäminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Teknologian opetukseen liittyen perehdytään rukin ja kangaspuiden toimintaperiaatteisiin.
- Kudotaan kangaspuissa itse kehrätystä langasta kudonnainen esim. seinävaate tai kodintekstiili.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson työskentelyssä painotetaan kädentaidon kehittämisen lisäksi esteettistä näkemystä, pitkäjännitteistä suunnittelua ja toteuttamisen kykyä. Tarkalla ja täsmällisellä työskentelyllä pyritään loogisen ja joustavan ajattelun sekä hienomotoriikan kehittymiseen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla valmistetussa tuotteessa suositetaan kierrätysmateriaalia mahdollisuuksien mukaan ja pyritään minimoimaan materiaalihävikki tarkalla suunnittelulla sekä huolellisella työskentelyllä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla pyritään ymmärtämään ja arvottamaan käsityökulttuurin merkitystä yhteiskunnassa sekä yksilötasolla. Tekemällä oppimisella pyritään edistämään osallisuuden tunnetta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu - hylätty).

11.25. Plastinen sommittelu (PLS)

Opintojaksot

Opin, osaan ja voin hyvin, 14 op (OPJ1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Plastinen sommittelu 1, 1 op (PLS1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjaantuu kolmiulotteisen työskentelyn periaatteisiin, työtapoihin ja menetelmiin paperimassatyön parissa.
- Opitaan ymmärtämään massan ja osamassan osuutta kokonaisuudessa ja erilaisten muotojen (kulmikas, kaareva) yhdistelemistä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Valmistetaan kolmiulotteinen, liikettä tai elettä ilmaiseva eläinveistos paperimassatekniikalla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnin tehtävä on tukea opiskelijan työskentelyä, oppimisprosessia ja osaamisen kehittymistä koulussa tapahtuvassa toiminnassa ja opintojaksojen aikana. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön, ja siinä käytetään monipuolisesti opettaja-, vertais- ja itsearviointia. Arviointi toteutuu sekä formatiivisena että summatiivisena arviointina. Arviointi toteutetaan jokaisen opiskelijan yksilöllinen lähtötaso huomioiden. Opiskelijan terveydentila ja erityistarpeet tulee ottaa huomioon arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa parasta mahdollista osaamistaan tarvittaessa vaihtoehtoisin tavoin ja erityisjärjestelyin (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29)

Arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu - hylätty).

Plastinen sommittelu 2, 1 op (PLS2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii käyttämään kasvojen ilmaisuvoimaa teoksissaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tehdään savesta kasvoihin perustuvia tutkielmia; vastakkaiset tunteet (esim. suru/ilo), karikatyyrit, eläimelliset piirteet (esim. metamorfoosi eläimestä ihmiseksi), vastakkaisia piirteitä kasvoissa (esim. vanhus/lapsi, siro/rujo).
- Tutkitaan eri taiteilijoiden ilmaisukeinoja ihmistä esittävässä veistoksissa, esim. Moore.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnin tehtävä on tukea opiskelijan työskentelyä, oppimisprosessia ja osaamisen kehittymistä koulussa tapahtuvassa toiminnassa ja opintojaksojen aikana. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön, ja siinä käytetään monipuolisesti opettaja-, vertais- ja itsearviointia. Arviointi toteutuu sekä formatiivisena että summatiivisena arviointina. Arviointi toteutetaan jokaisen opiskelijan yksilöllinen lähtötaso huomioiden. Opiskelijan terveydentila ja erityistarpeet tulee ottaa huomioon arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa parasta mahdollista osaamistaan tarvittaessa vaihtoehtoisin tavoin ja erityisjärjestelyin (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29)

Arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu - hylätty).

Plastinen sommittelu 3, 1 op (PLS3)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija hallitsee erilaisten muotojen ja elementtien yhdistämisen kokonaisuudeksi.
- Pyritään oman tyylin löytämiseen kolmiulotteisessa työskentelyssä.
- Opitaan objektiivista havainnointia peilin ja mittojen avulla.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tehdään savesta oma pää.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnin tehtävä on tukea opiskelijan työskentelyä, oppimisprosessia ja osaamisen kehittymistä koulussa tapahtuvassa toiminnassa ja opintojaksojen aikana. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön, ja siinä käytetään monipuolisesti opettaja-, vertais- ja itsearviointia. Arviointi toteutuu sekä formatiivisena että summatiivisena arviointina. Arviointi toteutetaan jokaisen opiskelijan yksilöllinen lähtötaso huomioiden. Opiskelijan terveydentila ja erityistarpeet tulee ottaa huomioon arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa parasta mahdollista osaamistaan tarvittaessa vaihtoehtoisin tavoin ja erityisjärjestelyin (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29)

Arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu - hylätty).

Kivenveisto, 1 op (PLS4)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija pääsee tutkimaan muodon liikettä uuden materiaalin parissa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Veistetään kivistä geometrisen muodon muunnelmia tai muunnetaan ja tyyllitellään vahvasti esittäviä muotoja. Aiheet voidaan johtaa esim. pallon muodosta.
- Staattisesta geometrisesta muodosta jalostetaan dynaaminen, liikkeessä oleva, uusi muoto.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu - hylätty).

11.26. Puhe ja draama (PUDR)

Opintojaksot

Minä kulttuurin tekijänä, 15 op (OPJ2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Puhe ja draama 1, 2 op (PUDR1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- kehittää opiskelijan kykyä ilmaista itseään; puheilmaisu, äänen käyttö, liikeilmaisu, mimiikka sekä tilanhallinta
- kehittää kykyään asettaa itsensä avoimesti esille ja sanottavansa välineeksi
- vahvistaa opiskelijan identiteettiä
- vahvistaa luottamuksen ja empatian kykyä sekä itseä että toisia kohtaan
- kehittää valmiuksia toimia harjoitustilanteessa ja rakentaa omaa roolia hedelmällisesti ja yhteistä päämäärää tukien
- tukea opiskelijan uinuvien kykyjen heräämistä ja esille tuomista

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Esiintymistaidon perusteet
- Improvisaatio
- Sujuvuus- ja artikulaatioharjoitukset
- Hengitys- ja rentoutusharjoitukset
- Suullinen ilmaisu

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Puhe- ja draamataiteen opetus on monipuolisesti nuoren kasvua ja kehitystä tukevaa. Yksilöllisen ilmaisukyvyyn kehittäminen ja vahvistaminen rakentavat nuoren itseluottamusta.

Opetuksella tuetaan opiskelijan **hyvinvointia** ja kasvua sekä itsenäisyyteen että yhteisöllisyyteen. (O1) Opetus toteutetaan kannustavassa ilmapiirissä, ja siinä hyödynnetään opiskelijan omia kokemuksia ja havaintoja. Yksilölliset taidot ja oppimiskokemukset vahvistavat oppilaan itsetuntoa ja rakentavat myönteistä minäkuvaa. Monipuolisilla harjoitteilla rohkaistaan itsenäiseen ja yksilölliseen ilmaisuun; puheilmaisu, äänenkäyttö, liikeilmaisu, mimiikka sekä tilanhallinta.

Psyykkinen toimintakyky ja hyvinvointi pohjaavat opiskelijan positiivisen itsetunnon, itsetuntemuksen ja tunteiden tunnistamisen vahvistamiseen. Kannustetaan rakentamaan pitkäjänteisyyttä ja vastuuta omasta toiminnasta. tuetaan opiskelijan henkistä jaksamista ja tasapainoa luomalla mahdollisuudet itseilmaisulle.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen ja demokratiataidot kehittyvät, kun opiskelijaa kannustetaan huolehtimaan ja kantamaan vastuuta omasta toiminnastaan niin yksilö- kuin ryhmätasolla. Ponnistelu yhteisen päämäärän hyväksi valmistaa vastuunkantoon myöhemmin työelämässä ja laajemmin yhteiskunnassa. Toisten auttaminen ja kannustaminen rakentaa yhteisöllisyyttä. Vaikeuksien ja onnistumisien asiallinen käsittely taiteellisessa prosessissa luo pohjaa itsenäisen arviointikyvyyn kehittymiselle.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija saa palautetta ja häntä arvioidaan taidoistaan ilmaista itseään käyttäen tavoitteen ja tilanteen mukaisesti kokonaisilmaisun keinoja. Lisäksi arvioidaan yleistä tuntiaktiivisuutta sekä kykyä kantaa vastuuta opintoihin kulloinkin kuuluvista tehtävistä.

Arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu - hylätty).

Opintojakson vapaa kuvaus

Lukion ensimmäisellä vuosikurssilla opinnot keskittyvät yleisen esiintymistaidon perusteisiin. Yksilöllisen ilmaisukyvyyn kehittäminen ja vahvistaminen rakentavat itseluottamusta. Opiskelija oppii ilmaisemaan itseään eri tavoin ja esiintymään eri tilanteissa. Puhetaiteen tehtävänä on tukea opiskelijan tervettä äänenkäyttöä. Sujuvuus- ja artikulaatioharjoitusten avulla löytyvät äänteiden peruspaikat puheorganissa. Harjoituskenttä on laaja, käsittäen eeppisen tarinankerronnan, lyhyen puheilmaisun, draaman sekä yleisen esiintymistaidon. Terve ääni rohkaisee opiskelijaa ilmaisemaan myös omia ajatuksiaan.

Puhe ja draama 2, 2 op (PUDR2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- kehittää edelleen omaa ilmaisuaan: puheilmaisu, näyttämöilmaisu, liikeilmaisu, mimiikka sekä vuorovaikutus vastaanäyttelijän ja yleisön kanssa.

- oppia analysoimaan roolihahmon luonnetta, pyrkimyksiä ja asenteita sekä roolihenkilöiden välisiä suhteita
- oppia tekemään itsenäisiä taiteellisia ratkaisuja, perustelemaan niitä ja kantamaan vastuuta niiden toteuttamisesta
- oppia tuottamaan erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja sekä reagoimaan näyttämötilanteeseen tarkoituksenmukaisesti
- oppia ymmärtämään näyttämöilmaisulle ominaisen vaatimuksen: luottaa toisiin ja olla itse luottamuksen arvoinen
- oppia suhtautumaan vakavasti sekä omaan että toisten työskentelyyn
- oppia ottamaan vastuuta roolityön lisäksi myös muista draamaprojektin osa-alueista (puvustus, lavastus, musiikki, valo- ja äänimaailma)
- oppia oivaltamaan mittavan projektin vaatiman sitoutumisen ja motivaation merkityksen
- vahvistaa opiskelijan käsillä olevaa sisäisyyttä taiteen keinoin
- vahvistaa esiintymiskokemusta ja kykyä työskennellä osana ryhmää

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opiskelijat valmistavat ja esittävät yhteistyönä koko illan näytelmän tai vastaavan draamallisen kokonaisuuden

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Puhe- ja draamataiteen opetus on monipuolisesti nuoren kasvua ja kehitystä tukevaa. Yksilöllisen ilmaisukyvyyn kehittäminen ja vahvistaminen rakentavat nuoren itseluottamusta.

Vuorovaikutusosaaminen kehittyy, kun tuetaan yhteistyötaitoja ja ryhmän yhteisöllisyyttä. Vahvistetaan opiskelijan myönteistä minäkuvaa ja kehitetään tunneälyä taiteen keinoin. Myös aistien harjaantuminen toteutuu, kun toisen huomaaminen ja kohtaaminen on jatkuvaa. Hienovaraisten sävyerojen aistiminen herkistää kokemista ja edistää vuorovaikutustaitojen kehittymistä. Tasa-arvoa ja monikulttuurisuutta edistetään oppimalla toimimaan yhdessä, yhteisen tavoitteen eteen sukupuolesta, kulttuuritaustasta tai kunkin yksilöllisistä ominaisuuksista riippumatta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen kehittyy, kun projekteissa yhdistyvät monipuolisella tavalla niin näyttämö- kuin puheilmaisuus sekä kädentaidot (kuvataide, tekstiilityö), visuaalinen (materiaalin tuntemus, värioppi, tyylikaudet, tekninen työ) ja audiovisuaalinen (tietotekniikka, musiikki) ilmaisu.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen mahdollistuu, kun sisäinen kokemus tai näkemys ilmaistaan taiteen keinoin ja samalla sekä itseymmärrys että muiden ymmärtäminen kasvaa. Tunne-elämä tasapainottuu taiteellisen työskentelyn kautta. Kokonaisuudessaan draamallinen työskentely tukee ajattelun, tunteen ja tahdonvoiman harmonista kehitystä. Toisten kunnioittaminen, vastuullisuus ja oikeudenmukaisuus ovat ominaisuuksia, joita muiden muassa harjoitellaan draamallisissa prosesseissa. Luontoarvot nousevat esiin niin lavaste-, tarpeisto- ja pukuhankinnoissa kuin itse taiteen tekemisen teemoissa ja sisällöissä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustumalla eri kulttuureihin ja aikakausiin osana draamaprojektia opitaan tuntemaan kulttuurien taustoja ja sekä ihmisen historiaa. Tutustutaan sekä ulkomaisten- että kotimaisten

näytelmäkirjailijoiden tuotantoon osana länsimaista kulttuurihistoriaa. Tämä osaltaan vahvistaa opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppilaan saama palaute ja arviointi kohdistuvat siihen, kuinka hän osallistuu draamatoimintaan, ja kuinka hän käyttää kokonaisilmaisun keinoja omien ideoidensa ja ajatustensa ilmaisemiseen ryhmässä. Jakson arvioinnissa keskiöön nousevat taiteellisen työskentelyn ohella läsnäolo ja aktiivisuus, työskentelyn itseohjautuvuus, kyky ottaa ja kantaa vastuuta, yhteistyötaidot sekä kyky reflektoida omaa työskentelyä.

Arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu - hylätty).

Opintojakson vapaa kuvaus

Lukion yläluokilla puhe- ja draamataiteenopetus keskittyy 12. luokalla työstettävän näytelmän eli draamallisen päättötyön ympärille. Mittavassa projektissa on päämääränä yhdistää, soveltaa ja jalostaa kaikki se, mitä puhe- ja draamaopintojen parissa on aiemmin opittu. Näytelmän teossa yhdistyvät monipuolisella tavalla niin näyttämö- kuin puheilmaisuus sekä kädentaidot, visuaalinen ja audiovisuaalinen ilmaisu.

Lukion draamaprojekti sisältää kypsyysasteen, joka on sekä yksilöllinen että sosiaalinen. Jokainen opiskelija paneutuu näytelmässä tehtävään ja/tai rooliin, joka parhaiten vastaa hänen valmiustasoaan. Roolityö tai muu tehtävä näytelmässä vaatii sekä itsenäistä työskentelyä että kykyä kuunnella ja soveltaa annettuja tai yhdessä sovittuja ohjeita. Sosiaalinen haaste syntyy siitä, miten hyvin ryhmän sisällä kyetään jakamaan ja kantamaan vastuuta sekä opitaan sietämään keskeneräisyyttä ja paineita.

Puhe ja draama 3, 2 op (PUDR3)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- kehittää edelleen omaa ilmaisuaan: puheilmaisuus, näyttämöilmaisuus, liikeilmaisuus, mimiikka sekä vuorovaikutus vastaanäyttelijän ja yleisön kanssa.
- oppia analysoimaan roolihahmon luonnetta, pyrkimyksiä ja asenteita sekä roolihenkilöiden välisiä suhteita
- oppia tekemään itsenäisiä taiteellisia ratkaisuja, perustelemaan niitä ja kantamaan vastuuta niiden toteuttamisesta
- oppia tuottamaan erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja sekä reagoimaan näyttämötilanteeseen tarkoituksenmukaisesti
- oppia ymmärtämään näyttämöilmaisulle ominaisen vaatimuksen: luottaa toisiin ja olla itse luottamuksen arvoinen
- oppia suhtautumaan vakavasti sekä omaan että toisten työskentelyyn
- oppia ottamaan vastuuta roolityön lisäksi myös muista draamaprojektin osa-alueista (puvustus, lavastus, musiikki, valo- ja äänimaailma)
- oppia oivaltamaan mittavan projektin vaatiman sitoutumisen ja motivaation merkityksen
- vahvistaa opiskelijan käsillä olevaa sisäisyyttä taiteen keinoin
- vahvistaa esiintymiskokemusta ja kykyä työskennellä osana ryhmää

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opiskelijat valmistavat ja esittävät yhteistyönä koko illan näytelmän tai vastaavan draamallisen kokonaisuuden

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Puhe- ja draamataiteen opetus on monipuolisesti nuoren kasvua ja kehitystä tukevaa. Yksilöllisen ilmaisukyvyyn kehittäminen ja vahvistaminen rakentavat nuoren itseluottamusta.

Vuorovaikutusosaaminen kehittyy, kun tuetaan yhteistyötaitoja ja ryhmän yhteisöllisyyttä. Vahvistetaan opiskelijan myönteistä minäkuvaa ja kehitetään tunneälyä taiteen keinoin. Myös aistien harjaantuminen toteutuu, kun toisen huomaaminen ja kohtaaminen on jatkuvaa. Hienovaraisten sävyerojen aistiminen herkistää kokemista ja edistää vuorovaikutustaitojen kehittymistä. Tasa-arvoa ja monikulttuurisuutta edistetään oppimalla toimimaan yhdessä, yhteisen tavoitteen eteen sukupuolesta, kulttuuritaustasta tai kunkin yksilöllisistä ominaisuuksista riippumatta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen kehittyy, kun projekteissa yhdistyvät monipuolisella tavalla niin näyttämö- kuin puheilmaisuus sekä kädentaidot (kuvataide, tekstiilityö), visuaalinen (materiaalin tuntemus, värioppi, tyylikaudet, tekninen työ) ja audiovisuaalinen (tietotekniikka, musiikki) ilmaisu.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen mahdollistuu, kun sisäinen kokemus tai näkemys ilmaistaan taiteen keinoin ja samalla sekä itseymmärrys että muiden ymmärtäminen kasvaa. Tunne-elämä tasapainottuu taiteellisen työskentelyn kautta. Kokonaisuudessaan draamallinen työskentely tukee ajattelun, tunteen ja tahdonvoiman harmonista kehitystä. Toisten kunnioittaminen, vastuullisuus ja oikeudenmukaisuus ovat ominaisuuksia, joita muiden muassa harjoitellaan draamallisissa prosesseissa. Luontoarvot nousevat esiin niin lavaste-, tarpeisto- ja pukuhankinnoissa kuin itse taiteen tekemisen teemoissa ja sisällöissä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustumalla eri kulttuureihin ja aikakausiin osana draamaprojektia opitaan tuntemaan kulttuurien taustoja ja sekä ihmisen historiaa. Tutustutaan sekä ulkomaisten- että kotimaisten näytelmäkirjailijoiden tuotantoon osana länsimaista kulttuurihistoriaa. Tämä osaltaan vahvistaa opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppilaan saama palaute ja arviointi kohdistuvat siihen, kuinka hän osallistuu draamatoimintaan, ja kuinka hän käyttää kokonaisilmaisun keinoja omien ideoidensa ja ajatustensa ilmaisemiseen ryhmässä. Jakson arvioinnissa keskiöön nousevat taiteellisen työskentelyn ohella läsnäolo ja aktiivisuus, työskentelyn itseohjautuvuus, kyky ottaa ja kantaa vastuuta, yhteistyötaidot sekä kyky reflektoida omaa työskentelyä.

Arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu - hylätty).

Opintojakson vapaa kuvaus

Lukion yläluokilla puhe- ja draamataiteenopetus keskittyy 12. luokalla työstettävän näytelmän eli draamallisen päättötyön ympärille. Mittavassa projektissa on päämääränä yhdistää, soveltaa ja jalostaa kaikki se, mitä puhe- ja draamaopintojen parissa on aiemmin opittu. Näytelmän teossa yhdistyvät monipuolisella tavalla niin näyttämö- kuin puheilmaisuus sekä kädentaidot, visuaalinen ja audiovisuaalinen ilmaisu.

Lukion draamaprojekti sisältää kypsyyshaasteen, joka on sekä yksilöllinen että sosiaalinen. Jokainen opiskelija paneutuu näytelmässä tehtävään ja/tai rooliin, joka parhaiten vastaa hänen valmiustasoaan. Roolityö tai muu tehtävä näytelmässä vaatii sekä itsenäistä työskentelyä että kykyä kuunnella ja soveltaa annettuja tai yhdessä sovittuja ohjeita. Sosiaalinen haaste syntyy siitä, miten hyvin ryhmän sisällä kyetään jakamaan ja kantamaan vastuuta sekä opitaan sietämään keskeneräisyyttä ja paineita.

Näytelmä, 2 op (PUDR4)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- kehittää edelleen omaa ilmaisuaan; puheilmaisuus, näyttämöilmaisuus, liikeilmaisuus, mimiikka sekä vuorovaikutus vastaanäyttelijän ja yleisön kanssa
- oppia analysoimaan roolihaamon luonnetta, pyrkimyksiä ja asenteita sekä roolihenkilöiden välisiä suhteita
- oppia tekemään itsenäisiä taiteellisia ratkaisuja, perustelemaan niitä ja kantamaan vastuuta niiden toteuttamisesta
- oppia tuottamaan erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja sekä reagoimaan näyttämötilanteeseen tarkoituksenmukaisesti
- oppia ymmärtämään näyttämöilmaisulle ominaisen vaatimuksen: luottaa toisiin ja olla itse luottamuksen arvoinen
- oppia suhtautumaan vakavasti sekä omaan että toisten työskentelyyn
- oppia ottamaan vastuuta roolityön lisäksi myös muista draamaprojektin osa-alueista (puvustus, lavastus, musiikki, valo- ja äänimaailma)
- oppia oivaltamaan mittavan projektin vaatiman sitoutumisen ja motivaation merkityksen
- vahvistaa opiskelijan käsillä olevaa sisäisyyttä taiteen keinoin
- vahvistaa esiintymiskokemusta ja kykyä työskennellä osana ryhmää

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelijat valmistavat ja esittävät yhteistyönä kokoillan näytelmän tai vastaavan draamallisen kokonaisuuden.

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Puhe- ja draamataiteen opetus on monipuolisesti nuoren kasvua ja kehitystä tukevaa. Yksilöllisen ilmaisukykyyn kehittäminen ja vahvistaminen rakentavat nuoren itseluottamusta.

Vuorovaikutusosaaminen kehittyy, kun tuetaan yhteistyötaitoja ja ryhmän yhteisöllisyyttä. Vahvistetaan opiskelijan myönteistä minäkuvaa ja kehitetään tunneälyä taiteen keinoin. Myös aistien harjaantuminen toteutuu, kun toisen huomaaminen ja kohtaaminen on jatkuvaa. Hienovaraisten sävyerojen aistiminen herkistää kokemista ja edistää vuorovaikutustaitojen kehittymistä. Tasa-arvoa ja monikulttuurisuutta edistetään oppimalla toimimaan yhdessä,

yhteisen tavoitteen eteen sukupuolesta, kulttuuritaustasta tai kunkin yksilöllisistä ominaisuuksista riippumatta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen kehittyy, kun projekteissa yhdistyvät monipuolisella tavalla niin näyttämö- kuin puheilmaisuus sekä kädentaidot (kuvataide, tekstiilityö), visuaalinen (materiaalin tuntemus, värioppi, tyylikaudet, tekninen työ) ja audiovisuaalinen (tietotekniikka, musiikki) ilmaisu.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen mahdollistuu, kun sisäinen kokemus tai näkemys ilmaistaan taiteen keinoin ja samalla sekä itseymmärrys että muiden ymmärtäminen kasvaa. Tunne-elämä tasapainottuu taiteellisen työskentelyn kautta. Kokonaisuudessaan draamallinen työskentely tukee ajattelun, tunteen ja tahdonvoiman harmonista kehitystä. Toisten kunnioittaminen, vastuullisuus ja oikeudenmukaisuus ovat ominaisuuksia, joita muiden muassa harjoitellaan draamallisissa prosesseissa. Luontoarvot nousevat esiin niin lavaste-, tarpeisto- ja pukuhankinnoissa kuin itse taiteen tekemisen teemoissa ja sisällöissä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustumalla eri kulttuureihin ja aikakausiin osana draamaprojektia opitaan tuntemaan kulttuurien taustoja ja sekä ihmisen historiaa. Tutustutaan sekä ulkomaisten- että kotimaisten näytelmäkirjailijoiden tuotantoon osana länsimaista kulttuurihistoriaa. Tämä osaltaan vahvistaa opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppilaan saama palaute ja arviointi kohdistuvat siihen, kuinka hän osallistuu draamatoimintaan, ja kuinka hän käyttää kokonaisilmaisun keinoja omien ideoidensa ja ajatustensa ilmaisemiseen ryhmässä. Jakson arvioinnissa keskiöön nousevat taiteellisen työskentelyn ohella läsnäolo ja aktiivisuus, työskentelyn itseohjautuvuus, kyky ottaa ja kantaa vastuuta, yhteistyötaidot sekä kyky reflektoida omaa työskentelyä.

Arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu - hylätty).

Opintojakson vapaa kuvaus

Lukion yläluokilla puhe- ja draamataiteenopetus keskittyy 12. luokalla työstettävän näytelmän eli draamallisen päättötyön ympärille. Mittavassa projektissa on päämääränä yhdistää, soveltaa ja jalostaa kaikki se, mitä puhe- ja draamaopintojen parissa on aiemmin opittu. Näytelmän teossa yhdistyvät monipuolisella tavalla niin näyttämö- kuin puheilmaisuus sekä kädentaidot, visuaalinen ja audiovisuaalinen ilmaisu.

Lukion draamaprojekti sisältää kypsyysasteen, joka on sekä yksilöllinen että sosiaalinen. Jokainen opiskelija paneutuu näytelmässä tehtävään ja/tai rooliin, joka parhaiten vastaa hänen valmiustasoaan. Roolityö tai muu tehtävä näytelmässä vaatii sekä itsenäistä työskentelyä että kykyä kuunnella ja soveltaa annettuja tai yhdessä sovittuja ohjeita. Sosiaalinen haaste syntyy siitä, miten hyvin ryhmän sisällä kyetään jakamaan ja kantamaan vastuuta sekä opitaan sietämään keskeneräisyyttä ja paineita.

11.27. Teknologia (TEK)

Opintojaksot

Yhdyskuntateknologia, 1 op (TEK1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kurssi tutustuttaa Oulun kaupungin infrastruktuuriin: laitoksiin, joita ilman emme voisi itseämme sivistyneen, kehittyneen teknologiakaupungin asukeiksi väittää – vedenottamoon, jätevedenpuhdistamoon, Ruskon jätekeskukseen, eri kierrätysorganisaatioihin, energiantuotantolaitoksiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Laitoksissa pyritään vierailemaan, mutta mikäli se ei joissakin kohteissa koulusta riippumattomista syistä onnistu, niin niiden toimintaperiaatteet kuitenkin selvitetään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu - hylätty).

Digitaidot, 1 op (TEK2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tuntee ja osaa käyttää koulun yleisimpiä työalustoja.
- Opiskelija kehittää tekstinkäsittelytaitojaan.
- Opiskelija tutustuu taulukkolaskenta- sekä kuvankäsittelyohjelmiin.
- Opiskelija tutustuu esitysgrafiikkaohjelmiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Koulun työalustat: Wilma ja Peda.net
- Tekstinkäsittely, taulukkolaskenta, kuvankäsittely
- Esitysgrafiikka
- Verkkotyöskentely (tämä yleisesti)

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu - hylätty).

Opintojakson vapaa kuvaus

Digitaidot-opintojaksolla tutustutaan koulussa käytettäviin työalustoihin sekä erilaisiin ohjelmiin. Opintojakson tarkoituksena on tarjota hyvät tietotekniset lähtövalmiudet lukio-opintoihin.

11.28. Integraatio-opintojaksot

Opin, osaan ja voin hyvin, 14 op (OPJ1)

Oppiaineet

- Geometria
- Plastinen sommittelu
- Liikunta
- Opinto-ohjaus
- Psykologia
- Terveystieto

Opintojakson moduulit

- Oppiva liikkuja, 2 op (LI1), Pakollinen
- Minä opiskelijana, 2 op (OP1), Pakollinen
- Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1), Pakollinen
- Terveys voimavarana, 2 op (TE1), Pakollinen

Lisälaajuus

3 op

Opintojakson paikalliset opintojaksot

- Maanmittausleiri, 2 op (GME4)
- Plastinen sommittelu 1, 1 op (PLS1)

Tavoitteet

Oppiva liikkuja

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- soveltaa liikuntataitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa (kuten sisällä, ulkona ja vedessä)
- osaa toimia vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia
- yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.

Minä opiskelijana

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa ja osaa sanoittaa vahvuuksiaan, osaamistaan ja kiinnostuksen kohteitaan
- tuntee lukio-opintojen käytänteet ja opintojen rakenteen
- asettaa valintojaan tärkeysjärjestykseen suhteessa omiin suunnitelmiinsa
- osaa lukiossa tarvittavat opiskelutaidot ja -menetelmät sekä työtavat
- tunnistaa henkilökohtaisen opintosuunnitelman merkityksen urasuunnittelun kannalta
- osaa suunnitella opintojaan suhteessa ylioppilastutkinnon suorittamiseen liittyviin vaatimuksiin
- ymmärtää, miten tehdyt valinnat vaikuttavat mahdollisuuksiin hakeutua jatko-opintoihin
- osaa suunnitella ajankäyttönsä siten, että selviytyy opiskelun ja muun elämän vaatimuksista
- tunnistaa tapoja edistää hyvinvointiaan ja toimintakykyään.

Toimiva ja oppiva ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, millainen tiede psykologia on ja että psykologinen tieto perustuu tutkimuksiin
- osaa kuvailla tieteellisen ajattelun peruspiirteitä psykologian näkökulmasta
- osaa selittää tietoisesta ja ei-tietoisesta toiminnan luonnetta ja eroja
- osaa eritellä ihmisen toimintaan liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä
- tutustuu johonkin hyvinvoinnin ilmiöön psyykkisestä, biologisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta
- osaa eritellä oppimiseen liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä sekä arvioida ja kehittää tämän tiedon pohjalta omaa oppimistaan ja opiskeluaan.

Terveys voimavarana

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy kuvailemaan ja jäsentelemään keskeisiä ihmisen voimavaroja ja terveyttä määrittäviä tekijöitä sekä analysoimaan niiden yhteyksiä ja vaikutusmekanismeja terveyteen
- osaa selittää erilaisten terveystieteiden ilmiöiden muodostumista ja arvioida niiden merkitystä terveydelle sekä soveltaa keskeisiä sosiaalipsykologisia malleja ja teorioita elintapojen omaksumisen selittämisessä
- tunnistaa omiin elintapoihinsa vaikuttavia tekijöitä ja pystyy arvioimaan elintapavalintojen merkitystä omalle ja lähiympäristön terveydelle sekä antamaan perusteltuja ehdotuksia siitä, miten terveyttä edistäviä elintapoja voidaan ylläpitää ja vaarantavia ehkäistä.

Maanmittausleiri

- Tutustutaan trigonometrian sovellutukseen tekemällä kartta maastosta maanmittausleirillä käyttäen apuna teodoliitti- ja prismamittausta.

Plastinen sommittelu 1

- Opiskelija harjaantuu kolmiulotteisen työskentelyn periaatteisiin, työtapoihin ja menetelmiin paperimassatyön parissa.
- Opitaan ymmärtämään massan ja osamassan osuutta kokonaisuudessa ja erilaisten muotojen (kulmikas, kaareva) yhdistelemistä.

Keskeiset sisällöt

Oppiva liikkuja

- liikuntataitojen soveltaminen erilaisissa opetusryhmän yhteisissä liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa opiskeluympäristön mahdollisuuksia (kesä-, talvi-, luonto- ja vesiliikunta) sekä sisä- ja ulkoliikuntaa monipuolisesti toteuttaen
- opetusryhmän yhteistyötaitoja ja yhteishenkeä kehittävät liikuntatehtävät ja -leikit sekä pelit

Minä opiskelijana

- henkilökohtainen opintosuunnitelma: opiskelu-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelma
- itsetuntemus ja omat vahvuudet sekä oman osaamisen monipuolinen tunnistaminen, kehittäminen ja dokumentointi
- toimijuus, arjen- ja elämänhallintataidot, minäpystyvyys sekä toimintakyky
- hyvinvointi, opiskelukyky, tasapainoinen elämä
- opiskelu- ja tiedonhankintataidot, oppimaan oppiminen
- jatko-opintoihin ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyvät tietolähteet, digitaaliset ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät
- työelämään sekä toisen ja korkea-asteen koulutuspaikkoihin tutustuminen
- lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat

Toimiva ja oppiva ihminen

Ihmisen toiminnan tarkastelu psykologian näkökulmista

- *psykykinen näkökulma: perustietoa tiedonkäsittelystä, motiiveista ja tunteista*
- *biologinen näkökulma: perustietoa hermoston toiminnasta ja evoluutiopsykologian lähestymistavasta*
- *sosiaalinen näkökulma: perustietoa sosialisatiosta ja tilannetekijöistä*
- *kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä kulttuurien eroista ja yhtäläisyyksistä*
- *tietoinen ja ei-tietoinen toiminta*

Oppiminen ja opiskelu psykologian näkökulmista

- *psykykinen näkökulma: ehdollistuminen, perustietoa työmuistin ja säilömuistin toiminnasta, sisäiset mallit, oppimisstrategiat, metakognitio, tavoiteorientaatiot ja pystyvyysuskomukset*
- *biologinen näkökulma: aivojen plastisuus ja unen vaikutus oppimiseen*
- *sosiaalinen ja kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä oppimisen sosiaalisuudesta ja erilaisista oppimiskulttuureista*

Psykologinen tutkimus

- *tieteellinen tieto ja arkitieto*
- *tieteellisen tutkimuksen prosessi*
- *otoksen ja perusjoukon merkitys tutkimuksen arvioinnissa*
- *psykologisen tutkimuksen eettiset periaatteet*
- *esimerkkejä laadullisista ja määrällisistä psykologian tutkimuksista*

Terveys voimavarana

Terveyden kokonaisvaltaisuus

- *terveyttä määrittävät keskeiset tekijät ja niiden vaikutusmekanismit*
- *terveyttä ja elintapoja selittävät keskeiset sosiaalipsykologiset teoriat ja mallit: suunnitellun käyttäytymisen teoria, sosiaalis-kognitiivinen teoria, terveysuskomusmalli, muutosvaihemalli*
- *terveyskulttuurisia ilmiöitä: terveyden arvostamisen ja käyttäytymisen välinen ristiriita, medikalisaatio ja terveyteen sairastuminen, elintapoihin puuttuminen, uskomus- eli vaihtoehtohoidot*

Kehon ja mielen hyvinvoinnin keskeiset perusteet

- *terveyttä edistävä ravinto, liikunta, lepo, uni sekä painonhallinta*
- *seksuaalisuus, seksuaaliterveys, seksuaalioikeudet*
- *mielenterveyttä suojaavat yksilölliset, yhteisölliset ja yhteiskunnalliset tekijät, stressi ja kriisit*
- *mielenterveyttä kuormittavina tekijöinä, keinoja kuormituksen hallintaan*
- *opiskeluhyvinvointi*

Maanmittausleiri

- *Toteutetaan paikassa, jossa on mahdollista piirtää kartta pihapiiristä. Johdatetaan opiskelijat uuden kokemuksen äärelle tasavertaisina. Tutustutaan trigonometrian sovellukseen käytännössä kartan piirtämisen yhteydessä. Karttapohja toteutetaan kolmiomittausmenetelmää käyttäen. Kolmiot identifioidaan pihapiiriin teodoliitin antamien suuntien mukaan, linjaseipäillä merkityistä pisteistä käsin. Prismamittausten avulla rakennusten sijainnit saadaan kiinnitettyä linjoihin riittävällä tarkkuudella. Prosessin myötä mittaushavainnot piirtyvät laskemisen seurauksena kartaksi. Lopputuloksen näkeminen on aina hämmästyttävä kokemus.*

Plastinen sommittelu 1

- *Valmistetaan kolmiulotteinen, liikettä tai eletä ilmaiseva eläinveistos paperimassatekniikalla.*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

GME4: Leirillä kehitetään opiskelijan epävarmuuden sietokykyä, sinnikkyyttä ja luottamusta omien taitojen kehittämiseen uusissa tilanteissa.

OP1: Opiskelija harjaantuu tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan. Opiskelija ymmärtää terveyden ja terveellisten elämäntapojen merkityksen sekä vaalii fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyään ja hyvinvointiaan. Opiskelija toimii aktiivisesti oman ja toisen hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi.

PS1: Opiskelija tutustuu johonkin hyvinvoinnin ilmiöön psyykkisestä, biologisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta. Hyvinvointiosaamista voi vahvistaa esimerkiksi tarkastelemalla sitä, miten uni vaikuttaa oppimiseen. Oppimisen yhteydessä hyvinvointia voi käsitellä esimerkiksi tavoiteorientaatioiden ja pystyvyysuskomusten avulla.

TE1: Lukion alkuun sijoittuvalla opintojaksolla opiskelijan identiteetin rakentaminen on keskiössä. Terveys voimavarana -modulin sisällöt ja opiskelu yhdessä dialogisesti auttavat opiskelijaa tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä syventämään osaamistaan lisääntyvän itsetuntemuksen pohjalta. Riittävä fyysinen aktiivisuus, uni, opiskelupäivän aikaiset tauot ja terveellinen ravinto tukevat oppimista sekä opiskelijan jaksamista ja palautumista: tämä terveyden *pyhä kolminaisuus* on opetuksen keskeistä sisältöä. Opiskelija omaksuu hyvinvointiaan tukevia ja iloa tuottavia toimintatapoja sekä tunnistaa niitä edistäviä yhteisöjä. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan valmiuksia tunnistaa myös hyvinvointia ja turvallisuutta heikentäviä tekijöitä, kuten uupumusta, kiusaamista ja häirintää, ja osallistua niiden ehkäisemiseen. Opiskelija saa valmiuksia hakeutua itse tai ohjata muita hakeutumaan palvelujärjestelmien piiriin ongelma- ja poikkeustilanteissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

OP1: Opiskelija osaa suunnitella opintojaan ja ajankäyttöään sekä tehdä jatko-opintoihin ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyviä valintoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

GME4: Monitieteinen osaaminen tukee opiskelijan ajattelun kehittymistä ja toimintaprosessia, jossa mittausten ja teorian yhteisvaikutuksesta muodostuu tavoiteltu lopputulos. Hän oppii käyttämään erilaisia mittaustapoja ja harjaantuu käyttämään niistä saatuja tuloksia. Samalla hän vahvistaa kykyään arvioida saamiensa mittaustulosten tarkkuutta, luotettavuutta ja paikkansa pitävyyttä.

LI1: Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään liikunnan merkitys opiskeluvireyteen ja oppimisedellytyksiin. Opiskelija kehittää ongelmanratkaisutaitoja liikunnan oppimistilanteissa esimerkiksi peleissä ja pari- ja ryhmätyöskentelyssä. Opintojakson aikana voidaan tehdä yhteistyötä mahdollisuuksien mukaan eri oppiaineiden kanssa esimerkiksi biologia ja terveystieto.

PS1: Opiskelija osaa kuvailla tieteellisen ajattelun peruspiirteitä psykologian näkökulmasta. Opintojaksolla harjoitellaan seuraamaan eri medioita ja arvioimaan niiden tuottamaa tietoa ja informaatiota. Monilukutaitoa kehitetään käyttämällä opiskelussa erilaisia tekstejä ja tutustutaan tieteellisen tiedon periaatteisiin psykologian tutkimusperustainen moninäkökulmaisuus huomioon ottaen. Monitieteistä osaamista tukee tämän osalta esimerkiksi tieteellisen tiedon ja arkitiedon tarkastelu.

TE1: Eri tieteenaloihin perustuvana oppiaineena terveystiedolle on luontevaa kehittää monitieteistä ja luovaa osaamista. Terveystiedossa opiskelija ohjataan yhdistelemään eri tieteenalojen tuottamaa tietoa ja muodostamaan näin itselle uutta tietoa - mahdollisuuden *terveystaitoihin*.

Vuorovaikutusosaaminen

GME4: Luodaan ryhmädynamiikalle edellytykset tavanomaisesta opiskelusta poikkeavassa ympäristössä. Leiriolosuhteet mahdollistavat taitojen kehittämisen pienissä ryhmissä ja koko luokkana.

LI1: Opintojaksolla vahvistetaan myönteistä minäkuva. Omia tunteita tunnustetaan, ymmärretään ja kehitetään ilmaisun säätelyä. Liikutaan yhdessä saaden kokemuksia osallisuudesta ja yhteisöllisyydestä. Toimitaan vastuullisesti ja turvallisesti toisia auttaen, kunnioittaen ja avustaen. Reilun pelin henki on koko ajan läsnä.

TE1: Sosiaaliset taidot, myötätunto ovat myös keskeistä sisältöä. Tunneilla vahvistetaan yhteenkuulumisen tunnetta, uuden sosiaalisen yhteisön muodostusta, harjoitellaan keskustelu ja kuuntelutaitoja, rakentavaa vuorovaikutusta. Opiskelija toimii aktiivisesti oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi.

Maanmittausleiri

Hyvinvointiosaaminen

Leirillä kehitetään opiskelijan epävarmuuden sietokykyä, sinnikkyyttä ja luottamusta omien taitojen kehittämiseen uusissa tilanteissa.

Vuorovaikutusosaaminen

Luodaan ryhmädynamiikalle edellytykset tavanomaisesta opiskelusta poikkeavassa ympäristössä. Leiriolosuhteet mahdollistavat taitojen kehittämisen pienissä ryhmissä ja koko luokkana.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen osaaminen tukee opiskelijan ajattelun kehittymistä ja toimintaprosessia, jossa mittausten ja teorian yhteisvaikutuksesta muodostuu tavoiteltu lopputulos. Hän oppii käyttämään erilaisia mittaustapoja ja harjaantuu käyttämään niistä saatuja tuloksia. Samalla hän vahvistaa kykyään arvioida saamiensa mittaustulosten tarkkuutta, luotettavuutta ja paikkansa pitävyyttä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alaisen tavoitteiden toteutumista arvioidaan osana opintojaksolla tehtävien tuotosten arviointia. Formatiivista arviointia on opettajien opintojakson aikana antama palaute sekä opiskelijoiden tekemä vertaisarviointi. Summatiivisessa arvioinnissa moduulien arvosanat muodostuvat ainekohtaisten sisältöjen ja tavoitteiden mukaisesti.

Maanmittausleiri

Arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu - hylätty).

Plastinen sommittelu 1

Arvioinnin tehtävä on tukea opiskelijan työskentelyä, oppimisprosessia ja osaamisen kehittymistä koulussa tapahtuvassa toiminnassa ja opintojaksojen aikana. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön, ja siinä käytetään monipuolisesti opettaja-, vertais- ja itsearviointia. Arviointi toteutuu sekä formatiivisena että summatiivisena arviointina. Arviointi toteutetaan jokaisen opiskelijan yksilöllinen lähtötaso huomioon ottaen. Opiskelijan terveydentila ja erityistarpeet tulee ottaa huomioon arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa parasta

mahdollista osaamistaan tarvittaessa vaihtoehtoisin tavoin ja erityisjärjestelyin (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29)

Arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu - hylätty).

Opintojakson vapaa kuvaus

Lukiomme ensimmäisellä opintojaksolla tavoite on tutustuttaa opiskelija lukio-opintoihin, ryhmäyttää hänet osaksi yhteisöämme ja antaa eväitä tasapainoiseen elämään lukiolaisena. Keskeistä on opiskelijan hyvinvointi- ja terveysosaamisen sekä opiskelutaitojen ja ongelmanratkaisutaitojen kehittäminen.

Psykologian ja terveystiedon kautta tutustutaan tieteellisen tiedon tarjoamiin näkökulmiin hyvinvoinnista ja oppimisesta, itsehoitovalmiuksiin ja arjen terveysosaamisen kehittämiseen. Lukiossa tarvittavia opiskelutaitoja ja -menetelmiä opetellaan ja harjoitellaan. Liikunnan ja opinto-ohjauksen tavoitteena on opiskelijan henkilökohtaisten vahvuuksien, osaamisen ja kiinnostuksen kohteiden löytäminen ja vahvistaminen. Plastisen sommittelun kautta tutustutaan taiteelliseen luomiseen. Tavoitteena on vahvistaa ymmärrystä luovuuden ja taiteiden merkityksestä itsetunnolle ja hyvinvoinnille. Maanmittausleirillä harjoitellaan lukio-opinnoissa tärkeitä yhteistyö- ja ryhmätyötaitoja. Leiri on sosiaalisen oppimisen ja erilaisten oppimiskulttuurien käytännön harjoittelua sekä lukioluokan ryhmäytymisen tärkeä muoto.

Maailma muutoksessa, 4 op (OPJ10)

Oppiaineet

- Suomen kieli ja kirjallisuus
- Maantiede

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1), Pakollinen
- Maailma muutoksessa, 2 op (GE1), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet
- osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.

Maailma muutoksessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää maantieteellistä maailmankuvaansa ja osaa käyttää paikannimistöä luontevasti tarkoituksenmukaisissa yhteyksissä
- osaa analysoida ympäristön muutosten syitä ja arvioida ympäristön muutosten seurauksia eri alueilla
- tuntee keinoja ja osaa selittää, millaisten ratkaisujen avulla ympäristön muutoksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla
- osaa analysoida ihmiskunnan muutosten syitä ja arvioida muutosten seurauksia eri alueilla
- tuntee keinoja ja osaa arvioida, miten ihmistoiminnan aiheuttamiin muutoksiin voidaan vaikuttaa eri alueilla

- *tuntee kestävän kehityksen sitoumuksia sekä osaa käyttää näitä eettisten perustelujen pohjana*
- *osaa hankkia, analysoida ja esittää asianmukaista ja luotettavaa tietoa alueellisista kysymyksistä geomedian hyödyntäen*
- *osaa arvioida kriittisesti ajankohtaisia alueellisia uutisia ympäristön tai ihmiskunnan muutoksista eri medioissa.*

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kohderyhmän, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*
- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

Maailma muutoksessa

Maantiede tieteenalana

- *miten maantieteessä tarkastellaan ympäristöä ja maailmaa*
- *miten maantiedettä hyödynnetään työelämässä ja arjessa*
- *alueelliset ajankohtaiset uutiset*

Ympäristön muutoksia ja niiden ratkaisukeinoja

- *ilmastonmuutosten mekanismit*
- *nykyisen ilmastomuutoksen syitä ja seurauksia*
- *kuivuus, aavikoituminen, myrskyt, tulvat*
- *ympäristön muutoksiin sopeutuminen ja niiden hillintä*

Ihmiskunnan muutoksia

- *väestön kasvun ja vaurastumisen maailmanlaajuiset ympäristövaikutukset*
- *puhtaan veden puute, nälkä*
- *hyvinvoinnin jakautuminen, köyhyys*
- *pakolaisuus*
- *kestävän kehityksen sitoumukset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

GE1: Sisältöjen herättämien tunteiden käsittelytaidot kasvavat.

Vuorovaikutusosaaminen

GE1: Sisältöjen herättämistä mahdollisesti ahdistavistakin tunteista ja ajatuksista opetellaan keskustelemaan rakentavasti.

Monitieteinen ja luova osaaminen

GE1: Maantieteellinen lukutaito vahvistuu maailman muutokseen liittyviä uutisia ja muita tekstilajeja - tieteellisiä ja taiteellisia - sekä geomediala hyödyntäen: ilmiöihin tutustutaan monipuolisesti havainnoiden ja niitä tulkiten. Opiskelijat käyttävät ja arvioivat kriittisesti tietolähteitä sekä perustelevat näkemyksiään maantieteelle ominaisella tavalla, vertailevat arkitietoa ja tieteellistä tietoa. Käsitteiden täsmällistä käyttöä harjoitellaan, ilmaisun tarkkuutta.

ÄI1: Monitieteinen ja luova osaaminen tulee esiin esimerkiksi monilukutaidon ja kriittisen lukutaidon kehittämisessä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

GE1: Rakennetaan tietopohjaa, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa ajankohtaisiin ympäristö- ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seurattessaan mediaa. Opetus edistää opiskelijan ymmärrystä kestävästä kehityksestä merkityksestä aluesuunnittelun lähtökohtana. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävästä tulevaisuudesta ja globaalin vastuun ymmärtämiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

GE1: Opintojakso johdattelee opiskelijaa pohtimaan planeettamme ainutlaatuisuutta ja monimuotoisuutta, erilaisuuden rikkautta ja alueellisen identiteetin muodostumista tukien siten opiskelijan globaali- ja kulttuuriosaamisen kehittymistä. Maantieteelle on ominaista tarkastella ajankohtaisia maailmanlaajuisia ilmiöitä ja niiden vuorovaikutussuhteita, joiden avulla opiskelijan kansainvälisyysvalmiudet ja tulevaisuustaitojen rakentuminen saa tukea sekä kasvu sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

GE1: Eettisen ja ympäristöosaamisen lähtökohtana maantieteessä on luonnonmaantieteellisten perusteiden ymmärrys. Opintojaksolla on tavoitteena syventää luottamusta luonnonmaantieteellisiin prosesseihin ja pohtia tapahtuvia muutoksia kuitenkin lamaamatta toimintatapoja: nuori oppii ja haluaa toimia kestävästä tulevaisuudesta edistämiseksi. Alueelliset esimerkit ja globaalin ymmärryksen kehittyminen luovat pohjan luonnon ja ympäristön merkityksen ja ihmisten moninaisuuden ymmärtämiselle, näiden itseisarvolle ja eettisille pohdinnoille.

ÄI1: Eettisyys ja ympäristöosaaminen painottuu esimerkiksi kirjallisuuden aihepiirivalinnoissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alaisen tavoitteiden toteutumista arvioidaan osana opintojaksolla tehtävien tuotosten arviointia. Formativista arviointia on opettajien opintojakson aikana antama palaute sekä opiskelijoiden tekemä vertaisarviointi. Summatiivisessa arvioinnissa moduulien arvosanat muodostuvat ainekohtaisten sisältöjen ja tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tarkastellaan ympäristön ja alueiden muutoksia ja seurataan ajankohtaisia uutisia. Tekstejä ja geomediala (karttoja, kuvia, videoita, diagrammeja, omia havaintoja) tulkitaan ja aiheita hyödynnetään omilla kirjoituksissa. Ympäristöaiheita nostetaan esiin myös kirjallisuudesta ja elokuvista. Äidinkielen ja maantieteen moduulien yhdistäminen mahdollistaa sisältöjen monipuolisen käsittelyn eri näkökulmasta: ympäristön ja ihmiskunnan muutosten

ja niiden ratkaisukeinojen pohdinnan, ajankohtaisten alueellisten ja globaalien uutisten käsittelyn, kirjoitusprosessin ja prosessikirjoittamisen, tekstien pohjalta kirjoittamisen, kielen- ja tekstinhuollon, intertekstuaalisuuden sekä teemojen syventämisen kirjallisuuden ja elokuvataiteen innoittamana.

Taloustiede ja -taito, 5 op (OPJ11)

Oppiaineet

- Matematiikan pitkä oppimäärä
- Matematiikan lyhyt oppimäärä
- Yhteiskuntaoppi

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikka, 1 op (MAA9), Pakollinen
- Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB6), Pakollinen
- Talousmatematiikka, 1 op (MAB7), Pakollinen
- Taloustieto, 2 op (YH2), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan
- soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa
- oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset
- osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.

Talousmatematiikan alkeet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee talousmatematiikan peruskäsitteet ja -taidot
- syventää prosenttilaskennan taitojaan
- oppii kuvaamaan talouselämän asioiden kehittymistä
- osaa käyttää tietolähteitä ja ohjelmistoja laskelmien tekemisessä sovellusten yhteydessä.

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan
- soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa
- oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset
- osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.

Taloustieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää talouteen liittyviä uutisia ja kiinnostuu seuraamaan niitä
- tuntee kansantaloustieteen käsitteet ja peruslähtökohdat
- osaa tulkita talouteen liittyviä tilastoja ja kuvioita
- ymmärtää työnteon ja yrittäjyyden merkityksen taloudessa ja yhteiskunnassa

- osaa tehdä perusteltuja taloudellisia päätöksiä sekä hallita ja suunnitella omaa talouttaan
- osaa tarkastella taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta ymmärtäen Suomen kytketymisen globaaliin talouteen
- osaa arvioida kriittisesti taloutta koskevassa keskustelussa esitettyjä argumentteja sekä analysoida talouspoliittisten ratkaisujen erilaisia vaihtoehtoja, niiden taustoja ja vaikutuksia.

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikka

- aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat
- korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus
- talletukset ja lainat
- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia

Talousmatematiikan alkeet

Keskeiset sisällöt

- suhteellinen osuus, vertailu, muutoksen laskeminen
- indeksi
- korkokäsite, yksinkertainen korko
- verotus
- valuutat

Talousmatematiikka

Keskeiset sisällöt

- aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat
- korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus
- talletukset ja lainat
- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia

Taloustieto

Kansantalous ja sen toimijat

- talouden peruskäsitteet ja taloutta koskevan tiedon luonne ja muodostuminen
- kansantalouden kiertokulku sekä kotitalouksien, yritysten ja kansantalouden vuorovaikutus
- oman talouden hoito: säästäminen, kuluttaminen ja velkaantuminen

Markkinat, suhdanteet ja talouselämä

- vapaa kilpailu ja hinnanmuodostus markkinoilla
- työ, yrittäjyys ja yritykset
- Suomi globaalin talouden osana
- rahoitusmarkkinat, säästäminen, sijoittaminen ja riskien hallinta
- talouden häiriöt, suhdannevaihtelut, niiden taustat ja seuraukset

Talouspolitiikka

- kestävän talouskasvun lähtökohdat, edut ja ongelmat
- julkinen talous ja sen tasapaino
- talouspolitiikan toimijat, keinot ja haasteet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

MAA9, MAB6: Kannustetaan opiskelijoita opiskelemaan ryhmissä vertaistukea antaen. Vaihtelevat työtavat ja turvallinen opiskeluympäristö kannustavat vuorovaikutukseen. Ratkaisumenetelmien jakaminen ja niistä keskusteleminen vahvistavat vuorovaikutusosaamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

MAA9, MAB6, MAB7: Yhteiskuntaoppiin, taloustietoon ja pörssilaskentaan liittyvät matematiikan sovellukset.

Yhteiskunnallinen osaaminen

MAA9, MAB6, MAB7: Oman talouden hallinta: verotus, vuokrat, vastuu muista. Yhteiskunnallisten ilmiöiden jäsentäminen ja kuvaaminen matematiikan avulla.

YH2: Oppiaineen opiskelussa syvennetään eri näkökulmista yhteiskunnallista osaamista. Oppiaineen opiskelussa tutustutaan osallistumis- ja vaikuttamistapoihin. Talouselämään ja yrittämiseen tutustuminen auttaa kehittämään jatko-opinto- ja työelämävalmiuksia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

MAA9, MAB7: Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan luonne universaalina kielenä. Matematiikan avulla voidaan jäsentää ja ratkaista globaaleja ongelmia.

Hyvinvointiosaaminen

YH2: Opintojaksolla opiskelijan ymmärrys yhteiskunnasta kasvaa ja oman elämän ja talouden hallinnan taidot kehittyvät.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

YH2: Opintojaksolla syvennetään käsitystä kestävästä taloudesta. Tutustutaan taloudellisen globalisaation hyviin ja huonoihin puoliin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alaisen tavoitteiden toteutumista arvioidaan osana opintojaksolla tehtävien tuotoksien arviointia. Formatiivista arviointia on opettajien opintojakson aikana antama palaute sekä opiskelijoiden tekemä vertaisarviointi. Summatiivisessa arvioinnissa moduulien arvosanat muodostuvat ainekohtaisten sisältöjen ja tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Yhteiskuntaopin näkökulmasta matikkaa. Oman talouden hallintaa ja keinoja siihen, omien kulutustottumusten vaikutukset: Arvot, tarpeet ja tulevaisuuden turvaaminen, pitkäntähtäimen suunnitelmat. Aika nuoren puolella korkoa korolle -ilmiössä. Miksi pörssi? Hyvä vai paha? Asuntosäästäminen, lainat, pikavipit oheisvaikutuksineen.

Jaettu valo, 9 op (OPJ12)

Oppiaineet

- Eurytmia
- Biologia
- Fysiikka
- Kuvataide

Opintojakson moduulit

- Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1), Pakollinen
- Fysiikka luonnontieteenä, 1 op (FY1), Pakollinen

Lisälaajuus

4 op

Opintojakson paikalliset opintojaksot

- Liike on tutkimusmatka, 2 op (EUR1)

Tavoitteet

Elämä ja evoluutio

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa selittää elämän tunnusmerkit ja perusedellytykset sekä tunnistaa niitä esimerkeistä
- osaa solun perusrakennetta ja toimintaa tasolla, joka mahdollistaa evoluution ja ekosysteemin toiminnan ymmärtämisen
- osaa selittää perinnölliseen muunteluun, luonnonvalintaan ja lajiutumiseen liittyviä mekanismeja ja osaa selittää näiden merkityksen evoluutiolle
- osaa jäsentää nykyisen eliökunnan rakenteen
- ymmärtää ja osaa selittää, miten biologinen tieto tuotetaan.

Fysiikka luonnontieteenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu fysiikkaan systemaattisena, kokeellisuuteen nojautuvana tieteenä
- tutustuu aineen rakenteen ja maailmankaikkeuden mittasuhteisiin
- tutustuu fysiikassa käytettäviin tiedonhankintamenetelmiin
- osaa suunnitella ja toteuttaa yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita
- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta fysiikkaa ja sen opiskelua kohtaan.

Paikallinen lisäys

- KU5: Opiskelija harjaantuu tietoisempaan värien käyttöön taiteellisessa työskentelyssään.
- KU5: Opiskelija tulee tietoisemmaksi värien luonteesta ja ilmaisumahdollisuuksista.
- KU5: Opiskelija myös harjaantuu havainnoimaan herkemmin värejä rakennetussa ympäristössä sekä väri-ilmiöitä luonnossa.

Liike on tutkimusmatka

- opiskelija paneutuu perusliikeilmaisutaitojen kehittämiseen ja soveltamiseen sävel- ja äänne-eurytmiassa omalta yksilölliseltä pohjaltaan
- opiskelija harjoittaa vuorovaikutustaitojaan prosessinomaisessa työskentelyssä kunnioittaen, auttaen ja vertaisarvioinnissa toisia hyväksyen

- opiskelija syventää aiemmin opittua sekä oppii sisällöllisesti uutta, tutkii ja luo omakohtaisen suhteen työstettävään aiheeseen

Keskeiset sisällöt

Elämä ja evoluutio

Biologia tieteenä

- *elämän tunnuspiirteet ja organisaatiotasot*
- *biologiset tieteenalat ja tutkimusmenetelmät*
- *biologiset havainnot, tutkimuskysymykset ja hypoteesien muodostaminen*

Evoluutio

- *solujen synty ja kehittyminen*
- *suvullinen ja suvuton lisääntyminen*
- *muuntelu ja sen perinnölliset perusteet*
- *luonnonvalinta*
- *lajiutuminen*
- *kasvien ja eläinten evoluutio ja avainsopeumat*
- *ihmisen evoluutio*
- *evoluution tutkiminen*

Eliökunta

- *luokittelun periaatteet*
- *eliökunnan sukupuu ja keskeisimmät taksonit*

Fysiikka luonnontieteenä

Keskeiset sisällöt

- *suure ja yksikkö sekä SI-järjestelmä*
- *mittaaminen, tulosten kerääminen, niiden esittäminen graafisesti ja luotettavuuden arviointi*
- *graafinen malli ja lineaarinen malli*
- *yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen suunnitteleminen ja toteutus*

Paikallinen lisäys

- KU5: Tunnelmien muuntaminen väreiksi ja muodoiksi.
- KU5: Tehdään harjoitteita ja havaintoja Goethen väriteorian pohjalta.
- KU5: Maalataan erilaisia värisommitelmia ja sovelletaan niitä omiin töihin.
- KU5: Tutustutaan eri aikakausien ja taiteilijoiden tapaan käyttää värejä.

Liike on tutkimusmatka

- omakohtaisen liikeilmaisun vahvistuminen, oman liikkeen hyväksyminen positiivisena tapahtumana
- ryhmäliikkeen toteuttaminen eri muodoissaan ja variaatioissaan
- sävelmien ja tekstien kokeminen eläytymisen ja liikkeen kautta

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

BI1: Opiskelija ymmärtää monimuotoisen, puhtaan ja terveellisen ympäristön merkityksen ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille.

EUR1: Kehonhallinnalla ja fyysisellä toimintakyvyllä ylläpidetään hyvinvointiosaamista. Kannustetaan opiskelijaa oman kehon liikkumismahdollisuuksien käyttöön, sinnikkyyteen ja pitkäjänteisyyteen. Rohkaistaan itsenäiseen ja yksilölliseen liikeilmaisuun. Tuetaan ryhtiä ja tasapainoa. Ylläpidetään voiman, koordinaation, nopeuden, dynamiikan ja hienomotoriikan hallintaa. Autetaan löytämään liikkumisessa suhde painovoimaan. Herätetään kiinnostusta omaan kehoon instrumenttina. Psyykkinen toimintakyky ja hyvinvointi pohjaavat opiskelijan positiivisen itsetunnon, itsetuntemuksen ja tunteiden tunnistamisen vahvistamiseen. Rohkaistaan luoviin ratkaisu- ja suunnittelutehtäviin niin itsenäisesti kuin yhteistyössä muiden kanssa. Autetaan rakentamaan pitkäjänteisyyttä ja vastuuta omasta toiminnasta. Tuetaan opiskelijan henkistä jaksamista ja tasapainoa suomalla mahdollisuus harmoniseen toiminnallisuuteen.

Vuorovaikutusosaaminen

BI1: Opiskelija oppii argumentoimaan ja arvioimaan omia ja muiden näkökulmia biologisen tiedon avulla.

EUR1: Vuorovaikutusosaaminen kehittyy, kun tuetaan yhteistyötaitoja ja ryhmän yhteisöllisyyttä. Opitaan liikkumaan niin, että rohkaistaan kaikkia sukupuolesta riippumatta liikkumaan yhdessä. Ylläpidetään myönteistä minäkuvaa ja kehitetään opiskelijan tunneälyä ikäkauden mukaisilla sisällöillä. Edistetään tasa-arvoa ja monikulttuurisuutta ohjaamalla opiskelijoita hallitsemaan toimintaansa ja tunneilmaisuun. Tunnistetaan oman liikkeen suhde ryhmän liikekokonaisuuteen.

FY1: Fysiikalle ominainen ja jokaisessa opintojaksossa harjoitettava kokeellinen työskentely kehittää opiskelijan yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja sekä monilukutaitoa. Myös fysiikalle ominaisten merkintöjen ja esittämistapojen harjoittelu jokaisessa opintojaksossa kehittää monilukutaitoa ja kielitietoisuutta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

BI1: Opintojakso harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä monitieteiseen ja luovaan ajatteluun.

EUR1: Monitieteinen ja luova osaaminen kehittyy, kun luodaan kytkentä musiikkiin säveleurytmian avulla sekä äidinkieleen ja vieraisiin kieliin äänne-eurytmian avulla. Ratkaistaan tehtävänasettelujen tuomia haasteita ja ongelmia suhteessa sisältöihin, kehon koordinaatioon ja tilankäyttöön. Kehitetään avaruudellista hahmottamiskykyä vaativissa ryhmäkoreografioissa. Tilageometrian kautta kehitetään matemaattista muoto- ja tilatajua. Eläydytään tekstiin niin, että syntyy esteettinen, hallittu ja monipuolinen liikeilmaisuus. Opitaan dynamiikaltaan erilaatuisia liikkeitä. Sovelletaan eurytmian liikekieltä aiempaa itsenäisemmin. Kehitetään omaa mielikuvitusta ja luovuutta laatimalla teksteihin ja musiikkikappaleisiin omia koreografioita. Harjaannutetaan esiintymistaitoja.

FY1: Mittausten suunnittelu sekä tulosten kerääminen ja esittäminen graafisesti tutustuttavat opiskelijan erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin.

KU5: Nykyaikaiseen syventyessään opiskelijat tutustuvat taiteen tekemisen eri näkökulmiin ja lähtökohtiin. Eri tieteenalojen ja taiteen menetelmiä yhdistelemällä tehdään täysin uudenlaista taidetta. Omissa töissään opiskelijat voivat yhdistellä myös eri taiteenlajeja. Musiikki, tanssi, kirjallisuus voi tuoda uutta omaan ilmaisuun. Opetellaan hakemaan paitsi innoitusta myös materiaaleja luovasti, omia ja sovinnaisia rajoja ylittäen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

BI1: Opintojakso ohjaa opiskelijaa kestävään elämäntapaan ja globaalin vastuun ottamiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

BI1: Opintojakso kehittää opiskelijan ympäristöosaamista ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta; sisällöissä korostuu ymmärrys luonnon ainutlaatuisuudesta ja itseisarvosta.

Liike on tutkimusmatka

Hyvinvointiosaaminen

Kehonhallinnalla ja fyysisellä toimintakyvyllä ylläpidetään hyvinvointiosaamista. Kannustetaan opiskelijaa oman kehon liikkumismahdollisuuksien käyttöön, sinnikkyyteen ja pitkäjänteisyyteen. Rohkaistaan itsenäiseen ja yksilölliseen liikeilmaisuun. Tuetaan ryhtiä ja tasapainoa. Ylläpidetään voiman, koordinaation, nopeuden, dynamiikan ja hienomotoriikan hallintaa. Autetaan löytämään liikkumisessa suhde painovoimaan. Herätetään kiinnostusta omaan kehoon instrumenttina.

Psyykkinen toimintakyky ja hyvinvointi pohjaavat opiskelijan positiivisen itsetunnon, itsetuntemuksen ja tunteiden tunnistamisen vahvistamiseen. Rohkaistaan luoviin ratkaisuihin ja suunnittelutehtäviin niin itsenäisesti kuin yhteistyössä muiden kanssa. Autetaan rakentamaan pitkäjänteisyyttä ja vastuuta omasta toiminnasta. Tuetaan opiskelijan henkistä jaksamista ja tasapainoa suomalla mahdollisuus harmoniseen toiminnallisuuteen.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen kehittyy, kun tuetaan yhteistyötaitoja ja ryhmän yhteisöllisyyttä. Opitaan liikkumaan niin, että rohkaistaan kaikkia sukupuolesta riippumatta liikkumaan yhdessä. Ylläpidetään myönteistä minäkuvaa ja kehitetään opiskelijan tunneälyä ikäkauden mukaisilla sisällöillä. Edistetään tasa-arvoa ja monikulttuurisuutta ohjaamalla opiskelijoita hallitsemaan toimintaansa ja tunneilmaisuun. Tunnistetaan oman liikkeen suhde ryhmän liikekokonaisuuteen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen kehittyy, kun luodaan kytkentä musiikkiin säveleurytmian avulla sekä äidinkieleen ja vieraisiin kieliin äänne-urytmian avulla. Ratkaistaan tehtävänasettelujen tuomia haasteita ja ongelmia suhteessa sisältöihin, kehon koordinaatioon ja tilankäyttöön. Kehitetään avaruudellista hahmottamiskykyä vaativissa ryhmäkoreografioissa. Tilageometrian kautta kehitetään matemaattista muoto- ja tilatajua.

Eläydytään tekstiin niin, että syntyy esteettinen, hallittu ja monipuolinen liikeilmaisuus. Opitaan dynamiikaltaan erilaatuisia liikkeitä. Sovelletaan eurytmian liikekieltä aiempaa itsenäisemmin. Kehitetään omaa mielikuvitusta ja luovuutta laatimalla teksteihin ja musiikkikappaleisiin omia koreografioita. Harjaannutetaan esiintymistaitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alaisen tavoitteiden toteutumista arvioidaan osana opintojaksolla tehtävien tuotoksien arviointia. Formatiivista arviointia on opettajien opintojakson aikana antama palaute sekä opiskelijoiden tekemä vertaisarviointi. Summatiivisessa arvioinnissa moduulien arvosanat muodostuvat ainekohtaisten sisältöjen ja tavoitteiden mukaisesti.

Minä kulttuurin tekijänä, 15 op (OPJ2)

Oppiaineet

- Geometria
- Puhe ja draama

- Suomen kieli ja kirjallisuus
- Kuvataide
- Musiikki
- Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 1, 2 op (ÄI4), Pakollinen
- Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3), Pakollinen
- Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1), Pakollinen
- Intro – kaikki soimaan, 2 op (MU1), Pakollinen

Lisäläajuus

4 op

Opintojakson paikalliset opintojaksot

- Geometria 1, 1 op (GME1)
- Puhe ja draama 1, 2 op (PUDR1)

Tavoitteet

Kirjallisuus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan
- tuntee kauno- ja tietokirjallisuuden lajeja ja ilmaisukeinoja
- monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen
- ymmärtää kirjallisuuden monitulkintaisuutta.

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä
- pystyy tuottamaan tekstejä monipuolisesti itselle tärkeistä kulttuuriaiheista ja -ilmiöistä
- vahvistaa taitoaan käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.

Omat kuvat, jaetut kulttuurit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä kuvia sekä jakaa ajatteluaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
- käyttää erilaisia kuvailmaisun välineitä, materiaaleja, teknologioita ja lähestymistapoja itsenäisesti sekä ryhmän jäsenenä
- soveltaa visuaalisen viestinnän ja teknologian keinoja näkemysten esittämisessä sekä osallistumisessa ja vaikuttamisessa
- tutkii ja tulkitsee taidetta yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmista
- tutkii ja tulkitsee eri aikojen, kulttuurien ja yhteisöjen visuaalista kulttuuria
- tutkii ja tulkitsee kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä
- ymmärtää kuvakulttuurien merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa
- ymmärtää visuaalisen kulttuurin merkityksen kulttuurisen moninaisuuden ilmentäjänä, kulttuuriperinnön uudistamisessa ja kestäväen tulevaisuuden kannalta.

Intro – kaikki soimaan

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää äänenkäyttöään ja musisointitaitojaan
- uskaltaa käyttää musiikkia ilmaisunsa välineenä ja tuottaa musiikillisia ideoita
- harjaantuu hahmottamaan musiikin elementtejä kokemuksellisesti
- tutkii ja syventää omaa kuuntelusuhdettaan
- ymmärtää ja osaa soveltaa teknologian käyttömahdollisuuksia musiikissa
- ymmärtää musiikin merkityksiä ja merkityksellisyyttä elämässä ja yhteiskunnassa
- toimii edistämällä turvallisen ääniympäristön syntymistä.

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittää omaa ilmaisuaan suhteessa ympäröivään ympäristöön ja syventää kulttuurista ymmärrystään eri näkökulmista. Opiskelijaa ohjataan hyödyntämään muita opintoja, oppimisympäristöjä sekä elämänpiirejään. Kurssi tukee toiminnallista, elämyksellistä, yhteistoiminnallista ja luovaa oppimisen tapaa. Opintoihin voidaan sisällyttää laajahko luovan ilmaisun tuotos. Äidinkielessä tavoitteena on tutustua kauno- ja tietokirjallisuuden lajeihin ja ilmaisukeinoihin sekä ymmärtää kirjallisuuden monitulkintaisuutta. Lukemisen tapoja syvennetään ja monipuolistetaan. Englannin kurssin osalta taiteiden merkitystä tarkastellaan niiden vaikuttavuuden kautta. Esitelmä tai muu tuotos voidaan esittää englanniksi tai sen tekemiseen voidaan käyttää englanninkielistä materiaalia. Musiikin osuudessa tavoitteena on kulttuurisen tutustumisen lisäksi kehittää äänenkäyttöä, laulu- sekä yhteismusisointitaitoja sekä musiikkiryhmässä ja mahdollisessa oppiaineita yhdistävässä projektissa. Kuvataiteissa opiskelija etsii tapansa ilmaista oma kokemus yhdessä koetun kulttuurielämyksen pohjalta. Puheopinnoissa keskitytään yleisen esiintymistaidon perusteisiin. Opiskelija harjoittelee ilmaisemaan itseään eri tavoin. Opinnot kehittävät opiskelijan kykyä asettaa itsensä avoimesti esille ja sanottavansa välineeksi. Puhetunnit tukevat myös tervettä äänenkäyttöä. Geometriassa tarkkaillaan harmonisen kokonaisuuden syntymistä vaihteittain ja havainnoidaan luonnosta löytyviä geometrisia symmetrioita. Tuotokset syntyvät taiteelliseksi ilmaisuksi.

Geometria 1

Puhe ja draama 1

- kehittää opiskelijan kykyä ilmaista itseään; puheilmaisu, äänen käyttö, liikeilmaisu, mimiikka sekä tilanhallinta
- kehittää kykyään asettaa itsensä avoimesti esille ja sanottavansa välineeksi
- vahvistaa opiskelijan identiteettiä
- vahvistaa luottamuksen ja empatian kykyä sekä itseä että toisia kohtaan
- kehittää valmiuksia toimia harjoitustilanteessa ja rakentaa omaa roolia hedelmällisesti ja yhteistä päämäärää tukien
- tukea opiskelijan uinuvien kykyjen heräämistä ja esille tuomista

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 1

- kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen
- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa mediateksteissä
- kirjallisuuden tulkinnan erilaisia lähestymistapoja

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- luova toiminta
- kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle
- itseilmaisu identiteetin rakentumisessa

Omat kuvat, jaetut kulttuurit

Omat kuvat

- opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana
- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana

Taiteen ja ympäristön kuvat

- kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja taiteessa, ympäristössä ja mediassa
- kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin käsitteistöön ja kuvastoihin tutustuminen
- erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista tutustuminen
- kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen käyttäminen
- kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa
- vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin

Intro – kaikki soimaan

- monipuoliset äänenkäyttöä sekä laulu- ja yhteismusisointitaitoja kehittävät tehtävät ja ohjelmisto
- luovaan tuottamiseen ja taiteelliseen ilmaisuun rohkaisevat tehtävät
- musiikin merkitysten pohdintaan innostava kuuntelu- ja musisointiohjelmisto
- musiikkiteknologian monipuolisen hyödyntämisen mahdollisuudet
- mahdollisuuksien mukaan konserttikäyntejä ja tutustumista muihin taide- ja kulttuuripalveluihin

Paikallinen lisäys

- tutustutaan mahdollisuuksien mukaan yhteen tai useampaan taide- tai kulttuurikokonaisuuteen
- luovaan tuottamiseen ja taiteelliseen ilmaisuun rohkaisevat tehtävät

Geometria 1

- Tartutaan harppiin ja geokolmioon, joiden avulla perhdytään tai palautetaan mieleen pikkutarkan geometriapiirustuksen lainalaisuuksia.
- Tarkkaillaan kuvioiden syntymistä vaiheittain, josta muodostuu harmoninen kokonaisuus. Voidaan havaita luonnosta löytyviä geometrisia symmetrioita.
- Kuviot väritetään elämään persoonallisesti, joka syventyy taiteelliseksi ilmaisuksi.

Puhe ja draama 1

- Esiintymistaidon perusteet
- Improvisaatio
- Sujuvuus- ja artikulaatioharjoitukset
- Hengitys- ja rentoutusharjoitukset
- Suullinen ilmaisu

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

KU1: Kuvataideopetuksessa harjoitellaan toisen asemaan asettautumista taiteen tarkastelun keinoin. Erilaisista lähtökohdista syntyneet taideteokset ja oppilastyöt avaavat tekijänsä ajatus- ja arvomaailmaa. Opiskelijaa kannustetaan objektiiviseen tarkastelemiseen tykkää/ei tykkää - asteikon sijaan. Omien töiden esittely ja toisten töistä keskustelu luo hyvää pohjaa myötäelämiselle ja vuorovaikutustaidoille.

MU1: Opiskelija oppii toimimaan monipuolisesti yhdessä toisten kanssa esimerkiksi yhteissoiton harjoittelun kautta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

MU1: Konserttikäynnit ja tutustuminen oman lähialueen kulttuuripalveluihin edistävät yhteiskunnallista ymmärtämistä ja luovat osallisuuden tunnetta omassa elinympäristössä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

MU1: Opiskelija luo pohjaa globaaliin musiikkikulttuurin ymmärtämiseen tutustumalla omaan musiikilliseen minäänsä ja musiikillisiin juuriinsa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

MU1: Musiikin tuottaminen akustisesti tai tietotekniikan välityksellä, sekä tuotosten yhdistäminen toisiin oppiaineisiin edistää opiskelijan ongelmanratkaisutaitoja ja rohkeutta heittäytyä.

ÄI4: Monitieteinen ja luova osaaminen tulee esiin esimerkiksi monilukutaidon ja kriittisen lukutaidon kehittämisessä. Tekstilajeissa tutustutaan tieto- sekä kaunokirjallisuuteen.

Hyvinvointiosaaminen

KU1: Kuvataideopetus pyrkii luomaan mahdollisuuksia opiskelijalle oman ilmaisun löytämiseen. Taiteen tekemisellä voidaan tavoittaa omasta itsestä tasoja, joita ei pelkällä ajattelulla tavoita. Oman sisäisyyden vahvistaminen, tunteiden ja ajatusten tarkastelu edesauttaa hyvinvointia. Taiteellisessa työskentelyssä harjaannutetaan myös läsnäolon ja hetkessä olemisen taitoa.

Geometria 1

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yksityiskohtaisen ja pitkäjänteisen työskentelyn sekä syy- ja seuraussuhteiden merkityksen ymmärtäminen luovassa prosessissa.

Puhe ja draama 1

Hyvinvointiosaaminen

Puhe- ja draamataiteen opetus on monipuolisesti nuoren kasvua ja kehitystä tukevaa. Yksilöllisen ilmaisukyvyyn kehittäminen ja vahvistaminen rakentavat nuoren itseluottamusta.

Opetuksella tuetaan opiskelijan **hyvinvointia** ja kasvua sekä itsenäisyyteen että yhteisöllisyyteen. (01) Opetus toteutetaan kannustavassa ilmapiirissä, ja siinä hyödynnetään opiskelijan omia kokemuksia ja havaintoja. Yksilölliset taidot ja oppimiskokemukset vahvistavat oppilaan itsetuntoa ja rakentavat myönteistä minäkuvaa. Monipuolisilla harjoitteilla rohkaistaan itsenäiseen ja yksilölliseen ilmaisuun; puheilmaisu, äänenkäyttö, liikeilmaisu, mimiikka sekä tilanhallinta.

Psyykkinen toimintakyky ja hyvinvointi pohjaavat opiskelijan positiivisen itsetunnon, itsetuntemuksen ja tunteiden tunnistamisen vahvistamiseen. Kannustetaan rakentamaan pitkäjänteisyyttä ja vastuuta omasta toiminnasta. tuetaan opiskelijan henkistä jaksamista ja tasapainoa luomalla mahdollisuudet itseilmaisulle.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen ja demokratiataidot kehittyvät, kun opiskelijaa kannustetaan huolehtimaan ja kantamaan vastuuta omasta toiminnastaan niin yksilö- kuin ryhmätasolla. Ponnistelu yhteisen päämäärän hyväksi valmistaa vastuunkantoon myöhemmin työelämässä ja laajemmin yhteiskunnassa. Toisten auttaminen ja kannustaminen rakentaa yhteisöllisyyttä. Vaikeuksien ja onnistumisien asiallinen käsittely taiteellisessa prosessissa luo pohjaa itsenäisen arviointikyvyn kehittymiselle.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alaisen tavoitteiden toteutumista arvioidaan osana opintojaksolla tehtävien tuotoksien arviointia. Formatiivista arviointia on opettajien opintojakson aikana antama palaute sekä opiskelijoiden tekemä vertaisarviointi. Summatiivisessa arvioinnissa moduulien arvosanat muodostuvat ainekohtaisten sisältöjen ja tavoitteiden mukaisesti.

Geometria 1

Arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu - hylätty).

Puhe ja draama 1

Opiskelija saa palautetta ja häntä arvioidaan taidoistaan ilmaista itseään käyttäen tavoitteen ja tilanteen mukaisesti kokonaisilmaisun keinoja. Lisäksi arvioidaan yleistä tuntiaktiivisuutta sekä kykyä kantaa vastuuta opintoihin kulloinkin kuuluvista tehtävistä.

Arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu - hylätty).

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 2 op (OPJ3)

Oppiaineet

- Ruotsi, B1-oppimäärä
- Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (ENA1), Pakollinen
- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUB11), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan*
- *syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä*
- *analysoi ja kehittää taitoaan käyttäen itse- ja vertaisarviointia oppimista tukevana menetelmänä*

- *monipuolistaa kielenopiskelutaitojaan*
- *oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä*
- *pystyy suhteuttamaan osaamistaan taitotasoon B2.1.*

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa olemassa olevaa kielitaitoaan ja omia vahvuuksiaan*
- *rohkaistuu käyttämään ruotsin taitoaan arkipäiväisissä vuorovaikutustilanteissa painottaen suullista viestintää*
- *kehittää omia opiskelustrategioitaan ja vuorovaikutustaitojaan ja löytää itselle sopivia työtapoja*
- *syventää tietämystään suomen ja ruotsin kielten vaikutuksesta toisiinsa sekä Suomessa vallitsevista kieliolosuhteista*
- *pystyy suhteuttamaan ruotsin kielen osaamistaan oppimäärän opiskelulle määritellyyn taitotasoon B1.1.*

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *henkilökohtaisen kieliprofiilin laatiminen*
- *tavoitteiden asettelu kielten opiskelulle*
- *monikielisyys voimavarana*
- *erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen*
- *tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen*

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *opiskelijan kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen sekä omien tavoitteiden asettaminen*
- *kielitietoisuus, monikielisyys, kielten väliset suhteet*
- *omaa oppimista edistävien työkalujen löytäminen ja hyödyntäminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen näkyy esim. omien tavoitteiden asettamisessa, itsearvioinnin kehittämisessä ja tasapainoisen opiskelutekniikan löytämisessä. Esim. kieliprofiilin tekeminen tukee näitä tavoitteita.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen näkyy esim. toisiin tutustumisessa ja ryhmäytymisessä sekä rakentavan vuorovaikutuksen harjoituksissa. Näitä ovat esim. arkitiedon vaihtamiseen keskittyvät harjoitukset, vertaisarvioinnin kehittäminen ja yhteistyötaitojen parantaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alaisen tavoitteiden toteutumista arvioidaan osana opintojaksolla tehtävien tuotoksien arviointia. Formattiivista arviointia on opettajien opintojakson aikana antama palaute sekä opiskelijoiden tekemä vertaisarviointi. Summatiivisessa arvioinnissa moduulin arvosanat muodostuvat ainekohtaisten sisältöjen ja tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson alussa arviointitavat sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opintojakson arvosana voi koostua yhdestä tai useasta osasuorituksesta kuten kurssikoe, kirjoitelma, esitelmä, ryhmätö, oppimispäiväkirja, video, äänite, podcast tai näytelmä.

Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa käytetään arvioinnin tukena sekä itse- ja vertaisarvioinnin välineenä. Itse- ja vertaisarvioinnin kehittäminen on oleellinen osa kieltenopiskelua ja opiskelutaitojen kehittymistä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tehtävänä on johdattaa lukion kieltenopiskeluun, kehittää kielitietoisuutta ja kieli-identiteettiä sekä syventää itse- ja vertaisarviointitaitoja. Opintojaksoon kuuluu opiskelutaitojen sekä opiskelijan ja ryhmän hyvinvointiosaamisen vahvistaminen.

Tieteet, 11 op (OPJ4)

Oppiaineet

- Biologia
- Filosofia
- Matematiikan pitkä oppimäärä
- Matematiikan lyhyt oppimäärä
- Terveystieto
- Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä

Opintojakson moduulit

- Ekologian perusteet, 1 op (BI2), Pakollinen
- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5), Pakollinen
- Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1), Pakollinen
- Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8), Pakollinen
- Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5), Pakollinen
- Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3), Valinnainen

Tavoitteet

Ekologian perusteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa selittää ja arvioida abioottisten ja bioottisten ympäristötekijöiden vaikutuksen eliöiden sopeutumiseen ja levinneisyyteen*
- *osaa selittää populaatioiden, eliöyhteisöjen ja ekosysteemien rakennetta ja toimintaa sekä kuvata niitä esimerkkien avulla*
- *osaa kuvata luonnon monimuotoisuutta ja perustella sen merkityksen.*

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja tiivistämisen taitoja*
- *kehittää taitojaan raportoida jäsennellysti havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä*

Johdatus filosofiseen ajatteluun

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- muodostaa käsityksen filosofian luonteesta ja menetelmistä tutustumalla filosofisiin ongelmiin ja niiden mahdollisiin ratkaisuihin
- oppii arvioimaan väitteiden totuutta sekä harjaantuu esittämään ja vaatimaan erilaisille väitteille perusteluja, hahmottamaan perustelujen rakennetta sekä arvioimaan niiden pätevyyttä
- tuntee ja oppii erilaisten vuorovaikutteisten harjoitusten ja keskustelujen kautta soveltamaan filosofian työtapoja, kuten oletusten kyseenalaistamista, käsitteiden luokittelua ja määrittelemistä sekä ajatuskokeiden ja vastaesimerkkien käyttöä
- perehtyy joihinkin keskeisiin filosofisiin kysymyksiin ja niihin liittyviin käsitteellisiin erotteluihin
- osaa eritellä ja arvioida kriittisesti erilaisia tiedollisia uskomuksia ja tutustuu tietämiseen joissain lukion oppiaineissa.

Tilastot ja todennäköisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa havainnollistaa diskreettiä tilastollista jakaumaa sekä määrittää ja tulkita jakauman tunnuslukuja
- osaa havainnollistaa kahden muuttujan yhteisjakaumaa sekä määrittää korrelaatiokertoimen ja regressiokäyrän
- perehtyy kombinatorisiin menetelmiin
- perehtyy todennäköisyyden käsitteeseen ja laskusääntöihin
- ymmärtää diskreetin todennäköisyysjakauman käsitteen ja oppii määrittämään jakauman odotusarvon ja tulkitsemaan sitä
- osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä tilastollisen tiedon esittämisessä
- osaa hyödyntää ohjelmistoja jakaumien havainnollistamisessa, tunnuslukujen määrittämisessä sekä todennäköisyyksien laskemisessa.

Tilastot ja todennäköisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käsittelemään, havainnollistamaan ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja
- perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin ja sitä havainnollistaviin malleihin
- osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä havaintoaineiston tunnuslukujen määrittämisessä ja todennäköisyyslaskennassa.

Terveys ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kuvata ja analysoida yhteiskunnallisten olosuhteiden, sosiaali- ja terveyspolitiikan ja muun yhteiskuntapolitiikan, tieteen sekä teknologian muutosta, kehitystä ja yhteyksiä väestön terveyteen
- pystyy erittelemään keskeisten tarttumattomien ja tartuntatautien riskitekijöitä, esittämään perusteltuja ratkaisuja näiden ehkäisemiseksi sekä arvioimaan sairauksien ja tautien merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle sekä elintapojen vaikutuksia tarttumattomien ja tartuntatautien näkökulmasta
- osaa esitellä perustellen, mihin sosiaali- tai terveyspalveluihin yksilö voi hakeutua erilaisissa tilanteissa, arvioida kriittisesti palvelujen järjestämistä ja tuottamista sekä arvioida sosiaali- ja terveyspalvelujen, itsehoidon ja omahoidon merkitystä terveydelle
- osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä, kuvata ja arvioida terveyteen ja terveyden eriarvoisuuteen vaikuttavia tekijöitä Suomessa ja globaalisti sekä analysoida terveyserojen kaventamiseen vaikuttavia tekijöitä.

Keskeiset sisällöt

Ekologian perusteet

Ekologian perusteet

- ekosysteemien rakenne ja dynaamisuus
- hiilen, typen ja fosforin kierto ja energian virtaus ekosysteemeissä
- populaatioiden ominaisuudet
- sopeutuminen, ekolokerot ja levinneisyys
- lajien väliset suhteet

Luonnon monimuotoisuus

- lajin sisäinen monimuotoisuus, lajien monimuotoisuus, ekosysteemien monimuotoisuus
- monimuotoisuuden merkitys

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat
- erilaiset tulevaisuudenvisiot
- kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia
- yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys
- englanti tieteen kielenä, tieteellisen tekstin piirteet

Johdatus filosofiseen ajatteluun

- mitä filosofia on, filosofinen kysymyksenasettelu sekä ajattelu filosofian perinteessä ja ajankohtaisissa aiheissa
- johdonmukaisen argumentaation ja pätevän päättelyn perusteet sekä niiden harjoittelu suullisesti ja kirjallisesti, muun muassa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin ongelmiin sovellettuna
- keskeisiä filosofisia peruskysymyksiä ja -erotteluja: henki ja aine, vapaus ja välttämättömyys, käsitteellinen ja empiirinen, objektiivinen ja subjektiivinen
- tiedon ja informaation, arkitiedon ja tieteellisen tiedon sekä tieteen ja pseudotieteen ero
- tiedon ja argumentaation luonne eri tiedonaloilla: miten väitteitä muodostetaan, koetellaan ja perustellaan joissain lukion oppiaineissa

Tilastot ja todennäköisyys

- keskiluvut ja keskihajonta
- korrelaatio ja lineaarinen regressio
- klassinen ja tilastollinen todennäköisyys
- permutaatiot ja kombinaatiot
- todennäköisyyden laskusäännöt
- binomijakauma
- diskreetti todennäköisyysjakauma
- diskreetin jakauman odotusarvo

Tilastot ja todennäköisyys

Keskeiset sisällöt

- tilastoaineiston havainnollistaminen ja tunnuslukujen määrittäminen
- regression ja korrelaation käsitteet
- havainto ja poikkeava havainto
- ennusteiden tekeminen
- todennäköisyyden käsite
- yhteen- ja kertolaskusääntö
- kombinaatiot ja tuloperiaate
- todennäköisyyslaskennan malleja

Terveys ja yhteiskunta

Terveyden edistäminen ja sairauksien ehkäisy eri aikakausina

- *terveyskäsityksiä ja sairauksien selitysmalleja*
- *keskeisiä väestöjen terveyteen vaikuttaneita yhteiskunnallisia, tieteeseen ja teknologiaan liittyviä tekijöitä*
- *tulevaisuuden terveyshaasteita ja mahdollisuuksia*

Sairaudet ja hoito

- *epidemiologinen siirtymä, keskeiset tarttumattomat ja tartuntataudit*
- *sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäminen, tuottaminen ja käyttäminen*
- *itsehoito ja omahoito*

Eettiset kysymykset

- *eettisen analysoinnin näkökulmia: hyveet, seuraukset, oikeudet, velvollisuudet, motiivit, arvot ja normit*
- *keskeisiä terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä kuten hedelmöityshoidot, abortti, elintapoihin liittyvä vapaus ja vastuu, seulonnat, geeniteknologia, eutanasia*
- *terveydenhuollon eettiset periaatteet, potilaan oikeudet, priorisointi*
- *terveys ja terveyden eriarvoisuus Suomessa ja globaalisti sekä niihin vaikuttaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

BI2: Opetus tapahtuu mahdollisuuksien mukaan erilaisissa oppimisympäristöissä (lähiympäristö) ja monipuolisilla työmenetelmillä, mikä kehittää opiskelijan sosiaalisia ja vuorovaikutuksellisia valmiuksia. Vuorovaikutustaitoa on myös oman luontosuhteen tiedostaminen ja kehittäminen.

FI1: Opintojaksolla opiskellaan argumentaatiota ja harjoitellaan keskustelua ja väittelyä sekä mielipiteiden perustelemista. Harjoitellaan kuuntelemaan toisten mielipiteitä ja esittämään omia.

MAA8: Kannustetaan opiskelijoita opiskelemaan ryhmissä vertaistukea antaen. Vaihtelevat työtavat ja turvallinen opiskeluympäristö kannustavat vuorovaikutukseen. Ratkaisumenetelmien jakaminen ja niistä keskusteleminen vahvistavat vuorovaikutusosaamista.

TE3: Yhteisöllinen tiedonrakentaminen edistää sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön.

Hyvinvointiosaaminen

BI2: Opiskelijan ymmärrys monimuotoisen, puhtaan ja terveellisen ympäristön merkityksestä ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille kasvaa.

FI1: Opiskelija kehittää ymmärrystä itsestään ja ajattelustaan, kun hän muodostaa käsitystä omasta filosofiastaan.

TE3: Ymmärrys keskeisistä hyvinvointiin liittyvistä yksilöllisistä, yhteisöllisistä ja yhteiskunnallisista edellytyksistä kehittyy sekä valmiudet oman ja muiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

BI2: Opiskelija harjaannuttaa luonnontieteellistä ajattelutaitojaan, tiedonhankintaa ja tietojen kriittistä analyysiä.

FI1: Tieteenfilosofiaan ja tietoteoriaan tutustuminen edistää eri tieteiden ymmärtämistä ja tiedon luotettavuuden arvioimista. Erilaiset ajatusharjoitukset kehittävät luovien ratkaisujen keksimistä.

MAB5: Yhteiskuntaoppiin, taloustietoon ja pörssilaskentaan liittyvät matematiikan sovellukset.

Yhteiskunnallinen osaaminen

BI2: Opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa.

MAB5: Yhteiskunnallisten ilmiöiden jäsentäminen ja kuvaaminen matematiikan avulla kuuluu myös matematiikan sisältöihin.

TE3: Opiskelijan kyky nähdä itsensä ja yhteisönsä osana kehittyvää yhteiskuntaa kasvaa. Opintojaksossa ohjataan tarkastelemaan laajasti terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyhistoriallisia kehityslinjoja sekä tulevaisuuden haasteita yhteiskunnassa. Terveystiedon tavoitteet ja arvoperusta ohjaavat opiskelijaa pohtimaan esimerkiksi turvallisen ympäristön edellytyksiä, terveyden eriarvoisuutta sekä elintapavalintojen seurauksia. Näiden aihepiirien tarkastelu tuottaa aineksia turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävä tulevaisuuden hahmottamiseen kehittäen yhteiskunnallista osaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

BI2: Opiskelija sitoutuu kestävään elämäntapaan ja globaalin vastuun ottamiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä.

MAA8: Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan luonne universaalina kielenä. Matematiikan avulla voidaan jäsentää ja ratkaista globaaleja ongelmia.

TE3: Opintojakson sisällöt ohjaavat opiskelijoita etsimään selityksiä erilaisten terveyskulttuuristen ilmiöiden syntymiselle ja arvioimaan niiden merkitystä. Globaalien terveyskysymysten pohdinta myös keskiössä, sekä niihin vaikuttaminen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

BI2: Kurssi kehittää opiskelijan ympäristöosaamista ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Opetussisällöt auttavat opiskelijaa tekemään kestäviä valintoja arkielämässä sekä soveltamaan biologista tietoa eettisyyttä vaativissa pohdintoissa.

MAA8 ja MAB5: Opiskelijaa autetaan hahmottamaan erilaisten tehtävien avulla, että myös matematiikkaa voidaan käyttää hyödyksi kun jäsennetään ja ratkaistaan ympäristöongelmia.

TE3: Yhdessä keskustellen pohditaan keskeisiä terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä, terveydenhuollon eettisiä periaatteita sekä terveyden eriarvoisuutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alaisten tavoitteiden toteutumista arvioidaan osana opintojaksolla tehtävien tuotoksien arviointia. Formatiivista arviointia on opettajien opintojakson aikana antama palaute sekä opiskelijoiden tekemä vertaisarviointi. Summatiivisessa arvioinnissa moduulien arvosanat muodostuvat ainekohtaisten sisältöjen ja tavoitteiden mukaisesti.

Eurooppalainen kulttuuri ja taide, 4 op (OPJ5)

Oppiaineet

- Historia
- Kuvataide

Opintojakson moduulit

- Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4), Valinnainen
- Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4), Valinnainen

Tavoitteet

Eurooppalainen ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee keskeisen länsimaisen kulttuuriperinnön ja osaa eritellä sen muodostumista vuorovaikutuksessa muiden kulttuuripiirien kanssa*
- *ymmärtää tieteen, taiteen, ihmiskuvan ja sukupuoliroolien muutoksen suhteessa yhteiskunnalliseen kehitykseen*
- *ymmärtää taiteen ja populaarikulttuurin merkityksen historiakäsityksen luomisessa*
- *osaa eritellä tieteen saavutusten merkitystä ja eri aikakausien maailmankuvia*
- *osaa arvioida erilaisten aatteiden kehitystä sekä niiden vaikutuksia ympäröivään maailmaan*
- *pystyy analysoimaan kulttuuria sen historiallisessa kontekstissa sekä ymmärtämään kulttuurin ja politiikan keskinäisen vuorovaikutuksen*
- *osaa tarkastella eurooppalaista kulttuuria osana kulttuurin globalisaatiota.*

Taiteen monet maailmat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutkii, tulkitsee ja arvottaa taiteen kuvien henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä*
- *syventää omakohtaista suhdettaan eri aikojen ja eri kulttuurien kuvailmaisuun*
- *syventää kuvailmaisun taitojaan omien tavoitteiden suuntaisesti itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä*
- *soveltaa kuvan tekemisessä nykyaiteelle ominaisia ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja*
- *tulkitsee taidetta teoksen, tekijän, vastaanottajan, taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista*
- *tutkii ilmaisussaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä*
- *ottaa kuvillaan kantaa kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin*
- *tutkii kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestävän tulevaisuuden näkökulmista.*

Keskeiset sisällöt

Eurooppalainen ihminen

Eurooppalainen kulttuuri ja maailmankuvan rakentuminen

- *tiede, taide, uskonto ja media maailmankuvan muokkaajana ja välittäjänä*

Eurooppalaisen kulttuurin juuret

- *• antiikin kulttuurien yleispiirteet*
- *• demokratian ja tieteellisen ajattelun synty*
- *• keskiajan kulttuuri ja kulttuuripiirien vuorovaikutus*

Yksilöllisen ajattelun ja tieteellisen maailmankuvan kehittyminen

- *tieteen ja taiteen kehitys uuden ajan alussa*
- *reformaatio ja tiedon vallankumous*
- *valistus, ihmisoikeuksien ja tasa-arvoajattelun syntyminen*
- *1800-luvun aatteet sekä kulttuuriset ja yhteiskunnalliset muutokset*

Kohti nykyaikaa

- taide, populaarikulttuuri ja kulttuurin globalisoituminen
- tiede uskonnollisen maailmankuvan haastajana, edistysusko ja uhkakuvat
- demokratian ja tasa-arvoajattelun leviäminen sekä niiden vastavoimat
- tiedon määrän kasvu ja kulttuurin pirstaloituminen
- sukupuoliroolien murros

Taiteen monet maailmat

Omat kuvat

- opiskelijoille merkitykselliset kuvat sekä taiteen maailmat, joihin he osallistuvat omaehtoisesti
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana
- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana

Taiteen kuvat

- kuvan tekemisen, muokkaamisen ja esittämisen perinteiset ja uudet keinot
- taiteen käsitteistöön ja kuvastoihin perehtyminen
- eri aikoina ja eri kulttuureissa tuotettu taide tutkimuksen kohteena
- teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista
- kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen soveltaminen
- opiskelijoille merkityksellisten kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden tutkiminen
- opiskelijoiden toimijuus kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

HI4: Opintojaksolla tutustutaan Euroopan kulttuurihistoriaan osana Eurooppalaisen maailmankuvan kehitystä. Eurooppalaisen kulttuuriperinnön tuntemus syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä.

KU4: Kuvataideopetus pyrkii valottamaan ihmisen ajatusmaailman ja toiminnan suuntaviivoja ja niiden ilmaisuja taiteessa eri aikakausina eri kulttuureissa. Tarkastellaan laajasti taiteen kenttää ja opetellaan poimimaan itselle mielenkiintoisia lähetysmi- ja toteuttamistapoja.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

HI4: Opintojaksolla käsitellään ihmisoikeuksien kehittymistä sekä ihmisen luontosuhdetta eri aikoina.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alaisten tavoitteiden toteutumista arvioidaan osana opintojaksolla tehtävien tuotoksien arviointia. Formatiiivista arviointia on opettajien opintojakson aikana antama palaute sekä opiskelijoiden tekemä vertaisarviointi. Summatiivisessa arvioinnissa moduulien arvosanat muodostuvat ainekohtaisten sisältöjen ja tavoitteiden mukaisesti.

Kestävä tulevaisuus ? ja sen ongelmat, 9 op (OPJ6)

Oppiaineet

- Biologia
- Filosofia
- Historia
- Kemia
- Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä

Opintojakson moduulit

- Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 1 op (BI3), Pakollinen
- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5), Pakollinen
- Etiikka, 2 op (FI2), Pakollinen
- Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2), Pakollinen
- Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5), Valinnainen

Tavoitteet

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee menetelmiä, joilla voidaan tutkia ja seurata ympäristön tilaa sekä tunnistaa ympäristöongelmia
- osaa vertailla, analysoida ja arvioida ihmisen toiminnan vaikutuksia ekosysteemeissä
- osaa esittää perustellen ympäristöongelmien ratkaisukeinoja ja tunnistaa ympäristön tilassa tapahtuvia positiivisia kehityssuuntia
- osaa arvioida ja perustella omaa toimintaansa ekologisen kestävyyskannalta
- osaa hankkia, analysoida, tulkita ja esittää ekologista tutkimusaineistoa.

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja tiivistämisen taitoja
- kehittää taitojaan raportoida jäsennellysti havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä

Etiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy filosofisen etiikan keskeisiin käsitteisiin, kysymyksiin ja teorioihin
- osaa perustella käsityksiä hyvästä ja oikeasta sekä hahmottaa normatiivisten ja kuvailevien väitteiden eron
- osaa esittää suullisesti ja kirjallisesti johdonmukaisia eettisiä argumentteja sekä perustella moraalin velvoittavuutta
- oppii jäsentämään oman elämänsä merkityksellisyyttä ja elämänvalintojaan filosofisen käsitteistön avulla
- osaa eritellä ja arvioida toimintaa eettisesti sekä kykenee jäsentämään omia moraalisia ratkaisujaan ja arvioitaan filosofisen etiikan välinein
- osaa soveltaa etiikkaa yhteiskuntaa ja ympäristöä koskeviin kysymyksiin.

Kansainväliset suhteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kansainvälisen politiikan peruskäsitteistön, toimintatavat ja keskeisimmät kehityslinjat

- osaa hyödyntää monipuolisia tietolähteitä ja tunnistaa tiedonvälitykseen liittyvää mielipidevaikuttamista eri aikoina
- osaa eritellä aatteiden ja taloudellisten eturistiriitojen merkityksen kansainvälisten suhteiden historiassa sekä pystyy arvioimaan niiden vaikutusta nykypäivään ja tulevaisuuteen
- osaa analysoida kansainvälisten yhteistyörakennelmien sekä vastakkainasettelujen syitä, vaikutuksia ja ratkaisumahdollisuuksia
- seuraa aktiivisesti mediaa ja osaa tarkastella kriittisesti kansainvälisiä kysymyksiä
- osaa eritellä ja arvioida historian käyttöä politiikan välineenä.

Kemiallinen energia ja kiertotalous

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kemiallisen energian varastoinnin ja hyödyntämisen periaatteita ja osaa perustella mielipiteitään keskustelussa energiaratkaisuista
- ymmärtää energian häviämättömyyden ja energianmuutokset kemiallisissa reaktioissa
- tuntee merkittävien metallien ominaisuuksia sekä valmistus- ja jalostusprosesseja ympäristövaikutuksineen
- osaa tutkia sähkökemian liittyviä ilmiöitä kokeellisesti ja kuvata niitä malleja käyttäen
- tuntee yhteiskunnassa merkittävien metallien kierrätyksen ja kiertotalouden periaatteet sekä niihin liittyviä ratkaisuja.

Keskeiset sisällöt

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin

Ihmisen aiheuttamat ekosysteemien muutokset ja ympäristöongelmien ratkaisukeinoja

- ilmastonmuutoksen vaikutukset ekosysteemeihin
- happamoituminen
- rehevöityminen
- vierasaineiden vaikutukset ravintoketjuissa
- ihmisen vaikutus luonnon monimuotoisuuteen

Kestävää tulevaisuutta kohti

- ekosysteemipalveluiden merkitys ja ekologisesti kestävä kehitys
- toiminta kestävästä elämäntavan edistämiseksi ja ympäristön tilaan vaikuttaminen

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat
- erilaiset tulevaisuudenvisiot
- kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia
- yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys
- englanti tieteen kielenä, tieteellisen tekstin piirteet

Etiikka

- moraalin luonne normijärjestelmänä; moraalin, lakien ja tapojen ero; moraalinen objektivismi, relativismi, subjektivismi
- moraalista tarkasteleva normatiivinen ja soveltava etiikka; hyveet, seuraukset, oikeudet ja velvollisuudet
- filosofisia teorioita elämän hyvyydestä ja merkityksellisyydestä sekä hyvästä elämäntavasta
- etiikka ja yksilön moraaliset ratkaisut: ihmissuhteet ja elämänvalinnat
- ympäristöä ja luontoa koskevia eettisiä kysymyksiä, kuten ilmastonmuutos ja eläinten oikeudet
- etiikka ja yhteiskunta: ihmis- ja perusoikeudet

Kansainväliset suhteet

Kansainvälisen politiikan perusteet

- kansainvälinen politiikka tutkimuskohteena ja keskeiset käsitteet
- poliittiset ideologiat ja niiden vaikutus yhteiskuntaan ja kansainvälisiin suhteisiin

Eurooppakeskeinen kansainvälinen järjestelmä

- imperialismi politiikan, talouden ja kulttuurin ilmiönä
- maailmansotien syyt ja seuraukset
- demokratian ja totalitarismin vastakkainasettelu
- ihmisoikeuskysymykset, holokausti ja muut kansanmurhat

Kaksinaapaisesta moninaapaiseen maailmaan

- kylmän sodan supervaltakilpailu ja sen päättyminen
- dekolonisaation merkitys ja vaikutukset
- maailmanpolitiikka ja muuttuva vallan tasapaino

Kemiallinen energia ja kiertotalous

Keskeiset sisällöt

- reaktiossa sitoutuva tai vapautuva energia muodostumisentalpioiden, sidosenergioiden ja Hessin lain avulla
- reaktiosarja- ja seoslaskujen periaatteet
- hapetusluvut ja hapettumis-pelkistymisreaktiot
- metallien ominaisuuksia ja käyttökohteita, valmistus- ja jalostusprosesseja sekä riittävyys ja kierrätettävyys
- sähkökemian keskeiset periaatteet: jännitesarja, normaalipotentiaali, kemiallinen pari, elektrolyysi ja kemiallisen energian varastointi
- luonnontieteelliseen tutkimukseen tutustuminen tai tutkimuksen tai ongelmanratkaisun ideointi ja suunnittelu

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

BI3: Opiskelijan ymmärrys monimuotoisen, puhtaan ja terveellisen ympäristön merkityksestä ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille lisääntyy - sekä ymmärrys oman toiminnan vaikutuksesta.

FI2: Opiskelija kehittää ymmärrystä itsestään ja ajattelustaan, kun hän muodostaa käsitystä omasta eettisestä ajattelustaan.

Vuorovaikutusosaaminen

BI3: Opiskelija oppii argumentoimaan ja arvioimaan omia ja muiden näkökulmia biologisen tiedon avulla. Ekosysteemipalveluiden ymmärtäminen ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksen ilmentymänä.

FI2: Opintojaksolla opiskellaan argumentaatiota ja harjoitellaan keskustelua ja väittelyä sekä mielipiteiden perustelemista. Harjoitellaan kuuntelemaan toisten mielipiteitä ja esittämään omia.

HI2: Opintojaksolla harjoitellaan ryhmätyöskentelyä ja vertaispalautteen antamista.

KE5: Työskentely pareittain ja/tai pienryhmissä kehittää ja vahvistaa vuorovaikutustaitoja. Tuotosten (esim. tulos, johtopäätös, esitelmä) esittäminen koko ryhmälle tukee niin ajattelutaitojen

kuin esiintymis- ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä. Vuorovaikutusosaamiseen liittyy myös tutkimuksen tai ongelmanratkaisun ideointi ja suunnittelu yhteisöllisesti esimerkiksi pienryhmässä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

BI3: Sisällöt ohjaavat opiskelijaa luonnontieteelliseen ajatteluun ja viheliäisten ympäristöongelmien ratkaisumahdollisuuksiin sekä tiedonhankintaan ja tietojen kriittiseen analyysiin. Opetuksessa perehdytään biologian ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

BI3: Opintojakso antaa opiskelijalle valmiuksia toimia vastuullisena kansalaisena, sekä valmiuksia työskennellä yhteiskunnan kannalta tärkeillä aloilla. Biologian opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seurattessaan mediaa.

HI2: Kansainvälisten suhteiden historian kautta pyritään rakentamaan opiskelijalle laajempi kuva demokratiasta ja sen eri vaihtoehdoista. Opintojaksolla pyritään lähdekriittisyyden ja medialukutaidon vahvistamiseen. Opintojaksolla tutustutaan historiapolitiikan käsitteeseen ja sen ilmenemismuotoihin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

BI3: Opintojakso ohjaa opiskelijaa kestävään elämäntapaan ja globaalin vastuun ottamiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä.

FI2: Soveltavan etiikan näkökulmasta käsitellään YK:n kestävän kehityksen Agenda 2030-tavoitteita sekä ihmisarvoa ja kulttuurien moninaisuutta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

BI3: Opintojakso kehittää opiskelijan ympäristöosaamista ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Opetuksessa käsitellään biologisten sovellusten ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävä tulevaisuuden kannalta. Opetus auttaa opiskelijaa tekemään kestäviä valintoja arkielämässä sekä soveltamaan biologista tietoa eettisyyttä vaativissa pohdinnoissa - sisällöissä korostuvat planetaariset taidot. Opetuksessa keskeinen teema on kestävä tulevaisuuden rakentaminen.

FI2: Opintojakson ydin on etiikan kysymyksiin ja erilaisiin ratkaisuihin perehtyminen. Opintojaksolla harjoitellaan omien moraalisten valintojen pohtimista ja perustelemista. Ympäristöfilosofian ja ihmisoikeuksien näkökulmasta käsitellään sosiaalisia ja ekologisia globaaleja ongelmia.

KE5: Ympäristöosaamista vahvistetaan ja tarkastellaan kemian merkitystä eettisesti kestävämpien ratkaisujen tuottajana erilaisissa teollisuusprosesseissa, kierrätyksen tehostamisessa sekä uusiutuvan energian tuotannossa ja varastoinnissa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alaisten tavoitteiden toteutumista arvioidaan osana opintojaksolla tehtävien tuotoksien arviointia. Formatiivista arviointia on opettajien opintojakson aikana antama palaute sekä opiskelijoiden tekemä vertaisarviointi. Summatiivisessa arvioinnissa moduulien arvosanat muodostuvat ainekohtaisten sisältöjen ja tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tarkastellaan kestävästä kehitystä ekologisen, sosiaalisen, taloudellisen ja kulttuurisen kestävyysnäkökulmista.

Jaksolla käsitellään ekosysteemien muutoksia ja ympäristöongelmien ratkaisukeinoja. Yhtenä tarkastelunäkökohtana on myös yksilön ja yhteisöjen eettiset kysymykset sekä ratkaisut kestävästä tulevaisuudesta kannalta. Syvennetään tiedonhankinnan taitoja suomeksi ja englanniksi. Opintojakso kartuttaa ekososiaalista sivistystä ja tulevaisuustaitoja.

FI2: Opintojaksolla yksi osaamisen näyttö on soveltava etiikan kirjoitelma.

Kestävä elämäntapa, 8 op (OPJ7)

Oppiaineet

- Maantiede
- Terveystieto
- Ruotsi, B1-oppimäärä
- Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7), Valinnainen
- Yhteinen maailma, 2 op (GE3), Valinnainen
- Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17), Valinnainen
- Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2), Valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta
- kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi
- osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.

Yhteinen maailma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti ihmismaantieteen käsitteitä ja paikannimistöä
- tunnistaa kulttuurisia piirteitä ja niiden eroja, arvostaa niiden moninaisuutta sekä ottaa toiminnassaan huomioon ihmisoikeudet
- osaa hankkia, analysoida, arvioida ja esittää ihmismaantieteellistä tietoa geomedian avulla
- osaa kuvata ja analysoida ihmistoiminnan alueellisia piirteitä sekä ihmisen ja luonnon välisiä riippuvuussuhteita eri aluetasoilla
- osaa analysoida luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien vaikutusta ihmisen toimintaan sekä vertailla eri alueita
- osaa analysoida esimerkkien avulla ihmiskunnan riskien ja ympäristöriskien syitä ja arvioida niiden seurauksia sekä tunnistaa keinoja, miten riskien seurauksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla
- ymmärtää ihmismaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa, ihmisten arkielämässä ja omassa toiminnassaan.

Kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää taitoaan tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille
- laajentaa sosiaalisen median tuntemustaan käyttäen ruotsin kieltä
- tutustuu kansallisissa kielitutkinnoissa vaadittavaan ruotsin taidon osaamiseen.

Terveys ja ympäristö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tietää tutkimustiedon hankkimisen periaatteista ja tutkimusprosessin vaiheista sekä osaa soveltaa näitä tietoja ja kuvata perustellen, miten terveyteen, terveyskäyttäytymiseen ja toimintakykyyn liittyvistä aiheista voidaan saada luotettavaa ja monipuolista tutkimustietoa
- osaa hakea tietoa ja pystyy vertailemaan eri lähteiden luotettavuutta
- osaa kuvata terveysviestinnän muotoja ja vaikutuskeinoja sekä analysoida terveysviestinnän merkitystä ihmisten terveyskäsitteille ja terveydelle
- osaa esitellä ja analysoida fyysisen ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveydelle sekä arvioida omien elintapojen ja kulutustottumusten merkitystä ympäristön terveydelle ja terveellisyydelle
- osaa eritellä riippuvuuden muotoja ja niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä sekä analysoida riippuvuuksiin liittyviä terveys- ja muita haittoja.

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos
- kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä
- esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista
- ratkaisukeskeisyys

Yhteinen maailma

Ihmismaantieteellinen ajattelu

- ihmismaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen
- ihmismaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät
- paikkojen kokeminen ja miellekartat

Väestö, asutus ja kulttuurit

- väestörakenne ja väestönmuutokset
- asutuksen sijoittuminen, muuttoliikkeet
- kulttuurien moninaisuus, alueellinen identiteetti ja ihmisoikeuksien toteutuminen, kuten alkuperäiskansojen asema

Kaupungit ja kaupungistuminen

- maankäyttö ja rakennettu ympäristö
- kaupunkiympäristön muutokset ja ekokaupungit

Tuotannon alueelliset piirteet ja luonnonvarojen kestävä käyttö

- maa-, metsä- ja kalatalous
- kaivannaiset, energialähteet
- teollisuus
- kiertotalous

Liikkuminen, palvelut ja vuorovaikutus

- saavutettavuus, liikenneverkot ja matkailu
- globalisaatio

- *innovaatioiden alueellinen leviäminen*

Kestävä elämäntapa

- *kestävä kehitys ja elämäntapa erityisesti opiskelijan näkökulmasta*
- *eettisyys ja vastuullisuus sosiaalisen median käytössä, sananvapaus*

Terveys ja ympäristö

Terveyteen liittyvän tiedon hankinta, arviointi ja tulkinta

- *tieteellinen tieto ja arkitieto, ajattelun vinoumia, tutkimusprosessin vaiheet, tutkimustiedon luotettavuuden arviointi*
- *terveysviestinnän muotoja ja vaikutuskeinoja, terveysviestinnän merkityksen ja luotettavuuden arviointi*

Ympäristön terveellisyys ja turvallisuus

- *rakennetun ympäristön, luonnonympäristön ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveyteen*
- *kestävä kehitys ja terveys*
- *ympäristöjen turvallisuus ja väkivallan ehkäisy*
- *työhyvinvointi*

Mielihyvä ja riippuvuus

- *riippuvuuteen vaikuttavat biologiset, psyykkiset ja sosiaaliset mekanismit*
- *keskeiset aine- ja toiminnalliset riippuvuudet, riippuvuuksien syitä ja ehkäisykeinoja, riippuvuuksien aiheuttamia haittoja*

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

GE3: Maantieteen opiskelu vahvistaa opiskelijan eettisyyttä ja ympäristöosaamista monipuolisesti. Opetus lisää ymmärrystä kulttuurisesta monimuotoisuudesta ja luonnonympäristön merkityksestä. Maantieteen opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva kestävästä elämäntavan välttämättömyydestä. Opetus auttaa opiskelijaa soveltamaan maantieteellisiä tietoja ja taitoja omassa arkielämässä, eettisissä pohdinnoissa ja kestävässä kulutusvalinnoissa.

RUB17: Opiskelija syventää taitoaan tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä kestäväan elämäntapaan liittyvissä kysymyksissä.

TE2: Pohdittavana on omien kulutustottumusten analysointi ja seurausten arviointi sekä oman että ympäristön näkökulmasta.

Hyvinvointiosaaminen

GE3: Maapallon ilmiöiden tarkastelu kasvattaa ymmärrystä ja suvaitsevaisuutta, myötätuntoa ja empatiaa.

RUB17: Opiskelija laajentaa sosiaalisen median tuntemustaan ruotsin kieltä käyttäen. Opiskelija vahvistaa elämäntapoja, joissa korostuvat teknologian vastuullinen käyttö ja eettisyys.

TE2: Ymmärrys keskeisistä hyvinvointiin liittyvistä yksilöllisistä, yhteisöllisistä ja yhteiskunnallisista edellytyksistä kehittyy sekä valmiudet oman ja muiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

GE3: Maapallon ilmiöiden tarkastelu kasvattaa ymmärrystä ja suvaitsevaisuutta, myötätuntoa ja empatiaa.

TE2: Opiskelijan mediataidot kehittyvät. Sisällöissä keskiössä on terveyteen liittyvän tiedon hankinta, arviointi ja tulkinta - tieteellinen tieto ja arkitieto, ajattelun vinoumat sekä tutkimusprosessin vaiheet ja tutkimustiedon luotettavuuden arviointi. Pohditaan yhdessä myös terveysviestinnän muotoja ja vaikutuskeinoja sekä terveysviestinnän merkityksen ja luotettavuuden arviointitaitojen kehittymistä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

GE3: Tietopohjan rakentaminen, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa ajankohtaisiin ympäristö- ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Opetus edistää opiskelijan ymmärrystä kestävästä kehityksestä aluesuunnittelun lähtökohtana ja antaa opiskelijalle valmiuksia osallistuvaan suunnitteluun. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävästä tulevaisuudesta ja globaalin vastuun ymmärtämiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä.

TE2: Oppiaineen tavoitteet ja arvoperusta ohjaavat opiskelijaa pohtimaan esimerkiksi turvallisen ympäristön edellytyksiä, terveyden eriarvoisuutta sekä elintapavalintojen seurauksia. Näiden aihepiirien tarkastelu tuottaa aineksia turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävästä tulevaisuuden hahmottamiseen kehittämällä yhteiskunnallista osaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

GE3: Opiskelijan käsitys ihmisoikeuksien merkityksestä, yhteiskunnan moninaisuudesta ja alueellisen identiteetin muodostumisesta syvenee. Maantiede tukee opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksien ja tulevaisuuden taitojen rakentumista sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi.

TE2: Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus toimia ja oppia yhdessä sekä löytää tapoja kohdata muuttuvan maailman epävarmuutta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

GE3: Opiskelija harjaantuu tutkimuksellisuuteen sekä monitieteelliseen ja luovaan työskentelyyn. Opetuksessa perehdytään maantieteeseen ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Geomediataidot vahvistavat opiskelijan monilukutaitoa. Sisällöt motivoivat opiskelijaa luonnontieteelliseen ja humanistis-yhteiskuntatieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan sekä tietojen kriittiseen analyysiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alaisten tavoitteiden toteutumista arvioidaan osana opintojaksolla tehtävien tuotoksien arviointia. Formatiivista arviointia on opettajien opintojakson aikana antama palaute sekä opiskelijoiden tekemä vertaisarviointi. Summatiivisessa arvioinnissa moduulien arvosanat muodostuvat ainekohtaisten sisältöjen ja tavoitteiden mukaisesti.

Suomen historia ja kirjallisuus, 4 op (OPJ8)

Oppiaineet

- Suomen kieli ja kirjallisuus
- Historia

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 2, 2 op (ÄI8), Pakollinen
- Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa
- tuntee Suomen kirjallisuuden ja maailmankirjallisuuden keskeisiä teoksia ja teemoja sekä osaa analysoida niitä osana kulttuurikontekstia.

Itsenäisen Suomen historia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää Suomen valtiollisen kehityksen, kansainvälisen aseman ja yhteiskunnan muotoutumisen osana eurooppalaista ja kansainvälistä kehitystä
- tuntee suomalaisen kulttuurin, yhteiskunnan ja talouden keskeiset muutokset, ymmärtää niiden merkityksen 1860-luvulta nykypäivään ja osaa arvioida tulevaisuuden mahdollisuuksia
- ymmärtää talouden, yhteiskunnan, kulttuurielämän sekä aatteellisen ja valtiollisen elämän ilmiöiden keskinäisen riippuvuuden ennen ja nykyään
- pystyy arvioimaan Suomen historiasta tehtyjä tulkintoja ja niiden taustalla olevia vaikuttimia historiallisessa kontekstissaan
- osaa eritellä suomalaiseen identiteettiin ja kulttuuriin eri aikoina liitettyjä ominaisuuksia, mielikuvia ja ihanteita sekä niiden vaikutusta nykypäivän Suomeen.

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 2

- Suomen kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä osana maailmankirjallisuutta
- kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta

Itsenäisen Suomen historia

Suomalaisen yhteiskunnan juuret

- Ruotsin ajan perintö ja autonomian merkitys Suomen ja suomalaisuuden rakentamisessa
- demografiset muutokset ja väestön moninaisuus
- suomalaisen yhteiskunnan modernisoituminen

Itsenäistyvä Suomi osana Eurooppaa

- itsenäistymisprosessi, sisällissota ja sen kansainvälinen konteksti
- eheyttämisen aika ja demokratian kriisi
- Suomi kansainvälisten kulttuurivirtausten osana

Suomi kansainvälisissä konflikteissa

- Suomi toisessa maailmansodassa
- kylmän sodan vaikutus suomalaiseen yhteiskuntaan ja politiikkaan

Kohti nykyistä Suomea

- yhteiskunnan ja talouden rakennemuutokset ja hyvinvointivaltio
- kulttuuri, tiede ja osaaminen
- kulttuurisesti monimuotoistuva Suomi kansainvälisen yhteisön jäsenenä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

HI3: Opintojaksolla tutustutaan erilaisiin historiallisiin aineistoihin ja kerrataan lähdekritiikin merkitystä. Opiskelija pääsee itse tuottamaan ja soveltamaan historiallista tietoa tutkielman tai esseen puitteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

HI3: Opintojaksolla syvennetään keskustelua suomalaisesta identiteetistä. Opiskelu tukee opiskelijan kasvua moninaisuutta ymmärtäväksi ja kansainvälisyyteen suuntautuneeksi yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi.

ÄI8: Globaali- ja kulttuuriosaaminen näkyy esimerkiksi kielen ja identiteetin pohtimisessa sekä maailmankirjallisuuteen ja Suomen kirjallisuuteen tutustumisessa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

ÄI8: Yhteiskunnallista osaamista tukevat kriittinen lukutaito sekä yhteiskunnallisesti vaikuttavaan kirjallisuuteen tutustuminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alaisten tavoitteiden toteutumista arvioidaan osana opintojaksolla tehtävien tuotoksien arviointia. Formatiivista arviointia on opettajien opintojakson aikana antama palaute sekä opiskelijoiden tekemä vertaisarviointi. Summatiivisessa arvioinnissa moduulien arvosanat muodostuvat ainekohtaisten sisältöjen ja tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana opiskelijat peilaavat Suomen historiaa suomalaisen kirjallisuuden kautta. Historian ja kaunokirjallisuuden avulla pyritään ymmärtämään erilaisia kulttuurisia sekä historiallisia konteksteja. Kirjallisuuden esimerkkien kautta opiskelijat pääsevät eläytymään historialliseen ajankuvaan.

Rakkaus, 8 op (OPJ9)

Oppiaineet

- Eurytmia
- Musiikki
- Psykologia
- Yhteiskuntaoppi

Opintojakson moduulit

- Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU4), Valinnainen
- Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4), Valinnainen
- Lakitieto, 2 op (YH4), Valinnainen

Opintojakson paikalliset opintojaksot

- Ajatus, tunne ja liike, 2 op (EUR2)

Tavoitteet

Demo - luovasti yhdessä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää luovaa osaamistaan musiikillisessa tai taiteidenvälisessä prosessissa*
- *ottaa vastuuta ryhmän musiikillisesta toiminnasta*
- *syventää ymmärrystään musiikillisen vaikuttamisen ja vuorovaikutuksen tavoista*
- *hahmottaa musiikin suhdetta muihin taiteenlajeihin ja mediaan.*

Tunteet ja mielenterveys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa selittää tunteiden muodostumista ja niiden kulttuurisidonnaisuutta*
- *ymmärtää tunteiden merkityksen ihmisen kognitiiviseen toimintaan, vuorovaikutukseen ja psyykkiseen hyvinvointiin sekä saa valmiuksia soveltaa tätä tietoa itseymmärryksen ja vuorovaikutuksen välineenä*
- *osaa selittää mielenterveyteen ja psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä sekä soveltaa tätä tietoa oman ja muiden hyvinvoinnin edistämiseen*
- *tunnistaa yleisimpiä mielenterveyden ongelmia ja mielenterveyshäiriöitä*
- *osaa pohtia mielenterveyden ja sen häiriöiden määrittelyn tulkinnanvaraisuutta ja yhteiskunnallisia ulottuvuuksia*
- *osaa kuvailla biologisia, psyykkisiä, sosiaalisia ja kulttuurisidonnaisia tekijöitä mielenterveyshäiriöiden taustalla ja hoidossa*
- *syventyy yhden mielenterveyshäiriön syihin, oireisiin ja hoitoon.*

Lakitieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen oikeusjärjestyksen ja ymmärtää sen toimintaa ohjaavat oikeudellisen ajattelun periaatteet*
- *osaa etsiä oikeudellisen tiedon lähteitä, tulkita niitä ja soveltaa niiden antamaa tietoa*
- *tuntee oikeutensa ja velvollisuutensa kansalaisena, työntekijänä ja kuluttajana sekä osaa soveltaa tätä tietoa tavanomaisia oikeusasioita koskeviin kysymyksiin*
- *osaa eritellä oikeudellisia kysymyksiä koskevaa julkista keskustelua ja arvioida siinä esitettyjä näkemyksiä.*

Ajatus, tunne ja liike

- *opiskelija kehittää arviointikykyään suhteessa sisältöihin ja niiden jäsentämiseen liikeilmaisiksi*
- *opiskelija herää entistä omakohtaisempaan sisäistämisprosessiin, eläytymiseen ja liikkeen tuottamiseen*
- *opiskelija oppii ymmärtämään yhteisen ryhmäkoreografian ajatukselliset laatimisperusteet ja kokemaan itsensä osana objektiivista liikekokonaisuutta*

Keskeiset sisällöt

Demo - luovasti yhdessä

- moduulin tavoitteiden toteuttamistavan ja ohjelmiston opiskelijalähtöinen suunnittelu
- musiikillinen tai taiteidenvälinen ryhmän resurssien mukaan
- musiikin vaikuttavuus esimerkiksi vuorovaikutuksessa, lyriikassa ja muissa taiteissa, mediassa tai yhteiskunnassa

Tunteet ja mielenterveys

Tunteiden psykologia

- tunteiden muodostuminen: tunnereaktio ja tunnekokemus
- perustietoa tunteiden ja niiden säätelyn hermostollisesta perustasta
- tunteiden universaalisuus ja kulttuurisidonnaisuus
- tunteiden merkitys kognitiivista toimintaa ja sosiaalista vuorovaikutusta ohjaavina tekijöinä
- tunteiden säätely hyvinvoinnin osatekijänä

Psyykinen hyvinvointi ja psyykkisen tasapainon ylläpitäminen

- hallintakeinojen ja defenssien merkitys
- resilienssin merkitys hyvinvoinnille
- nukkumisen ja vuorokausirytmien merkitys psyykkiselle toiminnalle
- keskeiset unen laatuun vaikuttavat tekijät
- stressin aiheuttajia, vaikutuksia ja säätelykeinoja
- kriisit psyykkisen tasapainon uhkana ja niistä selviytyminen

Mielenterveys

- mielenterveys käsitteenä
- yleisimpien mielenterveyshäiriöiden luokittelu ja tietoa niiden tyypillisistä oireista
- esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja -häiriöiden syntyä selittävistä biologisista, psyykkisistä ja sosiaalisista sekä kulttuurisista taustatekijöistä
- esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja häiriöiden biologisista ja psykososiaalisista hoitomuodoista sekä erilaisista psykoterapian toteutustavoista
- esimerkkejä ajankohtaisesta mielenterveyshäiriöihin liittyvästä yhteiskunnallisesta keskustelusta

Psykologinen tutkimus

- ei-kokeellinen tutkimus: korrelatiivinen ja kuvaileva tutkimus
- esimerkkejä fysiologisia mittausten menetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista

Lakitieto

Oikeusjärjestyksen perusteet

- juridiikan peruskäsitteet ja perusoikeudet
- oikeudellisen tiedon lähteet ja niiden käyttö
- oikeus ja oikeudenmukaisuus yhteiskunnallisena ilmiönä
- oikeusjärjestys ja tuomioistuinlaitos

Kansalaisten yleisimpien oikeustoimien perusteet seuraavilla alueilla

- sopimus- ja vahingonkorvausoikeus
- perhe- ja jäämistöoikeus
- varallisuus oikeus
- tekijänoikeudet ja kuluttajaoikeus
- työoikeus
- asumiseen liittyvä sopimusoikeus
- hallinto-oikeus ja hyvä hallintotapa
- prosessi- ja rikosoikeus

- *ympäristöoikeus*

Ajatus, tunne ja liike

- ajatuksellinen ja analyysoiva sisällön jäsentäminen eri tilamuotoperiaatteiden myötä
- kokonaiskuvan luominen vertailemalla erilaisia ilmaisumahdollisuuksia lähtökohtana sisältöjen erilaiset laadut ja merkitykset
- ryhmäliikkeen hiominen havainnoivana ja kokevana vuorovaikutustapahtumana

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

EUR2: Yhteiskunnallinen osaaminen ja demokratiataidot kasvavat, kun opiskelija oppii huolehtimaan omasta toiminnastaan ryhmätilanteissa ja yrittämään parastaan. Ponnistelu yhteisen päämäärän hyväksi, turvallisuutta omalta osalta kantaen, valmistaa vastuunkantoon myöhemmässä työelämässä ja yhteiskunnassa. Toisten auttaminen ja kannustaminen rakentaa yhteisöllisyyttä. Vaikeuksien ja onnistumisten asiallinen käsittely harjoittelussa sekä sisältöjä pohtiessa luo pohjaa itsenäisen arviointikyvyn kehittymiselle.

YH4: Oppiaineen opiskelussa syvennetään eri näkökulmista yhteiskunnallista osaamista. Oppiaineen opiskelussa tutustutaan osallistumis- ja vaikuttamistapoihin. Lakien, velvollisuuksien ja oikeuksien opiskelu auttaa kehittämään jatko-opinto- ja työelämävalmiuksia.

Hyvinvointiosaaminen

MU4: Opiskelija tutustuu siihen, miten eri taiteiden keinoin voidaan vaikuttaa hyvinvointiin, tunteisiin ja ajatteluun.

PS4: Opiskelija osaa selittää mielenterveyteen ja psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä sekä soveltaa tätä tietoa oman ja muiden hyvinvoinnin edistämiseen. Hyvinvointiosaamista tukee esimerkiksi ymmärrys resiliensseistä ja tunteiden säätelystä sekä kriisien ja niistä selviytymisen käsittely.

Vuorovaikutusosaaminen

EUR2: Aistien harjaannuttaminen toteutuu, kun toisen huomaaminen ja kohtaaminen on jatkuvaa. Hienovaraisten sävyerojen aistiminen herkistää kokemista. Harjoitetaan liikkeen ja eri aistien vuorovaikutusta suhteessa musiikillisiin ja kielellisiin sisältöihin.

MU4: Opiskelija pohtii omia vaikutusmahdollisuuksiaan musiikin kautta ympäröivässä maailmassa ja eri medioiden kautta.

PS4: Opintojaksolla käsitellään emootioita sekä empatian merkitystä sosiaalisissa suhteissa. Opiskelussa käytetään keskustelevia opetusmenetelmiä ja ohjataan keskustelemaan mielenterveyteen liittyvistä aiheista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

EUR2: Eettisyys ja ympäristöosaaminen mahdollistuu, kun sisäinen kokemus ilmaistaan liikkeen avulla ja samalla itseymmärrys ja muiden ymmärtäminen kasvaa. Tunne-elämä tasapainottuu taiteellisen työskentelyn kautta. Kokonaisuudessaan liiketyöskentely tukee ajattelun, tunteen ja tahdontoiminnan harmonista kehitystä. Toisten kunnioittaminen, rehellisyys, vastuullisuus ja oikeudenmukaisuus ovat ominaisuuksia, joita harjoitellaan ryhmässä työskenneltäessä. Luontoarvoja korostavaa ajattelua voidaan liittää sopiviin yhteyksiin.

PS4: Ajankohtaiseen mielenterveyshäiriöihin liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun liittyy myös eettisiä näkökohtia, joita pohtimalla voidaan vahvistaa opiskelijan eettistä osaamista. Opintojakson sisällöillä pyritään lisäämään ymmärrystä maailmankuvan merkityksestä ihmisen ajattelulle käsitellen muun muassa teemoja ilmastoahdistus, mielenterveyskuntoutujien stigmatisointi, syrjintä sekä pakolaisuuteen liittyvä traumatisoituminen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

EUR2: Tutustumalla muinaisiin kulttuureihin karakteristisilla eleillä opitaan tuntemaan taustoja ja syvempiä ulottuvuuksia, jotka rikastavat globaali- ja kulttuuriosaamista. Yhdessä tekeminen erilaisista taustoista riippumatta rakentaa asiallista ja luontevaa ryhmätoimintaa. Eri kulttuureista lähtevien sisältöjen käsittely kielen ja musiikin alueilla liikkuen laventaa ymmärrystä maanosamme ja maailman laadullisuuksien moninaisuudesta.

MU4: Opiskelija harjoittelee kriittistä ajattelua ja tutustuu esimerkiksi kantaaottavaan musiikkiin eri aikoina. Hän avartaa ajatteluaan kuuntelemalla, keskustelemalla, osallistumalla ja tuottamalla myös itse musiikillista materiaalia eri medioiden ja yhteiskunnallisten aiheiden innoittamana.

Monitieteinen ja luova osaaminen

MU4: Opiskelija harjoittelee musiikin yhdistämistä muihin taiteisiin ja viestintään, esimerkiksi elokuvaan, mainoksiin tai kuunnelmiin ja luo itse musiikkia akustisesti tai tietotekniikan välityksellä valittua teemaa tutkien.

Ajatus, tunne ja liike

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen ja demokratiataidot kasvavat, kun opiskelija oppii huolehtimaan omasta toiminnastaan ryhmätilanteissa ja yrittämään parastaan. Ponnistelu yhteisen päämäärän hyväksi, turvallisuutta omalta osalta kantaen, valmistaa vastuunkantoon myöhemmässä työelämässä ja yhteiskunnassa. Toisten auttaminen ja kannustaminen rakentaa yhteisöllisyyttä. Vaikeuksien ja onnistumisten asiallinen käsittely harjoittelussa sekä sisältöjä pohtiessa luo pohjaa itsenäisen arviointikyvyn kehittymiselle.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen mahdollistuu, kun sisäinen kokemus ilmaistaan liikkeen avulla ja samalla itseymmärrys ja muiden ymmärtäminen kasvaa. Tunne-elämä tasapainottuu taiteellisen työskentelyn kautta. Kokonaisuudessaan liiketyöskentely tukee ajattelun, tunteen ja tahdontoiminnan harmonista kehitystä. Toisten kunnioittaminen, rehellisyys, vastuullisuus ja oikeudenmukaisuus ovat ominaisuuksia, joita harjoitellaan ryhmässä työskenneltäessä. Luontoarvoja korostavaa ajattelua voidaan liittää sopiviin yhteyksiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustumalla muinaisiin kulttuureihin karakteristisilla eleillä opitaan tuntemaan taustoja ja syvempiä ulottuvuuksia, jotka rikastavat globaali- ja kulttuuriosaamista. Yhdessä tekeminen erilaisista taustoista riippumatta rakentaa asiallista ja luontevaa ryhmätoimintaa. Eri kulttuureista lähtevien sisältöjen käsittely kielen ja musiikin alueilla liikkuen laventaa ymmärrystä maanosamme ja maailman laadullisuuksien moninaisuudesta.

Vuorovaikutusosaaminen

Aistien harjaannuttaminen toteutuu, kun toisen huomaaminen ja kohtaaminen on jatkuvaa. Hienovaraisten sävyerojen aistiminen herkistää kokemista. Harjoitetaan liikkeen ja eri aistien vuorovaikutusta suhteessa musiikillisiin ja kielellisiin sisältöihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alaisten tavoitteiden toteutumista arvioidaan osana opintojaksolla tehtävien tuotoksien arviointia. Formatiivista arviointia on opettajien opintojakson aikana antama palaute sekä opiskelijoiden tekemä vertaisarviointi. Summatiivisessa arvioinnissa moduulien arvosanat muodostuvat ainekohtaisten sisältöjen ja tavoitteiden mukaisesti.

12. Liitteet

12.1. Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta

Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018

12.2. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko

Kuvausasteikko on Suomessa laadittu sovellus asteikoista, jotka sisältyvät Euroopan neuvoston toimesta kehitettyyn Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteiseen eurooppalaiseen viitekehykseen.

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito-taso	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Viestintästrategioiden käyttö	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Tekstien tulkintataidot	Tekstien tuottamistaidot
A1.1	Opiskelija selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.	Opiskelija tarvitsee paljon keinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, netti). Opiskelija osaa joskus sanoilla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Opiskelija osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.	Opiskelija osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Opiskelija ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Opiskelija tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajoitettua määrän kirjoitusmerkkejä.	Opiskelija osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoitettuja sanoja ja opetettuja vakioilmaisuja. Opiskelija ääntää joitakin harjoitettuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
A1.2	Opiskelija selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppanin	Opiskelija tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisiin sanoihin ja ilmauksiin. Opiskelija tarvitsee paljon keinoja. Opiskelija osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	Opiskelija osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Opiskelija ymmärtää harjoitettua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Opiskelija tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.	Opiskelija pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Opiskelija ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean

					perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
A1.3	Opiskelija selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.	Opiskelija osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Opiskelija osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Opiskelija joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.	Opiskelija osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Opiskelija ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Opiskelija pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.	Opiskelija osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Opiskelija pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
A2.1	Opiskelija pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.	Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja.	Opiskelija selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä sekä vastata sellaisiin.	Opiskelija ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Opiskelija ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten itseään kiinnostavien viestien ydin sisällön ja tekstin pääajatuksen tuttua	Opiskelija pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Opiskelija osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita.

		omassa viestinnässään		sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Opiskelija pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.	Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
A2.2	Opiskelija selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista ja pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteissa.	Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista.	Opiskelija osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen.	Opiskelija pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta.	Opiskelija osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin.
Kehittyvä peruskielitaito		Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin. Opiskelija käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).	Opiskelija pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.	Opiskelija osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.	Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
B1.1	Opiskelija pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.	Opiskelija pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin.	Opiskelija osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutukseen huomioon toistakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.	Opiskelija ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempossa yksikielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä.	Opiskelija osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista.
Toimiva peruskielitaito		Opiskelija osaa kiertää tai korvata		Opiskelija ymmärtää yhteisen	Opiskelija käyttää melko

		tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Opiskelija pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.		kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija löytää pääajatuksia, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta	laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Opiskelija osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
B1.2	Opiskelija pystyy osallistumaan viestintään melko vaivattomasti myös joissakin vaativammissa viestintätilanteissa kuten viestittäessä ajankohtaisesta tapahtumasta.	Opiskelija pystyy olemaan aloitteellinen tuttua aihetta käsittelevässä vuorovaikutustilanteesta käyttäen sopivaa ilmausta. Opiskelija pystyy korjaamaan väärinymmärryksiä melko luontevasti ja neuvottelemaan myös melko mutkikkaiden asioiden merkityksestä.	Opiskelija osaa käyttää erilaisiin tarkoituksiin kieltä, joka ei ole liian antaessa eikä liian muodollista. Opiskelija tuntee tärkeimmät kohteliaisuussäännöt ja toimii niiden mukaisesti. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuksen huomioon tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.	Opiskelija ymmärtää selväpiirteistä asiatietoa sisältävää puhetta tutuista tai melko yleisistä aiheista ja selviää myös jonkin verran päätelyä vaativista teksteistä. Opiskelija ymmärtää pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat ympärillään käytävästä laajemmasta muodollisesta tai epämuodollisesta keskustelusta.	Opiskelija osaa kertoa tavallisista, konkreettisista aiheista kuvaillen, eritellen ja vertaillen. Opiskelija ilmaisee itseään suhteellisen vaivattomasti ja pystyy kirjoittamaan henkilökohtaisia ja julkisempiakin viestejä ja ilmaisemaan ajatuksiaan myös joistakin kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää kohtalaisen laajaa sanastoa ja tavallisia idiomeja sekä monenlaisia rakenteita ja mutkikkaitakin lauseita. Opiskelija hallitsee ääntämisen perussäännöt muissakin kuin

					harjoitelluissa ilmauksissa.
B2.1	Opiskelija pystyy viestimään sujuvasti myös joissakin itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa käytetään joskus käsitteellistä, mutta kuitenkin selkeää kieltä.	Opiskelija pystyy tuomaan oman kantansa esille ja toisinaan käyttämään vakiofraaseja, kuten ”Tuo on vaikea kysymys” voittaakseen itselleen aikaa. Opiskelija pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija pystyy tarkkailemaan omaa ymmärtämistään ja viestintäänsä sekä korjaamaan kieltään.	Opiskelija pyrkii ilmaisemaan ajatuksiaan asianmukaisesti ja viestintäkumppanin kunnioittaen ottaen huomioon erilaisten tilanteiden asettamat vaatimukset.	Opiskelija ymmärtää asiallisesti ja kielellisesti monikompleksista puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija pystyy seuraamaan laajaa puhetta ja monimutkaista argumentointia sekä ilmaisemaan kuulemastaan pääkohdat. Opiskelija ymmärtää suuren osan ympärillään käydystä keskustelusta. Opiskelija ymmärtää monenlaisia kirjoitettuja tekstejä, jotka voivat käsitellä myös abstrakteja aiheita ja joissa on tosiasioita, asenteita ja mielipiteitä.	Opiskelija osaa ilmaista kohtuullisen selkeästi ja täsmällisesti itseään monista kokemuspäiriinsä liittyvistä asioista käyttäen monipuolisia rakenteita ja laajahkoa sanastoa, johon sisältyy myös idiomaattisia ja käsitteellisiä ilmauksia. Opiskelija pystyy osallistumaan myös melko muodollisiin keskusteluihin ja hallitsee kohtalaisen laajan sanaston ja vaativiakin lauserakenteita. Ääntäminen on selkeää, sanojen pääpaino oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.
B2.2	Opiskelija pystyy käyttämään kieltä monenlaisissa myös itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa tarvitaan	Opiskelija pyrkii antamaan palautetta, esittämään täydentäviä näkökohtia tai johtopäätöksiä. Opiskelija pystyy	Opiskelija pystyy ilmaisemaan ajatuksiaan luontevasti, selkeästi ja kohteliaasti sekä muodollisessa että	Opiskelija ymmärtää elävää tai tallennettua selkeästi ja jäsennettyä yleiskielistä puhetta kaikenlaisissa tilanteissa ja	Opiskelija osaa ilmaista itseään varmasti, selkeästi ja kohteliaasti. Hän hallitsee laajasti kielelliset keinot ilmaista

	monipuolista kieltä.	edistämään viestinnän sujumista sekä tarvittaessa käyttämään kiertoilmaisuja ja pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija osaa käyttää ymmärtämistä tukevia strategioita, kuten pääkohtien poimimista ja esimerkiksi tekemään muistiinpanoja kuulemastaan.	epämuodollisessa tilanteessa ja valitsemaan kielenkäyttötavan tilanteiden ja niihin osallistuvien henkilöiden mukaan.	ymmärtää jonkin verran myös vieraita kielimuotoja. Opiskelija pystyy lukemaan eri tarkoituksiin laadittuja kompleksisia tekstejä ja tiivistämään niiden pääkohdat. Hän pystyy tunnistamaan asenteita ja arvioimaan kriittisesti kuulemaansa ja/tai lukemaansa.	konkreetteja ja käsitteellisiä sekä tuttuja ja tuntemattomia aiheita. Opiskelija osaa viestiä spontaanisti ja kirjoittaa selkeän ja jäsentyneen tekstin. Ääntäminen on hyvin selkeää, sanojen pääpaino on oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.
C1.1	Opiskelija pystyy vuorovaikutukseen monipuolisesti, sujuvasti ja täsmällisesti kaikenlaisissa viestintätilanteissa.	Opiskelija ottaa huomioon kontekstivastuuta viestinnän etenemisestä. Opiskelija osaa muotoilla uudelleen, mitä haluaa ilmaista sekä pystyy perääntymään, kun kohtaa vaikeuksia, ja käyttää taitavasti kieleen tai kontekstiin liittyviä vihjeitä tehdessään johtopäätöksiä tai ennakoidessaan tulevaa.	Opiskelija pystyy käyttämään kieltä joustavasti ja tehokkaasti sosiaaliin tarkoituksiin sekä ilmaisemaan tunnetiloja, epäsuoria viittauksia, esim. ironiaa ja leikkimielisyyttä.	Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti myös pitempiä esityksiä tutuista ja yleisistä aiheista, vaikka puhe ei olisikaan selkeästi jäsenneiltyä ja sisältäisi idiomaattisia ilmauksia tai rekisterin vaihdoksia. Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti monipolvisia käsitteellisiä kirjoitettuja tekstejä ja pystyy yhdistämään tietoa monimutkaisista teksteistä.	Opiskelija osaa ilmaista itseään sujuvasti, täsmällisesti ja jäsentyneesti monenlaisista aiheista tai pitkäkhön, valmistellun esityksen. Opiskelija pystyy kirjoittamaan hyvin jäsentyneitä tekstejä monimutkaisista aiheista varmalla, persoonallisella tyyllillä. Opiskelijan kielellinen ilmaisuväarsasto on hyvin laaja. Ääntäminen on luontevaa ja vaivatonta.

					kuunnella. Puherytmi ja intonaatio ovat kohdekielelle tyypilliset.
--	--	--	--	--	--

12.3. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11. OPH-2264-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää saamen kielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 3 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	Olli-Pekka Heinonen
	Opetusneuvos	Petri Lehtikainen

12.3.1. Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2264-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Saamen kielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Saamen kielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Saamen kielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia

kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa saamen kielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden saamen kielen erityispiirteet. Saamen kielen opetussuunnitelmat voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Saamen kielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus saamen kieltä kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen saamen kielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan saamen kielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Hän kehittää taitoaan hyödyntää saamenkielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurialueensa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissä
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoituksiperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja
- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstien tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa
- vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille
- syventää tietojaan saamen kielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista
- tutustuu saamen kielten kokonaisuuteen ja ymmärtää oman asemansa saamen kielen säilyttäjänä.

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

SÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia saamenkielisiä tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet
- osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.

Keskeiset sisällöt

- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi
- erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus
- kielen- ja tekstinhuoltoa

SÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan
- syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina
- ymmärtää saamen kielten kokonaisuuden maailman kielten joukossa sekä kulttuurikontaktien vaikutuksen.

Keskeiset sisällöt

- saamen kieli ja identiteetti, kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus
- kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet
- monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsite

SÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä
- syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä
- oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen
- vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä
- kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu

SÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan
- tuntee saamenkielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja
- monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita saamelaisten tuottamaa tai saamelaisista kertovaa kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen
- oppii tuntemaan saamelaisten historiaa sekä aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.

Keskeiset sisällöt

- kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen
- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa, myyttiset kertomukset, joiku ja lauluperinne
- monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta

SÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- oppii tulkitsemaan monimuotoisia saamenkielisiä tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta, myös saamelaisuuden näkökulmasta
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.

Keskeiset sisällöt

- sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka
- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielien näkyvyys mediassa
- lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet
- puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista

SÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kirjoittajana ja syventää saamenkielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan
- osaa käyttää muita saamenkielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta
- syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.

Keskeiset sisällöt

- kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaaminen sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuolto
- tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia

SÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää esiintymisrohkettaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä
- kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä
- syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.

Keskeiset sisällöt

- esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu
- saamenkielisen vuorovaikutuksen erityispiirteet
- puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot
- vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa
- puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi

SÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää saamenkielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa
- osaa analysoida kotimaista ja ulkomaista saamelaisien tuottamaa tai saamelaisista kertovaa kirjallisuutta ja muuta taidetta osana kulttuurikontekstia.

Keskeiset sisällöt

- saamenkielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta
- saamenkielinen, saamelaisien tuottama ja saamelaisista kertova kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

12.4. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11. OPH-2265-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää romanikielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 4 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	Olli-Pekka Heinonen
	Opetusneuvos	Petri Lehikoinen

12.4.1. Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2265-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Romanikielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Romanikielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Romanikielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa romanikielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden

romanikielen erityispiirteet. Romanikielen opetussuunnitelmat voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Romanikielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus romanikieltä kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen romanikielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan romanikielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Opiskelija kehittää taitoaan hyödyntää romanikielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurinsa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissä
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoituksiperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja

- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa
- vahvistaa yleiskielen, standardisoidun romanikielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille
- syventää tietojaan Suomen romanikielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista
- tutustuu eri puolilla maailmaa puhuttaviin romanikielen murteisiin ja ymmärtää oman asemansa Suomen romanikielen säilyttäjänä.

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

RÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia romanikielisiä tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet
- osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.

Keskeiset sisällöt

- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi
- erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus
- kielen- ja tekstinhuoltoa

RÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan
- syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina
- ymmärtää romanikielen kokonaisuuden maailman kielten joukossa sekä kulttuurikontaktien vaikutuksen.

Keskeiset sisällöt

- romanikieli ja identiteetti, kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus
- kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet
- monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys

RÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä
- syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä
- oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen
- vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä
- kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu

RÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan
- tuntee romanikielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja

- monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita romanien tuottamaa tai romaneista kertovaa kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen
- oppii tuntemaan romanien historiaa sekä aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.

Keskeiset sisällöt

- kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen
- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa, myyttiset kertomukset, laululyriikka
- monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta

RÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- oppii tulkitsemaan monimuotoisia romanikielisiä tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta, myös romanikulttuurin näkökulmasta
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.

Keskeiset sisällöt

- sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka
- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielten näkyvyys mediassa
- lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet
- puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista

RÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kirjoittajana ja syventää romanikielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan
- osaa käyttää muita romanikielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta
- syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.

Keskeiset sisällöt

- kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaaminen sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuolto
- tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia

RÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä
- kehittää esiintymistaitojaan ja kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä
- syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.

Keskeiset sisällöt

- esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu
- romanikielisen vuorovaikutuksen erityispiirteet
- puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot
- vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa
- puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi

RÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää romanikielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa
- osaa analysoida kotimaista ja ulkomaista romanien tuottamaa tai romaneista kertovaa kirjallisuutta ja muuta taidetta osana kulttuurikontekstia.

Keskeiset sisällöt

- romanikielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta
- romanikielinen, romanien tuottama ja romaneista kertova kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

12.5. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11.2019 OPH-2266-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää opiskelijan oman äidinkielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 5 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	Olli-Pekka Heinonen
	Opetusneuvos	Petri Lehikoinen

12.5.1. Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2266-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Opiskelijan oman äidinkielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tämä ohje on laadittu kaikille niille kielille, joita opetetaan opiskelijan omana äidinkielenä. Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa opiskelijan oman äidinkielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden opetettavan kielen erityispiirteet, muun muassa kirjoitusjärjestelmä. Opetussuunnitelma voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Opiskelijan oman äidinkielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus omaa äidinkieltään kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen omaa äidinkielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan oman äidinkielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Hän kehittää taitoaan hyödyntää omakielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurialueensa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissä
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoituksiperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja
- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa
- vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille
- syventää tietojaan oman äidinkielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltäviä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

OÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet
- osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.

Keskeiset sisällöt

- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi
- erilaisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus

- kielen- ja tekstinhuoltoa

OÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään omasta äidinkielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina.*

Keskeiset sisällöt

- *äidinkieli ja identiteetti, kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*
- *monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsite*

OÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohketta ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

OÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee omakielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja*
- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *oppii tuntemaan omaa aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa*

- monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta

OÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.

Keskeiset sisällöt

- sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka
- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielten näkyvyys mediassa
- lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet
- puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista

OÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kirjoittajana ja syventää omakielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan
- osaa käyttää muita omakielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta
- syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.

Keskeiset sisällöt

- kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaaminen sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa
- tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia

OÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä
- kehittää esiintymistaitojaan ja kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä
- syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.

Keskeiset sisällöt

- esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu
- puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot
- vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa
- puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi

OÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää omakielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa.

Keskeiset sisällöt

- omakielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta
- kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.